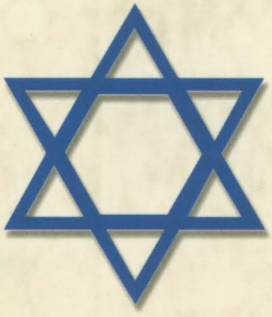
Peter Edel

Siyonizm'in Tarihi

Yıldızın Gölgesi

Haluk Gerger'in önsözüyle

Ceylan Yayınları

CEYLAN YAYINLARI

Siyonizm'in Tarihi
Yıldızın Gölgesi

PETER EDEL

Çeviren: Burak Sengir

Bu kitap Hollanda Edebiyatı Üretim ve Çeviri Vakfı'nın desteğiyle yayımlanmıştır.

Siyonizm'in Tarihi

Özgün Adı: Yıldızın Gölgesi / Siyonizm-Antisiyonizm
Hollandaca Birinci Baskı: EPO Yayıncılık, Ekim 2002
Peter Edel

Çeviren: Burak Sengir

Araştırma-İnceleme: 47
© Ceylan Yayınları: 183
Birinci Baskı: Nisan 2008
ISBN: 978-975-6304-67-9

Editör:
Necati Abay

Kapak tasarımı:
Ceylan Yayınları

Kapak düzeni:
Can Grafik
(0212) 501 01 21

Teknik düzenleme:
Ceylan Yayınları

Baskı-Cilt:
Can Matbaacılık, Davutpaşa Cad.,
İpek İş Hanı, Kat 3/7, Topkapı-İstanbul
Telefon/faks: (0212) 613 10 77 - 613 15 47

© Ceylan Basım Yayın Tanıtım: Hocapaşa Mah.,
Kargılı Sk. No. 1, Celal Orman İş Hanı Kat 2/24, Sirkeci-İstanbul
Telefon: (0212) 519 70 93 - **Faks:** (0212) 514 68 77
e-mail: info@ceylanyayinlari.com
web: www.ceylanyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Haluk Gerger'in Türkçe Birinci Baskıya Önsözü.....5
Karel Glastra van Loon'ın
Hollandaca Birinci Baskıya Önsözü.....11
Türkçe Birinci Baskıya Giriş.....15
Hollandaca Birinci Baskıya Giriş.....39
1. Eski İsrail ve İlk Diaspora.....48
2. Yahudilik Öğretisi.....62
3. Kabala ve Gnostik İlişkisi.....79
4. 19. Yüzyıl Sonlarında Yeni Irksal Düşüncenin Oluşumu.....90
5. Çağdaş Siyonizm'in Oluşumu.....101
6. Ha'avara Nakil Anlaşması (Ltd. Şirketi) ve
Anti-Nazi Boykot.....130
7. Savaş Yıllarında Siyonizm.....147
8. Eretz İsrail.....175
9. Soykırım Propagandası.....193
10. Filistinliler.....217
11. İsrail ve Din Faktörü.....239
12. Dünya Politikasında İsrail.....265
13. Karalama Karşıtı Birlik (ADL).....284
14. Yahudi Devletinin Kitle İmha Silahları.....298
15. İsrail'in Ortadoğu'daki (Ticari) İlişkileri.....318
16. 1992 Yılından Bu Yana İsrailli Politikacılar.....335
Sonsöz.....353
Ekler: İki Antisiyonist.....368
Notlar.....375
Dizin.....421

Kızım ZsaZsa için...

Teşekkürler:

Lenni Brenner, Lucas Catherine, Noam Chomsky, Emmy van Drannen, Karel Glastra van Loon, Kleintje Muurkant redaksiyonu, Papieren Tijger Yayınevi, Israel Shahak, Shimon Tzabar ve diğerleri olmadan bu kitabın yazılması mümkün olmazdı...

HALUK GERGER'İN TÜRKÇE BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZÜ

Siyonizm'in Dersleri

Türkiyeli okur, Filistin trajedisini biliyor. Bunun için özel bir çabaya gerek yok; zulüm öylesi boyutlarda ki, İsrail'in dostlarınca dahi gizlenmesi artık olanaksız. Dolayısıyla, kendi küçük hayal dünyalarında, medyanın görsel ya da yazılı sansasyonel propaganda araçlarının bağımlılarının bile bu gerçekten kaçınmaları mümkün değil.

Bu durumda, yalan makinası, farklı çalıştırılıyor. Zulüm gözden kaçırılamayınca, bu sefer, sorumlusu gizleniyor. Hatta daha da kötüsüne cüret edilebiliyor ve kurbanın kendisi sorumlu olarak tanıtılabiliyor. Zalim ise, kendini savunan kurban konumuna oturtulabiliyor arsızca.

Elinizdeki kitap, her şeyden önce, bu bakımdan -Filistin'de 60 yıldır yaşanmakta olan insanlık dramının, Ortadoğu'yu bir karabasan gibi sarıp sarmalamış şiddet ve savaşın, gerilik, yoksulluk ve yoksunluğun kökenlerini, gerçek nedenlerini ve sorumlularını ortaya çıkarması bakımından- önemli. Yazar, yalın ve net biçimde, bilimsel titizlikle, insani duyarlılıkla, nesnellikle, Siyonizm'i, bütün kirli çamaşırlarıyla birlikte, tarihin ve insanlığın vicdanındaki gerçek yerine, sanık sandalyesine, oturtuyor, son derece güçlü kanıtlarla, mahkum ediyor.

Kitapta gösterildiği gibi, gerçekten de, "Filistin trajedisi" kadar saldırganlık, savaş, maddi/manevi toplu yıkım da Siyo-

nizm'in parçasıdırlar ve o ölçüde de, barış, kardeşlik, refah, hep birlikte, Siyonizm'in anti-tezini oluşturmaktadırlar. Ya da Trajedi ve Savaş, Siyonizm'le birlikte aynı madalyonun iki yüzünü oluştururken; barış, kardeşlik ve refah da onun anti-tezini oluşturmaktadır. Trajedi ve savaş ile Siyonizm'in birliği, onun, barış, kardeşlik ve refah ile olan karşıtlığını, uzlaşmaz çelişkisini de göstermektedir.

Kitap, sadece İsrail'in saldırganlığının ve zalim uygulamalarının tarihsel-ideolojik kökenlerini, bunların dinamiklerini ortaya koymakla kalmıyor, aynı zamanda, zaman zaman hepimizde hüzünlü bir şaşkınlığa neden olan bir başka konuya da açıklık getiriyor: Nasıl olur da, yüzyıllar boyunca ırkçı saldırganlıktan acı çekmiş, Nazi Soykırımının (Holokost) kurbanı bir mazlum halk böylesine zalim olabiliyor? Özellikle, İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünyaya gelen benim kuşağımın politik bilincinin oluşmasında, giderek, bunun yüksek bir insani vicdan duygusuyla bütünleşmesinde, Nazi Soykırımının büyük etkisi olmuştu. Bugün, Filistin Trajedisi başta olmak üzere, ezilen halkların durumu karşısında bizim kuşağın sergilediği duyarlılık, özünde, bu tarihsel deneyimimizin bir sonucudur. Aynı zamanda, Siyonizm karşıtlığının, doğası gereği, antisemitizmle hiç bir ilgisinin olmadığının da kanıtıdır bu.

Peki ama gerçekten nedir bu Yahudi halkını, mazlum bir halktan, insanlık dışı bir düşman karşısında insanlığı, uygarlığı, vicdanı temsil etmiş bir varlıktan, zıddına dönüştüren, eski düşmanına benzeten şey? Elinizdeki kitap bu sorunun yanıtını, hiç bir şüpheye yer bırakmaksızın veriyor: Siyonizm! Mazlumu, onu ezene benzeten, düşmanı içinde adeta eriterek benzeştiren, aynılaştıran bir ideolojik yıkımın adı aynı zamanda Siyonizm. İşte böylece, şişeden çıkan kötülük cini gibi, masallar dünyasının Eski Ahit'inden fışkıran hurafeler üzerinden inşa edilen Siyonist Devlet, kadim Ortadoğu toprakları üzerine bir karabasan gibi çökmüştür.

Sovyetler Birliği'nin (ne yazık ki) İsrail'i desteklediği gün-

lerde, İlya Ehrenburg'un "Bir Mektuba Yanıt" başlıklı yazısı yayımlandı 21 Eylül 1948 tarihli Pravda Gazetesi'nde. Şöyle yazmaktaydı Ehrenburg: "Evet, 'Yahudi Sorunu'nun tek bir çözümü vardır, insanlığın ilerici güçlerinin zaferi. Bir an için, en kötüsünün olduğunu, gericiliğin üstün geldiğini düşünün. Bu durumda kesindir ki, İsrail Devleti yeni bir [Nazi ölüm kamplarından] Osviyesim veya Maydanek olacaktır... Her Sovyet yurttaşı, bir devletin sadece milli karakteriyle değil, ama aynı zamanda, sosyal sistemiyle de anlaşılabileceğini bilir. Bir sosyalist toplumun yurttaşı, herhangi bir burjuva devletin halkının, ki buna İsrail Devleti'ndeki halk da dahildir, karanlık bir ormanda henüz çıkış yolunu bulamamış yolcular olarak görür." İşte Siyonizm, aynı zamanda, İsrail toplumunun karanlığı içinde yolunu yitirdiği kuytuların adıdır, ta kendisidir.

Tam da bu noktada Siyonizm'in bir başka yıkıcılığı daha ortaya çıkmaktadır; Marks'ın dediği gibi, "başkasını ezen ulusun kendisi de özgür olamıyor," tam aksine, başkasını ezerken kendini de çürütüyor. Siyonizm, Filistinlilerin "El Nakba" (Felaket) diye adlandırdıkları sürecin başlangıcını oluşturdu bölgede. Araplar ve fakat aynı zamanda İsrail'in Yahudi toplumu için de.

Kuşkusuz, ırkçılık, şovenizm, militarizm, sadece dışa, başka halklara yönelik bir saldırganlık değildir; bunların, içinden kaynaklandığı toplumun ruhunu da satın alan, bozan, çürüten özelliği vardır. Virüsten korunmak onun sahipleri bakımından da olası değildir ve adına cinayet işlenenler de kurbanlar arasındadırlar; belki de asıl kurban onlardır, içlerinde yitirdikleri insandır.

Siyonizm'in Yahudiler üzerindeki yıkıcılığı da bu noktada ortaya çıkmaktadır. Filistin'de yarattıkları "açık mezar" belki başkaları için olanca derinlemesine kazıldı ama o mezara, sonunda, bütün İsrail toplumu konuldu. Acımasız ırkçılığı ve militarizmiyle kendi kendini diri diri mezara gömen bir toplum, şiddete böylesine müptela ve tutsak bir toplum, enikonu, hasta bir toplumdur ve İsrail'deki hastalığın kökenindeki virüs, açıktır ki, Siyonizm'dir. İdeolojiler bazen bir virüs olarak da "maddi güç"e

dönüşebiliyorlar ve pençesine düşürdükleri toplumları büyük kıyımlara sürükleyebiliyorlar. "Yahudi Sorunu," ya da daha doğru bir ifadeyle, "Yahudi Trajedyası," Siyonizm dolayımıyla, günümüzde böyle tecelli ediyor...

Bünyenin reddettiği bir yapay transplantasyon ögesi olarak Siyonist Devlet'in varlığı, aynı zamanda, sömürgeciliğin tarihinin bir başka biçimde devamına işaret ediyor. Yazar'ın da isabetle belirttiği gibi, İsrail, bir bakıma, sömürgeciliğine başkaldıran "barbarlar"dan Batı'nın öç almasının (Batı rövanşizminin) bir yaratığıdır. Siyonist Devlet, bu yanıyla, "uygar Batı"nın bölgenin yüreğine saplanmış bir hançeri olacaktır, yeni tahakküm sisteminin, neo-sömürgeciliğin bir aracına dönüşecektir. Hem doğrudan kendisi sömürgeci olacaktır, hem de, aynı zamanda, Batı sömürgeciliğinin jandarması görevini üstlenecektir.

"Medeniyetler çatışması"nın dinsel-kültürel boyutundaki rolü bakımından bir işlevi daha söz konusudur Siyonist Devlet'in. Buna göre, Kıyamet sonrasında, İsa'nın yeryüzüne inmesi ve Kutsal Tapınağın yeniden inşasıyla, "seçilmiş halk" Yahudilerle Hristiyanların ortak İmparatorluğu da tesis edilmiş olacaktır Kenan'da. Bugün, ABD'de egemen yeni Muhafazakar görüşün ve Evanjelist fanatizmin politik duruşundaki önemli bir etmendir bu "fundamentalizm" ve Siyonizm'le emperyalizm arasındaki yeni bir uğursuz ittifakı anlatmaktadır...

Yazar, elinizdeki Türkçe baskı için yazdığı aydınlatıcı girişte, "Türkiye, Yahudiler ve İsrail arasındaki bağlar söz konusu olduğunda, Siyonizm'in arkasında yatan gerçekleri öğrenmek isteyen Türk okuru için Siyonizm'in Tarihi kitabını okumak aydınlatıcı bir deneyim olacaktır" diyor. Gerçekten de öyle; bu kitap Türkiye bakımından çok öğreticidir.

Türkiye egemenlik sisteminin, kapitalizm çerçevesi içinde, burjuvazinin şemsiyesi altındaki iki ana unsuru, seçkinci Kemalist bürokratik damar ile yeni yetme "ılımlı İslamcı-liberal" damar, aralarındaki tüm çelişki ve çatışmalara karşın, Siyonist Devlet'le, emperyalizmin gözetimi altında, neredeyse yazgı bir-

liği içinde olmuşlardır. Birinci damar, dönemin koşuları gereği, Soğuk Savaş'ın en sıcak yıllarında, bu sıcak müttefiklik ilişkilerini "gizli" kurmuş, 1960'lardan başlayarak iç ve dış gelişmeler ışığında askıya almak zorunda kalmıştır. Daha sonra, yine iç ve dış gelişmelerin yarattığı olanaklarla, ittifak yolunu yeniden bu kez ikinci damar açmış ve egemenlik sisteminin bu iki unsuru bu yolda kol kola yürümüşlerdir, yürümektedirler. Siyonizm'le ve emperyalizmle, üretim araçlarının, şiddet araçlarının ve iletişim araçlarının sahiplerinin ortaklığı günümüz Türkiye'sinin ve Ortadoğu sahnesinin temel özelliklerindendir. Kitap, gizemli perdenin ardındaki tarihsel-ideolojik-sınıfsal gerçekleri açığa çıkartmakta çok yararlıdır.

İkinci olarak, Türkiye toplumunda eskiden neredeyse münhasıran "Sosyalist sol"a ait olan antisiyonist tutum ve Filistin duyarlılığı, giderek, nüfusun başka kesimlerini de kapsayan bir genişlik kazanmaya başlamıştır ve dolayısıyla Sorun'a olan ilgi de artmıştır. Bu kitap, söz konusu geniş ilgiye sağlam bir bilgi altyapısı kazandırmakta, bilinçli, sorumlu, aydınlatıcı tartışmaya zemin oluşturmaktadır.

Nihayet, "Kürt Sorunu" nedeniyle Türk toplumunu ve egemenlik sistemini sarıp sarmalayan şovenizm ve militarizmin yıkıcı/çürütücü etkilerinin sonuçları, İsrail ile olan benzerliği son derece çarpıcı kılmakta, bu bakımdan da elinizdeki kitaba ek bir güncellik kazandırmaktadır. Kitap, bir bakıma, bizim yüzümüze de ayna tutulması anlamına gelmektedir. Okurun bulacağı benzerlikler, bence, büyük derslerle doludur ve kitabı özel olarak yararlı yapmaktadır. İsrail'i tanımak biraz kendimizi tanımak, kendimizle İsrail aracılığıyla yüzleşmek olacaktır belki de. Buna büyük gereksinimiz olduğuna, kitabın bu nedenle de önemsenmesi gerektiğine inanıyorum...

Haluk Gerger
26 Şubat 2008

KAREL GLASTRA VAN LOON'IN HOLLANDACA BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZÜ

Yıldızın Gölgesi acı veren bir kitap. Acı vermesinin ilk nedeni, düşünmeye başladığınız zaman size acı veren Yahudilerin tarihini anlatıyor olmasında yatıyor. Evet, acı veren bir kitap, zira zihnimizdekilerle bağdaşmayan çok fazla tarihi gerçeği gün ışığına çıkartıyor. Ve hiçbir şey, gerçekler aşırı duygu yüklü veya travmatik olduğunda, zihnimizde istediğimiz gibi canlandırmak ve kendi gerçekliğimizle üzerini örterek görmezlikten gelmek veya kabullenmemek kadar insancıl olamaz.

Daha da önemlisi bu kitap, antisiyonizme giriş olarak görülmesi gerektiği için, Yahudi bir ülke olan İsrail'in varlığına karşı duyduğu ilkesel rahatsızlıklara dikkat çektiği için acı bir kitaptır. Antisiyonizmi, özellikle de çıldırtan bir tempoyla İsrail vatandaşlarının Filistin şiddetinin kurbanı olduğu bir dönemde savunmak, sadece İsrail devletine değil, Yahudi vatandaşlarına ve (zira bu ikisi ihtilafın her iki yanında yer alanlar için de birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak görülmektedir) genel olarak Yahudiliğe karşı beslenen bir düşmanlık olarak algılanacaktır. Bu kitabın yazarı Peter Edel'in antisemitizmle suçlanacağını öngörmek için falcı olmanız gerekmez.

Öte yandan birçok okurun, kitabı okuyarak acı verici bir konuyu gündeme getirmenin, en acı gerçekleri kabullenmenin, en zor soruları sormanın, çözümü neredeyse olanaksız olan İsrail-Filistin ihtilafına yakın bir mesafeden bakacakları bir zemin

oluşturacaklarına eminim.

Antisiyonizm, söylenen ve düşünülenin tam tersine hiçbir şekilde antisemitizmle aynı kefeye konulmamalıdır. Daha da ötesi antisiyonistler ve Edel'in anlatımına göre Siyonistler, antisemitizmin temeli olan Yahudi farklılığının biçim değiştirmesine izin vermediğinden şikâyet ediyorlar. Yahudilerin aşağı bir ırk olduğu düşüncesinden kurtulmanın tek yolu antisiyonistlere göre, Yahudi halkının hangi sebepten dolayı olursa olsun farklı, özel, hatta seçilmiş bir ırk olduğu fikrinden vazgeçmeleridir.

Asıl olan antisiyonistler ve Edel'in savunmasını özetlemek gerekirse, herkesin eşit olduğuna dair hümanist düşünceyi, Yahudi ve Filistinliler için de geçerli kılmaktır. Bu açıdan bakıldığında bu kitap, yazarın kendisinin de kitabın girişinde belirttiği üzere iyimser bir kitaptır.

Atalarımızın atalarının bir bilinç veya farkında olma özelliğini keşfettikleri tarihten, Âdem ile Havva'nın iyi ile kötüyü tanıma ağacından meyve yedikleri günden bu yana, insanoğlu iki dünyada yaşıyor. Biri, duyularımızla algıladığımız gerçekten var olan dünya. Diğer dünya ise bilincimizle tasarladığımız veya başka bir deyişle, kendimize veya birbirimize anlattığımız hikâyelerden gün ışığına çıkan bir dünya. Postmodernizmin etkisi altında, geçtiğimiz yüzyılın son on yılında, tasarladığımız dünyanın tek gerçek dünya olduğunu, başka bir deyişle gerçek hayatta bizlerin birbirimize anlattığımız hikâyelerde yaşadığımızı iddia etmek, bir süre için sıklıkla gündemi oyalıyordu. Bu akıl yürütmenin mantıksal sonucu, nitelik olarak ne kadar farklı olursa olsun, hikâyelerin sonuçta birbirlerine eşdeğer olduklarıydı. Var olan bir gerçeklik bulunmadığı gibi basit bir nedenden ötürü, bu hikâyelerin hiçbiri, nihayetinde, var olan gerçekliğe diğerinden daha fazla yaklaştığıyla övünemezdi.

Bu görüşün yine kendi kendini çürüttüğünü görmek o kadar zor değil; bu gerçeklik yaklaşımı şayet doğruysa, neden gelip bizim kendi hikâyelerimizi sınamak durumunda kalmaktadır? İşte bu içsel tezat yüzünden postmodernizm artık o denli revaçta de-

ğil. Ancak postmodernizme rağmen, büyük oranda dünyayı nasıl tecrübe ettiğimiz, diğer bir deyişle yüzleşmek zorunda kaldığımız sorunlarla nasıl baş ettiğimiz, doğrudan kendimize ve birbirimize gerçeklik hakkında anlattığımız hikâyelere nüfuz ediyor.

Peter Edel, bir politika uzmanı, tarihçi, sosyolog değil. İsrail'in ve (anti) Siyonizm'in tarihini etraflıca anlatacak derecede akademik bir öğrenim görmediği de bir gerçek. Edel'in bir fotoğraf sanatçısı öte yandan tipik postmodern bir yazar olması bana şaşırtıcı gelmiyor. 'Yıldızın Gölgesi'nin ustalığı, yıllar öncesinden sanatını icra etmek üzere modern tarih sayfalarından kendine tema bulmaya çalışırken karşılaştıklarında yatıyor. Bulduğu temalardan birinin aracılığıyla (ki toplu ölümler, yani soykırım) Filistin-İsrail ihtilafıyla ilgilenmeye başlıyor. Bunu yaparken Edel, mevcut hikâyelerin ya da en azından ihtilafa neden olduğu öne sürülen hikâyelerin kendi algıladıklarıyla bağdaşmadığını fark ediyor. Böylece farklı hikâyelerin arayışına girişiyor. Arayışının sonunda elde ettiği hikâyelere Edel bu kitapta yer veriyor. Daha önce de söylendiği gibi çoğumuz için, Hollandalı okur için, epey acı veren hikâyeler bunlar.

Kitabı bu yüzden keyifli bir okuma olarak değerlendirmek zor olacaktır. Aynı zamanda yazarın konunun hassasiyetinin bilincinde olması ve yazdıklarına bu hassasiyeti yansıtması saygı uyandırıyor. Yazar, kitabın birçok yerinde okurun yanlış anlaması olasılığının önüne geçebilmek adına konuları yeniden aydınlatıcı bir şekilde ele alma zahmetine de giriyor. Bu nokta, ekseriyetle olduğu üzere, söz (anti) Siyonizm ve İsrail-Filistin ihtilafına geldiğinde, hassasiyet ve dikkatlilik gibi kavramların ihmal edilmesinden kaynaklanan sorunlarla karşılaşıldığından önemli bir yer teşkil ediyor. İşte bu anlamda kitap keyifli bir okuma sunuyor.

Bana kitap için bir önsöz yazmam önerildiğinde, ilk başta büyük tereddüt yaşadım. Zira kendi bilgilerim doğrultusunda, çoğu Yahudi'nin, Yahudi olmayan birinin İsrail'e eleştirileri oklarını yöneltmesi konusunda, -hatta bu eleştirilere katılsalar bile- ne denli alıngan olduklarını biliyorum. Bu alınganlığın, İsrail'de bir

kriz hali yaşandığı dönemlerde -ki bugünlerde İsrail'in bir krizin göbeğinde olduğuna, belki de tarihinin en büyük krizini yaşadığına kuşku yok- özellikle had safhaya ulaştığını biliyorum. Ancak sonunda kitabın genel içeriği benim 'evet' dememde etkili oldu.

Benim gibi birçok okurun da, her ne kadar tartışmalı ve acı olsa da tarihi gerçeklerin aynı zamanda Peter Edel'in analiz ve yorumlarının ışığında Yıldızın Gölgesi'nin zamanımızın en önemli kitaplarından biri olduğuna yönelik düşüncelerimi paylaşmalarını umuyorum.

Karel Glastra van Loon

Türkçe Birinci Baskıya Giriş

İsrail'e yöneltilen eleştirilerin Hollanda'da olumlu yankılar uyandırmadığına yönelik teşhislerim, bu kitabın 2002 yılında Hollanda'da piyasaya çıkmasının ardından nihayet doğrulandı. 'Yıldızın Gölgesi'nin (Kitap, Türkçe baskıda Siyonizm'in Tarihi adını aldı) antisemitizmle ilişkilendirileceği zaten beklenen bir durumdu. Hollanda'daki hemen hemen bütün çevrelerde kitabın, eleştiri oklarını doğrudan İsrail'e yönlendireceğine yönelik bir düşünce hâkimdi. Medya, yazar için olduğu kadar kitap hakkında da en dramatik senaryoları kaleme almaya başladı. Üstelik kitabın piyasaya çıkmasının üzerinden henüz bir ay geçmiş olmasına rağmen...

Fitili ateşleyen en önemli unsur, özgün baskıda, ne yazık ki yakın bir süre önce yitirdiğimiz roman ve politik köşe yazarı Karel Glastra van Loon'un yazdığı önsöz yazısı oldu. Her ne kadar önsözü tamamıyla kişisel görüşleri doğrultusunda kaleme aldıysa da Karel 'Sosyalist Parti (SP)' üyesiydi. Kökeni itibarıyla Maocu olan bu parti, bir yandan yıllardır Hollanda parlamentosunun özgün yapısından uzak bir profil çizerken, öte yandan, nispeten daha ılımlı sol partilerin oylarını da elde etmeyi başarmıştı.

Rastlantı bu ya, kitap hükümetin seçimler sonucunda yeniden yapılandığı bir dönemde okurlarla buluştu. SP'nin, yapılan anketlerde büyük bir oy potansiyeli sağlayabileceği olasılıkları ve ardından baş gösterecek muhtemel bir kargaşanın kehanetleri de bu dönemde ortaya çıktı. Sonrasında da bunların hepsi gerçekleşti.

Tartışmalar ilk olarak Hollanda'nın önde gelen gazetelerinden *Trouw*'da yayımlanan bir makaleyle başladı. Makaleyi kaleme alan yazarın, kitabın işaret ettiği tarihsel doğruları irdeleme-

diği açıktı. Kitapta, 30'lu yıllarda "Dünya Siyonist Örgütü" (The World Zionist Organisation-WZO) ve Nazi Almanyası Maliye Bakanı arasındaki işbirliğinden söz edilmesi ve önsözün SP üyesi bir yazar tarafından kaleme alınmış olması, söz konusu makalede, kitabın 'antisemitik' olarak değerlendirilmesi için yeterliydi.

Trouw'da makalenin yayımlanmasının bir amacı, aynı gün yayınlanacak olan popüler Talk Show televizyon programı Barend en van Dorp (BVD)'da konunun gündeme getirilmesiydi. Öncelikle, programın her iki sunucusunun da İsrail yanlısı bir görüşe sahip oldukları herkes tarafından bilinen bir gerçekti. Yayın süresince her iki sunucu da, SP liderinin programa gelmesi ve bu sorumluluğu paylaşması yönünde meydan okuyarak yangına körükle gitmeyi tercih ettiler. SP lideri Jan Marijnissen üç gün sonra BVD programındaydı. İsrail yanlısı oyları kaybetmenin korkusuyla -her ne kadar Karel Glastra van Loon ile yakın dost olsalar da- Marijnissen, Loon'u savunmak konusunda kılını kıpırdatmadı.

İşin en tuhaf yanı, program boyunca kitabı tartışan beş kişiden hiçbiri kitabı tamamıyla okuma zahmetine girmemişti. Kitap tamamıyla göz ardı edilerek, salt önsözü ve dolayısıyla SP danışmanı ve buna ek olarak *Trouw*'da yayımlanan kitapla ilgili makale konuşuldu. İşte Hollanda'da Siyonizm'e tarihi gerçekler doğrultusunda eleştiri yönlendiren bir kitabın yayımlanmasının ardından, aynı kitabın analizi bu üslupta gerçekleştiriliyor.

Piyasaya çıkışını izleyen haftalarda kitap, ağırlıklı olarak İsrail yanlısı gazetelerde tartışıldı. Ancak kitap, içeriğinden dolayı farklı stratejiler izlenerek ağır eleştirilerin hedefi haline getirilirken, ışık tuttuğu tarihi gerçekler bütünüyle göz ardı edildi ve kitabın kaleme alınmasının esas nedenleri arka plana itildi. Sonuç olarak ortak görüş; *Yıldızın Gölgesi*'nin antisemitik bir kitap olduğuna yönelikti. Böylelikle, özellikle benim bu kitabı yazma amacımdaki antisiyonizm; İsrail'e karşı yönlendirilen eleştiriler ve antisemitizm arasında keskin farklılıklar olduğunu vurgula-

ma gayretlerim de bütünüyle hiçe sayılmış oldu.

Ancak her ne kadar bu eleştirmenlerin yargıları olumsuz yönde cereyan ettiyse de kitap, büyük bir okur kitlesinin de dikkatini çekmiş oldu. Ardından kitap, yazarının umduğundan da fazla satmaya başladı. BVD'nin yayınından sonraki ilk günlerde Yıldızın Gölgesi, kitapçılarda yok satmaya başladı.

Kitabın -ön yargılarını bir tarafa bırakarak okuyan kesim açısından- İsrail ve Siyonizm hakkında Hollanda'da kendini iyiden iyiye hissettiren büyük bir eksikliği doldurmuş olduğu görüşü de hafife alınmamalıdır. Bu noktada sorulması gereken şudur, şayet kitap İsrail yanlısı çevreler tarafından acımasızca eleştiri oklarına hedef gösterilmeseydi, yine de bu sonuca varılır mıydı? Muhtemelen hayır. Kitap bu açıdan bakıldığında engellemelere rağmen kitlelere ulaşabilmenin iyi bir örneğini oluşturuyor. Ardından Hollanda'daki İsrail yanlısı medyanın ne ölçüde kurnaz olduğu sorusu akla geliyor. Eğer onlar tepkilerini akılcı ve sakin bir yaklaşımla sergilemiş olsalardı, kitap kesinlikle bu denli ses getirmeyecekti.

İsrail / Filistin 2002-2007

Kitabın Hollanda'da yayımlandığı dört yıllık zaman zarfında olaylar gelişti. Şimdi gelişen olayları özetleyerek ele alalım. Başlangıç olarak, bu kitabın yayımlanmasına kısa süre kala İsrail tarafından işgal edilen bölgelerde, tarihe Aksa İntifadası olarak geçen direniş gösterileri başladı. Ancak ilkinde olduğu gibi bu intifada bir süre sonra sona erdi. Ardından İsrail ve Filistin arasında yeniden 'barış' görüşmelerine hız verildi. Tıpkı Oslo ilkeler anlaşması sırasında olduğu gibi -her ne kadar başkaları çaba göstermekten yorgun düştüyse de- görüşmeler sonrasında umutlu bir bekleyiş süreci başladı. Sonuç olarak süreç umulanın tersine işledi. Siyonizm'in etkinliğini günden güne artırması sayesinde Ortadoğu'da uzun vadeli bir barış ortamı sağlanamadı.

Gelişen olaylar bununla kalmadı. Yaser Arafat'ın ölümüyle boşalan liderlik koltuğuna Abbas oturdu. Bununla birlikte Fetih'in sahtekârlıklarından bıkan Filistin halkı, Ocak 2006 seçim-

lerinde, Hamas'ın etkin bir politik aktör olarak öne çıkmasını sağladı. Her ne kadar seçimlerin kurallar çerçevesinde gerçekleştirildiği ve herhangi bir hile karıştırılmadığı açıklandıysa da ortaya çıkan sonuçlardan memnun olmayan bir kitlenin varlığı da söz konusuydu. Bununla birlikte Hamas, İsrail'in Yahudi devleti olarak mevcudiyet haklarını tanımadığından, Filistin halkının seçimine de saygı gösterilmedi.

"Demokratik değerlerin kadim savunucuları" olan Amerika ve Avrupa ülkeleri, İsrail devletinin mevcudiyet haklarına dair endişe ve eleştiriler dile getirildiğinde sessiz kalmayı tercih ediyor ve önlemler almaya koyuluyorlar. Hamas'ın demokratik bir seçimden zaferle çıkmasını göz ardı eden Amerikalı ve Avrupalı politikacılar, Hamas yönetimini izole ederek rüşvetçi lider Abbas ve Fetih kliğini muhatap almayı sürdürüp, bu klikle bağlarını güçlendirmeye devam etti. El Fetih'in Filistin'de küçük bir azınlığın desteğini almış olması ise kimsenin umurunda değildi. Üstelik Hamas'a karşı yürütülen Amerikan/Avrupa politikası düşünüldüğü kadar akılcı da değildi. Zira Hamas'ın etkin bir politik aktör olarak ön plana çıkması, bu İslamcı örgütün direniş eylemlerini politik arenaya taşıması anlamına geliyordu. Böylelikle Amerikan ve Avrupa politikasında Hamas'ın Filistin'in yasal temsilcisi olarak tanınması gerekecekti. Hamas'ın izole edilmesi, bu grubun içinde yer alan daha radikal akımların şiddete başvurmasına ve bu şiddetin giderek artış göstermesine neden oldu. İsrail ise durumdan memnunluk duyuyordu. Aslına bakıldığında, İsrailli politikacılar, makul tavır sergileyen Filistinlilerden ziyade radikal tutum içinde olan Filistinlilerle mücadele etmeyi ya da istişarelerde bulunmayı tercih etmektedir. Ariel Şaron'un Gazze Şeridi'ndeki İsrail yerleşim bölgesini boşaltma kararı, İsrail politikasında yer etmiş kinisizmi gün ışığına çıkartan bir manevra olarak değerlendirilirken, aynı zamanda Siyonizm'in içine düştüğü çıkmazı da yansıtıyordu. Aslına bakılırsa, sağ eğilimli Likud geçmişiyle Şaron'un böylesine bir harekette bulunması, diğer bir deyişle İsrail tarafından işgal edilen toprakların Yahudi olmayan-

lara devredilmesi, daha önceleri söz konusu dahi edilemezdi. Bu durum şüphesiz Gazze mevzu bahis olduğunda, İsrail'in yürüttüğü politikada tecrübe etmek durumunda kaldığı kaosun varlığına işaret etmektedir. Yerleşim bölgelerinin boşaltılması sırasında özellikle dindar yerleşimciler tarafından büyük protesto ve direniş gösterileri düzenlendi. İnançları gereğince yeni bölgelerin zapt edilmesi, Mesih'in yeniden yeryüzüne inişi öncesinde yerine getirilmesi gereken şartlardan biri olduğundan, bu harekete anlam veremiyorlardı. 1995 yılında, İzak Rabin'in ölümüyle sonuçlanan suikast eylemi sonrasında Ariel Şaron'un hâlâ hayatta olması, küçük bir mucize sayılabilir. Yine de, 2006 yılında geçirdiği beyin kanaması sonucunda hâlâ komada. Büyük bir olasılıkla dindar yerleşimciler, komaya giren Şaron'un Tanrı'nın gazabına uğradığını söyleyip durmaktadır.

Gazze'deki yerleşim bölgelerinin boşaltılması sonrasında bu bölge, az çok bir Filistin gettosunu ya da toplama kampını çağrıştırıyor. Sınırlar İsrail birliklerinin kontrolü altında tutulurken, İsrail yerleşim bölgelerine havai fişek fırlatan birkaç Filistinli yüzünden bütün halk kolektif olarak ağır cezalara çarptırılıyor.

Gazze'nin boşaltılması, antisiyonizmi bir paradoks noktasına getiriyor. Zira yerleşim bölgeleri haksızlığın timsali olduğu kadar, Filistinlilerin hayatlarını da çekilmez kılıyordu. Bunun yanı sıra bu yerleşim bölgelerindeki İsrailli yerleşimciler, yerli halkı aşağı seviyede varlıklar olarak görüyor ve bu varlıkları öldürdüklerinde herhangi bir cezaya çarptırılacak olmalarının olanaksız olduğuna inanıyorlardı. Ancak öte yandan antisiyonizm, Filistinli yerli halkın olduğu kadar Yahudilerin de İsrail/Filistin toprakları üzerinde yaşamak için hakları olduğu düşüncesini savunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Gazze'deki yerleşim bölgelerinin boşaltılması, antisiyonist bir perspektiften bakıldığında adaletsizliktir. Doğal olarak Filistinlilerin de ilk etapta köylerinden dışarı zorla sürülmeleri de büyük bir adaletsizliktir. İşte antisiyonistler ve İsrail'deki dindar Yahudi yerleşimciler arasında bu noktalardan kaynaklanan benzerlikler söz konusudur. En

azından teorik olarak böyle olduğunu farz edelim.

2006 yılında Lübnan'da savaşın patlak vermesi, İsrail politikasında ufacık bir kıvılcımın bir anda nasıl her yanı saran alevlere dönüştüğünün göstergesidir. Bir İsrailli askerin öldürülmesi, Lübnan'ın yerle bir edilerek halkın tarif edilemez acılara sürüklenmesi için kâfi gelmiştir. Öte yandan İsrail'in, Lübnan- İsrail arasındaki 'mavi hat' sınırlarını ihlal etmesine tepki olarak, Hizbullah'ın Kuzey İsrail'de düzenlediği saldırı eylemlerinin ardından Hizbullah'ın kökünü bütünüyle kazımak isteyen İsrail için de fırsat doğmuştur. En azından hedeflenen buydu, zira 'Yahudi devleti' bu bağlamda kendisini haklı çıkaracak başka bir neden bulamamıştır. Geniş çaplı İsrail şiddet eylemleri, sonuç olarak Lübnan halkı arasında Hizbullah'ın popülaritesini arttırmaya neden olmuştur. İsrail'in, Lübnan savaşı için stratejisini belirlediği sırada bu ihtimali göz ardı ettiği kesindir. Lübnan'ı işgal etme planının mantıksızlığı, İsrail politikasının -dolayısıyla Siyonizm'in- içinde bulunduğu krizin işaretidir.

Sonuç olarak; Kitabın Hollanda baskısının yayımlanmasından bu yana İsrail/Filistin'de altı çizilmesi gereken en önemli gelişmelerden birisi de, Hamas ve Fetih taraftarları arasında hüküm süren ve bitmek bilmeyen gerginliktir. Zira Filistinliler İsrail'e karşı sürdürülen direnişte tek yumruk olmak yerine, İsrail'in alaycı bakışları altında birbirlerini yemektedirler. Bununla birlikte Filistin'in dünyaya sergilediği görüntü hiç de iç açıcı değildir. Hatta Avrupa ve ABD'deki Filistin davasını yürekten savunan ve destekleyenler dahi, bu görüntü karşısında kendilerini geri çekmektedir. Ne yazık ki, Filistinlilerin bugün yaşadıkları kutuplaşmaya, İsrail'in on yıllar öncesinde ateşlediği fitilin neden olduğu konusunda sessiz kalmaktadırlar. İsrail, 70'li yıllarda bugünkü Hamas'ın da içlerinden sivrildiği İslami hareketi destekleyerek ve diğer yandan daha sonraları Oslo ilkeleri anlaşması sırasında Arafat ve Fetih'in -özellikle paraya boğarak- bozuk bir düzene imza atmalarını sağlayarak, bu kutuplaşmaya aracı oldu (bu konuyla ilgili olarak kitabın 16. Bölümüne bakı-

nız). İlk bakışta Hamas yandaşlarının düzenlediği İsrail vatandaşlarını hedef alan intihar saldırılarının ardından İsrail, boyunun ölçüsünü almış gibi görünüyor. Ancak yine de Hamas ve Fetih arasında giderek derinleşen uçurum İsrail'in işine yarıyor.

Osmanlı İmparatorluğunda Yahudiler

Hollanda baskısının üzerinden beş yıl geçtikten sonra *Yıldızın Gölgesi* şimdi "Siyonizm'in Tarihi" adıyla Türkçede. Hollanda baskısının önsözünde belirtildiği üzere bu kitap, ilk etapta Hollandalı okurlar düşünülerek hazırlandı. Ancak, bu kitap Türk okurlar için de önemli bağlantı noktaları sunacaktır. Söz konusu bağlantı noktalarını, genel anlamda Yahudilere ve özellikle İsrail'e bakış açısından, Hollanda ve Türkiye arasındaki benzerliklerin yanı sıra farklılıklar da oluşturmaktadır.

Bugün Türkiye olarak bilinen coğrafyada Yahudiler çok uzun süredir yaşamaktadır. Hatta Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşundan önce dahi Yahudiler bu topraklarda yaşıyordu. Türkiye, Yahudilerin İÖ yayıldıkları Akdeniz kıyılarındaki ülkelerden biriydi. Yahudi/Romalı tarih yazarı Flavius Josephus'un bu konuda yazdığı metinler buna açıkça işaret ediyor. Öte yandan Yeni Ahit (İncil), Konya ve Efes'teki sinagoglardan söz ederken, yapılan arkeolojik kazılar sonucunda da İÖ dördüncü yüzyılda Sardis'te bir Yahudi toplumunun varlığına yönelik buluntulara rastlanmıştır.

Bizans İmparatorluğunda olduğu kadar, Osmanlı İmparatorluğunda da Yahudiler varlıklarını sürdürmüşlerdir. Yahudilerin, Isabelle ve Ferdinand monarşisinin hüküm sürdüğü İber yarımadasından sürülmelerine neden olan Yahudi nefreti, Osmanlı İmparatorluğundaki Yahudi nüfusunun giderek artmasının yolunu açmıştır. Sultan II. Beyazıt (1481-1512) sürülen Yahudilere kucak açmıştır. Sultan II. Beyazıt, Amiral Kemal Reis'i İspanya'ya göndererek, tehdit altındaki Yahudilerin güven içinde Ferdinand'ın ülkesini terk etmelerini sağladı. Osmanlı topraklarına ayak basan Yahudiler her ne kadar geniş bir alana yayıldılarsa

da, bu 'Seferad' Yahudileri için Selanik, bir merkez haline geldi. Bu noktada Hollanda ile bir benzerlik görülüyor, zira aynı dönemde İspanya ve Portekiz'den çok sayıda Yahudi, Hollanda'ya kaçmıştır. Bu nedenle Hollanda ve Türkiye, Seferad Yahudilerini yakından tanıyan iki ülkedir. Öte yandan her iki ülkede zulümden kaçan Yahudilere kucak açan ülkeler olarak tanınır.

II. Beyazıt, İspanya'dan Yahudilerin sürülmesiyle ilgili olarak meşhur "Kendi ülkesini yoksullaştırıp, bizimkini varsıllaştıran Ferdinand'a bir de akıllı kralımız diyorsunuz!" sözünü söylemişti. Buradan anlaşılacağı üzere Sultan bu sözü, salt insani nedenlerden ve merhametinden dolayı sarf etmemiştir. Osmanlı İmparatorluğu, İspanyol asıllı Yahudilerden yararlanmayı bilmiştir. II. Beyazıt, İspanya Kralı Ferdinand'ın toprakları üzerinde yaşayan Yahudileri ülkesinden sürmesini, akılsızca atılmış bir adım olarak görüyordu. İspanyol asıllı Yahudiler, Osmanlı imparatorluğuna gelişleriyle birlikte kültürel ve mesleki anlamda yeni fikir ve becerilerini imparatorluğa sunmuşlar ve ayrıcalıklı bir statü de elde etmişlerdi. Öte yandan imparatorluk sınırları içerisinde yaşayan Müslüman halk, ticaretle ilgilenmiyordu ve Osmanlı imparatorluğu tarafından ilhak edilmiş bölgelerden gelen Hıristiyanlara karşı güven duymuyordu. Başka bir deyişle ekonomik anlamda, I. Milenyumda Batı Avrupa'dakine benzeyen ve Yahudiler tarafından doldurulan bir boşluk mevcuttu. II. Beyazıt'ın Yahudilere imparatorluğun kapılarını açmasının nedeni her ne olursa olsun, onun ve sonrasında gelen haleflerinin iktidarı dönemlerinde Yahudiler kötü bir hayat sürmemiştir. Osmanlı İmparatorluğunda şartlar Yahudi toplumu için belki ideal değildi, ancak bu hayat, antisemitizmin cirit attığı Batı Avrupa'da sürdürecekleri hayata göre her bakımdan daha iyiydi. Yahudi toplumunun, Osmanlı İmparatorluğunda görece daha rahat yaşamasının sebebi, sultanın tebaasındaki azınlıkların haklarının 'Millet' sistemi içerisinde korunma altında tutulmasından ileri geliyordu.

Sabetay Sevi

I. İbrahim döneminde (1640-1649), Osmanlı İmparatorluğu ve Venedik arasında çıkan savaşın ardından, birçok kentte Yahudiler için ticaret yapmak güçleşti. Çok sayıda Yahudi, daha önce fazla Yahudi'nin yaşamadığı İzmir'e göç etti. İzmir'de başlattıkları bir hareketle salt diaspora Yahudileri için değil, söylenenlere bakılırsa Osmanlı İmparatorluğu ve yeni kurulan modern Türkiye'nin temelini etkilediler. Öte yandan, bu topluluğun Siyonizm'le doğrudan bağlantıları da vardır. Bu hareketin merkezi figürü ise Sabetay Sevi'dir.

Sevi, erken yaşlarında Luriyan Kabala'sını (Bkz. Bölüm 11) öğrenmeye başladı. Gizemli öğretileri yaşamına da uyguluyor, kendi kendine yaptığı işkencelerden sonra derin haz duyguları içerisinde kendinden geçiyordu. Kimi zaman da, (daha sonraları yapılan araştırmalardan çıkartılan sonuçlara göre çift uçlu depresyon tanısı konan Sevi) depresif bir hale bürünüyordu. Ancak psikiyatrik rahatsızlığı; davudi sesi, etkileyici kişiliği, hayret uyandıran manevra yeteneğini gölgeleyemedi ve kısa sürede Sevi'nin etrafında bir mürit kitlesi oluşmasının önüne geçemedi.

Sevi, Ortaçağ kabalist metinlerinden oluşan Zohar'da, 'İsrail halkının' 1648 yılında, Yahudilerin asırlardır beklediği bir Mesih tarafından kurtarılacağı kehanetini okudu. Başka bir deyişle; Yahudilerin, geleneklere göre vaat edilmiş topraklara ulaşmasına kılavuzluk edecek Mesih'di bu... Sevi'nin bu ruhani kurtarıcıyı kendi suretinde görmesinin üzerinden fazla zaman geçmedi ve kendisini 1648 yılında müritlerine gerçekten Mesih olarak ilan etti.

Sevi'nin davranışları, kendini Mesih ilan ettikten sonra bir hayli değişti. Dini kanunlar doğrultusunda tapınaktaki rahiplere sadece Kefaret Bayramı sırasında verilen Allah'ın adını İbranice zikretme iznini çiğniyor ve halk arasına karıştığında bunu uyguluyordu. Bunun yanı sıra Sevi, koşer (Yahudilere helal yemek) olmayan yiyecekleri yiyerek ve eski bir fahişeyle evlilik

yaparak, Yahudilik dinine göre büyük günah işliyordu (Hıristiyanlığın ruhani kurtarıcısı İsa da iddialara bakılırsa eski bir fahişe olan Maria Magdalena ile bir ilişki yaşamıştı). Yahudilik dininin nerdeyse bütün kurallarını çiğneyen Sevi, Mesih'in gelişiyle Yahudilerin artık yazılı emirlere itaat etmek zorunda kalmayacaklarını savunuyordu.

Osmanlı İmparatorluğundaki Yahudi cemaatinin dindar seçkinleri, Sevi'nin davranışlarını nasıl değerlendirmeleri gerektiğini bilmiyorlardı. Mesih olduğu varsayımlarından yola çıkılarak, aforoz edilerek (cherem) İzmir'den sürülmesine karar verildi. Bu olayın ardından Sevi büyük sıkıntılar yaşadı. Bundan sonra Sevi'nin nasıl bir yol izlediği çok açık olmamakla birlikte, önce Atina, İstanbul, Kahire, daha sonra da Kudüs'e gitti. Sevi, Kahire'de, Osmanlının vergi tahsildarlığını yaparak bu yolla hem bir servet hem de büyük otorite elde eden Raphael Joseph Halabi adındaki Yahudi'yle tanıştı. Halabi, Sevi'nin Mesihliğine çok geçmeden inanarak, en önemli müritlerinden bir haline geldi.

Bu sırada Sevi, 1666 yılını Mesih'in yılı olarak ilan etti. İlan ettiği bu tarih, daha önceden Hıristiyan kehanetlerini iyi bildiğinden ve bu yılın Hıristiyan tarihi yazarları tarafından 'kıyamet' yılı olarak nitelendirmelerinden dolayı rastlantı değildi. Özellikle İngiliz teologlar arasında bu görüş açısı oldukça popülerdi ve Sevi'nin babasının da bu teologların etkisi altında kaldığı açıktı.

Kahire'de bulunduğu sırada Sevi, bu kentin Mesih'i dünyaya ilan edecek yer olmadığına karar verdi. Bu nedenle Kudüs'e giderek, burada Mesihlik görevini icra etmeye başlamadan önce bir mucizenin gerçekleşmesini beklemeye koyuldu. Sevi, Kudüs'te de halkın gözü önünde kendi kendine işkence etmek suretiyle halkın dikkatini cezp ederek, mürit arayışına girdi. Sevi'nin çabaları sonuç verdi ve kendisine yeterli sayıda mürit toplamayı başardı.

Ancak yine de Sevi, Mesihlik görevini icra etmesi öncesinde olağanüstü bir olaya imza atmanın gerekli olduğunu düşünüyor-

du. Kudüs'te ortaya çıkan büyük bir para sıkıntısıyla bu fırsatı yakaladı. Sevi derhal Kahire'ye dönerek, sadık müridi Halabi'den Kudüs'te ihtiyaç duyulan parayı temin etti. Yolculuk sırasında, kısa bir zaman sonra Mesihliğini onaylayacak Gazzeli Nathan ile karşılaştı. Kudüs'e döndüğünde kurtarıcı ve Mesih olarak selamlandı. Sevi'nin buna itirazı yoktu, olabildiğince otoriter bir şekilde davranıyordu. Sevi parayı dağıtırken müritlerine öncelik tanıdı. Bunun üzerine Kudüs'teki dindar seçkinler, onu aforoz etmekle tehdit ettiler. Sevi, Kudüs'ün de Mesihliğini dünyaya ilan edeceği şehir olmadığını anladı ve İzmir'e geri döndü. 1665 yılının sonbaharında İzmir'e vardığında Mesih olarak karşılanmayı bekliyordu. 1666 yılının ilk ayının ilk günü, kendisinin kesin Mesih olduğunu ilan ettiği gündür.

Haberler bütün dünyada hızla yayıldı. Salt Yahudiler değil Avrupa'daki Hıristiyanlar da Mesih'in döneminin gelip çattığına inanıyorlardı. Yayılan bu haberin Yahudiler için etkisi büyüktü. Yahudiler uzun süredir antisemitizmin etkisi altında sıkıntılı günler yaşıyordu, dolayısıyla Sevi'nin kendisini Mesih ilan etmesi ve ardından ona duyulan büyük saygı ve gösterilen itibar, Yahudilerin de işine yaramıştı. Diasporadaki Yahudiler, rahat bir nefes almaya başladı. Öte yandan uluslararası Yahudilik çevresinde, daha önce bir Mesih'in geldiğine dair haberler, bu denli etki yaratmamıştı. Üstelik bu Mesih'e karşı kimse şüphe duymuyordu. Amsterdam'daki Yahudiler, Mesih'in zamanının geldiğini, dolayısıyla vaat edilmiş topraklara dönmenin de vaktinin geldiğine kanaat getirmiş bir ruh haliyle bavullarını toplamaya başladılar. Hatta Yahudilerin çoğu Kudüs'e gidip kurtarıcılarını selamlamak için çoktan yola çıkmıştı bile.

İzmir'de Sevi, önde gelen hahamları etrafında toplayarak tam anlamıyla bir güç odağı oluşturmuştu. İzmir'deki baş hahamı yerinden ederek kendi müritlerinden birini onun yerine geçirdi. Sevi'nin kendisini Mesih olarak ilan etmesinin ardından birçok Yahudi, Yahudi yaşamına özgü kurallara uymamaya ve dini vecibeleri yerine getirmemeye başladı. Aslına bakılırsa bu dev-

rimsel bir gelişme olarak görülebilir. Yahudilerin çoğu bu gelişmeyi, Tanrı'dan gelen bir lütuf olarak görüyordu. Öte yandan Yahudiler geleneklerine bağlılıktan ödün vermek istemeseler de, yaşamlarını büyük baskı altında tutan yasalar ve yerine getirmek zorunda oldukları dini vecibelerden uzaklaşmaya da itiraz etmiyorlardı. Bununla birlikte kurallara ve yasalara itaatsizlik, hahamlar tarafından ağır cezalara çarptırıldığından, bu yeni gelişmeye karşı direnen olmuyordu.

1666 yılının başlarında Sevi, İstanbul'a gitmek üzere yola çıktı. Yolculuğunun nedeni Sultan'ın elinden hükümdarlığını devralmaya yönelikti. Ancak, Sultan tarafından derhal tutuklanır. İki ay sonra Sevi, Abydos kalesine getirilir. Sevi, kalede, müritlerinin verdiği rüşvetlerle sağladıkları iyi şartlar altındadır. Mesihliğini burada iyiden iyiye yaymaya başlar. Diasporada yıldızı giderek parlar. İki Yahudi fıkıh yazarı Sevi'yi ziyaret ederek, ülkelerinde bir kâhinin, Nehemiah ha-Kohen'in, Mesih'in gelişini müjdelediğini bildirirler. Bunun üzerine Sevi, Nehamiah'ın onu Abydos'ta ziyaret etmesini buyurur, ancak gerçekleşen ziyaret her iki taraf için de hayal kırıklığıyla sonuçlanır. Görüşme sonrasında Sevi'nin müritleri, Nehemiah'ı ortadan kaldırmak üzere bir plan hazırlığına girişirler. Ancak olanların farkına varan Nehemiah, İstanbul'a kaçarak Sultan IV. Mehmet'le irtibata geçer. Sultan, Nehemiah'ın sözlerini dikkate alır ve Sevi'nin Edirne'ye getirilmesini emreder. Sultan'ın Yahudilikten dönen hekimbaşısı, Sevi'ye de Müslümanlığa dönmesi nasihatinde bulunur. Ertesi gün Sevi, Sultan IV. Mehmet'in huzuruna çıkartılır. Üzerindeki Yahudi kılığını çıkartıp, başına bir sarık geçirerek Müslümanlığı seçtiğini gösterir. Sultan bütün bunlardan etkilenir ve Sevi'yi saraya üst düzey memur olarak atar ve yüksek bir maaş öder.

Sevi'nin Müslümanlığı seçmesi diasporada büyük şaşkınlık yaratır. Her ne kadar Sevi, Sufizm ve Bektaşilik düşünce tarzını daha önceden benimsemiş olsa da Müslümanlığı seçmesi, kesinlikle beklenen bir olay değildir. Ancak bütün Avrupa'ya yayıl-

mış olan müritleri artık büyük hayal kırıklığı içindedir. Sevi gizlilik içerisinde ikili oynamaya başlar. Dışardan, şahadet getirmiş bir Müslüman tablosu çizerken, Yahudilerle yaptığı görüşmeler sırasında, Yahudilik dini inancının her daim yüreğinin en derinliklerinde kalacağını söyler. Başka bir deyişle Sevi, her iki dinle de olan bağını kopartmamıştır.

Sevi hakkında, müritlerinden biri tarafından yazılan kitapta anlatıldığına göre, Sevi'nin esas niyeti, Müslümanları, Yahudi dinine döndürmektir. Ancak Sultan'ın huzurunda söyledikleri tamamıyla aksi yöndedir. Sultan başlangıçta Sevi'ye eski müritlerini görebilmesine hatta sinagogda vaaz vermesine dahi izin verir. Böylelikle Sevi, kimi Müslümanlara kabalist düşüncelerini dayatabilmiştir, öte yandan Yahudileri Müslümanlığa döndürme girişimleri sırasında ortaya Yahudi-İslami bir tarikat düzeni çıkmıştır.

Söz konusu tarikat düzeni kısa bir süre sonra fire vermeye başlar. Sevi artık Osmanlı iktidar seçkinlerini öfkelendirmeye başlamıştı. Sevi'ye ödenen maaş kesildi ve İstanbul'dan sürüldü. Çevre köylerden birinde İbranice dua okurken yakalanınca, Sultan, Sevi'nin Arnavutluk'un Ülgün kentine sürülmesini buyurdu. Sevi burada yalnızlık içinde yaşama veda etti.

Sabetay Sevi'nin adı, salt Türkiye'de değil dışarıda da birçok komplo teorisine karışmıştır. İslamiyet'e dönmesi, kimi çevreler tarafından, Osmanlı İmparatorluğu'nu dolayısıyla İslamiyet'i içerden fethetmek niyetinde olduğuna işaret etmektedir. Sevi'nin cemaatine sürekli olarak bu perspektiften bakılmıştır. Bugün de bu bakış açısı geçerliliğini korumaktadır.

Sabetayistler ve Dönme

'Sabetaycılık' tarihini olabildiğince özetleyerek ele aldık. İleriki dönemde gelişen olaylara da değinmeye çalışacağız. Her ne kadar dünya Yahudileri, Sevi'nin 'sahte Mesih' maskesi düştüğünde büyük bir hayal kırıklığına uğramış olsalar da, Müslümanlığa dönmesine karşın Sevi'nin gerçek Mesih olduğuna inanan bir kitle de varlığını sürdürüyordu. Bu inananlara 'Sabeta-

yist' ya da Türkiye'de bilindikleri adıyla 'Dönme' denmektedir.

Sabetayist ya da Dönmeler de, sürdürdükleri gizlilik dolayısıyla sayısız komplo teorilerinin hedefindedirler. Bu nedenle tarihlerini mercek altına alarak gerçeği açığa çıkartmak oldukça zordur. Bununla birlikte Sabetayist ve Dönme, Yahudilik bünyesinde ve dışında öylesine çok akımla özdeşleştirilmiştir ki, ayrıntılardan asıl olanı yakalamak mümkün değildir.

Örneğin, 18. Yüzyılda başlayan Hasidik hareketinin kurucusu Haham Yisroel ben Eliezer, her ne kadar daha sonraki Hasidimler tarafından yalanlansa da Sabetaycılık'la bağlantısı olduğu öne sürülmüştür. Bu yalanlamada doğruluk payı bulunmaktadır zira Hasidim, Yahudi dini kural ve yasalarına sıkı sıkıya bağlılık gösterirken Sevi bunun tam tersini yapıyordu.

Sabetayistlerin, laisizmin kaynağını oluşturdukları yönündeki görüş de taraftar bulmaktadır. Ünlü Yahudi fıkıh yazarı Gershom Sholem, laisizm temelli Yahudi ıslahat hareketi 'Haskala'nın kurucularının Sabetayist olduklarını ileri sürmektedir. Elbette Sholem'in bu söylediklerindeki doğruluk, belli bir kuşkuyu da barındırmaktadır. Öte yandan Haskala'nın kurucularının Sabetayistler gibi bir aşamadan geçtikleri de söylenebilir. Haskala ve Sabetayistler arasındaki ortak özellikler bundan daha fazladır. Yahudi ıslahat hareketi bir ölçüde ateizmle kesişirken, Yahudi kimliğine sadık kalmıştır. Bu açıdan bakıldığında, kurucularının, Siyonizm temelli modern politikalarını geliştirirken ilk etapta laisizm ilkelerini benimsediklerini söylemek yerinde olur.

Haskala'nın temsilcilerinden bir bölümü, Yahudiliklerini kati suretle inkâr ederek Hıristiyan olmuşlardır. Bu bağlamda Sabetayistlere olan benzerliklerinden dolayı Jacob Frank (1726-1791) özellikle not edilmelidir. Bu Ukrayna kökenli Yahudi din adamı, Sevi'nin reankarnesi -dolayısıyla Mesih- olduğunu ilan etmiştir. Sevi'nin müritlerinin bir bölümünün İslamiyet'e dönmesinde olduğu gibi, Frank da Yahudi müritlerini, Katolik mezhebine döndürmek için çaba sarf etmiştir (bu açıdan -her ne kadar bir ateist olsa da- Theodor Herzl'in yaklaşık olarak yüz yıl

sonra Yahudilerin toplu olarak vaftiz edilmesi konusunu gündeme getirmesi hayli dikkat çekicidir- Bkz. Bölüm 5).

Frank da Sevi gibi, laisizmin ön plana çıktığı birçok komplo teorisinin merkezinde yer almaktadır. Bu nedenle sıklıkla adı Adam Weishaupt'un Gizli Illuminati topluluğuyla (Orde der Illuminaten) bir arada anıldı.

Gizli Illuminati topluluğunu, özgür masonlardan yollarını ayıran, monarşizme olduğu kadar din karşıtlığıyla bilinen üyeler oluşturuyordu. Gizli Illuminati topluluğu örgütü, laisizmin kilometre taşlarından birini, diğeriniyse Amerikan Anayasası oluşturmaktadır.

Avrupa'daki Sabetayistlerin aksine Sabetay Sevi'nin Türkiye'deki müritleri de Mesihleri gibi İslamiyet'e dönmüştür. Liderleri Sevi gibi, İslamiyet'e dönmelerinde ilk başlarda bir zorlama sezilir ve İslamiyeti bütünüyle tecrübe etmeleri ise daha ileriki zamanlarda gerçekleşmiştir. Yine de dışarıya karşı sergiledikleri görüntüde bir Müslüman gibi yaşamışlar, öte yandan - gizli olarak- Yahudilik dininin gerekliliklerini yerine getirmişlerdir. Ancak asimilasyon, varlıklarını sürdürmelerini sağlayan esas etkendi. Bunun yanı sıra bir takım kolaylıklar da söz konusuydu. Zira Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde Müslüman olarak kabul görüldüklerinde, vergi muafiyeti ya da indiriminden faydalanmaları mümkündü. Bunun yanı sıra 'Dönme', dinini değiştirmesinin sayesinde saltanat tarafından tanımlanan 'millet' kavramından da kendisini uzak tutabiliyordu. Bunun gibi avantajları muhafaza edebilmek adına gizlilik unsuru hayati önem taşıyordu. Gizlilik, salt Osmanlı otoriteleri için geçerli değildi. Zira dinini değiştiren Dönme, Yahudi din seçkinlerinin de gazabına uğramaktan korkuyordu.

Dönme, farklı şekillerde isimlendiriliyordu. İbranicede 'inananlar' anlamına gelen 'Maminim' olarak ya da Arapçada 'Dönme' olarak tanımlanan 'Avdeti' olarak anılıyorlardı. Ya da kimi zaman 'Selanikli' ve 'Sabetaycı' da verilen isimler arasındaydı. 19. Yüzyılda Dönme geleneğinde üç mezhep dikkat çeki-

yordu. Bunlardan ilki olan 'İzmirlim' ya da 'Kapancı', Sevi'nin asıl müritlerinden oluşuyor ve isimlerini onun doğum yerinden alıyorlardı. Osmanlı İmparatorluğunda entelektüel birikim sahibi ve ticarette başarılıydılar. Dönmenin aristokrasi kanadını oluşturan İzmirim, iyi Türkçe konuşuyordu ve Osmanlı toplumuyla iyiden iyiye bütünleşmişti.

İzmirim'in yanı sıra Sevi'nin kardeşi Yakup'un müritleri 'Yakubiler' bulunuyordu. Osmanlıdaki özellikle orta ve alt tabakayı temsil ediyorlardı. Özellikle bürokrasi çevrelerinde sıklıkla Yakubilere rastlanıyordu. Son olarak 'Karakaşlar' ya da 'Konyoses'ler de Sevi'nin müridi Baruchia Russo'yu izleyenlerden oluşuyordu. Konyoses Dönmeler içerisinde en yoksul olan gruptu. İspanyolca-İbranice bir diyalektle konuşuyorlar, zanaatkârlık ya da işçilik yapıyorlardı.

Konyoses'lerden bir bölümü dini ayin düzenlemeyi ihmal etmedikleri için diğer Sabetayistler tarafından fanatik kökten dinciler olarak anılıyordu. Bundan da anlaşıldığı üzere Sabetayistlerin son grup kadar sıklıkla ya da hiç dini ayinler düzenlemedikleri ortaya çıkmaktadır. Öte yandan bunlar oldukça laik bir yapıya sahiplerdi. 1840 yılında Osmanlı İmparatorluğunu laisize eden ve modern Türkiye'nin kurulmasına önayak olan Tazminat Dönemine olan hayranlıkları bunun göstergesidir.

Sabetayistlerin laik oryantasyonunun sonuçlarından biri, kökten dinci Müslümanlar tarafından, bugüne kadar süregelen bir güvensizlik duygusudur. Öte yandan Sabetayistler iki ateş arasında kalmıştır. Bir yandan tam olarak Müslüman kabul edilmezken diğer yandan dinlerini değiştirdikleri için Yahudi din seçkinlerinde Yahudi sınıfına sokulmamaktadırlar. Gizlilik ve güvensizlik tanımlamaları göz önüne alındığında Sabetayistler hakkında sayısız söylentiler üretildiği görülmektedir. Bununla birlikte, 'kuzu bayramı' olarak bilinen dönemde rasgele cinsel ilişki kurmak, toplu seks ve diğer cinsel aşırılıklar da Sabetayistlere mal edilir. Ancak bu söylentilerin ne kadar gerçek olduğu tartışmalıdır. Öte yandan inananlarının, Sabetayistlerle evlilik

gerçekleştirmesine taraftar olmayan Hahamların, bu söylentileri dünyaya yaymış olması ihtimali de yüksektir.

Günümüzde de Sabetayistler (Dönmeler), özellikle İslami kökten dincilerin nazarında etkin komplo teorisi malzemesi olarak karşımıza çıkıyorlar. Bu nedenle 1908 devrimi sırasında, Jön Türklere koşulsuz destek veren Yahudi cemaatinin yanında Sabetayistlerin de yer aldığı yorumları yapılmaktadır. Elbette bunun da doğruluğu tartışmaya açıktır zira bu grubun İttihat ve Terakki Partisi bünyesinde rol oynamasına yapılan vurgu, antisemitizmle doğrudan ilişkilidir. Modern laik Türkiye'nin kurulma aşamasında da Sabetayistlerin bağlantısı olduğuna yönelik fanteziden ibaret iddialar vardır. Örneğin Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün Sabetayist kökenli olduğuna dair iddialar da bunlardan biridir. Atatürk'ün, Sabetayistlerin yaşadığı Selanik'ten gelmesinden dolayı orada Sabetayistleri tanımış olması muhtemeldir. Ancak Atatürk'ün anne ve babasının dönme olduğuna dair bir kanıta kati suretle rastlanmamıştır.

Öte yandan Jön Türklerin gerçekleştirdiği 1908 devrimi sırasında Yahudi ve Sabetayistlerin oynadığı rol, azımsanmayacak ölçüde önemlidir. Aynı zamanda devrim sırasında faaliyet gösteren tek azınlıktılar. Yunanlılar ve Ermeniler, bütün olanlardan uzak kalmıştır. Komplo teorisi, Yahudiler ve Sabetayistlerin bu devrim sırasında faaliyet göstermesinin asıl nedeninin, ülkeyi ellerine geçirmek olduğu yönündedir. Bu varsayım, antisemit düşünce 'Yahudilerin gizli planı' ve 'Siyon protokollerini' akla getirmektedir. Doğal olarak Sabetay Sevi'nin, Sultan'ın iktidarına göz dikerek ele geçirme girişimi de bu yönde değerlendirilmektedir.

Gerçekte Sabetayistlerin ve Yahudilerin II. Meşrutiyetin ilanı sırasında faaliyet göstermelerinin nedenleri birbirinden oldukça farklıdır. Laik zihniyetleri az çok bu eylem hareketi içerisinde yer almaları kararında rol oynamış olabilir. Ancak II. Meşrutiyetin gerçekleştirilmesinde etkin rol üstlenmeleri, esasında yakın gelecekte kurulacak yeni Türkiye'deki konumlarını sağlamlaştırmak, eşitlik kazanmak ve bütünleşmek adınaydı. Öte

yandan Sabetayistler ve Yahudilerde, Hıristiyan Yunanlılar tarafından ilhak edilme korkusu da hâkimdi. Bunun yerine laik yönelimli İslami bir ülkede yaşamayı tercih ettiler.

Sabetayistler ve Yahudiler, laik ve modern bir Türkiye özlemlerini sıklıkla Siyonizm'le özdeşleştirdiler. Her ne kadar grup olarak Siyonist direnişi desteklediklerini söylemek abartılı olsa da laik açıdan Siyonizm ve Sabetayistler arasında ortak paydalar bulunuyordu.

1908 devriminde etkin olarak yer alan tanınmış Sabetayist politikacı Mehmet Cavit Bey, Siyonizm'in ateşli savunucularından biri olarak biliniyordu. Bu bağlamda salt Yahudileri değil Türkleri de düşünüyordu. Zira Yahudilerin Filistin'e yerleştirilmelerinden Türkiye'nin de çıkarları olacağını düşünüyordu. İleriki dönemlerde Mehmet Cavit üç kez Türk hükümetinin maliye bakanlığı görevini üstlendi. Başka bir deyişle; 1926 yılında Atatürk'e girişilen bir suikast eylemine adı karışana kadar.

Siyonistlerin resmi olarak Osmanlı İmparatorluğuna düzenledikleri ilk ziyaret, Jön Türklerin devrim gerçekleştirdikleri yıla denk gelir. Esas hedefleri, Yahudi devleti kurma idealleri doğrultusunda Yahudi cemaatinin desteğini kazanmaktı. Ancak o dönemlerde diasporadaki Yahudi cemaati tarafından henüz marjinal bir hareket olarak görülen Siyonist hareket, aradığı desteği elde edemedi. Destek vermeyi reddedenler salt, bir Yahudi devleti kurulması konusunda dini açıdan itirazlarını dile getiren Ortodoks Yahudilerden oluşmuyordu, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğunda aktif konumda bulunan laik yönelimli 'Evrensel Yahudi Konfederasyonu' gibi Yahudi örgütler de Siyonistlere karşı mesafeli duruyorlardı.

Ardından Siyonistler, ortak laik çıkış noktalarını argüman olarak kullanarak, yeni kurulan laik devletin, Siyonizm'le işbirliğine gitmesinin, ülkenin menfaatlerine katkıda bulunacağı yolunda ikna turlarına başladılar. Bu amaçla, daha sonraları revizyonist Siyonizm'in kurucusu olacak Wladimir Jabotitinsky, 1908 yılında İstanbul'a yerleşti. Başka Siyonistler de daha önce-

leri İstanbul'da yaşadı. Bunlardan biri de İsrail'in gelecekteki ilk başbakanı David Ben Gurion idi. Gurion, Rus vatandaşlığından çıkarak Osmanlı İmparatorluğu tabiiyetine geçti. Böylece o, İbranicede 'Osmanlı olmak' anlamına gelen 'lehitatman' konseptini benimsedi. Gurion'un halefi Moshe Sharett ve gelecekte İsrail'in cumhurbaşkanı koltuğuna oturacak ve Sabetayist kökenli olduğu iddia edilen Ben Zvi de bu yolu izledi. Meslektaşı Zamlan Shazar gibi Zvi de Osmanlı tarihini okumuştu. Her ikisi de Sabetaycılık üzerinde geniş araştırmalar yaparak bu konuda önemli eserler verdi. Moshe Sharett, I. Dünya savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu saflarında yer aldı.

O dönemde Filistin, Osmanlı İmparatorluğu topraklarına dâhil olduğu için, Osmanlı İmparatorluğuyla birlikte hareket etmek ve bu yönde strateji geliştirmek, Siyonistler için hayati önem taşıyordu. Siyonistler için Osmanlı toplumuna entegrasyon, Yahudi devletinin kurulma aşamasında verilecek mücadelenin dayanak noktasını oluşturuyordu. Asimile olmaya karşı gösterdikleri eğilim, aynı ölçüde asimile olarak konumlarını güven altına almayı planlayan Sabetayistlerle benzerlik gösteriyordu. Ancak aradaki tek benzerlik bundan ibaretti. Siyonistlerin asimile olmaya yönelik eğilimleri, stratejik bir manevra olarak algılanıyor, öte yandan başka bir ülkenin sınırları içerisinde asimile olmak onlar için alçaltıcı bir durumdu. Siyonistlerin Osmanlı İmparatorluğuna karşı beslediği ilginin tek nedeni, Filistin'in Osmanlı toprakları olmasıydı ve dolayısıyla bu uğurda asimilasyon hazmedilebiliyordu. Sabetayistlerle aralarındaki ortak nokta olarak, laisizmin desteklenmesi konusunda bir dayanışmanın varlığını vurgulamak yerinde olur. Mehmet Cavit Bey gibi bir Sabetayistin, Siyonizm'e karşı beslediği sempati bunun göstergesidir. Bu bağlamda Sabetayistlerin, Siyonizm'in tarihinde hafife alınmayacak denli etkin bir rol üstendiği söylenebilir. yine de üstlendikleri bu rolün etkinliği ne ölçüdedir, bu açık değil. Ancak Osmanlı İmparatorluğundaki Ortodoks Yahudiler ve Siyonistler arasındaki görüşmelerinin hazin sonu, Sabetayist ve

Siyonistlerin arasındaki ilişkinin de alenen yürütülmesini olanaksız kılmıştır.

Günümüzde Sabetayistlerler, Türk toplumunun elit kesiminde yer almaktadırlar. Kökten dinci Müslümanlar arasında Sabetayistlere karşı yer eden güvensizlik, esasında açığa çıkartılmayı bekleyen büyük bir korkunun da ifadesidir. Sabetayistler, daha önce de vurgulandığı üzere hep iki ateş arasında kalmıştır. Bir tarafta, Sabetayistleri asla bütünüyle Müslüman olarak benimsemeye yanaşmayan ve Yahudi olarak kabul eden Müslüman kökten dinciliği, diğer tarafta onları Yahudi olarak değil de Müslüman olarak benimseyen Türkiye'deki Yahudi dini liderleri... İsrail devleti de Sabetayistleri, Yahudi olarak kabul etmemektedir. Siyonizm'in bir dönem Sabetayistlere sempatiyle karşılamış olması bu gerçeği değiştirmemektedir.

Sabetayistler, bugün de geçmişlerini gizli tutmaya çalışmaktadır. Bu nedenle bugünün Türkiye'sinde üstlendikleri rol, düşünce tarzı ve eğilimleri eskiye oranla pek fazla bilinmemektedir. Ancak Sabetayistler, kendileri hakkında çıkarılan söylentilerle ve komplo teorileriyle gündeme gelmektedir. Modern Türkiye'de birçok ünlü Sabetayist tanınmaktadır. Moda tasarımcısı Cemil İpekçi bunlardan biridir. Ayrıca ünlü gazeteci Abdi İpekçi'nin kızı Nükhet İzet İpekçi, ailesinin Sabetayist kökenli olduğunu açıklamıştır. Sanayi sektörünün önde gelen aileleri Dilber ve Bezmenler de bu gruba girmektedir.

Türk politikasında da Sabetayistler vardır. Eski Dışişleri Bakanı İsmail Cem bunlardan biridir.

Kimi aileler, Sabetayistlere kültürel bir grup mahiyetinde dahil olmadıklarını ifade ederken, Sabetayist kökenli olduklarını inkar etmemişlerdir. Türkiye'nin eski başbakanlarından Tansu Çiller de, anne tarafından yarı Sabetayisttir. Eski başbakanlardan Bülent Ecevit'in eşi Rahşan Ecevit de bir Sabetayisttir.

İsrail ve Türkiye

20. Yüzyıl Türkiye'si Yahudiler için güvenli bir sığınak işlevi görmüştür. Her ne kadar Türkiye, II. Dünya savaşı sırasında tarafsızlığını ilan ettiyse de, Alman Nazilerinin ırkçı düşünce yapıları bu coğrafyada da etkisini göstermiş ve sonuç olarak azınlıklar bu ayrımcılıktan etkilenmiştir. 30'lu yıllarda antisemitizm de yoğun biçimde hissedilmiştir. O dönemde Türkiye'de en meşhur antisemitlerden biri, 1933 yılında Nazi ideologu Julius Streicher'ın Nazi Almanyasına daveti üzerine bir ziyaret gerçekleştiren, 'Milli İnkılâp' dergisinin kurucusu, eski subay Cevat Rıfat Atılhan'dır. Atılhan, bu derginin tahrikleri sonucunda patlak veren Yahudi aleyhtarı Trakya olaylarının da sorumlusudur.

Atatürk'ün ölümünden sonra, 1948 yılında, Türkiye'deki azınlıklara karşı yürütülen ırkçı eylemler artış göstermeye başladı. Bu ırkçı söylem, ülke yasalarına da yansımıştı. 1942 yılında -aralarında Sabetayistlerin de bulunduğu- Yahudiler ve diğer azınlıklara yönelik varlık vergisi adı altında bir yasa çıkarıldı. Söz konusu vergiyi ödemekte zorlananlar, çalışma kamplarına gönderildi.

Yine de savaş yıllarında Yahudi aleyhtarı bir hareket gözlenmiyordu, mevcut ırkçı yaklaşımın kurbanları bütün azınlık gruplardı. Ancak üzerinden çok geçmeden, 16. Yüzyılda zulümden kaçan Yahudilere kucak açmasıyla tanınan bu ülke, azınlıklar için yeniden güvenli hale geldi.

Türkiye, II. Dünya savaşı sırasında tarafsız kalmıştı ancak 1943 yılında müttefik devletler yanında yer alma kararı aldı. Savaş yılları boyunca da Yahudi mültecilerin yanında oldu. Bu şekilde Türkiye, 100 bin Doğu Avrupa Yahudi'sini Nazi teröründen kurtardı. Bunun dışında Türk hükümeti, 1942 yılında Güney Fransa'da 10 bin Türk kökenli Yahudi'nin kurtarılmasını sağladı. Alman yanlısı Vichy hükümeti, bu grubu önce Nazilere teslim etmeyi planlıyordu ancak Ankara diplomatik yollarla bunun önüne geçti. 1944 yılında Türk gemileri 50 bin Romen Yahu-

di'sinin İstanbul üzerinden Filistin'e sevkini gerçekleştirdi.

Savaştan sonra, birkaç istisna dışında Türkiye, Yahudiler için güvenli bir ülke konumuna ulaştı. Bu istisnalardan biri '6-7 Eylül Olayları'dır. Hükümetin yönlendirmesiyle başlayan şiddet olaylarının kaynağı Selanik'te Atatürk'ün doğduğu evin bombalandığı haberleriydi. Şiddetin asıl hedefi Rum azınlıklardır, ancak Ermeniler kadar Yahudiler de bu şiddet eylemlerinden zarar görmüştür.

Savaş sonrası Türkiye'sinde Yahudileri tedirgin edici büyük ölçekli olaylar yaşanmamıştır. Yukarıda zikredilen istisnalardan diğeriyse, El-Kaide'nin üstlendiği 2003 tarihli iki ayrı sinagog bombalama eylemidir. Bunun dışında, Türkiye'deki Yahudi aleyhtarı atmosfer, Ortadoğu'daki diğer ülkelerden farkı değildir; diğer bir deyişle bu tepkiler her şeyden önce İsrail politikasına ve eylemlerine yöneliktir.

Savaş sonrası antisemitizm her zaman, bu ülkelerin 'kendi' Yahudilerine değil, İsrail'e yönelik olmuştur. Bu bağlamda da Türkiye Yahudileri ya hiç ya da çok az zarar görmektedir. Diğer bir deyişle; dünyayı ele geçirme planları ya da soykırımın inkâr edilmesi gibi mitleri, ne yazık ki Yahudilerin tarihinin bir parçası olarak benimseyen İslam dünyasındaki İsrail aleyhtarı görüşlerin ağırlığı altında ezilmedikleri sürece bu mümkündür.

Bu mitler öylesine etkindir ki tarihi gerçekleri kolaylıkla saptırabilmektedirler. Tıpkı Siyonizm'in gerçek tarihinde olduğu gibi. Başka türlü söylemek gerekirse; Siyonizm'in İslam dünyasında algılandığı biçimiyle değil, sadece Yahudi kökenli antisiyonistlerin gözüyle mercek altına alınan biçimiyle Siyonizm. Kitabın Hollandaca baskısındaki önsözde zikredildiği üzere *Yıldızın Gölgesi* bu antisiyonistlerin bakış açısıyla hazırlanmıştır.

Türk halkının sıklıkla sergilediği İsrail karşıtı tutum, 50'li yıllarda Türkiye ve İsrail arasındaki ilişkilerin pekiştirilmesinin önüne geçememiştir. Türkiye 1948 yılında İsrail'i resmi olarak tanıyan ilk İslam ülkesi olmasının yanı sıra aynı yıl Türkiye kökenli Yahudilerin İsrail'e göç edebilmelerine olanak tanınmıştır.

Bunun dışında hükümet, Türk halkının İsrail aleyhtarı gösteri düzenlemesi ve fikir beyan etmesini yasaklayan kanunları da yürürlüğe koymuştur.

Bugün İsrail ve Türkiye, Suudi Arabistan, Ürdün ve Mısır ile birlikte ABD'nin Ortadoğu'daki müttefiklerini oluşturmaktadır. Washington, bu ülkeler arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi ve pekiştirilmesi lehinde bir politika gütmekte, İsrail ve Türkiye de bu politikayı izlemekten memnundur.

İki ülke arasındaki ortak paydalardan biri, 50'li yıllarda 'çevresel pakt' olarak bilinen, diplomatik olduğu kadar askeri alanda da işbirliği öngören stratejidir. Bununla birlikte iki ülkenin istihbarat teşkilatları bilgi alış verişinde bulunmak üzere bir sözleşme imzalamıştır. Ayrıca, İsrail'in askeri operasyonlarıyla ilgili olarak Washington'a, gerektiğinde NATO'ya destek vereceğini de Türkiye taahhüt etmiştir. Bunun yanı sıra İsrail askeri materyallerinin Türkiye'ye sevkıyatı da söz konusudur.

'Çevresel pakt' bugün dahi gizliliğini koruduğundan ayrıntılı olarak bilinmemektedir.

1994 yılına gelindiğinde iki ülke arasındaki ilişki son hızla rayına oturmaya başlamıştır. Bu dönemde 'Güvenlik ve Gizlilik Anlaşması' (GGA) imzalanmıştır. Bu anlaşmayı iktidarda bulunduğu 1994 yılında imzalayan Tansu Çiller aleyhinde, üç yıl sonra, Türkiye'nin ulusal sırlarını ifşa ettiği gerekçesiyle askeri savcılık tarafından soruşturma başlatılacaktır. Öte yandan Washington'un yalanlamasına karşın Çiller, CIA ile işbirliği yapmakla suçlanmıştır. GGA'nın ABD nezaretinde gerçekleştirildiği yönünde çok az şüphe bulunmaktadır.

GGA sayesinde İsrail ve Türkiye arasında yeni bir askeri işbirliği süreci başlamıştır. Ortak askeri tatbikatlar ve askeri donanım üretimi bu işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda iki ülke arasındaki istihbarat alış verişi de bu işbirliğiyle önem kazanmıştır. Paylaşılan istihbarat genel olarak Irak ve İran, özellikle Suriye'ye yöneliktir. GGA'ya göre Türkiye, toprakları üzerinden İsrail'in bu ülkeler hakkında istihbarat sağ-

lamasını desteklemektedir. İsrail buna karşılık olarak Türkiye'nin İran, Irak ve Suriye sınırlarında görev yapan askeri birliklerine antiterörizm eğitimi vermektedir. 1996 yılında GGA, aynı yıl Türk hava kuvvetlerinin bir bölümünün modernize edilmesini sağlamaya yönelik imzalanan askeri sanayi anlaşmasıyla birlikte, 'Askeri Eğitim ve İşbirliği Anlaşması'na (AEİA) dönüştürülecektir. Bununla birlikte iki ülke arasında 2000 yılında yürürlüğe giren serbest ticaret sözleşmesi de bulunmaktadır.

2001 yılında NATO ve İsrail arasında imzalanan 'Güvenlik Anlaşması', 2004 yılında Cezayir, Mısır, Ürdün, Moritanya, Fas ve Tunus gibi ülkeleri de içine alan 'İstanbul İşbirliği Girişimi' (İİG) aracılığıyla gerçek askeri bir ortaklığa dönüştürülmüştür. İmzalanan anlaşma uyarınca söz konusu ülkeler, İsrail ve askeri müttefiki Türkiye'ye karşı düzenlenecek olası askeri hareketlerde tarafsız kalacaklarını taahhüt etmiştir.

Özetle: Türkiye, Yahudiler ve İsrail arasındaki bağlar söz konusu olduğunda, Siyonizm'in arkasında yatan gerçekleri öğrenmek isteyen Türk okuru için "Siyonizm'in Tarihi" kitabını okumak aydınlatıcı bir deneyim olacaktır.

Peter Edel
Mart 2008

Hollandaca Birinci Baskıya Giriş

19. Yüzyılın sonlarında Siyonistler, bir antisiyonisti, kendi ideal bakış açılarını reddederek sapkınlığa uğramış bir Yahudi olarak tanımlıyorlardı. Öte yandan bu bakış açısını reddeden Yahudi sayısı da bir hayli fazlaydı. Daha sonraki dönemlerde antisiyonizm, Siyonist ideolojinin reddedilmesi olarak tanımlandı. Kelimenin bu anlamıyla da o dönemdeki antisiyonist sayısı artış gösteriyordu. Theodor Herzl, Siyonist dünya hareketini başlatmadan çok önce, dindar Yahudiler kadar sol görüşlü Yahudiler de Siyonizm'i, Yahudiliğin kötü bir yansıması, 'yıldızın gölgesi' gibi algılıyorlardı.

Ancak Yahudi Antisiyonizmi, İsrail'in kuruluşunun ardından, -daha önce rastlanmamış bir şekilde hatları, kesin çizgilerle belirlenmiş- yeni formlar kazanmaya başladı. Farklı kesimler, bundan böyle Siyonizm'in Filistin halkı üzerinde uygulanacak baskı rejiminin yönü ve şiddetini belirleyecek oluşuna tüm hoşnutsuzluklarıyla birlikte tanıklık ettiler. Bununla birlikte Siyonist ideolojinin baskıları, Yahudi devletinde günlük yaşam üzerinde de ağırlığını yoğun ölçüde hissettirmeye başladı. İsrail'de ve diasporada sayıları hiçte azımsanmayacak bir Yahudi topluluğu için bütün bunlar antisiyonist olmak için yeterli nedenlerdi. Bu antisiyonistler arasında Noam Chomsky, Norman Finkelstein, Israel Shahak, Lenni Brenner, Israel Shamir ve Nathan Weinstock gibi isimler dikkat çekmektedir. Bu antisiyonistlerin verdiği mesaj açıktır; ırkçı prensipleri temel alan Siyonizm'in ani bir hamleyle İsrail devletinin yönetimi ve işleyişinde de ay-

nı prensipleri esas alması ancak ve ancak bir felakete sürüklenmekle eşdeğerdir.

Antisiyonistler, genel anlamda İsrail ve Filistinlilere eşit hakların tanındığı, laik bir demokrasinin varlığını savunurlar. Bu olumlu yaklaşım, hümanist bir perspektifin var olmadığı ve apartheid politikası izleyen Siyonizm ile doğal olarak ters düşmektedir. Antisiyonizm sözcüğündeki 'anti' vurgusu olumsuz çağrışımlar yapıyor gibi görünüyorsa da gerçekte Ortadoğu ihtilafındaki en pozitif yaklaşımı oluşturmaktadır ve artık çözümün kaynağının burada olduğuna dair bilinçlilik oranı artmaktadır. Dolayısıyla bu kitap karamsar olmaktan uzaktır.

Bu kitapta alıntıladığım antisiyonist yazarların görüşlerine büyük saygı duyuyorum. Bu yazarlardan yapılan alıntıların çoğunu, Siyonist ideolojiyi dayatmak adına, zorlayıcı yöntemler kullanmak suretiyle hedeflerine ulaşmayı tasarlayan Siyonistlerle girişmek zorunda kaldıkları söz düellosu ve yönelttikleri ağır eleştiriler oluşturmaktadır. İsrail'deki antisiyonistler için ayrıca İbrani dilini bilmiş olmak, diğer dillere çevrilmemiş Siyonist ve dini yayınlar, vardıkları sonuçlar çerçevesinde yol gösterici olmuştur. Diğer araştırmacılar için böyle bir bilgi birikimine ulaşmak mümkün olmamıştır. Bu nedenle, kitabın sonunda ek olarak iki antisiyonistin görüşlerine bu konuya ışık tutması açısından yer verilmiştir.

Antisiyonizmin savunduğu düşünceleri, 20. Yüzyılda gösterdiği ivmeyle birlikte, Siyonizmden ayrı değerlendirmek olanaksızdır. Bu nedenle, Siyonizm'in var oluş öyküsünü antisiyonist bakış açısından -bu milliyetçi akımın *Eski Ahit*'ten kendine mal ettiği motifleri, klasik Yahudiliği ve Yahudi ıslahat hareketini de temel alarak- tasvir eden bir resim çizmeyi tercih ettim. Gelecek bölümlerde, aynı antisiyonizmi temel alarak, savaş öncesinde Siyonist ideolojinin hangi doğrultuda gelişme gösterdiğini de analiz edeceğim.

Başlangıçta bütünüyle antisiyonist bakış açısını benimsemek suretiyle bu kitabı hazırlamayı planlıyordum, ancak bunu gerçekleştirdiğimde elde ettiğim sonuç, tatmin edici olmayacaktı.

Bunun nedenleri açık, zira antisiyonistler, Yahudi ve Siyonist var oluş öyküsünü bütün yönleriyle tanımlamıyorlardı. Bunun dışında antisiyonistlerin çalışmaları dışında, Yahudilik ve Siyonizm hakkında elle tutulur, güvenilir kaynaklara rastlamak güçtü. Dolayısıyla ben de antisiyonizme ait olmayan ve farklı görüş bildiren kaynaklardan da yararlandım. Ancak okuyucu bu kaynakların, temelde antisiyonist düşünceyi destekleyici türden olduğunu da fark etmeden geçmeyecektir.

Bununla birlikte bütünlüğü koruyabilmek için Aksa intifadası felaketinin yaşandığı 29 Eylül 2000 tarihinde noktayı koymak istedim. Bu tarihten itibaren Siyonist tarih için önemli bir sayfanın kapandığı 'Oslo anlaşmaları' dönemi birçok açıdan geçerliliğini yitirmiştir. Bunu izleyen gelişmeler dizisi, bu kitabın hazırlanmakta olduğu döneme denk geldiğinden bir sonraki kitabın konusunu oluşturacaktır. Öte yandan bu kitapta yer alan bilgiler, kanımca, İsrail'de şu an sürmekte olan durumu bütün ayrıntılarıyla yansıtmaktadır. Sonsöz yazımda bu konuyu tekrar ele alacağım.

Kitabı hazırlarken, İsrail'in tarihçesi ve Siyonizm hakkında antisiyonistlerin hemfikir olduğu bir noktadan hareket ettim. Bu amaçla görüş birliği sergileyen antisiyonistlerden, sıklıkla mutabık kaldıkları konular hakkında bilgi aldım. Dolayısıyla antisiyonizm bünyesinde yer etmiş görüş ayrılıklarını sıklıkla göz ardı etme yoluna gittim. Yeri geldiğinde, örneklerle, antisiyonistlerin görüş ayrılıklarının nedenleri hakkında bilgi vereceğim. Ancak bu kitap, genelinde çoğu antisiyonistin, konu İsrail ve Siyonizm olduğunda büyük ölçüde görüş birliği gösterdikleri bir anlayışın ürünüdür.

Bu kitabın işaret ettiği gerçeklerin çizdiği tablo, İsrail ve Siyonizm hakkındaki yerleşik genel kanıdan farklılıklar gösteriyor. Kimi zaman bu tablo, antisiyonistlerin, İbrani dilinde yayın yapan basın sayesinde sonuçlara rahatlıkla ulaşabilirken, İsrail dışında bu bilgilere ulaşma fırsatı bulamayan gözlemcilere oranla, nispeten daha avantajlı olmaları gibi aşırılıklara işaret ediyor. Ya

da bir antisiyonistin, henüz bir Siyonistken, İsrail'deki kimi kurum ve organlarla olan bağlantılarına ya da İsrail'deki örgütlerle yaşadığı kişisel tecrübeleri de içeriyor. Hatta bu konuda verilecek hayli ihtilaflı örneklerin varlığına karşın, öncelikli olarak dikkat çekmek istediğim nokta, antisiyonizm yönünde olduğu için bunları göz ardı ediyorum. Bu örneklere ilişkin bilgileri ayrıntılarıyla ele almanın, esas konudan sapmaya neden olabileceği ihtimaline karşı temas etmemenin daha uygun olacağını düşünüyorum.

Bunun dışında çok hassas bir alanda hareket ettiğimin de bilincindeyim. Kimseyi sorgulamak ya da gücendirmek amacında olmadığımı da belirtmeliyim. Burada asıl önemli olanın, politik olduğu kadar dini açıdan da bir ideolojinin mercek altına alınması olduğunun, bunun dışında kati suretle kişi ya da kişileri kasten aşağılamak ya da hakaret etmek gibi hedefler belirlemediğimi ifade etmek isterim. Hiçbir antisiyonistin de böylesine bir hedef belirleyerek yola çıktığını düşünmüyorum.

Özetle çok az ülke, Siyonizm'i etraflıca araştırarak, aydınlatıcı bilgi birikimine ulaşmıştır. Zira tarafsız olduğu kadar derinlemesine bir araştırma yapabilmek için, bu hareketle ilgili olarak tarihin tozlu yapraklarını karıştırmak gerekir. Bireysel çabalarla ya da marjinal Siyonist örgütlerce, Siyonizm'e görece hümanist bir görüntü vermek adına yapılan girişimler, bu kitabın çıkış noktasıyla doğrudan ilintili değildir.

İşin bu yönünü kayda değer bulmamamın nedeni, kabul edemeyeceğim unsurlara işaret ediyor olmasından ziyade, Siyonizm'in kimi yönlerine gereğinden fazla odaklanarak, dikkatleri farklı doğrultulara çekecek bir işlevi üstlenmesinden kaynaklanıyor. Bu konuya ilişkin ekleyeceğim fazla bir şey olmaması, tek taraflı düşündüğüm anlamına gelmemelidir. İsrail ve Siyonizm'in tarihine ilişkin üzerinde çok yazılıp çizilmiş, -İsrail'in başı çektiği savaşlar örneğinde olduğu gibi- konulara da aynı sebepten ötürü değineceğim.

İsrail ve Siyonizm hakkında had safhada negatif bir tablo çizmeyi kesinlikle hedeflemiyorum. Niyetim bu yönde olsaydı, Fi-

listinlilere karşı işlenmiş bütün suçların Siyonizm adına gerçekleştirildiğini aralıksız vurgulayarak, dikkatleri bu doğrultuya çekmek üzere hareket ederdim. Siyonizm'e tarihi bir bakış çerçevesinden bakıldığında bunun kendiliğinden gerçekleşmesinin imkânsız olduğu göz önüne alındığında Filistinlilerin yaşadığı talihsizlik ve içinde bulundukları ümitsiz durumun mütemadiyen gündeme getirilmesi de son derece doğaldır. Bu konuyu da yeterince vurguluyorum. Ancak antisiyonistlerin de sıklıkla işaret ettiği üzere, Yahudilerin, Siyonistler tarafından düşürüldüğü zor duruma ve zedelenen itibarlarına dikkat çekmenin nispeten daha yerinde olacağını düşünüyorum. Siyonizm'in yarattığı bu tabu, Filistinlilerin maruz kaldıkları davranış biçimine oranla daha fazla öne çıkmakta. Bunun nedeni Siyonist tarihte bu hususun yeterince yer almamasından ileri gelmektedir. Antisiyonistlerin unuttuğu ya da ihmal ettiği bu tarihi gerçekleri de, bu kitabın sayfalarında olabildiğince objektif bir açıdan ele alacağım.

Ancak yine de objektif olmaya çalışmak, sorunların doğasındaki hassasiyeti azaltmayacak. Bu, salt objektivite anlayışının ihtilaflı olmasından değil, konu İsrail ve Siyonizm olduğunda resmedilecek sübjektif bir görüntünün, normları belirleyecek olmasından ileri gelmektedir. Birçok tarihçi, örneğin bu konuda objektif bir duruş sergilemekten kaçınmaktadır. Bu duruş, II. Dünya savaşı sırasında gerçekleşen Yahudi katliamı ardından başlayarak Siyonist argümanlardan biri haline gelmiştir. Tarih bilimci Leon Poliakov, 50'li yıllarda şu sonuca varmıştır:

> "Yahudilerin yok edilmesi öylesine emsalsiz bir olaydır ki, objektivitenin, fenomenin bilimsel olarak incelenmesi sırasında da sınırlandırılması gerekir."[1]

Poliakov'un Yahudi katliamını tanımlarken öne sürdüğü bu koşul, II. Dünya Savaşı sonrasında İsrail ve Siyonizm için öncelikli bir konum teşkil etmeye başlamıştır. Bunun en önemli etkisi İsrail'in yeni kriterler oluşturarak, bu kriterleri diğer ülkelere karşı izlediği politikada belirleyici unsur haline getirmesidir. Örneğin Irak'la karşılaştırmak bu bağlamda aydınlatıcı olacaktır.

1990 yılında bu ülke Kuveyt'i işgal etmek için harekete geçtiğinde, aniden oluşan uluslararası bir ittifak, Saddam Hüseyin'in zaman geçirilmeden cezalandırılması gerektiği noktasında birleşti. Öte yandan İsrail'in 1967 yılından itibaren Filistin topraklarını işgal etmiş olduğu gerçeği, hiçbir Batılı liderin dikkatini bu denli çekmemiş ya da uluslararası bir ittifak kurularak, Yahudi devletinin liderlerine farklı yönde hareket etmeleri hususunda öneride bulunulmamıştır.

Aynı sübjektivite, konu kitle imha silahları olduğunda da karşımıza çıkmaktadır. Irak bu silahların üretimini gerçekleştirmeye başladığında, özellikle Iraklıları derinden etkileyen uluslararası bir boykot başlatılmıştır. Ancak İsrail'deki kimyasal, biyolojik ve nükleer silahların varlığı uzun yıllardır bilinmesine karşın, İsrail silah cephaneliğinin uluslararası gözlemciler tarafından ciddi anlamda denetlenebilmesi önünde sayısız engel oluşturulmuştur. Yahudi devleti kitle imha silahları konusunda kendi şartlarını belirleyebildiği gibi uluslararası anlaşmaların altına imza atmak konusunda da keyfi davranabilmektedir. Özetle: İsrail, Amerikan hükümetinin terminolojisiyle tanımlandığında bir Haydut Devlet (Rogue State)'dir. Bu noktadan bakıldığında Irak'la arasında büyük farklılıklar göze çarpmamaktadır, ancak Amerika Dışişleri Bakanlığının, İsrail'i bu şekilde tanımlamasının sözünün dahi edilmesi olanaksızdır.

İsrail ve Siyonizm'e ilişkin sübjektif görüşün yansımalarından biri de antisiyonizmin her zaman antisemitizmle bağlantılı olduğu yönündeki müzmin yanlış anlaşılmadır. Diğer yandan öne çıkan diğer bir argüman da antisemitizmin sadece Müslüman kökten dinciler arasında tehlike arz ettiğidir. Bunun yanı sıra antisiyonizm sıklıkla, -kısa bir süre önce yayın hayatına son veren Amerikan *Spotlight* dergisinde örnek olarak verildiği üzere- aşırı sağcı antisemitizmle karıştırılmaktadır.

Şüphesiz, antisiyonizmin, antisemitizm ve aşırı sağ ile her zaman bir bağlantısı olmadığı yönünde bir kural yoktur. Bunun kanıtı, bu kitabı da kapsayan, antisiyonistlerin çalışmalarında

görülmektedir. Aşırı sağ ile bir ilgileri olamaz; genellikle sol eğilimli görüşleri savunurlar. Bununla birlikte Yahudi kökenli olmaları, antisemitizme karşı olduklarının bir garantisi değildir. Ancak netlikle ifade edilmesi gereken şey, bu antisiyonistlerin nefret yaymak gibi bir düşünce taşımadıklarıdır. İsrailli insan hakları sözcüsü ve hümanist Israel Shahak bunu yaparken sadece İsrail'in yürüttüğü politikayı değil, Arapların antisemit yaklaşımlarını da sert bir dille eleştirmiştir.

Bir antisemit ile bir antisiyonist arasındaki fark çok büyüktür. Antisemitizm, dünyayı Yahudilerden kurtarmayı diler ve hedefler. Öte yandan antisiyonistler, daha önce de belirttiğim gibi bunun tam tersi için mücadele verirler. Diğer bir deyişle dünya, Yahudileri kurtarmalıdır. İki görüş arasında bundan daha büyük bir farklılık olamaz.

Antisiyonizmin, antisemitizmin bir tezahürü olduğu yolundaki çıkış noktası geniş yankı uyandırsa da bu doğru değildir. Bu hususta dikkat çeken en önemli ayrıntı aşırı sağcı ve antisemit grupların, Yahudi devletine karşı besledikleri derin bağlılık duygularıdır. Örneğin ABD'deki aşırı sağcı Hıristiyanlar, Hıristiyan antisemitizmini pekiştirerek Yahudi devletinin en fanatik savunucuları olarak ortaya çıkmaktadır. Aşırı sağın, Yahudi devletine karşı verdiği olumlu tepki yeni bir gelişme değildir. Böylelikle Siyonizm'in destekçileri, 20. Yüzyılın başlarında antisemit çevrelerde 'Yahudi sorununun' çözülebilmesi için Siyonizm'e karşı yoğun ilgi beslediklerini inkâr etmemektedir. Bu aynı zamanda Almanya'daki nasyonal sosyalizm için de geçerlidir. Hitler'in antisemit görüşleri, Ekonomik İşlerden sorumlu bakanının, Theodor Herzl tarafından kurulan Dünya Siyonist Örgütünün (WZO) Alman şubesiyle işbirliğine gitmiş olmasıyla sınırlı değildir.

Siyonizm, antisemitizmle zıt noktalarda bulunur. Her ne kadar Siyonistler ve antisemitler arasındaki yoğun ilişkilerden söz edilse de, Yahudi devletinin mevcudiyet argümanları arasında antisemitizm ilk sırada gelmektedir. Bu nedenle geçmişte Yahu-

di devleti eleştirildiğinde, İsrailli liderler, II. Dünya savaşı sırasında meydana gelen Yahudi katliamına işaret etmişlerdir. Bunun yanı sıra Avrupa ve ABD'de Yahudi olmayanlar arasında Siyonizm'e karşı duyulan sempatinin nedeni, II. Dünya savaşı sırasında Yahudilerin uğradığı mezalimdir. Ancak bu elverişli duygusal ortam, görece daha az asil olan motifleri de açığa çıkartmaktadır. Zira İsrail, Ortadoğu'nun göbeğindeki Batı piyonudur, hatta Batı'nın Üçüncü Dünya'dan aldığı intikamın kendisidir. Belçikalı antisiyonist Marcel Liebman 1978 yılında şunun altını çizmektedir:

> "İsrail, hasmından öç almaya niyetli Avrupa'nın Üçüncü Dünya'ya karşı rövanşıdır, İsrail, deve üstündekilere haddini bildiren küçük Avrupalıdır."[2]

Bu kitabın ilk olarak yayımlandığı ülke Hollanda, hem toplum hem de politika olarak Yahudi devletini kayıtsız şartsız destekleyen ülkeler arasındadır. Bunun nedeni soykırım ya da Liebman'ın ifade ettiği gibi Arapların aşağılanması olsun, Hollanda, Siyonist icraatın en ateşli savunucularından biridir. Bunu salt, İsrail'in ihlal ettiği insan haklarını görmezlikten gelerek yapmaz; Hollanda, mütemadiyen, gizlilik içerisinde askeri ve finansal destek sağlayarak İsrail'e olan bağlılığını ortaya koyar. Örneğin 1973 yılı Yom Kippur Savaşı bunun kanıtıdır.

90'lı yılların sonlarında Hollanda ve İsrail arasındaki özel ilişki, Amsterdam, Bijlmer'de 1992 yılında meydana gelen İsrail El-Al havayolu şirketine ait bir Boeing uçağının neden olduğu kazanın ardından meclise verilen soru önergesiyle açığa çıkmıştır. Kurulan araştırma komisyonunda dinlenen tanıkların Hollandalı yetkililerin Schipol havalimanındaki El-Al çalışanlarına karşı oldukça anlayışlı davrandıklarını ifade etmeleri, bu İsrail şirketine karşı toleranslı davranıldığına işaret etmektedir.

İsrail'e karşı yöneltilen eleştiriler, Hollanda'da nadiren pozitif bir yaklaşımla değerlendirilmektedir. Siyonizm sübjektif bir bakış açısından değerlendiriliyorsa, Hollanda bu değerlendirmenin yapıldığı yerlerden biridir. Hollanda'da Siyonist ideolojiyi

onaylamamak ya da eleştirmek, antisemitizmle suçlanmak açısından Avrupa'daki diğer ülkelere göre daha seri gerçekleşmektedir. İsrail'e ya da Siyonizm'e yöneltilen en ufak bir eleştiri, yeni bir soykırımdan önce atılan son adıma eş değer olarak görülmektedir. Yahudi mezalimi, herhangi bir tartışmayı olanaksız hale getirmektedir.

Bu yaklaşımın sonucu olarak İsrail, şüphenin sağladığı avantajı kullanmaktadır. Bu İsrail yanlısı atmosfer, Hollanda'da, Siyonizm'le bağlantılı kimi tarihi konuların, tabu haline getirilerek tartışılmasının da önüne geçmektedir. Özellikle Siyonizm'e ilişkin karanlıkta kalmış bir noktanın, sübjektif bir bakış açısından değerlendirilerek etkisizleştirilmesinde bu açıkça görülmektedir. Siyonizm'in ilk dönemlerine dair şaibeli taraflarının Hollanda'da herhangi bir şekilde gündeme getirilmemesi tesadüf değildir. Siyonist ideolojinin en önemli unsurları, 20. Yüzyılın birinci yarısında İsrail'in kuruluşuyla başlayan politik bir gölge oyununun arkasına henüz tam anlamıyla gizlenmemişti. Bu yüzden Siyonizm, bu ilk evrede yeterince şeffaf bir görüntü çiziyordu. Bu şeffaflık o kadar keskindi ki, en sübjektif yaklaşım dahi tarihi gelişmeleri gerçekte olduğundan çok daha mükemmel yansıtamazdı. Objektiviteyi sınırlayarak engellemek adına geriye kalan tek yol açıkça bilginin doğruluğunu görmezden gelmekti. Ha'avara Nakil Anlaşması hakkında Hollandaca yazılmış çok az belge ve dokümanın olmasının en gözle görülür nedeni budur.

İsrail yanlısı yürütülen politikanın başka bir sonucu da Hollandacada neredeyse hiçbir antisiyonist yayına rastlanmamasıdır. Bu yüzden Siyonizm hakkında olduğu kadar antisiyonizm hakkında da bilgi kaynağına gereksinim duyulmaktadır. Bu kitabın hazırlanış sürecinde göz önüne alınan faktörlerden biri de budur. Başka bir deyişle; Hollandalı okuru, büyük ölçüde İsrail ve diasporadaki antisiyonist yaklaşımdan haberdar ederken, Siyonizm'in de bir analizini sunmaktır.

1

Eski İsrail ve İlk Diaspora

Eski Ahit

Siyonizm'in ilk hali *Eski Ahit*'te tanımlanmış ve bu tanımlanmış hali kendine saygı duyan her tarihçi için tam bir sorun teşkil etmiştir. Açıklık getirilememesinden, muhalif duruşlardan ve bunun gibi bir takım kopukluklardan dolayı bu kitaba ciddi bir tarihsel kaynak gözüyle bakılmamaktadır.[1] Bu durum, *Eski Ahit*'in özellikle ilk yazıldığı erken dönemler için geçerlidir.

Eski Ahit, Babil'den Yahudilerin sürülmesi dönemini anlatan, bir araya getirilmiş hikâyelerden oluşan yazılı bir metindir (İÖ 587-538). Tarihsel belge olarak *Eski Ahit,* güvenilir bir kaynak olmaktan uzaktır. Üstelik bu hikâyeleri derlemiş kişiler, bariz bir siyasi bakış açısına sahiptiler. Belirli bir görüş açısı ve maksatla derlenen bu hikâyeler, Babil'deki dindar seçkin kitleye hizmet eder şekildeydi. Bu seçkin kitlenin, vaat edilmiş topraklara dönme uğraşına giriştikleri göz önüne alındığında, *Eski Ahit*, Yahudilere özellikle bir araya gelip halk olabilme mefhumunu verebilecek nitelikte olması gerekir.

Günümüz arkeologları, *Eski Ahit*'in tarihsel açıdan güvenilir bir kaynak oluşturmadığının altını çiziyorlar. Bu yazılı kaynağın büyük bir kısmının masallar diyarına ait olduğuna işaret ediyorlar. Ancak, *Eski Ahit*'te bahsi geçen olayların tarihsel anlamda doğruluğu, aslında tarihçiler dışında kimse için önem taşımamaktadır. Dinsel bağlamda asıl önemli olan bilmek değil inan-

maktır. Bilinmesi gereken, *Eski Ahit*'in salt Yahudilerin değil, sayısız insan topluluklarının da dünya görüşünü yansıtıyor olmasıdır. Unutulmamalıdır ki 'Eski Ahit', İslam ve Hıristiyan dinlerinin de kaynağıdır.

Bu kitabın üzerinde durduğu en önemli nokta, Yahudiliğin, temelini salt *Eski Ahit*'e değil, aynı zamanda günümüz Siyonizm'ine de dayandırmış olduğudur. Tanıtanımaz Siyonistler, *Eski Ahit* olmadan tek bir Yahudi'nin bile var olamayacağı gerçeğinden hiçbir zaman kaçamamışlardır.

Birçok Ulusun Atası

En başından başlayalım. *Eski Ahit*'teki Tekvin bölümü, efsanevi İbrahim'in yaradılış hikâyesinin anlatıldığı bölümle başlar. Sami halkının soy atası İbrahim, Sümercede 'Ur Der Chaldeeën' olarak adlandırılan ve Tanrı Yehova'nın merkezinde yer aldığı bir inanç sistemini benimsemiş, kabul etmiştir. Asıl soru, aksi ispat edilmediği için, İbrahim peygamberin gerçekten yaşayıp yaşamadığıdır. *Eski Ahit*'in hem siyasi hem de tarihsel niteliği, İbrahim'in Yahudi geleneğinde daha sonraları yer almaya başlamış olduğu gerçeğini değiştirmiyor

Tekvin, Kenan ülkesinin Yehova tarafından İbrahim'e vaat edilişini anlatır. Verilmiş bu vaat izlerini bugünlere kadar taşımıştır. İsrail, 'vaat edilmiş topraklar' adını bu yazılmış sözlere borçludur.

Kenan diyarına vardıklarında, Yehova İbrahim ve Sara'ya bir de erkek evlat vaat eder. Sara hemen hamile kalamayınca, İbrahim karısının hizmetindeki Agar adlı bir kadından erkek evlat sahibi olur. Tekvin'e göre, İsmail, İbrahim seksen altı yaşındayken dünyaya gelir. On dört yıl geçer ve Sara beklenmedik bir şekilde -doksan yaşındayken- başka bir erkek çocuğu, İshak'ı dünyaya getirir. İbrahim, İshak'ın Tanrı tarafından gönderildiğine kanaat getirir ve İshak'ın İsmail ile birlikte büyümesini istemez. Bunun üzerine İsmail'i annesi Agar ile uzaklara göndermeye karar verir. Hikâye gerçekten böyle geliştiyse, İbrahim tarihi bir

karar alarak, 'Sami' Arap kavimlerinin gelecek atası olacak İsmail'in yolunu açmıştır. Bu kısım, milliyetçi nedenlerle daha sonraları hikâyede karşımıza çıkıyor olabilir. Yine de günümüzdeki Arap-Yahudi ayrımının asıl nedeni Kutsal Kitap verilerine dayandırılmaktadır.

Eski Ahit'te yazdığı üzere MÖ ikinci binyıldan itibaren birçok Sami kavmi, Harran'a (bu Babil kolonisinin kurulduğu, bugünkü Türkiye sınırları içerisinde bulunan yer) doğru yola çıkmıştır. Bu kavimlerden bir kısmı Harran'dan sonra yollarına devam edip, batıya ve güneye göç etmişlerdir. Sıkıntılı yolculuklar sonrasında, o zamanlar hâlâ var olan Ammon, Moab ve Edom gibi diğer kavimlerin yaşadıkları Ürdün kıyılarına ulaşmışlardır. Ancak bu kavimlerden yalnızca Sümer kökenli olanlar daha sonraları İbraniler olarak adlandırılacaktır. *Eski Ahit*'te yazılanlara göre, İbrahim'in torunu Yakup'un zürriyetinden gelenler, Aşer, Benyamin, Danyel, Gad, İssakar, Yusuf, Yahuda, Levi, Naftali, Ruben, Şimeon ve Zebulun olmak üzere on iki nesle ayrıldılar.

Eski Ahit'te anlatıldığına göre, MÖ yaklaşık 1600 yıllarında Kenan'dan yola çıkan bir grup İbrani, diğer Sami kavimleriyle birleşmek üzere Mısır'a doğru yol aldı. Mısır'a ulaştıklarında başlangıçta kendilerini memleketlerinde gibi hissettilerse de, kutsal kitaba göre bu durum yerli halkın iktidardaki baskın güce karşı durmaya başlamasıyla değişmiştir.

Mısırlıların İbranilerle özdeştirdikleri Hiksoslar, Sami kavminden gelmekteydiler.[2] Hiksosların Mısır'dan sürülmelerinden erken İsraillilerin de payını alması uzun sürmedi. Baskı altına alınıp, köle olarak kullanıldılar. En azından *Eski Ahit*'te yazılanlar böyledir.

İbranilerin varlığı ve Mısır'a gelişleri arkeolojik olarak doğrulanmaktadır. İngiliz arkeolog ve tarihçi Flinders Petrie, 1896 yılında Firavun Akheneton'un sarayı Amarna'da İbranileri ayrıcalıklı bir etnik grup olarak tanımlayan mektuplar buldu. MÖ 1370'li yıllara ait bu yazılarda Kenan halkından da Apiru ya da Habiru olarak bahsediliyor.[3] Petrie, Sina'da 16. Yüzyılda Fira-

vun III. Tuthmosis'in idaresi altındaki bir İbrani köle kolonisine ait bariz kanıtları da içeren yazıtların şifresini çözdü.[4]

Thebes'de firavun Merneptah'ın gömütünde ise Flinders İsrail'i işaret eden ve Kutsal Kitap kaynaklı olmayan en eski kanıtları günışığına çıkardı. Merneptah, MÖ 1212-1202 yılları arasında Büyük Ramses'ten Mısır'ın yönetimini devraldı ve iktidarının ilk yıllarında Kenan'a seferler düzenledi. Mernetaph'ın sütunlarında Petrie, firavunun askeri başarılarını anlatan övgülerle karşılaştı. Yazılanlar içinde bir cümlede İsrail sözcüğüne rastlanılıyordu:

"İsrail terk edildi, tohumları kısır."[5]

İbranilerin Mısır'a geliş nedenlerine ilişkin görüşler farklılık göstermektedir. Bir varsayıma göre, Petrie'nin izlerine rastladığı köle kolonisi, Hiksos'la yapılan savaşlardan sonra oluştu. Mısırlılar böylelikle Küçük Asya'nın yarısını fetheden bu Sami halkının devamını teşkil ediyorlardı. Firavun III. Toetmoses, Kenan'da pek çok esiri köle olarak Mısır'a götürdüğü on yedi askeri operasyon gerçekleştirmiştir.[6] Ancak İbranilerin bu topraklara gelişlerine ilişkin tek varsayım bu değildir. İsrailli arkeolog Ze'ev Herzog tamamıyla farklı bir varsayıma sahiptir. Ze'ev Herzog, Kenan'da yaşayan göçebe halkların kuraklık ve açlık nedeniyle Mısır'a göç etmek zorunda kaldıklarını ileri sürmektedir. Herzog'a göre epeyi küçük bir göçebe İbrani topluluk da bu nedenlerden dolayı göç etmek zorunda kalmıştır. Daha sonraları tarihleri millileştirilerek ideolojik gerekliliğe uygun hale getirildi.[7]

İbraniler üzerinde Mısır kültürü büyük bir etki yaratmıştır. Dini inançlarının kökeni 'Ur De Chaldeeën'e değil Mısır'a dayanmaktadır. Flinders Petrie'ye göre Serabit üzerindeki tapınak, İbranilerin dini merkezidir. Bu merkezde yöre tanrıları Yehu ile Mana'ya (ya da Set ve Hator'a) tapınıyorlardı.[8] Başlangıçta yalnız Yuda'nın kavminin Yehu'ya tapınmasına rağmen sonraları Yehu, İsrailoğullarının da tanrısı oldu. O zamanlar diğer kavimlerin tanrıları nesilden nesile geçiyordu.[9]

Babil'deki Yahudilerin seçkin dindar kesimi *Eski Ahit*'i bir

araya getirdiğinde, İbrani dilinde henüz sesli harf bulunmuyordu. Bu yüzden Yeho, J.H.W.H. olarak yazılmıştı. İsraillilerin Tanrı'nın bu adını zikretmeleri yasaktı. Tanrılarının adını 'Rab' anlamına gelen 'Adonai' olarak zikrediyorlardı. Daha sonra J.H.W.H. ile 'Adonai' arasında sesli harflerden kaynaklanan bir karışıklık meydana gelmiş, bu karışıklık günümüzde genel olarak 'Yaradan' anlamında kullanılan 'Yehova' sözcüğünün doğmasıyla giderilmiştir.[10]

Kanun Koyucu

Eski Ahit'te Mısır'daki sürgün, efsanevi karakter Musa peygamber ile sona ermektedir. Musa peygamber, İsrailoğullarının kanun koyucusu olarak kabul edildiğinden, Yahudilik'in en önemli kişiliklerinden biri olarak görülmektedir. *Eski Ahit*, Tanrı Yehova'nın Musa peygambere halkını Kenan'a götürme görevini verişini anlatır. Firavun'un İbranilerin Mısır'dan ayrılmalarını yasaklamasından dolayı Kutsal Kitaba göre Yehova Musa'nın yardımına koşar.[11]

Musa ve inananları, peşlerine düşmüş Mısırlılar olduğu halde mucizevî bir şekilde Kızıl Deniz'i geçme şansını yakalarlar. MÖ 13. Yüzyıl dolaylarında başka mucizeler de gerçekleşmiştir.

Daha sonraları *Eski Ahit*'te, Çıkış'tan olağanüstü sıklıkta bahsedilmiş olmasına karşın bunu destekleyecek arkeolojik kanıt bulunamamıştır. Mısır yazıtlarında bu olaylar hikâye edilmemiştir. Muhtemelen Musa peygambere inananların sayısı, sonraları yazıldığından daha az olduğundan, Mısırlılar için Çıkış'ın fazlaca bir anlamı olmamıştır. Diğer taraftan bu yolculuk hiç gerçekleşmemiş dahi olabilir.[12] Varsayımlara yol açan neden, arkeologların Musa peygamberin yaşadığını destekleyecek kanıtlardan yoksun olmalarıdır. Diğer yandan atalarının Musa'yla bağdaştırıldığı bir kişinin yaşamış olduğunu gösteren kanıtlar bulunmuştur. Böylelikle Musa figürü Mısırlı bir rahip olan Menasse'ye dayandırılmaktadır. Menasse, firavun Hatskepsut'un tebaasına dâhildi[13] ve Sina'da bir tapınağı yönetiyordu. Mısırlı-

lar onu Mısır tanrısı Thoth'un nitelikleri ile özdeşleştiriyorlardı. Menasse -ve dolayısıyla Musa da- yarı Tanrı olarak addediliyordu. Daha sonraları, Yahudi Yunan filozof Artapanus, MS 2. Yüzyılda Musa ve Thoth arasındaki benzerlikleri saptayarak bu iki doğaüstü figür arasındaki ilintiyi yazıya döktü.[14]

Mısır panteonunda Thoth, en önemli tanrılardan biridir. Mısır mitolojisinde bu ay tanrısına tapınmaya ne zaman başlandığı konusunda kesin bir bilgi yoktur. Thoth, Mısır mitolojisinde önemli başka bir tanrıyla, Osiris'le ilintilendirilir. Bazı Eski Mısır yazıtlarında Thoth ile Osiris kardeş olarak betimlenirken, başka metinlerde iki tanrının tanımı kuvvetle birbirine tekâmül etmektedir. Daha da ötesi, Thoth'un da Osiris'in halefi olduğu yazılmıştır.[15] İbiş kuşu olarak tasvir edilen Thoth'un Mısır mitolojisinde tanrıların katı ile dünya arasında arabuluculuk etmesi gibi, Musa'dan da *Eski Ahit*'te aynı şekilde sözedilir. Menasse ile İbraniler arasındaki bağ, nesillerine baktığımızda belirir. Menasse'nin torunu Jonathan, Mısır'a Yehu/Yehova inancını yaymak amacıyla rahip olarak gönderilmiş, onu izleyen oğulları da aynı görevi üstlenmişlerdir. Bu durum, Menasse'nin İbranilerle ilişki içinde olduğuna işaret eder.[16]

Eski Ahit'e Göre İsrail'in Kuruluşu

Eski Ahit, İbranilerin Musa'nın halefi Yeşua'nın önderliğinde Filistin'in batı bölgesine gelip kamplarını kurmalarını anlatır. O dönemde Kenan'da yaşayan halklar, İbranilerin gelişinden memnun olmamışlardı. Ancak bulundukları güçsüz konumdan dolayı erken İsrailliler, siyasi ve askeri açıdan büyük sorunlarla karşılaşmadılar. *Eski Ahit*'te 'fetih savaşları'na çok sıklıkla yer verilmiştir. 'Tesniye'de (9:1) 'göğe ulaşan duvarları olan büyük şehirler'in fethedilmesinden söz ediliyorsa da arkeolojik bulgular bu tasvire soru işaretleri ile karşılık veriyor. *Eski Ahit*'te bahsi geçen bu kuvvetli iddiaları destekleyecek verileri bulmak mümkün olmadığından, arkeolog ve tarihçiler, bu zaferlerin rivayetten öteye gidemeyeceği konusunda hemfikirler.[17] Esasında

İbraniler, Kenanlıların içlerine karışarak, özellikle dinsel anlamda Babil düşünce yapısını kendilerine büyük ölçüde uyarladılar. Haftalık dinlenme günü olarak belirlenen ve dini işlere ayrılan 'Sebt'in kaynağı da Babil'dir. Bunun yanı sıra İsrailliler, Babil'e ait yaradılış hikâyesinin en can alıcı bölümleriyle birlikte, tufan hikâyesini de kendilerine mal etmişlerdir.[18]

Eski Ahit'e göre, MÖ 1020'li yıllarda Kenan ilinin başına İsrail kökenli ilk kral Saul geçer. Arkeolog Ze'ev Herzog, o zamanlarda gerçek anlamda bir krallık olup olmadığı konusunda şüphelidir, ona göre kraliyet mefhumu daha sonraları ortaya çıkmıştır. Herzog bu ilk krallığın adının bilinmediğini ileri sürmektedir.[19] Yine de bu noktada görüşler farklılık göstermektedir. Saul'un başındaki krallığın İsrail adını taşıyan ilk krallık olduğunu öne sürenler de vardır.[20]

Saul, muhtemelen isminin de işaret ettiği üzere, Benyamin'in soyundan gelen Edomlara tâbiydi.[21] Saul, bölünmüş halkın birlik ve beraberliğini sağlayıp, Filistinliler, Amonitler ve Amalekitler karşısında askeri zaferler kaydetti. *Eski Ahit*'e göre, Yehova, peygamber Samuel aracılığıyla, Saul'a, kadın çocuk demeksizin ve hatta hayvanlarını bile ortadan kaldırarak tüm Amalekitleri öldürme görevini verdi, Saul, Tanrı'nın verdiği bu görevi elinden geldiğince uygulamaya çalıştı:

> "Bunun üzerine O kadınları çocukları katletmeye başladı, yaptıklarının insanlık dışı ya da dehşet verici olduğunu düşünmüyordu, sonuçta katledilenler düşmanlardı ve bunun yanında emir, kimsenin tehlikeye girmeden itaatsizlik edemeyeceği Tanrı katından geliyordu."[22]

Samuel'de anlatıldığına göre, Saul, her ne kadar Kral Agag'ın canını bağışladıysa da, neredeyse tüm Amelekit halkını katlederek ortadan kaldırdı. Ancak Amelekitlerin hayvan sürülerine dokunmayarak Yehova'nın emirlerine itaatsizlik etti. Saul, bu hayvan sürüsünü Tanrı'ya kurban etme amacını güdüyordu. Fakat Yehova, Saul'un emirlerine itaatsizlik ederek başına buyruk davranmasından ötürü onun yerini daha uygun bir

adayın almasını istedi. Bunun üzerine Saul, Agag'ı öldürttü, ancak Tanrı artık merhamet göstermiyordu. *Eski Ahit*'te anlatıldığına göre, Saul'un üç oğlunun da Filistinlilerle girdikleri savaşta Gilboa tarafından öldürüldü. Bunun üzerine durumu ümitsiz bir hal alan Saul, canına kıyarak yaşamına son verdi.[23]

Saul'un halefi Davut, *Eski Ahit*'in buyurduklarına harfi harfiyen itaat etti. Filistinlileri bozguna uğratıp, Edom, Amon ve Moab halklarını mağlup ederek Saul'un tamamlayamadığı görevleri başardı. Üstelik Davut, Kudüs'ü krallığın başkenti ilan ederek kahramanlık statüsü elde etti. İşin aslı ise göründüğü kadar tozpembe değildi. Davut, Kudüs'ü, öncülük ettiği Hebronlu bir grup İbraniyle yağmaladıktan sonra kontrol altına alabildi. [24] *Eski Ahit*'e göre Yuda'nın adamları, Davut'u yağlayıp, mesh ederek krallık mertebesine yükseltmişlerdi. Dolayısıyla bu durum, yerli halkın arzusu dışında gerçekleşmemişti.[25] Davut öldüğünde, krallığı Ortadoğu'da hatırı sayılır bir siyasi güç olarak görülüyordu. Krallığın yakın çevresindeki ülkelerin halklarını kazanamadığında, geride durması gerektiğini biliyordu. 1. Krallar (5:4) kitabında Davut'un krallılığının sınırlarını, Fırat'tan Gazze şeridine kadar genişlettiğinden söz edilmiştir. Gittikçe artan şöhretinden dolayı Davut, geç Yahudilikte (Siyonizm'de de) önem arz eden bir kahraman olarak addedilmiştir.

Eski Ahit'e göre, Davut'un halefi olan güçlü hükümdar Süleyman için de aynı şey geçerliydi. Süleyman ülke yönetimini merkezileştirip, ekonomik gidişatı düzelterek halkına refah sağladığı gibi, Arap ülkeleri, Afrika ve Hindistan'a uzanan ticaret rotasını da iyileştirdi. Hem Süleyman hem de Davut, uluslararası siyasi konumlarına yarar sağlayacağını düşünerek Yahudi olmayan kadınlarla evlenmekte bir sakınca görmediler. Günümüz Yahudi yasalarında, Yahudi olmayan bir kadınla yapılan evliliğin zürriyetlerini Yahudilikten uzaklaştıracağı söylense de o dönemin şartları bugünkünden çok daha farklıydı.

Süleyman, İsrail halkı için en önemli dini merkez olan Kudüs'teki ilk tapınağın inşa edilmesi emrini vererek dini bakım-

dan arkasında önemli izler bırakmıştır. Ancak övgüye değer bu davranışın bir de öteki yüzü vardı. *Eski Ahit*, kürek mahkûmlarının seferber edilmesi ve zorla toplanan yüksek vergilerin ağırlığının halkı nasıl isyana sürüklediğinden söz eder. Edom'da patlak veren isyan sonucunda Şam'ın kuzeybatı bölgesi kendi bağımsızlığını ilan eder.

Davut ve Süleyman'ın bu görkemli krallıkları hakkındaki gerçek, bir sır olarak kalmıştır. *Eski Ahit*'i derleyenler, siyasi nedenlerden dolayı iki kralın da itibarını koruyabilmek için, muhtemelen hikâyeyi süsleyerek abartma yoluna kaçmışlardır. Yazdıklarının doğruluğu şüphe götüren bu tarihi kişiliğin kendisi dahi, Davut ve Süleyman'a ait hikâyelerin büyük bölümünün kurguya dayanmış olma olasılığına uzak kalmamıştır. Davut ve Süleyman'ın krallıklarına dair herhangi bir arkeolojik kalıntıya rastlanmamasına rağmen, bu efsaneleri yine arkeoloji bilimi araştırır. 1. Krallar (9.15) kitabına göre Süleyman'ın Hazar, Megiddo ve Gezer gibi büyük şehirler kurdurduğu yerlerde uygarlık izlerine rastlanmış olsa da, bu kalıntılar, Kutsal Kitap'ta tasvir edilenleri karşılamamaktadır. Bununla birlikte arkeolojik araştırmalar, Davut ve Süleyman'ın idaresi altındaki Kudüs'ün, *Eski Ahit*'te yazılanların aksine çok daha küçük olduğunu ortaya çıkarmıştır. Arkeologlar, Davut'un hüküm sürdüğü döneme ait bir takım çömlek kalıntılarına rastladıysalar da, büyük bir inşaat nedeniyle tüm izler ortadan kaybolmuştur. Davut'un idaresindeki Kudüs'ün *Eski Ahit*'te büyük bir şehir olarak anlatıldığını belirten İsrailli arkeolog Ze'ev Herzog, bunu şöyle açıklıyor:

> "Kutsal Kitap yazarları, MÖ sekizinci yüzyılda duvarlarıyla ve bugüne kalmış pek çok izi bulunan zengin kültürüyle bildikleri Kudüs'ü birkaç yüzyıl boyunca böyle korumuşlardır..."[26]

Süleyman'ın 922'de ölümünün üzerine yerine Rehoboam geçmiştir. Rehoboam, *Eski Ahit*'e göre Süleyman'ın eski hizmetlilerinden biri olan Yeroboam'ın etkisi altına kısa sürede girdi. Yeroboam, Süleyman'ın eşlerinden birine (planladığı gibi sonuçlanmayan) bir komplo kurmaya kalkışınca, Mısır'dan bir daha

dönmemek üzere sürülmüştü. Ancak, Süleyman'ın ölümüyle birlikte geri dönen Yeroboam, ülkede bağımsızlıklarını ilan etmek için ayaklanan halka karşı Rehoboam'ın reformlar gerçekleştirmesi konusunda ısrar etti. Bir yandan bu karışıklıklar sürerken, diğer yandan Mısır kralı Şişak, Yeroboam'ın yardımına koşarak, ordularına Rehoboam'ın krallığına hücum edip, Kudüs'teki tapınağı yağmalamalarını emretti. Yeroboam, kendisini kral ilan ettikten sonra ülke çöküşe geçti. Bunun üzerine Yeroboam, İsrail'in asıl on iki soydan onunun yaşamını sürdürdüğü kuzey bölgesine hükmetti. Rehoboam ise güney bölgesinde, Yuda ve Benyamin'in kabilelerinin yaşadığı Yuda krallığının başında kaldı.

Bunu izleyen yüzyıllar boyunca İsrailliler, Moab, Edom ve Damaskus halkıyla savaşmaya devam etti. Kral Omri'nin devrinde barış hüküm sürüyorsa da, halefi Ahab başa geçtiğinde bu huzur ortamı yerini yeniden karışıklığa bıraktı. Ülkedeki on soyun tamamı, sonuçları siyasi olacak bir dinsel anlaşmazlığa sürüklendiler. Aynı dönemde askeri sıkıntıların baş göstermesi, daha fazla huzursuzluğa yol açtı. Bu arada Asur krallığı gittikçe güçlü bir hal alıyordu. 853 yılı civarında İsrail, ilk saldırıya maruz kaldı. Başlangıçta Filistin devletleri bir araya gelerek bu saldırıları geri püskürtebildilerse de bundan yılmayan Asurlular, on yıl sonra İsrail'i bütünüyle ele geçirdiler. Başşehir Samarya, en uzun süre direnen bölge olmasına karşın, birkaç yıl içinde zaptedildi. Asurlular, Yuda Krallığının huzurunu bozmadılar. Bu güney krallığını vergiye tabi tuttularsa da, bağımsızlıklarına müdahale etmediler.

On İsrail soyunun elitleri, Asurlular tarafından başka bölgelere sürüldüler. Bu 'kayıp soyların' kaderi yüzyıllar içerisinde çeşitli rivayetlerin meydana gelmesine neden olmakla birlikte, bunların içinde akla en yatkın olanı, bu soyların zamanla diğer halklarla karışıp sindirilmiş olduklarıdır. Geride kalan İsrailliler ise bu talihsizlik sonucunda dinlerinin temel ilkelerine karşı güven kaybına uğramışlardır. Birçokları Asur tanrılarına tapınmaya yöneldilerse de, bu eğilim fazla uzun sürmemiştir. İsrailliler, Yuda

krallığına dokunulmadığı gerçeğini gördüklerinde Yehu'nun kudretini anladılar. Bunun sonucunda büyük kitleler halinde dinlerine döndüler.[27] Asur iktidarı, geçici bir süreliğine düşüşe geçtiğinde, dönemin Yuda kralı Josia, bu şansı değerlendirerek, Yehu/Yehova kültünü İsrail'in devlet dini olarak resmileştirdi.[28] Bunun üzerine, başlangıçtan itibaren Yuda'nın soyuyla diğer İsrail soyları arasında süregelmiş olan dinsel ayrılık da sona erdirildi. Ancak İsraillilerin tanrıları, gelenekten tamamıyla yok edilmeyerek Yakup ve Yusuf gibi Yahudi halklarının cetlerine dönüştürülmüşlerdir. Bu süreç içerisinde, Fenikeli bir Tanrı da Yahudi inanışındaki yerini almış: Oesoos, Esau olarak adlandırılmıştır.[29]

Diaspora

Babil Krallığı'nın bölgedeki en önemli güç olması, birçok değişikliği de beraberinde getirdi. Yuda, Babil Kralı II. Nebukadnezar'ın isteklerine boyun eğmeyince, Nebukadnezar Kudüs'ü işgal etti. 587 yılında nüfusun bir bölümünü sürgüne gönderdi. Bu sürgün özellikle elit kesimi etkiledi, sıradan halkın büyük bir bölümü Yuda'da kaldı. Böylelikle sürgün, geç Yahudiliğin temellerinin atılacağı Babil'de meydana gelmiş oldu. Babil'de peygamber Hezekiel, siyasi temellere dayandırılmış bir İsrail yerine, dine dayalı bir İsrail'de ısrar ediyordu. Bu ısrarının en önemli nedeni, Yahudi halkın, özellikle dini vecibelerini yerine getirerek Babil'de kimliklerini koruyabilmiş olmalarıydı. Bu vecibeler, bir tapınağın olmaması nedeniyle köklü biçimde değişti. Örneğin papazların tapınakta düzenlediği ayinlerin yerini, *Eski Ahit*'in önemini büyük ölçüde artıran vaazlar almaya başladı.

Babil sürgünü, 539 yılında Pers Kralı Sirus Babil'i işgal ettiğinde sona erdi. Kral Sirus, Babil'deki Yahudilerin Filistin'e geri dönmelerine olanak sağladı. Bunlardan bir bölümü, Yuda'da kalan Yahudi halkının arasına katıldı. Yeni gelen Yahudiler, Yuda'da bulunan genel olarak düşük seviyedeki yerli halk nüfusuyla aralarında mesafe oluşturabilmek için, kendilerine şeref ünva-

nı olarak 'İsrail' adını verdiler.[30] *Nehemya* kitabına göre, Babil'den gelen Yahudiler, büyük hasar görmüş kenti yeniden inşa etmeye başladılar. Yahudilerin ileride 'ikinci tapınak' olarak söz edecekleri yerle bir edilmiş tapınağı onarmaya koyuldular. Kudüs'ün yeniden yapılandırılması, Nehemya'nın iktidarı sırasında gerçekleşti. Yahudi Nehemya, iyi ilişkiler içerisinde olduğu Pers Kralı Artaxerxes'ten gerekli onayı alarak işe başladı. *Eski Ahit,* Nehemya'nın Kudüs'ü dinin önceye nazaran daha ön planda durduğu önemli bir şehir haline getirmesini anlatır.

Babil'den sürülme, diasporanın, başka bir deyişle Yahudilerin tüm dünyaya yayılmalarının başlangıcını oluşturur. Sürülenlerin büyük bir bölümü, Babil'de kalıp geri dönmemiştir. Böylelikle Ortadoğu'da, en nüfuzlu olanının Babil'de bulunduğu iki ayrı Yahudi toplumu oluşmuştu. Diaspora sınırları, Makedonya Kralı Büyük İskender'in harita üzerinde yaptığı önemli değişikliklikler sayesinde iyiden iyiye genişledi. İskender, MÖ 330'da Filistin'i imparatorluğunun sınırları içerisine aldı. Yahudiler, Hellenistik kültürün birçok unsurundan etkilendiler. Yaklaşık olarak bir milyon Yahudi yeni kurulmuş, ticari ve kültürel açıdan cazip bir tablo çizen İskenderiye'ye yerleşmeyi seçti.[31] Bunun yanı sıra Yahudiler, ticari nedenlerle Karadeniz kıyıları, Yunan Adaları ve Akdeniz civarına yerleştiler.[32]

Diaspora oluşumunun sonraki evresi, Filistin'in Romalılar tarafından işgal edilmesini izler. Bu tarihte ülkede ancak bir milyon kadar Yahudi yaşıyordu, öte yandan farklı bölgelerde yaşayan Yahudilerin sayısı üç buçuk milyonu buluyordu.[33] O halde, Yahudilerin Romalılar tarafından Filistin'den sürülmüş olmaları, bilindiğinin aksine diasporanın oluşumundaki en önemli etken değildir.

MÖ ikinci yüzyılda Filistin'deki Yahudi toplumu iyice bölünmüştü. Bölünmenin hedefinde o zamanlar Filistin idaresinde olan sarayın, başka bir deyişle Makabilerin politikası yatıyordu. Makabilerin siyasi tutumu, siyasi yanı ağır basan ancak sofu bir düşünce akımından etkilenmiş Fariziler tarafından şiddetle eleştiril-

di. Sadduceler ile diğer dini gruplar, Makkabilerin siyasi tavrını destekleyerek Makkabilerle birlikte Farizilere direnç gösterdiler. Kral Aleksander Jannaeus, 6000 Farazinin öldürülmesini emrettiğinde bu gruplar arasındaki uyuşmazlık had safhaya ulaşmıştı.

Yahudi asıllı Romalı tarihçi Flavius Josephus, *Yahudi Savaşları* adlı kitabında, hayatta kalan Farizilerin Romalı General Pompey'den monarşiye son vererek gidişatı düzene koymasını istemelerini anlatır. Pompey, her ne pahasına olursa olsun, Roma İmparatorluğunun sınırlarını doğuya doğru genişletme olanaklarını araştırırken, böyle bir öneriyi zevkle kabul eder.[34] Romalılar, Filistin'deki Yahudilere başlangıçta oldukça dostane yaklaştılar. Onlara tanınan ayrıcalıklar, Roma İmparatorluğu sınırları içerisinde yaşayan ulusal ya da etnik başka hiçbir zümreye tanınmamıştı. Yahudiler kendilerine ait yargılama sistemine sahip oldukları gibi, vergi oranlarını yükseltebiliyor ve Roma İmparatoruna sunulması gereken armağanlardan da muaf tutuluyorlardı. Ayrıca Romalı askerler Kudüs'te 'kartal'larını, Yahudiler bu pagan sembolünü kendilerine mal ettiğinden teşhir edemiyorlardı.

Yahudiler, Roma kültüründen pek çok alanda yarar sağladılar. Bu sayede ekonomide de işler yolunda gidiyordu. Romalıları gittikçe işgalci ve dinlerine düşman kuvvetler olarak görmemeye başlamışlardı. Bu nedenle, ancak azınlıkta olan bir grup fanatik direnişçi Romalılara başkaldırmıştı. Bu 'aşırı partizanların' bitmek bilmeyen zorbalıkları, zaman içinde Romalılar'a, Filistin'in aracısız idare edilmeden yönetilmesinin olanaksız olduğunu kanıtladı. Ancak yetkili kıldıkları temsilci dahi şiddeti sona erdirmeyi başaramadı. Diğer taraftan Romalı işgalcilere karşı üç akım bir araya gelerek direnişe katıldı. İki grup arasında sık sık kanlı çarpışmalar çıkmaya başladı.

Flavius Josephus, Roma Kralı Titus'un MS 70 yılında, Yahudi direnişçiler ile Romalılar arasında çıkan bir dizi kanlı çatışma sonrasında Kudüs'ün yok edilmesi emrini verişini anlatmaktadır. Elit Yahudi kesim ya öldürüldü ya da Roma'ya girmekten men edildi. Sıradan Yahudi halka ise dokunulmadı. Romalılar tarafın-

dan sürülen Yahudilerin soyundan gelenler, yeni bir yaşam kurup yerleşmek üzere Kuzey Avrupa'ya doğru yola çıktılar. Bunu daha sonraları Eşkenazların Doğu Avrupa'ya gelmesi izledi.[35]

Roma'nın çöküşünden sonra, Filistin Bizans İmparatorluğu'nun parçası haline geldi. Hıristiyan hacılar buraya yerleşip çarpıcı yapılar inşa ettiler. Bu Hıristiyan topluluğun arasında Galile Gölü kıyısında bir grup Yahudi yaşıyordu. 614 yılında, Babilli yoldaşlarıyla birlikte Pers Krallığının yanında yer alıp, Filistin'in işgal edilmesine katkıda bulundular. Perslerin himayesi altında, Yahudi olmayan 60.000 kişiyi katlederek, Hıristiyan mimarisine ait birçok eseri yerle bir ettiler.[36]

Bizans İmparatoru Heraklius, Persleri kendi sınırlarına dönmeye zorladı. Ancak diğer taraftan yükselişe geçen İslam, Arap Filistin'i fethetti. Filistin'deki yerleşik Yahudi toplumu İslamiyet'in gelişini, İbrahim ve Musa peygamberlerin özgün inanışlarına dönüşle özdeşleştiriyorlardı: bu inanış, Babil etkisinde fazla kalarak gözden yitmiş dinleriydi. Bu nedenle, Yahudilerin büyük bir kesimi İslamiyeti kabul edip, Araplar arasında asimile olmaya yöneldi.[37] Dinlerini değiştirmeyen Yahudilerin bir bölümü İspanya ve Portekiz'e hareket ettiler. 15. Yüzyılda Hıristiyan kuvvetlerin, bulundukları yerleri terk etmeye zorladıkları bu Sefaradlar, Türkiye ve Balkanlara geldiler. Sefaradların bir kısmı Filistin'e dönerken, diğer bir bölümü aşağı ülkelere (Hollanda ve Belçika'yı) gitmeyi seçtiler. Bunun yanında Sefaradlar, erken dönem Yahudi cemaatlerini kuran yerleşimciler olarak Amerika'ya da göç ettiler. Sayısı oldukça fazla olan Aşkenaz cemaati, 20. Yüzyılın başında Doğu Avrupa'dan Amerika'ya göç etti ve böylece diaspora son evresini tamamlamış oldu.

2

Yahudilik Öğretisi

Erken İsrail İnanışında 'Pagan' Etkileri

Tevrat'ın Çıkış bölümünde, İsraillilerin Kızıl Deniz'in içinden geçerek, mucizevî bir yolculuk sonrası Sina Çölü'ne ulaşmaları anlatılır. Musa, Sina Dağı'na çıkarak, kırk gün boyunca Yehova'nın birçok kural ve emrini teslim aldı. Bunların arasında, İsraillilerin yasalarını ve sonraları dinsel yaşamlarının ana ilkelerini oluşturacak On Emir de bulunuyordu. Tıpkı Musa figürüne olduğu gibi *Eski Ahit*'te yer alan On Emir'in kaynağına da oldukça şüpheli bakılmaktadır. İbranilerin Yehu/Yehova kültünü Mısır'dan aldıkları göz önüne alınırsa, On Emir'in de aynı kaynaktan geliyor olması mantıklıdır.[1]

On Emir, *Eski Ahit*'te anlatıldığına göre iki taş tabletin üzerine kazınmıştı. Bu efsane, İbranilerin Mısır'da yaşadıkları sürede kullandıkları tapınaklardaki dikili taşlarla sunaklara pekâlâ işaret edebilir.[2] *Eski Ahit*'e göre, bu taş tabletler bir sandığın, doğaüstü olduğu kadar askeri özellikleri de bulunan ve kutsal bir nesne olarak nitelendirilen Ahit Sandığı'nın içinde bulunuyordu. *Eski Ahit*, İsraillilerin sandıkla yaşadıkları mucizevî olayları anlatır. Savaşları genellikle bu efsanevi nesneyi belirli zamanlarda devreye sokarak kazanmışlardır. Kral Süleyman, bu sandığı himayesine alarak Kudüs'teki ilk tapınağı inşa ettirmiştir.

Musa, On Emir'le birlikte, İsraillilerin dini inancına tektanrıcılığı getirmiş olsa da, 'pagan' etkileri uzun süre devam etmiş-

tir. On Emir'in çok fazla değişmemiş olması, kavimlerin pek çoğunun geleneksel tanrılarına sadık kalmalarından ileri geliyordu. Yuda'nın kabilesi, Mısır'dan geldikleri Tanrı Yehu'ya inanan tek kabileydi. Ancak bu kabile de ilk başlarda diğer İsrail tanrılarına inanmaya devam etmişlerdi. Özetle, o dönemde İsrailoğullarının inanışlarıyla tektanrıcılık arasında bir bağ yoktu. *Eski Ahit* bunu şu şekilde doğrulamaktadır:

> "İlahlar arasında senin gibi kim vardır, ya Rab?" (Çıkış 15.11)
> "Karşımda başka ilahların olmayacaktır." (Çıkış 20:3)

Babil'de tektanrıcılık bugünküne benzeyen bir hal almıştı. *Eski Ahit*'e göre, Hezekiel Peygamber, Yahudilerin sürülmesi esnasında, dinin arılaştırılması emrini vermişti. Ancak bu emre harfiyen itaat edildiği şüphe götürmektedir. Gözle görülür değişiklikler olmasına karşın, Hezeikel'den çok sonra dahi dış kaynaklı inanç sistemleri, bugün de olduğu gibi önemli roller oynamaya devam etmişlerdir.

Eski Ahit yazarlarına göre dinsel dış etkiler çok sayıda çekişmeye neden olmuştu. Kral Omri'nin halefi Ahab'ın evlendiği Tiruslu prenses İzabel beraberinde Fenikeli bir Tanrı da getirmişti. Bu halk arasında büyük protestolara sebebiyet vermiş, bundan önceki bölümde değinilen siyasi istikrarsızlıklara yol açmıştı. Ancak tek olay bu değildi. Kral Manasse'ye göre (687-642) Yehova'ya tapınmak, Ortadoğu'da var olan diğer inanç sistemlerini kullanmaktan ibaretti. *Eski Ahit*'te Manasse'den iyi bahsedilmemektedir:

> "Ve Rabbin İsrailoğulları önünden kovmuş olduğu milletlerin mekruh şeylerine göre Rabbin gözü önünde kötü olanı yaptı..." "Ve Baal için mezhaplar kurdu..." "...ve cinciler ve bakıcılar kullandı: Rabbi öfkelendirmek için onun gözünde çok kötülük işledi..." (II. Krallar 21: 2-7)

Pek çok İsrailli, Manesse'nin dinsel uygulamalarını tehlikeli bir sapkınlık olarak gördüler. En azından *Eski Ahit* yazarları böyle düşünüyordu. Ancak Manesse'nin istenmemesi, azizlerin azizi tapınağın mihrabına put yerleştirmiş olduğu göz önüne

alındığında çok da anlaşılmaz değildir. Üstelik Ahit Sandığı'nın Manesse'nin iktidarından sonra *Eski Ahit*'ten çıkarılması da, zaruri tartışmalara yol açmıştır. Anlaşılan o ki, Yehova'ya inanan rahipler, Manesse'ye duydukları korkudan, bu gizemli nesneyi daha güvenli bir yere götürdüler.[3]

Talmud ve Klasik Yahudilik

Diasporanın ortaya çıkışıyla birlikte Yahudilik'de de birçok değişiklik baş gösterdi. 'Kutsal Kitap Yahudiliği'nin erken dönemlerinde rahiplerin hâlâ sözü geçiyordu. Ancak bunun ardından gelen Yahudilik'de dizginler artık hahamların eline geçmişti. Bu dini sınıf, Babil'den sürülmeleri sırasında, *Talmud*'u derlemek suretiyle, *Eski Ahit*'in yanı sıra Yahudilik'e ait çok önemli bir kaynak sunmuş oldu.

Talmud, içerik olarak hem *Eski Ahit*'e dair tefsirlerden hem de medeni ve dini yasalardan oluşan bir bütündür. Klasik Yahudilik döneminde, hemen hemen her şey bu yasalar etrafında şekillendirilmişti. *Talmud* iki bölümden oluşur. Birinci Bölüm altı kısımdan oluşan ve Mişna adı verilen kanun kitabıdır. İkinci bölüm ise Mişna'nın yorumlandığı bölüm olan Gemara'dır. Bununla birlikte, *Talmud*'un Filistin ve Babil olmak üzere iki farklı versiyonu vardır. İkisi de aynı Mişna'dan ancak farklı Gemara'lardan oluşur. İki *Talmud* arasında en yaygın kullanılan Babil Talmudunu dindar Yahudiler daha yetkin addetmişlerdir. Hahamlar bu dini çalışmayı MÖ 200 ile MS 500 yılları arasında derlemişlerdir.

Ortaçağda Hahamlar her türlü öğretiyi *Talmud*'un temel yapısına eklediler. Bu kanun kitabının karmaşık yapısından dolayı daha detaylı bir inceleme gerekliydi. Diğer taraftan, dini metinlerin üzerinde durmak için fazla zamanı olmayan dindar Yahudiler, Talmud'daki kanunların özetlenmiş haline ihtiyaç duyuyorlardı. Her iki durumda da konu gelip Talmudi yazına dayanıyor (Klasik Yahudilik'in bu tarz kodlamalara çok önem vermesi nedeniyle hem Talmud'a ilişkin hem de metinlere ilişkin değişiklikler yapılıyordu).

Burada Talmud'un eksiksiz bir analizini yapmak hayli zamanımızı alacaktır, ancak yine de seçkinlik temasının yorumlanması ile temeli Yahudi ve Yahudi olmayanlar arasındaki farklılıklar gibi bazı noktalara değinmeden geçemeyiz. Talmudi yazın Yahudi olmayanların aşağı tabaka olduklarını ifade ederek bu ayrımın altını her fırsatta çiziyor. Bu durum özellikle Yahudi olmayanlarla cinsel ilişkiye girilmesi konusundaki kurallar dâhilinde ön plana çıkıyor. Bu yönden bakıldığında, Talmud'un belirli bölümlerinde yabancı düşmanlığının, hatta ırkçı bir söylemin olmadığı yorumunu yapmak neredeyse imkânsızdır. Sonuç olarak Yahudiliğin kökenleri hayatta kalabilmek için yabancılarla aralarına mesafe koymalarını gerektiren bir kabile kültürüne dayanmakta.

Talmud'un savunucuları, genellikle bu yazılanların üzerine yapılan eleştirilerde yoğun Yahudi nefretinin izlerini buluyorlar. Asırlar boyunca antisemitler tarafından, Talmud metinlerine ait olmayan sayısız önerme ve tümceler eklenmiş olmasından dolayı Talmud'un savunucuları yaptıkları eleştirilerde bir ölçüde haklıdırlar. Ancak, antisemit olarak eleştirilen birçok pasajın Talmud metinleriyle bütünlük gösteriyor olması, bu eleştirileri her daim haklı çıkarmıyor. Talmud'un savunucularının işaret ettikleri, Yahudilerin Yahudi olmayanlara karşı takındıkları kibirli ve aşağılayıcı tavrın başlangıcının Yahudi olmayanları esaretleri altına alıp, köle olarak kullandıkları dönemlere kadar uzanmakta olduğu ve köleliğin o dönemlerde ahlaki açıdan genel anlamda herkes tarafından kabul gördüğüdür. Bu sebeplerden ötürü Talmud metinlerindeki yabancı düşmanlığına yönelik pasajların yazarlarını suçlamanın da reva olmadığı düşünülebilir. Diğer yandan Hahamlar Talmud'u kitaplaştırmaya başladıklarında, köleliğin, dünyanın en normal işlerinden biri olarak görüldüğü şüphe götürmemektedir. Ancak Talmud'un dava adamları, köleliğin kaldırılmış olmasına rağmen böylesi metinlerin neden hâlâ Talmud'un birer parçası olarak görüldüğü sorusunu sormaktadırlar. Şayet Talmud metinlerindeki bu yabancı düşmanlığını körükleyen pasajlar Yahudilerin, Yahudi olmayanlara karşı bes-

ledikleri duyguları yansıtmıyorsa, günümüzde neden hâlâ Yahudi din adamları bu pasajlarla aralarına bir mesafe koyma yoluna gitmiyorlar? Çağlar öncesinin hahamlarının, geçerliliğini tamamıyla yitirmiş köhne bakış açılarını halen düzeltme yoluna gitmemenin mantıklı bir açıklaması yoktur. Talmud'da yer alan tashih edilmiş hükümlerden biri örneğin, İncil'de olduğu üzere 'Tanrı'nın adı' zikredilmediğinden Yaradan'ın isteklerine karşı gelmeme hükmüdür.

Talmud Savunucuları, sıklıkla yanlış anlaşılmalara neden olarak hatalı ve yetersiz tercümeleri göstermektedirler. Örneğin, Yahudi olmayanların hayvanlara eş değer oldukları yazıyorsa, yazılanın, özgün İbranice metinde Hahamların tamamıyla başka bir şeyden bahsettikleri tartışması ortaya atılıyor. Bu mümkün de olabilir, ancak o takdirde Yahudi olmayanları Talmud'u yanlış yorumlamakla suçlamak ne derece adil olabilir? Burada da Yahudi ulemasının yıllarca hiçbir sorumluluk yüklenmemesi de tuhaftır. Neden, kısa süre önce iyi çevrilmiş bir nüshası için Talmud'a karşı verilen ve Yahudi olmayanların yanlış sonuçlar çıkartabilecekleri antisemitik tepkiler miydi? Talmud, Yahudi olmayanların bakış açısına antisemitizmin savunucuları olarak dostça yaklaşsaydı, güvenilir bir çeviri pek çok faciayı engelleyebilirdi. Ancak böyle bir çeviri günümüze dek yapılmamıştır.

Günümüz Yahudiliğinde Talmud'un yabancı düşmanlığını körükleyici unsurlarının herhangi bir önem teşkil etmediğinin altını çizmekte yarar vardır. En basitinden Talmud'un engin derinliklerde olduğu ve birçok yaklaşımı barındırmasından dolayı, bu intibayı uyandımak, kibarca söylemek gerekirse, yanlış olurdu. Günümüzde dindar Yahudiler, Talmud'daki Yahudi olmayanlarla ilgili tatsız paragrafları bilmek bile istemiyorlar. Bunun da Yahudiliğin bir yönü olduğunu bildiklerinden, kurallar, tavsiyeler ve yorumlarla dolu bu engin bilgi birikimini humanist bir yaklaşımla yorumluyorlar. Açıklamaları genellikle metnin orijinal halinden bağımsızdır. Bunu birçok Hıristiyanın bugün Yeni Ahit'in Yahudiler ve eşcinsellerle ilgili tartışmalı paragrafları

yorumlamalarıyla karşılaştırabiliriz. Dolayısıyla onlar, Talmud'daki yabancı düşmanı (zenofobik) unsurlardan bile haberdar değillerdir.

Bunun dışında Talmud, Siyonizm'in de temsilcisi değildir. Bu yüzden antisiyonist Naturei Karta Yahudileri, Siyonizm'in en sapkın halinin altını çizebilmek için Talmud'u kullanmaktadırlar. İsrail'in laik yönetimi ve yargı sistemi üzerinde de klasik Yahudilik dönemine ait kanunların etkisi görülmektedir. En azından resmi olarak, tam karşıtı biçimde, Talmud'un yabancı düşmanı yönü, Yahudi devletindeki pek çok yabancı düşmanı için kesin bir önem arzetmektedir. Ve bu çevrenin İsrail hükümetine ve İsrail ordusuna etkisi azımsanmayacak ölçüdedir. Bu durum, Talmud'daki ırkçı paragrafları, İsrail'in Filistin'e muamelesinden bağımsız olarak görmeyi zorlaştırmakta ve ırkçılık ya da Apartheid'ın bir biçimi olarak görülen bir politikayla özdeşleştirilmesine neden olmaktadır. Bu kitap kapsamında Talmud'un bu yönüne değinmeden geçmek olanaksızdır.

Talmud'a göre, Sebt Gününde Yahudilerin, Yahudi olmayan kişilere yardım etmesi, söz konusu kişi büyük bir sıkıntının içerisinde olsa dahi kesinlikle yasaktır.[4] Yahudiler, bu kutsal günde ancak kendilerinden olanlara yardımcı olabilirler. Sebt günü dışında da, Yahudi olmayanlara yardım etme konusuna kısıtlamalar getirilmiştir. Yahudi olmayan birine yardım etmek, salt refakat edip, o kişinin yanında bulunmakla sınırlıdır. Ancak, tüm bu hükümler, Yahudilerin kayıtsız şartsız egemen oldukları topluluklarda uygulanacak ilkelerdendir. Başka bir durumda ya da Yahudi cemiyetinde gözlenen olumsuz bir etkileşim söz konusu olduğundaysa tamamıyla farklı kurallar geçerli kılınmaktadır. O takdirde, Sebt zamanında dahi, Bir Yahudi olmayanın içinde bulunduğu derin sıkıntıdan kurtarılmasına yardımcı olunmalıdır. Görünen o ki, bu hüküm, geçmişte Yahudilerle Yahudi olmayanlar arasındaki ilişkiler üzerinde önemli bir rol oynamıştır. Özellikle, -çoğunlukla olduğu üzere- Yahudiler kendilerini tehdit altında hissettiklerinde bu açıkça görülmüştür.

Diğer yandan eğer Yahudi olmayan biri, Talmud'un hükümlerine göre bir Yahudinin yardımını görmek isterse, onun için de bir takım kısıtlamalar söz konusudur. Örneğin, Yahudi olmayana yardım eden Yahudi, yardımları karşılığında belirli bir ücret talep etmelidir. Aksi takdirde bir yardımseverlik tablosu çizilmiş olacaktır ki böylesi bir tablo çizmek, Yahudi için söz konusu bile edilmemelidir. Üzerinde düşünülmüş ve niyet edilmiş iyilikseverlik, klasik Yahudilik hükümleri arasında Talmud'a nazaran daha iyi bir konuma sahiptir. Birçok dinin ana ilkelerinden birini teşkil eden evrensel insancıllığın, klasik Yahudiliğin temel hükümlerinden biri olması makul ancak yine de şaşırtıcıdır.

Eski Ahit'teki emirlerden biri konuya açıklık getirecektir.[5] Levi bölümündeki bahsi geçen meşhur (19:18) 'Komşunu kendin gibi seveceksin.' sözleri, Ortaçağ hahamlarına göre, Yahudilerin birbirlerine göstermeleri gereken karşılıklı davranış biçimlerini kasteden emirlerdendi. Yahudi olmayanların, kendi anlayışlarına uygun komşular olamayacaklarını düşündüklerinden, böylesine bir emrin de onlar için bir geçerliliği olmamalıydı. *Eski Ahit*'te nerede 'komşu' kelimesi geçiyorsa, hahamlar bunu derhal Talmud'un arkasına sığınarak 'Yahudi' olarak yorumladılar. Sekizinci emir, 'Çalmayacaksın.' hakkında da klasik Yahudilik saptırılmış bir yorum içeriyordu. Bu emir, Talmud kanunlarına göre, özellikle bir Yahudinin kaçırılması sonucunda kaçırana uygulanacak ağır cezadan söz ediyordu. Yahudi olmayan birinin kaçırılması ise cezalandırılmayla sonuçlanacak bir suç eylemi değildi.

Klasik Yahudilik kanunlarına göre Yahudi olanlarla olmayanlar arasındaki keskin ayrım, 'Öldürmeyeceksin' emrinin uyarlanmasında da kendisini açıkça gösteriyordu. Yahudi diğer bir Yahudiyi öldürdüğünde cezalandırılması su götürmezdi. Ancak Yahudi olmayan birini öldüren Yahudi, tam anlamıyla bir günah işlemiş sayılıyorduysa da bir hâkim tarafından değil ancak Tanrı katında yargılanması mümkündü. Şayet Yahudi, dolaylı olarak Yahudi olmayan birinin ölümünden sorumluysa (örneğin; borçla-

rından dolayı) bu durumda da Yehova tarafından affedilme olanağı vardı.[6] Bu örneklerde olduğu gibi, klasik Yahudilik kanunlarında, Yahudi olanlarla olmayanlar arasındaki keskin ayrımı ortaya koyan birçok noktaya rastlamak mümkündür. Talmud'a göre hayvanlarla girilen cinsel ilişkiyle eş tutulan bir günah olduğundan dolayı Yahudi, Yahudi olmayan bir kadına tecavüz ettiğinde, bundan ötürü cezalandırılması söz konusu değildi.

Klasik Yahudiliğin yargı sistemi, Halakhah'da da, Yahudi ile Yahudi olmayan arasındaki keskin ayrımı görmek mümkündür. Yahudi olmayana doğrudan bir soruyu cevaplaması istendiğinde, daima yalan söyleyeceğine inanılıyordu. Bundan dolayı, klasik Yahudi yargı sisteminde Yahudi olmayanın tanıklığı mahkeme huzurunda hiçbir şekilde dikkate alınmıyordu. Ancak, Yahudi, Yahudi olmayanın tanıklığının geçerli olabileceği konusunda ifadede bulunursa, mahkemenin huzurunda bu tanıklık kabul görebiliyordu.

Klasik Yahudilik kanunları içerisinde, Yahudinin diğer inançlara karşı saygı beslemesi kesinlikle yasaklanmıştı. Talmud'un Ortaçağ uyarlamalarından birinde, Yahudi, Yahudi olmayanın mezarlığından geçerken 'ölülerinin annelerine' lanet etmekle yükümlüydü. Özellikle Hıristiyanlık bunun ceremesini çekmeliydi. Burada da Hıristiyanların ezeli antisemit bakış açısını görmek mümkündür. Ancak Talmudi literatürde Hıristiyanlara karşı beslenen nefretin kaynağı, Hıristiyanların zayıf oldukları, hatta inançlarından ötürü yargılandıkları döneme dayanmaktadır. Klasik Yahudi kanunları Hıristiyan inanışını, putperestlikle eşdeğer görüyorlardı. Talmud'da İsa'ya ilişkin ifadelerden birinde 'O cehennemde günahları yüzünden fokurdayan pislik içine daldırılıyor olacak'[7] denilmekteydi. Bunun dışındaki en önemli Yahudilik görenek ve kurallarının yazılı olduğu Bilgi kitabının özgün İbranice uyarlamasında da Hıristiyanlara merhamet edilmiyordu. Bu yazılar her Yahudiyi 'tıpkı Nasıralı İsa ve onun müritleri gibi bütün kâfirleri kendi elleriyle öldürmekle' yükümlü kılıyordu.[8]

Günümüzde, Ortadoğu'daki durum göz önüne alındığında, Yahudilik, çok uzun bir süre önce Müslümanları, Hıristiyanlara nazaran daha ılımlı bir bakış açısıyla yargılıyordu. Muhammed bir meczup olarak görülmüş, *meczup* olarak adlandırılmıştı. Bu bakış açısı her ne kadar memnuniyet verici değilse de, Yahudilerin İsa'ya değerlendirmesi kadar aşırı uçlarda değildi. Klasik Yahudilik nazarında İslam, Hıristiyanlıkla karşılaştırıldığında, doğrudan doğruya putperestlikle özdeşleştirilmiyordu. Ünlü Yahudi ilahiyatçı ve Talmudi literatür yazarlarından Maimonides (1335-1204) eserlerinde, İslamiyete ve birçok Müslüman filozofa karşı beslediği saygıyı açıkça göstermişti.[9] Talmud'da Hıristiyanlar ve Müslümanlar arasındaki ayrım kendini yeme içme konusundaki kurallar söz konusu olduğunda daha fazla belli eder. Örneğin bir şişe koşer şaraba Hıristiyan'ın eli değdiğinde şişe artık çöpe atılmalıdır, şayet şişeye bir Müslüman'ın eli değerse şarabı Yahudi olmayan birine satmanın sakıncası yoktur.[10]

Klasik Antisemitizmin Ortaya Çıkışı

Her ne kadar Maimonides, Müslümanlara karşı duyduğu saygının altını çiziyorsa da, Yahudi olmayanlara yüksekten bakmaktan da geri durmuyordu. 1190 yılında kaleme aldığı Layık Olanın Kılavuzu (More nebuchim) adlı eserinde 'Zenciler ve Türklerden' söz ederken, onların; 'Tanrı'ya ibadet edecek alt yapıdan yoksun olduklarını' ve '...doğalarının akılsız hayvanlardan bir farkının olmadığını' yazmıştır. Bunun dışında, Maimonides, bu halkların, insan seviyesinde olmadıklarını belirtmiştir. Aslında, Maimonides'e göre, Yahudi olmayanın seviyesi ancak bir insan ve maymun arasında bir yerlerde olduğuydu.[11]

Yahudi olmayanları hor görmesine karşın, Maimonides, Yahudilere sempati besleyen Müslüman hükümdar hekim Saladin'in hizmetinde çalışıyordu. Saladin, Maimonides'i Mısır'da yaşayan Yahudi cemaatinin başına getirdi. Maimonides'e göre, Yahudi halk, Yahudi olmayanlarla sıkça, istedikleri gibi 'yasak evlilikler' yapıyorlardı. Maimonides, kırbaç ve dayak zoruyla

bu evlilikleri sona erdirip, çiftleri birbirinden ayırdı.[12]

Maimonides, önceki paragrafta bahsi geçen, Talmud'daki, Yahudilerin Yahudi olmayanların emri altına girip hizmet vermelerini men eden hükümden muaf tutan istisnai madde sayesinde, Yahudi olmayan hükümdarın emrinde hizmet verebiliyordu. Gerçekte bu kural, diğer Yahudi olmayanlar gibi Yahudi halkını tehlikeye düşürüp, zarar vermesi ihtimali bulunmayan salt Yahudi olmayan hükümdarlar için geçerliydi. Bu yüzden, klasik Yahudiliğin yasaları gereği, Yahudiler, Yahudi olmayan erk sahiplerinin emri altında hizmet vermek ve onların sağlığıyla ellerinden geldiği kadar ilgilenmekle yükümlüydüler. Talmud diğer yandan, Yahudi bir hekimin Yahudi olmayan sıradan insanları iyileştirmesine kesin bir yasak getirirken, hastalıkla cebelleşen Yahudi olmayan bir hükümdar ya da erk sahibini iyileştirmek için tüm gayretini göstermekle yükümlendirmişti. Bu nedendenle, ortaçağda, sıklıkla Yahudi olmayan hükümdar ve erk sahipleri, hizmetlerine Yahudi hekimleri alıyorlardı. Ancak, Yahudi olmayan seçkinlere hizmet edenler salt Yahudi hekimler değildi. Ortaçağ Hıristiyan kralları ve erk sahipleri, aynı zamanda, vergi tahsilâtı gibi mali konular için de Yahudileri görevlendiriyorlardı.[13]

İsrailli antisiyonist Israel Shahak, Yahudi Tarihi, Yahudi Dini- 3 Bin Yılın Ağırlığı adlı kitabında Yahudi cemaatinin yukarıda tanımlanan sosyo-ekonomik statülerini, Ortaçağ'da oluşan antisemitizmin en önemli nedenlerinden biri olarak gösteriyor.[14] Shahak, Siyonistlerin bugün yürekten savunduğu, antisemitizmin Yahudi olmayanlar arasındaki kıskançlığın sonucunda doğduğu fikrini reddeder. Siyonistlere göre Yahudiler, Yahudi olmayanlardan daha yüksek ahlaklı olarak görüldüklerinden, Siyonist tarihin bu savı antisemitizmin akılcı argümanlarından biri olarak kabul görmez. Diğer bir deyişle, Yahudiler gibi böyle üstün bir halka nasıl eleştiri yöneltilebilir ki? Bu görüşten yola çıkarak, günümüz Siyonistleri, antisemitizmin temelinde akılcılıktan yoksun olduğu görüşünü benimsemişlerdir.

Shakak bu hareket noktasını reddeder. Ona göre, Yahudi nef-

retindeki akılcılık rahatlıkla saptanabilir. Siyonistlerin antisemitizm için işaret ettiği akılcı nedenleri Shakak "suçlu ve kurbanın rol değiştirmesi" olarak tanımladığı için eleştiri oklarına hedef olmuştur. Siyonistler için bu açıklama, Yahudi nefretinin meşru gösterilmesine eşdeğerdir. Amerikalı antisiyonist Norman Finkelstein bu bakış açısına karşı koyar:

> "Doğal olarak, durumun özü antisemitizmi meşru kılmak ya da Yahudilerin kendilerine karşı işlenen suçlar için sorumluluk taşımaları değil, antisemitizmin belirli tarihsel bir bağlamda, çıkarları doğrultusunda gelişmesidir."[15]

Shahak, Yahudi cemaatinin, Hıristiyan elite verdiği hizmetler karşılığında korunma ve ödenecek vergilerden muaf tutulma gibi ayrıcalıklar kazandıklarını vurguluyor. Bununla birlikte, Hıristiyan erk sahipleri, Yahudi cemaatlerine sıklıkla hahamların kendi yargı anlayışlarını hayata geçirebilmelerine izin veren, belli sınırlar içerisinde otonomi de sunuyorlardı. Yahudilerin bu aşamaya gelmesi kendi istekleri doğrultusunda gelişmemişti.

Fransız Siyonizm eleştirmeni Maxime Rodinson'a göre, göreceli ayrıcalıkları "feodal toplumun koruyucu yapısına tutunmalarından ve böylelikle prensin merhametine daha kolay boyun eğebilecekleri gerçeğinden"[16] kaynaklanmaktadır.

Hıristiyan elit, Yahudi cemaatinin elitlerle aşağı tabaka arasında bir kast oluşturmalarına katkıda bulundu. Ancak, bir ölçüde zorunda bırakılarak elde ettikleri bu statü, sömürülen toprak işçileri tarafından onlara karşı oluşan nefretin önüne geçemedi.[17]

Elit kesim tarafından sağlanan ayrıcalıklarının hatırına, toprak işçileri, Yahudi cemaatini, mevcut erkin bir kolu olarak kabul ettiler. Bunun yanında, bu halk kesiminde Yahudi cemaatine karşı oluşan nefrette Hıristiyan düşünce sisteminin çizdiği antisemit tablonun da büyük rolü vardı. Rodinson;

> "İsa'nın düşmanlarına bahşedilen, oysa diğer yandan onun sadık, inanan kullarının yararlanması mümkün olmayan her imkândan ötürü tipik 'köylü' yakınmalarıyla öfkeleniyorlardı. Ne kadar yoksullarsa, kendilerine bahşedilmiş tek ayrıcalığa; gerçeğin sahibine, Tanrı'nın ülkesinin vatandaşları olmaya daha da sıkı sarılmışlardı."[18]

Netice olarak, Yahudi cemaati artık telafisi olmayan bir günah keçisine dönüşmüştü. Örneğin, salgın bir hastalık baş gösterdiğinde, hastalığa sebep olarak gösterilecek yer belliydi. Bunu, Yahudilerin, yoğurdukları mayasız ekmeğe (matzalarına) Hıristiyan çocukların kanını kattıkları gibi, dilden dile yayılan akıl almaz ithamlar izledi. Üstelik her türlü faili meçhul cinayet haksız yere Yahudilerin üstüne yıkılmaya başlanmıştı.

Ancak, Yahudilere karşı yapılan suçlamaların hepsi de bizatihi antisemit bakış açısından dolayı öne çıkmıyordu. Doğru kaynaklardan gelen suçlamalar olduğu zamanlar da söz konusuydu (doğal olarak her birinin doğruluğu kovuşturulmamış olsa da). Ortaçağ antisemitleri, *Eski Ahit* metinlerinde yer alan, örneğin, İsrailoğullarının milattan çok önce uyguladıkları, insan kurban etme gibi adetlerini, tekrar su yüzüne çıkartarak, Yahudilere karşı duydukları nefreti haklı çıkarmak adına kullanmaya başlamışlardı. Hollandalı gazeteci, yazar Anton Constands, konuya ilişkin şunları yazıyor:

> "Çok eski zamanlarda, İsrailoğullarının insan kurban ettiği inkâr edilemez (...) Bununla birlikte, inşa ettikleri binaların temellerine yetişkin ve çocukları gömdükleri ve böylelikle o binaların, gömülü olanların ruhları sayesinde korunacağı da."[19]

Bütün bu sosyo-ekonomik ve dinsel faktörlerin bir araya gelmesi neticesinde, Ortaçağ'da tertip edilmiş katliamların/ pogromların meydana gelmesi kaçınılmazdı. Yahudilere yönelik, kontrolden çıkıp patlak veren bu zulüm dalgası 'klasik antisemitizm' anlayışının ürünleriydi.[20] Pogromlar, en aşağı tabakadan halkın başı çekmesiyle gerçekleştiriliyor olsa da, erkdeki güçlerin de sütten çıkan ak kaşık olduklarını söylemek olanaksızdır. Sıklıkla, erkdeki güçler de, haçlı seferlerinde olduğu gibi, Yahudilere karşı zulüm uygulama yoluna gitmişlerdi. Elitist güçlerin zulüme yönelmeleri, sadece Yahudilerle sınırlı değildi. Hıristiyan erk, birçok kereler pogromların meydana gelmesini önlemek için caydırıcı tedbirler alma yoluna da gitmişlerdi. Örneğin, Üçüncü Haçlı seferi sırasında, Kral I. Richard, Yahudilere karşı

girişilen zulüm eylemlerini önlemek adına, sorumluluk üstlenerek, radikal tedbirler almaya yönelmişti.

Hıristiyan elit, Yahudi cemaatini salt insaniyet namına himaye altına almamıştı. Hıristiyan halk, İsa'nın ölümünden Yahudileri sorumlu tuttuğundan, öfkeli bir antisemitizm hüküm sürüyordu. Ancak, elit kesimin finansal çıkarları, dini mefhumların gölgede kalmasına neden oluyordu. Hıristiyan erk, ekonomik açıdan Yahudilere bağımlıydı. Yahudilere duyulan nefretten doğan zulümü bastırmaya çalışarak, yapılan zulmün bir gün gelip kendilerine büyük zarar vereceğinden endişeleniyorlardı.[21] Endişeleri yersiz değildi. 1349 yılında baş gösteren veba salgını binlerce Avrupalıyı kırıp geçirmişti. Antisemitik zulüm, artık Yahudileri koruyan erk sahiplerine karşı da ayaklanmalara neden olmaya başlamıştı. Strasburg'da, Yahudi karşıtı zulüm eylemlerini durdurmaya çalışan şehir meclisi, ayaklanan halk tarafından yerle bir edilmişti.[22]

Kilise eliti için de durum farklı değildi. Papaların bir kısmı, Yahudilere yönelik zulümü destekliyordu. Papa IV. Paulus örneğin, sinagogların yok edilmesi için bizzat yetki vermişti. Ancak bunun dışındaki papaların her biri, 1349'daki veba salgını sırasında olduğu gibi Yahudileri antisemitik zulme karşı himaye altına almıştı. Ayrıca, Yahudilere yapılan zulmü yasakladıklarını resmen ilan eden papalar da oldu. Yahudilere yapılan zulmün engellenmesine yönelik yaptırımlar, nadiren etkilerini gösterebildi. Ancak İsrailli gazeteci (aynı zamanda eski Milano konsolosu) Pinchas Lapide'ye göre kilise, ortaçağ Yahudilerinin kendilerini güvende hissedebilecekleri az sayıdaki seçenekten biriydi;

> "Yahudilere yapılan yardım en iyi ihtimalle düzensiz ve değişken olmuştur, ancak bu sınırların içerisinde, birkaç istisna dışında, papalar gerçek anlamda Yahudilere yönelik zulmün ve dökülecek kanın önüne geçebilmişlerdir."[23]

Dini ve dünyevi elit kesimin antisemitik tutumu, özellikle Yahudi karşıtı kural ve kanunlarla iyiden iyiye açıklık kazandı. Bu yaptırımlardan biri, Yahudilerin belirli meslek gruplarını icra et-

melerini yasaklıyordu. Yahudiler bu tarz yaptırımlardan rahatsız olmuş görünmüyorlardı. Örneğin çiftçilik yapma yasağı; maiyetindekiler zaten tarım işiyle uğraştıklarından dolayı, vaaz vermeye başladıklarında pek az haham bundan rahatsızlık duymuştur.

Ancak, ortaçağ dönemindeki iktidardaki güçler, Yahudilerin aleyhine kanunlar çıkarırken doğal olarak önce kendilerini düşünüyorlardı. Böylelikle, yürürlüğe soktukları yasaların Yahudi cemaatinin ekonomik alanda üstlendikleri önemli role müdahale etmemesine de özen gösterdiler.[24] Bundan dolayı, değerli maden ticareti (Bkz. Para ticareti) Yahudilerin el atabildiği az sayıdaki iş alanlarından biriydi. Böylelikle, ortaçağ'ın ikinci yarısında birçokYahudi, Hıristiyan elitin çıkarları doğrultusunda, paylarına düşen tefeciliğin arttığı finans sektöründe yer almaya başladılar.[25]

Hahamların Gücü ve Yahudi Islah Hareketinin Oluşması

Hahamlar ellerinde Talmud'la, 'Yahudi ırkının' üstünlüğü konusunda vaazlar verirken, söylemleri oldukça sertti. Roma İmparatorluğunun son dönemlerine doğru, hahamlar edindikleri güç kaynaklarını, tabanlarını baskı altında tutmak adına kullanıyorlardı. Yahudi gettolarında hahamların gücü, Hıristiyan iktidardan elde ettikleri idari özerkliğin artmasıyla gün geçtikçe çoğalıyordu. Örneğin Ortaçağ İspanya ve Polonya'sında, Yahudiler tamamıyla hahamların insafına terkedilmişti. Üstelik bu dini liderlerin tutumu, Hıristiyan iktidarından zerre kadar fark göstermeyecek derecede insafsızdı.[26]

Hahamlar, kendilerini geliştirip öğrenmeye adamış Yahudileri, büyük bir tehdit olarak görüyorlardı. Coğrafya ve tarih yazma gibi bilim dalları, Klasik Yahudilik içerisinde tabu olarak kabul ediliyordu. Bu durum, ortaçağ'ın bitiminden çok sonralarına dek değişmeden devam etti. İki yüz yıl önce, örneğin Yahudiler Amerika kıtasının keşfi konusunda hiçbir şey bilmiyorlardı.[27]

Hahamların ellerinde bulundurdukları yetki, Yahudiler için yaşamı gittikçe zorlaştırıyordu. Ortaçağda, her Yahudi gettosu, dini vecibelere karşı gelen ya da kuralları çiğneyenlerin hapse-

dildiği bir tutukevine sahipti. 'Kuneh' olarak adlandırılan bu mekân, en önemli sinagogun girişinde bulunurdu. Böylelikle, ibadet için sinagoga gelen ziyaretçiler, teşhir edilen günahkâra tükürüp, yüzüne tokat atabiliyorlardı. Kuneh salt, Yahudi kâfirlerin değil, aynı zamanda daha hafif suçlar işleyen Yahudilerinde kapatıldıkları bir mekândı.[28] Hahamlar, mevcut güçleriyle tabanlarına soluk aldırmazken, uyguladıkları fiziki cezalar daha da ağırlaşıyordu. Kanunları ihlal etmiş günahkârların kırbaçlanmaları, sabah ibadeti esnasında uygulanıyordu.[29] Ortaçağ Irak'ın da hahamlar, en ağır günah işleyenlerin kırbaçlanmasında kullanılacak kırbacın, en sağlam kınnapla örülmüş olmasına özen gösteriyordu. İşkenceyle günahlarının ceremesini çeken kâfir, hahamlardan oluşan yüksek mahkeme aracılığıyla Tanrı'dan af dilemek zorundaydı.[30]

Beden uzuvlarının kesilmesiyle sonuçlanan cezalar, ortaçağ hahamlarının sıklıkla başvurduğu bir yöntemdi. Zina işleyerek hüküm giyen Yahudi kadınların burunlarından olması işten bile değildi. (Ancak Yahudi erkeklere aynı suçtan ötürü verilen cezalar çok daha hafifti)[31]

Başka suçlardan hüküm giymiş olan günahkârlar da bedenlerinden bir uzvun kesilmesiyle sonuçlanan cezalara çarptırılıyordu. Yahudi cemaati içerisinde kâfir ve hainler de benzeri cezalara çarptırılıyordu. Bununla birlikte, hahamlar, ağır bir şekilde kanunları ihlal etmiş olan suçluları ölüm cezasına çarptırabiliyordu. Ölüm cezası, özellikle Yahudi cemaatinin nispeten daha fazla idari özerklik elde ettiği ülkelerde uygulanıyordu.[32] Diğer yerlerdeyse hahamlar, örneğin dinden aforoz etmek gibi, nüfuzlarının elverdiği ölçüde, ceza uygulamasına gidiyorlardı. Onyedinci yüzyılda, Yahudi filozof Baruch Spinoza, aykırı düşüncelerinden dolayı, hahamlar kurulu tarafından Amsterdam'a girmekten men edilmişti.[33] Altı çizilmesi gereken önemli bir unsur da, uygulanan cezaların salt Yahudilere özgü olmadığıdır. Kırbaçlama, beden uzuvlarının kesilmesi ile sonuçlanan cezalar, diğer dinlerde de oldukça yaygın görülmekteydi. Engizisyon mah-

kemesi bunun en iyi örneğidir.

Hahamların tabanları üzerine nüfuz eden mutlak güçleri, birçok Batı Avrupa ülkesinde 18. Yüzyıl sonlarına dek devam etmiştir. Yahudilerin ekonomik alandaki varlıklarının en büyük destekçisi feodalizmin çöküşüyle birlikte büyük bir değişim başlamış oldu. Birçok ülkede kısıtlamaların ortadan kalkması konusunda önemli bir rol oynayan Aydınlanma çağı, Yahudi cemaatinin içe dönük olmasından dolayı bu sürecin nispeten daha ağır gelişmesine sebep oldu. Bu gelişme Yahudi dini elitinin konumu üzerinde olağanüstü etki gösterdi. Bir zamanlar erişilmez kudret sahibi olan hahamlığın nüfuzu, etkisini hızla kaybetmeye başladı. Hahamlar, nüfuzlarını kaybetmemek için her türlü yola başvurdular. Bazı ülkelerde, aydınlanmış Yahudileri, düşüncelerini değiştirebilmek adına, ağır cezalara çarptırdılarsa da artık, sahip oldukları mutlak gücün sonunun geldiğini kabullenmekten başka çareleri olmadığını anladılar.[34] Bunun sonucunda, hahamlar, Yahudi ıslah hareketinin (İbranice de 'Haskala') kurucusu Moses Mendelsssohn gibi Yahudi entelektüellerinin, Yahudi olmayan dünya ile arayı kapatmak için gösterdikleri ve her geçen gün daha da hız kazanan gayretin önünü kesemediler. Filozof - yazar Mendelssohn, salt, Yahudilerin özgür bırakılmasına öncülük etmekle kalmamış, aynı zamanda Yahudi ayrılıkçılığına karşı da mücadele vermiştir. Mendelsshon, Yahudi bir yazar olarak, Almanca kaleme aldığı kitabından dolayı da büyük yankı uyandırmıştır. Bunu izleyen yıllarda, daha fazla Yahudi laik mevcudiyeti benimsemiştir.

Yahudi ıslah hareketi, Yahudi cemaati üzerinde tam anlamıyla sarsıcı bir etkiye neden olmuştur. Islahat hareketi içindeki Yahudiler, Yahudiliği etnik ve milliyetçi öğelerden arındırarak, birçok açıdan Musa ve onun öğretisine dönmeyi uygun görmüşlerdir. Yahudilik içerisinde cereyan eden liberal ve reform hareketlerinin başlangıcı bu döneme denk gelmektedir. 1818 yılında, yenilenmiş Yahudiliği benimseyen ilk sinagog kapılarını Hamburg da açmıştır.[35] Tıpkı Moses Mendelssohn gibi onu izleyen

birçok Yahudi dindar, Yahudi olarak kalmışlardır. Yahudi ayrılıkçılığına besledikleri nefret onları inançlarından alıkoymamıştır. Diğer yandan, birçok Yahudi, Hıristiyanlığa dönmüş, bir kısım Yahudi de her türlü dini inanışa sırtını çevirmiştir. Ancak her açıdan Yahudiler, yaşadıkları toplumla Yahudi olmayan dünya arasındaki farkı kapatmak için çaba harcamışlardır. Bir zamanlar, salt Yahudi olmayanların bulundukları sosyal konumlarda artık Yahudiler de yer almaya başlamıştır.

Özellikle Thora ya da Talmud'un yazılı, sıradan birer metin olmaktan öteye gitmediğine inanan tanrıtanımaz Yahudiler, sıklıkla komünizm gibi uluslararası ideolojileri benimsemeyi tercih etmişlerdir. Bununla birlikte Siyonizm de, tanrıtanımaz Yahudilerin muhitinde kendini geliştirmiştir. Ancak buna geçmeden önce, Yahudilik üzerinde önemli rolü bulunan gizemli Kabala öğretisinden söz açmamız gerekir.

3

Kabala ve Gnostik* İlişkisi

Kabala

Talmud gibi, Kabala da, bu kitabın hedefleri doğrultusunda tamamıyla ele alınamayacak kadar geniş bir konudur. Kabala, İsrail'in işgal ettiği bölgelerdeki dindar yerleşimciler üzerinde önemsenecek bir etki oluşturmamıştır ancak Yahudiliğin mistik öğretisi üzerindeki etkisi tartışılmazdır.

Kabala sözcüğü, İbranice de 'teslim alma' anlamına gelmektedir. Kabalist inanışa göre, Yehova, On Emir'i indirdiğinde, Musa, aynı zamanda saklı olarak gizemli bir öğretiyi de 'teslim' almıştı. Kabala, okült anlamda, On Emir'in ardında yatan gizi simgelemektedir. Buna göre, kabalistik bilgi, On Emir'in (Dekolog) aksine herkesin anlayabileceği türden bilgiler içermemektedir. Bu nedenle yalnızca bilgeler ve yaşlıların bundan haberi olmuş ve Kabala başlangıçta yazıya dökülmemiştir.

Ancak yine de, tanınmış Simon-Ben-Jochai, birinci yüzyılda, Romalılar Kudüs'ü yerle bir ettiğinde bu bilgileri kâğıda dökebilmiştir. Simoen-Ben-Jochai, Titus tarafından ölüm cezasına çarptırılmış, ancak on iki yıl boyunca bir mağarada saklanarak hayatta kalmayı başarmıştır. Bu rivayetin doğruluğu tartışmaya açık olsa da bu gizemli bilgilerin yitip gitmesini önlemek adına Kabala'yı kâğıda aktardığı öne sürülmektedir. O dönemden ka-

Gnostik: Ruhani konulara ait bilgileri ve bu bilgilerin materyal dünyaya hükmedebileceğine yönelik gelişen disiplinlere verilen genel ad, mistik felsefe.

lan kabalistik metinler bilinmemektedir, hatta diğer yandan yazının başlangıcında kabalistik geleneğin varlığı da doğrulanamamaktadır. En azından aynı adı taşımadığı söylenebilir, zira Yahudiliğin içeriğinde, mistik akımları barındırdığı kesindir. Yahudi/Romalı Flavius Josephus'un Esensen tarikatını tanımlama biçiminde, bu türden akımların varlığına işaret edilmektedir.[1] Bununla birlikte, birinci yüzyıl başlarında, geç Kabala unsurlarının, Yahudi filozof Philo van Alexandrie'nin yazdığı metinlerde karşımıza çıktığını görüyoruz.[2]

Ortaçağda, ilk olarak, kabalistik metinlerin izine on üçüncü yüzyılda İspanya'da rastlanıyor. 1280 yılında Yahudi gizemci Mozes de Leon, (1250-1305) akrabalarına kabalistik bir metin iletmiştir. Bu metine ilk olarak, Sefer ha-zohar adı verilmiş, daha sonra (İbranicede ihtişam anlamına gelen) Zohar olarak yeniden adlandırılmıştır. Leon'a göre, Simoen-Ben-jochai, Zohar'ı kaleme alan yazardır. Günümüzde de kabalistlerin düşüncesi bu yöndedir. Ancak, bu kabalistik metinlerin on üçüncü yüzyıldan önce yazılmış kopyalarına rastlanmadığından genel kanı, metinin Leon tarafından bizzat kaleme alındığı doğrultusundadır. Bu İspanyol gizemci, Simoen-Ben-Jochai'nin ünü sayesinde, İspanyadaki Yahudi cemaati bünyesinde erken kabalistik hareketi başlatabilmiştir. Kısa bir zaman sonra, Güney Fransa bölgesinde Yahudilik öğretisinin merkezi sayılabilecek Provence'de, Yahudi eliti tarafından kabul görmüştür.[3] Provence merkezli olarak, Kabala Avrupa'daki diğer Yahudi cemaatlerine de yayılmıştır. Kabala, yaradılışı, sayılar ve sözcük sembollerini kullanarak açıklar. Kabala, özellikle okültizme ilgi duyanlar tarafından tanınıyordu. Diğer yandan çok fazla bilinmeyen, ancak oldukça önem arzeden bir nokta ise, Kabala'nın, günümüzde Yahudiliğin temel taşlarından birini oluşturan tek tanrılı din anlayışına ters düştüğüdür. Kabala, materyal evrende bir tanrıdan çok; farklı ölçeklerde ilahi varlıkları temel alır. Kaynağını, kabalistlerin 'En Sof' ya da 'ilk neden' olarak adlandırdıkları karanlık ve uzak mesafede bulunan spiritüel bir kuvvetten alır. Kabala'ya göre sı-

radan faniler tamamıyla soyut bir kavram olduğundan 'ilk neden'in sırrına erişemez. Üstelik En Sof, *Eski Ahit*'te betimlenen Tanrı kavramıyla özdeşleştirilemez. Bunun yerine, Yehova, koşullara uydurulmuş gizemli bir yapıyı oluşturur. En azından kabalistlerin niyeti böyledir.

'İlk neden'den, 'baba' ya da 'bilgelik' olarak adlandırılan eril bir Tanrı figürü ortaya çıkmıştır. 'Baba' ya, 'ana', ya da 'bilgi' olarak adlandırılan tanrıça eşlik eder. Kabala'ya göre iki figür de birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdırlar. Kabalistlere göre bu aşamada bir 'evlilik' söz konusudur. Anne ve babanın birlikteliğinden iki genç tanrı; 'erkek evlat' ve 'kız evlat' meydana gelmiştir. Ancak, erkek evlat 'küçük surat' ya da 'kutsanmış aziz' olarak anılırken, kız evlat ise 'bayan' ya da 'Shekkinah' olarak adlandırılmıştır.

Tıpkı anne ve baba arasında olduğu gibi ideal şartlar altında, kız ve erkek evlat arasında da (ensest) bir evlilik bağı vardır. Kabalistler, yaradılıştan kastın, özellikle 'ilk neden' in, kız ve erkek evladın bir araya gelmeleri olduğunu düşünürler. Ancak, kız evlat (bu bağlamda Havva) meşhur elmayı yiyerek, işlediği günah cennetten kovulmalarına sebep olduğunda, erkek evlatla (bu bağlamda Âdem) aralarında uzaklaşmalarına neden olan soğukluk başlamıştır. Durum, Şeytan, kız evlada ilgi duymaya başladığında daha çetrefil bir hal almıştır. Bir kısım kabalist, Şeytan'ın Havva'yı salt baştan çıkarmaya çalıştığını savunurken, diğerleri Şeytan'ın cennette Havva'ya tecavüz ettiğini ileri sürmektedirler. Tüm bunların üzerine, durumu daha da içinden çıkılmaz hale getiren olay ise, erkek evladın dişi şeytani varlıklarla cinsel ilişki kurduğu görüşüdür.

Kabbalistlere göre, kız ve erkek evlat arasındaki bağı tekrar eski haline getirme görevi Yahudi halkına verilmiştir. Kabalist gelenekte Musa, İbranileri tekrar Mısır'a götürmeyi deneyerek, bunu, az çok, ancak elinden geldiğince yerine getirmeye çalışmıştı. Musa, erkek evladın, yeniden doğmuş hali olarak, Sina Dağı'nın eteğinde, o zamanlar Shekhinah olduğu düşünülen bir

kadınla birleşmiştir. Birkaç İbrani'nin altın bir danaya tapınmaları, durumu daha da güçleştirmiştir. Bu durum Musa'nın müthiş öfkelenmesine neden olmuştur, çünkü kız çocuğu bu olanlar nedeniyle ondan uzaklaşmıştır. Ancak İbranilerin pişmanlıklarını ifade etmeleri üzerine bu evlilik oğul ve kız çocuğu arasında devam etmiştir.

Altın dana olayının yanı sıra, kabalistlere göre, *Eski Ahit*'in, kız ve erkek evlat arasındaki aşk ateşi üzerinde daha başka tesirleri de vuku bulmuştu. Vaad edilmiş toprakların fethi, birinci ve ikinci tapınağın inşa edilmesi gibi Yahudiliğin olumlu yönde ilerlemesi -kabalistlere göre- bu metafiziksel ikilinin arasındaki bağın kuvvetlenmesine neden olmuştu. Ancak, tapınakların yerle bir edilmesi ve Yahudilerin Babil'e girişi yasaklanınca, kız ve erkek evlat tekrar birbirlerinden ayrı düşmüşlerdi.[4]

Kız ve erkek evlat arasındaki ilişki ayinsel anlamda da ön plana çıkmaktadır. Kabala'ya göre, her Yahudi, dua ederek ve diğer dini vecibeleri yerine getirerek, kız ve erkek evlat arasındaki birliği desteklediğini göstermekle yükümlüdür. İsrail'de Kabala'yı gündelik ibadetlerinin bir parçası haline getirmiş olan kökten dinci Yahudiler de bu talimatlara sıkı sıkıya bağlıdırlar. Her ayinsel eylem için kabalistik bir söylem mevcuttur.

> "Kutsanmış azizin Shekhinah'sıyla bir araya gelmesinin (cinsel) şerefine."[5]

Yemeklerden önce ve sonra, ellerin yıkanması esnasında edilen takdis duası da benzer özellikler içerir. Bazı durumlarda, kişi yüzünü Tanrı'ya döner, bazı durumlarda ise kişi yüzünü Şeytan'a çevirir. Kökten dinci Yahudiler Satanist değillerdir, bunun altını kuvvetle çizmek gerekir. Bu şekilde davranmalarının arkasındaki asıl neden, Şeytan'ın Yahudi dualarına olan düşkünlüğü, dolayısıyla bu düşkünlüğünden yararlanan Yahudilerin de onu oyalayabilmeleri yönündedir. Böylelikle ibadet esnasında, Şeytan Shekhina'yı rahat bırakacaktır.[6]

Kabala'nın Temeli Olarak Gnostik

Kabala, Yahudiliğin tektanrıcı din olarak tanımlanmasına karşı soru işaretleri yönlendirir.[7] Bununla birlikte, Kabala, Yahudiliğin birçok karanlık noktasını da ortaya çıkarmaktadır. Yahudi gizemciliği, Yahudiliğin resmen bir parçasını oluşturmayan yeniden doğuş inancına bağlıdır. Bu inanışın, yukarıda da belirtildiği üzere, en önemli ispatı, 'erkek evladın' Musa'nın bedeninde yeniden doğuşudur. Kabalist Haham Simoen-ben-Jochai'nin bedeninde de Musa yeniden doğmuştur. En azından, başka bir kabalist haham olan İsaac Loerja'nın görüşü bu yöndedir.[8] İlerleyen tarihlerde de, yeniden doğuş (reincarnation) Yahudilik'in en hassas konuları arasında yer almaya devam etmiştir. Yahudi dini liderleri, bu dini prensibi bütünüyle inkâr etme yönünde gayret göstermişlerse de bunda her zaman başarılı olamamışlardır. Hollanda Bölgelerarası Hahambaşılığında görevli başhaham Binyomin Jacobs, yeniden doğuşu Yahudi inancının bir parçası olarak tanımadığını beyan ederken, pratikte karşı olduğu bu görüşü kısmen şöyle onaylıyor:

> "Yeniden doğuşun Hollandaca olarak karşılığı tam olarak nedir bilemiyorum. Ancak bu, bir bedendeki ruhun Tanrı'nın katına değil de başka bir bedene geçmesi olarak tanımlanıyorsa, böyle bir şeyin Yahudilik inancı içerisinde kesinlikle yeri olamaz. Ancak kabul edilebilecek yaklaşım, bir ruhun dünyevi yaşamının sona ermesinin ardından 'yukarı' çıktığında, şayet aşağıda olduğu süre içerisinde verilen görevini tamamlayamadıysa bu görevi tamamlamak üzere tekrar aşağı inmesidir. Bunu, kişinin yaşamı boyunca birçok hata yapmış olmasına ya da başka sebeplere bağlayabiliriz. İnsan olarak bunların ayrıntılarını bilmek bize düşmez. Bunları ancak Tanrı bilebilir. Sizin ve benim ruhlarımız gibi şu anda, dünyada var olan her ruh bir kere doğmuştur. Bir çocuk doğar ve Tanrı ona bir ruh gönderir."[9]

Yeniden doğuş temasında olduğu gibi Kabala'nın birçok açıdan doğu felsefelerini çağrıştırıyor olması kesinlikle bir rastlantı değildir. Bununla birlikte, gizli bilgilerin Yehova'dan Musa'ya geçişi de, doğu dinlerindeki uygulamaları kuvvetle çağrış-

tırmaktadır. Bilginin, ustadan çırağa geçmesi (aktarılması) yaygın olarak burada kullanılmıştır. Dahası, Doğu'nun dini felsefelerindeki karakter ikiliklerini temsilen 'baba', 'anne', 'erkek evlat/oğul', 'kız evlat' gibi doğu dinlerinin felsefelerinde yer alan ikiliklerle özdeştir.

Klasik gnostikte aynı zamanda kuvvetli bir dualizm de merkez konumdaydı. Bu gizemli akım, Miladi dönemin başlangıcında, Ortadoğu'da ortaya çıktığı zaman Yahudi kesim tarafından kısa sürede benimsenmişti. Daha önce de zikredilen Esenen Tarikatı'nın gizemli yaşam tarzının gnostik etkisinde kalınarak oluşturulduğunu, salt Flavius Josephus'un tasvirleri günışığına çıkarmıyor. Dahası 1947-1956 yılları arasında bulunan Ölü Deniz Tomarları'nda da gnostik bir anlam sezilmektedir. Kabala, sonraları gnostiğe kendine has bir Yahudi bakış açısı getirdiğinden dolayı, bu gizemli öğretinin zaman içerisindeki gelişimini de göz ardı etmemek gerekmektedir. Bu ve bir sonraki bölümde, klasik gnostisizm, Kabala ve 19. ve 20. Yüzyıldaki ırksal düşünce yapısının kesiştiği alanları mercek altına alacağız.

Önceki paragrafta söz konusu edilen kesişen alanların ilki kabalistik yaratılışın gnostik yapısıdır. Gnostik geleneğe göre; 'kız evlat'tan (burada Sofya olarak adlandırılmaktadır) daha aşağıda bir tanrı; 'demiurgos' doğmuştur. Gnostik gelenek, maddi evrenin zamanın başlangıcında O'nun tarafından yaratıldığını savunur. Ancak demiurgos bunu yaparken, insanın, aynı zamanda tinsel, maddi olmayan ve androjen durumuna da bir son getirmektedir. Gnostikler, insanın maddi halinde bedenle tutsaklığı/esareti deneyimler: Onlar için bu hal, insana Tanrı statüsünü kaybettiren en önemli etkendir. *Eski Ahit*'te cennetten kovulmayla meydana gelen ilk günahı da gnostikler, insanın maddi çöküşü olarak yorumlar. Kabala'yla benzeşmeler azımsanmayacak derecede çoktur. İlk günah, salt kız ve erkek evladın birbirlerinden uzaklaşmasına değil, üstelik ruhsal çöküşe de neden olmuştur. Kabala'da da, insan başlangıçta tinsel bir varlıktı. Âdem, cennet bahçelerinde dertsiz, tasasız, huzur içinde dolaşır-

ken, Zohar'a göre, çıplaklığı adeta 'cennet ışığıyla'la örtülüdür. Ancak Havva'yla birlikte cennetten kovulduğundaysa, eti sembolize eden yaprakla örtünmüşlerdi. Kabala'ya göre, insan, bundan ötürü, fizik bedeninin ilk kertede önem arz etmediği tinsel bir varlıktır.[10] Gnostiklerse tamamıyla karşıt görüştedirler.

Klasik gnostisizm içerisinde yaradılışa atfedilen sapkınlık, Birinci yüzyılda yaşamış gnostik Marcion'un görüşlerinde esaslı bir şekilde tasvir edilmiştir. İnananlarına üretmemeyi öğütlemiştir. Marcion, insanın (kişi), ruhani (tinsel) statüsünü kendi başına keşfetmesini umuyordu. Marcion'un gnostik yaklaşımı, Hıristiyan dini doktrininden her ne kadar saptırılmış görünse de, düşünce yapısının Hıristiyanlıkla ortak paydalara sahip olduğu kesindir. Bu özellikle, Marcion'un, İsa'ya yönelik gnostik yorumlarından kaynaklanmaktadır. Ancak, Hıristiyan öğretiye göre, Tanrı'nın Oğlu'nun, etten, kandan bir insan olmasını Marcion, tinsel Tanrı insanın manifestosu: gnostik insanın prototipi olarak tanımlıyordu. Marcion, Yehova'nın maskesinin altında aslında demiurgos olduğunu savunuyordu. Maddi evrenin yaratıcısı olarak Yehova, Marcion'a göre ancak aşağı seviyede bir Tanrı olabilirdi. İşte bu yüzden, klasik gnostik Marcion, tarihçiler tarafından 'metafiziksel antisemitizm' yapmakla suçlanmaktadır. Ancak yine de bu, Marcion'un yaklaşımıyla, Kabala arasındaki ortak paydaların var olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Hatta Yahudi gizemciliğinde Yehova, en yüksek Tanrı katında da bulunmamaktadır. Yaratıcı ise bunun yerine ilk nedenin 'yayılması ya da 'kaynağı'dır. Bu nedenle Yehova, yaradılışın temelinde daha düşük bir tanrısal seviyeyle örtüştürülmektedir[11] Bu bağlamda, Tanrı ve Tanrılık anlayışı arasındaki farkın ayrımında olmak gerekmektedir.

Gnostik'e göre, mesele, küçümsenen maddi dünyadan sıyrılabilmektir. Yalnızca maddiyattan uzaklaşmakla, insanlar gnostisizme göre kendi spiritüel ve androjen Tanrı statülerini yeniden bulabilirler. Buna göre Gnosis bilmekten öte bir şey değildir, diğer bir deyişle; insanın içindeki kutsiliği bilmek, kendini tanı-

maktır. Gnostik gelenekten, insanın maddeye olan tutsaklığından kurtulabileceği onlarca yöntem ortaya çıkmıştır. Uygulamada bu yöntemler en saf sofuluktan hedonizmin en aşırı biçimlerine kadar çeşitlileşmektedir.

Gnostiğin son derece önemli yönlerinden birisi de, sıradan her insanın spiritüel aydınlanmaya ulaşamayacağı biçimindeki özel şartıdır. Gnostik, insanı üç gruba ayırır. 'Pnömatik' (havacı) spiritüel bir katmana geçmeden öne çıkar. Öte yandan bu sınıfa girmeyen halk grubu olarak tanımlanan 'maddeci' veya 'madde insan' grubu bulunmaktadır. Gnostikler maddecilerin yerlerinin maddede konumlandığını varsayarlar. Pnömatik ve maddeci arasında bir de 'psik' ya da 'ruh insanları' yer alır. Bunlar yalnız belirli koşullarda spiritüel olarak aydınlanabilirler.[12] Bu ayrımda, gnostik, Hindistan'da çok eskiden beri süregelen sosyal sınıflara ilişkin kast sistemi ile benzerliklere işaret etmektedir. Gnostikler kast sistemindeki sosyal sıralamayı spiritüel bir karşıtlığa koyarlar. Ancak tıpkı Hindistan'da olduğu gibi, bu farklılık, belirli halk gruplarını değersiz olarak açıklamak üzere kullanılmıştır. Bu son meseleyi önümüzdeki bölümde daha ayrıntılı ele alacağız.

Gnostisizmin 2. ve 3. Yüzyılda Asya ve Avrupa'da yayılması yüzyıllar boyu sürmüştür. Gnostiğin en çok yayılan çeşidi Maniheizmdir. Bu dini sistem 9. ve 10. Yüzyılda Atlantik'ten Pasifik Okyanusu'na kadar var olmuş ve aşağı yukarı bir dünya dini olmuştur.[13] Gnostiğin geniş ölçekli yayılım alanı bu dini sistemi hızla Hıristiyanlığa muhalif bir konuma getirmiştir. Dolayısıyla, Hıristiyan elitlerin gnostiği sapkınlık olarak yargılamaları anlaşılmaz değildir. Roman-katolik kilisesi gnostiklerle büyük bir şevkle ve kılıçlarla mücadele etmiştir. 13. Yüzyıldaki Albigensisch haçlı seferleri sırasında toplu kıyım gerçekleşmiştir. O dönemde Güney Fransa'da gnostik topluluklar toplu olarak kılıçtan geçirilmişlerdir. Hayatta kalan gnostikler o andan itibaren ayinlerini gizlilik içinde uygulamışlar ve bu durum, ezoterik 'gizli cemiyetlerin' ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Kabala'nın yayılması bu dönemde başlamıştır. Diğer tüm gnostik sistemler gibi, Kabala da maddede tutsak kalmış insanı spiritüelliğe geri getirme yolu izlemektedir. Efsaneye göre, Âdem ilk günahdan sonra melekleri tanımış, böylelikle spiritüel mutluluğu yeniden bulabilmiştir. Spiritüelliğe giden Kabala yolunda 'hayat ağacı' merkezde durmaktadır.[14] Bu, Âdem tarafından, materyal olmayan duruma dönene dek sembolik anlamıyla düşünülmelidir. Böylelikle, ilk günah sırasında filizlendiğini gördüğü çeşitli bilinç katmanlarında yukarı doğru tırmanmalıdır. Bu katmanlar Kabala'da 'sefirot' olarak bilinmekte ve 'adalet', 'temizlik' ve 'aşk' olarak adlandırılmaktadır.

Hayat ağacı ile sefirotun kökeni belli değildir. Hollandalı yazar (ve dinbilimci) Henk Spierenburg'a göre, Kabala'nın bu karakterize edici unsuru, Yahudi yazar Philo van Alexandrie'nin eserlerinde miladi takvimin başlarında ortaya çıkar. Spierenburg ayrıca, sefirottan Sefer Cezire'de (yaradılış kitabı) az çok bahsedildiğini belirtir. Yahudi Ansiklopedisi, Yahudiliğe ait bu metnin 3. Yüzyıl ile 8. Yüzyıl arasında bir dönemden kalma olduğunu işaret eder. Dolayısıyla, hayat ağacı, Spierenburg'a göre, 12. Yüzyılın sonunda Güney Fransa'da ortaya çıkan Yahudiliğe ait metin Sefer ha Bahir'de anlatılmıştır.[15] Bu yer, Zohar'ın aynı yüzyılda Yahudilik karşıtı bir hücum başlattığı bölgeden çok uzakta değildir.[16]

Kabala, hayat ağacına tırmanmak için, en alt katmandan en üst katmana, çeşitli yollar sunar. İlk yol en doğrudan olanıdır. Çünkü maddi bedeni ezerek (doğal olarak hayli gnostik bir tema), kabalistlere göre, sefirotun iç yüzünü 'yıldız bölgesinde' görmek mümkündür. Spiritüel aydınlanmaya giden ikinci yolda, içsel vizyonlar (yine gnostik bir tema) bu bilinç düzeylerindeki yolu göstermektedir. Gösterilen üçüncü yöntem Kabala'nın kendisini öğrenmektir. Kabalistler kitapta yorumlanan sembolizmi çok karmaşık bir biçimde ele aldıklarından kitap izlenilerek varılacak yol en dolambaçlı olanıdır.

Kabala'nın Yahudiliği teşvik edici bir unsur haline getirilme-

si, Kudüs doğumlu haham Yitszhak Luria'nın (1534-1572) bu mistik öğretiyi yeniden yorumlaması sayesinde olmuştur. Luria, Yahudi halkının spiritüel kurtuluşa olan beklentisini, vaat edilen topraklara dönüşe bağlamıştır. Ancak o zaman oğul ve kız çocuk tekrar bir araya gelecektir. Bu hahama göre, ancak Yahudiler kurtulabileceklerdir. Yahudi olmayanlar ona göre bunu gerçekleştiremez. Pnömatik ile maddeci arasındaki gnostik farklılık Luria'da çok iyi fark edilebilirdi. Onun fikirleri daha sonraları, tıpkı 17. Yüzyıldaki 'sahte mesih' Sabetay Sevi gibi, Yahudi cemaati içindeki Mesiyan hareketine ilham kaynağı olmuştur. Yüzyıl sonra, 'Lurian Kabala'ya dayalı Hassidik hareket ortaya çıkmıştır. 20. Yüzyılda Kabala'nın bu türü sonunda İsrail'deki aşırı Yahudiler tarafından yıpratılarak bitirilmiştir. İşgal edilmiş bölgelerde sömürgeciler bu okült öğretiyi sömürgelerin kurulması için ve bölgenin yerlisi Filistin halkını sürmek için çıkış noktası olarak almışlardır.

Kabala, yalnızca Yahudilik içinde önemli bir rol üstlenmekle kalmaz. Ortaçağ boyunca bu mistik akım ayrıca Yahudi olmayan okültizm üzerinde büyük etki bırakmıştır. Bu yolla asıl Kabala'ya Yahudi olmayan birbirinden çeşitli ezoterik öğeler eklenmiş ve böylece sonunda Yahudi olmayan bir tür ortaya çıkmıştır. Buna karşın öz tamamen aynı kalmıştır. Yaradılışın kabalistik yorumu böylece ortaçağ simyacılarının temel ilkesi haline gelmiştir: sefirot ve hayat ağacı simyacı gereçleri olmuştur.

Gnostik/Kabala ilkesi öncelikle rozikrusyenlere giden yolu bulmuş, daha sonra ise masonlukta vücut bulmuştur. Spiritüel aydınlanma teması bu kardeşliklerde, klasik gnosiste olduğu gibi merkeze yerleşmiştir. 19. Yüzyılda seçkin bir mason olan Albert Pike, Kabala'nın masonluk için ne kadar önemli olduğunu anlatmıştır

> "Masonluk ışığı aramaktır. Bu arayış bizi doğrudan geriye, Kabala'ya... götürür (...) Tüm aydınlanmaların dinsel düşlerindeki bilimsel ve muhteşem olan her şey (...) Kabala'dan ödünç alınmıştır. Tüm masonik birlikler sırlarını ve sembollerini ona borç-

ludurlar (...) Kutsalların kutsalı her kimse, Kabala'nın sırları ona kutsal olacaktır."[17]

Kabala'nın Yahudilikle olan bağlantısında olduğu gibi, masonlar ve rozikrusyenler de Hıristiyanlık inancının gnostik etkilerine -bu gizli örgütlerin gnostik özelliklerinin Hıristiyan doktrinine ters düşmesine rağmen- kapılmışlardır. Ayrıca gnostiklerin roman-katolik kilisesince izlenmesi de, yüzyıllar boyu sayısız Hıristiyanın mason veya rozikrusyen örgütlere katılmasının önüne geçememiştir. Burada Yahudiliğe dair bir anoloji öne çıkar. Zira Kabala'nın çelişkili karakteri, inançlı Yahudiler için, bu mistik öğretinin takip edilmesi önünde bir engel teşkil etmektedir. Zira Sufizm'den dolayı, İslamiyet bünyesinde de gnostik çizgide pek çok mistik öğe yer etmiştir. Sonuç olarak Sufizm'e ait birçok öğenin de bu durumda, İslamiyet'le doğrudan bir bağlantısı bulunmamaktadır.[18]

4

19. Yüzyıl Sonlarında Yeni Irksal Düşüncenin Oluşumu

Aryan Mitolojisi

19. Yüzyılın sonlarına doğru, gnostisizme pnömatik (havacı) ve hylische (maddeci ya da madde) insan arasındaki farklılığın daha önce tanımlanmamış ölçüde ortaya konduğu bir alternatif geliştirildi. Bu okült ilkenin savunduğu garip düşünceye göre, belirli insan toplulukları, kültürel ve dinsel özelliklerinden dolayı, tamamıyla ayrı bir ırka mensuptular. Bu görüş, toplumun farklı kesimlerinde itiraz seslerinin yükselmesine neden oldu. Bu akımların ortak hedefi, bir yandan doğaya dönmek, öte yandan ruhsal gelişime duyulan ilginin artışıyla birlikte materyalizme bütünüyle sırt çevirmekti. Böylelikle Aryan hareket, modern Siyonizm'in habercilerinin de bilinçlenmesine paralel olarak, sıradan olmayan bir ırka mensup oldukları düşüncesiyle yükselişe geçmeye başladı.

Laisizasyon ve asimilasyon politikalarından ötürü Yahudi toplumu, halen kendine özgü nitelikleriyle tanınan bir halk topluluğu değildi. Şayet Yahudiler ortak bir paydada buluşmayı arzuluyorlarsa, Yahudilerin ırksal olarak tanımlanması, görülen tek alternatif, Aryan ve Yahudi tarafların derhal görüş birliği sağladıkları bir noktaydı. Bu ortak düşünce, Aryan hareketini daha özgün hale getirmişti. Bu akımın ortaya koyduğu taslak, Batı Avrupa'da var olan modern Siyonizmin toplumsal haritasını çıkartma fırsatı doğurmuştu. Irksal kavramlar yeniden biçim-

lenirken, diğer yandan da dünya değişmekteydi. Büyük ölçekli kentleşmenin yanı sıra toplumsal değişimlerle birlikte sanayi devrimi başlamıştı. Bununla birlikte, bilimsel keşifler, yeni bir gerçekliğin habercisi haline gelmişti. Fizikte, maddeye yeni bir yaklaşım getirilirken, Darwin'in Evrim Teorisi sayesinde, dünyaya yeni bir biyolojik öykü anlatılmakta, diğer taraftan, ruhbilimi adına yeni gelişmeler birbirini izliyordu. Bu bilimsel gelişmeler, geleneksel inanç yapısının giderek zayıflamasına neden olmuş; kiliseler boşalmıştı.

Değişen dünya görüşünün etkisi altında kalan kitleler, daha iyi bir dünyada yaşamak adına zemin oluşturacak materyalizm ve pozitivizme olan inançlarını artık yitirmişti. Liberalist rasyonalizmden çark edip irrasyonel süreçlere yönelen kalabalıklar oluşmaya başlamıştı.[1] Bu akımların ortak hedefi, bir yandan doğaya dönerken, öte yandan ruhsal gelişime duyulan ilgi artmasıyla materyalizme bütünüyle sırt çevirmekti. Vejetaryenlik, çıplaklık kültürü ve okültizm hızla, gözde akımlar haline dönüştü. Kutsal kadeh geleneği, bu erken Yeni Çağ hareketi için, asırlardır süregelen, maddi dünyadan arınan insanın ruhuna yaptığı yolculuğun simgesi haline gelmişti. Bu bağlamda, Helena Petrovna Blavatsky (1831-1891) tarafından kurulan 'Teozofi Derneği' örneğinde olduğu gibi, eski çağların gnostik bilgileri yeni ırksal yaklaşımlarla harmanlanmaya başlandı.

Madam Blavatsky ve Aryan Kabala'sı

1875'de kurulan Teozofi Derneği, gnostik ve Kabala'yla birçok ortak noktaya sahipti. Teozofi Derneği'nin çekirdeğini oluşturan unsurlar arasında ruhsal öğretiler kadar, ruhsal evrimin de büyük rolü vardı. Madam Blavatsky, ırksal prensiplere dayandırdığı savlarıyla, insan ırkının var oluş tarihini sorguluyordu. Bu konuya ilişkin fikirlerini, De Geheime Leer adlı geniş kapsamlı eserinin Antropogenesis başlığı altındaki bölümünde etraflıca irdelemiştir.

Blavatsky, insanlığın var oluşunu, birbirinden farklı 'kök ırk'

halinde sınıflayarak mercek altına almıştır. (Rastijdkringen) "Kök ırk' kavramı, Atlantis ve Lemuria gibi mitolojik kıtalar ile ilintilendirilerek büyüdüler. Blavatsky savlarının büyük bölümünü, zoolog P. L. Sclater'in eserlerine dayandırdı. Sclater, 'lemür'lerin (ya da 'maki', bir çeşit maymun) yaşamlarını sürdürdükleri farklı alanları araştırırken, kayıp bir kıtanın izlerine rastlanabileceği teorisi de ortaya çıkmıştır. 'Lemurya' adlı kayıp kıtanın bulunduğu coğrafya, Madagaskar ve Malakka[2] arasında kalan bölge olduğu düşünülmüştür. Ancak, Sclater'in teorisinin yanı sıra, Blavatsky'nin kayıp kıtalara dair görüşlerinde, hissedilir derecede açık Kabala'nın etkileri de görülmektedir. Böylelikle, okültist teorisyenler, kayıp kıtalar Lemuria ve Atlantis[3]'te Kabala'nın kaynağına ulaşabileceklerini düşünürken, diğer yandan, Blavatsky'nin konuya dair ileri sürdüğü tezler, Zohar'da anlatılan kayıp 'dünyaları' çağrıştıracak derecede benzerdir:

> "Nalburun demiri çekiçle işlerken her tarafa saçtığı kıvılcımlara benzer, oluşmaya başlarken biçim almadan yok olan ve kıvılcım olarak nitelendirilen eski dünyalar vardı. Bu kıvılcımlar başlangıçta varolan ancak varlığını sürdürmelerine Kutsal Işık'ın izin vermediği dünyalardı." (Indra sunta, Zohar, iii. 292b)[4]

Blavatsky'e göre ilk 'kök ırklar' bugünkü insanın formuna sahip değillerdi. Bu bağlamda da, Blavatsky'nin düşünceleri ve Kabala arasında benzerlikleri görmek mümkündür. Zohar'a göre de, insan şimdiki formunu, yitip gitmiş dünyalardan almaktadır:

> "...On öznitelik (sefirot) tarafından resmedilen insan henüz daha vücuda gelmemişti. İnsani formun her vasfı içinde barındırması gerektiğinden ve bunlar henüz mevcut olmadığından, dünyalar yok edilmişti."[5]

Blavatsky'nin çıkarsaması, en materyalist (özdeksel) ırkın Atlantis'te yaşamış olduğu yönündeydi. Bu ırkı izleyen Aryan ırksa, insanın özgün tinsel halini tekrardan bulduğu dönüm noktasıydı. Blavatsky'e göre ancak, Aryan olan ırk böyle bir konumda olabilirdi. Klasik gnostisizm de havacı ve maddeci insan arasındaki farklılıklar, Blavatsky'nin düşüncelerinde de açıkça görülmektedir. Diğer ırklarsa, maddeye sıkı sıkıya bağlı olduk-

larından, böylesine olağanüstü bir dönüşümü tecrübe etmeleri de mümkün değildi.

Blavatsky'nin Yahudiler üzerine farklı düşünceleri vardı. Antropogenesis de Yahudilerin Aryan ırkının bir kolunu temsil ettiği, ancak diğer yandan, tinsel açıdan evrim geçirebilmeleri mümkün olmayan, bu yüzden maddeye ait olan bir ırk olarak tanımlamıştı.[6] Blavatsky'e göre, 'Semitik kozmogoni' hem maddenin oluşumu hem de tinsel olanın yok edilmesi üzerine kuruluydu. Bu yüzden, Blavatsky'nin düşüncelerinde bariz bir antisemit bakışın varlığından söz edilebilir.

Her ne kadar Blavatsky'nin ırksal düşünceleri günümüzde hâlâ etkinliğini korusa da, bilimsel olarak ispatlanmış değildir. Arkeolojik olarak, Atlantis ve Lemurya gibi kıtaların ne oluşumu ne de kayboluşu üzerine herhangi bir kanıta rastlanmamıştır. Bununla birlikte, Aryan ve Yahudiler arasındaki ırksal ayrım ise hikâyeden öteye gitmemektedir. Söz konusu olan derinin beyazlığı değilse, Aryan ırk kavramı hiçbir zaman var olmamıştır. Ancak Aryan mitolojinin destekçileri bunu o dönemde henüz fark etmemiş olmalılar. Zira Yahudilerin çok büyük bir bölümü beyaz ırkı temsil eder. Dolayısıyla Yahudilerin ırksal kimliklerini tam olarak belirleyebilmek için ısrar etmek anlamsızdır. Ancak, List, Yahudiler'e karşı beslediği bariz nefrete rağmen Kabala'ya duyduğu ilgiyi açıkca dile getiriyordu. Beyaz olduğu kadar siyah ve Asyalı Yahudiler de varken, tamamen ayrı bir 'Yahudi ırkından' söz etmek ne kadar doğrudur?

Mantıklı olarak bakıldığında bu ırksal bakış açısı herhangi bir dayanaktan yoksundur. Ancak bu tarz teorilerin savunucuları dayanak arayışında değildirler. Aryan hareket, temelini akılcı düşünce yapısı üzerine kurmamıştır. Onun yerine, Aryan mitoloji kendisini ezoterik ve ideolojik çerçevede konumlandırmaktadır.

Blavatsky'nin ırksal teorileri, Almanya'da, Lebensreform ve Wandervögel gibi rasyonalist liberalizm karşıtı 'völkische' hareketlerin yer aldığı alt kültürün kolaylıkla bir parçası olmuştur. Ancak bu akımlarla birlikte salt Aryan mitolojisi değil, aynı za-

manda Alman Nasyonalizmi (pan-Germanisme) de varlığını göstermeye başlamıştır.

Nazi Okültizmi

20. Yüzyıl başlarında, Madam Blavatsky'nin yanı sıra, başkaları da ırksal yaklaşımlarını Kabala ile özdeşleştirmeye başlamışlardı. Bu gizemli öğreti, o zamanın Aryan bilinçlenmesine esin kaynağı olan 1848 Avusturya doğumlu Guido von List'in fikirleri üzerinde de önemli bir rol oynamıştı. List, 'völkische' hareketin ideolojisiyle teozofik anlayışı ilk defa olmak üzere aynı potada eritmiştir.

Übermenschen statülerinden dolayı, List için Aryan Almanlar, dünyada en öncelikli konumdaki kitleydi. List'e göre Yahudiler, Aryanlarla 'hilkat garibe'lerinin arasında gerçekleşmiş cinsel yakınlaşmanın sonuçlarını oluşturuyorlardı. List, 'aşağılık' ırksal yapılarından dolayı, Yahudilerin gelecekte, Aryan ırkın köleleri olmaktan öteye bir değerleri olamayacağını savunuyordu. Ancak, List'in Yahudilere karşı beslediği bariz nefrete rağmen Kabala'ya duyduğu ilgiyi açıkça dile getiriyordu. Muhtemelen List, kabalizmdeki gnostik ilkelerin açık bir şekilde tanımlanabilmesinden dolayı, bu gizemli öğretinin kökeninin esasen Aryan olduğunu düşünüyordu. Yahudiler, Kabala'yı Aryanlardan çalmışlardı. Yaşamının son yıllarında, bu savını doğrulamak üzere bir doküman hazırlığı içerisine girmişti. Ancak 1919 da ölümüyle birlikte, Armanismus und Kabala adlı eseri gün ışığına çıkamadı.[7] Ölümünden sonra, List'i destekleyenler, Guido von List Gesellschaft adlı derneği kurdular.

Aryan gnostikler için önem arz eden diğer bir şahsiyet, Arizofi'nin kurucusu olarak anılan, 1874 doğumlu Jörg Lanz von Liebenfels'dir. Lanz, List kadar völkische cultuur ile iç içe olmak yerine Aryan Hıristiyanlık üzerine yoğunlaşmıştır. Lanz, Roman-Katolik kilisesi mensubu olur olmaz, kısa bir süre içinde Katolik mezhebine farklı yorumlar getirmeye başladı. Yeniden yorumladığı Hıristiyan inancı, birinci yüzyıl gnostiklerin-

den Marcion'un yorumuyla benzerlikler gösteriyordu. Lanz, Hıristiyan Mesih'in, özdeksel (maddi) örtüsünün altında, şaşkınlık duyan insan-tanrının bir manifestosu olduğunu iddia ediyordu. Lanz, Hıristiyanlığın bu gnostik yorumuna Aryan öğeler katmaktan da geri kalmamıştır.

Lanz'a göre, dünya tarihi, ruhaniliğe yönelmiş 'sarışın' ırkla, maddeciliğe yönelmiş, içlerinde Yahudilerin de bulunduğu 'esmer' ırk arasındaki rekabetin etrafında şekil almaktadır.[8] Lanz, esmer ırkı, gerçek bir gnostiğin davranması gerektiği gibi davranarak, materyal evrenin oluşumundan ötürü sorumlu addetmiştir. Lanz'a göre ruhani Aryanlar, kendilerinden aşağı tabakadaki ırklarla cinsel ilişki kurup üremek suretiyle maddenin tutsağı olmuşlardır.[9]

Guido von List gibi Lanz da, Yahudilik içerisindeki öğretilerin kökeni hakkında şüpheci bir yaklaşım içerisine girmiştir. 1905 yılında, birkaç tanınmış teologla birlikte, bir dizi eski Yahudi metininin bilimsel olarak incelenip yayımlanmasına ön ayak olmuştur. Lanz, Guido von List Gesellschaft mensubu haham yazman Moritz Altschuler ile birlikte çalışarak, Monumenta Judaica adıyla anılan bir dizi neşriyata imza atmıştır. Dizinin ikinci kitabı Bibliotheca Talmudica da, Yahudilik üzerindeki Babil ve Asur etkilerinin etraflıca incelenmesi planlanmış olmasına karşın, Monumenta Judaica'da yayımlanıp gün ışığına çıkarılmamıştır. Buna sebep olarak, Lanz'ın, giderlerini bizzat kendi cebinden karşılayarak çıkardığı dergi Ostara'ya ırkçı makaleler yazmaktan vakit bulamamasını gösterebiliriz.[10]

Lanz von Liebenfels'in en koyu sempatizanlarından biri, genç Adolf Hitler'di. 1954'te Lanz, sonradan Führer olan Hitler'in nasıl Viyana'da evine gelip, Ostara'nın birçok sayısını istediğini anlatıyor. Hitler'in parasızlıktan kırılan haline acıyan Lanz, dergiler karşılığında para almıyordu.[11]

Dejenerasyon

20. Yüzyıl başlarında, Aryanlar için çizilen portre sıklıkla karamsarlık ve olumsuzluklarla örülüydü. Bir zamanların vakur duruşlu ırkı, şimdi yozlaşma yolunda son hızla ilerlerken doğal olarak Aryan hareketini de derinden etkilemiştir. Bu görüş açısının ortaya çıkmasıyla, insanlığın bedensel ve ahlaki çöküşünün başladığına dair işaretler yadsınmayacak derecede çoğalmıştır. Dejenerasyonun (yozlaşmanın) nedenleri öncelikle sanayileşmede ardından büyük ölçekli kentleşme dalgası içerisinde sorgulanmaya başlanmıştır. Alkolizm, fuhuş ve suç oranı gün geçtikçe artmakta, sosyal koşullar her geçen gün daha aşağılara çekilmektedir. Büyük kentlerde yaşamak, bataklıklara düşmekle eş değer tutulmaya başlanmış, kentler, sonu gelmeyen bir yozlaşmanın merkezi olarak tanımlanmıştır.

Yozlaşma sürecinin (dejenerasyonun) kökünün kazınmasına ilişkin yanıt 'soy geliştirilmesi bilimi' (eugenetica) hareketi ile ön plana çıkarılmıştır. Yunancadan gelen 'eugenetica' terimi 'asil soydan gelen', 'saf ırktan doğan' anlamı taşımaktadır. Uluslararası boyutlarda, insanlığın genetik arılaştırılması süreci başlatılmıştır. Süper (üstün) ırkın yaratılabilmesi için tek yolun ancak belirli ırkların üreyip, çoğalmasının önüne geçilmesiyle sağlanacağı fikri benimsenmiştir. Bu düşünceyle birlikte, birçok ülke sterilizasyon (kısırlaştırma) programları hazırlamaya başlamıştır. Uygulama, salt irsi hastalıklar taşıyan kitlelere yönelik olarak kalmamış, aynı zamanda işsizler, alkolikler gibi toplumun 'yozlaşan' farklı kesimlerini de hedef almıştır.

'Dejenerasyon' yozlaşma terimi, ilk olarak Yahudi/İtalyan suç bilimcisi Cesare Lombroso'nun (1835-1909) yazdığı raporlarda göze çarpmaktadır. Lombroso'ya göre davranış olarak suç, çok öncelerden başlayan uzun bir yozlaşma sürecinin devamıdır. Bu nedenle, mücrimlik ya da suçluluk, evrim merdiveninin alt basamaklarında bulunan nüfus gruplarından beklenmektedir. Lombroso'ya göre, suçluluk irsi olduğundan, fiziksel özellikler temel alınarak,

bir kişinin suça yatkın olup olmadığı kolaylıkla saptanabilir.[12]

Dejenerasyon uzmanları için diğer önemli motif ise, Charles Darwin'in fikirlerine dayandırılan Sosyal Darwinizm'dir. Bu İngiliz bilim adamının biyolojik evrim modeline göre aşağı türler (aşağı ırk) üstün olanlara yer açmaktadır. Sosyal Darwinistler, 'en kuvvetli olanın hakkı' prensibini salt türleri belirlemek için kullanmakla kalmamış aynı zamanda nüfus grupları ve (uydurmaca) insan ırkları üzerinde de uygulamışlardır. Aryan akımlarına mensup Sosyal Darwinistler, kitlesel kentleşmenin, aşağı ırkların tamamıyla doğal gelişen bastırılma sürecini engellediğini ve bu engelin ırkların birbirine karışmasına ve sonuç olarak Aryan ırkın da yozlaşmasına neden olduğunu öne sürmüşlerdir. Diğer yandan, 'Ruhani Darwinistler' tüm bu gelişmelerin, Arî ırkın gittikçe daha da fazla materyalist batağına saplandığını belirtmişlerdir. Bu görüşü takiben, Fransız Arthur de Gobineau (1816-1882) geleceğe yönelik oldukça karamsar bir tablo çizmiştir. Ari ırk eninde sonunda yeryüzünden silinecektir; Gobineau'ya göre bu sürecin önüne geçmek mümkün değildir. Aryan kanının saflığı en uzun süre Germen halklarınca korunmuştur, ancak görünen odur ki, bu halklar da zaman içerisinde bu saflıklarını diğer ırklarla karıştırarak kaybedeceklerdir.[13]

Gobineau'nun olumsuz bakışı, Stewart Houston Chamberlain'in (1855-1927) fikirlerinin antitezidir. Bu Nazi okültisti İngiliz, Gobineau'ya nazaran Arî ırkın daha dinamik niteliklerini ön plana çıkarmıştır. Chamberlain'e göre, Arî ırkın yozlaşmasının tamamıyla önüne geçilmesi mümkün olup Aryanın kendini materyal niteliklerden özgür kılması da zor değildir.[14] Bu bağlamda Chamberlain, Liebenfels ve Lanz ile aynı çizgide yer almaktadır. O'na göre, Aryan Arî ırk, 'üstündeki maymun postunu' sıyırıp atmalıdır.

Ruhani yozlaşma, 19. Yüzyılın sonlarına doğru Münih'te kurulan Kosmische Runde derneği için de büyük önem taşıyordu.[15] 1865 yılında doğan Alfred Schuler, Kosmische Runde derneği bünyesine Arî ırkın ruhani -onun söylemiyle 'kozmik'- evrimi tanımını getirmişti. Schuler'e göre tarih iki bölüme ayrılıyordu.

Bunlardan birincisi, insanın hâlâ tam anlamıyla kozmosun bir parçası olduğu 'offene Leben' dönemi olan 'Urzeit'idi. Bu kozmik durumun karşısında, Schuler'e göre 'geschlossene Leben' yer alıyordu. Bu durum 'geschichtliche Zeit' olarak adlandırılan, kozmik insanın yozlaşmasının gerçekleştiği dönemi simgeliyordu. Yehova'nın, Schuler tarafından tanımlanan rolüyle,Ari ırkın (Aryan) ruhani yozlaşması antisemitizmle bire bir örtüşüyordu. Schuler'in tuhaf fikirler dünyasında, pozitif Aryan ve negatif Semitik güçler arasında kozmik bir savaşın mücadelesi sürüyordu. Aryan insanın kozmosla bir bütün olduğu pozitif 'Urzeit'i dişi ve çoktanrısal statüyle tanımlarken, daha sonraki Yehova kültü tektanrılı negatif ataerkillik olarak tanımladı.

Kosmische Rund'un Arî ırkın yozlaşmaşına yönelik fikirleri, Arthur de Gobineau'nun negatif düşünce yapısıyla örtüşmüyordu. Tıpkı Stewart Houston Chamberlain'in çevresinde olduğu gibi, Schuler'in yandaşları da ayranların öncelikle kozmik evrime, bu konumdan da ruhani bir evrim geçirmelerini bekliyorlardı. Schuler'e göre, böyle bir evrimi ancak, hâlâ Aryan kanı taşıyan Alman, Yunan ve Romalılar geçirebilirdi.

Thule Gesellschaft ve Nasyonal Sosyalizmin Oluşumu

20. Yüzyılın başlarında, Almanya ve Avusturya'da aynı zaman diliminde baş gösteren Aryan akımlar, 1912'de kurulan Germanen Orde'ya derinden nüfuz etmişlerdi. Bu Aryan derneklerin düzenlediği törensel yönü ağır basan toplantılarda mason sembolleri ve ritüel öğeleri varsa da görünen bunların tamamıyla ırk ayrımcılığına hizmet eder şekilde kullanılmasıydı. Ancak saf Alman kanı taşıdığını seceresi aracılığıyla ispat edebilen Almanlar, Germanen Orde'ye katılma hakkına sahip olabiliyorlardı. Yahudiler, bedensel özrü bulunanlar ve dış görünüşü 'tuhaf' olan kişiler gerekçe gösterilmeksizin geri çevriliyordu. Bununla birlikte, Aryan bağlamda gamalı haç ilk defa Germanen Orde'da kullanılacak ve ne yazık ki bu son olmayacaktı.

Beiren'deki Germanen Orde şubesi, 20. Yüzyılın ilk on yıl-

larında ırkçı antisemitizm adına özel bir anlam taşıyordu. 1918'de kurulan ve adını, Madam Blavatsky'nin teozofik öğretilerinde bahsi geçen mistik kıtadan alan Thule Gesellschaft'ın kayıtlı 1500 üyesi vardı. Bu üyelerin hemen hepsi Thurn und Taxis prensi gibi Alman aristokrasisi mensuplarıydı. Daha sonraları Nazi gazetesi Völkischer Beobachter'ın yazıişleri müdürü ve nasyonal sosyalizmin önde gelen ideologlarından olan Alfred Rosenberg gibi aristokrasiye dâhil olmayan diğer Thule üyelerinin isimleriyse, zamanla Nasyonal Sosyalizm hiyerarşisinde yüksek mevkilere getirilmelerinden ötürü önem kazanacaktı. Diğer yandan Üçüncü Reich'in ikinci adamı olarak tanınan aşırı halkçı 'völkisch' Rudolf Hess bile bu birliğin üyesi olacaktı. Hess ile birlikte listede okültist Dietrich Eckart'ın ismi de göze çarpmaktaydı. Siyasi kariyerinin başlangıcında Hitler'e akıl hocalığı yapmasından dolayı Eckart'ın Üçüncü Reich tarihinde ayrıcalıklı bir yeri vardı.[16]

İşçi sınıfının komünizmi benimsemeye yönelik hareketi, Thul'un Alman eliti üyelerini gittikçe rahatsız etmeye başlamıştı. Başlangıçta, komünizm karşıtı propaganda yapmaya giriştilerse de bunun bir işe yaramadığını gördüler. Üstelik birliğin aristokrat üyeleri Thul'un mezhepsel yapısının kendilerini kısıtladıklarını düşünüyorlardı. Bu yüzden Thul'un birinci kuruluş yıldönümünde, işçi sınıfı ile aralarında uzlaşı sağlama olasılıkları üzerinde çalışacak bir komisyonu hayata geçirdiler. Komisyonun işçi sınıfı kökenli üyelerinden biri olan Anton Drexler, zaman kaybetmeden siyasi bir parti kurmak için harekete geçti.

Anton Drexler'ın genel başkanlık koltuğuna oturduğu Nasyonal Sosyalist Parti sayesinde Thule Gesellschaft'ın Aryan görüşleri ile işçi sınıfının memnuniyetsizliği arasında bir bağ kurulmuş oldu. Aralarında, I. Dünya Savaşı ve Versailles Barış Antlaşmasının Almanya'nın küçük düşürülmesine neden olan maddelerinden dolayı antisemitik nasyonalizmi benimsemiş büyük bir kesim de yer alıyordu. Thule Gesellschaft'ın Aryan yaklaşımı da benzer özellikler taşıyordu. Bu birliğin üyeleri birer

birer Drexler'in partisine kayıt olarak, nasyonal sosyalizmin öncülüğünü üstlenmiş siyasi oluşumu finansal anlamda da desteklemeye giriştiler. Nasyonal Sosyalist Parti, 1919'da ilk önce Alman İşçi Partisi (DAP) ve daha sonra da Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP) adını aldı. Böylelikle kurulan parti sayesinde Thule Gesellschaft'ın ırkçı antisemitik fikirleri, siyasi bağlamda rasyonel bir ivme elde etmiş oldu. Germanen Orde ve Thul Gesellscahft gibi DAP'ta sembol olarak okült anlamlarla yüklü gamalı haçı kullanmaya devam ettiler.

Adolf Hitler'in DAP'la olan iletişimi, Alman ordusunda 'sol' partileri ispiyonlama görevi esnasında başladı. İşe üye olmakla başladıysa da Beierse birahanelerinde yaptığı tutkulu antisemitik konuşmalar ve sınır tanımayan fanatizmi sayesinde çok kısa bir süre içerisinde partinin üst düzey yetkililerinden biri oldu.[17]

Nazi'lerin ırkçı antisemitizmi, ortaçağda tertip edilmiş katliamlar (pogrom) gibi Yahudi nefretinin önceki biçimlerinden ayrılıyordu. Ortaçağda Antisemitik şiddetin patlaması, sosyal tabakanın en alt kesimlerinden kaynaklanırken, modern antisemitizm, seçkin kesim tarafından körükleniyordu. Diğer yandan, Antisemitizm, önceleri sosyal, ekonomik ve dinsel temellere dayandırılırken, 19. Yüzyılın sonlarından itibaren ırksal bakış açısı ön plana çıkmıştı. Ancak, yine de, ırksal antisemitizmin klasik Yahudi nefretinin yerini aldığını söylemek doğru bir saptama olmayacaktır. Ancak, bunun yerine, eski ve yeni etkenlerin toplamından bahsetmek daha yerinde olacaktır. Yahudilere karşı duyulan nefretin 20. Yüzyılın ilk on yılında ulaştığı kışkırtıcı boyutlar daha önceleri görülmüş bir şey değildir. Bu büyük haksızlık, tüm dünyada sayısız tarihçi tarafından salt belirli yönleriyle ele alındığından tarihsel açıdan önemli unsurlar ne yazık ki, gözden kaçırılmıştır. Irkların saflığı ve dejenerasyon (yozlaşma), ilk Siyonistler tarafından gözde temalar olarak işlendiyse de, birçok önemli tarihçi bu temaları enine boyuna işlemekten kaçınmıştır. Bu aynı zamanda, Dünya Siyonist Örgütünün Siyonizmi ele alışında da aynı durum söz konusudur.

5

Çağdaş Siyonizm'in Oluşumu

Rusya'da Siyonist Akımlar

19. Yüzyılın sonunda modern Siyonizm ortaya çıktığında, Yahudilerin vaat edilmiş topraklara geri dönme arzularının yeni boyutlar kazanması kaçınılmazdı. Yahudilerin Mısır'daki esaret dönemleri Pesachliturgie'yi anmaları yasaktır. Dinsel anlamda kullanılan 'Gelecek yıl Kudüs'te' söylemi de özel bir anlam taşımaktadır.[1] Yahudiler, bu söylemle nihayetinde gelmesi ümit edilen huzuru kastetmektedirler. Zaman içerisinde, bu ütopya giderek daha fazla önem kazanmıştır, ancak Yahudiler ne zaman özgürlüklerini elde etseler, Kudüs'e dönüş arzularını erteleyip, bir kenara bırakıyorlardı.[2]

Siyonizmin ilk safhaları, Yahudi bir Mesih'in gelecek olduğu beklentisiyle bir tutuluyordu. Kutsal Kitap'ta adı geçen peygamberlerin kehanetlerine göre, kıyamet zamanı geldiğinde, ruhani bir kurtarıcı gelerek, İsrail halkını vaat edilmiş topraklara geri götürecektir. Zaman içerisinde inananlar, bu kehaneti benimseyerek, küçük gruplar halinde yola çıkmış ve Filistin'e yerleşmişlerdir. Bununla birlikte, 17. Yüzyılda Sabetay Sevi gibi belirli zamanlarda ortaya çıkan sahte Mesihlerin Kudüs'e dönüş vaktinin geldiğini açıklamasıyla da Kudüs'e göç edenler olmuştur. Ancak Yahudileri Filistin'e göç ettirme girişimlerinin nedenleri her zaman dinsel etkenlerden kaynaklanmamıştır. 16. Yüzyılda yaşamış Portekizli banker Joseph Nassi, Filistin'de bir

tekstil fabrikası kurmak istemiş, nam-ı diğer Naxos, harabe halindeki Tiberias şehrinde işini kurabilmek için gerekli şartları yerine getirmiş, ancak sonuçta planlarını gerçekleştirememiştir.[3]

Dönüş teması, 19. Yüzyılın ortalarında nasyonalizmin ortaya çıkışıyla birlikte daha bariz görülen bir şekle bürünmüştür. Bu dönemde Yahudi toplumu içinde de milliyetçilik giderek daha fazla taraftar bulmaya başlamıştır. Vaat edilen topraklar üzerinde, Yahudilere özgü tarımsal bir bölge oluşturmak için girişimler birbirini izlemeye başlamıştı. Bu niyetle İngiliz Yahudi Sör Moses Montefiore, 1855 yılında Filistin'de bir arazi satın almıştı.[4]

19. Yüzyılda Yahudi milliyetçiliğinde din önemli bir faktör olarak varlığını göstermeye devam etmiştir. Yehouda Alkalay (1795-1878) ve Zebi Hirsch Kalischer (1795-1874) adlı hahamlar, Yahudi Mesih ile vaat edilen topraklara dönüş arasındaki ilişkiyi yoğun bir şekilde vurgulama yoluna gitmişlerdir. Kalischer tarafından teşvik edilen Evrensel Yahudi Konfederasyonu, Filistin'de ziraat enstitüsü Mikveh-İsrail'i kurmuştur.[5]

Mikveh-İsrail, 1860 yılında III. Napolyon'un sekreteri Ernest Laharanne'nin uygulamayı düşündüğü planın oldukça yetersiz bir çeşitlemesiydi. Bu plan, Fransızların, Suriye'ye yaptıkları sefer sırasında ortaya çıkmış, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünü önceden kestiren Laharanne, 'Süveyş'ten İzmir limanına' uzanan bir Yahudi devletinin planlarını yapmıştır.[6]Bu bağlamda Siyonist Moses Hess'e de (1812-1875) değinmek yerinde olacaktır. Karl Marks'ın arkadaşı olan bu sosyalist Yahudi, Filistin'e düzenlenecek büyük ölçekli bir Yahudi göçünün planlarını tasarlamıştır.[7] Daha sonraları gerçekleşecek dünya çapındaki Siyonist hareketin sola meyilli hattının oluşumunda büyük katkılarından dolayı anılacak olan Hess, modern Siyonizmin ilk teorisyeni olarak tarihe geçecektir. Hess, Laharanne'nin planını uygulamaya koymaya girişti. Yahudilerin, Filistin'e yerleşebilmelerini mümkün kılmak için, o günlerde Ortadoğu'da tartışmasız en büyük harici güç faktörlerinden olan Fransız Emperyalizmi ile ittifak kurma yoluna gitti.[8]

Hess'in uygulamaya koymak istediğine benzer siyasi planlar, Yahudi kitleler yeterince istekli bir tablo çizmediklerinden, söz konusu planların uygulanması da olası görünmüyordu. Ancak bu konuyla ilgili değişim rüzgârları kısa bir süre sonra esmeye başlayacaktır. 19. Yüzyıl sonunda, Rusya'da modern Siyonizmin oluşumunda önemli gelişme kaydedilecektir. Bu dönem içerisinde, Rusya ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinde büyük bir Yahudi nüfusu yaşıyordu. Ayrımcılık ve tertip edilmiş katliamlar (pogrom) sonucunda, kitlesel bir göçün planlarını hayata geçirmenin yolları aranmaya başlamıştı.

Bu ülkede varlığını sürdüregelmiş antisemit gelenekle birlikte mevcut sosyo-ekonomik gelişmeler de, Rus Yahudi cemaatine karşı duyulan öfkenin nedenlerini oluşturuyordu. Feodalizm Rusya'da köklü bir geçmişe sahipti, ancak kapitalizm dünyayı etkisi altına almaya başladığında, bu ülkede de değişim rüzgârları estiriyordu. Yeni koşullar, Rusya'daki Yahudi nüfusun durumunu da derinden etkilemeye başlamıştı. Feodalizmin çöküşü, Doğu Avrupa'daki geleneksel sosyo-ekonomik statülerinin de sonunu getirmişti. Çok sayıda Yahudi, zanaatkârlık öğrenmek zorunda kalmıştı. Ancak, Rus zanaatkârlar, sanayileşmenin getirdiği baskının altında eziliyor, diğer yandan kazançlarının azalmasıyla birlikte yaşam şartlarının her geçen gün daha da sefil bir hal alışına seyirci kalıyorlardı. Bununla birlikte, Kapitalizmin Rusya'da ortaya çıkışının hemen ardından fabrikalarda her kesimden insanın ücretli olarak çalışması olanaksız hale gelmişti. İşsizlik ve yoksulluk Rusya'yı fena halde vurmaya başlamış, bu kriz, özellikle Yahudiler için çekilmez bir hal almaya başlamıştı. Her ne kadar toplumun en fazla sefalet çeken kesimini oluşturuyor olsalar da, Rus halkı ekonomik gidişatın kötüleşmesinin sorumlusu olarak Yahudi cemaatini gösteriyor ve bunu sonu ağır şiddet gösterilerine dönüşen antisemit tepkilere dönüştürüyordu .[9] Her geçen gün artan bu şiddet hareketleri, Yahudi ve Yahudi olmayan işçilerin birleşip bir ayaklanma başlatmalarından endişe duyan Çar Rejimi tarafından da yüreklendiriliyordu. Dayanış-

ma içerisinde sürdürülecek muhtemel bir direniş, Rus aristokratları için felaket anlamına gelebilirdi.[10]

Rusya'da Çarlık döneminin sonuna gelindiğinde, Yahudi nefretinin patlak vermesinin üzerine mevcut Siyonist akımlar siyasileşerek etkin bir örgütlenme yoluna yönelmek zorunda bırakıldılar. Dönemim diğer ideolojik akımları gibi Siyonist hareket bünyesinde de, sıklıkla Masonluk hiyerarşisi benimsendi. Önemli Siyonist düşünür Ahad Ha'am'ın kardeşlik örgütü B'nei Moshe bunlardan biridir.[11]

Modern Siyonizm'in doğuşuna yakın, bir Yahudi devletinin kurulma mücadelesi; kurulması düşünülen coğrafi bölgeyle henüz ilintili değildi. Birçok Siyonist'in tercihi Filistin'e yönelik görünse de, dünyanın başka coğrafi bölgelerinde de bir Yahudi devleti kurma planları olasılıklar arasındaydı. Modern Siyonizm'in kurucularından Rus kökenli Siyonist Leon Pinsker (1831-1891) bu düşünceleri şöyle dile getirmişti:

> "Mücadelemizle yöneldiğimiz hedef kutsal topraklar değil, kendi topraklarımızdır."[12]

Özellikle Afrika olmak üzere, 19. Yüzyıl sonlarından itibaren, Filistin'e alternatif olarak birçok coğrafi bölgenin adı geçmeye başladı. Ancak 20. Yüzyıla yaklaşıldıkça, Doğu Avrupalı Siyonistler gözlerini daha çok Filistin'e dikmeye başlamışlardı.[13] Üstelik çok sayıda Yahudi'nin bu bölgeye yerleştirilmelerinde de sorun çıkmayacağının altı çizilmişti. Osmanlı imparatorluğu'nun hükümdarı için otonom bir Yahudi devleti söz konusu dahi edilemezdi, ancak Yahudi göçmenlerinin yerleşimi konusunda aksi bir karara varmadı. Türkler birçok şart ileri sürdülerse de, yolsuzluklardan ötürü bu şartların devreye sokulması mümkün olmadı.[14]

Rusya'da Siyonizm'in ortaya çıkışı ve gelişmesi, 1882'den itibaren Filistin'e yapılan çok sayıda göç akınına; Aliya'lara öncülük etmiştir. Böylece 1948'de kurulacak olan İsrail Devletinin en önemli temel taşlarını atan ilk Yahudi kolonileri Filistin'e gelmeye başlamıştır. Aslında her Rus kökenli Yahudi, Filistin'e

bir Yahudi devleti kurmak üzere göç etmeye rıza göstermediğinden, bu ilk göç akınlarının amacına hizmet edip etmediği görecelidir. Rus kökenli Yahudiler büyük gruplar halinde, antisemitizm korkusundan Batı Avrupa ve Amerika'ya kaçtılar. Ancak antisemitizm karşılarına, özellikle Batı Avrupa'da daha da güçlenmiş bir şekilde çıktı. Amerikalı antisiyonist Lenni Brenner'ın tanımlamasıyla:

"Antisemitizmi gittikleri her yere bavullarıyla birlikte götürüyorlardı."[15]

Theodor Herzl'in Politik Siyonizm'i

Her ne kadar Siyonizm hareketini etkinleştiren faktörün çıkışı Rusya olsa da, somut adımların atılmasının sağlanması, Macaristan doğumlu gazeteci Theodor Herzl'in (1860-1904) sayesinde olmuştur. 1896'da Yahudi Devleti adlı kitabının yayımlanmasıyla birlikte, Siyonist mücadelenin bir Yahudi devletinin kurulması yönünde verilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Bir yıl sonra Basel'de gerçekleştirilen ilk Siyonist kongrede Herzl, Yahudi devletinin kurulacağı bölgenin Filistin olacağına dair nihai kararı vermiştir. Herzl yandaşları, İsrail devletinin olabildiğince büyük bir bölgede kurulması konusunda ısrar ediyorlardı.[16]

Kongrede kat edilen mesafe ve alınan kararlar, Siyonizm'in daha sonraki gelişmesinde önemli yer tutacaktır. Herzl günlüğüne şunları yazmıştır:

"Basel'de Yahudi devletinin temellerini attım."[17]

Basel'de aynı tarihlerde Dünya Siyonist Örgütü, (WZO) kurulmuştur. Herzl öncülüğünde hareket edecek olan bu organizasyonun kuruluş amacı, Siyonistlerin ekonomik ve siyasi bağlamda hedeflerini gerçekleştirmektir. WZO birbirinden farklılıklar gösteren birçok akımı çatısı altında toplamıştır. Bu çatı altında, bütün siyasi yelpazeyi barındırıyor gibi görünse de, WZO içerisinde asıl söz sahibi olanlar Herzl gibi Siyonist sosyalistlerdi.

WZO'nun kardeş örgütü Zionistische Vereinigun für Deutschland (ZVfD)'de Herzl ve diğer Siyonistlerin antisemitizm

hakkındaki görüşlerini kurulduğu ilk andan itibaren en ince ayrıntılarına kadar benimsemiştir. Yahudi olmayan herkes prensipte bir antisemittir. Siyonist Leon Pinsker'e göre antisemitizm, değiştirilmesi mümkün olmayan yerleşik bir bakış açısıdır:

> "Yahudi korkusu (judeofobie) akılsal bir hastalıktır. Dolayısıyla 2000 yıldır süregelen kalıtsallığıyla da iyileştirilmesi olanaksızdır."[18]

Modern Siyonizm'in kurucuları, antisemitizmin ortaya çıkışı ve yükselişinin nedenleri konusunda şaşkınlığa düşmüyorlardı. Onlar, Yahudilerin Filistin'de değil de diasporada yaşıyor olmalarından ötürü doğan kuvvetli bir yenilgiyi kabul edercesine (defeatism), Yahudi karşıtı eğilimleri haklı görüyorlardı. Theodor Herzl gibi Siyonistlerin ortak düşünceleri, Yahudilerin ancak kendi vatanlarına kavuştuklarında avuntu bulabilecekleri, aksi halde parya statüsünden kurtulmalarının mümkün olmadığı yönündeydi. Belçikalı antisiyonist Nathan Weinstock'a göre, bu çıkarsamayla Siyonizm'e, Irkçılık bulaştırılmıştır:

> "...Siyonizm'e ırkçılık bulaştırılmıştır. Yahudi, özgüllüğünü bir yana bırakıp yerine Yahudilik halinin doğasındaki zaruri farklılığın üzerinde ısrar ederek ve ulusların birbirleriyle olan uyuşmazlıklarını öne sürerek, antisemit argümanı eviriyor ancak bunu yaparken gerçekte, Yahudi karşıtı değerleri kendi doğasının bir parçası haline getiriyor. Takipçilerini yineleyip, Yahudi olmayan bir toplumda kendi var oluşunu 'sorun' olarak tasavvur ederek, kendini tamamıyla toplumsal ahengi bozguna uğratan öğe olarak tanımlıyor. Hatta daha da ileri giderek, kafatasçının hükmüne onay veriyor ve işte bu nedenlerden ötürü, Yahudiler yok edilmeli, diyor."[19]

Diasporada Yahudi nefretine karşı direnişe geçmenin WZO'ya göre bir anlamı yoktu, direniş ancak bir Yahudi devleti bünyesinde gerçekleşebilirdi. Bu nedenle, WZO bir Yahudi devleti kurmak üzere harekete geçerek, diasporada yükselen itiraz seslerine kulaklarını kapattı. Herzl, antisemitizme karşı verilecek topyekûn bir mücadeleyi yersiz buluyordu. Bunun farkına ilk olarak 1894 yılında, gazeteci olarak izlediği, Yüzbaşı Dreyfus'un casuslukla yargılandığı davada varmıştı. Bu dava, Fransız ordusunun antisemitik tutumunu tüm çıplaklığıyla ortaya ko-

yuyordu. Dreyfus davası görülürken, Herzl günlüğüne şöyle yazmıştı:

> "Daha önce de söylediğim gibi, Paris'te, tarihsel bağlamda yeni yeni anlamaya başladığım ve bağışladığım antisemitizmin çok daha yaygın olduğunu gözlemledim. Her şeyden önemlisi, antisemitizmle mücadele etmenin abesle iştigalden öteye bir şey olmadığının farkına vardım."[20]

Herzl'in ifadeleri gerçeklikle çelişmektedir. Dreyfus davasının hemen ardından, antisemitizme karşı başlatılan mücadele büyük yankı uyandırmıştır. Fransa'da, Yahudi olmayan birçok entelektüel ve liberal bu davanın seyrinden dolayı öfkeyle ayaklanmıştır. Gösterilen tepkilerle, -o zaman için- antisemitizme karşı verilecek mücadelede Yahudi olmayanlara da güvenilebileceğinin sinyali verilmiştir. Bu sinyali göz ardı eden Herzl, diasporada antisemitizme karşı verilecek mücadelenin anlamsızlığına dikkat çektiği Siyonist dogmanın esaslarını belirledi. 1904 yılındaki ölümünden sonrada Siyonistler bu ilkelere sadık kaldılar.

Asimile Edilen Yahudiler ve Siyonizm Arasındaki Karşıtlıklar

WZO kurulduğunda Batı Avrupa'daki bir azınlığı temsil ediyordu, bunu izleyen yıllarda da bu durum değişmedi. Rusya'dakiler dışında, Batı Avrupa'da Siyonist hareket Yahudiler tarafından tam anlamıyla benimsenmemişti. Sol eğilimli Yahudiler, bir Yahudi devletinin varlığına gereksinim duymuyorlardı. Siyasete Yahudi aleyhtarı bir öğenin giriyor olması, Siyonistler gibi onlara da, asırlar boyu süregelen antisemitizmin sayısız manifestosundan biri olarak yansırken diğer yandan Avrupa'da siyasi düşüncenin nasıl yozlaştırıldığına tanıklık ediyorlardı. Siyonistler, antisemitizm ve diaspora kavramlarını birbirinden ayrı düşünemezken, sol eğilimli Yahudiler daha iyi bir dünyada yaşayacaklarına dair inançlarını yitirmiyorlardı. Antisemitizme karşı verilen mücadeleyi devrimsel mücadelenin bir uzantısı olarak benimsemişlerdi. Avrupa'daki antisemitizmin sonunun ancak sosyal, ekonomik ve siya-

si değişimler aracılığıyla geleceğine inanıyorlardı.

Sol eğilimli olmayan Yahudiler de Siyonizm'in ayrılıkçı ilkelerine dair endişelerini dile getiriyorlardı. Birçokları toplumun Yahudi olmayan kesimlerinde asimile olmaya gayret ediyordu. 20. Yüzyılın başlarında Batı Avrupa'daki antisemitizm Rusya'daki kadar şiddetli olmadığından hâlâ seçme şansına sahiptiler. Yahudi nefreti potansiyel olarak, nasyonal sosyalizmin yükselişiyle birlikte Batı Avrupa'da kendisini hissettirse de Rusya'da olduğunca kırımlar, pogrom henüz başlamamıştı.

Batı Avrupa'daki Yahudilerin asimile olma arzuları salt görece güvenli bir konum sağlayabilmek adına değildi. Yahudi cemaati içerisindeki gelişmeler aracılığıyla da destek buluyordu. 2. Bölümde de anlatıldığı üzere, Yahudilerin, Yahudi olmayan dünyayla uzlaşı arayışına girişi, 18. Yüzyılın sonunda Moses Mendelssohn öncülüğündeki 'Yahudi reform hareketi' sayesinde gerçekleşmiştir.[21] O zamandan beri Yahudiler hâlâ, hem dini elit kesimden hem de Yahudi olmayanlar tarafından yükümlü tutuldukları tecritten sıyrılmak için büyük gayret sarf etmektedirler. Yahudilerin asimilasyonu, savaş öncesi Almanyasında doruk noktasına ulaşırken, diğer Avrupa ülkelerinde de açıklıkla görülmekteydi. Asimile olan Yahudiler, Yahudi oluşlarını dinsel ve kültürel bir kimlik olarak algılıyorlarsa da bunun arkasında yaşadıkları ülkenin halkının bir parçası olma arzusu yatıyordu. Alman Yahudileri kendilerini Alman olarak görüyorlardı. Yahudi askerler, I. Dünya Savaşında Almanya için kıran kırana savaşmışlardı. Üstelik Alman ordusu, Çar'ın antisemitik ordusuna karşı uzun soluklu bir mücadele de vermişti.

Birçok Siyonist de, bu nedenlerden dolayı Alman yanlısıydı.[22] Ancak bu yandaşlığın gerekçeleri, Yahudi çoğunluğun düşüncelerinin tam aksi yönündeydi. Asimilasyona karşı aşırı tepkiliydiler; WZO için nasyonalizm her şeyden önce geliyordu. Yahudi olmak, ilk etapta, din faktörünün adeta anlamsız bir veri olmaktan öteye gitmediği halk bütününün bir parçası olmak anlamına geliyordu. Herzl ve diğer Siyonistler ilk andan itiba-

ren, kanaat getirmiş ateistler olarak biliniyorlar ve modern Siyonizm'i tanımladıklarında ısrarla bunun dinsel bir hareket olmadığının altını çiziyorlardı. Ancak bu yine de, dini temaların, Siyonist tartışmaların temelini oluşturmasının önüne geçemiyordu. Siyonistler, gelecekte kurmayı düşündükleri Yahudi devletinin sınırlarını saptayabilmek ve Yahudi toplumunun ulusal karakterini çözümleyebilmek adına *Eski Ahit*'in kılavuzluğuna başvurmak zorunda kalıyorlardı. Diğer yandan İncil'de bahsi geçen seçilmiş halk mitini de kendileriyle özdeşleştirmişlerdi.

Max Nordau ve Yahudi Irkının Dejenerasyonu

Siyonist hareketin Herzl'den sonra en önemli dava adamlarından biri olarak kabul görmüş Max Nordau'ya göre, Siyonizm'i dini bir mesele olarak tanımlamak doğru değildi. Bunun yerine Nordau, Siyonizm hareketini ırksal bağlamda değerlendiriyordu. Herzl'in ölümünden bir yıl önce Fransız antisemit Eduard Drumont'un gazetesi La Libre Parole'da yayımlanan röportajında Nordau:

"Siyonizm bir din değil, tamamen bir ırk sorunudur(...)"[23]

Nordau'yu modern Siyonizm'e yakınlaştıran söylemleri, bu milliyetçi hareketin henüz başlangıç aşamasında hız kazanmasına yol açmış ve daha sonraları da önemi sıklıkla vurgulanmıştır.

Nordau ve Herzl arasında birçok ortak benzerlik bulunmaktadır. Herzl gibi Nordau da Macaristan'da doğmuş, dindar Yahudi cemaatiyle arasında bir mesafe bırakmaya özen göstermiş, aynı dönemlerde Fransa'ya hareket etmiştir. Fransa'da kendini geliştirerek faal bir serbest düşünür olma yolunda ilerlemiş ve kendisini ispritizmaya adamıştır. Bununla birlikte şair Josephin Peladan ve besteci Claude Debussey gibi tanınmış müritleri olan (kabalist yönelimli) Gül-Haç cemaati tarafından da tanınmaya başlamıştı.[24]

Modern Siyonizm öncesinde Nordau, Arî ırkla ilgi konulara aşırı derecede ilgi gösteriyordu. Herzl gibi Nordau'da Richard Wagner'a büyük hayranlık besliyordu. Açıkçası bu besteci ve fi-

lozofun bariz antisemitik oluşu Herzl ve Nordau için bir önem taşımıyor ve kendilerini Wagnerian olarak tanımlıyorlardı.[25] Diğer yandan Nordau, Arî ırkla ilgili teoriler üzerinde daha sıklıkla durmaya başlamıştı. Hindolog Max Müller'in Hindistan'daki Arîlerin kökenleri üzerine oluşturduğu varsayım özellikle dikkatini çekiyordu. Bu varsayım daha sonraları Nordau'nun düşüncelerinin yeniden şekillenmesinde önemli rol oynayacaktı.[26]

Yahudi ırkı, Nordau'ya göre, diasporada kalmanın sonucu olarak ahlaki ve fiziksel bir dejenerasyon sarmalına maruz kalmış ve böylelikle Yahudiler parya statüsüne reva görülmüştü. 19. Yüzyılda popülerliği salt Arî çevrelerle kısıtlı olmayan dejenerasyon teması Nordau'nun görüşlerinin şekillenmesinde de rol oynuyordu. Bunlar Herzl için de geçerliydi. Herzl günlüğünde Yahudileri, 'deforme olmuş Doğulu bir ırk' olarak tanımlamıştı.[27]

Herzl ve Nordau, Yahudi çağdaşları Karl Kraus ve Otto Weininger ile görüşleri bağlamında büyük benzerlikler gösteriyorlardı. Yahudilerle ilgili aynı saçmalıklara kalben inanıyorlardı. Ancak ileride, Nordau ve Herzl, Yahudi kahramanlar mertebesine yükseltilirken, Kraus ve Weininger olumsuz bakış açıları nedeniyle tarihe 'özünü inkâr eden Yahudiler' olarak geçeceklerdi.[28] Nordau da, örneğin, 'Yahudilerin aşağılık ve bayağı bir ırk olduklarına dair antisemitik öğreti' üzerine övgüyle konuştuğunda payına düşen yergiyle karşılaşıyordu.[29] Bu tarz çıkışları Nordau'yu Yahudiler arasında istenmeyen adam haline getirmişti. Hollandalı Yahudilerde de şüpheler oluşmaya başlamıştı. 1899'da Hollanda Siyonist Birliğinin kuruluşu sırasında yaptığı konuşmayı 'Haftalık Yeni İsrail Dergisi' bu nedenlerden dolayı yayınlamama kararı almıştı.[30]

Bazı bilim adamları gibi Nordau da sanayileşme ve kentleşmeyi dejenerasyonun nedenleri olarak gösteriyordu. Bu bağlamda sözü 'Völkerdammerung'a getiriyordu. Nordau görüşlerini iki cilt olarak yayımladığı Soysuzlaşma (Entertung) adlı kitabında dile getirdi. 1892 ve 1893 yıllarında yayımlanan eserinde, dejenerasyonu tanımlarken, diğer yandan modernizmin sanat gibi

çeşitli alanlara yansımalarını irdeledi. *Nordau,* Soysuzlaşma'yı fikirlerini bire bir benimsediği İtalyan kriminoloji uzmanı Lombroso'nun adına ithaf etti. Nordau, Lombroso'yu fikirlerinden beslendiği üstadı olarak görüyordu.[31]

Nordau ve Herzl, ilk olarak Yahudilerin asimilasyon aracılığıyla, girdikleri dejenerasyon sürecini sonlandırmaya karar verdiler. Herzl, Yahudilerin kendi kimliklerinden bütünüyle vazgeçmelerinin daha uygun olacağı yönündeki düşüncelerini dile getirdi. Hatta Herzl bir keresinde, Vatikan'la bir arada hareket ederek, Yahudilerin topluca vaftiz edileceği bir tören düzenlemeyi dahi düşündü.[32] Herzl ve Nordau'ya göre dejenerasyon sarmalından kurtulabilmenin tek yolu, 'batılı ırklarla' karışmaktan geçiyordu.[33] Buna benzer sesler farklı kaynaklardan da yükseliyordu. Alman kökenli siyaset bilimci, ekonomist ve filozof Walther Rathenau, Yahudilerin 'dar göğüs kafesleri, düztabanlıkları ve diğer Asyalı deformasyonlarından kurtularak soylarının devamını getirebilmeleri için' Arî ırk mensuplarıyla evlilik yapmaları önerisinde bulunmuştu.[34]

19. Yüzyıl sonlarına doğru Herzl ve Nordau gibi Yahudilerin görüşleri bir radikal değişim içerisine girdi; bir Yahudi devleti 'Yahudi sorununu' bütünüyle çözebilirdi. Yahudilerin dejenerasyonuna ilişkin daha önceki görüş açılarında bir değişiklik görülmezken, asimilasyon artık çare olmaktan çıkmıştı. Irkların karışımına yönelik verilen mücadeleden vazgeçilerek, yeni hedef ırkın saflığının korunması olarak belirlenmişti.[35]

Nordau'ya göre, Yahudiler nefret besledikleri getto zihniyetinden ancak kurulacak bir Yahudi devleti sayesinde kurtulabilirlerdi. Sonraki adımsa üstlendikleri kurban rolünü silkinerek atmak olacaktı. Nordau, geleneksel 'kadınsı' Yahudi suretinin, Siyonizm sayesinde 'yeni Yahudi'ye', 'erkeksi' bir Yahudi suretine başkalaşacağını umuyordu. Nordau'nun kıyaslamaları tesadüfî değildi. Zira tarih boyunca Yahudi, kadınla özdeşleştirilmişti. Ortaçağda Yahudi aleyhtarı çevreler, Yahudi erkeklerin, kadınlar gibi regl olduklarını bile söylüyorlardı.[36] Ancak Nor-

dau'nun kişisel nedenlerden ötürü de kadınlarla sorunu vardı. İlk gençliği boyunca annesi dominant, kişiliğiyle Nordau'nun üzerinde büyük iz bırakmış, bu yüzden kitaplarında sürekli olarak bağımsız kadın kimliğine yönelik itirazlarını kaleme almıştı. Nordau aynı zamanda 'erkeksi' güzelliğe hayranlık duyuyordu. Tarih bilimci George Mosse'a göre, Nordau'nun bu tercihi Hitler'in 'estetik' anlayışıyla örtüşüyordu.[37]

Aynı zamanda, Nordau'nun Siyonist hareketle itilafa düşmesi de bir kadın yüzünden gerçekleşmişti. Farklı ırk mensuplarının birbirleriyle evlenmesi konusundaki hassas tutumuna (WZO'nun da) rağmen Nordau'nun (dördüncü) karısı Yahudi değildi. 1904 yılında, Herzl'in halefi olarak göreve geldiğinde, Yahudi olmayan bir kadınla yapmış olduğu evliliğinden dolayı zor anlar yaşadı. WZO ile ihtilafa düşürmüş olsa da Nordau, eşine sadık kaldı.[38]

Kan ve Toprak Siyonizm'i (blut und boden)

Nordau'nun, Yahudi ırkının dejenerasyonu hakkındaki görüşleri, 20. Yüzyılın başlarında Siyonist yayınlar tarafından da kitlelere ulaştırılmaya başlandı. Yazılanlar, zamanın antisemit politika güden yayınları kadar Yahudileri karalayan ifadeler içeriyordu. Örneğin, Siyonist gençlik örgütü Hashomer Hatzair'in çıkardığı Weltanschauung dergisinden bir alıntıda:

> "Yahudi, fiziksel olduğu kadar ruhsal bağlamda da insan denen varlığın bir karikatürüdür. Toplumun bir bireyi olarak, kendisine biçilmiş rolü büyük bir isyanla sıyırıp atarak sosyal sorumluluklarından kurtulmaya çalışır, ne düzen bilir ne de disiplin."[39]

Talmud metinleri içerisinde göze çarpan Yahudiler ve Yahudi olmayanlar arasındaki ırksal farklılıklar, Siyonist bağlamda da kendine özgü yorumlara sahiptir. Siyonizm'in ateist fikir babaları Yahudilere kendi vatanlarında yaşayabileceklerini gösterebilirlerse, bu onlara kâfi gelecekti. Ancak, Herzl'den sonra gelen WZO liderleri, ırksal öğeleri Siyonist ideolojinin ayrılmaz parçaları olarak gördüler. Yahudi kökenli olmayan Almanlar da

Aryan yönelimli hareket içerisinde yer almaya başlamışlardı. 'Kıymetli Alman kanı' üzerine geliştirilen teoriler, kısa süre içinde Siyonist öğrencilerin bu teorileri, kendilerine göre yorumlamalarına neden olmaya başlamıştı.

WZO ve ZVFD'nin Irksal yorumları dolayısıyla, Siyonizm yirmili ve otuzlu yıllarda Aryan akımların bir yansıması haline gelmişti. Antisemitler, Yahudi ve Yahudi olmayanlar arasında gerçekleşen evliliklerden ötürü Aryan kanının kirletildiği fikrini öne sürdüklerinde, Siyonistler de aynı şeyi söylüyorlardı. Diğer bir deyişle, farklı ırka mensup bireylerin birbirleriyle yaptıkları evliliklerden dolayı 'emsalsiz Yahudi kanının' kirletilmesine karşıydılar.[40]

Yahudi ırkının dejenerasyonuna yönelik teoriler, Aryan varsayımlarıyla benzerlik gösteriyordu. Radikal Siyonistler, Nazilerden evvel, onların öncüleri olan 19. Yüzyıl ırkçılarıyla büyük bir ideolojik yakınlığa sahipti. Arthur de Gobineau da bunlardan biriydi. 1902 yılında, Dünya Siyonist Örgütü (WZO) tarafından yayımlanan Die Welt gazetesinde, Gobineau'nun düşüncelerini öven ve onun Yahudilerin ırk saflığına olan hayranlığını saygıyla karşılayan yazılar yayımlanmıştı. Die welt'deki makalelerden birinde: 'Gobineau, Yahudilere gerek görüldüğünde kendi ırklarını nasıl saf ve temiz muhafaza edebileceklerini göstermiştir.'[41] Siyonist Elias Auerbach da, bir millet ancak kendi ırkının saflığını korumak suretiyle var olmaya devam edecektir'[42] gibi savlarını, Gobineau'nun teorilerini temel alarak güçlendirmiştir.

Ignaz Zollschan gibi diğer Siyonistler de Houston Stewart Chamberlain gibi ırkçı felsefecilerin teorilerinin ateşli savunucuları olmuşlardı. Zollschan, Chamberlain'in Yahudileri değersiz bir ırk olarak tanımlamasını bir hata olarak addetmesinin dışında, ırk saflığının bir milleti yücelttiği konusundaki düşüncelerine bütünüyle benimsemişti.[43]

> "Hadsizlik ve ahlaksızlık gibi hastalıklarla kirletilmemiş, yüksek ailevi değerleri ve en derinlere kök salmış iffetli davranış ahlakıyla donanmış bir milletin saf kanı, yüksek zekâ faaliyetlerini

geliştirecektir. Bunun yanında, farklı ırk mensuplarının birbirleriyle evlilik gerçekleştirmesinin yasaklanması, sağlıksız nesillerin oluşmasının önüne geçerek, bu çok önemli etnik hazinenin kaybolup gitmesini önlemektedir (...) İnsan ırkının tarihine zerre kadar paralellik göstermeyen doğal seçimle sonuçlandırılmıştır. (...) Şayet, son derece istidatlı bir ırk, tekrar bir fırsat verildiğinde kendine has gücünü toparlayıp, yine ayağa kalkabiliyorsa, bunun kültürel değerler kıstasında bir eşi, bir benzeri yoktur."[44]

Zollschan gibi Siyonistler, Nazilerin, Alman toprağı ve üzerinde yaşayan ırk arasında mistik bir bağ kurdukları 'Blut und Boden' Kan ve Toprak mitini kendilerine göre yorumladılar. Siyonistler de aynı şekilde Filistin topraklarının 'Yahudi ırkıyla' bağı olduğu gerekçesini akla yatkın kılmaya çalıştıklarından, nasyonal sosyalist ideolojinin bu yanını kesinlikle onaylamıyordu.[45] Toprak ve emek arasındaki ilişki, Siyonizm içerisinde mistik bir anlam kazandı. Siyonist Aaron David Gordon'u (1856-1922), Yahudi olmayan birinin Filistin'de tek bir ağaç dikmesi fikri bile çileden çıkartıyordu.[46] İbrani anlayışı Kibbush-Haavoda (emek zaptı), Gordon için, 'emek vermek' ile 'yâd etmek' arasında bir anlam ifade ediyordu.[47] Toprak ve üzerinde harcanan emekle ilgili olarak Gordon şunları yazıyordu:

"Düşümde bir diyardayım. Çorak topraklar, ıssız, sessiz, yabancıların ellerine bırakılmış; tahrip edilmiş yüzü kararmış, yabancıların kanunlarıyla yozlaşmış. Ve benim büyük büyük atalarımın toprakları bana bütünüyle yabancı. Ve benim onunla kalan tek bağım, onun oğlu olduğum, benim anam olduğu, benim ruhum da onun ruhu gibi terkedilmiş, yalnız ve silkiniyorum atıyorum üzerimden (eski) hayatımı. Ve her şeye baştan başlıyorum, ilk baştan ve benim daha önceden hiç tanımadığım bir hayata yüreğimi açan ilk şey; emek. Geçinmek için harcanan emek değil, hayırseverlik uğruna harcana emek de değil, ama hayat için harcanan emeğin ta kendisi... Hayatın dallarından biri, hayatın en derindeki köklerinden biri. Ve emek döküyorum..."[48]

Siyonizm, Yahudiler bir kere Filistin'e ulaştıklarında bir nevi 'insanüstüne' başkalaşacaklarına inanıyorlardı. Bu başkalaşma, Madam Blavatsky'nin Arî ırka dair beklentilerinin dahi çok üze-

rine çıkıyordu. Siyonist Karl Wolfskehl ise 19. Yüzyılın sonunda, Yahudiler kendi vatanlarına kavuştuklarında, spontane bir biçimde spritüel varlıklara başkalaşacaklarını öne sürüyordu.[49] Beklentilerin arasında dış görünüşün de bütünüyle başkalaşacağı da vardı. Siyonizm'in fikir babaları dahi sarı saçlı, mavi gözlü 'yeni tür bir Yahudi'ye dönüşeceklerini hayal ediyordu![50] Burada da nasyonal sosyalist ırk ideolojisinin etkileri açıkça görülmektedir. Naziler de böylesi bir başkalaşımı bekliyorlar, sarı saçlı ve mavi gözlü ideal Arî ırkın ortaya çıkmasını ümit ediyorlardı.

Antisemitler ve Siyonistler Arasındaki İlk İşbirliği

20. Yüzyıl başlarında Filistin hâlâ Osmanlı egemenliği altındaydı. Bu yüzden Herzl ilk olarak Osmanlı padişahı Sultan Abdülhamit'e yönelmiştir. Abdülhamit, Filistin'de otonom bir Yahudi devletinin kurulmasının kendi imparatorluğu için tehdit unsuru oluşturacağını düşündü. Yahudilerin, Filistin'e yerleşmesine göz yumsa da, daha ilerisi için atılacak adımlara kesinlikle izin vermeyeceğinin altını çizmişti.

Siyonistler, Filistin'in sömürgeleştirilebilmesinin ancak büyük batılı güçlerin himayesi altında gerçekleşeceğinin farkına vardılar. Bu yüzden Herzl, Alman kayzer'i Wilhelm ile görüşerek, Osmanlı İmparatorluğu'na baskı yapmasını istedi. Wilhelm, ne kadar antisemit karakterde bir lider olmasa da, Yahudilere karşı -belirli bir tutum- içerisinde olmadığı söylenemezdi. Wilhelm'in döneminde, Yahudiler ekonomik bağlamda hak ve özgürlüğe sahip olsalar da, bürokrasi ve orduda etkin bir ayrımcılıkla karşılaşıyorlardı. Kayzer, diğer yandan Yahudileri Almanya'daki sosyalist akımların şiddetlenmesinde önayak olmakla da suçluyordu. Bu nedenle, Wilhelm, Herzl'in önerilerini değerlendirmeye aldı. Siyonizm'e destek vermek demek toplumdaki büyük karışıklığa yol açabilirdi. Böylelikle WZO ve Alman kayzer'i arasındaki görüşmelerden bir sonuç çıkmadı. Alman diplomatlar, Osmanlı İmparatorluğunun otonom bir Yahudi devleti kurulmasına önayak olduğundan kuşku duyuyorlardı. Bunun dı-

şında Alman Dışişleri bakanın asimile olmuş Alman Yahudilerinin Filistin'e gerçekleştirilecek toplu bir göç konusunda ne denli gönülsüz olduklarını biliyordu.[51]

Siyonistler, başka ortaklar bularak işbirliği yapmak zorundaydı. Uygun ortak arama çalışmaları esnasında fazla titiz davranmıyorlar, Yahudilik aleyhtarı odakların da kapısını çalıyorlardı. Siyonizm, antisemitizme bir tepki olarak doğmuş olsa da aynı zamanda Yahudi aleyhtarı odaklarla yapılan işbirliğinden de nispeten beslenmiştir. WZO Siyonistlerinin güttüğü politikanın Yahudilerin haklarını savunmak ve onları korumaya yönelik olduğu şüphesiz doğrudur ancak izledikleri politika, savundukları ideoloji ve yöntemleriyle de sayısız soru işaretini beraberinde getirmiştir.

'Yahudi sorununun', bir Yahudi devletinin kurulması yoluyla çözüleceği düşüncesi, en azılı Yahudi düşmanları tarafından bile en mantıklı çözüm olarak görülse de, asimile olmuş Yahudiler bu düşünceyi paylaşmıyordu. Ancak WZO bu antisemitik tavır içerisindeki menfaatin farkına vardı. Alman Kayzer'i muhtemelen, kelimenin tam anlamıyla bir Yahudi düşmanı değildi. Herzl, diğer yandan bariz Yahudi düşmanlarıyla yakınlaşıyordu. 1895 yılında, Karl Lueger'in Viyana Belediye Başkanlığı adaylığını destekleyen kampanyada yer aldı.[52] Luger, belediye başkanı seçilmesiyle elde ettiği başarıyla birlikte Avrupa'daki ilk politik antisemitik dalgaya öncülük etmiş oldu. Lueger, antisemit Guido von List Geselschaft'ın üyesi olmasına karşın aynı zamanda tipik bir oportünistti. Lueger, kitlelere hitap ederken ne söylenmesi gerektiğini çok iyi biliyordu. Bu özelliğinden ötürü, Lueger, Adolf Hitler'in en önemli ilham kaynaklarından biriydi. Daha sonraları Führer'i antisemitizmin politik bir program çerçevesinde ele alınabileceği konusunda ikna edecekti.

Avusturya hanedanı Habsburg'un, Lueger'in belediye başkanlığını protesto etmesi, elbette Yahudilere besledikleri sempatiden dolayı değildi. Bu ünlü hanedan, örneğin Yahudilerin Yahudi olmayanlarla evlilik yapmasının önüne geçen yasaların ka-

bul edilmesinde tüm ağırlığını koymuştu. Habsburg hanedanı, Avusturya'daki Yahudi cemaati içerisinde patlak vermesi olası huzursuzluktan korktuğu için, Lueger'e desteklemiyordu. Korkuları yersiz değildi. Habsburg hanedanı, köşeye sıkışmış hissediyor, diğer yandan Avusturya Yahudilerinin de sadakatinden şüphe duyuyordu. Üstelik Avusturya ordusunda üst düzey yetkili konumunda çok sayıda Yahudi kökenli subay bulunmasından dolayı imparator, ülkedeki Yahudi cemaatini huzursuz edecek kararlar almaktan kaçınıyordu. Bu yüzden İmparator iki kez, ardı ardına Lueger'in makamına atanmasını reddetti.

Herzl, Lueger ile anlaşmaya varabileceğini düşünüyordu. Lueger ile bir anlaşma yaparak, Avusturya Yahudilerinin, kurulacak Yahudi devletine göç etme sürecinde katkıda bulunacağını tasarlıyordu. Herzl, atamanın onayını isteyen Viyanalı az sayıda Yahudiden biriydi. Başbakan Kont Casimir Badeni 3 Kasım 1895'te bir araya gelerek, Habsburg Hanedanın atamaya onay vermesi konusunda ısrarda bulundu. Herzl'in Badeni'yi ziyareti ne derece amacını ulaşmıştır, bununla ilgili bir şey söylemek zor olsa da, ziyarete müteakip ataması onaylanan Lueger, Viyana belediye başkanı koltuğuna oturmuştur.

1908 yılında Herzl, Rusya'yı ziyaret ederek, Çar II. Nikola döneminin İçişleri Bakanı ve antisemit görüşleriyle tanınan Kont Vyacheslav von Plehve ile masaya oturdu. Herzl'in Rusya ziyaretinden dört ay önce von Plehve, Kishenev'de gerçekleştirilen pogromdan sorumluydu. Patlak veren bu şiddetli olayların sonrasında 45 kişi öldü ve binlercesi yaralandı. Ancak pogroma önayak olduğunu bilmesine karşın Herzl, Plehve ile işbirliğine girmekten çekinmedi. Herzl, Çar'ın İçişleri Bakanı Plehve'ye, şayet Yahudilerin Filistin'e göç ettirilmesine yardım ederse, aynı dönemde Çar'a karşı düzenlenen Bolşevik ayaklanmasında büyük rol oynayan Yahudileri ikna yoluna gideceğini ve böylelikle Bolşevik ayaklanmasının bertaraf edilebileceğini taahhüt etti. Ayaklanmadan oldukça tereddütlü olan von Plehve, Siyonizm'in 'ateşli bir destekçisi' oldu.[53] Daha da ilerisi, Siyonizm'e

'maddi ve manevi destek vermek suretiyle, belirli düzenlemeler getirir getirmez Rusya'daki Yahudi nüfusunu yeniden itaat eder hale getireceğine' söz verdi.[54]

Herzl, Rusya seyahatinde, maliye bakanı Kont Sergei Witte ile de bir görüşme yaptı. Herzl şöyle diyordu:

> "Zavallı Kayzer III. Alexander'a hep diyorum ki: Şayet 6 ya da 7 milyon Yahudi'yi Karadeniz'e döküp yok edebiliyorsanız, durmayın. İnanın bu beni memnun eder. Ancak siz de biliyorsunuz ki bu mümkün değil: o zaman yaşamalarına izin vermeliyiz."[55]

Plehve ve Witte gibi antisemitlerle ikili görüşmeler yapan Herzl, 'Yahudi cemaatinin her kesiminden' ağır eleştirilere maruz kalıyordu. Bununla birlikte birçok Siyonist, Herzl'in izlediği metotlardan hoşnut değildi. Ancak Herzl, bu söylenenleri dikkate almıyordu. Herzl, her ne olursa olsun tam anlamıyla bir demokrat gibi hareket etmekten kaçınıyordu.[56] Diğer yandan Herzl, İsrail'deki 'özgür Yahudilerin', bir gün gelip antisemitlere hak vereceklerine inanıyordu.[57] O noktaya varılana dek Herzl, 'Siyasete duygular karıştırılamaz' deyişini kendine şiar edinmişti.[58]

Siyonistlerin İngiliz Hükümeti ve İtalyan Faşizmi ile İşbirliği

I. Dünya savaşı sırasında İngilizlerin Türkleri mağlup etmesi sonucunda, Milletler Cemiyeti Filistin'i İngiliz mandasına devretti. Böylelikle WZO için 20. Yüzyılın başından beri İngiliz Krallığı ile sürdürdüğü ilişki hayati önem kazanmıştı. Siyonistler, başlangıçta İngiltere ile Kenya'nın dağlık bölgelerinde bir Yahudi kolonisi kurulması hakkında müzakerelerde bulundular. Ancak Rusya'daki Siyonistlerin hararetli itirazları sonucunda bu tasarı kâğıt üzerinde kaldı.

Diğer taraftan WZO her fırsatta, Filistin'in kolonileştirilmesinin ancak büyük Batılı güçlerin müdahalesiyle gerçekleşebileceğini ifade ediyordu. İngiltere'nin en uygun aday oluşunun nedeni salt Filistin'in İngiliz mandası altında olması değildi. Siyonistler, İngiliz hükümetinin emperyalist politikalarını her zaman

imrenerek izlemişlerdi. Theodor Herzl, sömürgeciliğin fikir babası İngiliz ideolog Cecil Rhodes'a hayranlık duyuyordu. Irkçı Rhodes, Afrika'da karşısına çıkan her bölgeyi sömürgeleştirmiş ve daha sonra bu bölge Rodezya adını almıştır. Herzl:

> "Elbette Cecil Rhodes ve bu aciz kulunuz arasında farklılıklar mevcuttur. Bu farklılıkların şahsi olanları benim için de memnuniyet verici değildir, fiili olanlarsa Siyonist hareketin fevkalade menfaatinedir."[59]

İngilizler, Siyonistlerin mücadelesini kendi çıkarları yönünde kullanmayı denediler. Filistin'deki Yahudi yerleşimciler, Arap milliyetçiliğinin önünün kesilmesinde önemli bir rol oynayabilirlerdi. Üstelik Filistin'de konuşlandırılacak batılı bir üs sayesinde, İngiltere'nin 19. Yüzyıldan beri kontrol altında tuttuğu Süveyş kanalının korunması da sağlanmış olacaktı. Ancak, İngilizlerin, Siyonistlere verdiği desteğin arkasında salt bu nedenler yatmıyordu. Londra, diğer Batılı güç odaklarının, uzun süredir Ortadoğu'daki petrol kaynaklarına olan ilgisinden haberdardı. 1909'da kurulmuş olan British Petroleum (BP)'un da çıkarlarının göz ardı edilmesini kati suretle istemiyordu. Bunun dışında Amerikalı Siyonistlerin, ABD'yi, I. Dünya Savaşı'nın içine çekmek için gösterdikleri gayret, İngilizlerin işine geliyordu.[60]

WZO Siyonistleri de İngilizlerin, Rus Yahudilerinin Bolşevizm'den el ayak çekmeleri için yapılan baskıyı yürekten desteklemelerini istiyordu. Ancak Lenin'in Yahudilere tanıdığı sayısız ayrıcalık ve haklardan dolayı Yahudilerin ikna edilmesi olası değildi. Tam manasıyla Yahudilere vatandaşlık haklarını tanıyarak ve Alman İbranicesi (Eşkenaz) dilinde eğitim veren okulların açılmasına izin vererek, Çar rejiminin içinde barındırdığı antisemitizme son verdi.[61] Böylelikle Bolşevizm, Rus Yahudileri arasında büyük hayranlık uyandırmaya başladı. Batılı muhafazakârlar, Rusya'daki bu gelişmeleri çaresiz gözlerle izlemeye koyuldular. Durum itibarıyla Siyonistlerin, Rusya'daki Yahudileri Bolşevizm'e karşı harekete geçirmeleri için destek verilmesi öncelik kazanmıştı.[62]

İngiliz Dışişleri Bakanı James Balfour, İngiltere ve WZO arasındaki işbirliğinin en önemli adamlarından biriydi. 1917 yılında, İngiliz Siyonist hareketinin başkanı Lord Rotschild'e gönderdiği mektupta, İngiliz Hükümetinin Siyonist mücadeleyi sonuna dek desteklediğini ifade ediyordu.[63] Balfour Bildirgesi'nde Filistin'deki yerel halkın haklarının sınırları kati bir suretle çizilirken, diğer yandan 'Yahudi milleti için bir yurt' kurulması önerisinden öte bir anlam taşımıyordu:

> "Majestelerinin Hükümeti adına kabineye sunulan ve kabul edilen Yahudi Siyonist isteklerini sempati ile karşılayan müteakip bildirgeyi iletmekten memnuniyet duyarım.
>
> "Majestelerinin Hükümeti, Filistin'de milleti için bir yurt kurulmasını uygun karşılamaktadır ve bu hedefin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak için elinden geleni yapacaktır. Filistin'deki mevcut Yahudi olmayan toplumların sivil ve dini haklarına ve başka ülkelerde yaşayan Yahudilerin sahip oldukları hak ve politik statülerine zarar verecek hiçbir şeyin yapılmayacağı açıkça anlaşılmalıdır.
>
> "Bu bildirgeyi Siyonist Federasyonu'nun bilgisine sunmanızdan memnuniyet duyacağım."[64]

Balfour Bildirgesiyle birlikte, İngiltere Yahudilerin, Filistin'e büyük kitleler halinde yerleşmesine yol açmıştır. İngilizlerin, Balfour tarafından temsil edilen politik yaklaşımı, Siyonist hareketin tartışılmaz en büyük desteğiydi. Yine de İngilizlerin Siyonist harekete destek vermeleri, Yahudilere karşı besledikleri sempatiden kaynaklanmıyordu. Zira İngiliz liderlerin genel olarak antisemitik tutumları açıkça seçilecek türdendi. Balfour'un adına Tel Aviv'de bir cadde verilmiş olsa da, Yahudi aleyhtarı tutumları da tarihin aynasından günümüze yansımaktadır. Balfour sıklıkla, Yahudilerin tamamıyla ülkesini terk etmesi için gayret göstermeleri koşuluyla Siyonistlere teşvik ve destek sağlayacağını taahhüt etmiştir. Bu taahhüttün varlığını diğer antisemitler de sözlerle onaylamıştır. Dönemin İngiliz Başbakanı Lloyd Georg, Balfour için: 'Yahudiler Balfour'a zerre kadar bir şey ifade etmiyor, ne geçmişleri ne de akıbetleri onun için bir anlam taşımıyor' demiştir.

1905 yılında Balfour, Yabancılar Yasası'nın yürürlüğe konmasına öncülük etti.[65] Bu yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte çarlık rejiminin antisemit uygulamalarından kaçan Rus Yahudilerinin İngiltere'ye göç etmesinin önüne geçildi. 1914 yılında Balfour antisemitik tavrını İngiliz Siyonist lider Chaim Weizmann (1948 yılında İsrail'in ilk başbakanı)'a açıkça sergiledi. Balfour, antisemit besteci Richard Wagner'in ölümünün ardından, dul eşine taziyelerini sunmak üzere ziyaret ettiğinde, Weizmann'ın eşliğinde, Cosima Wagner ile Yahudilere karşı beslediği ön yargılarını paylaşmıştı.[66]

İngiliz antisemitizmi, Balfour'unkinden daha da ilerideydi. Rus Devriminden sonra İngiltere (ABD, Japonya ve Fransa'yla birlikte) Bolşeviklere karşı direnç gösterecek bir ordunun finansmanını sağladı. Polonyalı ve Ukraynalı askerlerden oluşan bu direniş ordusu, salt komünistlere karşı harekete geçmekle kalmayıp, 60 bin kadar Yahudi'nin ölümüyle sonuçlanan kanlı pogromlar da gerçekleştirdiler. WZO, İngiltere ile mevcut işbirliğine karşın, antisemitlerle dolu bir ordunun finansmanın sağlanmasının önüne geçemedi. WZO, Doğuda hiçbir pogromun durumu değiştirmeyeceğini biliyordu.[67] Balfour Bildirgesi 1939'a kadar önemini korudu.

1936 yılında Filistin'de patlak veren büyük Arap direnişini izleyen üç yıl süresince İngiliz Hükümetinin, Filistin'e göç eden Yahudilerin sayısına esaslı sınırlamalar getirmesine Siyonistler büyük tepki gösterdiler. Böylelikle, İngiltere Siyonistler arasında düşman olarak addedilmeye başlandı ve buna müteakip İngilizlere karşı bir Yahudi direnişine geçilmesinin önü açılmış oldu. 1939 yılında II. Dünya Savaşının patlak vermesiyle bu direnişler birbirini izledi.[68]

Siyonistler, Mussolini İtalya'sı ile yakın temas halindeydiler. Mussolini'nin, Yahudilerle olan iyi ilişkisi geçmişe dayanıyordu. Rus Devriminden sonra Yahudi aleyhtarı olsa da, sosyalist döneminde solcu Yahudilerle birlikte çalışmıştı. Buna rağmen II. Duçe'nin antisemitik yaklaşımı, Nazilerin ırk ayrımcılığını

temel alan antisemitizmiyle örtüşmüyordu. Mussolini iktidara geldiğinde de aynı durum söz konusu olacaktı; faşist partinin ileri gelenleri ve hükümet yetkilileri arasında çok sayıda Yahudi yer alıyordu.[69] Diğer yandan 1936 yılına gelene kadar Mussolini, Nazilerin ırkçı teorilerine karşı tavırlarıyla dikkat çekiyordu. Bununla birlikte İtalya'da büyük bir Yahudi nüfustan söz etmek mümkün değildi. Etkin bir asimilasyon politikası sonucunda Yahudi cemaati, nüfusun en çok 0,1%'ini oluşturuyordu. Dolayısıyla İtalyan Yahudilerini günah keçisi olarak addetmek olanaksız görünüyordu.[70]

İtalya'da faşizmin yükselişe geçtiği dönemlerde Mussolini'nin Siyonizm'le kayda değer bir bağlantısı yoktu. Mussolini'ye göre bu nasyonalist akım, İngiliz emperyalizminin bir uzantısı olmak dışında bir şeye işaret etmiyordu. İngilizlerin Filistin'i bir an önce terk etmelerini beklerken, Siyonizm'in gelişini bir çözüm olarak görmüyordu. Mussolini 1922 yılında iktidara gelmesiyle birlikte, bu çekingen tutumunu bütünüyle değiştirerek, Siyonist hareketin, Faşist İtalyan rejimi tarafından destekleneceğini ilan etti. Her ne kadar Mussolini, Siyonizm'i, İngiliz mantığıyla çözümlese de, bunu ifade ediş tarzıyla Siyonistlerin aynı zamanda bundan şüphe duymalarına da neden oldu.

1920'li yılların ortalarında faşist İtalyan yönetimi, Siyonizmle mücadeleyle ilgili bakış açılarını tamamıyla değiştirdiler. Filistin'deki İtalyanlar, vatan cephesine, Siyonizm'in artık bir düşünce olmaktan çıkıp, hayata geçirilmesinin çok yakın olduğuna dair mesajlar gönderiyordu. İtalyanlar, İngilizlerin Filistin'i terk etmelerinin yolunun ancak Yahudilerin kendi vatanlarını sahip olmalarıyla mümkün olacağını düşünüyorlardı. Bunun üzerine Mussolini, WZO lideri Chaim Weizmann'a İtalya'nın, Siyonizm'i, finansal açıdan kayıtsız şartsız desteklediğinin güvencesini verdi. Bu beyan üzerine, faşist İtalyan basınında, Siyonizm'le ilgili olarak salt olumlu haberlere yer verildi.[71]

Sağ ve Sol Siyonizm (Revizyonizm)

Bazı Siyonist örgütler, bir Yahudi devleti kurulması yönünde verilen mücadeleyi sol bir mantıkla değerlendirdiler. Bunlardan en önemlisi Marksist Poale Zion (Siyon Emekçileri)'du. 1903'te Avusturya/Macaristan'da ortaya çıkan bu örgüt, 1907 yılından itibaren Filistin'de temsil edilmeye başlanmıştı. Poale Zion, Ber Bochorov'un (1881-1917) ideolojisi öncülüğünde hareket etmişti. Siyonizm'e getirdiği aşırı sol yorumlarında, bir Yahudi devletinin emperyalizm aleyhtarı mücadeleye katkı sağlayabileceğini savunmuştu.[72] Poale Zion'un devrimci gayelerinde şüpheye yer yoktu. Bununla birlikte Siyonist Bochorov birliği, I. Dünya Savaşı sırasında Kızıl Ordu kanadında çarpışmıştı.[73]

Bochorov, Rusya'daki ekonomik çözülmelerde Yahudi işçi sınıfına karşı bir tepkinin oluştuğunu öne sürdü. Ülkedeki Yahudi cemaatinin sosyal yapısında telafisi olanaksız yaralar açılıyordu. Bu da, Yahudi proletaryasının devrimci mücadelede neden yer almadığını açıklıyordu. Bochorov'a göre Siyonizm, tarihi bir gereklilik, historical necessity'di. Yahudi cemaatinin sosyal yapısı ancak bir Yahudi devleti sınırları içerisinde gerçek anlamıyla tekrar düzenlenenbilirdi. Diğer sol görüşlü Siyonistler gibi Bochorov da, Yahudi milliyetçiliğini ön plana çıkartıyordu. Sınıf çatışması gibi diğer toplumsal temalar (geçici olarak) ikinci planda yer alıyordu. Bochorov'un tezleri birçok soru işaretini de beraberinde getiriyordu. Rosa Luxemburg, Zinoviyev ve Troçki gibi diğer sol görüşlü Siyonistler, Buchorov'un aksine devrimci bir kanattan geliyorlardı. Ancak Bochorov, daha büyük bir ekonomik bütünde, Yahudi toplumu sorunsalının yer etmediği ve Siyonist sosyalist olmayan Yahudi bakış açısıyla değerlendirdiği bir Yahudi devleti kurulması fikri üzerine yoğunlaşmıştı. Direnişleri, yeni bir ayrılıkçılık için değil Yahudi emekçilerinin diasporadaki üretim sektöründe tanınmasına yönelikti.[74]

Poale Zion kadar WZO da kuralları çerçevesinde sosyalist bir akımın tanımlamasına yapıyordu. Herz için de milliyetçilik ön

planda geliyordu. Yahudi emekçilerinin sorunlarının çözülebilmesi için kurulacak bir Yahudi devleti tek alternatifti. Bu yüzden, diasporadaki Yahudilerin sosyo-ekonomik statülerinin iyileştirilmesi, WZO için öncelik taşımıyordu. Gerçekte bu nasyonalist hareket Bununla birlikte WZO, sol karşıtı hükümet liderleri ve politikacılarla birbiri ardına masaya oturuyordu. WZO'ya göre bu nasyonalist hareket zaten sol politikayla bağdaşmıyordu.

Yine de, dünya Siyonist hareketi içerisinde bir yan akım, WZO'nun sözde sol kimliğiyle arasına mesafe koyması gerektiğini fark etmişti. Bu akımın lideri Rus gazeteci-yazar Vladimir (ya da Ze'ev) Jabotinsky (1880-1940)'di. Jabotinsky aşırı ihtilaflı tutumuyla tanınıyor ve salt bu yüzden tüm dikkatleri üzerine çekiyordu. Jabotinsky'nin görüşleri, daha sonraları İsrail politikasında önemli yer teşkil edecekti. Jabotinsky, Siyonist halk arasında 'Yahudi lejyonunu' kuran kişi olarak dikkat çeker. Bu Yahudi askeri birliği, I. Dünya Savaşında İngilizlerin tarafında yer almıştı.[75] Ancak askeri anlamda kat ettiği bu mesafeye karşın Jabotinsky, 1940 yılındaki ölümüne kadar en fazla hor görülen politik figürlerden biri olmuştur. Bunu, Ukraynalı gerici antikomünist Simon Petlyura ile yaptığı anlaşmalara borçludur. Bu gözü dönmüş antisemit, Jabotinsky'den, Sovyet kuvvetlerini püskürtme emrini almış olsa da, 1918 ve 1921 yılları arasında, Ukrayna ve Beyaz Rusya'da sayıları 100.000'i bulan Yahudi'nin katliyle sonuçlanan bir seri pogromun sorumlusuydu.[76]

Jabotinsky, Petlyura ile yaptığı anlaşmalar sonucunda büyük nefret kazandı. Sol görüşlü Poale Zion'un ısrarlarıyla gerçekleştirilen soruşturmalar esnasında Jabotinsky, büyük zaman kaybına neden oldu. Ancak 1923 yılında tanıklığına başvurulduğunda bu kez soruşturma komisyonunu oyalamakta başarılı olamadı. Ve soruşturmayı WZO yetkilileri devralınca, görevini bıraktı. Petlyura ile yaptığı anlaşmaların sonucunda ortaya çıkan tablo, büyük öfkeye neden olduysa da, eleştiri oklarına hedef olan Jabotinsky, bundan büyük zarar görmedi.[77]

Jabotinsky'nin görüşleri, Theodor Herzl'in Nil Nehri'nden

Fırat'a kadar uzanan Büyük İsrail planlarıyla örtüşüyordu. Siyonistler konuya temas ettiklerinde, Jabotinsky bunu bir 'revizyon' olarak değerlendiriyordu. Bu değerlendirmeleri sonucunda Jabotinsky'nin hareketi 'revizyonist Siyonizm' olarak adlandırıldı. Jabotinsky hiçbir sebeple ödün verme yanlısı değildi. Bu yüzden Jabotinsky, WZO liderlerinin, Churchill'in aldığı karar doğrultusunda hareket etmelerini ve Balfour Bildirgesi'ne göre Siyonistlerin elde ettiği Doğu Ürdün bölgesinden feragat etmelerini ağır bir dille eleştirdi.[78] Söz konusu politik ihtilaf, 1925 yılında Jabotinsky'nin kendi Siyonist revizyonist partisini kurmasına da öncülük etti.[79] Önceleri WZO otoriteleri politik Siyonizm'i neredeyse tamamıyla kutuplaşma olmaksızın yürütürken, Jabotinsky, ilk soru işaretleriyle birlikte politik kutuplaşmanın başlamasına neden oldu. Zaman içerisinde sağ eğilimli revizyonizm, sol eğilimli Siyonizm'in rakibi oldu. Son analizde bu ayrım Siyonizm'in, İsrail politikasında konumunu belirledi. Günümüzde, revizyonist Siyonizm'in ideolojisini Menachem Begin ve Ariel Şaron gibi liderlerin önderliğinde, Likud Partisi benimsemiştir. Jabotinsky'nin görüşleri, gerçekleşen kehanetler olarak ürkütücü karakteriyle kendini göstermiştir. 20'li yıllarda Jabotinsky, Arap dünyasının kayıtsız şartsız yardım severlik göstermelerinden pay çıkartma yanlısı değildi. WZO, Filistin'deki yerli halkın herhangi bir sorun çıkarmayacağı konusunda nerdeyse kesin konuşurken, Jabotinsky, Yahudi kolonileşmesinin ancak zor kullanarak gerçekleşebileceği kehanetinde bulunmuştu. O suretle, Siyonizm'e karşı başlatılan her bir Arap direnişini peşinen önlemek ve ayrıca dışarıda tutabilmek için tam donanımlı ve yetkin askeri hâkimiyet gerekliydi. Yahudilerin, 'Demir Duvar' adında askeri kuvvetler birliğinin kurulmasını öneriyordu. 1923 yılında aynı adlı yayınında şunları söylüyordu:

> "Ne Filistin'e, ne Filistinlilere, ne de Araplara karşı bir tazminde bulunmamız söz konusu değildir. Dolayısıyla gönüllü bir uzlaşma tasavvur edilemez. Her sömürgeleştirme, en küçüğü dahi, yerli halkın kendilerini savunma azmine karşı devam ettirilmeli-

dir. Dolayısıyla, bu ancak, yerel halkın kırıp aşmakta muvaffak olamayacağı, demir bir duvardan mürekkep bir kalkanın aracılığında gerçekleşecek ve gelişecektir. Bu bizim Arap politikamızdır. Bunun dışında bir formül arayışına gitmek riyakârlıktır."[80]

Petlyura ile işbirliği yapan Jabotinsky, 20'li yıllarda aşırı sağ eğilimin düşünce yapısından yararlandı. Bolşevizmi en büyük düşman olarak addederken, WZO liderlerini komünistlerin ayak takımı olarak değerlendiriyordu. Jabotinsky, WZO liderlerinin gelecekte Araplarla ve Stalin'le masaya oturacağını düşünüyordu.

Revizyonist Siyonizm, antikomünist ve nasyonalizmin etkisiyle kısa sürede nasyonal sosyalizmi yansıtmaya başladı. Her iki tema da oldukça değerliydi. Revizyonistler arasında, Nazilerin ideolojisi ve propaganda yöntemleri büyük saygı görüyordu. Bu yüzden Hitler'in antisemitizm manifestosu hayranlıkla karşılanmıştı. Hitler, Almanya'nın başına gelen en iyi şey olarak görülüyordu. Naziler büyülenmiş gibiydi. Nazilerin her fırsatta, önlerine çıkan her kişiyi üniformalara sarıp sarmalama merakı, revizyonist Siyonistlerin genç yandaşlarına derinden nüfuz etmişti. Revizyonist gençlik kolu Betarim'in üniformaları da tıpkı SS'lerinki gibi kahverengi renkteydi.[81] Betarim, Siyonist toplantılara üzerlerinde bu kahverengi üniformalar olduğu halde katılıyordu.

Revizyonistlerin Filistin'deki lideri, Abba Achimeir, Hitler ve Mussolini'ye beslediği hayranlığı gizlemiyordu. Bu ikilinin diktatörce tutumları, Yahudi devletinin kurulmasının da anahtarıydı. 1928 yılında, Doar Hayom gazetesindeki makalesinde Jabotinsky'nin Filistin'e gelişini 'Duçe'mizin ziyareti üzerine' adlı başlıkla yayımlamıştı.[82] Achimeir, Filistin'deki Siyonist sosyalistleri, Araplardan daha büyük bir tehlike unsuru olarak görüyordu. Bu yüzden sosyalist/Siyonist sendika Histadrut'un olası eylemlerine karşı, Brith Ha Biryonim adlı milis kuvvetlerini hayata geçirdi. Bu milis kuvvetleri, Filistin'deki sosyalist kolonistlere karşı terörist saldırılar düzenliyordu.[83] Achimeir, bu nedenle Filistin'in faşisti olarak biliniyor ve bu sıfatından ötürü kin ve nefretle anılıyordu.

Filistin'de bunlar olurken, Almanya'da Georg Kareski adlı bir banker daha da ileriye gitti.[84] Kareski, 1929 yılında, Berlin'de Yahudi cemaati merkezinin başkanıydı. Ancak liberal Yahudiler tarafından, tüm protestosuna rağmen görevinden zorla alınmıştı. 1933 yılında Hitler iktidarında, Kareski, revizyonizmi benimsedi. Bu Siyonist akımı, nasyonal sosyalizmin Yahudi bir türü olarak tanımlıyordu. Ancak bu esnada revizyonizm, farklı alt akımların birbirleriyle girdiği çatışmaların neden olduğu görüş ayrılıkları yüzünden gittikçe zayıflıyordu. Kareski, bölünüp parçalara ayrılmış revizyonizmi bir araya getirmek ve tekrar canlandırmak amacıyla kendisinin başkanlık ettiği Siyonist ülke örgütünü kurdu.

Kareski, Siyonist ülke örgütünü kurduğu yıl vakit kaybetmeden harekete geçerek devrimci eylem mottosunu kullanmak suretiyle Alman Yahudilerini ayaklandırmak istiyordu. Bu amacına ulaşabilmek için, 1929 yılında kendisinin görevden zorla alındığı Berlin'deki Yahudi cemaati merkezini, beraberinde bir grup Betarim mensubuyla birlikte işgal etti. Kareski, Hitler'e Siyonistlerin, 'nasyonal sosyalist etiği' kendilerine mal ettiklerini göstermek istiyordu.[85] Ancak Hitler'in hükümet darbesini gerçekleştirmesinden sonra olaylar beklediği yönde gelişmedi. Kareski ve kahverengi gömlekli yandaşları, işgalden hemen sonra Yahudi cemaati merkezi çalışanları tarafından kapı dışarı edildiler. Bununla birlikte WZO'nun Alman yetkilileri de Kareski ile tüm bağlarını kopardılar. Kareski'nin Hitler'den Nazilere doğru sürüklediği sempati gösterisi burada sınırlı kalmayacaktı. Bu aşırı sağcı Yahudi, bu kez de Gestapo'ya sızmaya hazırlanıyordu. Ancak diğer bir Yahudi Gestapo ajanıyla (kimliği daha önceden tespit edilen) birlikte Krakow'da düzenlenen bir Betar kongresine giderken, yolda yakayı ele verdi.[86]

Başlangıçta Jabotinsky'nin İtalyan faşizmine karşı itirazları vardı. Ancak İtalya, Siyonizm'e, özellikle finansal anlamda destek vereceğini ilan ettiğinde, Jabotinsky'nin itirazları son buldu. Her ne kadar İngiltere, Siyonistlerin arkasında durduğunu ifade

etse de, Jabotinsky'e, İtalyanlarla yapılacak bir işbirliği fırsatını el altında bulundurma fikri cazip geliyordu. Mussolini'nin faşistleri ve Jabotinsky'nin revizyonistleri arasında fevkalade yakın bağlar kurulmuştu. 1934 yılında, Mussolini'nin emriyle Civitavecchia'daki deniz harp akademisinde bir Betarim taburuyla askeri işbirliği gerçekleştirildi.[87]

Jabotinsky'nin nasyonal sosyalizm hakkında başka fikirleri de mevcuttu. Nazilerle uzlaşma yoluna giderek, Georg Kareski gibi, Nazilerin kollarına atılan revizyonist Siyonistlerden farklılık gösteriyordu. Aslında, ilk başlarda Jabotinsky, nasyonal sosyalizmin ortaya çıkışına karşı neredeyse tamamıyla kayıtsızdı. Hitler'in antisemitizmini (birçok insan gibi) geçici bir heves olarak değerlendiriyordu. Ancak Hitler'in iktidara gelişiyle bu düşüncesinde yanıldığını anlayan Jabotinsky, nasyonal sosyalizmin, Yahudiler için ana teması eşitsizlik ilkesine dayalı olan bir gözdağının varlığını sezdi.[88]

Mussolini'ye karşı yükselen itiraz seslerini en azından geçici olarak duymazlıktan gelen Jabotinsky, Nazilerle çıkar ilişkisine giren Siyonistlerin davranışlarını 'hiçbir surette kabul edilemez' olarak değerlendiriyordu. Hitler'in iktidarı ele geçirmesinden sonra bu konuya ilişkin, dönemin Alman revizyonistleri başkanı Hans Block'a gönderdiği mektupta şöyle yazmaktadır:

> "Tam olarak olayların nasıl geliştiğini bilemiyorum ancak, hükümetle yapılacak her türlü görüşmeyi ya da onun temsilcileriyle görüş birliğinde olmayı açıkca suç olarak değerlendiririm. 'Schweinerie'ye (hayvanlık) sessiz kalmak mümkündür, ancak 'Schweinerie'ye dâhil olmak söz konusu bile edilemez. Hitlerizm, tıpkı komünizmin diğer Yahudileri etkisine aldığı gibi, milyonlarca gencimize aynı ölçüde nüfuz etse de 'Schweinerie' olarak kalacaktır."[89]

Ancak Jabotinsky'nin endişeleri salt, kendi revizyonist tabanının Nazilerle olan bağlantılarından kaynaklanmıyordu. Aynı zamanda WZO'yu da nasyonal sosyalizm ile işbirliği yapmakla suçluyordu. WZO'nun, 1933 yılında, Nazilere yazdığı mektuplardan yapılan bu alıntıda Jabotinsky'nin suçlamalarındaki doğ-

ruluk payı açıkça görülüyor:

"Yeni Almanya Devleti'nin Ulusal Uyanış ilkelerine bütünüyle sadık ve Yahudilerin mevcudiyetine yeni bir düzen getireceğine inandığımız görüş ve önerilerimizi sunmamıza olanak tanıdığınız için müteşekkiriz.

"Yahudi sorununun çözümünde, hükümeti tatmin edici tek çıkar yol, ancak Yahudilik içerisinde sosyal, kültürel ve ahlaki yenilikleri hedefleyen Yahudi hareketiyle işbirliği yapmaktır... Alman yaşamında, Hıristiyanlık ve ulusal değerlerin harmanlanmasıyla ortaya çıkartılan sentez, ulusal Yahudi toplumunun değerlerinin harmanlanmasıyla da husule gelmelidir. Yahudi'nin yaşamında da, köken, din, kader bağı ve zümre bilinci gibi unsurlar fevkalade önemli rol oynamaktadır...

"Yahudi toplumu olarak biz de, Yeni Devletin inşa edilmesinde temel olarak benimsenen ırk esası doğrultusunda hareket etmeyi arzu ediyoruz, böylelikle Anavatana, üstlendiğimiz görev bilinciyle hizmette bulunmayı hedefliyoruz. Bizim sahih ve kanuni olarak kabul ettiğimiz Yahudi milliyetçiliği, Alman halkı ile samimi ve şeffaf bir diyalog olanağı sağlarken, aynı zamanda Alman halkının ulusal ve ırksal değerlerine olan saygısını da perçinleyecektir. Katiyetle, Yahudi ırkının saflığını bozmaya yönelik gerçekleşen karışık evliliklere biz de karşıyız ve yukarda zikrettiğimiz prensiplerin tahrifinin önüne geçeceğiz... Yahudi'nin maneviyatında köklerine bağlı kalmak; kökünden koparılarak, Alman özünün ulusal ilkelerinin, iflah olmaz bir tenkitçisi olmasını engeller. Hükümetin de belirlenmesini arzuladığı ulusal mesafe, doğal bir şekilde ve rahatlıkla yürürlülüğe konulabilir... Biz, sağlıklı zümre bilincine haiz Yahudilikle, Alman devleti arasında, dürüst ve sadık bir ilişkinin kurulacağı ihtimaline kuvvetle inanıyoruz...

"Siyonizm'in en can alıcı unsurlarından biri; Yahudilerin ezeli düşmanı da olsa, o ulusun hükümetiyle işbirliği yapabilmeyi ümit etmesidir, zira her ne olursa olsun, Yahudi sorununu halledilmesi duygusallığa kapılmaya izin vermez, bu sorunun çözümünün tüm insanlığın menfaatine olduğu bilinmelidir. Özellikle şu an için Alman halkının menfaatinedir."[90]

6

Ha'avara Nakil Anlaşması (Ltd. Şirketi) ve Anti-Nazi Boykot

Hitler ve Siyonizm

Avrupa'daki asimile edilmiş Yahudiler, Siyonist direnişine karşı neredeyse tamamıyla kayıtsızdılar. Bu nedenle WZO liderleri, Avrupa'da asimile olmuş Yahudileri vaat edilmiş topraklara dönmeye ikna edebilmek için formül arayışına giriştiler ve kısa süre içinde bu formülün nasyonal sosyalizmde olduğunu fark ettiler. Belçikalı Siyonist Marcel Liebman'a göre:

> "Yahudi toplumunda ses getirmeyen dolayısıyla ne hahamların, ne sosyalistlerin, ne de liberallerin dikkatini çekmekte muvaffak olamayan Siyonizm, Adolf Hitler'in nezdinde hiç beklenmedik bir biçimde katalizör işlevi kazanmıştır."[1]

Siyonistler, savaş öncesi dönemde birçok nedenden dolayı, ateşli nasyonal sosyalizm taraftarlarıydı. WZO ile yakın ilişki içerisinde olan Joachim Prinz, Nazilerin gelişini coşkuyla karşıladı. Nazilerin devreye girişiyle, politik iklimde rüzgârların Yahudileri asimile olmaya iten etkenleri ortadan kaldıracak yönde eseceğini düşünüyordu. Prinz, 1934 yılında yayımlanan 'Wir Juden' adlı eserinde 'Alman Devrim'i için şöyle yazıyordu:

> "Alman ulusu, Alman devriminin ne ifade ettiğini, nihayet onu biçimlendiren ve yaratanlar tarafından açık ve net bir şekilde öğrenecektir. Bizim içinse manası açıktır; liberalizm dönemi bitmiştir. Yahudilerin asimilasyonuna hizmet edecek yegâne politik

yaklaşım da böylece tükenmiştir."[2]

Hitler, bakış açısını değiştirerek, Siyonistler ve diğer Yahudiler arasında bariz farklılıklar olduğuna karar vermişti. Hitler için Siyonistler, hâlâ Yahudi'ydi ancak Almanya'da varlıklarını sürdürmek taraftarı değillerdi. Bundan dolayı Hitler onları farklı bir kefeye koyuyordu. Hitler 'Kavgam'da Siyonizm'e dair saptamalarını şu cümlelerde dile getiriyordu:

> "...Ancak bunun ikna edici bir tarafı olmadığını anladığım da, birçok Yahudi'nin hal ve davranışı sayesinde kafamdaki şüpheler de tamamıyla ortadan kayboldu. Zira Yahudiler, başlı başına ayrı bir ırk ve millet karakterinde olduğu gerçeğini görerek, bu kanaatleri doğrultusunda, her geçen gün sayıları artan yandaşlarının da katılımıyla da pekiştirilen bu hareket: Siyonizm..."[3]

Başlangıçta Nazi üst düzey yetkilileri arasında Siyonizm'e dair görüşler, Hitler'in 'Kavgam'da öne sürdüklerinden, nispeten daha az çelişkiliydi. Nasyonal Sosyalist Partinin etkin simalarından (ve aynı zamanda Thule Gesellschaft üyesi olan) Alfred Rosenberg, önceleri Siyonizm'i tanımlamakta güçlük çekti. Ancak yine de Rosenberg'e göre bu milliyetçi hareket, Yahudilerin, 'dünyayı ele geçirme planı'nın bir parçasıydı. Rosenberg'in görüşlerinin çıkış noktasının kaynağı 'Siyon Liderlerinin Protokolleri'ydi. 1919'da yayımlanan 'Protokoller'i bizzat Rosenberg, beraberinde Almanya'ya getirmişti. 'Protokoller'in, dünyanın Yahudi hegemonyası altına alınmasında gösterilen direnişi anlattığını savunuyor ve Theodor Herzl'in de, 'Protokoller'in yazarlarından biri olduğunu öne sürüyordu.[4] Yahudilerin dünyayı ele geçirme planı, Rosenberg'e göre; uluslararası Bolşevizm ve uluslararası Siyonizm olarak iki bölümden oluşuyordu.[5]

Hitler, 13 ağustos 1920 tarihinde, NSDAP'ın Münih Hofbrauhaus'da düzenlenen toplantılarından birinde: 'Biz neden Yahudilere karşıyız?' adlı konuşmasında ilk kez 'Yahudi sorunu'nu kapsamlı bir şekilde ele almış oldu.[6] Yahudilere karşı olmasının nedenlerini, bir ulusun ancak Ari ırklar tarafından oluşturulabileceğini ve Yahudilerin böyle bir hakka haiz olmadıklarını söy-

leyerek açıkladı. Yahudilerin kendilerine ait bir devlete sahip olma fikirlerini de komedi olarak niteledi. Ancak Hitler'in Siyonizm'e bakış açısı, aynı yıl içerisinde Rosenberg ile yaptığı görüşmelerden sonra değişiklik gösterdi. NSDAP partisinin fikir adamına göre Siyonizm, Yahudilerin göç ettirilmesinde kilit rol üstlenebilirdi. Bu yüzden Siyonizm hareketinin cesaretlendirilmesi gerektiğini öne sürdü.[7]

Nazi erkânının, Siyonizm'le ilgili geliştirdikleri yeni strateji, WZO'nun Alman kardeş örgütü Almanya Siyonist Federasyonu ZWfD ile işbirliği yapmalarının da yolunu açtı. Alman Yahudilerinin ülkeyi terk etmeleri için, Theodor Herzl'in izinden giden örgüt, gerekli gayreti gösterdiği sürece, Naziler işbirliğini sonuna kadar götüreceklerini taahhüt ettiler. Bu yüzden 20. Yüzyılın başlarında Siyonizm'e karşı başlatılan antisemit tepkiye yeni boyut kazandırdılar. Ancak yine, o tarihte olduğu üzere, Siyonistler inisiyatifi ele aldılar.

1933 yılında henüz Nazi hareketi iktidara doğru yürürken, Berlin'de, ZVfD'nin yönetim kurulundan Kurt Tuchler ile üst düzey SS Baronu (aynı zamanda gazeteci) Leopold Itz Edler von Mildenstein arasında bir görüşme gerçekleşti. Tuchler, von Mildenstein'e Siyonizm hakkında görüşlerini sordu.[8] Von Mildenstein konuyla yakından ilgilendi. Ancak görüşlerini dile getirmeden evvel Filistin'e bir gezi düzenleyerek konuya etraflıca eğilmek istediğini de sözlerine ekledi. Bu görüşmeden iki ay sonra Tuchler ve von Mildenstein, kibutzlarda* konuk edildikleri Filistin'e birlikte hareket ettiler. Von Mildenstein radikal bir antisemit olmasına karşın, Yahudi kültürüne büyük ilgi duyuyordu. Filistin gezisinden, İbranice şarkı kayıtlarıyla dönmüştü. Bu müzik kayıtlarını Kurt Tuchler, Gestapo karargâhını ziyaretinde duymuştu.[9]

26 Eylül-9 Ekim 1934 tarihleri arasında nasyonal sosyalist 'Der Angriff' dergisinde 'Bir Nazi'nin Filistin Ziyareti' başlığı altında bir dizi makale yayımlandı. Von Mildenstein, Filistin'deki Siyonist öncü birliklerden övgüyle söz ediyordu. Siyonizm

* *Kibutz: İsrail'de kurulan köyler. Bir çeşit tarımsal "Siyonist Komünü"*

salt Yahudiler için değil tüm dünya için bir lütuftu. Modern Siyonizm'in fikir babaları Theodor Herzl ve Max Nordau gibi von Mildenstein da, Siyonizm'in 'yeni tür bir Yahudi' yaratacağı beklentisini taşıyordu. Von Mildenstein, Siyonizm hakkındaki son makalesinde, kurulacak bir Yahudi devletinin, 'Yahudi sorununu' tamamıyla çözeceği görüşünü dile getiriyordu. Luzern'de düzenlenen 19. Siyonizm kongresinde, Siyonizm'e duyduğu hayranlığı bir kez daha ifade etmişti.[10]

Naziler ve Siyonistler arasındaki işbirliğinin anısına, Der Angriff dergisi, bir yüzünde gamalı haç, diğer yüzünde Süleyman'ın mührü (Davud'un yıldızı) bulunan bir madalya hazırladı. Siyonizm hakkında yazdığı makalelerin yayımlanmasından birkaç ay sonra, Nazi yönetimi, Von Mildenstein'i SS bünyesinde yer alan Yahudi İşleri bölüm başkanlığına getirdi. Siyonistlerle yapılacak görüşmelerden ve Yahudilerin Filistin'e göçünden sorumluydu. Aynı zamanda Bu görevle von Mildenstein, aynı zamanda, adı sıklıkla şaibelerle anılan Adolf Eichmann'ın da şefiydi.[11] Eichmann, von Mildenstein'in izinden giderek, SS bünyesinde, Yahudi İşleri uzmanı olarak göreve başladı.[12] Eichmann da, von Mildenstein kadar Yahudi kültürüne ilgi duyuyordu. İki yıl boyunca İbrani dili üzerine çalışmalar yapmış ve ciddi bir şekilde Siyonizm'in yaşama geçirilebilirliğini sorguluyordu. Bu amaçla von Mildenstein, 20. Siyonizm kongresinde de hazır bulunan Eichmann'ı, Theodor Herzl'in 'Yahudi Devleti' adlı eserini okumakla görevlendirdi.[13]

Aynı yıl WZO'nun askeri kolu Hagganah, SS asayiş birimi SS istihbarat teşkilatı (Sicherheitsdienst) ile uzlaşma yoluna gitti.[14] 29 Şubat 1937 tarihinde, Hagganah ajanı Feivel Polkes Eichmann'la görüştü. Polkes, Nazilere, Siyonizm ile giriştikleri nasyonal sosyalist işbirliği karşılığında, karşı hizmette bulunmayı teklif etti.[15] Eichmann daha önce bu doğrultuda, İngiliz, Fransız ve İtalyan gizli servisleriyle çalışmıştı.[16] Teklifi kabul eden Naziler, Polkes'i SS istihbarat teşkilatı biriminde bordrolu olarak işe aldılar.[17] Polkes, Arap dünyasındaki komünist oluşumlar

ve Almanya'da yayın yapan komünist bir radyo istasyonu hakkında istihbarat bilgileri veriyordu. Naziler, hatta Polkes'ten, hizmet alanlarının sınırlarını daha da genişletmesini istedi. SS istihbarat teşkilatı, Polkes aracılığıyla, Sudeten Alman'ı Konrad Henlein'e suikast girişimi ve İsviçre'de gouwleider Wilhelm Gusthoff'un öldürülmesi olayları hakkında istihbarata ulaşmaya çalışıyordu. SS istihbarat teşkilatı, bu eylemlerin, Yahudiler tarafından gerçekleştirildiğini varsaydığından, Polkes'ten, buna benzer, üst düzey Nazi subayları ya da doğrudan Hitler'e karşı, muhtemel suikast eylem planları hakkında istihbarat bilgileri toplamasını talep ediyordu.[18]

Bunların dışında, Eichmann ve Polkes, sevkıyatı Naziler tarafından gerçekleştirilen Mauser silahlar için de temas halindeydi. Filistin'e çimento varilleri içerisinde sevk edilen bu silahlar, Araplarla çıkacak muhtemel bir çatışma esnasında kullanılmak üzere hazır bulunduruluyordu.[19] Eichmann, iki üst düzey SS komutanıyla, 2 Ekim 1937'de Filistin'i ziyaret etti. Yanlarında Von Mildenstein ile birlikte Hitler'in Dışişleri Bakanı Wilhelm Frick de eşiyle birlikte balaylarını geçirmek üzere Filistin'e hareket etmişti.[20] Ancak Eichmann'ın ziyaretinin tamamıyla farklı nedenleri vardı. Yolculuk sonrası Polkes, Eichmann'a kibutzları gezdirdi. Bu Avusturya doğumlu SS subayı; kurulacak bir Yahudi devletinin 'Yahudi sorununu' bütünüyle ortadan kaldıracağı konusunda von Mildenstein ile hem fikir olduğunu açıkladı.

Eichmann'ın Filistin ziyaretinden haberdar olan İngiliz gizli servisi, Mısır'a geçmek suretiyle Filistin'i derhal terk etmesini istediğinden, Eichmann'ın Filistin ziyareti kısa ömürlü oldu. Gizli servis tarafından takip ettirilen Eichmann ile birlikte Kahire'ye hareket eden Polkes, -gizli servis raporlarına göre- Kahire'de de bir takım görüşmeler de bulundu.[21] Eichmann'ın temas halinde olduğu son Siyonist elbette, Polkes değildi. SS subayı Eichmann örneğin, bir yıl sonra ileride Kudüs Belediye Başkanı koltuğuna oturacak Teddy Kollek ve Siyonist lider David Ben Gurion ile de sıkı ilişkiler içerisindeydi.[22]

Eichmann'ın müzakere ortağı Feivel Polkes, Almanya'da göçmenliğe hak kazanmış Alman Yahudilerinin, Filistin'deki yaşam şartlarına intibak etmelerini sağlamak üzere kurulmuş eğitim kamplarıyla yakından ilgileniyordu. Büyük şehirlerde ikamet eden Alman Yahudileri için, kırsal alanda yaşamlarını sürdürebilmeleri ve tarım konusunda da gerekli bilgi ve donanımı sunmasından dolayı bu eğitim kampları vazgeçilmez bir önem taşıyordu. Siyonistler, 20. Yüzyılın başlarından beri bu sorunun farkında olduklarından öncü HaHalutz'u kurdular. Bu örgüt, göçmen adaylarına tarımsal teknik ve donanım alanlarında eğitim sunan kampların kurulmasına öncülük ediyordu. Hitler'in iktidara gelmesiyle de, Naziler bu girişime mani olmayarak, aksine bu kampların faaliyet alanlarını genişletmişti. 1961 yılında Kudüs'te yargılanmak üzere sanık sandalyesine oturan Eichmann, Nazilerin, 1941 yılından itibaren, Yahudi göçmenlerin eğitimi konusunda büyük hassasiyet gösterdiğini söylemiştir.[23] Aynı yıl, Hitler'in liderliğindeki nasyonal sosyalist politikada, kurulacak bir Yahudi devleti fikri hevesle karşılandığından, Eichmann'ın ifadesinde doğruluk payı olduğu söylenebilir.[24]

Ha'avara Ltd. Şirketi (Transfer Arrangement)

Tel Aviv'de Narenciye ihracatı yapan Hanotai şirketinin sahibi Sam Cohen, 1933 yılında, Alman Maliye Bakanlığı'nın kapısını çaldı. Cohen, Filistin'de kurulması planlanan alt yapıya, Nazilerin ne ölçüde katkıda bulunacakları konusunda fikir sahibi olmayı hedefliyordu. Diğer yandan Cohen, Alman Yahudilerinin kurulacak alt yapının finansmanına katkısı sağlanacaksa bunun ancak yatırımın cazip kılınmasıyla mümkün olacağını da biliyordu.[25] Cohen, Weimar Cumhuriyeti şansölyesi Heinrich Bruning'e de benzer bir teklif götürmüş ancak olumlu yanıt alamamıştı. Naziler de başlangıçta olumlu bir yanıt vermek konusunda tereddüt etseler de, Siyonizm'e bakış açıları artık değiştiğinden, işbirliğine açık olduklarını gösterdiler. Berlin'de, 1933 yılı Mayıs ayında başlayan ve üç ay süren müzakereler sonucun-

da Cohen ve Reichsstelle für Deviesenbewirtschaftung başkanı Hartenstein bir anlaşma imzaladılar.[26]

ZVfD, Cohen'in tek başına hareket ettiği kanaatiyle inisiyatifi kendi eline aldı. Bunun üzerine, WZO'nun kardeş Alman örgütü, Alman Maliye bakanlığı yetkilileriyle, 7 Ağustos 1933 tarihinde masaya oturdular. Bu görüşmeler esnasında Tel Aviv'deki Anglo-Palestine Bankası yetkilisi banker Hoofin ve Yahudi Ajansı yetkilisi Arthur Rupin de hazır bulundu.[27] Görüşmeler sonucunda, Yahudilerin mal varlıkları, Alman ürünleri olarak Filistin'e aktarılmasına karar verildi.[28]

Cohen'in başını çektiği bu görüşmeler sonucunda, Filistin'e bir milyon Mark değerinde tarım makine ve aletlerinin devir ve temlik edilmesine karar verildi. Diğer yandan, Nazi Almanyası artık Filistin portakalı yiyecekti. Karşılık olarak III. Reich, Yahudi yerleşimcilere, odun ve benzeri Alman mamulleri sevk edecekti. Cohen'in ardından, Nazilerle müzakerelerde bulunmak üzere devreye, Yahudi Ajansı'nın politik bölüm şefi Chaim Arlosoroff'un girmesiyle ZVfD ve Nazi Almanyası arasındaki ilişki güçlendi.

Wladimir Jabotinsky'nin eleştiri okları her fırsatta, Cohen'den görevi devralan Arlosoroff'u hedef alıyordu. Revizyonist Siyonizm'in kurucusu Jabotinsky, Arlosoroff'un Nazilerle masaya oturmasını kabullenemiyordu. Bunun yanında Arlosoroff, diğer Siyonist sosyalistlere nispeten, Nazilere, Siyonist idealin el verdiğinden öte bir özveriyle hareket ediyordu. Arlosoroff'un, 14 Haziran 1933 tarihinde Filistin'e gelmesiyle birlikte, revizyonist basının saldırısına uğradı. Saldırılar bununla da bitmedi. Arlasoroff, Filistin'e gelişinin ikinci gününde, eşiyle Tel Aviv kıyılarında yürüyüşe çıktığı sırada vuruldu ve tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı.[29] İki gün sonra, İngiliz polisi iki revizyonist Siyonist'i tutukladı. Şüphelilerin eşkâllerinin, Arlosoroff'un dul eşi tarafından doğrulanmasından sonra, İngiliz polisi, revizyonistlerin Filistin'deki lideri Abba Achimeir'in evine bir baskın düzenledi. Baskın sırasında ele geçirilen bir günlük-

te, Achimeir'in evinde düzenlenen bir kutlamaya ilişkin notlar göze çarpıyordu. Kutlama, revizyonistlerin, Arlosorff'un ölümünden sonra kazandıkları 'büyük zafer' adına düzenlenmişti. Polis, Achimeir'i, Arlosoroff'un ölüm emrini veren kişi olduğu gerekçesiyle tutukladı. Ancak Aichimeir ve diğer iki katil, delil yetersizliğinden İngiliz yetkililer tarafından serbest bırakıldı.[30] Buna karşın her Siyonist, suikastın fail ya da faillerinin Arlosoroff'un revizyonistlerinden olduğunu biliyordu. Özellikle, Bayan Arlosoroff'un katil zanlılarının eşkâllerini belirlerken fenalaşması, herkes için yeterli kanıt teşkil ediyordu.[31]

Revizyonistlerin, Arlosoroff'un, Nazilerle müzakereleri sırasında verdiği düşünülen tavizlere yönelik itirazları, bununla da son bulmamıştı. 1933 yılının son aylarında, Prag'da düzenlenen 18. Siyonist Kongresi sırasında, WZO liderleri ve revizyonist taraflar, karşılıklı olarak birbirlerine ağır ithamlarda bulunmuşlardı. Wladimir Jabotinsky, nasyonal sosyalizmle girişilen işbirliğine tamamıyla karşı olduğunu belirtiyordu. Ancak, Arlosoroff'a düzenlenen suikastın ardından, Jabotinsky ve kahverengi gömlekli Betarim yandaşları, Siyonistlerin nazarında gözden düştüler. Jabotinsky'nin, Nazilerle işbirliği yapılmasına yönelik protestoları, daha önceleri gördüğü desteği karşılamaya yetmiyordu.[32]

WZO ve Naziler arasında yapılan sözleşme, Alman Yahudilerinin mal varlıklarının büyük bir bölümünü muhafaza ederek, Filistin'e yerleşmelerine olanak tanıyordu. Muhtemel yerleşimcilere önceden, bu hizmeti sunmak üzere oluşturulmuş finans şirketlerine, belirtilen miktarlarda, ödeme yapmaları tavsiye ediliyordu. Böylelikle Alman şirketleri, göç eden Yahudilerin mal varlığıyla, Alman sanayi ürünleri satın alıyor ve daha sonra elde edilen kar, tekrar göç eden Yahudi yerleşimcilere dönüyordu. Bu anlaşma, Ha'avara Nakil Anlaşması (Ha'avara Abkommen) adını aldı.[33]

Ha'avara Analaşması'na, daha önceden zikredilen WZO'nun Anglo-Filistin Bankası gibi birçok finans kuruluşu dâhil edilmişti.[34]

Bunun yanı sıra, Berlin'den Max Warburg'un bankası, Yahudi kapitalinin Filistin'e transferini gerçekleştiriyordu.[35] Warburg,

Yahudi yerleşimci adaylarının mal varlığını nakde dönüştürürken, banker A. E. Wasserman, Filistin'deki ödemeleri koordine ediyordu.[36]

David Ben Gurion, Moshe Sharett ve Golda Meir gibi önde gelen WZO liderleri de Ha'avara Nakil Anlaşması'nın lehinde görüş bildiriyordu.[37] WZO için, Nazilerle ortak girişilen bu eylemin anlamı büyüktü. Ha'avara'nın teşvikiyle, 1933 ve 1936 yılları arasında 164.267 Alman Yahudi yerleşimci, Filistin'e getirilmiş oldu. Bununla birlikte, Filistin'e yapılan yatırımın % 60'ı, Ha'avara Anlaşması'yla transfer edilen mal varlıklarının sonucunda gerçekleşmişti. Bu yöntemle, Nazi Almanyasından toplam 40.419.000 Amerikan dolarının Filistin'e transferi gerçekleşmişti.[38]

Ha'avara Nakil Anlaşması sayesinde, Filistin'deki Yahudi toplumu, henüz İsrail adında bir devlet kurulmamış olsa da, Ortadoğu'da ekonomik olarak varlığını göstermeye başlamıştı. Üstelik bu, Siyonistlerle yaptıkları işbirliğinin sonucu olarak, kendi menfaatleri ön plana çıkan Nazilerin yardımıyla gerçekleşmişti. Yahudiler Almanya'yı terk ediyorlardı, Ha'avara Nakil Anlaşması, mal varlıklarının bir kısmını da olsa muhafaza edebilmelerini olanaklı kılmıştı. Diğer yandan Ha'avara Nakil Anlaşması, 30'lu yılların başından itibaren, kriz içerisindeki Nazi Almanyasının ekonomisinde de olumlu gelişmeler sağlamıştı. Yahudilerin mal varlıklarının nakde çevrilmesi ve bu nakdin Filistin'e transfer edilmesi sırasında, aracılar da oldukça yüklü miktarlarda para kazanıyorlardı. Göç eden Yahudiler, Filistin'de, Almanya'da teslim ettikleri mal varlıklarının ancak bir kısmını geri alırken, geriye kalan yekûn, doğrudan nasyonal sosyalist hükümetin kasasına aktarılıyordu. Aynı zamanda Nazi hükümeti, Alman şirketlerinin ürünlerini Güney Avrupa ve Ortadoğu'da pazarlayabilecekleri yeni pazar bölgeleri bulmalarına da olanak tanıyordu. Kuzey Avrupa'nın aksine, Alman kapitalistleri bu çevrelerde nispeten daha az rekabetle karşılaşmayı bekliyordu. Bununla birlikte Nazi Almanyası, özellikle büyük ihtiyaç duyulan mineral ürünlerinin ithalatı gibi alanlarda, Orta-

doğulu ülkeleriyle ekonomik ilişkiler kurmayı uzun süredir planlıyordu.[39]

ZVfD ile yapılan anlaşma sonucunda, Nazi Almanyasının 1934 ile 1936 yılları arasında gerçekleştirdiği ihracat rakamları %19'luk bir artış gösterdi. Ancak Siyonistlerle yapılan işbirliğinin, Almanya'nın Araplarla olan ilişkisini tehlikeye sokabileceği endişesi, Nazileri, belirli bir zaman sonra, Ha'avara Nakil Anlaşması ile bağlarını tamamıyla koparmaya yöneltti. Ancak bu risk, Hitler'i, Alman Yahudilerinin göç ettirilmesi planını uygulamasından alıkoymadı.[40] Öte yandan Alman şirketlerinin atağa kalkması ve ekonominin canlanması da Ha'avara Nakil Anlaşması sayesinde gerçekleşiyordu. Bu nedenlerden dolayı, Siyonistlerle yapılan anlaşmaların sonucunda, Almanya'nın Ortadoğu'daki çıkarlarının tehlikeye düştüğü fikri de alıcı bulamamıştı.

19. Yüzyılın sonunda Filistin'e hareket eden Siyonist sömürgeciler, sanayileşme sürecine girmemiş bir bölgeye yerleşmişlerdi. Filistin'deki tarım sektörü yaşamlarını idame ettirebilmeleri için hayati önem taşısa da, uzun vadede sağlıklı bir ekonominin sağlanması için yeterli değildi. Birçok Yahudi yerleşimci tekstil endüstrisinde çalıştığı için, geliştirilen endüstri sektörlerinden en önemlisi de tekstile yönelikti. Tekstil sektöründe ihtiyaç duyulan tekstil boyası, Alman boya fabrikası IG Farben tarafından tedarik ediliyordu.[41]

Nazilerin finanse ettiği bu çokuluslu şirket, II. Dünya savaşı sırasında, Auschwitz toplama kampındaki esir işçileri çalıştırmasından dolayı kötü bir üne sahipti.[42] Bununla birlikte IG Farben, Ortadoğu'da Amerikan / İngiliz kimya devi ICI ile de rekabet etmek zorundaydı ve Ha'avara Nakil Anlaşması, Filistin'de, IG Farben için bu rekabet ortamını sağlıyordu. Böylelikle, Filistin'de Yahudilerin tekstil endüstrisinde büyük bir canlanma hissedilirken, Filistin'deki Arapların ekonomik durumu günden güne kötüye gidiyordu.

İllegal Göç

WZO halen Alman Yahudilerinin büyük bir kısmıyla ne yapacağını bilmiyordu. Çoğunluğu, Alman toplumuna tam anlamıyla asimile olduklarından, bağımsız bir Yahudi vatanına yerleşmeye uygunlukları şüpheliydi. Alman Yahudileri nadiren İbranice konuşuyordu. Diğer yandan tarım sektöründe çalışmak için yaş ortalamaları yüksekti. En önemlisi, Siyonist ideolojiyle iç içe yaşamıyorlardı. Bunun sonucu olarak birçok Yahudi 'selektsia' (eleme) dan geçemedi. WZO, lojistik nedenlerden ötürü, Filistin'e büyük kitleler halinde gerçekleştirilecek yolculukların da karşısındaydı. WZO lideri Chaim Weizman'a göre, tüm Alman Yahudilerinin Filistin'e yerleşmesi yönündeki toplumsal kanıya mani olacaktı:

> "Bu küçük zavallı İsrail adlı toprak parçasının, üzerine akıp duran onca insanla, sağlıklı bir toplum düzeni kurup, onları nasıl bağrına basacağını ancak Tanrı bilir."[43]

WZO, her Yahudi'nin göçünün olanaksız olduğunu bildiği için, bir seçim politikası oluşturdu. Filistin'e göç etmek isteyen Alman Yahudileri, WZO onaylı göç edebilirlik sertifikasını almak zorundaydılar. 29 Nisan 1934 tarihinde Weizmann; işadamları, müzisyenler, sanatçılar ve esnafların da içinde bulunduğu birçok meslek grubunu göçmenlik statüsü dışında bırakan bir kararı imza attı.[44] Aynı zamanda sağlık sorunları yaşayan Yahudiler; tarım sektöründe çalışmaları olanaksız olduğundan ve bakım gerektirdiklerinden ve bu, Filistin'de daha önce tecrübeyle sabit olduğundan, Almanya'da kalmaları daha doğru olacaktı. Sağlık sorunları yüzünden göç talepleri reddedilen ve sertifika verilmemesine karşın Filistin'e hareket eden bir grup Yahudi, Yahudi göçmen bürosu tarafından Almanya'ya geri gönderilmek zorunda kaldı.[45] Katı göçmen politikasına Siyonistler sessiz kaldı. Berl Katznelson, Siyonist Hitroduth sendikasının yayın organı Davar'da, 1933 yılındaki makalesinde şöyle diyordu:

> "Tüm Alman Yahudilerini Filistin'e getirmenin olanaksız oldu-

ğunu ve Siyonizm'in acımasız kıstasları doğrultusunda seçim yapmak zorunda olduğumuzu elbette biliyoruz."[46]

WZO'nun belirlediği, katı, göçmen seçim politikasından dolayı, Yahudiler 'maapilim' olarak adlandırılan, kaçak yollardan Filistin'e yolculuk etme seçeneğini tercih etmek zorunda kaldılar. Ancak WZO, bu konuda da sert tepkiler göstermeye başladı. Hatta Almanya'daki Yahudi toplumunun akıbeti belli olduğunda dahi, Yahudi Ajansı lideri David Ben Gurion, illegal göçe karşı sert bir tutum içerisindeydi. Diğer yandan revizyonist Siyonistler, Filistin'e illegal yollarla göçmen sokmaya çalışan örgütlere açıktan destek oluyordu.[47] WZO'nun tüm çabalarına karşın, II. Dünya Savaşının sonuna kadar olan dönem içerinde, 50 bin illegal Yahudi göçmen Filistin'e ulaşabildi. Şayet WZO'ya kalmış olsaydı, bu 50 bin kişinin kaderi tamamıyla farklı gelişecekti.

Daha sonraları, sosyalist liderler, WZO'nun Nazilerle işbirliği yapmasını, Ha'avar Abkommen aracılığıyla Yahudilerin canlarını kurtarma amacı güttüğü mazeretiyle örtbas etmeye kalkışacaklardı. Ancak WZO'nun katı göçmen seçim politikası ve illegal göçe karşı sergilediği taviz vermeyen tutumu, bu iddiayı ilk andan itibaren çürütecekti. Her şeyden önce, David Ben Gurion gibi Siyonistler, Filistin'de kurulacak Yahudi devletinin inşasında ancak ve ancak 'en kaliteli insan malzemesini' kullanmak istiyordu. Bu nedenle Siyonistler, Alman Yahudileri için, Filistin'den başka bir kaçış bölgesi arayışına girmemişlerdi. Başka ülkelere göç etme fikri, WZO'nun politikasına tam anlamıyla ters düşüyordu. Kristal Gece sonrası, İngiltere, on binlerce Yahudi çocuğu Almanya'dan kurtarmayı önermesine karşı çıkan Ben Gurion, 7 Aralık 1938 tarihli Siyonist toplantısında;

> "Şayet Almanya'daki tüm çocukların İngiltere'ye getirmek suretiyle kurtulacağını bilsem ve diğer yandan ancak yarısının kurtarılıp İsrail'e getirilmesinin mümkün olduğunu bilsem ikinci şıkkı tercih ederdim. Zira üzerinde düşünmemiz gereken, salt bu çocukların canları değil, İsrail halkının da tarihidir."[48]

Geride kalan Alman Yahudileri, nasyonal sosyalizmin tehlikelerine bizzat tanık oluyorlardı. Yahudilere karşı başlatılan cadı avı, Siyonizm'e karşı besledikleri ön yargıyı ikinci plana itmişti. Nazi iktidarı, WZO için zorlayıcı bir baskı haline dönüşmüştü.

Nasyonal sosyalizm iki tür Siyonist doğurmuştu. Birincisi ideolizmi temel alırken, ikincisinin tek derdi hayatta kalmaktı. Doğu Avrupa kökenli ideolojik düşüncedeki Yahudilerin çoğu, Alman Yahudilerini, sırf canlarını kurtarmak için Filistin'e yerleşmekle suçluyordu. Almanlara özgü tipik, kayıtsız şartsız itaat etme özellikleri de sıklıkla dile getiriliyordu. Özellikle bu ikincisinde doğruluk payı olması mümkündür. 1938 yılında, Naziler, her Alman Yahudi'sinin bir Yahudi ismi edinmesini zorunlu hale getirdiğinde (ki; erkekler için İsrael, kadınlar için Sarah) birçok Alman Yahudi'si, verilen emri sorgulamaksızın, harfiyen yerine getirmişti. Bunu duyan, İdeolojik Siyonist yerleşimciler, Alman Yahudilerinin, sorgulamaksızın itaat edişlerini şaşkınlıkla karşıladı.[49] Başka bir sorun da, Alman Yahudilerinin İbranice konuşmakta yaşadıkları sıkıntıydı. Dil hâkimiyetini kuramadıkları için, Almanca konuşmayı sürdürüyorlardı. Bununla birlikte Alman kültürüne ve diline sıkı bağlılık gösterdiklerinden, Alman Yahudileri, nasyonal sosyalizmle özdeşleştiriliyordu. Yaşanan bir ihtilaf anında, ideolojik yerleşimciler, muhtemelen, nasyonal sosyalizmin Filistin'i de etkisi altına almasından duydukları korkuyu ifade edercesine, Alman Yahudilerine sıklıkla 'Hitler' benzetmesini yapıyorlardı.[50]

Yahudi basını da, Alman Yahudilerine karşı yükselen itiraz sesleriyle dolup taşıyordu. Solcu-Siyonist gazete Hapoel Hatsair, nasyonal sosyalizmin, Filistin'e göç etmek istemeyen Yahudilere verilmiş bir ceza olarak addediyordu.[51] WZO'nun şart koştuğu, karşılanması neredeyse imkânsız olan göçmenlik şartları ve illegal göç karşısında alınan olağanüstü sıkı tedbirler, Hapoel Hatsair gazetesinin gözünden tamamıyla kaçmış olduğu açıktır.

Nazi Karşıtı Boykot

1933 yılında, Amerika'da bir grup Yahudi savaş gazisi, Nazi Almanyasına karşı düzenlenecek uluslararası bir boykotun başlamasına öncülük etti. ZVfD, Alman parasının diğer uluslararası kurlar karşısında bir değeri olmadığından, Ha'avara Nakil Anlaşması'nın, bu kampanyayla ihtilaf içerisinde olduğunu inkâr etti. Önemli olan bir diğer unsursa, ZVfD'nin, Alman mamullerinin sürümü için başka birçok bölgede pazar bulmuş olmasıydı. Örneğin İngiltere, Ha'avar Abkommen aracılığıyla Alman mamulleri satın alıyordu. Böylelikle Alman Markı yabancı kurlara dönüştürülebiliyordu. ZVfD'nin iddialarının aksine, bu örgüt, salt Nazi karşıtı boykot saflarında yer almaktan kaçmak adına mazeret belirtiyordu.

Bunun yanı sıra WZO Siyonistlerinin, Nazi boykotunda yer almamalarının başka nedenleri de vardı. Filistin'de vuku bulacak herhangi bir durgunluk, büyük sıkıntıları da beraberinde getirebilirdi. Bu yüzden WZO oturup Nazilere karşı uygulanacak ekonomik yaptırımları seyretmeyi kesinlikle arzu etmiyordu. WZO, gerçekleşmesi muhtemel bir boykota karşı Nazilere şu mektubu gönderdi:

> "Almanya'daki gelişmeler karşısında yurtdışında yaşayan Yahudilerin gösterdiği tepki, Siyonizm'in hayata geçirilmesine ancak zarar getirecektir. Şu anda, birçok alanda Almanya'ya karşı yürütülen boykot, Siyonist yaklaşımdan katiyetle uzaktır. Zira Siyonizm savaşmayı değil, inşa ve ikna etmeyi öngörür (...) Bu vesileyle, Yahudi sorununun, elde edilen bulgular ışığında çözülmesi, devletin çıkarlarıyla hem fikir, samimi ve şeffaf Yahudi anlayış ve tutumuyla bir çözüme kavuşturulacaktır."[52]

Amerika'daki çeşitli Yahudi/Siyonist örgütler, Nazi Almanyasına karşı düzenlenen boykotu, ZVfD ve Naziler arasındaki işbirliğine gölge düşürmemek için karşı çıktılar. Bu örgütlerin boykota katılmamalarının başka nedenleri de vardı. Amerikan Yahudi Komitesi, İngiliz Yahudileri Temsilciler Kurulu ve Siyonist locası, Amerikan hükümetiyle ilişkilerini zedelememek için

boykota katılmayı reddetti. Ayrıca, bu örgüt ve kuruluşlar, Nazi Almanyasına karşı açıkça yürütülecek bir anti propagandanın, ABD'de antisemitizmi hareket geçirmesinden endişe ediyorlardı. ABD'deki antisemitizmi, Avrupa'daki süregelen Yahudi nefretiyle eş değer tutmak mümkün olmadığından, gösterilen gerekçenin doğruluğundan şüphe etmek yerinde olacaktır. Elbette ABD'de de Yahudiler, ayrımcılığın hedef tahtasıydı, ancak Avrupa'da olduğu üzere pogromlar söz konusu değildi. Ku Klux Klan gibi aşırı sağ görüşlü örgütler, antisemit ilkeleri benimsemiş olsalar da, bu ırkçı cemiyetlerin öfkeleri, birinci derecede, Afrika kökenli Amerikan yurttaşlarına yönelikti. Amerikan Yahudilerinin, Nazi Almanyasına karşı düzenlenen boykotta yer almamaya yönelik itirazlarının başında, kendi hayatlarını tehlikeye düşürmeme gerekçeleri de böylelikle geçerliliğini yitiriyordu. Gerçekte, adı geçen örgütlerin boykota katılmama gerekçelerinin ardında farklı nedenler yatıyordu. Siyonist hareketin temel ilkelerinin yanı sıra, Yahudi emekçilerin, nasyonal sosyalizme karşı oluşan tepkisinin, yine Yahudi elit kesime yönelme olasılığının korkusu da ağır basıyordu. Diğer bir deyişle, nasyonal sosyalizme karşı oluşan tepki, katlanarak Yahudi işverene karşı gösterilecek bir tepkiye dönüşebilirdi.[53]

Nazi Almanyasına karşı düzenlenecek boykota katılmama kararı bunlarla da sınırlı kalmadı. Amerika'daki Yahudi / Siyonist örgütler, hükümetin Avrupalı Yahudiler için göçmen yasasında değişiklikler yapmasının da önüne geçmek üzere lobi faaliyetleri yürütmeye başladılar. Bu çalışmalar esnasında da, ABD'de antisemitizmin artacağı endişesi öne sürülüyordu.[54] Ancak bu lobi faaliyetlerinin arkasında, Avrupa Yahudilerinin Filistin dışında bir ülke veya bölgeye göç etmelerinin önüne geçmek için güdülen Siyonist politikanın dayatmaları yatmaktaydı. ABD'ye daha fazla sayıda Yahudi'nin göç etmesine engel olan yasalar, Filistin'e yerleşmek için gereken ZVfD onaylı göç sertifikası alamayan Yahudiler için büyük sorun teşkil ediyordu. Almanya'daki Siyonistler, Filistin'e yerleşimlerini olanaksız kılarken, ABD'de-

ki Siyonistler de, aynı oranda ABD'ye kaçıp yerleşmelerinin önünü kesiyordu. Siyonistler, ABD'deki Nazi yanlısı hareketlere karşı bir önlem alma yoluna gitmediler. Bu konuda gösterdikleri soğukkanlılık, German-American Bund olarak bilinen Nazi sempatizanı grubun, 20 Şubat 1939 tarihinde, New York, Madison Square Garden'da düzenlediği, aralarında Amerikan Nazileri, Ku Klux Klan üyeleri ve aşırı sağcı Katolik papaz Peter Coughlan'ın liderliğinde toplanan 20.000'i aşkın faşistin bulunduğu gösteride açıkça hissediliyordu. Aynı saatlerde, Troçkist Sosyalist İşçi Partisi, 50 bin antifaşistin katıldığı bir karşı gösteri düzenledi. Toplanan kalabalık arasında, ABD'den çok sayıda solcu Yahudi de yerini aldı.[55] Nazi sempatizanları, karşı göstericiler tarafından öylesine kıskaç altına alınmıştı ki, yerel polis koruması altında olmasalardı, Madison Square Garden her an kan gölüne dönüşebilirdi. Amerikan Yahudi Komitesi, Amerikan Yahudi Kongresi ve Siyonist Locası gibi örgütler tüm ihtişamlarıyla, gösteriye katılmamayı tercih etmişlerdi.

1938 yılının Kasım ayında, bu örgütler, Nazilere karşı protesto eylemleri düzenleme kararı aldılar. Bunun yanı sıra, aynı örgütler, Avrupalı Yahudilerinin faydalanabilmesi için, Amerikan hükümetini, göçmen yasasında yumuşatmalara gitmesi yönünde ikna etme turları düzenlemeyi planladı.[56] Ancak bu kez de, Siyonist Locası'nın, Almanya, Avusturya ve Çekoslovakya'daki locaları, Naziler tarafından kapatılıp, mühürlendi. Böylelikle, söz konusu gösteri planları ve politik dayatmalar da yerini pasif direnişe bırakmış oldu. Siyonist Locası artık, Hitler'e karşı uygulanacak ekonomik yaptırımları konuşuyordu.[57] Görünen o ki, bir yıl öncesinde patlak veren Kristal Gece olayları ve toplama kamplarındaki binlerce Nazi rejimi karşıtı insanın çığlığı henüz yeterli değildi.

Nazi Almanyasını boykot etme planları, Filistin'deki Siyonistleri, bu konunun araştırılması için bir komisyon kurmaya yönlendirdi. Ben Gurion, kurulan komisyonun görevlerini şöyle tanımlıyordu:

"Komisyonun görevi, Almanya'daki Yahudilerin yaşam şartlarını iyileştirmeye yönelik çaba sarf etmek değildir. Komisyon ancak, Alman Yahudilerinin, en kısa süre içerisinde Filistin'e göç edebilmelerini sağlamaktır."[58]

ABD'deki Yahudilerin, Nazi Almanyasına karşı boykot düzenleme kararlarının ardı ardına erteleniyor olması, Hitler'in çıkarlarına hizmet etmiştir. Nazi rejiminin ilk yıllarında, ekonomik krizin belirtileri açıkça görülebilirken, büyük sermaye tarafından finansmanın sözü bile edilmiyordu. O dönemde düzenlenecek etkin bir boykot, Nazi Almanyasına derinden zarar verebilirdi. Ancak 1939 yılında, Siyonist Locası boykot konusunda nihayet ikna olduğunda, durum tamamıyla değişmiştir. Hitler, bütün yıl boyunca, Alman ve diğer çok uluslu şirketlerin sayesinde hatırı sayılır bir para akışını gerçekleştirmişti. Böylelikle ülke artık, ekonomik anlamda oldukça güçlü bir hale gelmişti. Diğer bir deyişle, gerçekleştirilecek bir boykot eyleminin istenilen sonuçları vermesi, olası görünmüyordu.

1933 yılında, Nazi Almanyasını boykot eylemleri böylesine baltalanmamış olsaydı, muhtemelen tarih sayfaları da tamamıyla farklı şekilde yazılacaktı. Görünen o ki, zamanında düzenlenecek uluslararası bir boykotun, Alman Yahudileri için hayati önem taşıyacağı net bir biçimde bilinirken, WZO ve diğer Siyonist örgütlerin bunu görmezden gelmeleri düşündürücüdür.

7

Savaş Yıllarında Siyonizm

30'lu Yıllarda WZO'nun, Soykırıma Dair Hesapları Neydi?

Önceki bölümde anlatılan, WZO ve Naziler arasında karşılıklı çıkarlarla beslenen ilişki, Siyonistlerin, 30'lu yıllarda, Avrupa Yahudilerinin fiziksel olarak yok edilmesiyle sonuçlanan eylemler hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğu sorusunu da beraberinde getiriyor. Bu sorunun cevabı, Nazi üst düzey yetkililerinin, Yahudilerin sistematik olarak katledilmesine yönelik kararların alındığı zaman dilimiyle ilişkilidir. Bu konuya ilişkin yazılı emir ve belgeleri içeren kanıtlar hiçbir zaman bulunamadığından oldukça şaibeli görüşler ön plana çıkmaktadır.[1]

Hitler'in, Yahudilerden kurtulmaya yönelik aldığı radikal kararlar, uzun yıllar öncesine, Kavgam'ı kaleme aldığı döneme uzanır. Hitler kitabında, I. Dünya savaşı sırasında Almanya'nın binlerce Yahudi'yi katletmesini, başarıyla yerine getirilmiş bir görev olarak tanımlar. Diğer yandan, nasyonal sosyalizmin en paradoksal (aynı zamanda hain) yanı, birbirinden çok farklı yansımalara sahip olmasıdır. Naziler, 1933 yılında iktidara geldiğinde, Yahudilerin topluca ve sistematik bir şekilde ortadan kaldırılmalarına yönelik çözüm önerilerini henüz açıkça ortaya koymamıştı. Üstelik 30'lu yılların sonlarına doğru, nasyonal sosyalist antisemit düşünce, kitle katliamı fikrine tamamıyla uzaktı. Hatta Yahudi nefretinin had safhaya yükseldiği ve şiddetli saldı-

rılarla yüzünü gösterdiği vakalarda dahi henüz kitle katliamından söz edilmiyordu.

Nazilerin Yahudi aleyhtarı politikası, kitle katliamı planlarından çok nispeten, Yahudilerin, bütünüyle Almanya dışına sürülmesi fikrine dayanıyordu. 1938 yılında Kristal Gece olayları da bu amaca hizmet etti. Her ne kadar 36 kişinin ölümüyle sonuçlansa da, katliama yönelik eylem planları henüz devrede değildi. Kristal Gece ya da Kırık Camlar Gecesi olarak da bilinen olay gecesinde, Yahudiler, Naziler tarafından aşağılanmış, mesken ve işyerleri yağmalanmış ve sinagoglar yakılarak yok edilmişti. Eylemin asıl amacı, Yahudilerin bezdirilerek, Almanya'yı terk etmelerinin sağlanmasıydı. 30'lu yıllarda, Yahudilerin toplu olarak, Dachau, Sachsenhausen ve Buchenwald gibi toplama kamplarına gönderilmesi söz konusu değildi. Bu kampların sakinleri, çoğunlukla rejime muhalif politik mahkûmlardan oluşuyordu. Kristal Gece'yi izleyen günlerde, Naziler, olaylardan doğrudan sorumlu tuttukları yaklaşık 25.000 Yahudi'yi önce tutukladı, daha sonra göç edeceklerini taahhüt etmeleri şartıyla serbest bıraktı.[2]

Barbarossa Harekâtı

Otuzlu yıllarda antisemitizmin nihai soykırıma dönüştürdüğü Yahudi nefreti, nasyonal sosyalist kalenin tek temel taşı değildi. Savaş sonrası, antikomünist propagandayla gittikçe güçlenen komünizme duyulan öfke de Nazilerin nasyonal sosyalist kalesinin temel taşlarından bir diğerini oluşturuyordu. Hitler, komünistleri Yahudilerin düşmanı olarak addetmiyor ve komünizmin ortaya çıkışından Yahudileri sorumlu tutuyordu. Bu yüzden Yahudileri ve komünistleri, henüz iki farklı düşman odağı olarak algılamıyordu. Hitler'in, Yahudileri ve komünizmi bir bütün olarak değerlendirmesinin nedenleri de bilinmemektedir. Rus Devrimi'ne Yahudiler katılmış olsa da, etkin bir rol üstlendikleri söylenemez. Bunun yanı sıra, kısa süreliğine de olsa, Berlin'de kurulan komünist Sovyet Cumhuriyeti bünyesinde, nispe-

ten daha fazla Yahudi kilit noktalarda yer almıştı. Hitler'e göre komünistler de Yahudiler kadar kabul edilemez bir topluluğun mensubuydu. Bu sırayı, Doğuda, çoğunluğunu Yahudi olmayan komünistlerin oluşturduğu ve aşağı ırk olarak görülen Slav halkları izliyordu.

Hitler'in ateşli antikomünist söylemi, politik programının büyük bir kısmını teşkil etmeseydi, muhtemelen iktidara gelmesi de mümkün olmayacaktı. Hitler'in Sovyetler Birliği'ne karşı muhalif duruşu, Alman elit kesimi, kilise ve iş dünyası tarafından desteklenirken, antisemit yaklaşımına öncelik verilmiyordu.

Bolşevizm'i tek bir darbeyle tamamıyla ortadan kaldırmak üzere 1941 yılında Hitler ve kumandanları, Sovyetler Birliği'ne karşı savaş ilan ederek Barbarossa Harekâtı'nı başlattı. Harekât öncesi Hitler, bir kampanya düzenleyerek, diğer batılı güçleri bir safta tutarak, Bolşevizm'e karşı birlikte mücadele etmeyi önerse de, beklediği cevabı alamaması üzerine Stalin'i tek başına alt etme kararı aldı. 1 Eylül 1939'da Polonya'ya karşı gerçekleştirilen saldırıyla birlikte Sovyetler Birliği'ne yönelik müdahalede ilk adım atılmış oldu. Hitler'in Dışişleri Bakanı von Ribbentrop'un Sovyetlerle imzaladığı saldırmazlık paktı, Nazilere, Polonya'nın büyük bir kısmını, dirençle karşılaşmaksızın kolayca işgal etmesine fırsat verdi. Ancak III. Reich, Stalin'le yapılan anlaşmanın kısa ömürlü olacağını ve esas hedefin Sovyetler Birliğini ortadan kaldırmak olduğunu biliyordu. Polonya'nın işgalinden sonra, Alman ordusu ve SS'ler vakit kaybetmeksizin hücuma devam ettiler. Saldırılarını, özellikle mukavemetle karşılaşacaklarını düşündükleri bölgelerde yoğunlaştırdılar. İlk günlerden itibaren 10.000 Polonyalının öldüğü hücum hareketinde, binlerce kişi tutuklanarak Alman toplama kamplarına gönderildiler. Öldürülen Polonyalıların 5000 kadarı Yahudi'ydi. Hayatta kalan Yahudiler, dövülüyor, aşağılanıyor, gettolara hapsediliyor, çalışma kamplarına gönderiliyor veya Sovyet sınırına sürülüyorlardı. Ancak sistemli kitle katliamları henüz hayata geçirilmemişti. Ayrıca bu, Hitler'in Polonya'yı işgal etmesinin esas

nedenlerinden biri değildi.[3] Hitler, topraklarını genişletme konusundaki tutkusu nedeniyle orantı mefhumunu hiçe sayıyordu. 1938'de Avusturya'nın ilhakı (Anschluss) ile Çekoslovakya, Polonya gibi diğer bölgelerin işgal edilmesinin ardından, III. Reich sınırları içerisinde yaşayan büyük bir Yahudi nüfusu yer alıyordu. Hitler'in yayılmacılık politikası, Almanya'nın Judenrein (Yahudi ırkının Alman topraklarından sürülmesi) planlarına ters düşüyordu. Bununla birlikte, Nazi Almanyasının, 22 Haziran 1941 tarihinde, Sovyetler Birliğine taarruza geçmesinin ardından, Hitler çok daha yoğun bir Yahudi nüfusuyla karşı karşıyaydı. Başlangıçta Naziler, bu Yahudi nüfusunu toplu olarak doğu sınırında Volga ve Ural bölgelerine sürülmesi kararını aldı.[4]

Ayrıca Sovyetler Birliğine karşı sürdürülen bu 'haçlı seferi'nin asıl hedefi, diğer bir deyişle Bolşevizm'in kökünün kurutulması planı önceliğini koruyordu. Bununla birlikte, birçok Yahudi salt Nazilerin, Yahudiler ve komünistler arasında kurdukları bağ nedeniyle ölüme gidiyordu. Amerikalı tarihçi Arno Mayer 'De hakenkruistocht' adlı kitabında 'haçlı seferi'ni şöyle tanımlıyordu:

> "Yahudilerin yok edilmesine yönelik eylemler ne başlı başına bir hareket ne de tamamen öncelikli bir girişimdi. Hitler'in, Sovyetler birliğine karşı, giriştiği hücum hareketinin altında beş milyonluk Yahudi nüfusunu esir almak gibi bir niyet gizli değildi. Ne de Hitler, kıtanın geri kalan kısmını Yahudilerden temizleme eylemini gizlemek için bir kriz yaratma peşindeydi. İşin doğrusu Barbarossa Harekâtı en başından beri Yahudi aleyhtarı ölümcül bir güç kaynağından besleniyordu. Zira Yahudiler, 'Yahudi Bolşevizminin' en önemli öğeleri olarak gösteriliyor ve Commisarorder'ın seri mahkeme usulüyle yargılayarak, idam cezasına çarptırdığı Yahudilerin cezası derhal infaz ediliyordu. Ancak bu, ilerde bütün Yahudilerin öldürülerek, köklerinin kurutulması için verilecek talimatlardan farklıydı."[5]

Nazi Almanyasının Doğu Cephesinde Uğradığı Bozgun ve Soykırımın Başlaması

Kızıl Ordu, Hitler'in birliklerinin birbiri ardına kazandığı başarılara son vermek üzere harekete geçti. Başlangıçta Naziler, Fransa ve Benelüks ülkelerine yönelik Yıldırım Savaşı (Blitzkierig)'nda kolaylıkla başarı elde etmelerinden dolayı, Stalin'e karşı sürdürdükleri kampanyanın da hedefine ulaşacağına kesin gözüyle bakıyorlardı. Komünizmin bayağılığına olan inancından kati suretle ödün vermeyen Hitler, Sovyetler Birliği'nin gösterdiği direnişin uzun sürmeyeceğini düşünüyordu. Üstelik Nazi komutanları, iyi organize edilmiş etkin Rus birlikleriyle karşılaşmayı beklemedikleri gibi, çetin Rus kış iklimine uygun teçhizat ve kışlık üniformaya sahip olmayan birliklerinin, kolaylıkla alt edilebileceğini hesaba katmıyordu.

Bu dönemden itibaren, Almanların nihai yenilgisinin sınırları çizilmeye başladı. Ancak Hitler, ordularına, ne olursa olsun, kanlarının son damlasına kadar savaşma emrini verdi. Kızıl Ordu'nun gösterdiği kuvvetli direniş karşısında nasyonal sosyalist antisemitizmin öfkesi de doruk noktasına ulaşmış oldu.

Naziler, çoğunluğu Yahudilerden oluşan sivil nüfusu öldürmeye başladı. Her geçen gün artan bir öfkeyle, Doğu Cephesinde uğradıkları bozgundan sorumlu tuttukları Yahudilerin kıyımı da hız kazandı.

Nazilerin, Doğu Cephesinde uğradıkları bozgunun bilânçosu yüksekti. 1942 Ocak ayı itibarıyla, ölü sayısı 200 bini bulurken, 700 bin asker de yaralanmıştı. Ancak benzeri kayıplar Hitler'in Bolşevizm'e karşı yürüttüğü mücadele yolundan alıkoymadı. Topyekûn savaş ekonomisine geçiş yapmış olan Nazi Almanyasında, Wehrmacht da daha fazla mühimmat, silah ve benzeri ürünlere gereksinim duyulmaktaydı. 10 Ocak 1942 tarihinden itibaren üretim, zaruri tüketim mallarına değil, silah ve askeri gereçlere doğru ağırlık kazandı.[6]

Nazilerin karşı karşıya kaldıkları en büyük sorun, Doğu Cep-

hesinde verdikleri askeri kaybın ikame edilmesi konusunda yaşanıyordu. Ordu acil bir şekilde 800.000 askere ihtiyaç duyuyordu. Oluşturulan yeni birliklerin çoğunlukla sanayi sektöründen gelen işçi kesimi tarafından sağlanması, üretimi sağlayacak işçi açığını da beraberinde getiriyordu. Naziler, önceleri, işgal altına aldıkları ülkelerdeki işçileri, Arbeitseinsatz olarak Almanya'ya getiriyordu. Doğu Cephesinde uğradıkları kaybın oluşturduğu açığı kapatmak üzere kullanılan bu güç potansiyeli, geride kullanılacak iş gücünün telafisini de olanaksız kılıyordu. Toplama kamplarında bulunan Yahudi ve Yahudi olmayan mahkûmlar, zorunlu işçi olarak çalıştırılmaya başlandı.

Bu koşullar altında, 20 Ocak 1942 tarihinde Wannsee Konferans'ı gerçekleştirildi. Bu konferans, tarihe, Nazi yönetiminin, 'Yahudi sorununu' tamamıyla ortadan kaldırmaya yönelik kararlar alarak, Yahudilerin endüstriyel kıyımına onay verdiği konferans olarak geçecektir. Gerçi katılımcı Nazi üst düzey yetkilileri arasında, hangi koşullar altında olursa olsun Yahudilerin toplu kıyımlar aracılığıyla ortadan kaldırılmasına yönelik ısrarcı tutumuyla göze çarpan Reinard Heydrich gibi ideolojik fanatikler yer alsa da, ilk etapta, konferansa müteakip, mutabık kalınan bir karara varıldığı söylenemez. Diğer yandan General Oswald Pohl gibi SS subayları da, toplama kamplarında mahkûm edilmiş Yahudilerin, iş gücü olarak değerlendirilmesini istiyordu. Tabiî ki bu öneri, toplama kamplarında mahkûm edilmiş Yahudilerin yaşam şartlarının iyileştirilmesini içermiyordu. Yahudilerin iş gücü olarak değerlendirilmesi yönünde fikir beyan eden bu kesim, toplu kıyımların ancak Yahudilerin iş gücü olarak değerlendirilmesinden sonra uygulanmasını ön görüyordu. Heydrich'in aksine görüş belirten üst düzey Nazi yetkililerinin de katkılarıyla, toplama kamplarında zaten kelimenin tam anlamıyla ölesiye çalışan Yahudiler, bir taraftan 'Yahudi sorunu' kökünden çözülürken, öte yandan Alman savaş ekonomisine de hizmet edecekti.

Bu iki bakış açısından hangisinin uygulama aşamasında ağır-

lık kazandığını söylemek muhtemelen zor, ancak Alman ordusunun, Doğu Cephesinde gösterdiği başarının da belirleyici bir etken olduğunun da altını çizmek gerekir. Wehrmacht'ın başarısının altında toplama kampları aracılığıyla elde edilen ekonomik destek yatmaktadır ancak, Nazi Almanyasının her geçen gün artan aşırı kan kaybı da, Heydrich gibi fanatiklerin planının uygulanmasını kaçınılmaz kılmış olabilir.

Nazi üst düzey yetkilileri arasında sıklıkla rastlanan görüş ayrılıklarından doğan tartışmalardan biri de, yok etme kampı olarak da adlandırılan Auschwitz toplama kampında yapıldı. Auschwitz'de tutuklu bulunan mahkûmlar, gaz odalarına nispetle kötü yaşam koşulları ve ölesiye çalıştırılmaktan dolayı yaşamlarını yitirmişlerdir.[7] Diğer yok etme kamplarının aksine, Auschwitz, Alman savaş endüstrisi için büyük önem taşıyordu. Auschwitz'den getirilerek Alman şirketlerinde çalıştırılan işçilerin oranı bunu açıkça ortaya koymaktadır.

Yok Etme Kampları

Sınır dışı edilen Yahudilerin çoğu, Nazilerin çalışamaz raporu verdiği kesimdi; üstelik çalışabilen mahkûmların büyük bir bölümü de salgın hastalıklardan kırılıyordu. Bu çalışamaz durumdaki kesim için Naziler, salt Auschwitz'de gaz odalarıyla kalmamış, Chelmno, Belzec, Sobibor ve Treblinka'da da yok etme kampları inşa etmişti. İdeolojik bakış açısı da, planların uygulanmasında önemli yer teşkil ediyordu. Propaganda bakanı Joseph Goebbels, ısrarla, Arî ırkın kökünün kurutulmasının önüne geçecek tek yolun, Yahudileri ortadan kaldırmak olduğunda direniyordu:

> "Eğer Yahudileri şimdi kendi hallerine bırakırsak, ilerde Arî ırk ve Yahudi basilleri arasında çıkması muhtemel bir ölüm kalım savaşında onlar tarafından yok edilmeye başladığımızda çektiğimiz acı ve üzüntü bir fayda sağlamayacaktır."[8]

Yukarıda vurgulandığı üzere, Yahudilerin sistemli bir şekilde katledilmesi kararı, savaşın sona ermesiyle doğrudan ilintilidir.

Hollanda-Westerbork transfer kampı komutanı Albert Konrad Gemmeker, Nazilerin, mevcut şartlar altında, nasıl bir ruh durumuyla hareket ettiğini, 1949 yılında Asen Yüksek mahkemesinde yargılandığı sırada; "Nazi hiyerarşisinin, 'Yahudi sorununu', 'uluslararası boyutlarda askeri bir mesele' olarak değerlendirdiğini ve Almanya'nın savaşı kazanmasının ancak bu sorunun çözülmesine öncelik tanımasıyla mümkün kılınacağı" sözleriyle açıklamıştı. Savaşın başlangıcından itibaren, Yahudilerin, terki yasak yerlere yerleştirilmesinin (gettolaştırılmasının) ardında 'Almanya'yı sırtından bıçaklayarak, ihanet etmelerini' engelleme isteği yatıyordu.[9]

Diğer yandan, Nazilerin, Yahudileri düşman görmesi için herhangi bir neden olmadığından, Gemmeker'in bu paranoyak ifadelerinin temelini gerçekten Nazi propagandasından alıp almadığını belgelemek mümkün değildir. Uluslararası Yahudi kuruluşlarının Almanya'ya karşı bir komplo düzenlediğine dair en ufak bir belirti dahi yoktur. Ne var ki, Yahudiler, bireysel olarak bu tür girişimlerde bulunmaya kalkışmış olsalar dahi gerekli donanım ve araçlardan yoksun olmaları, planların kâğıt üzerinden öteye gitmesini engellemiştir. Ancak nasyonal sosyalist propaganda makinesine göre, Yahudilerin tehditkâr duruş ve söylemleri, Almanya'nın savaşı kazanmasını engelleyici unsurlarındandı. Göç projeleri, gettolaştırma sonrası en son aşamada sıra *nihai çözüme* gelmişti.

Amerikalı tarihçi Arno Mayer, Doğu Cephesindeki yenilgi ve soykırım kararının alınmasını şöyle ilintiliyor:

> "Nazi liderlerinin politik kibirleri, rüyalarını gerçekleştiremeyeceklerinin farkına varmaları ve kapıldıkları ümitsizlik doğrudan Yahudilerin yaşadığı dehşete başkalaşmıştır. Gerçekleştiremedikleri rüyaları, Nazi rejiminde ahlaki, dini ve politik normların ve tüm diğer geleneksel insani değerlerin yok sayılıp çiğnenmesine neden olmuştur. Kontrolü kaybettiklerini anladıklarında, ağır bozguna uğramış ve gittikçe körleşmiş erk açlıklarını, vahşet ve mezalim dolu fiillerle beslemişlerdir. Tam bu sırada, Sovyetler Birliği ve Yahudi Bolşevizm'ine karşı düzenledikleri, an-

cak hayal kırıklığına uğradıkları haçlı seferinin döküm potasında, *nihai çözümü* tasarlamış ve hayata geçirmişlerdir. Diğer yandan bu başarısızlık, Doğu Avrupa'da Yahudileri hedefleyen olağanüstü zulmün ve vahşetin, kolaylıkla programlanıp uygulanabileceği şartları da yaratmıştır."[10]

"Şayet Almanya, Sovyetler Birliği ile girdiği savaştan görkemli bir zafer elde ederek çıkmış olsaydı, hâlâ toplu kıyımlar gerçekleştirir miydi?" sorusuna cevap vermek oldukça zor. Ancak Hitler'in o ana dek yaptığı konuşmalarda, Yahudilere karşı her halükarda radikal tedbirler alacağı izlenimini edinmek olasıdır. Diğer yandan, Naziler muhtemel bir savaşın arifesinde Yahudilikle bitmek bilmeyen şiddetli bir hesaplaşma içine girdiler. Örneğin, 30 Ocak 1939 tarihinde Alman parlamentosunda yaptığı konuşmada Hitler şunları söylemektedir:

> "Şayet Avrupa'daki Yahudi kapitali, (Avrupa'nın) halklarını yeni bir dünya savaşına sürüklemeyi başarırsa, bu savaş, bir Yahudi zaferinin ardından tüm dünyanın Bolşevikleşmesiyle değil, Avrupa'daki tüm Yahudilerin kökünün kurutulmasıyla sonuçlanacaktır."[11]

Stern Gang Çetesi

30'lu yılların başından, soykırım kararının alınmasını izleyen döneme kadar, ZVfD ve WZO, Nazilerin antisemit politikasının beş milyondan fazla Yahudi'nin ölümüne neden olacağını öngöremediler. Ancak 19. Yüzyılın başlarında, Doğu Avrupa'da nasyonal sosyalist şiddetin Yahudilere karşı uygulanan pogromlara neden olduğu gerçeğini görememeleri kabul edilebilir değildir. Bununla birlikte Naziler, savaş öncesinde de, fiziksel yok etmeye yönelik planlarından zaten söz etmekteydiler. Ayrıca, bu planlar, 20'li yıllarda, Hitler'in Davam adlı kitabında açıkça anlatılmaktaydı. Diğer yandan, Siyonistlerin Hitler'in kitabını okuyarak, fikirlerine hayranlık duymaya başlamaları da bu dönemde başladı. 1933 yılında Siyonist lider David Ben Gurion, Münih'te trene binmek için beklerken, Davam'ı satın aldı. Yaşam öyküsünü kaleme alan Shabtai Teveth'e göre, sonradan İsrail'in başbakanı olacak Gurion kitabı itinayla okuduktan sonra,

Yahudileri bekleyen karanlık bir geleceğin endişesini duydu.[12] Aslında Gurion'un kitabı okuduktan sonra nasyonal sosyalist tehdidin varlığına gerçekten ikna olup olmadığı tartışmaya açıktır. Zira Gurion da, WZO'nun 30'lu yıllarda Nazilerle masaya oturarak imzaladığı Ha'avara Nakil Anlaşması; transfer anlaşmasının mimarlarından biriydi.

30'lu yıllarda Nazilerle işbirliğine giden WZO aslında ateşle oynuyordu. Soykırım, dünya Siyonist hareketine büyük bir darbe indirdiğinden, oynadıkları ateşin büyük yanıklara neden olduğu ortadaydı. 1942 yılında Ben Gurion verdiği demeçte, soykırımı Siyonizm'e karşı işlenmiş büyük bir suç olarak tanımlarken, şunları söylüyordu;

> "Avrupa Yahudilerinin yok edilmesi Siyonizm için bir felaket, ülkeyi kuracak kimse kalmayacak!"[13]

1939 yılında Alman Yahudilerinin Almanya'yı terk etmeleri sekteye uğrayarak neredeyse tamamıyla durdu. Bu duruşa neden, yeni yeni patlak veren dünya savaşı değil, Filistin'e göç eden Alman Yahudilerinin sayısına ciddi sınırlamalar getiren İngilizlerdi. Bu yüzden Adolf Eichmann, Alman Yahudilerini Madagaskar Ada'sına sevk etmek istediyse de Fransa'nın adadan vazgeçmemesini üzerine bu plan hayata geçirilemedi. Fransa'nın itirazı, Almanya tarafından işgal edilmesinden sonra dikkate alınmasa da, bu kez İngilizlerin oyun bozanlığı devreye girdi.[14] Madagaskar'a ulaşmak için geçilmesi gereken deniz yollarının kontrolü İngilizlerin elinde olduğundan, Yahudilerin adaya nakli için izin almak zorunluydu. Hitler, bir Alman gemisinin, İngiliz torpidoları için kolay bir yem olduğunu düşündüğünden, Madagaskar planı da böylelikle suyu düşmüş oldu.

Savaş koşulları altında, Almanlar ve İtalyan müttefikleri, Filistin'i İngilizlerin kontrolü altında görüyorlardı. Siyonistler, Naziler ve İtalyan faşistlerin işbirliği sonucunda 1940 Eylülünde, İtalyan savaş uçakları Tel Aviv'i bombalayarak yüzlerce insanın yaralanmasına neden oldular.[15] Diğer yandan Alman mareşali Rommel, çölde İngilizlerle sıcak çatışmaya girdi. Ancak her

iki eylemde Filistin'i işgal etmek mümkün olmadı. Savaşın Siyonizm'in üzerinde büyük etkileri oldu. Savaşın arifesinde büyük sayıda Avrupalı Siyonist, ABD ve Filistin'e göç etmek istedi. Ayrıca Savaş şartları Siyonizm'i de bölünmeye zorladı. Birbirinden farklı gruplar, karşı bakış açıları ve görüşler benimsemeye başladı. Revizyonist hareket İrgun Siyonistleri; revizyonist Siyonist milisler, İngiltere ile uzlaşı yoluna gitmeyi denediler. Bu, Siyonistler için atılması büyük bir adımdı, zira birçok Siyonist, İngiliz Hükümetini hâlâ düşman olarak addediyordu. Siyonistler, Alman Yahudilerinin, Filistin'e göç etmelerine sınırlamalar getiren İngiltere'yi affetmiş değillerdi. Ancak diğer yandan, İngiliz ordusuyla işbirliğine giden Siyonistler de vardı. Bunlardan İrgun'un kurucusu David Raziel, İngilizlere ait bir istihbarat biriminde subay olarak görev yapıyordu. 1941 yılında, üzerinde İngiliz üniforması olduğu halde ölü bulundu. Irak'ta (Nazi yanlısı) Rashid Ali'ye karşı, İngilizlerin düzenlediği operasyonda yer almıştı.[16]

II. Dünya Savaşı sırasında Siyonizm, farklı biçimlerde de ortaya çıkıyordu. Örneğin, Yair Stern tarafından kurulan ve daha sonraları özellikle Stern Çetesi olarak anılacak olan Ulusal Askeri Örgütü (National Military Organisation) NMO. David Raziel'in İrgun adlı örgütünde olduğu gibi, Stern Çetesi de Vladimir Jabotinsky'nin revizyonist Siyonizm'inden etkilenmişti. Ancak Stern Çetesi'nin politikası, bariz İngiliz yanlısı Irgun'dan farklıydı. Yair Stern ve radikal Siyonist yandaşları İngilizlerle işbirliği yapmaktansa, Hitler'le ortaklık yapmayı tercih etti. Stern Gang, savaştan sonra Hitler'in Filistin'de otonom bir İsrail devleti kurulmasına yardımcı olması koşuluyla, Almanlarla işbirliği yapmak istiyordu. Stern Gang, Alman Dışişleri Bakanı Otto von Henting ile görüşerek, Türkiye'deki Alman büyükelçisi Franz von Papen'a bir mektup gönderdi. Mektubun şu paragrafı dikkati çekmektedir:

> "Yahudi halkının Avrupa'dan sürülmesi, 'Yahudi sorununun' çözülmesi için bir ön koşuldur; ancak bu Yahudi halkının kendi

memleketlerine, diğer bir deyişle Filistin'e gelmeleri ve özgün tarihi sınırlarıyla çevrelenmiş bir devlet içerisinde olması kaydıyla gerçekleşebilir (...) NMO... Alman Reich'i ile yapılacak bir anlaşmaya bağlı kalmak suretiyle, totaliter ve ulusal temeller üzerine dayandırılacak tarihi bir Yahudi devletinin kurulması, Almanya'nın Yakın Doğu'daki gücünü kalıcı ve etkin kılacaktır. Bu söylediklerinin ışığında NMO, yukarıda tarifi yapılan ve Filistin'de başlatılan İsrail'in ulusal özgürlük direnişinin Almanya tarafından tanınması halinde savaş boyunca Almanya'nın saflarında durmayı taahhüt eder."[17]

Stern Gang mektubunda amacını daha açık belli ediyor;

"Gerçekte SİZİN fikirleriniz bizimkilerle aynı doğrultuda. SİZİN düşünce yapınız ve bizim hedeflerimiz arasında bir ayrılık yok. O yüzden SİZE neden birlikte hareket etmediğimizi soruyoruz?"[18]

Yair Stern'in, von Papen'a yazdığı mektup, aynı zamanda İsrail'in gelecek başbakanlarından ve o dönemde Stern Gang'ın ikinci adamı olan İzak Şamir tarafından da imzalanmıştı.[19] Stern Gang'in, Nazilere sunduğu teklifler gerçeklikten çok uzaktı. Naziler, Mussolini'nin faşistleriyle birlikte, Filistin'in kontrolünün İtalyanların eline geçmesini sağlamak için, strateji geliştirme kararı almıştı. Berlin, Yair Stern ve yandaşlarının teklif önerilerini bu yüzden dikkate almadı. Diğer yandan Stern'in aynı şekilde İtalyan faşistlere sunduğu teklifler de sonuçsuz kaldı. Stern'in İtalyanlara sunduğu teklifte; Yahudilerin, Filistin'e sağ salim ulaştırılmasına karşılık, Stern Gang, İtalyanların Ortadoğu'daki nüfuzunun artırılmasına öncülük edecekti. Bu hususta karşılıklı görüşmelere eğilim gösterseler de, İtalyanlar, bu planı uygulama taraftarı olmadı.[20]

II. Dünya Savaşı sırasında, Stern Gang Örgütü bir süreliğine kendini fesih etti ve 1943 yılında, İsrail Özgürlük Savaşçıları (Lechi) olarak tekrar faal hale geldi. Ayrıca, Stern'in askeri yapısında da büyük değişikliklere gidildi. Gizli bağlantıları olan, alt hücrelere bölünen Stern, davasından vazgeçmeyerek, 'İngilizleri Yahudi kentlerinden sürün!' şeklindeki bildik İngiliz karşıtı sloganıyla devam etti. Bu sloganın gerçekte anlamı; müm-

kün olduğunca çok sayıda İngiliz asker ve polis ajanının öldürülmesi eylemlerinde bulunmaktı. Stern, İngiliz üst düzey yetkililerine karşı da eylemler üstleniyordu. Bölge Emniyet Amiri Sir Harold MacMichael'a karşı giriştikleri suikast eylemi, hedefini bulamadı. Ancak 6 Kasım 1944 tarihinde, Kahire'de Stern Gang teröristleri, Ortadoğu'daki İngiliz 'Mukim Elçisi' Lord Moyne'yi öldürerek emellerine ulaştı. Mısır polisi, suikastla bağlantılı olarak, iki Stern Gang lideri; Eliahu Hâkim ve Eliahu Bet-Zuri'yi tutukladı. Teröristler, Ocak 1945'de Kahire'de yargılanarak idam edildi.[21]

Stern Gang, II. Dünya Savaşında, Siyonizm bünyesinde varlığını sürdüren küçük ancak saldırgan bir örgüttü. 1944 yılında, bu örgüte bağlı 300 kişi yer alıyordu. Diğer Siyonist milislerin aksine Stern Gang, büyük para kaynaklarından yoksundu. Sosyalist Hagannah Milisleri, Yahudi Ajansı'ndan maddi destek sağlarken, Irgun, Filistin ve ABD'deki Yahudi kapitalistlere bağımlıydı. Ancak, Stern Gang, İngilizlere karşı giriştiği direnişi resmileştirmek için kanlı eylemlere imza atıyordu. Yair Stern'in örgütü bu kanlı eylemler yüzünden Filistin'deki Yahudi toplumu tarafından kabul görmedi.[22]

Soykırım Haberlerinin ABD'deki Siyonistler Tarafından Göz Ardı Edilmesi

Üst düzey Nazi subayları, Yahudilerin sistematik olarak yok edilişlerini gizli tutuyorlardı. Bu nedenle, sınırlı sayıdaki kişiler gerçeği biliyordu. Almanların çoğu, ne olup bittiğine dair, ancak tahmin yürütebiliyordu. Naziler de, Yahudilerin katli ya da öldürülmesi yerine 'özel muamele' ya da 'ötenazi' gibi terimler kullanıyorlardı. Ayrıca, soykırım kapsamında doğrudan öldürme eylemlerinden sorumlu askerler de bu terimleri kullanmaları yönünde motive ediliyorlardı. Yahudileri çektikleri acıdan kurtardıkları için, suçluluk duymalarına gerek yoktu. Aynı gerekçe, Nazi kıyımının ötenazi programı dâhilinde, otuzlu yıllarda -ilk Nazi kurbanları olan zihinsel özürlülerin öldürülmesinde de- geçerliydi.

Nazilerin gerçekleştirdiği eylemler büyük gizlilik içerisinde sürdürülmesine karşın, işgal altında olmayan ülkelerde haberler şimşek hızıyla yayılıyordu. Filistin'deki Siyonist örgütler, Avrupa'da işlenen insanlık suçundan haberdar olmalarına karşın pasif kaldılar. Filistin'deki Yahudi toplumu (Yişuv) Avrupa'daki Nazi kıyımı haberlerine farklı tepkiler gösterdi. II. Dünya Savaşının patlak vermesinin hemen öncesinde, Filistin'e göç etmeyi başaran çok sayıda Avrupa Yahudi'si, geride bıraktıkları aile ve akrabaları konusunda endişe duyuyor, siyah bayraklarla donatılmış caddelerde toplu matemler düzenleniyordu. Yahudi okulları, öğrencilere, Avrupalı Yahudilerin yaşadığı vahşete dair dersler okuturken, kimsenin çıkıp dolaşmadığı sokaklarda ölüm sessizliği hâkimdi.[23] Filistin Yahudileri, liderlerine, Avrupa'daki Yahudilere askeri destek vermeleri konusunda baskı yapıyordu. Yahudi Ajansı, Churchill'den, Polonya ve diğer Alman işgali altındaki bölgelere Yahudi komandoları göndermesini istediyse de, Siyonist liderler bu isteğe karşı çıktılar. Savaşın sonlarına doğru, Filistin'den hareket eden bir grup Yahudi komando, Yugoslavya, Romanya ve Macaristan'a hava yoluyla bırakıldı. Bu duruma itiraz eden grup arasında David Ben Gurion da bulunuyordu:

> "Savaş ortasında Polonya'da Yahudi komandolar? Gülünç değil mi? Komandolarınız olsun istiyorsanız önce bir devletinizin olması gerekir!"[24]

Nazi soykırımına dair alınan haberler, Siyonistlerin bakış açısını değiştirmedi. Siyonist örgütlerin olağan toplantılarında, Avrupa'da durmak bilmeyen dramatik hadiseleri, herhangi bir toplantı maddesiymişçesine ele alınıyordu. Bu toplantılar sırasında, Filistin'deki Yahudilerin konumu çok daha fazla önem arz ediyordu. 1943 yılında, Siyonist işçi sendikası Histaduth'un toplantısında, soykırım, toplantının sekiz maddesinin altıncısıydı. Katılımcılar gündemin ilk maddesi olarak, Ölü Deniz bölgesinin ekonomik anlamda geliştirilmesine, daha sonra yakınlaşan 1 Mayıs kutlamalarına[25] değindikten sonra, gündemin altıncı

maddesi olarak soykırımı ele almıştı.

Histadruth gibi örgütler, Avrupa'daki Yahudilerin, Nazi kıyımına karşı direnişe geçememelerini kabul edemiyorlardı.[26] Her ne kadar Theodor Herzl'in öğretileri, diasporada antisemitizme direnmenin bir anlamı olmadığına işaret etse de, Filistin'deki Yahudiler, Avrupa'daki ırkdaşlarının, direnmeksizin gaz odalarına boylamalarını anlayamıyordu.[27] Görünen o ki, Yahudi kurumlarındaki Siyonist üyelerin Yahudilere, hiçbir surette Nazilere direnmemeleri gerektiğini öğütlemelerinden, anlaşılan Filistin'deki Yahudi toplumunun haberi yoktu.

Filistin'deki Yahudi gazetelerinde de durum farklı değildi. Soykırımın ilk dönemlerinde, haberler, ilk sayfalarda, büyük puntolu başlıklar ve ölüm ilanına benzer kalın siyah çerçeveler içerisinde veriliyordu. Ancak, Filistin'deki gazeteciler, Avrupa'daki vahşeti okuyucularına anlatıp resimlemekten süratle sıkıldı. Böylelikle, başlangıçta birinci sayfadan, sekiz sütuna manşet verilen soykırım haberleri, kısa sürede birinci sayfada görünmemeye başladı. Ha'aretz gazetesi, ikinci sayfasındaki sütunlardan birinde; Ukrayna'da iki Yahudi'nin, yarı çıplak halde, sopalar ve dipçiklerle dövülerek öldürülmesini yazarken, yan sütunda Yahudi futbol takımının, Şam'da kazandığı şampiyonluktan söz ediliyordu.[28]

Filistin'deki Yahudi toplumu, Avrupa'da olup bitenleri görece geç öğrendi. 1942 yılının Kasım ayında, Yahudi Ajansı, resmi bir bildirgeyle Avrupa Yahudilerinin sistemli olarak topluca öldürüldüğünü ilan etti. Ancak bunun dışında, Filistin'deki Siyonistler bu konuya ilişkin daha fazla konuşma yoluna gitmedi.[29] ABD'de de, Siyonistler, Avrupa'da süre giden vahşetten ayrıntılarına varana dek haberdarken, soykırımı ellerinden geldiğince kamunun bilgisinden uzak tutmaya çalıştılar. Amerikan Siyonistlerinin en önemli haber kaynağı, Yahudi Ajansı'nın İsviçre'de ikamet eden temsilcisi, Alman Yahudisi Richard Lichtheim'di. Lichtheim, revizyonist Siyonist Vladimir Jabotinsky'nin önderliğindeki WZO'ya katılmış, Jabotinsky, WZO'dan ayrıldığında da,

bu örgüte sadık kalarak, bağlarını kopartmamıştı. 1933 yılında, WZO'nun temsilcisi olarak (Hermann Göring'in, WZO'dan ricası üzerine) Nazi karşıtı düzenlenen bir boykotu protesto etmek üzere ABD'ye gitmişti.[30] Filistin'de altı yıl boyunca kaldıktan sonra, Lichtheim, WZO'nun temsilcisi olarak İsveç'e gönderilmişti.[31] 11 Şubat 1942 tarihli mektubunda İsveç'ten ulaştırdığı haberler alarm veren cinstendi:

> "Bu savaşın ardından, toplam (Yahudi) ölü sayısı, binler, on binler değil, milyonları bulacak."[32]

Üç ay sonra Lichtheim, İngiliz ve Amerikan basınından, Nazi Almanyasında Yahudilerin yaşadıklarına ışık tutmalarını istedi. Bunu izleyen günlerde Lichtheim, II. Dünya Savaşının, iki ya da üç milyon Yahudi'nin öldürülmesiyle sonuçlanacağını bildirdi.[33] Siyonistlere, Avrupalı Yahudilerin içinde bulunduğu çaresizlikten haberler getiren diğer bir kaynaksa, Gerhard M. Riegner'di. Hukuk öğrencisi Riegner, uluslararası hukuk okumak üzere Cenevre'de bulunuyordu. İsviçre'de WZO bünyesinde görevliydi.[34] Savaşın patlak vermesiyle birlikte, Riegner'in ABD'ye ilettiği haberler, Lichtheim'in naklettiklerinden daha az endişelendirici değildi. 23 Mart 1942 tarihli telgrafta şunları yazıyordu:

> "Geçen hafta, düşünülecek en kötü haberler Londra'ya ulaştı. Katliamlar inanılmaz boyutlara yükseldi, özellikle Polonyalılar için, öte taraftan Bulgar Yahudileri de toplu olarak kamplara gönderiliyor. Avrupa Yahudilerinin kökü kazınıyor..."[35]

Riegner, 8 Ağustos 1942 tarihli telgrafında, Cenevre'deki Amerikan konsolosuna şunları bildiriyor:

> "Führer'in karargâhından sızan bilgilere göre, Führer ve üst düzey Naziler, Almanya'nın işgal ettiği ülkelerdeki, sayıları üç ila dört milyonu bulan Yahudilerin toplanıp, sürülerek, Avrupa'daki Yahudi sorununu bir kerede halletmek adına, doğudaki kamplara gönderilerek yok edilmesi kararını aldı. Güvenilir kaynakların bildirdiğine göre, öldürme eylemleri sonbahardan itibaren başlamış olacak. Öldürme yöntemleri arasında Prusya asidi kullanımı söz konusu. Aldığımız haberlerin doğruluğunun tarafımızdan

onaylanması mümkün olmasa da, bize gerekli istihbaratı sağlayan muhbirimiz, yüksek rütbeli Alman otoriteleriyle yakın ilişkide olduğundan, elimize geçen bilgilerin doğruluğundan şüphe etmemekteyiz."[36]

Reiner ve Lichtheim'in dışındaki kaynaklar da ABD'ye, Avrupalı Yahudilere olan bitenler hakkında haberler ulaştırıyordu. Sonuç olarak Amerikalı Siyonistler, bu endişe verici, dehşet dolu haberleri aldıklarında ne yaptılar? Başlangıçta bütünüyle hiçbir şey! Müttefik Devletler, soykırımın varlığını tüm dünyaya duyurduktan sonra, ancak o zaman, Siyonist liderler de birbiri ardına açıklama yapmaya girişti. Müttefik devletlerin soykırımın varlığını duyurmalarından önce, aynı liderler, Auschwitz'de yaşananlara dair aldıkları istihbaratı açığa çıkartma yanlısı değildiler.

ABD'deki Yahudi cemaatinin öncü karakterlerinden biri de, Macaristan doğumlu haham Stephen Wise'dır. Dünya Yahudi Kongresi'nin (World Jewish Congress) mimarlarından biri olan Wise, gençlik yıllarında Thedor Herzl'i tanıdıktan sonra Siyonist davaya yürekten inanlardan biriydi. Siyonist hareketin, ABD'de yayılıp gelişmesine büyük katkısı olan Wise, 1936 yılında Zionist Organization of Amerika'nın başına getirildi. Bu görevi sırasında, Avrupa'da yaşanan vahşetin haberlerini Riegner ve Lichtheim'den alıyordu. Ancak, aldığı haberleri asla ifşa etmeye yanaşmıyordu. 1942 yılının Aralık ayında, Amerikan Başkanı Roosevelt'e (Avrupalı Yahudilerin akıbetini az çok öğrenmek isteyen) gönderdiği iletide şunları söylüyordu;

"Diğer Yahudi örgütlerin liderleriyle birlikte aldığımız karar doğrultusunda, basını, soykırıma dair aldığımız haberlerin dışında tutmaya karar verdik."[37]

ABD ve Filistin'deki Siyonistlerin verdiği tepki, daha sonraları, psikolojik bir tepki olarak açıklandı. Ancak, diğer yandan, hangi şartlarda olursa olsun, Yahudi devletinin kurulma sürecinin olası bir tehlikeye uğraması endişesinden, Siyonistlerin verdiği (ya da vermediği) tepki, 'soykırımdan söz etmemek için varılan gizli anlaşma' (Conspiracy of Silence) olarak tanımlandı.

Böylelikle, Filistin'deki Yahudilerin, diasporada zulme uğrayan Yahudilere oranla daha önemli olduğuna dair Siyonist görüş, bir kez daha doğrulanmış oldu:

> "Eretz İsrail'deki (Siyonizm'e göre tanrı tarafından vaat edilen İbranice israil toprağıdır.) bir keçi, diasporadaki bir Yahudi'yle eş değerdedir."[38]

Yahudi Ajansı'ndan Izhak Greenbaum da, Avrupa'daki zulmün kitleler tarafından bilinmesini istemiyordu, zira soykırıma çevrilecek gözler, Siyonizm hareketinin gelişim sürecini olumsuz yönde etkileyebilirdi. Greenbaum, 1943 yılında, Tel Aviv'de bir toplantı sırasında yaptığı konuşmada bu noktaya değiniyordu:

> "Bana, Avrupa'daki Yahudilerin kurtarılması mı yoksa İsrail devletinin hürriyetine kavuşturulması mı, diye sorduklarını varsayalım; Hiç düşünmeden cevabım, ülkenin hürriyetine kavuşturulması olacaktır. Zira Yahudilerin kıyımından ne kadar çok söz edilirse, ülkenin İbranileştirilmesine yönelik harcadığımız emekler de o ölçüde heba olacaktır."[39]

Greenbaum'a göre, Filistin'deki Yahudi yerleşimcilerin, Avrupa'daki Nazi kıyımını ayrıntılarıyla bilmeleri gerekmiyordu. 1964 yılında, hâlâ bu yaklaşımındaki ısrarı şu sözlerle ifade ediyordu;

> "Vatanın inşasında hizmette bulunan ve vatanın mevcudiyetini korumaya kendini adayan hiç kimse, olup biteni bilmekle yükümlü değildir, zira onun daha önemli, daha büyük sorumlulukları vardır."[40]

Siyonistlerin sergilediği pasif yaklaşım, 1945 yılının başlarında, artık iyiden iyiye eleştiriliyordu. World Jewish Kongresi'nin düzenlediği toplantılardan birinde, soykırımdan kurtulan bir grup Polonyalı Yahudi, Siyonistleri, Nazi kıyımını dünyaya ilan etmemekle suçladı. Soykırımdan kurtulan bu grup, aynı zamanda Siyonistlerin, Avrupa'daki Yahudilerin kurtarılmasına yönelik ciddi bir çaba harcamamalarını öfkeyle protesto etti.[41]

Siyonist örgütlerin pasif yaklaşımı, Yahudilerin, Avrupa'da yaşadığı trajediyi bir nebze önlemeye çalışan bireysel girişimleriyle olağanüstü bir tezat oluşturuyordu. Örneğin Slovakya'da, haham Michael Dov-Ber Weissmandel, Auschwitz'in haritasını

ve tren yolu bağlantılarının ayrıntılılarıyla belirtildiği çok sayıda dokümanı, İsviçre'deki Yahudi örgütlerine göndermişti. Weissmandel, müttefik devletlerin Auschwitz'i bombalamalarına yönelik baskı yapılmasını istiyordu:

> "Sizden, Auschwitz'deki krematoryumun havadan bombalanmasını talep ediyoruz. Ekteki haritada gördüğünüz üzere, havadan kolaylıkla seçilecek derecede net görünüyor. Böylesi bir bombalama, Alman katillerinin işlerini zorlaştıracaktır. Daha da önemlisi, Polonya'dan Macaristan'ın doğusuna kadar uzanan yol hattını ve Karpatlar bölgesindeki tüm köprüleri sürekli olarak bombalamaktır. İşlerinizi bir kenara bırakıp, bunun için uğraşın! Elleriniz bağlı oturduğunuz her gün için, on iki bin insanın katledildiğini unutmayın!"[42]

Weismandel, Filistin'deki 'kardeşlerinin' ve özgür ülkelerin hükümetlerinin, Avrupa'daki Yahudilere yardım etmek için parmaklarını dahi kıpırdatmamalarına anlam veremiyordu:

> "Ve siz -Filistin'deki, özgür memleketlerdeki kardeşlerimiz ve krallık otoriteleri- Gözünüzün önünde cereyan eden tüm bu insanlık suçuna karşı nasıl sessiz kalabiliyorsunuz? Sayısı altı milyonu bulan Yahudi'nin öldürülmesine sessiz kalıyorsunuz. Her gün hâlâ binlercesinin katledildiği ya da katledilmeyi beklediğini bilerek nasıl sessiz kalıyorsunuz? Sizin taş kalpliliğinize hayıflanırlarken, dağlanmış yürekleriyle, sizden aman dileyen bu insanların çığlıklarını duymuyorsunuz. Soğukkanlılığınızın sessizliğinde öylece oturup seyrettiğiniz için gaddar olan da, katil olan da sizsiniz!"[43]

Müttefik devletler, kampların bombalanmasına karşıydı ve Chaim Weizmann'ın düşünceleri de aynı doğrultudaydı.[44] WZO başkanı Weizmann, Weissmandel'in bombardıman teklifini, bombardıman sırasında Auschwitz'deki mahkûmların da ölümüyle sonuçlanabileceği gerekçesiyle geri çevirdi. Ancak, tam hedeflere isabet ettirildiğinde, bombardıman, gaz odalarını ve krematoryumu kolaylıkla yerle bir edebilir ve azımsanmayacak sayıda Yahudi'nin hayatının kurtarılması mümkün olabilirdi. Özellikle, kamplara giden yol güzergâhı ve köprülerin bomba-

lanması da oldukça işe yarayabilirdi. Tüm bu olasılıklara karşın, Dünya Siyonist hareketi yetkilileri, müttefiklere bu konuda baskı yapmayı reddetti.

1942 yılında, Siyonist Gisi Fleischman ile birlikte Weissmandel, Nazilere, Slovakyalı Yahudilerin özgürlükleri karşılığında para ödemeyi teklif etti.[45] Eichmann'ın temsilcisi olarak görev yapan Dieter Wisliceny'in teklifi kabul etmesi sayesinde, 1944 yılında binlerce Yahudi'nin hayatı kurtarılmış oldu. Weissmandel ve Fleischman, girişimlerinin başarıyla sonuçlanmasının ardından, 1943 yılında daha fazla sayıda Yahudi'yi özgürlüklerine kavuşturmak için para ödemek üzere harekete geçti. Wislicency, Batı Avrupa ve Balkanlardaki tüm Yahudi nüfusu için 2 milyon Amerikan doları talep etti.

SS patronu Heinrich Himmler'in, Nazi Almanyası ve müttefikler arasında tek taraflı yürüttüğü barış görüşmeleri sırasında, Yahudileri, gruplar halinde özgür bırakma kartını oynaması kaçınılmazdı.[46] Almanya'nın, Doğu Cephesinde uğradığı yenilginin ardından, Naziler için çember daralıyordu. Yahudilerin özgür bırakılması karşılığında para kazanmak cazip bir seçenek olabilirdi. Bunun dışında, pratik çözümler peşinde olan kimi Nazi de, savaşın sonunda, Yahudiler sayesinde müttefik devletleri baskı altında tutabileceği ihtimalini değerlendiriyordu. Wislicency'nin teklifi ikinci gruba dâhildi. Ancak Weissmandel, bu durumdan haberdar değildi. Weissmandel, gerekli paranın temin edilmesi için İsviçre'ye bir kurye gönderdi. Ardından, Weissmandel, WZO Genç hareketi Hechalutz'un temsilcisi Nathan Schwalb'dan bir mektup aldı. Bu mektup savaş sırasında kaybolmuş olsa da, Weissmandel, mektubun içeriğini net olarak hatırlıyor:

> "Gönderdiğiniz kurye sayesinde, topluluğunuza, gözümüzün önünden bir nebze ayırmaksızın, neyin hayati önem taşıdığını bir kez daha hatırlatmak istiyoruz. Müttefikler savaştan zaferle çıktıklarında, I. Dünya Savaşının sonunda olduğu gibi bir masaya oturarak toprak ve memleketleri tekrardan paylaşacaklar. Diğer

yandan, aynı devletler, bize ait topraklar için de ilk adımları atmamızı sağladılar. Savaşın bitmesine ramak kala, Eretz İsrail'in, bir Yahudi devleti olabilmesi için elimizden geleni yapmalıyız. Bir süredir, bu konuda önemli mesafeler kat edilmektedir. Ülkenizden duyulan çığlıklara gelince, öncelikle tüm müttefik devletlerin de kan ağladığının farkında olmalıyız. Şayet kurban vermezsek, savaş sonrası memleket ve topraklar taksim edildiğinde hangi hakla masaya oturacağız? İşte bu yüzden, kendi canımızı kurtarmak için müttefiklerin can vermesini istemek küstahlık olacaktır. 'Rak B'dam tihyu lanu haaretz (ancak kan dökünce vatan bizimdir). Size gelince -topluluğun üyeleri- kurtulacaksınız, bu iş için, gerekli mali desteği size kurye aracılığıyla gönderiyoruz."[47]

Schwalb'ın, Weissemandel'a yazdığı mektup, Siyonistlerin, soykırıma dair görüşlerini açıkça sergiliyor. Antisiyonist haham Moshe Schonfeld, konuyla ilgili olarak şunları yazıyor:

"Bay Schwalb mektubunda, Siyonist ideolojinin tanımını yaparken, Siyonist liderlerin, kurtarma bağlamında, güttüğü politikayı da açık ve net bir biçimde ortaya koymuştur. Bunlardan biri; bir barış komitesinin refakatinde, 'Yahudi' devletinin kurulması için diasporada Yahudi kanının dökülmesinin şart olduğu, diğeriyse, bir grup 'chalutizm'i (piyon) kurtarmak için para sarf edilebilirken, geride kalan Çek Yahudilerinin, Auschwitz krematoryumlarında ölüme sürüklenmeleridir."[48]

Dr. Reszo Kasztner

Stern Gang'ın başarısız girişimleriyle birlikte, Siyonistlerle nasyonal sosyalist faşistler arasındaki ittifak sona ererken, dünya artık toplama kamplarında yaşananlar hakkında fikir sahibiydi. Diğer yandan, Macaristan'da halen bir Siyonist, Nazilerle sıkı işbirliği halindeydi.

Amiral Nikolaus von Horthy, 1944 yılına kadar, Macaristan'da iktidarda kaldı. Nazi ve İtalyan Faşistleriyle vardığı anlaşmalar sayesinde uzun bir süre Macaristan işgal edilmemişti. Horthy'nin yönetim politikası, Hitler ve Mussolini'nin diktatörlüğü kadar acımasızdı. Komünistlere karşı başlatılan bitmek bilmeyen tutuklamalar, von Horthy'nin yürüttüğü faşist politikanın

yansımalarıydı. Ne var ki, hiçbir surette Yahudi yanlısı olmayan von Horthy'nin iktidarı döneminde, Nazi Almanyasında olduğu gibi Yahudilerin tutuklanıp kamplara gönderilmesi söz konusu değildi. Bu nedenle, savaşın ilk yıllarında, sınır devletlerdeki, Nazi zulmünden kaçan büyük Yahudi nüfusu, Macaristan'a sığınmaya başladı. Öyle ki, Macaristan'a sığınan Yahudi nüfusu, savaş öncesi Almanyasında yaşayan Yahudi nüfusunun çok daha üzerine çıkmıştı.

Horthy, Almanların savaş taleplerini karşılamakta yetersiz kalınca, Naziler, Macaristan'ı işgal etmeye kara verdi. İşgalin ardından sıra, Macaristan'daki Yahudilerin yok etme kamplarına sevk edilmesine geldi. Macar Yahudilerinin yok etme kamplarına sevk edilmesi işlemlerini Adolf Eichmann üstlendi. Eichmann'ın saplantı derecesindeki bürokrasi merakı, Nazi zihniyetinin bariz örneğiydi. Diğer yandan, Heinrich Himmler, Yahudilerin imhasına sınırlama getirmek suretiyle, müttefik devletlere karşı farklı bir resim çizmeye gayret ederken, Eichmann, durmaksızın, Yahudilerin kamplara sevkine devam ediyordu. Sevkıyatın trenlerle gerçekleşmesi olanaksızlaşınca, Eichmann, Yahudilerin son duraklarına yaya olarak varmaları emrini verdi.

Wansee Konferansı sonrasında Eichmann; Chelmno, Belzec, Sobibor ve Treblinka ölüm kampları tam kapasite çalışırken de Siyonistlerle yakın ilişki içerisindeydi. Eichmann, Macaristan'da Kurtarma ve Çare Komitesi başkanı Vaadat Ezra Hazalah ile görüşmelerde bulundu. Bu komite, WZO ile olduğu kadar Yahudi Ajansı ile de bağlantılıydı.[49] Antisiyonist haham Moshe Schonfeld'e göre;

> "Yahudi Ajansı'a bağlı kurtarma komitesinin 'kurtarma' sözcüğünü kullanması büyük haksızlıktır. Komitenin, ismini, 'Perdeleme, İnkâr ve Sumenaltı Komitesi" olarak değiştirmesi daha uygundur."[50]

Schonfeld'in komiteyi bu şekilde tanımlamasında en büyük etken, komitenin başında bulunan Dr. Reszo (Rudolf) Kasztner'di. Kasztner, ilk olarak, Eichmann'ın temsilcisi Dieter Wislicency ile görüşmelere başladı. Kurtarma ve Çare Komitesi yet-

kililerinden Joel Brand ile haham Weissmandel'a, Wislicency'nin, Balkanlar ve Batı Avrupa'daki tüm Yahudi nüfusunun para karşılığında özgürlüklerinin sağlanması teklifini götürdüler. Aynı dönemde, Yahudilerin, 10.000 adet yük taşıma vagonuyla takas edilmesi de gündeme getirildi.

Nazilere rüşvet vermekle istediklerini elde edemeyeceğinin farkına varan Kasztner, Eichmann'la aracısız olarak pazarlığa oturmaya karar verdi. Kasztner'in planları, kendi ailesini, köyünün sakinlerini ve Filistin'e yerleşebilmeleri için gerekli şartları karşılayan az sayıda Siyonist genci içeriyordu. Kasztner'in bu grup haricinde, herhangi bir Macar Yahudi'sini kurtarmaya yönelik çaba göstermesi söz konusu değildi. Eichmann'a, kendi küçük grubuyla birlikte, Filistin'e göç etmesini sağladıkları takdirde, diğer Yahudilerin kamplara sevkıyatında rahatlıkla görev almaya hazır olduğunu iletti.[51] Eichmann, Kasztner'in teklifini derhal değerlendirmek istedi. Macaristan'daki 800.000 Yahudi'nin kamplara sevkıyatı için; toplam olarak birkaç bin asker ve 150 SS subayı dışında yeterli kuvvete sahip değildi. Bu yüzden karşılaşacağı muhtemel bir Yahudi direnişinin önüne geçmesi de mümkün olmayacaktı.[52]

Eichmann'ın, Yahudi saflarında güven sergilemesi gerekiyordu. Kasztner'in yardımıyla bunu gerçekleştirdi. Kasztner, Nazilerin, Yahudileri toplayarak, yok etme kamplarına değil, savaş bitinceye kadar, güvende olabilecekleri bir bölgeye götüreceklerini açıkladı. Kasztner, Yahudilere bu nedenden dolayı, direnişe geçmemelerini de tavsiye etti. Ancak diğer yandan, Macaristan'dan toplanan Yahudilerin götürülecekleri Auschwitz'deki son hazırlıkların da tamamlandığını biliyordu.[53] Böylelikle, Kasztner'in da büyük katkılarıyla, 450.000 Macar Yahudi'nin hayatı Auschwitz'de son buldu. Kasztner, işbirliğinin karşılığında, 1600 kişilik kafilesiyle birlikte, İsviçre üzerinden Filistin'e göç edebilme hakkıyla ödüllendirildi.

Bir bütün olarak ele alındığında, Kasztner'in, soykırımı, Yahudilerin Filistin'e yerleştirilmeleri sürecinde bir araç olarak

kullandığı izlenimi elde edilmektedir. 1953 yılında, İsrail'de Dr. Reszo Kasztner'in savaş geçmişiyle ilgili olarak, soykırımdan kurtulanlar arasında da buna benzer izlenimlere rastlanmıştır. Siyonist sosyalistler, Kasztner'in kendi inisiyatifi doğrultusunda hareket ettiğini öne sürmüşlerdir. Ancak diğer taraftan, Kasztner'in yaklaşımının, WZO'nun Siyonizm'iyle benzer özellikler gösterdiği de ön plana çıkmıştır. (Bu bölümde daha önce zikredilen Yahudi Ajansı'nın başkanı Izhak Greenbaum'un emri altında çalıştığını da belirtmekte yarar vardır)

Bu paragrafın sonunda, Hollandalı savaş suçlusu Willem Sassen'ın (bir dönem Prens Bernard'ın Arjantin gezisine rehberlik eden) Eichmann ile yaptığı söyleşiden iki alıntı yer almaktadır. Sassen, Eichmann'ı 50'li yılların ortasında tanıdı ve maddi kazanç sağlayacağı düşüncesiyle onunla bir söyleşi gerçekleştirdi. Eichmann'ın önüne bir şişe içki koyarak bu 'eski dost'un hikâyesini dinlemeye koyuldu. Sassen, bu röportajı başlangıçta paraya çeviremedi. Ancak 1960 yılında, İsrail Gizli Servisi MOSSAD, bu 'yazı masası katilini' kaçırmak suretiyle, İsrail'e yargılanmak üzere getirdiğinde, Sassen, röportajı Life dergisine satabildi. Eichmann, röportajında Kazstner için şunları söylüyordu:

> "Bu Kasztner denen şahıs, benim yaşlarımda, fanatik bir Siyonist ve gözü kara bir avukattı. Bana gelerek, benim birkaç bin Yahudi'nin Filistin'e illegal yollardan göç etmelerine göz yummam karşılığında, Yahudilerin yok etme kamplarına sevkıyatı sırasında, direnişe geçmelerini önleyebileceğini -ve hatta kamplarda asayişi de sağlayabileceğini- de söyledi. Fevkalade cazip bir teklifti. Kamplarda asayişin sağlanması karşılığında, 15.000 ila 20.000 Yahudi'nin hayatı, benim için ödenecek yüksek bir bedel değildi. Belki ilk görüşmelerimiz haricinde, Kazstner, bana Gestapo'dan korku duyacak bir adam gibi gelmemişti. Görüşmelerimiz, eşit şartlar altında gerçekleşiyordu. İşte insanlar bunu hep unutuyor. Biz, anlaşmaya varmaya çalışan, farklı politik görüşler besleyen taraflardık. Birbirimize tamamıyla güveniyorduk. Kasztner, benimle görüşmeye geldiğinde, sigarasını bir kahvede oturmuş, içiyormuşçasına rahat hareket ederdi. Konuşurken, gü-

müş tabakasından çıkartıp birbiri ardına içtiği sigaralarını, yine gümüş bir çakmakla yakardı. Onu, ikna kabiliyeti ve kendine güvenen tavırlarından dolayı, bir Gestapo subayı sanırdınız.

"Kasztner'in politik emellerini gerçekleştirebilmek için, yüz binlerce hemşerisini, rahatlıkla kurban edebileceğine inanmıştım. Macar toplumunda asimile olmuş kesimle, artık yaşlanıp, güçten düşmüş Yahudileri hiç hesaba katmıyordu. Yahudilerin kanının saflığının korunması konusunda inanılmaz derecede saplantılıydı. Kendi görüşleri doğrultusunda, bir yandan ağır iş görebilecek, diğer yandan üreyecek 'insan malzemesi' toplamıştı. 'Tüm Yahudileri toplayın götürün ama benim grubuma dokunmayın!' derdi. Sevkıyat kamplarında, asayişi sağlayıp, sürdürmemize yardımcı olduğundan, ben de çok değer verdiği grubunun kaçmasına göz yumdum. Birkaç bin kişilik grubu düşünmeye dahi değmezdi."[54]

Siyonist Direniş

Bu bölümde ele alınan nasyonal sosyalistler ve Siyonistler arasındaki ilişkilerin, Theodor Herzl'in izinden gidenlerin, Nazilere karşı direnişe geçmedikleri ya da Siyonistlerin bir şekilde Yahudileri koruma altına almaya çalışmadıkları anlamı çıkartılmamalıdır.

Siyonist örgütlerin güttüğü politikayla, Siyonistlerin bireysel olarak eyleme geçişleri arasında büyük farklılıklar vardı. Gisi Fleischmann örneğinde olduğu gibi. Fleischmann, haham Weissmandel'la birlikte, Nazilerden, Yahudilerin özgürlüklerini satın almaya girişti. 1944 yılında, Varşova gettosunda, Nazilere karşı başlatılan direniş 63 gün sürdü. Başka seçenekleri kalmayan Yahudiler, Nazilere karşı direnişe geçti. Ancak bu direniş, Siyonistlerin öncülüğünde başlamadı. Özellikle de komünist Yahudiler direnişe öncülük ettiler. Revizyonist Yahudilerse, ancak Yahudilere karşı başlatılan avı izleyen dönemde direnişe katıldı. Direniş için bir araya gelmek şarttı. Nazilerin, Yahudilere karşı işlediği onca suça karşın, bir kısım Siyonist halen Hitler'in işbirlikçileri olarak hareket ediyordu. Örneğin, Varşova gettosunda, Gestapo ile işbirliği yaptığı gerekçesiyle Alfred Nossig, di-

renişçiler tarafından vurularak öldürülmüştü.[55]

Varşova'da komünist kader arkadaşlarıyla omuz omuza direnişe geçen Siyonistler, WZO gibi Siyonist örgütlerin desteğinden tamamıyla yoksundu. Mali yardım bir tarafa, silah tedarik etme konusunda da direnişçiler, WZO'nun desteğini alamadılar. Filistin'e yapılan silah stokunu, Siyonist liderler, savaş sonrasında, İngiliz ve Araplara karşı başlatılacak muhtemel bir mücadele esnasında kullanmayı tasarlıyordu. Savaş boyunca, Yahudi Ajansı'nın Yahudileri nasyonal sosyalizmin pençesinden kurtarmak için harcadığı paranın çok daha fazlasını Filistin'de toprak satın almak için kullanması, bu örgütün önceliklerinin hangi yönde olduğunu açıkça gösteriyordu. 'Agudat Yisrael' adlı Ortodoks örgütün lideri Haham Izhak Itsche Meir Levin'e göre bu tamamıyla yanlış bir tutumdu. Levin, Siyonistlerin, Avrupa'daki Yahudiler için çok daha fazla finansal destek sağlaması gerektiğini savunuyordu. Levin:

> "Yahudi Ulusal Fonu'nun para kaynaklarını ele alalım... Böylesine bir dönemde, yüz binlerce ve hatta milyonlarca Yahudi'nin gözünün yaşına bakılmaksızın ölüme sürüklendiği bir dönemde Filistin'i inşa etmeyi bir süreliğine de olsa durdurmayacak mısınız? Yeni yerleşim alanları inşa etmeyi bırakın; parayı ihtiyacı olanlar için kullanın."[56]

Yahudi Ajansı başkanı Izhak Greenbaum, haham Levin'e derhal cevap vererek:

> "Bunu tekrar açık seçik ifade etmenin sırasıdır; Siyonizm her şeyden önce gelir."[57]

Bunun üzerine Haham Levin;

> "Şu dakikada neye ihtiyacımız vardır? Siyonist bir düzene değil ancak basit bir şeye: 'a varm Yiddish hartz'a (Yidce: sıcak bir Yahudi yüreği). İşte ihtiyacımız olan şey budur. Zaman, uzun uzadıya nutuk çekmek zamanı değildir. Zaman, 'A Varm Yiddish hartz'ın yuvalarımızda, Yahudi Ajansı'nda, Histadruth'da kısacası her yerde çarpmasının zamanıdır."[58]

Greenbaum son noktayı koyarak:

> "Benim antisemit olduğumu söyleyecekler, benim sürgündekile-

ri kurtarmak arzusunda olmadığımı da söyleyecekler hatta bir 'varm Yiddish hartz'dan yoksun olduğumu da. Avrupa'daki Yahudiler için, Yahudi Ajansı'nın 300.000 ya da 100.000 sterlin tahsis etmesini talep etmeyeceğim, aksine böyle bir talepte bulunan kişi antisiyonist bir eylem gerçekleştirmiş olur."[59]

Savaş sonrası Greenbaum:

"Varşova gettosundaki direnişin zaferi, bir milyon Yahudi'yi daha kurban etmeye değerdi."[60]

Sonraları Siyonistler, savaş sırasında tutumlarını sık sık direniş için gereken araçlara sahip olmadıkları argümanıyla savunmuşlardır. İsrailli tarihçi ve Ha'aretz'in köşe yazarı Tom Segev, bu yetersizliği teyit ederek konuya burada kısmen katılmaktadır. Segev, Yahudi Ajansı'nın Avrupa'daki Yahudiler için aslında fazla önem teşkil etmediği görüşündedir. Öte yandan Siyonistler Segev'in bu saptamasını rahatlıkla kabul etmektedirler. Segev'in Siyonistleri kınamasında ahlaki bir nitelik sezilmektedir. Yine de, savaş sırasında Siyonistlerin sergilediği tutumun aslında Siyonist bir dogma olup olmadığı sorusu baki kalmaktadır. WZO savaştan önce bile geniş bir istihbarat ağına sahip olmak için çaba harcarken diğer yandan Filistin'deki askeri donanımın her koldan güçlendirilmesi son süratle devam ediyordu.

Ayrıca Siyonistler, yaptıkları işleri takdir eden finansörlerin desteğine sahipti. Böylelikle WZO, Nazilerle mücadeleye katkı sağlayabiliyordu. Yararlanılabilir araçlarla bir gerilla mücadelesini besleyebilecek bir durumdaydılar; savaşma biçimi nasyonal sosyalizm açısından epeyi etkindi. Tıpkı Yugoslavya'da Tito'nun partizanlarının Nazilere oldukça sıkıntı vermeleri gibi.

Siyonistlerin, Nazilerin Yahudi takiplerine karşı çok az girişimde bulunmaları, bu durumla ilgili olarak İngiliz makamlarının engellemeleriyle açıklanmaktadır. İngiliz makamlarının bu davranışları yadsınamaz ise de, Siyonist direnişinin gerçekleşmemesinin nedenlerini bu yolla açıklamanın mümkünü yoktur. En azından Siyonist liderler sergiledikleri tutumla burada önemli bir rol oynamıştır. Onlar, bir Yahudi devletinin kurulmasına

akla gelebilecek bütün koşullarda öncelik vermişler, ancak sonuçta Yahudilerin durumu Avrupa'da büyük yankılar uyandıracak ölçüde ilgi çekmemiştir.

Onları kurtarma çabalarına önem verilmemiştir. Bir girişimde bulunulduğunda da, iç bölünmeler yüzünden başarı düşük olmuştur. Daha önce bahsedilen, 30 Siyonist komandonun savaş bitişine çeyrek kala Yugoslavya, Romanya ve Macaristan'a ayak basmalarının simgesel bir önemi vardır (ancak bu eylemin daha sonraları Siyonist propagandacılar tarafından yerli yersiz kullanımıyla had safhada sömürüldüğü de bir gerçektir).

8

Eretz Israil

Bugünün İsrail'inin Kuruluşu

II. Dünya savaşının son bulmasıyla birlikte pasif Siyonist direniş, tarihin sayfalarına gömüldü. Nazilerle yüzleşmelerinde hâlâ güçsüzlük kozunu elden bırakmayan Siyonist liderler, diğer taraftan da Filistin'i silah zoruyla işgal etme planlarını hayata geçiriyorlardı. Savaş sırasında bir kısım Siyonist'in, Nazilerle işbirliğine girmiş olması, bağımsız bir Yahudi devleti kurma yolunda bir engel teşkil etmiyordu.

Filistin'deki yerel halkın yanı sıra, özellikle hâlâ kontrolü elinde tutan İngiltere de Siyonistlere karşı bir tutum içindeydi. İngiliz hükümeti, Siyonistlerin hedeflerine ulaşmalarını engellemek adına Araplarla işbirliğine yönelmişti.[1] İngilizler, Arapları, Yahudi yerleşimcilere karşı kışkırtarak Filistin'deki varlıklarını güçlendirmeyi umuyordu.

Ancak hayal kırıklığına neden olan bu girişimler, ayaklanma, kargaşa ve suikastle sonuçlandı. Diğer yandan, Siyonist milisler, öfkelerini Arap hedeflerine yöneltmeye başladı. Böylelikle, Yahudi yerleşimciler ve yerli halk arasındaki gerginlik had safhaya ulaşmış oldu. İngilizleri de kara listeye alan Siyonistler, birbiri ardına saldırılar gerçekleştirdi.[2] Özellikle, 22 Haziran 1946 yılında, İrgun örgütünün, çok sayıda İngiliz hükümet yetkilisinin bulunduğu Kudüs'teki King David Oteli'nde gerçekleştirdiği saldırı sonucunda, 41 Arap, 28 İngiliz ve 17 Yahudi öldürüldü.

Filistin tamamıyla kontrolden çıktı. Bununla birlikte İngilizler, Siyonistlerin davalarından kolaylıkla vazgeçmeyeceğini de anlamış oldu. İngiliz hükümeti, Filistin'de günden güne artan karmaşayı giderebilmek adına, Birleşmiş Milletleri devreye sokmak istedi. BM süratle bir araştırma komisyonu oluşturdu. Özel Tahkikat Komitesi'nde çoğunluk, Filistin'in ikiye bölünerek, Yahudi ve Filistinlilere ait iki ayrı bağımsız devlet oluşturulmasını öngörüyordu. Ayrıca, ekonomik bağlamda birlik olmalarını ve Kudüs'ün uluslararası bir statüde kalması konusunda uzlaşı içindeydi. BM, 29 Kasım 1947 tarihinde, Taksim Planı olarak bilinen 181 sayılı önergeyi yasallaştırdı.

Salt Arap dünyası değil, İrgun ve Stern Gang gibi Siyonist örgütler de baştan itibaren BM tarafından yürürlüğe konulan önerge 181'i benimsemeyerek protesto ettiler.[3] Revizyonist Siyonistlerin aksine, Taksim Planı'nın şartlarına itaat edecekleri şüphe götürse de, Siyonist sosyalistler, BM'nin kararının yanında yer aldılar. Ben Gurion, Taksim Planı'nı geçici bir çözüm olarak görüyordu:

> "Tarihte, rejime yönelik, sınırlara yönelik ve uluslararası diyalog sonucu ortaya sürülmüş böylesine kati düzenlemeleri olan bir tasarı görülmemiştir."[4]

Siyonist sosyalistlerin Taksim Planı'nı kabul etme kararının ışığında, radikal Le'ahdut Ha'avoda örgütlenmesine de değinmek gerekmektedir. Bu akım, solcu Siyonistler üzerinde büyük etki yaratmış ve İsrail topraklarının genişlemesinde önemli rol oynamıştır.[5] Le'ahdut Ha'avoda, Batı-Filistin sınırları içerisinde bir Arap devletinin kurulması planına karşı çıkıyordu. Geniş kapsamlı gerçekleştirilecek askeri bir taarruzun, uluslararası bir platformda kabul görmeyeceği açıktı. Siyonistler, İsrail topraklarının genişletilmesinin ancak savunmalı taarruzla mümkün olduğunu biliyordu. Dolayısıyla Le'ahdut Ha'avoda da Ortadoğu'da bombanın pimini çekmekte bir sakınca görmemişti.[6]

Siyonist tarihçilere göre, İsrail için henüz savaşın sonu gelmemişti. Bu bakış açısı, İsrail'in var oluş tarihini çevreleyen

mitlerden biridir. Yahudi yerleşimciler, BM tarafından tahsis edilen bölgelerde hak talep etmekte gecikmedi. Bununla birlikte, 5 Aralık 1947 tarihinde, Gurion, Filistin'in üç ayrı bölgesinde yerleşim alanları inşa etme emrini verdi.[7] Bunun üzerine Siyonistler ve Filistinliler arasında şiddetli çarpışmalar patlak verdi. Taksim Planı'nın yürürlüğe girmesinden iki hafta sonra, 12 Aralık 1947 tarihinde, Hagannah komandolarının Nashi Yosha'da bir otobüse düzenlediği saldırı 6 kişinin ölümü ve onlarcasının yaralanmasına sebep oldu. Altı gün sonra, Chasas kentinde çıkan çatışmada, bir Yahudi'nin kaza sonucu kendini vurarak öldürmesini fırsat bilen Palmach Askerleri, bu Arap köyünü basarak, üç evi havaya uçurup, 4'ü çocuk olmak üzere, 8 Filistinliyi öldürdü.[8]

Provokasyonların amacına ulaşmasıyla birlikte, Siyonistler, Yahudi devletinin sınırlarını genişletme eylemlerini böylelikle maskeleyebildiler. 14 Mayıs 1948 tarihinde İsrail devletinin kurulmasından hemen sonra, beş ayrı Arap askeri birliği İsrail devletine karşı doğrudan savaş ilan etti. Siyonist tarihine göre, Arapların İsrail'e karşı saldırıda bulunmaları, İsrail'in mevcudiyet haklarına yönelik bir tecavüz eylemiydi. Ancak bu da mitlerden biridir. 1948 Arap-İsrail savaşı, İsrail'e BM tarafından verilmiş topraklar üzerinde değil, İsrail'in daha sonrasında ilhak ettiği bölgelerde gerçekleşti.[9] İsrail, Ürdün kralı Abdullah'la masaya oturarak, Ürdün ordusunun -Batı Şeria karşılığında- sınırları BM tarafından belirlenen İsrail topraklarına saldırmaması üzerinde anlaşmaya vardı.[10]

Mitlerden bir diğeri de, 1948 yılında, Arap ülkelerinin, Yahudi devletine oranla çok daha fazla silah ve askeri donanıma sahip olduğuna yöneliktir. Ancak gerçekte durum bunun tam aksidir. Örneğin, ön cephe hattında İsrail 27.400 silahlı asker bulundururken, Arap cephesinde bu sayı 13.876 ile sınırlıydı. Bununla birlikte, İsrail, tüm diğer Arap ülkelerinden daha fazla ve daha gelişmiş silah donanımına sahipti. İsrail, silah donanımını Çekoslovakya'dan ve ABD'den tedarik ediyordu. Washing-

ton'un İsrail'e silah ambargosu koyması karşısında, Amerikalı Siyonistler derhal harekete geçerek uygulanan bu yaptırımı etkisiz kılmayı bildiler.[11]

1948 Arap-İsrail savaşından zaferle çıkan Siyonistler, diğer taraftan normal şartlarda hak talep edemeyecekleri toprakları da böylelikle işgal etme fırsatını da elde ettiler. Daha sonraki savaşlarda İsrail ordusu daha fazla toprağı ilhak etti. 1967 yılındaki Altı Gün Savaş'ı sonrasında İsrail ilhak eylemlerini Sina Çölü, Batı Ürdün, Gazze Şeridi ve Golan Tepeleri'nin işgaliyle birlikte had safhaya ulaştırdı. Bununla birlikte, Yahudi Devleti Kudüs'e büyük kutsal anlam yüklemekte de geri durmadı.

Nazi Soykırımından Kurtulanların Karşılanması

Toplama kamplarının müttefik devletler tarafından özgürleştirilmesi sonrasında Yahudiler, yeni tutuklamalar olmasından korkuyordu. Bu yüzden, Nazi soykırımından kurtulanların büyük bölümü, yapılanma sürecindeki İsrail'e en kısa zamanda hareket etmek istiyorlardı. Savaş sırasında, 'Yahudi ulusu memleketi' tasarıları, onlar için mistik bir anlam da taşıyordu. Bu tasarıdan kasıt; güvenlik içerisinde saygın bir şekilde kendi memleketlerinde yaşayabilmek arzusuydu. Filistin'e göç ederek orada yaşamak isteği bu tasarıdan kaynaklanıyordu, bunun dışında Siyonist ideal, halen onlar için bir şey ifade etmiyordu.

İdeolojik yönelimleri oldukça ağır basan Siyonistler, bu bakış açısından rahatsızlık duyuyorlardı. Nazi soykırımından kurtulanları aşağılayıp, küçümseyerek, Filistin'e gelişlerinden hoşnut olmadıklarını da açıkça ortaya koyuyorlardı.[12] Siyonist militanlara göre, Avrupa Yahudileri, zamanında Filistin'e göç etmedikleri için aslında Nazi terörünü hak etmişlerdi. Soykırımdan kurtulanları sıklıkla alaya alarak, onlara 'Sabon!', 'sabun' diye sesleniyorlardı.[13]

Soykırımdan kurtulanların gelişlerine karşı Siyonist liderlerin nispeten farklı itirazları vardı. En kaliteli 'insan materyali', en iyi Avrupalı Yahudiler, Naziler tarafından yok edilmişti. On-

lardan geriye kalan kitleyse, kötü ve hastalıklı doğalarından ötürü hayatta kalabilmişler, dolayısıyla Filistin'e yerleşecek niteliklerden de yoksundular. Bu konudaki görüşlerini saklamaya gerek duymayan Ben Gurion şunları söylemiştir:

> "Gelenler, kötü karakterleri ve egoist doğalarından dolayı hayatta kalabilmişlerdir. Üstelik yaşadıkları onca talihsiz deneyim, içlerinde kalan son insanlık kırıntılarını da alıp götürmüştür."[14]

Filistindeki Yahudi basını da soykırımdan kurtulanları bağrına basmamıştır. Ha'aretz gazetesi:

> "İşimize bakmalıyız. Avrupa'daki mezalimden arta kalanlar nitelikten yoksundur. İlk olarak kamplarda öldürülenler, ulusumuzun gözbebekleridir"[15]

Soykırımdan kurtulanların Filistin'e gelişlerini, en fanatik Siyonistler dahi kaçınılmaz görüyorlardı. Bilhassa Yahudi devletinin yasallaştırılması sürecini kolaylaştıracakları düşünülüyordu. Diğer yandan oy potansiyeline sahiplerdi. Bu yüzden siyasi parti temsilcileri, savaş sonrası Almanya'ya giderek, soykırımdan kurtulanların Filistin'e göç etmeleri konusunda ön hazırlıklarına rehberlik ederken, partilerinin propagandalarını da yapmayı ihmal etmiyorlardı.

Soykırımdan kurtulanların Filistin'e getirilmesi meselesi kısa sürede öncelik kazandı. Ancak Filistin, II. Dünya savaşı sonrası halen İngilizlerin kontrolü altındaydı ve soykırımdan kurtulanların büyük kitleler halinde Filistin'e girişlerinin aleyhinde bir tutum sergiliyorlardı. Ancak bu tutum, yeraltı teşkilatlarının devreye girmesiyle Filistin'e illegal göçün başlamasına neden oldu. 30'lu yıllarda WZO, Filistin'e sınırlı sayıda göçmenin giriş yapması konusunda hassas davranırken, artık mümkün olduğu kadar çok sayıda soykırımdan kurtulanın Filistin'e illegal girişi için büyük çaba sarf eder olmuştu. Tüm çabalara karşın, çok sayıda illegal göçmenin Filistin'e giriş yapması gerçekleşemedi. Yakalanan illegal göçmenler İngilizler tarafından tutuklanıyor, ancak belirli kotalar çerçevesinde serbest bırakılıyordu.[16] Bunun üzerine Siyonistler, propaganda saldırıları başlattı.

Dünya, Filistin'e giriş yapmak üzere açıklarda bekletilen binlerce Yahudi göçmenin istiflendiği gemilerin fotoğraflarıyla dehşete düşmüştü. Siyonistler, Yahudi devletinin yasallaştırılması sürecinde, bu görüntüleri lehlerinde kullandı. Özellikle hamile kadınlar ve çocukların güvertesine yığıldığı ünlü Hagannah 1947 mülteci gemisinin fotoğrafları yankı uyandırdı.[17]

İsrail devleti tam anlamıyla yasallık kazandıktan sonra, soykırımdan kurtulanların göçü meselesi, Siyonist liderler için farklı anlamlar kazanmaya başladı. Siyonistler, önceleri propaganda aracı olarak kullanıp ideolojik anlam yükledikleri göç meselesine, 1948 yılından itibaren askeri bir bakış açısı getirdiler. Özellikle, Arap ülkelerinin henüz kurulmuş İsrail devletine yönelttiği saldırılar karşısında böyle bir bakış açısını benimsediler. Yeni kurulan Yahudi devletinin ilk başbakanı olması sıfatıyla Ben Gurion'un genç Yahudilerin askeri kanatta yer almaları için Avrupa'daki Yahudi temsilciliklerine gönderdiği mektup şu ifadeleri içermektedir:

> "İsrail'deki insan gücünün yetersizliğinden dolayı savaş, göçten ayrı düşünülemez. Arapların rezervleri üstün sayıdadır, bizim de savaşı sürdürebilmemiz deniz aşırı ülkelerden gelecek insan gücüne bağlıdır. Göç bu sebeplerden dolayı, savaşın başlangıcından sonuna dek, insan gücüne gereksinim duyulduğundan bir lütuf olarak görülmemelidir. Yishuv esasına dayalı yaşantınız bu harekete göre gerçekleşmelidir. Bunun anlamı, yaşları 18 ila 35 arasında, hatta istisnai durumlarda 40 olan, silah deneyimine sahip insan gücünü takviye etmenizdir"[18]

Silâhaltına alınan soykırımdan kurtulan kesimin İbranice konuşamaması, örneğin idari işlerde görev almalarını engelliyordu. Gelenlerin neredeyse tamamına yakın bir bölümü doğrudan cepheye gönderiliyordu. 1948'de silâhaltına alınarak cepheye gönderilen askerlerin %30'unu soykırımdan kurtulanlar oluşturuyordu. Kendilerini, 'ölmek olasılığı ile savaşa giden asker' (canon fodder) olarak addediyorlardı.

> "Ben Gurion, insan kalıntılarını düşmanın suratına fırlatıyordu. Yaşamını cephelerde yitirmiş onca insanın kemiklerinin üzerin-

den Kudüs'e çıkan yeni bir yol inşa ediliyordu."[19]

1945 yılının ikinci yarısında Avrupa'dan Filistin'e yaklaşık olarak 90 bin Yahudi göçmen ayakbastı. Bunu izleyen üç yıl içerisinde 60 bin Avrupalı Yahudi göçmen daha Filistin'e ulaştı. İsrail devletinin kuruluşunun resmen ilan edildiği yıl, vaat edilmiş topraklara 200 bin Avrupalı Yahudi daha göç etti. 1949 yılına gelindiğinde, İsrail'e göç eden soykırımdan kurtulanların sayısı yaklaşık olarak 350 bini buldu.[20] Hükümet, göç eden kitleleri, çoğu kibutzlarda olmak üzere, kırsal bölgelerde yerleşmeye teşvik etti. Bu komünlere yerleştirilen göçmenlerin yaşadıkları trajedi süratle göz ardı edildi.

Kibutz sakinleri, nasyonal sosyalizme dair dehşet dolu öyküleri moral bozucu bulduklarında, soykırımdan kurtulanlar susmak zorunda bırakıldı. Bu kibutzların yeni sakinleri, geçmişi unutarak, Siyonist ideolojinin elverdiği ölçüde geleceği düşünmeye başlamak zorundaydılar. Ne var ki, bu beyin yıkama formülü Ben Gurion için yeterli değildi. 1949 yılında, 'demoralize edici materyali' askeri rejim altına almayı planlıyordu. Böylelikle, 'ulusal çapta bir disiplin' sağlamış olacaktı.[21]

Soykırımdan kurtulanların büyük bir bölümü, kibutz yaşantısının kolektivist karakterine uyum sağlamakta güçlük çektiler. Asgari konfordan dahi uzak ve bitmek bilmeyen Siyonist ideoloji telkini, soykırımdan kurtulanları, bir kamptan kurtulup başka bir kampa yollandıkları duygusunu veriyordu. Toplama kampları, İngiliz tutuklama kampları ve İsrail'deki mülteci kamplarında geçirdikleri onca zaman sonrasında artık kendi hayatlarını yaşamak istiyorlardı. Ancak kaçış olanaksızdı; Siyonistler, bunu engelleyici yaptırımlar uyguluyordu. Solcu/Siyonist Histraduth sendikası, idari görev tanımlamasını yaparak, bir boşluktan yararlanarak kaçmaya çalışanları engellemeye yönelik önlem aldıysa da, çok sayıda insan kaçmayı başardı. 1949 yılında, 10 bin kişilik kibutzlarda yaşayanların yarısından çoğu, zamanla kibutzlardan bağımsız yaşamayı seçti.[22]

Almanya Federal Cumhuriyeti: İntikam Yerine Tazminat

Savaştan kısa bir süre sonra, soykırımdan kurtulanlar Almanya'ya dair olumsuz düşüncelere sahipti. İsrail ve Almanya arasındaki iletişim, savaş sonrasını izleyen yıllarda bütünüyle koparılmıştı. İsrail parlamentosu (Knesset) üyesi Mordecai Nurok, soykırım kurbanlarının -eşi ve çocuklarını da kapsayan- anısına gölge düşürmek istemediğini şu sözlerle anlatıyor:

> "Canilerle tekrardan iletişim kurmamız söz konusu dahi edilemez. Böyle yaptığımız takdirde kutsal şehitlerimizin anısına büyük ihanet etmiş olacağız."[23]

Ha'aretz gazetesi editörü Gershom Schocken, İsrailliler ve Almanların birbirleriyle iletişim kurmalarını yasaklayan özel bir yasanın yürürlüğe sokulmasını önerdi. Bu yasa, İsraillileri, Almanya'ya yolculuk etmekten men edecek türden olmalıydı. Ancak diplomatik nedenlerden dolayı Almanya'ya gitmek durumunda olan hükümet yetkilileri, bu men edici yasanın dışında tutulabilirdi. İsrail hükümeti derhal bir anlaşmaya vardı. Buna göre, şayet bir Yahudi, Almanya'ya temelli olarak yerleşmeyi planlıyorsa, hükümetin basın danışma müdürlüğünce verilecek karar doğrultusunda, o kişinin İsrail'e 'dönüşü' bir daha asla mümkün olmayacaktı.[24]

Kimi kesim için uygulanacak bu yaptırımlar kâfi gelmiyordu. Naziler tarafından öldürülmüş her Yahudi için bir Almanın benzer şekilde öldürülmesine dair planlar yapılıyordu. Ancak, altı milyon Almanın zehirlenmek suretiyle öldürülmesi için yapılan hazırlıklar sırasında itiraz sesleri de yükselmeye başladı. İtirazın nedeni, Almanya'da halen ikamet eden Yahudilerin varlığı ve onların da zehirlenme riskinin bulunduğu gerekçesiyle, diğer bir deyişle kurunun yanında yaşın da yanacağı endişesiyle bu plan hayata geçirilmedi. Ancak soykırımdan kurtulanlardan bazıları bireysel olarak intikam aldı. Birçok Nazi eskisi, benzer saldırılar sonucunda öldürüldü.[25]

Buna benzer intikam saldırıları, İsrail/Filistin'de yaşayan Ya-

hudiler için neredeyse bir fenomene dönüşmüştü. Avrupa'daki Yahudilerin sistemli bir şekilde yok edildiği dönemlerde bile intikam duyguları bu derece yoğun değildi. Soykırımdan kurtulanların İsrail'e gelişiyle birlikte intikam eylemlerini savunanlar ve karşısında duranlar olarak halk ikiye bölünmüştü. Karşı duranlar, Kızıl Ordu'nun, Yahudilerin intikamını zaten almış olduğunu savunuyordu. İsrail hükümeti de, Almanya'ya karşı benzer atakların gerçekleştirilmesine taraf değildi. Milyonlarca Almanın öldürülmesine yönelik eylemlerin, İsrail devletine bir getirisi olmayacaktı. Almanları hedef alan bir kıyım, Siyonist politikaya tamamıyla ters düşüyordu. Ayrıca, benzer eylemlerin gerçekleştirilmesi, Yahudi devletinin yasallaşma sürecini de zora sokabilirdi.

Benzer nedenlerden, İsrail'deki iktidar seçkinleri de Batı Almanya'ya karşı uygulanacak ekonomik bir boykota tamamıyla karşıydı. İsrail hükümeti her ne kadar istemese de halkın duygularına tercüman olmak adına Alman Federal Cumhuriyetine karşı bir takım gönülsüz dayatmaların uygulanmasına karar verdi. Diğer yandan, Almanya'da birçok Nazi eskisinin, tekrar eski görevlerine getirilmiş olmaları da, düzenlenecek bir boykotu anlamsız kılacaktı.

Siyonist pragmatizm, şartlar ne olursa olsun, daima kılavuz işlevini görmüştü. Bu kılavuz, 1933 yılında, WZO'nun, Nazi Almanyasına karşı gerçekleştirilecek boykotta yer almama kararının arkasında da yerini almıştı. Savaş sonrası İsrail bu yaklaşımı benimseyerek devam ettirdi. Savaş öncesinde de, Siyonistler, Alman ekonomisini oldukça zora sokacak ticari bir boykotun devreye sokulmasına karşı itirazlarını dile getirmişti. Savaş sonrasında, Almanlar, İsrail'den, yüksek kurlu para karşılığında tarım ürünleri almaya hazırdı. Dolayısıyla İsrail ekonomisi yükselişe geçecekti. Bu fırsat kendisini gösterdiğinde, İsrail hükümetinin Almanya'ya karşı uygulamayı planladığı ekonomik boykota sınırlama getirildi. İsrailli girişimcilerin ambargonun uygulanmasından kaçınmaya başlamasıyla birlikte, İsrail devleti ve Almanya arasındaki ticari ilişkiler nihayetinde normal seyrine oturdu.[26]

İsrail ve Almanya Federal Cumhuriyeti (BRD) arasında, İsrail devletine ve soykırımdan kurtulanlara bireysel olarak ödenecek tazminat davaları da önem arz ediyordu. Bu konuya dair görüşmeler, 20 Mart 1952 tarihinde Hollanda'nın Wassenaar şehrinde başladı. Ancak görüşmeler pürüzsüz bir şekilde ilerlemiyordu. Her ne kadar, Alman şansölyesi Konrad Adenauer, ilk görüşmeden itibaren İsrailli diplomatlara, gereken tazminatın ödeneceğini taahhüt etmiş olmasına karşın, görüşmeler bir süre sonra çıkmaza girdi. Tam bu sırada, Yahudi devletinin arabulucuları Amerikan politikasının desteğini almaya başladılar. ABD'nin İsrail büyükelçisi Abba Eban, ABD'nin Dışişleri Bakanı Dean Acheson'ın bilgisine başvurdu.

Bununla birlikte, ABD'deki Siyonist Örgütler, bu konuyla ilgili olarak Amerikan başkanı Truman'la görüşmelerde bulundular. Acheson, Adenauer'le temasa geçti. Washington, bu konuda duyduğu hassasiyeti göstermek için, eski Amerikan generali Julius Klein'i, Almanya Federal Cumhuriyeti yetkilileriyle bir dizi görüşmeler yapmak üzere Almanya'ya gönderdi. Klein, İsrail'e ödeneceği taahhüt edilen tazminatın bir süre daha gecikmesi halinde, Batı Almanya'nın NATO üyeliğini unutabileceği tehdidinde bulundu.

Klein'in tehdidinde gerçeklik payı var mıdır, bilinmez, ancak Adenauer görüşmelerin tekrar başlatılarak, her iki tarafı da memnun edecek anlaşmalara varılacağını ifade etti.[27] Diğer yandan İsrail'de de bu konuda sorunlar baş göstermişti. Revizyonist Siyonistler, iktidar seçkinlerinin, Ben Gurion'un İşçi Partisi'nin öncülüğünde, Almanlar tarafından satın alındıklarını ileri sürdü. Revizyonistler, Almanya ile yapılacak her türlü görüşmeye muhalif duruşuyla tanınan Menachem Begin'in Herut Partisi çatısı altında toplandı. Begin, İsrail'in ekonomik durumunu kendilerinin düze çıkaracağını inanıyordu. Ekonomik iyileşmenin, 30'lu yıllarda Ha'avara Nakil Anlaşması'yla zaten başlatıldığını savunuyordu.

Begin, Mapai'nin (Ben Gurion'un partisi) yürüttüğü politikayı her fırsatta acımasızca eleştiriyordu. Ben Gurion'un bir Nazi

olduğunu söylüyor, Almanya Federal Cumhuriyeti ile yapılan görüşmeler ve soykırım arasında paralellikler olduğunu savunuyordu. Bu tezini savunan propaganda posterinde şu sözler göze çarpıyordu:

> "Atalarımızın ve şehitlerimizin kemikleri, Mapai'nin Nazi alışverişinden dolayı sızlıyor."[28]

Begin yandaşları, toplum polisinin müdahale ettiği kalabalık protesto gösterileri düzenledi. Ben Gurion hükümetinin icraatına karşı başlatılan revizyonist protesto, muhtemel bir hükümet darbesinin sinyallerini veriyordu. Ben Gurion günlüğünde, Begin'in müdahalesini 'kararlı bir devrim saldırısı' olarak tanımladı. Özellikle Almanya Federal Cumhuriyeti ile yapılan görüşmelerin seyrine yönelik yapılan tartışmaların son evreleri sırasında, İsrail parlamentosu binasına doğru çoğalarak ilerleyen revizyonist göstericilerden oluşan kalabalığın, hükümeti devirmeye niyetli oldukları açıkça hissediliyordu.[29] Diğer yandan, Avrupa'daki Begin yandaşları, halen sürmekte olan Adenauer görüşmelerine bir son vermek için, Alman şansölyesine bombalı bir paket yolladı.

Adanauer, gönderilen paketin güvenlik kordonuna takılması sayesinde kurtulduysa da paketi açan güvenlik görevlisi patlayan bombayla yaşamını yitirdi.[30] Begin'in öncülüğünde başlayan protestolar, Begin'in politik bir şahsiyet olmaması nedeniyle sonuca ulaşmadı. On yıl kadar sonra revizyonistler, Siyonist sosyalistler için bir tehdit unsuru haline geldi. 10 Eylül 1952 tarihinde İsrail hükümeti Almanya Federal Cumhuriyeti ile bir anlaşmaya vardı. Varılan anlaşma uyarınca, Yahudi devletine, Almanya Federal Cumhuriyeti tarafından 15 yıl boyunca toplam 820 milyon Amerikan doları ödenmesine karar verildi. Anlaşma gereğince, Almanya Federal Cumhuriyeti, bu paranın %70'ini Alman malı ürünler olarak ödeyecek, geriye kalan %30'u da, İsrail'in enerji tüketimi için gereken yakıt rezervi olarak karşılanacaktı.[31]

Aslında, 30'lu yıllardan itibaren Alman malı ürünler Filistin/İsrail'e getiriliyordu, ancak bu kez gelen mallar Yahudi göçmenlerinin parasıyla finanse edilmeyecek, dolaylı olarak, Nazi

Almanyasında el konulan Yahudilerin parasından karşılanacaktı.[32]

Begin'in korkuları, Siyonist sosyalistlerin beş yıl sonra İsrail ve Almanya Federal Cumhuriyeti ile yapılan silah ticareti anlaşmasıyla daha da arttı. 1957 yılında, Shimon Peres liderliğindeki İsrail delegesi Almanya'ya giderek, Alman savunma bakanı Franz Josef Strauss'u, iki denizaltı satmaya ikna etti.[33] Yapılan bu satış anlaşması, İsrail'de tepki yaratsa da, iki yıl sonra Der Spiegel'de yayımlanan bir makale üzerine çıkan olaylar çok daha fazla tepkiye neden oldu. Alman dergisinde yayımlanan makaleye göre, İsrail Almanya Federal Cumhuriyeti'nden salt silah ticareti anlaşması yapmakla kalmamış, aynı zamanda Almanlara askeri gereçler de satmıştı.[34]

Başlangıçta, Ben Gurion Almanya Federal Cumhuriyeti ile yapılan anlaşmaları İsrail parlamentosu'ndan gizli tutmuş, ancak Der Spiegel'de yer alan haberler üzerine açıklama yapmaya mecbur kalmıştı. Halk temsilcilerini bilgilendirdiği günün akşamında partisi Mapai'nin grup konuşmasında da soruları cevaplayan Ben Gurion'a göre, Yahudi devletinin Almanya Federal Cumhuriyeti ile silah ticareti anlaşması yapması bir gereklilikti:

> "Şayet belirli işler bugünden halledilmezse, çocuklarımızın, torunlarımızın hayatta kalması mümkün olmayacaktır"[35]

Ben Gurion'un parti üyelerini ikna etmesi zor olmadı. Ancak İsrail parlamentosu, Almanlarla çok yakın mesafede durarak birlikte iş yapmaya hevesli olmadıklarını açıkça gösterdi. Ben Gurion'un kadim muhalifi revizyonist Menachem Begin yaptığı açıklamada şunu söyler:

> "Yahudilerden yapılmış sabunlarla ellerini yıkayanlar şimdi de Yahudi silahlarıyla mı donanacaklar?"[36]

Yine de Gurion, İsrail parlamentosu çoğunluğun desteğini almayı bildi. Yahudilerin birbiri ardına, Naziler tarafından toplanarak götürüldükleri döneme dem vurarak yaptığı duygusal konuşması sırasında tüm İsrail parlamentosu üyelerini sessiz kalmaya zorladı:

> "Şayet hunharca öldürülen altı milyon insan mezarlarından ya da

cennetten bakıp, şu an İsrail'de neler olup bittiğini görebilselerdi, sevinç nidaları atıp neşeyle dolarlardı. İsrail'in, ordusuyla, Almanların dahi gıpta ederek baktığı savaş endüstrisiyle, yerinden şahlanarak kalkıp, atağa geçmesinden gurur duyarlardı."[37]

İsrail ve Batı Almanya arasındaki askeri işbirliğine karşın, diplomatik anlamda bir ilişki söz konusu değildi. İsrail kendi muhalif iç odaklarından, Almanya Federal Cumhuriyeti ise, Alman şirketlerinin Arap dünyasıyla geliştirdiği ticari ilişkilerinden dolayı diplomatik ilişki kurmaya yönelik çaba harcanmadı. Ancak 60'lı yılların ortalarında değişen bakış açısıyla birlikte, 1967 yılında Batı Almanya'nın Alman diplomat Rolf Pauls'u İsrail'e büyükelçi atamasıyla ilk diplomatik ilişkilerin de temeli atılmış oldu.[38]

Kasztner Davası

İsrail'deki iktidar seçkinleri, Batı Almanya ile ilişkileri güçlendikçe soykırımı giderek daha geri plana itmeye başladı. Bir süredir iyiden iyiye varlığını hissettiren yeni bir eğilim göze çarpıyordu. Yahudi devletinin tam anlamıyla yasallaşma sürecine girmesi, Avrupalı Yahudilerin yaşadığı mezalimin ikinci plana atılması, hatta unutulmasına yol açıyordu. 1942 yılında, Nazi Almanyasında henüz başlatılan sistematik öldürme eylemleri, dolayısıyla soykırım haberleri, Filistin'deki Yahudi basınında geçmiş zaman kipleriyle kaleme alınıyordu. Yad Vashem anıtı daha o zamandan yükselmeye başlamıştı.[39] 1948 yılından sonra soykırımdan kurtulanları, yaşadıkları Nazi terörüyle her gün yüzleşmek zorunda bırakılıyorlardı. Öyle ki, yaşadıkları sessizliği bozmaları daha uzun yıllar alacaktı.

1953 yılında işbirlikçi Dr. Reszo Kasztner'in davası sayesinde derin sessizlik bozulmaya başladı. Daha önceleri WZO ve nasyonal sosyalizm işbirliğine değinilmesine karşın solcu Siyonistler bu davayı göz ardı etmişti. Ben Gurion'un partisi Mapai de bundan oldukça büyük zarar gördü. Bu nedenle, Kazstner davası, sekiz yıl sonra Eichmann'ın çıkartılacağı halk mahkemesi-

ne kadar en önemli hukuk davası olarak görüldü.

Kasztner davasının bu denli ilgi çekmesinin nedeni, 1938 yılında Viyana'dan Filistin'e göç eden ve savaş sırasında ailesinden 50 kişiyi kaybeden İsrailli gazeteci Malchiel Gruenwald'ın yayımladığı bültendi. Bülten, Kasztner'in savaş geçmişini detaylarıyla açığa çıkartmaktadır. Hatta Kasztner'ı öldüreceğini dahi söyler, Gruenwald bu bültende:

> "Et kokusu burun deliklerimi sızlatıyor! Onun mezarı en mükemmel mezarlardan biri olacak! Dr. Kasztner ortadan kaldırılmalı!"[40]

Kasztner, suçlamalarının yersiz ve iftira olduğu gerekçesiyle Gruenwald'a bir dava açtı. Ancak duruşmalar, Kazstner sanık sandalyesinde, Gruenwald da sanki mahkemede tanık olarak bulunuyormuşçasına bir seyir izledi. Gruenwald, Kazstner'ın Nazilerin Macaristan'daki Yahudileri tutuklayarak kamplara göndereceğini bilerek sessiz kaldığını ve üstelik Yahudilerin tutuklanma esnasında ve kamplarda Nazilere karşı direnmemeleri yönünde tavsiyelerde bulunduğunu söyledi. Kasztner suçlamaları reddetti. Gruenwald tarafından mahkemeye çağrılan tanıklar da ifadelerinde, yakınlarının toplam kamplarına gönderilmesi ve dolayısıyla öldürülmesinden Kasztner'ı sorumlu tuttular. Tanıklar arasında, savaşın bitmesine yakın bir dönemde Macaristan'a havadan indirilen Yahudi komandolardan biri de bulunuyordu. Kazstner davasında önemli bir rol oynayan komando, Macaristan'a indirildiğinde, Kasztner'in, kendisine Gestapo'ya gidip istihbarat bilgileri vermesi tavsiyesinde bulunduğunu söyledi.[41]

Gruenwald davası, salt Kasztner'in savaş geçmişiyle ilintili değildi. Kasztner'in, Nüremberg savaş mahkemelerinde görülen davalarda verdiği yeminli ifadeler de büyük öfkeye neden oldu. Kasztner, Adolf Eichmann'ın asistanı Herman Krumey'in lehinde yeminli ifade verdi. Daha sonra Nüremberg'de davası görülen SS subayı Kurt Becher'in de yardımına koşarak onun da lehinde tanıklık etti. Becher de Krumey gibi, II. Dünya savaşının bitmesine çeyrek kala, Macaristan'daki Yahudilerin toplama kamplarına gönderilmesi sürecindeki önemli rol oynayan yetkin

isimlerdendi. Becher, Kazstner'i, Filistin'e götürmek üzere bir araya getirdiği Macar Yahudilerinin kaçışı için ön hazırlık yaparken tanımıştı. Kazstner, Eichmann'la olduğu kadar Becher'le de yakın ilişkiler içindeydi. Kazstner sayesinde Becher'de, Yahudilerin İsviçre'ye kaçmalarına yardım etmek suretiyle büyük paralar kazanmıştı. Gruenwald, Kazstner'ı bu kaçış sürecinde aracılık yaparak kazanç elde etmekle de suçluyordu.

> "Becher'in lehinde tanıklık yaparak, Becher'in uluslararası mahkemenin huzurunda, savaş sırasında yaptıkları işbirliği ve soygunu itiraf etmesinin önüne geçmeye çalışıyor (...) O Macar Yahudilerinin hesabı tutulmamış parası nerdedir şimdi?"[42]

Becher'in araya girmesiyle, Kazstner, Himmler'le bir dizi görüşmede bulunmak üzere Berlin'e gitti. Ancak bu görüşmeler gerçekleşmedi.[43] Buna karşın Kasztner, yıllar sonra, Becher'in Nüremberg'de mahkemeye çıkarılması sırasında onu yalnız bırakmadı. Kasztner'in lehinde ifade vermesiyle Becher beraat etti. Ardından Becher Almanya'ya dönerek büyük miktarda sermaye gerektiren hububat tüccarlığına başladı. İsrail kaynaklı, ancak doğruluğu onaylanmayan haberlere göre Becher, savaş sonrası, Almanların ödediği tazminat çerçevesinde Yahudi devletiyle ticaret anlaşmaları yapmak üzere masaya oturmuştu.[44]

Kudüs sulh mahkemesi, Kasztner'in davasını Gruenwald'ın aleyhinde sonuçlandırdı. Mahkemenin başında, daha sonraları Adolf Eichmann'ın davasını görecek üç yargıçtan biri olan Benjamin Halevi bulunuyordu. Halevi, Kasztner hakkındaki düşüncelerini açıkça şöyle ortaya koyuyordu:

> "Kasztner'in baştan çıkması çok kolaydı. Yakın zamanda vuku bulması beklenen soykırımdan 600 kişiyi kurtarması ve daha ilerisinde pazarlık yaparak başkalarının da kurtarılma olasılığını güçlendirecek fırsatlar yakalaması söz konusuydu. Ve kurtarmayı istedikleri de, Kasztner için bir anlam ifade eden, önemi olan insanlardı. Bu kişiler; ailesinin fertleri, sürdürdüğü davanın yandaşları ve Macaristan'ın önde gelen Yahudi şahsiyetleriydi (...) Budapeşte'deki karısını, annesini, erkek kardeşini ve Cluj'daki üvey babasını ve geride kalan dostlarını kurtarabilme şansı var-

dı. Kasabalardaki ve hatta Budapeşte'deki yüksek mevki sahibi şahsiyetleri kurtarma hevesiyle gözleri kararmıştı.

"Bu kişilerin kurtarılma girişimi, hem Siyonizm'in hem de bizzat kendisinin zaferi olacaktı (...) Kasztner, Avrupalı Yahudilerin çoğunun kökünü çoktan kurutmuş olan Nazilerin yok etme makinelerinden, Yahudilerin kendi imkânlarıyla kurtulma şanslarının var olup olmadığı konusunda oldukça karamsardı. Onları kurtarabilmesi ancak Nazilerle işbirliği yapmaktan geçiyordu. O takdirde, tereddüt etmeksizin işbirliğini kabul etmesi de abes değildi. Ancak yine de Virgil'in dediği gibi; 'timeo Danaos et dona ferentes' (Yunanlılardan hediye almaktan bile korkarım). Sunulanları kabul ederek Kazstner, ruhunu şeytana satmıştır."[45]

Kasztner, Gruenwald'a karşı açtığı davada kendisini, savaş sırasında soykırıma dair haberleri İsviçre'deki Siyonist temsilcilere ulaştırdığı gerekçesiyle savunmaya geçti. Ancak bunun dışında, Gruenwald'ın suçlamalarına yönelik bir savunma yapmadı. Gruenwald, Kasztner'in Kurt Becher'e yaptığı şantajlar sayesinde büyük paralar kazanmış olduğuna dair söylediklerini ispat edemeyince, Kazstner sembolik bir maddi tazminat talebinde bulundu. Bunun dışında Gruenwald herhengi bir cezaya çarptırılmadı.

Dönemin İsrail başbakanı Moshe Sharett, İsrail yüksek mahkemesine başvurarak davayı temyize götürmek üzere harekete geçti. Sharett'e göre, Gruenwald'a karşı açılan davada varılan karar ağır bir darbeydi. Sharett günlüğüne; 'korkunç bir kâbus' olarak not düşmüştü. İsrail hükümeti ve Sharett'in partisi Mapai, Siyonist sosyalistler ve Kasztner arasındaki güçlü bağlardan ötürü büyük baskı altındaydı. Kasztner, savaş sırasında Macaristan'da Siyonist dünya hareketinin sol fraksiyonunda yer alırken, İsrail'de, (Macarca yayımlanan) sosyalist Jövo dergisiyle irtibat halindeydi.[46] Kasztner, İsrail sanayi ve ticaret bakanlığında danışmanlık görevini sürdürürken, diğer yandan Mapai Partisi'nin İsrail parlamentosu'ndaki sandalyelerinden birine talipti. Bu yüzden Kasztner'in adı, Ben Gurion'un günlüğünde sıkça geçiyordu.

Kasztner, Nüremberg duruşmalarında tanık olarak ifade verirken, Mapai Partisi'ne yönelik olumsuz düşünceleri açıkça bi-

linen Yahudi Ajansı ve Dünya Yahudi Kongresi gibi Siyonist kurumların arkasında oldukları izlenimini yaratmıştı. Birçok İsrailli, Kasztner'in savaş geçmişinin, Siyonist dünya hareketinin, Nazi dönemindeki yansımasını temsil ettiğini düşünüyordu. Ha'avara Nakil Anlaşması ve 1933 Nazi boykotu gibi konular büyük hassasiyetle ele alınıyordu. Gruenwald'a karşı yürütülen dava, aynı zamanda WZO'nun sosyalist Siyonizm'ine karşı da yürütülüyor demekti.

Seçimlere az bir süre kalmasından dolayı, Gruenwald'ın aleyhinde alınan karar Siyonist sosyalistleri zora soktuysa da revizyonistlerin ekmeğine yağ sürdü. Begin yandaşları, daha önce Mapai partisini, Almanya Federal Cumhuriyeti ile yaptıkları anlaşmalar yüzünden, düşmanla işbirliğine girdikleri gerekçesiyle bir karalama politikası başlatmıştı. Şimdiyse Begin ve yandaşları, Siyonist sosyalistleri en zayıf yerlerinden vurmak üzere (en göze çarpan detay Gruenwald ve avukatı Tamir kadar yargıç Benjamin Halevy de Mapai Partisinin politik söylemlerine karşı duruşları ve revizyonizme yakınlıklarıyla biliniyor olmalarıydı) harekete geçiyorlardı. Malchiel Gruenwald'ın aleyhinde verilen karardan dört gün sonra Begin'in partisi Herut, seçim kampanyası için stratejiler geliştirmeye başladı. Yakınlaşan seçimlerde kullanmayı planladıkları can alıcı sloganlardan biri şuydu:

> "Mapai'ye her kim oy verirse, Yahudileri, Gestapo'ya kendi elleriyle teslim etmiş bir Yahudi'ye oy vermiş olur."[47]

Lamerhav ve Haboker gibi İsrail gazeteleri, Mapai liderlerinin Nazilerle bir anlaşma yapmaya dünden razı olduklarına ya da Rommel'ın ordusunun Filistin'e varmasına ramak kaldığına dair makaleler yayımlayarak yangına körükle gidiyorlardı. Sharett öfkeliydi. İsrail Gizli Servisi MOSSAD'ın şefi Isser Harel'den bir günah keçisi bulmasını istedi. Savaş sırasında, İtalyan faşistler ve Nazilerle işbirliği yapmak için büyük çaba harcayan revizyonist örgüt Stern Gang, Harel için yeterliydi. Harel'in teklifi üzerine (Harel daha sonra Kasztner davası kitabını yazacaktı) Sharett, İsrail gazetesi Davar'da Stern Gang'ın savaş

geçmişine dair bir makale yayımlattı.[48]

Ancak bu manevra, 26 Haziran 1955 tarihinde gerçekleştirilen seçimler sonucunda sosyalistlerin kaybetmesi üzerine istenilen sonucu sağlamadı. Ben Gurion'un partisi beş sandalye kaybederken, Begin'in Herut Partisi, Kasztner davası sayesinde kayda değer bir kazanç elde etti. Begin, partisinin sandalye sayısının neredeyse ikiye katlanmasından dolayı duyduğu sevinci gizlemiyordu. 1955 seçimleri sonrasında, revizyonist grupların İsrail politikasındaki konumu güçlendi.[49]

1957 yılında, Gruenwald'a karşı yürütülen davanın temyiz incelemesi sonuçlandı. İsrail Yüksek Mahkemesi, yargıç Halevy'nin daha önce verdiği mahkeme kararını büyük ölçüde bozulmuştu. Ancak Kasztner'in Nüremberg duruşmalarındaki tanıklığı açısından karar bozulmadan bırakıldı. Kasztner'in Macaristan'da üstlendiği role dair Yüksek Mahkeme üyeleri şu karara vardı:

> "Gereksinim anında, bir liderin yerine getirilmesini talep ettiği emirlere, zorunluluk çerçevesinde itaat edilmesine ve yönergelerin uygulanmasına yönelik suçlayıcı ne ulusal ne de uluslararası bir kanun mevcut değildir"[50]

Kasztner, İsrail Yüksek Mahkemesinin vardığı kararı öğrenemeden, 3 Mart 1957 tarihinde sokakta yürürken uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Beş yıl sonra, bu saldırıyla ilgili olarak, mahkeme üç İsrailliyi ömür boyu hapis cezasına çarptırdı. Ancak Ben Gurion, Kasztner'in kızından bu üç kişiden davacı olmamasını istedi, bunun üzerine saldırganlar derhal tahliye edildi. Kasztner'in öldürülmesi, uzun bir süre daha geniş yankı yarattı.[51]

Atlantik Okyanusu'nun diğer yakasında da, Kasztner'in öldürülmesi şok etkisi yaratmıştı. Adolf Eichmann, en sadık işbirlikçilerinden olan Kasztner'in öldürülmesiyle, bir kez daha, İsraillilerin kendisini de buluncaya dek iz sürmekten vazgeçmeyeceklerini anlamıştı. Eichmann'a göre, Yahudi devleti liderleri, Kasztner'in tekrar tanık koltuğuna oturmasından duydukları endişeden dolayı ortadan kaldırılması emrini vermişlerdi.[52]

9

Soykırım propagandası

Eichmann Davası

1955 yılı seçimlerinde bozguna uğrayan Mapai Partisinin liderleri, Begin'in Herut Partisine odaklanarak sosyalist Siyonizm'in savaş geçmişini gözler önüne sermeyi planlıyorlardı. Nazi avcıları büyük çabalar sonrasında Adolf Eichmann'ın saklandığı yeri buldu. İsrail'de, Eichmann adı, aranan savaş suçluları listesinin en başında yer alıyordu. Ancak başlangıçta, saklandığı yer ya da halen yaşayıp yaşamadığı bilinmiyordu. Diğer yandan, İsrail'de savaş suçlularını tutuklamak ya da yargılamak alışılmış bir yöntem değildi. Nazi eskilerinin, Nüremberg'deki gibi büyük ölçekli mahkemelerde yargılanması, Yahudi devleti için henüz daha gündemde değildi. Nazi avcısı Simon Wiesenthal, 50'li yıllarda, ABD'deki İsrail yanlısı örgütlere işbirliği teklif ettiyse de olumlu bir yanıt alamadı. Ancak bu bakış açısı, Mapai liderlerinin Eichmann'ın tutuklanıp yargılanmasının iki farklı amaca hizmet edeceğinin farkına varmasıyla yön değiştirdi. Birincisi soykırım kurbanlarının, yargılama süreciyle biraz olsun huzur bulacak olması, ikincisi de bu davanın, revizyonist eleştirilere karşı yürütülen direnişin menfaatine hizmet etmesiydi. Diğer yandan, Eichmann'ın yargılanması, Araplarla sürdürülen ihtilaflı ilişkiler için de zemin oluşturacaktı. Mapai, yargılanma sürecinde, Nazilerin antisemit yaklaşımıyla, Arapların Siyonizm karşıtı tutumlarının birbirine benzer olduğunu kanıtla-

mayı umuyordu.

Ben Gurion, MOSSAD'a, Eichmann'ın mahkemeye çıkartılıp yargılanması için kaçırılarak İsrail'e getirilmesi görevini verdi. Ancak bunun gerçekleşebilmesi için İsrail hükümeti engel teşkil eden sorunları aşmak zorundaydı. Örneğin, Arjantin'in İsrail hükümeti dolayısıyla istihbarat teşkilatıyla işbirliğine girmesi söz konusu değildi. Diğer taraftan, uluslararası hukuk açısından, Eichmann'ın İsrail'e getirilerek yargılanmasında en önemli sorun, suç işlediği dönemde İsrail devletinin resmi olarak varlığının henüz onaylanmamış olduğuydu. Ancak tüm bunlara karşın, Ben Gurion, Eichmann'ın yakalanarak İsrail'e getirilip yargılanması konusunda ısrarını sürdürdü. Başbakana göre, öldürülen Yahudiler, İsrail devletinin potansiyel vatandaşlarıydı.

Ancak sorunlar burada bitmiyordu. Eichmann davası, İsrail hükümetini çıkar çatışmasına soktu. Yargılama sürecinde, bu eski Nazi'ye karşı alınan kararlar, Almanya Federal Cumhuriyeti ile yürütülen ticari ilişkilere gölge düşürmemeliydi. Bu yüzden Ben Gurion, yargılama sürecinde Alman aleyhtarı bir tutum izlenmemesi gerektiğine dikkat çekti.[1] Eichmann idam edildikten sonra, İsrailli filozof Yeshayahu Leibowitz, Ben Gurion'u şu sözlerle eleştiriyordu:

> "Adenauer ve Ben Gurion arasında gerçekleşen gizli anlaşmalar, Alman halkını temize çıkartmak adına sürdürülüyor diye düşünüyordum. Bunun yerine bize milyarlar ödüyorlar."[2]

Eichmann davası 1 Nisan 1961 tarihinde başladı ve dört ay sürdü. Dava salt İsrail toplumunu temellerinden sarsmakla kalmadı, dünya da Eichmann ve 112 tanığın ifadeleriyle dehşete düştü. Hem dünyada hem İsrail'de muhalif bir kesim ölüm cezasına tepki gösterdiyse de, Eichmann'ın ölüm cezasını hak ettiğini düşünenler ağırlıktaydı.[3] Eichmann davası, iktidar ve baskının nelere yol açabileceğini dünyanın gözleri önüne sermesi açısından bir misal teşkil ediyordu. Eichmann'ın yargılanma sürecinde, İsrail hükümeti diğer Nazi eskilerinin saklandıkları yerleri de öğrenme fırsatını yakaladı. Bu adres istihbaratı Batı Al-

manya'ya bildirildiğinde, birçok savaş suçlusu Nazi yakalanarak mahkemeye çıkartıldı.[4]

Eichmann davasının yarattığı diğer olumlu etkilerden biri de, soykırımdan kurtulanlara karşı gösterilen anlayış ve saygının artmasıydı. Dana önceleri fanatik Siyonistler tarafından pislik muamalesi gören soykırım kurtulanlar, artık itibar görmeye başladı. Bu meyanda, Eichmann davasının, İsrail toplumunu iyileştiren bir ilaç olduğu söylenebilir. Diğer yandan İsrailli liderler, ilk defaya mahsus olmak üzere, soykırımı İsrail devletinin var oluş argümanlarından biri olarak kullandılar.[5] Bunu, Siyonist ideolojinin hayata geçirilmesine örnek oluşturacak başka bir adım izledi. Savaştan önce, Siyonizm, Yahudi olmayan herkesi potansiyel antisemit olarak tanımlıyordu. Ancak Eichmann davasından sonra bu dogmaya yeni bir hüküm kazandırıldı. Bundan böyle, Siyonist ideoloji, Yahudi olmayanların, yaşamları boyunca Yahudi toplumunu ortadan kaldırmak için mücadele edeceklerini öngörüyordu. Bu hususu vurgulamak için, İsrail'deki Siyonistler, Siyonist idealin sonunu getirdiler. Theodor Herzl ve Max Nordau gibi kurban konumundayken hürriyetine kavuşan Yahudiler, propaganda kaygıları güden İsrailli hükümet liderleri tarafından, tekrardan kurban rolü üstlenmeye zorlanmışlardı.

Çağlar Boyu Süren Antisemitizmin Günah Keçisi Eichmann

Ben Gurion'un, ilk başlarda, Eichmann davasının görülmesindeki ısrarının arkasında, davanın Kudüs'te görülecek olması yatıyordu.[6] Ancak diğer olasılıkları da gözden geçirmeye başlaması uzun sürmedi. Davanın, İsrailli gençleri soykırımla yüzleştirerek, toplumsal bilinçlenme anlamında bir fırsat yaratacağını umuyordu.[7] Ancak Ben Gurion ve diğer Siyonistler aslında, Eichmann davası aracılığıyla, Yahudi olmayan dünya, kati suretle antisemit olduğundan, bir Yahudi'ye ancak İsrail'in sahip çıkacağını vurgulamak istiyorlardı. Bunu ispat edebilmenin en ideal yöntemi de, soykırımı ön plana çıkartarak asırlar boyu sürege-

len Yahudi nefretinin hangi boyutlara gelebildiğini göstermekti. Bu yüzden Eichmann, nasyonal sosyalizmi değil, 'asırlar boyu süregelen antisemitizmi' temsil eden ikon olarak benimsendi.

Davanın bu açıdan yorumlanması tamamıyla İsrail devletinin çıkarlarını gözetecek cinstendi. Yahudi devletinin liderleri, tehlikelerle dolu, antisemit dış dünya argümanını defelarca gündeme getirerek, İsrail devletinin, mevcudiyetini savunmak ve koruyabilmek için; öldürme eylemleri, kitle imha silahlarının üretimi, insan hakları ihlalleri gibi en aşırı araç ve yöntemleri kullanmaya hakları olduğuna işaret ediyorlardı. Eichmann davası aracılığıyla, sırası geldiğinde, bu araçları kullanmaya hakkı olan dünyadaki tek ülkenin İsrail olduğuna tüm dünya tanıklık etmeliydi.

Siyonistler, her ne kadar kurgulamada başarılı oldularsa da, dava istedikleri yönde seyretmiyordu. Nazi eskisi Eichmann, Siyonistlerin duymak istediklerini itiraf etmeye bir türlü yanaşmıyordu. İsrailli Eyal Sivan ve Rony Brauman'ın hazırladıkları The Specialist adlı belgeselde Eichmann, üzerinden on beş yıl geçmesine rağmen, Nazi etiğine hâlâ körü körüne bağlı bir asker portresi çiziyordu.[8] Savaş sırasında, bir Nazi subayı için -en mukaddes şey olan- emirlere itaat etmek dışında tamamen suçsuz olduğunu yineliyordu.

Nihai çözüm Eichmann'ın ilk tercihi değildi. Eichmann'ın tercihi, otuzlu yıllardan beri üzerinde çalıştığı, Yahudilerin topluca Filistin'e -ya da nihayetinde Madagaskar'a- göç ettirilmesi tasarısından yanaydı. Ancak, Yahudilerin topluca ve sistematik bir şekilde öldürülmesi kararı alınınca, ne yazık ki Eichmann'a da uygulamak görevi düşmüştü. Bunun dışında, soykırımla birlikte, Siyonistlerle olan sağlam ve derin ilişkilerinin de sonunu getirmek zorunda kalmıştı. Ancak yine de, meşhur 'Emir demiri keser' sözü Eichmann için de geçerliydi. Üstlerinden, Auschwitz trafiğini düzenleme emrini aldığında, bir an için dahi Yahudi dostlarını düşünmeden emirlere riayet etmişti. Eichmann davası, savaş sırasında nasyonal sosyalist ruh halinin değişkenliğini gözler önüne sermiştir. İnsani değerlerin bu gibi şartlar altın-

da ne denli göreceli değerlere dönüştüğünü göstermesi açısından dava, alınacak evrensel bir ders niteliğindedir.

Ancak davacı Gideon Hausner için dava, bu yönüyle ağırlık kazanmıyordu. Hareket noktası, Siyonist ideoloji olan Hausner, her şeyden önce Eichmann'ın idealizm adına suç işlediğini kanıtlamak istiyordu. Yahudi olmayanların, tutku derecesinde, Yahudileri öldürme arzusuyla yanıp tutuştuklarının ispat edilmesi Hausner için öncelik taşıyordu. Davanın başlangıcında, Hausner, *Eski Ahit*'teki dik kafalı firavundan başlayarak, Simon Petlyura'nın uğruna nice kan döktüğü Yahudi nefretinden, Eichmann'a ve Auschwitz'e uzanan antisemitizm tarihine yönelik uzun bir konuşma yaptı.[9] Hausner, Eichmann'ı, soykırımın arkasındaki beyin olarak görüyordu.[10]

Eichmann, soykırıma olan idealist bağlılığını itiraf ederken, Hausner da, Eichmann'ı, 'asırlar boyu süregelen antisemitizmin' günah keçisi olarak tanımlıyordu. Eski Nazi'nin yargılanması, bir yandan da İsrail devletinin tanınmasını yasallaştırıyordu. Ancak dava Hausner'ın istediği yönde gelişmiyordu. Eichmann mahkemede dikkat çekecek derecede samimi itiraflarda bulunsa da, eylemlerini idealizm adına gerçekleştirmediğinde ısrar ediyordu. Eichmann savaş şartları altında, emirlere itaat eden bir SS subayı olarak 'Yahudilerin Almanya'yı sırtından bıçaklamasını' engellemek üzere eylemlerini gerçekleştirdiğini ifade ediyordu. Eylemlerin salt 'şartlar öyle gerektirdiğinden' dolayı gerçekleştirildiğini ekliyordu. Hausner'ın tüm baskılarına karşın, Eichmann, Yahudilerin kamplara, idealizmden değil karamsarlığın getirdiği çaresizlikten dolayı gönderildiği konusunda ödün vermiyordu.

Her ne kadar istenilen sonuçların elde edilmesi mümkün olmasa da, Eichmann davası, Siyonist propagandanın en önemli kozu haline geldi. İsrail devletinin aleyhinde olanlar, Nazilerle aynı saflarda yer alıyorlardı; soykırımın tanınmasının ardından eleştiriler farklı kollardan yükselmeye başladı. Eleştirilerin hakkından gelebilmek için, Siyonistlere göre, dünya üzerindeki her

bir Yahudi, İsrail'in savunma avukatı olarak hareket etmek zorundaydı. Böylece Siyonizm aleyhinde söylenen her söz, doğrudan Yahudiler aleyhinde söylenmiş olacak ve hakkından gelinmiş olacaktı. Diğer taraftan Siyonizm, Yahudilik adına söz söyleyecek tek mercii olduğunu zaten uzun süre önce ilan etmişti. Chaim Weizmann, 1945 yılında müttefik devletlerden, ölü ya da diri, Siyonist ya da Siyonist aleyhtarı zümre ya da birey olarak tüm Yahudilerin temsilcilik görevini Yahudi Ajansı'nın üstlendiğini kabul etmelerini talep etmişti.[11] Yahudi toplumunda Siyonizm'e karşı geliştirilen tüm tepkiye karşın Weizmann kararlılığından ödün vermedi. Bunun üzerine, ABD'deki kimi Yahudi örgütler, Siyonizm'le yollarını tamamıyla ayırdı. Öte yandan İsrail'de Eichmann davası sürerken, Ben Gurion, Yahudiliği ancak İsrail'in temsil edebileceğini vurgulamak zorunda kaldı.[12]

Siyonistler, başlattıkları propaganda aracılığıyla antisiyonizm ile antisemitizmi birbirinden ayıran sınırı da yok etmiş oldular. Filistinli yerli halk, varılan bu sonuçtan dolayı en fazla zarar gören taraf (bir sonraki bölümde ele alınacak) oldularsa da Filozof -eski Siyonist- Hannah Arendt'in Eichmann'ın Jeruzalem, A Report on the Banality of Evil adlı kitabında anlattığı gibi Yahudiler de yadsınmayacak ölçüde zarara uğradı. Arendt kitabında Eichmann davasının seyrine ilişkin şüphelerini dile getirdi. İsrail hükümeti, bu davayı politik çıkarları doğrultusunda kullanarak büyük bir hata işlemişti. Ardent, Eichmann'ı, Siyonistler gibi, ideolojik etkinin altında kalarak cinayet işleyen bir katil olarak değil, öncelikle tuhaf eğilimleri olan bir bürokrat olarak değerlendiriyordu.

Bununla birlikte Arendt'e göre 'ahlaksızlığın bayağılığı', salt Nazilerin işlediği suçlarda değil, 'Nazilerle işbirliği içerisinde olan Yahudilerin' davranışlarında da açıkça görülüyordu. Arendt'in yaklaşımı İsrail'de büyük tepki uyandırdı. Kudüs'te İbrani Üniversitesi'nde yapılan bir araştırma raporu değerlendirmesinde, Arendt'in, antisemitik çıkış noktalarının 'belli belirsiz etkisi altında kaldığı' sonucu yer aldı.[13] Ardent'e karşı Ameri-

ka'daki Siyonistler de tepkisiz kalmadı. Siyonist "Karalama Karşıtı Birlik" (Anti Defamation League of B'nai B'rith) başkanı Arnold Foster'a göre Ardent'in bakış açısı, antisemitlerin ekmeğine yağ sürüyordu:

> "Antisemitler, Yahudilerin de suçlanması açısından diğerlerinden hiçte geri kalmadığını ve altı milyon din kardeşinin ölümünden sorumlu tutulmalarını öngören Arendt'in bu iddialarına dört elle sarılacaktır."[14]

Yeni Antisemitizm

Eichmann davasını izleyen dönemde soykırım, İsrail toplumunda, her daim hatırlanacak bir kavram olarak yerini aldı. Birleşik Devlerdeki Yahudiler de bu kavramı doğrudan benimsedi. Eichmann davasının yanı sıra, 1967 savaşında İsrail ordusunun zafer kazanması da soykırımın 'anılması' yolunda etken oldu. Önceleri, Amerika'daki Siyonistler, İsrailli yoldaşları gibi soykırıma gereken önemi göstermiyordu. II. Dünya savaşı sonrasında, geçmişe karşı daha fazla sessiz kalmak istemiyorlardı. Diğer yandan Doğu Blok'unda yeni bir düşman yüzünü göstermeye başlamıştı. ABD'deki Yahudilerin yanı sıra, Amerikalılar da, Hitler deneyiminin, Stalin'le yaşanacak olanların ancak küçük bir parçası olduğunu düşünüyorlardı.[15] Ayrıca, ABD'deki Yahudiler, geleneksel kurban Yahudi rolüyle özdeşleştirilmeye şiddetle karşı çıkıyorlardı.[16]

1967 deki Altı gün savaşları birçok şeyi değiştirdi. İsrail'deki çoğu Yahudi, Arapların ağır tehdidi altında hissetiklerini ve ikinci bir soykırımın meydana gelmesinden korkuyorlardı. Böylesi bir korku gerçeklikle örtüşmüyordu. İsrail ordusunun üstünlüğü, Arapların muhtemel bir zafer kazanma şansını tamamıyla ortadan kaldırıyordu. Bunun dışında, Arapların, Nazilerin izinden gitmek suretiyle, sistematik toplu ölümler gerçekleştirme gibi planları bulunmuyordu.

Ancak yine de Yahudiler, 1967 savaşının seyrinden korku duyuyor, Amerikan Siyonistleri de bu korkuyu paylaşıyordu.

Antisemitizmi apansız, en gerçek dışı durumlarda tecrübe etmeye başlamışlardı. II. Dünya savaşı sonrası, Amerika'daki Yahudilerin yaşadığı ayrımcılık biraz olsun düşüşe geçtiyse de, 1967 savaşından sonra, huzur buldukları bu 'altın çağ' sona ermiş, antisemitizm tekrar hortlamıştı.

Amerika'da baş gösteren 'yeni antisemitizmin' peygamberlerinden biri, Siyonist örgüt Anti Defamation Leaugue of B'nai Brith'in ulusal temsilcisi Nathan Perlmutter'di. Perlmutter'e göre antisemitizm, en tuhaf haline başkalaşmıştı. Antisemitizmi salt İsrail'e ve Siyonizme karşı değil, Vietnam ve Orta Amerika'daki Amerikan politikasına karşı yapılan bir protesto olarak tanımlıyordu. Amerika'nın aşırı sağ rejimleri teşvik etmesine karşı yapılan protesto eylemlerini, Yahudi aleyhtarlığıyla eş değer görüyor, nükleer enerji karşıtı eylemler de, Perlmutter'e göre antisemitizm kategorisinde yer alıyordu.[17] Yahudi devletinin politik ve askeri bakımdan ABD'den her zaman bağımsız hareket etmesi, Perlmutter'in ABD'ye yönelik eleştirileri ve antisemitizm arasında kurduğu bağı açıklanabilir kılıyor. Amerikan savunma bütçesine yönelik sol görüş kaynaklı eleştirileri de antisemit olarak tanımlaması nedeniyle Perlmutter, ABD askeri sanayi bünyesinde büyük sempati kazandı. The Real antisemitism in America adlı kitabında Perlmutter, savaş yanlısı tutumunu şu sözlerle ifade ediyor:

> "Bugünlerde savaş bir taraftan felaket olarak adlandırılırken, öte yandan barışa oldukça fazla prim veriliyor."[18]

Yahudi aleyhtarı eylemlerin ne ölçüde arttığı her ne kadar tartışmaya açıksa da, ayrımcılık toplumun farklı kesimlerini etkisi altına almaya başladı. Böylelikle Siyonistler, toplumun ikinci plana itilmiş kesimleri için yürütülen ve kendilerini kapsamadığını düşündükleri pozitif ayrımcılığa karşı bir duruş sergilemeye başladılar. ABD'deki Yahudiler genel olarak yoksul sayılmadıklarından buna gerek yoktu, ancak ikinci plana itilmiş Afrika kökenli Amerikalılar için sürdürülen pozitif ayrımcılığı, antisemitizmin bir uzantısı olarak tanımlamaktan geri durmadılar.[19]

Siyonistlerin bulduğu 'yeni antisemitizm' kehaneti, ABD'deki Yahudi toplumunu derinden etkiledi. Bunu, önde gelen Yahudi liderlerin kendilerini Yahudi olmayan dünyadan soyutlaması izledi. Dolayısıyla Yahudi olmayanlara karşı alınan tavır gittikçe katılaşıyordu:

> "Bu yeni içe dönük tutumun yayıldığı alan, 1998 yılında yapılan bir nüfus araştırmasında şu sonuçları yansıtmıştır: 'reform yanlısı'- geleneksel anlamda toplumla bütünleşmiş ve dışa dönük yaşayan Yahudilerin üçte birinden fazlası (ki bu kesim Hollanda'daki liberal Yahudilerle benzerlik gösterirler)- normal şartlarda Yahudilerin, Yahudi olmayanlarla sosyal alışverişte bulunmamaları gerektiği fikrine sahiptiler. Yahudilerin ancak diğer Yahudilere güvenebileceklerine kanaat getirildikçe, henüz yeni duruma ayak uyduramayarak halen 'altın çağ' kriterlerine göre davranan Yahudilerin yanında sessizce yer almaları, Yahudiler için giderek anlamını yitirmiştir."[20]

Yıllar geçtikçe antisemitizm ender rastlanacak şekiller aldı. Kimi durumlarda, dinci Siyonistler öyle ki, Yahudi aleyhtarı bir tutum yokken dahi antisemitizmin varlığından söz etmeye başladılar. Asimilasyon süreci başladığında, antisemitizmin varlığından, kendi öz Yahudi kimlikleri zarar görmeye başladı. Bu dönüşüm öylesine olumsuz algılandı ki, soykırımla özdeşleştirmeler bile artık tuhaf olarak algılanmıyordu.[21] Siyonistler, antisemitizmin sonunu getirmek istediklerini ileri sürüyorlardı. Ancak ideolojik bakış açıları bunu hayata geçirmelerine engel oluşturuyordu. Bu bakış açısı, Theodor Herzl'in döneminde açıkça görülmekteydi ve üzerinden uzun zaman geçmesine karşın hiçbir değişikliğe uğramamıştı.

Soykırımın Biricik Karakteri

Her ne kadar İsrail devleti için soykırım önem teşkil ediyorsa da, ABD'deki Yahudi örgütler için de Shoah (İbrani dilinde kıyım)'ı önemli bir konuma getirmek istemelerinin de farklı nedenleri vardı. Gittikçe yükselen laisizasyon dalgasından etkilenen diaspora Yahudilerinin birbirleriyle olan bağlarını güçlendi-

rerek, birlik içinde kalmalarını sağlayacak yegane faktör soykırım faktörüydü. Yahudi örgütler, soykırımın yardımıyla, Yahudiliğin tamamıyla asimilasyona uğramasını engellemeye çalışıyorlardı. Bu süreç içerisinde, soykırıma dinsel nitelikler katılıyordu. Yahudi filozof Yeshayahu Leibowitz'e göre, Yahudi dini bundan 200 yıl önce yok olmuştur. Bu 200 yıllık boşluğu da Yahudilerin topluca öldürülmüş olması -soykırım- doldurmaktadır:

> "...dünya üzerindeki Yahudilerin birbirleriyle paylaştıkları tek şey."[22]

Soykırım dini inananlarına göre, Yahudilerin II. Dünya savaşı sırasında gördükleri zulüm, ruhani anlamda bir kazançtı. Burada, Hıristiyan diniyle birebir benzerlik gösteren noktalar vardır. Zira Hıristiyan dininde 'zulüm görmek' dini bağlamda öncelikli bir yer teşkil eder. İroni şudur; 2000 yıl önce, bir Yahudinin gördüğü zulüm, Yahudiliği parçalara bölmüş; bugünün Hıristiyan inancını oluşturmuştur. 20. Yüzyıldaysa, Yahudilerin gördüğü zulüm, yeniden Yahudilerin inancını değiştirecek derecede kuvvetlidir. Ancak bu kez fark; milyonlarca kişinin gördüğü zulümde yatmaktadır.

Siyonist ideoloji, soykırıma dair iki dogmayı destekler. Birinci dogmaya göre, milyonlarca Yahudinin katledilmesi emsalsizdir. Bu nedenden dolayı tarihte başka bir halkın gördüğü zulümle karşılaştırılması olanaksızdır. Amerikalı antisiyonist Norman Finkelstein bu düzenlemeye ağır eleştiriler yönlendirir. Ona göre, her önemli tarihi olay, gerçekte kendi başına emsalsizse, soykırım ve toplu öldürme biçimleri arasında bir karşılaştırmaya gitmemesi de doğaldır.[23]

Öte yandan, Nazi kıyımının yok etme kampları gibi kendine has ayrıcalıklar da soykırımın emsalsiz olduğu yönünde Finkelstein'i ikna edemez.

Siyonistler, Finkelstein'e ateş püskürmektedirler. Soykırımı başka bir şeyle karşılaştırmak, onu yok saymakla eş değerdedir ki, Finkelstein'in yaptığı kesinlikle bu değildir. Siyonistlerin öfkesi, örneğin Nazi kıyımını milyonlarca Afrikalının aynı biçim-

de yok olmasına neden olan kölelikle karşılaştırılması düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Hatta her yıl, batılı kapitalistlerin yarattığı nedenlerden ötürü milyonlarca Afrikalının ölüme sürüklenmesini dahi soykırımla eş değer tutmak, Siyonist Karalama Karşıtı Birlik örgütünden Abraham Foxman'a göre olanaksızdır:

> "Yoksulluk oldukça ciddi ve muhtemelen ölümcül bir meseledir, ancak yoksulluk, soykırım ve yok etme kamplarıyla mukayese edilemez."[24]

Norman Finkelstein'e göre, Yahudi/Siyonist örgütler, Yahudi halkının emsalsiz olduğunu düşündüklerinden, soykırımı da emsalsiz bir olay olarak nitelemektedirler. Yahudilerin emsalsiz olduğu düşünüldüğünden, Yahudi olmayanlara yönelik toplu öldürmelerde soykırımın biricikliğinin yerini tutmayacaktır:

> "Yahudilerin görmüş olduğu zulüm değil ama Yahudilerin zulüm görmüş olması gerçeği soykırımı biricik kılmaktadır. Başka bir deyişle; Yahudilerin özel olması soykırımı özel yapmaktadır."[25]

Siyonist dogmalardan ikincisindeyse, antisemitizmin, her durumda akıldışı olduğu ve izah edilmesinin olanaksızlığı vurgulanır. Siyonist ideolojinin bu çıkarsaması, Finkelstein'e göre yukarda zikredilen, soykırımın biricik karakteriyle bağıntılıdır:

> "Soykırım, şüphesiz biricik olduğundan izah edilemezdir, izah edilemezliğinden ötürü de biriciktir."[26]

Bu kitabın ikinci bölümünde ele alındığı üzere, Siyonistlerin algılamasına göre 'çağlar boyu antisemitizm' akıldışı güdülerden doğmaktadır ve Yahudilerin toplumsal konumu, -Siyonistlere göre-, antisemitizmin ortaya çıkışında bir rol oynamamaktadır.[27] Her ne kadar Nazilerin ırkçı antisemitizmi, bu akıldışı güdülere yer verdiyse de, bu Siyonist dogma, genel anlamda isabetli değildir. Klasik antisemitizm Yahudilerle Yahudi olmayanlar arasındaki çıkar çatışmaları ve tezatlıklardan doğduğu için kesinlikle akıldışı değildi. Öte yandan Yahudi cemaatlerinin sosyo-ekonomik durumları ve ortaçağda yürütülen pogromlar arasında bir bağ kurmak, Siyonistler için halen tabu olma niteliğini korumaktadır.

Siyonistler, Yahudilerin yüksek ahlaki değerleri olduğuna inandıklarından, antisemitizmin bir sebep sonuç ilişkisi olduğunu anlayamıyorlar. Bunun yerine, Yahudi olmayanların, yüzyıllardır Yahudilerin üstün nitelikli ahlaklarına besledikleri düşmanca kıskançlıktan dolayı onları öldürme arzusuyla yanıp tutuştuklarına inanmaktadırlar. Bu Siyonist dogma, Yahudi nefretinin her tezahür şekli için geçerlidir; bu bağlamda Siyonizm, klasik ve modern antisemitizm arasında bir ayrıma gitmez.

Klasik Yahudi nefretinin aksine, nasyonal sosyalist antisemitizm, ırksal niteliklerin ön planda olması nedeniyle, ilk etapta Yahudi cemaatinin toplumdaki konumunu sorgulamadı. Yahudilerin öldürülmesi, Nazilerin akıldışı ırkçı politikalarının temelinde akılsal beklentiler olduğunu gösterir. 7. Bölümde ele alınan, Doğu Cephesindeki gelişmeler, temelde yatan nedenleri açıkça ortaya koymaktadır. Tarihçiler bu gerçeği vurgulamaya kalkıştığında Siyonistler, Amerikan tarihçisi Arno Mayer örneğinde olduğu gibi, sivri eleştiri oklarını vakit kaybetmeden fırlatmaya başlarlar. Siyonistler, Mayer'ın bilimsel anlamda gerçekleştirdiği tarihi incelemelerini reddederek, kendi ideolojik bakış açılarını benimsemeye devam ettiler. İşte, akıldışı ve izah edilmesi zor nefretin, üstelik geçerli bir nedeni olmaksızın Nazi kıyımına dönüşmesinin kaynağı burada yatmaktadır.

Soykırımdan kurtulan Siyonist Eli Wiesel bu görüşü tamamıyla benimsemektedir; 'ezeli antisemit', 'Yahudilerin var olduğu fikriyle çileden çıkar'.[28] Wiesel'e göre dışarıdan bakanların soykırımı anlaması olanaksızdır. Ancak cehenneme girip sağ kurtulanlar, sağ kalan rahipler duyarlıkla konuşabilir. Wiesel'e göre; 'cennette sorular ve cevaplar bir olacaktır'[29] Finkelstein'a göre, Wiesel'in gerekçeleri dayanak noktasından yoksun olduğu gibi samimiyetsizdir de. 25.000 dolar karşılığında gelip; 'Auschwitz gerçeğinin esrarı sukunette yatar' başlıklı bir konuşma yapmaya dünden razıdır.[30]

Wiesel'e göre, soykırımın biricikliği, İsrail devletinde sürmektedir. Ona göre soykırım 'yoğunluğu ve yayılımı bakımın-

dan ancak İsrail'in yeniden doğuşuyla mukayese edilebilir.'[31] İsrail devleti temellerini, başka hiçbir ülkenin boy ölçüşmeye kalkışamayacağı derecede üstün ahlaki nitelikleri üzerine kurmuştur. Şayet, Wiesel'e göre, İsrail devleti eleştirilere hedef oluyorsa, buna neden, ancak ve ancak antisemitizmdir. Üstün ahlaki niteliklere sahip Yahudiler, hiçbir surette başka bir ülkeye savaş ilan etmez. Savaşın sorumlusu her zaman başka ülkeler olacaktır. Görünen o ki, Wiesel, Yahudi devletinin, salt topraklarını çoğaltmak ve etki alanını genişletmek adına savaşlara giriştiğinden söz etmeyi unutmaktadır.

Eli Wiesel, İsrail devletinin ateşli savunucularından biridir ancak çizdiği tabloda gerçekliklere yer vermediği görülmektedir. Wiesel, Yahudilerin, düşmanlarına asla işkence uygulamayacağını söylerken, öte yandan İsrail hükümeti, Filistinli mahkûmlara işkence uygulandığını kabul etmiştir. Ancak Wiesel, İsrail'in yüksek ahlaki değerlere sahip olmasından dolayı, 'sözde faşistler ve politikacılar' Yahudi devletine yüz çevirdikleri konusunda ısrarını sürdürmektedir.[32]

İsrail'e yöneltilen eleştiriler hedefini bulamadığından, Wiesel, zaman kaybetmeksizin nasyonal sosyalist antisemitizmden dem vurarak dikkatleri farklı yöne çekmektedir. Soykırımın emsalsiz karakterine beslediği kör inanç ve akıldışı argümanları, onu zaman zaman yersiz davranışlarda bulunmaya sürüklemiştir. 70'li yılların sonunda, ilerici Alman politikacıları İsrail'in politikasını eleştirdiğinde, Wiesel hiddetlenerek, onları 'Arap teröristlerin' yanında yer almakla suçlayarak şunları söylemiştir:

> "Atalarının izlerinden gittikleri aşikârdır, hatta Goebels kadar kör ve geri kafalı olduklarını da ispat etmişlerdir"[33]

Varşova Ayaklanmasının Siyonist Propaganda Tarafından Sömürülmesi

Siyonist propaganda makineleri, geçmişte gerçekleştirilen Yahudi tutuklama eylemleri aracılığıyla Amerikalı ve İsrailli leri mütemadiyen karşı karşıya getirmektedir. Soykırım, şimdiler-

de her iki ülkede de okullarda ders olarak okutulması zorunlu hale getirilmiştir. İsrail gazetelerinde, kırklı, ellili yıllarda olmadığı kadar sıklıkla, Avrupa'daki Yahudi jenosidi hakkında makalelere rastlanmaktadır. Soykırımın anılması tam anlamıyla bir endüstriye dönüşmüştür. Norman Finkelstein'in 'soykırım endüstrisinden' söz ediyor olması boş yere değildir.

Amerikan ve İsrail örgütleri, soykırım anıtları inşa etmek için adeta birbirleriyle yarışmaktadırlar.

Soykırıma özel sayısız müze açılmıştır, bu müzelerin arasında Washington Soykırım Anma Muzesi başı çekmektedir.[34] Bütün bu anma ritüelinde, Siyonistlerin Varşova ayaklanmasında oynadığı rol, aşırı derece abartılmış bir şekilde sunulmakta ve tüm direniş mücadelesi sanki Siyonist harekete mal ediliyormuşçasına bir hava yaratılmıştır. Siyonist desteğinin ancak bireysel olarak sağlandığı, ayaklanma sırasında komünist Yahudilerin ölesiye mücadele ettikleri gibi gerçekler, Soykırım Müzesi ziyaretçilerine ne yazık ki anlatılmamaktadır.

Varşova ayaklanmasının gündeme getirilmesi, özellikle İsrail'in Varşova direnişinde mücadele edenleri övgüyle anarak, onlara ahlaki borcunu ödemesi gibi politik gösterilere hizmet etmiştir.

Ancak her şeyden önemlisi, Varşova'da yaşananlar, Yahudi devletinin düşmanlarına karşı topyekûn mücadele edebildiğinin ikna edici bir kanıtı olarak görülmelidir.

İsrail ordusunda da, soykırım propagandası sıklıkla başvurulan çare olarak kendini göstermektedir. İsrail askerleri, Filistinlilere karşı ağır şiddet eylemleri gerçekleştirdiklerinde soykırım argümanını kullanmaktalar. Salt II. Dünya savaşında, Nazilerin, Avrupalı Yahudilere zulüm ettiği gerekçesiyle Filistinli bir çocuğun taşlanması, tamamıyla meşru bir eylem haline getirildi.

İsrail askerlerinin soykırımı gerekçe göstererek aşırı eylemlerde bulunmalarından, kimileri, İsrail'deki Soykırım Müzesinin propaganda babında çok ileriye gittiğini düşünmeye başladı.[35] Lohamei Hagetaot kibutzunda yer alan Getto Direnişçileri Müzesi'nde, 80'li yılların başında, kapılarını İsrailli askerlere ka-

patma kararı aldı. Bunun nedeni, İsrailli askerlerin tutuklanan Yahudilerden çok, Varşova'daki Naziler ve onların savaşma yöntemleriyle kendilerini özdeşleştirmeleriydi. İsrailli askerler, Varşova'da Yahudi ayaklanmasını bastıran Nazilerin savaşma yöntemlerinin etkisinde kalmışlardı. Benzer yöntemlerle, direnişe geçen Filistinlileri alt etmeyi planlıyorlardı.

1989 yılında, İsrailli askerler bir kez daha Nazileri örnek aldılar. İsrail basınında çıkan bir habere göre, Yahudi devletinin ordusundan bir grup asker, Nazilerin savaş stratejisini harfiyen uygulamaya koydular. Kendilerine Auschwitz müfrezesi adını veren bu grubun varlığını gizli tutma kararı alan İsrail ordusu, haberin yayılmasıyla birlikte Auschwitz müfrezesinin salt 'kara mizah' ürünü olduğunu ifade etmek zorunda kaldı.

Avrupa'da Yeni Bir Yahudi Mezalimi Korkusu Ne Denli Gerçekçidir?

Siyonizm esasında Yahudileri korumak ister. En azından bu hedeflenmiştir, ancak uygulama aşamasında tamamıyla farklı sonuçlar ortaya çıkar. Soykırımdan kurtulanların İsrail'e gelmelerinde en büyük etken, sığınabilecekleri ve güvende hissedecekleri bir yer bulmaktı. Ancak İsrail topraklarına ayak basar basmaz, çoğunlukla üzücü sonuçlar yaşatan, Arap dünyasının şiddetli direniş eylemleriyle yüz yüze geldiler. Diğer bir deyişle, bir savaştan kaçan ve soykırımdan kurtulan kesim, İsrail'e gelişlerinde kendilerini başka bir savaş içinde buldu. Öte yandan Avrupa'daki Yahudilerin güvenliği daha az gündeme gelir olmuştu. Kapitülasyonlar sonrasında, Avrupalıların Yahudi aleyhtarı düşüncelerinde bir artış gözleniyor, insanlar savaşın patlak vermesinin nedeni olarak Yahudileri gösteriyordu. Ayrıca, savaş sonrasında soykırımdan kurtulanları barındırma ve yapılan yardıma yönelik talepte artış gözlenmeye başlanmıştı. Ancak bu durum yerini gittikçe, kendini geliştirmeyi öğrenen Yahudi cemaatinin, saygın bir toplum kurumu haline gelmesini sağlayan şartlara bırakmıştır.

ABD'de olduğu kadar Avrupa'da da, antisemit yaptırımların ortadan kalkmasıyla birlikte, kendilerini toparlamak için zaman kaybetmeyen Yahudiler nihayetinde en başarılı nüfus gruplarından biri oldular. Bugün Yahudiler, ekonomik anlamda ikinci plana itilmiş bir zümre değildir. Hollanda'da yapılan "2000 yılında Hollanda'da Yahudiler" adlı araştırmanın veri sonuçları şöyledir: Bir Hollandalı Yahudi'nin yıllık net geliri, ülke ortalamasının 6000 Avro üstündedir. Hollandalı Yahudiler olarak yüksek lise ve üniversite mezunları yüzdesi yaklaşık olarak %53'tür. Bu rakam, yine ülke ortalamasının tam tamına 2,5 katıdır.[36]

Ancak bu ekonomik gelişmelere karşın, geçmişten günümüze kadar süregelen Yahudi aleyhtarı yaklaşım ve tutumun tam anlamıyla ortadan kalktığı söylenemez. Belirli bir sıklıkta, Yahudi mezarlıklarındaki mezar taşlarına, gamalı haç sembolleri çiziliyor, Yahudi aleyhtarı yazılar yazılıyor. Bu üzücü gündelik olaylar sayesinde Yahudiler, halen yaşayan antisemitizmle yüzleşmek zorunda kalıyor. Ancak pratikte, Yahudi mezar taşlarının başına gelenler, antisemitizmden bihaber bir grup holiganın da işi olabiliyor. Bu olaylar, Yahudi cemaati için salt sembolik anlamda tehdit unsuru içeriyorlar. Aslında ağır bir antisemitizm dalgası, II. Dünya savaşından bu yana, soykırım inkârcılarının cephesinden akın etmektedir. Bu inkarcıların (negasyonist) iddiaları, Fransa, İngiltere ve ABD'de büyük tepkiye neden olmuştur. Ancak soykırım kanıtlarının baskın çıkmasından dolayı, yoğun bir etki sağladıkları söylenemez.

Bunun dışında, Ortadoğu'da süregelen gerginlikler de, antisemitik dalgalanmalara neden olmaktadır. İsraillilerin, Filistin halkına karşı gerçekleştirdiği suç eylemlerine dair haberler, Batı medyasında yer aldıkça, Avrupa'da, vandalizmden, Yahudilere ait ev ve iş yerlerinin bombalanmasına kadar çeşitlilik gösteren Yahudi aleyhtarı eylemler artmaktadır. Şunu belirtmekte fayda vardır, bu tür olayların antisiyonizmle bir ilgisi yoktur. Diasporadaki bir Yahudi, İsrail hükümetinin aldığı kararlardan sorumlu değildir. Bu kitapta adı geçen Yahudi kökenli antisiyo-

nistlerin çoğu, böylesine bir yaklaşımın ne denli yanlış olduğunu vurgulamaktadır... Diğer yandan kendini göstermeye başlayan bu yeni antisemit dalgaya ivme kazandıran en önemli etkenin İsrail olduğunu da vurgulamak gerekmektedir. Özellikle, diasporadaki Yahudiler üzerinde etkili olan Yahudi aleyhtarı eylemlere, Yahudi devletinin sürdürdüğü ırkçı politika neden olmaktadır. Siyonizm, dünyadaki Siyonist ya da Siyonist olmayan tüm Yahudiler üzerinde karar verme üstünlüğüne sahip olduğunu ilan etmesiyle diasporadaki Yahudileri adeta yargılayarak cezaya çarptırdığı da bir gerçektir.

Siyonistler böylesine bir bağlantıyı inkâr etmektedir. Onlara göre, -İsrail'de yaşanan adaletsizliklere tepki olarak gerçekleştiği zamanlarda da- her bir Yahudi aleyhtarı eylemin arkasında, 'çağlar boyu süre gelen antisemitizm' yatmaktadır. Öte yandan, geçmişte yaşanmış Yahudi mezaliminin tekrarlanacağı korkusunu körüklemektedirler. Ancak günümüzde antisemitizmin tekrardan büyük kitleleri harekete geçirecek derecede güçlü bir harekete dönüşmesi olası görünmediğinden, bu çıkarsama sağlam temellere dayandırılamamaktadır. Politik çıkış noktası olarak nitelendirilmesi geçmişte kalmıştır. Hatta aşırı sağın bir kez daha Yahudi aleyhtarı bir cephede duracağını varsaymak dahi olası değildir. Bir takım kutuplaşmış neo-Nazi grup için antisemitizm halen geçer akçe konumunu koruyor olsa da politik bakımdan, örneğin inkârcıların daha etkin oldukları söylenemez. Bunu kendini Yahudi aleyhtarı saymayan ve Siyonizm'in politik platforma geçişine köprü olmuş aşırı sağ akımlar izler. Aşırı sağ; Siyonist direnişi II. Dünya savaşından beri teşvik ettiğinden bu konuda bir değişim gözlenmemekte, şablon takip edilmektedir. Örneğin Norveç'teki İleri (Vooruitgangs) Partisi. Bu aşırı sağ partinin sözcüsü Kaare Kristiansen, 1994 yılı Nobel ödülünün FKÖ lideri Yaser Arafat'a verileceğini öğrendiğinde, Nobel komitesindeki üyeliğinden çekilmiştir.[37] Belçika'da da aşırı sağ, İsrailin sözcülüğünü üstlenmiştir. Belçikalı antisiyonistler Lucas Catherine ve Ludo Abicht tarafından hazırlanan ve İsrail-Filistin an-

laşmazlığını konu alan broşürün yeni baskılarının yayımlanması salt Yahudi örgütlerin değil, aynı zamanda aşırı sağ kanattan Vlaams Blok adlı partinin de protestolarıyla karşılaşmıştır.[38] Vlaams parlamentosunda eğitim bakanı Vanderpoorten'a soru sorulması sırasında, Catherine ve Abicht tarafından hazırlanan broşür için Vlaams Blok partisinden Emiel Rijken, 'can dostumuz İsrail ulusu için üzücü' yorumunu yapmıştır. [39]

Vooruitgangs Partisi ve Vlaams blok gibi hareketler, İsrail ve Yahudi cemaatlerini bırakarak, Müslümanları, yabancıları, üçüncü dünya ülkesinden gelen mültecileri hedef almaya başlamıştır. Konumları açısından bu kesim, 30'lu yıllardaki Yahudilerin konumuyla benzerlikler göstermektedir. Bu konuda da gelişmeler kaygı verici boyutlara çıkmaktadır. Bu bağlamda da soykırım; güç ve zorbalığın vardığı noktaları göstermesi açısından, alınacak önemli bir ders olduğuna işaret etmektedir. Ancak bu tehdidin, bir kez daha 30'lu yıllarda baş gösteren antisemit görüntüye bürünmesi olası görünmüyor. Amerikalı araştırmacı Lenni Brenner bunu şu sözlerle açıklıyor:

> "...İnsanlara şunu söylüyorum; Almanya ya da Avusturya'da Naziler iktidara bir kez daha geri gelecek olsalar da, Nazi partisini yasa dışı bırakmak için ellerinden geleni yapacaklardır. Zira böyle bir tekerrür turist sektörünü baltalayacaktır."[40]

Siyonistler tarafından sıklıkla dile getirilen, geçmişin Yahudi mezalimin tekerrür etmesine dair endişeler, ABD ve Avrupa'da alıcı bulmuyorsa da, öte yandan, Siyonizm'e tepki olarak gelişen ve İsrail kurulduğundan bu yana bitmek bilmeyen Yahudi aleyhtarı Arap şiddeti yükselmektedir. Bu yüzden, Siyonizm'in Yahudileri her zaman şiddete karşı koruma mücadelesi de tam bir fiyaskoya dönüşmüştür.

Goldhagen'dan Hitler'in Gönüllü Cellâtları: Siyonistlerin Yeni Soykırım Propagandası

Antisemitizm ve antisiyonizm arasındaki karmaşa Siyonistlere, İsrail'e karşı yönlendirilen her türlü eleştiriyi derhal bertaraf etmelerini sağlayacak derecede güçlü bir silah elde etmelerini sağladı. Nasyonal sosyalizmin nelere yol açtığını resmederek ve soykırımı gündemde tutmak suretiyle bunu gerçekleştirmek çocuk oyuncağıydı. Diğer yandan Eichmann davasının üzerinden neredeyse kırk yıl geçmiş olmasına karşın, soykırım, Siyonist propagandanın en büyük kozu olmaya devam etmektedir. Amerikan tarihçi Daniel Goldhagen, 90'lı yılların ortasında, çok satan kitabı Hitler's Willing Executioners'da bunu açıkça ortaya koymaktadır. Eichmann davasının uyandırdığı yankılar etkisini yitirirken, Goldhagen'ın kitabı, Siyonist soykırım propagandasına yeni bir çehre kazandırmıştır. Medyada da büyük yankı uyandıran, ancak diğer yandan antisiyonistlerin de tepkisini kazanan Goldhagen'ın tezine yönelik tartışmalara ilişkin izlenimlere de değinmek gerekmektedir.

Goldhagen'a göre, soykırımdan salt Nazilerin değil, sıradan Alman vatandaşlarının da payı vardır. Soykırımın asıl nedeni, Yahudileri ortadan kaldırmak için fırsat kollayan Alman kültürünün antisemit yapısından ileri gelmektedir. Kitabında, 40'lı yıllarda her Almanın gönlünde Yahudilerin öldürülmesine karşı duydukları özlemin yattığını savunan Goldhagen, Yahudi olmayanlarla özdeşleştirdiği bu genellemeyle Siyonist 'çağlar boyu süregelen antisemitizm' doktrinini teyit etmektedir. Bu nedenle: Ancak bir Yahudi devleti Yahudileri koruma sağlayabilir. İsrailli tarihçi ve gazeteci Tom Segev'e göre, Goldhagen'ın tezi İsrail'i de kapsamaktadır:

> "Asıl ilginç olan, tartışmanın seyrinin değişmiş, politik bir hal almış olmasıdır... İsrail devletini, Filistin sorununu ve Siyonizm'i merkezine alan sürpriz, beklenmedik bir tartışmaya dönüştürmesidir. Son zamanlarda Goldhagen'ı eleştirmeye kalkanların, bir

antisemit, muhtemel bir soykırım inkârcısı ve kesinkes İsrail devleti aleyhinde hareket edenlerden biri olduğunun söylenmesi gibi. Ancak bu söylenti diğer türlü de işe yaramıştır. İsrail'in davasını destekleyen herkes Goldhagen'ı da desteklemeli ve onu alt etmek isteyenlere karşı birlik olmalıdır."[41]

Goldhagen, tezlerinin doğruluğunu teyit edebilmek için, Almanya'da 19. Yüzyılın sonunda Yahudilerin, sosyal ve hukuki haklar edinmelerinde Avrupa'nın beşiği haline gelmesi gibi birçok tarihi gerçeği göz ardı etmek zorundadır. Şayet Almanların antisemitizm hakkındaki görüşleri, Goldhagen'ın belirttiği derecede güçlü olsaydı, Yahudilerin böylesine bir sosyal hakkı edinme önceliği de olmayacaktı. Goldhagen'ın, görüşlerine dayanak kıldığı verilerden en önde geleni, 1932 seçimlerinde Alman seçmenin %37,4'ünün Hitler'e oy vermiş olmasıdır. Ancak Goldhagen, %62,6 lık çoğunluğun oylarını hesaba katmamaktadır. Bunun dışında, Goldhagen'a göre Almanlar, çoğunlukla antisemit kaygılardan ötürü oy vermişlerdir. Esasında, Naziler, Yahudi aleyhtarı argümanlarını sürdürmek yerine, komünizme karşı yürüttükleri nefret politikasıyla kazanç sağlamayı bilmişlerdir.[42] Tarihçi Saul Friedlander bunu doğruluyor:

"Her ne kadar Almanya'da, sosyal ve dinci geleneksel antisemitizm yayılmış olsa da, kanımca Yahudilere karşı duyulan nefret, ne Nazilerin gerçekleştirdiği işgal eylemlerine ne de sıradan Almanlara, *nihai çözüm* ölçülerinde Yahudilerin katlini onaylatacak derecede öncelikli bir neden teşkil ediyordu."[43]

Goldhagen'ın görüşleri birbiriyle çakışıyor. Şayet Alman halkının büyük bir kesimi Yahudilerin katline ses çıkartmadıysa Nazi kıyımı neden Doğu Avrupa'da gizlilik içinde gerçekleştirilmiştir? Bunun dışında Golghagen'ın, Almanların karakteristiği olarak tanımladığı 'antisemitizm eliminasyonu' savaştan sonra nasıl o denli çabuk sona erebilmiştir? Kısaca, Hitler'in Willing Executioners'nın bu denli eleştiri almasının sebebi de dolayısıyla sır değildir. Raul Hilberg, Ian Kershaw, Christopher Browning ve biraz önce adı geçen Saul Friedlander gibi tarih bilimcileri, Goldhagen'ın çalışmasının bilimsel değeri konusunda

şüphelerini açıkça dile getirmektedirler. İsrail'deki Yad Vashem Enstitüsü'nün kuşkusuz antisiyonist olmayan direktörü Yehuda Bauer, şüphelerin kaynağını şöyle tanımlamaktadır:

> "Goldhagen'ın kitabı gazeteciler ve bir takım toplum figürleri tarafından göklere çıkartıldı ancak herhangi bir tarih bilimcisinin kitaba dair olumlu yorumlarda bulunduğuna rastlamadım. Öte yandan hiçbir tarihçi çıkıp aksini ifade etmediğine göre hemfikir olmalılar. Benim üniversitemde bu kitap doktora tezi vermeye kâfi gelmezdi."[44]

Antisiyonist Norman Finkelstein da Bauer gibi Goldhagen'ın Hitler's Willing Executioners adlı kitabını ciddi bir tarihi çalışma olduğuna katılmıyor. Üstelik bu kitabın, insan haklarını ihlalini yasallaştıran Siyonist propagandanın yaftası olarak görüyor:

> "Bu tarihi (!) bakış açısı, Siyonizm'e karşı yapılacak her türlü eleştirinin, örtülü antisemitizm olduğunu iddia edenlerin bariz düşüncesidir. Onlar öte yandan zorluk anında, Yahudi devletinin meşru olduğunu iddia ettiği ve fanatik antisemitlerden esinlenip, yürüttüğü politikanın destekçisidirler. Yahudi olmayanlar, hep Yahudileri öldürme peşinde olduğundan, Yahudiler de kendilerini; meşru ya da gayri meşru, çıkarcı ya da fırsatçı, şiddet ve eziyetle dolu olsa da koruyabilecekleri en geniş haklara sahiptirler. Böylelikle Goldhagen Yahudilere iki açık çek vermektedir; suçlancak bir yanları yoktur ve her yol mübahtır."[45]

Nation on Trial adlı kitabında Finkelstein, Goldhagen'ın çalışmasının bilimsel anlamda bir değer taşıdığına ilişkin şüphelerini dile getiriyor. Finkelstein, kitabını Kanada Adalet Bakanlığı, savaş suçları biriminde görev yapan Ruth Bettina Birn'le birlikte kaleme aldı.[46] Finkelstein ve Birn, Nation on Trial'ı yazarken, birilerinin bam teline basacaklarını biliyorlardı. Goldhagen, kendi web sitesinde Finkelstein'i 'herkesçe tanınan antisiyonist provokatör' olarak adlandırdı. Öte yandan Siyonist Karalama Karşıtı Birlik örgütünün başkanı Abraham Foxman, Finkelstein'in yayıncısına kitabın yayımlanmaması konusunda baskı yaptı. Foxman Metropolitan Books'a yazdığı mektubunda:

> "Sorun, Goldhagen'ın yazdıklarının doğru olup olmadığı değil,

yapılan eleştirilerin dozuyla birlikte bu eleştirilerin meşru olup olmadığıdır."[47]

Görünen o ki Foxman, Goldhagen'ın yazdıklarının tarihsel doğruluğunu araştırma zahmetine dahi katlanmak istememiştir. İyi ki Metropolitan Books'tan Sarah Bershtel, kendi ebeveynleri de soykırım kurbanı olan, Foxman'ın düşüncelerine katılmamıştır. Bershtel için, Goldhagen'ın söylediklerindeki doğruluk payı ağır basmıştır. Böylece, Foxman'ı dinlemeyerek, Finkelstein'in kitabını yayımlamıştır.

İsviçre'deki Yahudi Banka Hesapları

Soykırıma gittikçe daha fazla yüklenen Siyonist liderler, yeni fırsatlar yaratma çabasına giriştiler. Yahudilerin Avrupa bankalarında bulunan hesaplarının gündeme getirilmesi bunlardan biriydi. Daha önce hiçbir Siyonist örgüt bu konuyla ilgili bir girişimde bulunmamıştı. Ancak soykırım, Siyonist propagandanın günah keçisi olarak algılanmaya başladığından beri eyleme geçilmesinde sakınca görülmüyordu. Öte yandan, soykırımdan kurtulanlardan da hayatta fazla kimse kalmadığından bankalardan talepte bulunmak için biraz geç kalındığı da söylenebilir. Diğer bir sorun da gerçek hak sahiplerinin varislerinin paylarına düşen parayı almalarında yatmaktadır. İsrail ve ABD'de çok sayıda soykırımdan kurtulanın varisi, paralarını almak için yazdıkları mektupların yanıtını beklemektedir. Bundan birkaç yıl önce İsviçre bankaları 1.250.000.000 Amerikan doları tutarında bir meblağı soykırımdan kurtulanlara ve varislerine ödemiştir. Siyonist örgütlerin yanlış tutumlarından dolayı, hak sahibi birçok varis, ödeme yapılması için hâlâ beklemektedir.[48] Hak sahiplerine ödenecek paranın büyük bir kısmı hâlâ aracıların, devredeki avukatların cebindedir.

Norman Finkelstein, The Holocaust Industry adlı çok satan kitabında, Yahudilerin banka hesaplarındaki şaibeli gelişmeleri eleştirmektedir. Ancak bu konuya ilk olarak Finkelstein eğilmemiştir. Hafta sonlarını Kudüs'te geçiren, Londralı iş adamı Martin Stem

bu konuya ilişkin ilk adımı atmıştır. Stern'in İsviçreli bir bankerle yaptığı görüşmeler, bu girişimlerin temelini oluşturmaktadır.[49] Banker, 1987 yılında, Stern'i, bankası Union Swisse (USB) de, bilgisayar teknolojisi kullanılarak gün ışığına çıkartılan, Yahudilere ait büyük banka hesaplarının varlığından haberdar etmiştir.

Bunun üzerine İsviçreli banker, Dünya Yahudi Kongresi (WJC)'nin kapısını çalarak, bu banka hesaplarındaki hak sahiplerinin varisleriyle irtibata geçmeyi önerdiğinde, WJC'nin yanıtı kısa ve net olmuş 'Bu konu gündemimizde değildir' yanıtını almıştır. Büyük şaşkınlık içerisindeki İsviçreli banker, parayı (30 milyon Amerikan doları) Kızıl Haç'a havale etme kararı almıştır. Stern duyduklarına inanamayarak, olayı İsrailli bir radyo istasyonu çalışanına anlatmış, iki hafta sonra İsrail'de yayınlanan bir radyo programı arcılığıyla duyulan banka hesaplarının varlığı WJC başkanı Edgar Bronfmann ve İsrailli politikacı Avram Burg'ün İsviçre bankalarıyla temasa geçmesini sağlamıştır.

Bronfman ve Burg, İsviçrelilerin, soykırımın hayatta kalan kurbanlarına ve varislerine en kısa süre içerisinde ödeme yapmaları için büyük çaba göstermişlerdir. Ancak Stern, Bronfman ve Burg'ün tamamıyla farklı planlar peşinde olduklarını keşfetmiş ve bu ikilinin, bankalardan tazmin edilen paraları, Rus Yahudilerine gıda yardımı yapmak ve İsrail'e göç etmelerini teşvik etmek amacıyla kullandıklarını açığa çıkartmıştır.

ABD'deki Siyonist örgütler, Yahudi alacaklarını talep etmek üzere, tek muhatap olarak İsviçre bankalarıyla irtibata geçerek çok daha seçici davranmışlardır. Öte yandan, II. Dünya savaşı öncesinde ABD'deki bankalarda bulunan Yahudi hesaplarının dökümleri çıkartılmadığı gibi, Amerikalı bankerler, Yahudi alacaklarının hak sahiplerini araştırmakta İsviçreli meslektaşlarına nispeten hayli tembel davranmışlardır.[50] Ancak bu yine de Edgar Bronfman'ın Amerikan bankalarını da, İsviçre bankalarını yaptığı gibi lekelemesine neden olmamalıydı. Bronfman muhtemelen bu konuda bilgi sahibi olmayabilir ancak II. Dünya savaşından önce Yahudi hesapları İsrail'deki Leumi bankasında bulun-

maktadır.[51] Bu hesapların geçmişi 30'lu yıllara dayanmaktadır. Avrupa'dan göç etme işlemleri süren Yahudiler, paralarını Anglo-Palestine Bankasına yatırmayı sürdürürken bu hesap İsrail'de büyümeye başlamış, ancak bu göçmenler hiçbir zaman İsrail'e ayak basamamışlardı. Öte yandan diğer Avrupalı Yahudiler de paralarının, Yahudilerin kontrolü altında olan bir bankada daha güvende olacağını düşünmüşler ancak yaşamlarını yitirmişlerdi. Bu Nazi kurbanlarının parası da, daha sonraları Leumi Bankası'na devrolunun Anglo-Palestine Bankasında bulunuyordu. Bununla birlikte, 30'lu yıllarda Avrupalı Yahudiler, daha sonraları kendi evlerini inşa etmek üzere Filistin'de arazi satın almışlardı. Nazi zulmünden kurtulamayan bu Yahudilerin arazileri, İsrail hükümeti tarafından istimlâk edilerek, Askeriyenin hizmetine sunulmuştur. Hak sahibi olup olmadıklarını öğrenmek üzere İsrail hükümetine kişisel talepte bulunanlar, gerçekleştirilmesi olanaksız bürokratik engellerle yüz yüze getirilmişlerdir:

> "...birçokları; aile fertlerinin yok etme kamplarında ölüp ölmediğine ya da tek hayatta kalanların onlar olup olmadığına yönelik acımasız doğrulama bürokrasisinden ötürü ümitlerini yitirmişlerdir."[52]

Bu arada Siyonist örgütler, duygusal şantaj uygulamak suretiyle birçok hükümet ve bankayı ödeme yapmaya zorlarken, İsrail hükümeti Leumi Bankası'ndaki, Yahudi alacaklarını bloke etme cüretini göstermeye devam etmektedir. Öte yandan ABD'deki Siyonist örgütler, 'İsrail hükümetinin iç meselesi' olduğu gerekçesiyle bu konuya eğilmemektedir.[53]

10

Filistinliler

Araplar ve Antisemitizm Arasında Kurulan Bağ

Önceki bölümde Hannah Arendt'in, Yahudi devletini Siyonistlerin antisiyonizm ve antisemitizmi birbirleriyle ilintilendirmesinin ardından nasıl hedef gösterildiğine değinilmişti. Sıra Arap dünyasına geldiğinde Siyonistler daha ileriye gittiler. Arapların, İsrail politikasına karşı başlattıkları protestoları, nasyonal sosyalizmle eş değer tutarak, Eichmann davasında da ön plana çıkarttılar. Siyonistler için Araplar, 'çağlar boyu antisemitizm' söz konusu olduğunda bir istisna oluşturmuyorlardı; Sami ırkından geliyor olmaları bu dogmayı değiştirmiyordu. Siyonist anlayışa göre Araplar, Nazilerin yarım bıraktığı işi tamamlamak istiyordu.

Müslümanları, Yahudileri öldürmeye iten güç, Siyonistlere göre Müslüman inancı kadar eskidir. Bu yüzden Müslümanlar ve Yahudiler için bir arada huzur içinde yaşamalarının mümkün olmadığı düşünülür. Ancak tarih Siyonizm'i haksız çıkartmaktadır, zira geçmişte Müslüman ve Yahudiler birlikte uyum içinde yaşamışlardır. 7. Yüzyılda İslam'ın Ortadoğu'daki hâkimiyetiyle birlikte İslam ve Yahudilik arasındaki uçurum aşılmayacak cinsten değildi. Ortadoğu'da yaşayan çoğu Yahudi için, İslamiyet'in hâkimiyetini sürdürdüğü dönem aynı zamanda Babil'den çıkışlarında yitirdikleri Yahudilik dinine özgü motifleri bularak bu dine yönelmeleri dolayısıyla bir ölçüde peygamberleri İbrahim ve Musa'nın dinine dönüş yapmaları anlamına geliyordu.

Birçokları İslamiyet'i seçerek, Arap toplumunda asimile oldular.[1] Atalarının inançlarına sadık kalan Yahudiler de, İslam dünyasında görece rahat yaşayabiliyorlardı. Yahudilere kati suretle ayrımcılık uygulamadıklarını söylemek zor olsa da, işkence ya da eziyet nadiren söz konusu oluyordu. Müslümanlar arasında Yahudi aleyhtarı tavır yok denecek kadar azdı. Sonuç olarak, Yahudileri de diğer azınlıklar gibi değerlendiriyorlardı. Genel anlamda, Yahudiler, Hıristiyan ülkelerine nazaran İslamiyet'in hüküm sürdüğü bölgelerde görece daha rahat bir yaşam sürdürüyorlardı.[2] 8. Yüzyıl İspanyası'nda Yahudiler ve Müslüman Morlar, dini anlamda sürekli olarak birbirlerinden esinlenmişti. Yahudiler, Morların Avrupa'yı istila etmesini önlemeye çalışan Karel Martel'ın Hıristiyan ordularına karşı Müslümanlarla omuz omuza çarpışmışlardı. 15. Yüzyıl İspanyası'nda da Müslümanlar ve Yahudiler arasındaki ilişki oldukça iyi düzeydeydi. Müslümanlar, özellikle Hıristiyan antisemitizminin kurbanlarını himaye altına alıyorlardı.[3] İslam ülkeleri, İspanya'dan kaçan Yahudilere kapılarını açıyordu. Bu yolla, 1488 doğumlu Toledolu haham Josef Ben Ephraim Karo da, İspanyol engizisyonundan kaçarak, Müslüman Türkiye topraklarına sığınmıştı. Karo'nun yanı sıra sayısız İspanyol asıllı Yahudi Türk topraklarına sığındı. Osmanlı hükümdarı Sultan II. Beyazıt, Amiral Kemal Reis'i İspanya'ya göndererek, tehdit altındaki Yahudilerin (Arapların da) güven içinde Ferdinand'ın ülkesini terk etmelerini sağladı. II. Beyazıt, İspanya Kralı Ferdinand'ın, toprakları üzerinde yaşayan Yahudileri ülkesinden sürmesini akılsızca atılmış bir adım olarak görüyordu. İspanyol asıllı Yahudiler, Osmanlı imparatorluğuna gelişleriyle birlikte kültürel ve mesleki anlamda yeni fikir ve becerilerini imparatorluğa sunmalarıyla birlikte ayrıcalıklı bir statü de elde etmişlerdi. II. Beyazıt, İspanya'dan Yahudilerin sürülmesiyle ilgili olarak meşhur 'Kendi ülkesini yoksullaştırıp, bizimkini varsıllaştıran Ferdinand'a bir de akıllı kralımız diyorsunuz!' sözlerini söylemişti. O zamandan bu yana, Yahudiler, Türk toprakları üzerinde Batı Avrupa'ya oranla daha güven-

li bir yaşam sürmeye devam ettiler. 19. Yüzyıl sonlarına kadar aynı güvenli ortam Ortadoğu'da da mevcuttu.

Ortadoğu'da 19. Yüzyıl sonlarına kadar benzeri şartlar hüküm sürmekteydi. Öte yandan Avrupa, yeni bir tür ırkçı antisemitizmi tecrübe etmeye hazırlanıyordu. Ancak o dönemde Arap dünyasının kapıları böylesi bir gelişmeye kapalıydı.[4] Arap ülkelerindeki Şarki Yahudiler, farklı bir dinin vecibelerini yerine getiriyor olsalar da yine de Ortadoğu'da Müslümanların yaşam tarzlarını benimsemişlerdi. Böylelikle her iki toplum da birlikte huzur içinde yaşayabiliyorlardı. Ancak 1882'de ilk Siyonistlerin sahneye çıkmasıyla birlikte değişimler de kendisini göstermeye başladı. Müslümanlar bu Yahudi yerleşimcilerin gelişini varlıklarını tehdit eden unsur olarak görmeye başladılar. O döneme kadar Yahudiler ve Müslümanlar arasındaki göreceli iyi ilişkiler göz önüne alındığında antisemit hislerden (henüz) söz açmak için erkendi. İlk aliyalar (19. Yüzyılın sonundan itibaren Filistin'e akın eden ilk büyük Yahudi göç kitleleri) Yahudi yerleşimcilerden çok Avrupalı olarak görülüyorlardı.

Charlie Biton, 1979 yılında İsrail parlamentosu'da komünist parti Rakach'ın temsilcisi olarak görev yapıyordu. Avrupa'dan Siyonist yerleşimcilerin gelmesiyle birlikte Arap dünyasında Yahudi aleyhtarı tavrın baş göstermesini şu sözlerle vurguluyor:

> "Antisemitizm endüstrileşen Avrupa'da ortaya çıkmıştı. Örneğin Fas'ta antisemitizme rastlayamazdınız. Avrupalı Yahudiler sömürülen bir zümreydi ve İsrail'de de bu devam etti. Siyonist hareketin gelişiyle birlikte bu topraklar da adeta Avrupa'nın bir uzantısı haline dönüştü."[5]

Siyonistlerin gelişi, Araplar arasında farklı tepkilere neden oldu. Kimi hoşnutsuzluklarını doğrudan belli ederken, kimi de neler olacağını bekleyip görmek taraftarıydı. 19. Yüzyıl itibarıyla somutlaşmaya başlayan Arap milliyetçiliğinin hedefinde henüz daha Yahudiler ya da diğer etnik topluluklar yer almıyordu. Mısır'ın önde gelen hukuk otoritelerinden Abdullah El Nedim, Yahudi ve Kıpti azınlıkların kaynaşmasının önemine dikkat çekiyor.[6]

İki halk arasında ilişkilerin yolunda gittiğine tanık olan İngilizler, Yahudi yerleşimciler ve Araplar arasında olası bir işbirliğini kuvvetle teşvik ediyorlardı. Arap liderler ilk başlarda, Siyonistlerle işbirliği yapmaya istekli görünüyorlardı. Yahudilerin kültürü, teknik bilgileri ve finansal olanaklarını kendi menfaatleri doğrultusunda kullanabilmeyi umuyorlardı.[7] Arap birlikleri komutanı ve prens Hüseyin'in oğlu Emir Faysal, Haim Weizmann'la geçici süreliğine bir anlaşma imzalamıştı.[8] Faysal, büyük bir Arap krallığı hayalini kuruyor ve Siyonistlerin kendini desteklemesi karşılığında Filistin'i gözden çıkarıyordu. Bunun dışında Arapların, Siyonizm karşısında ilk bakışta tepkisiz kalmalarına neden olan başka işaretler de mevcuttu. Örneğin Siyonist gençlik hareketinin Arap sokaklarında düzenlediği geçit törenleri sırasında, Araplar herhangi olumsuz bir tepki göstermiyordu.[9]

Ancak zaman içerisinde Araplar, Siyonistlerin, tüm sakinlerine eşit haklar tanıyan bir devlet için değil, aksine salt Yahudilere ait olacak bir devleti kurma peşinde olduklarını anladılar. O zamandan beridir antisiyonist tutum, Arap dünyasında varlığını sürdüre gelmektedir. Arapların hiçbir zaman Yahudi aleyhtarı bir tutum içerisinde olmadıklarını söyleyerek bu tarihi gerçekleri inkâr etmektedirler. Ben Goerion Araplara, antisemit yaftasını yakıştırabilmek için, Eichmann davası sayesinde Arap liderleri ve Naziler arasındaki bağların deşifre edileceği yeni gerçeklerin ortaya çıkartılacağını umuyordu.

Bu bağlamda halk mahkemesi, Goerion'un arzu ettiği sonuçları vermedi. Kudüs müftüsü Hacı Amin Hüseyin, Nazi sempatizanı olduğu gibi Himmler'le de yakın ilişkiler içindeydi.[10] Ancak Eichmann davası öncesinde bu bilinen bir gerçekti. Hüseyin, şüphesiz Nazilerle irtibat halindeydi. Ancak Siyonistler tarafından, soykırımda parmağının olduğu iddiası ispat edilemediyse de, Hüseyin, Siyonist propaganda çerçevesinde Nazilerle birlikte anılmaktadır. Siyonist Soykırım Ansiklopedisinin kaynakçasında, Hüseyin, Goebbels, Himmler ve Heydrich gibi Nazi liderlerinden daha fazla yer almaktadır.[11]

30'lu yıllarda Araplar, Nazilerle uzlaşmaya istekliydiler. Ancak daha sonraları Siyonistlerin iddia ettiği gibi, Arap / nasyonal sosyalist ittifakı doğal bir süreçte gerçekleşmemiş, bir dizi tuhaf gelişmelere de neden olmuştu. Bunun yanı sıra, Naziler için antisemitizm salt Yahudileri kapsamıyordu. Hitler'e göre Arap halkları da Yahudiler gibi Sami soyundan geliyorlardı ve hatta Araplar, nasyonal sosyalist ırkçılığa göre daha aşağı seviyede görülüyor ve istenmiyordu. Öte yandan Araplar, Nazilerin, Ha'avara Nakil Anlaşmasıyla (transfer) Yahudilerin Filistin'e göç etmelerine yardım etmelerine sessiz kalmıyorlardı. 30'lu yıllarda Arap liderler, Hitler ve işbirlikçilerinin kapısını çaldıklarında, büyük şaşkınlık içerisinde Nazilerin zaten WZO Siyonistleriyle birlikte çalıştıklarını tespit ettiler.[12]

Naziler ve WZO arasındaki işbirliği göz önüne alındığında, Arap liderlerinin Nazilerle ilişkilerini deşifre ederek politik kazanç sağlayan Ben Goerion'un bu durum karşısında sessiz kaldı. Ancak Eichmann davasının yarattığı büyük etki sayesinde İsrail başbakanı konumu bundan pek zarar görmedi. Eichmann davasında soykırım tanıkları ifade vermeleri sırasında Goerion, Arap ülkelerinin antisiyonist tutumlarını, Nazilerin antisemitizmiyle karşılaştırırken eleştiri yapmamaya özen gösteriyordu. Diğer bir deyişle Siyonistlerin Filistinlilere karşı giriştikleri şiddet eylemleri, Goerion'a göre, Nazilere karşı direnişe geçmekle aynı anlama geliyordu.[13]

Bütün bu soykırım propagandası beklenen etkiyi göstermedi. 60'lı yılların ortalarında, Yahudi devletinde halk, Mısır'a karşı sert yaptırımlar uygulanması için eylemler gerçekleştirdi. Birçok İsrailli, ikinci bir soykırım yaşanacağına dair yersiz bir korku besliyor ve bu gerekçesiz korkunun boyutları giderek büyüyordu. İsrailli liderlerin de bu yersiz korkuya politik söylemlerinde yer vermelerinin ardından İsrail topraklarının vakit geçirmeder, önemli ölçüde genişletilmesi gerektiğini dile getirmeye başladılar.

Arapların nasyonal sosyalizmle işbirliği yapması daha sonraları da sıklıkla Siyonist propagandanın önemli bir bölümünü

oluşturmaya devam etti. Likud Partisi lideri Menachem Begin, özellikle bu konuda oldukça deneyimliydi. FKÖ lideri Yaser Arafat'ı 'two-legged beast' iki ayaklı hayvan, olarak adlandırıyordu. Bu tanımlamayı Begin, daha önceleri Hitler için kullanıyordu. FKÖ paktını, Hitler'in Kavgam adlı kitabıyla eş değer tutan revizyonist lider Begin, FKÖ'yü şu sözlerle tanımlıyordu:

> "Tarihte daha önce hiçbir zaman, nasyonal sosyalizm dışında, böylesine tiksindirici ve aşağılık silahlı bir örgüte rastlanmamıştır."[14]

Haziran 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgal etmesinden önceki gece Begin, kabinesindeki bakanlara hitaben, soykırımı gerekçe göstererek Arap dünyasının kötücüllüğüne dair yaptığı konuşmada şöyle söylemektedir:

> "Savaşı önlemek ve insanların yaşamlarını yitirmemeleri için neler yaptığımı, hepimizin ne sıkıntılar içerisine girdiğinin farkındasınız. Ancak İsrail'de bu bizim kaderimiz. Kendimizi düşünmeden, fedakârca savaşmaktan başka çaremiz yok. Bana inanın, bunun dışında tek seçenek Treblinka'dır ve biz bundan böyle başka Treblinkalar olmayacağı kararındayız."[15]

Begin'in yürüttüğü politikayı onaylamayan İsrailli yazar Amos Oz, Lübnan'ın İsrail tarafından bombalanmasından sonra Begin'e yönelik eleştirilerinde şöyle yazmıştır:

> "Hitler, içlerinde sizin ebeveynleriniz ve aile fertlerinizin ve benim de ailemin bulunduğu Yahudi halkının tamamının üçte birini yok etmiştir. Her bir Yahudi gibi ben de, Hitler'i kendi ellerimle öldürememiş olmanın derin acısını duyuyorum. Sizin içinizde aynı duyguları taşıdığınıza eminim. Ancak ruhumuzda açılmış bu yaranın kapanması olanaksızdır ve böyle olmaya devam edecektir. Ancak Bay Begin, Adolf Hitler 37 yıl önce öldü. Maalesef ama gerçek bu: Hitler Nabatea'da, Sidon'da ya da Beyrut'ta bir yerlerde saklanmıyor. O öldü ve artık yok.
>
> "Bay Begin, ısrarla yineliyorum, halkın gözünde, Hitler'i diriltmek adına tuhaf bir eğilim içine girmiş gibi görünüyorsunuz ki terörizm namına onu her gün tekrar tekrar öldürebilirsiniz. Hitler'i her gün tekrar diriltmek ve sonra tekrar yok etmek arzusu yalnız şairlere yaraşacak bir melankolinin eseridir, ancak hükümet liderleri için bu, ölümcül tehlikelerle dolu yollara sürükleyecek rizikolar taşımaktadır."[16]

Siyonizm ve Filistinliler

Siyonistlere göre Yahudi devleti emsalsizdir. İsrail'in 1948 yılından bu yana Filistinli halk üzerinde uyguladığı ırkçı baskı politikası çerçevesinde bakıldığında bu bir ölçüde doğrudur da. Savaş sonrası dönemde Siyonistlerin yaklaşımı, Güney Afrika'da uygulanan apartheidla eş değerdedir. Ancak Güney Afrika'da apartheida son verilmesine karşın bugün Siyonizm, 19. Yüzyılda beslendiği ırksal prensiplere halen körü körüne bağlı kalan tek politik ideolojidir.

Siyonizm bir anlamda, artık tarihin tozlu sayfalarına karışması gereken görüş açılarıyla, dünyayı yeniden yüz yüze getiren bir zaman makinesi işlevi görmektedir.

İsrail'de yasalar, Yahudilerle Yahudi olmayanlar arasında, apartheid benzeri net ayrımlar uygulamaktadır. İsrail'de yaşayan Filistinlilerin vatandaşlık hakları neredeyse yok gibidir ve var olduğu iddia edilen haklarsa, İsrailli otoriteler tarafından Filistinlilere engel oluşturucu türde düzenlenmişlerdir. Yahudi olmayanlar için kendi işlerini kurmak ya da mesken inşaatı için izin almak bir hayli güçtür. Benzeri prosedürler İsrailliler için sorun teşkil etmezken; Filistinliler, önlerine çıkartılan bürokratik ve ayrımcı engellerle boğuşmak zorundadır. İsrail'in uyguladığı bu ayrımcı politika, salt işgal edilmiş bölgelerde değil; İsrail pasaportu taşıyan Filistinliler için de aynı oranda sorun oluşturmaya devam etmektedir.

Bunun dışında, İsrail yasaları, Filistinlilerin toprak sahibi olma haklarını da engellemektedir. Israel Land Authority, toprakların %92'sine sahiptir. Bu kurum, WZO'ya bağlı Jewish National Fund'ın politikasıyla işletilmektedir. JNF yönetmeliğine göre, toprağın işletilmesi, arazi satın alımı ve kiralanması konusunda ancak Yahudiler hak iddia edebilir.[17] İsrail yasalarına göre, Yahudi olmayanlar ya da Filistinliler, İsrail toprakları üzerinde resmi olarak herhangi bir işyeri açamaz ya da iş icra edemezler. Ancak bu yasak hoş görülmektedir zira Filistinlilere ya da

Yahudi olmayan misafir işçilere ucuz iş gücü için ihtiyaç vardır.

Filistinlilere karşı İsrail'in işlediği suçlar ve uyguladığı haksızlıkları anlatmakla liste uzayıp gideceğinden, bu kitabın sayfaları sınırlı kalacaktır. İsrail'in Filistinlilere karşı tutumu açıkça 1948 sonrasında, savaş öncesi Siyonizm'in ırkçı prensiplerinin yeniden yorumlanmış hali olduğundan, İsrail'in işlediği belirli savaş suçlarından söz etmeden geçemeyiz. Ancak öncelikle Siyonizm'in, Filistinli yerli halkla yüz yüze gelmesinden sonraki süreçte ideoloji olarak kat ettiği mesafeye değineceğiz.

Savaş öncesinin en tuhaf Siyonist ideallerden biri, İsrail Devletinin kurulmasına karşın gerçekleşmemişti. Mavi gözlü sarı saçlı 'yeni Yahudi'den eser yoktu. Bununla birlikte, A. D. Gordon gibi Siyonistlerin toprağı işleyerek tarımsal devrim yaratmaya yönelik idealizmi de, Eşkenaz seçkinlerince artık destek görmüyordu. Böylesine ağır işler tercihen 1949 yılından itibaren Ortadoğu'dan göç eden Yahudilere bırakılmıştı. İsrail'de ödenen ücretler, Ortadoğu ortalamasının çok üzerinde olduğundan, Irak, Yemen gibi ülkelerde yaşayan Yahudiler, İsrail'e çalışmak üzere akın ediyorlardı. Her ne kadar Eşkenazim (Almanya ile özdeşleştirilen Eşkenaz/Alman ve Polonya kökenli Yahudiler) şarki Yahudilerin İsrail'e göçünü teşvik etse de, onları aşağı tabakadan görüyorlardı. Göç eden bu kitlenin gördüğü muamele ilk yıllarda doğrudandı. Anlaşıldığı kadarıyla, şarki Yahudiler, ellerine bir kürek ve birkaç torba çimento verilerek çölün ortasına ve dolayısıyla kendi hallerine bırakılıyorlardı.[18]

İsrail'deki Eşkenazi seçkinleri için Siyonist idealler, birçok açıdan beklenen üstünlükleri sağlamamıştı. Kibutzlar, Siyonizm tarafından öngörülen kolektivist anlayışla inşa edilmişlerdi (nihayetinde her türlü idealizm dışında tutulan ticari kuruluşlara başkalaştılar). Ancak diğer idealler çekişmelere neden olmaya başlamıştı. Özellikle yerli halkla kurulan bağ kendisini bu ideolojik çöküşe borçluydu. Sonuç olarak, özgün Siyonist ideolojiden geriye nefret ve ırkçılıktan öteye bir şey kalmadı.

Siyonizm'in ilk dönemlerinde, Filistinlilerle yaşanan sorun-

ların ardı arkası kesilmiyordu. WZO kurucularından çoğu, Filistinlilerin, kültürel açıdan yetersiz, dolayısıyla uygarlaşmamış bir halk olduklarını, bir işe yaramayacaklarını düşünüyordu. Avrupalı kolonyalistlerin 19. Yüzyılda sürdürdükleri bu argüman İsrail topraklarında da paylaşılıyordu.[19]

Modern Siyonizm'in doğuşuyla birlikte, Filistin'de yaklaşık olarak 600 bin Arap yaşıyordu. Bu nüfus, Siyonistlerin iddia ettiği gibi çölde yaşayan yabanilerden oluşmuyordu. Bu topraklarda, dünya çapında tanınan ürünler veren ve her geçen gün gelişen bir tarım kültürü yer alıyordu.[20] Bununla birlikte, o dönemlerde Filistin'de birçok farklı politik örgüt faal olarak hizmet veriyordu.[21] Eski Siyonist Israel Zangwill'in şu sözleri, Siyonistlerin, Filistin'e bakış açısını yansıtmaktadır:

"Halksız toprak Filistin, topraksız halk Yahudiler içindir."[22]

Konulara yaklaşımı nispeten daha naif olan Theodor Herzl de Filistinlilerin varlığı konusunda konuşurken duraksamıştır. Öte yandan Filistinlilerle birlikte barış içinde yaşayacakları fikriyle dehşete düşen Max Nordau, zamanla bu fikri benimsemeye çalışmıştır.[23]

II. Dünya savaşından önceki son on yıl boyunca Siyonist sosyalistler, Filistin'de Yahudi ve Müslümanların uyum içinde birlikte yaşamaları için resmi temaslarda bulunmaya başladılar. Salt Yahudilere ait bir devlet fikri, Siyonist politikanın henüz öne sürdüğü (en azından resmi olarak) şartlardan biri değildi. Ben Gurion savaş öncesinde, salt Yahudilere ait bir devlet kurma niyetinde olmadıklarını halka açık bir şekilde ilan etti. Böyle bir eğilimin her ne surette olursa olsun, Arapları baskı altında bırakarak telafi edilemez sonuçlar doğuracağını, en azından dış dünyaya karşı dile getiriyordu. Ülke İçindeyse Siyonist dünya hareketi bir Yahudi devletinin kurulmasına hizmet etmiyormuşcasına bir görüntü sergiliyordu.[24] Bu yüzden Ben Gurion'un iki uluslu bir devlet kurmaya yönelik ifadeleri 'taktik manevraları' olarak algılanıyordu.[25] Aslında İsrail başbakanı 1937 yılında parti tabanına hitaben yaptığı bir konuşmada, yerli halkın ülke-

den sürülmesine yönelik planlarından söz ederken 'Arap sorununun' ancak bu şekilde çözüleceğini ifade ediyordu.[26]

Bir Yahudi devleti kurmaya yönelik isteklerini açıkça dile getirdiklerinde, İngiliz hükümetinin Siyonistlerle işbirliği yapmayı reddedeceklerinin farkındaydılar. Her ne kadar İngilizler, Siyonistlerin Yahudi devleti kurma çabalarını destekliyor görünseler de, buna razı gelmiyorlardı. Balfour Bildirgesiyle, Filistin'deki yerli halkın da haklarının korunacağı ilan edildiğinden dolayı, atılacak böylesine bir adım Arap dünyasının tepkilerini çekebilirdi.[27]

Siyonistler, İngiliz çıkarlarıyla ihtilafa düşmek istemiyorlardı. Bu yüzden savaştan önce tercihen 'Yahudilerin barınacakları bir yurt'tan söz ediyorlardı. Bu muğlâk anlayış, her türlü yoruma açık kapı bırakıyordu. Gündem Yahudi devleti etrafında şekillendiğinde, 'bu konudan asla söz etme ancak düşünmekten vazgeçme' sözü, 20'li yıllarda Siyonistlerin şiarı haline gelmişti.[28]

II. Dünya savaşının patlak vermesiyle, daha çok sayıda Siyonist, yerli halkın yok sayıldığı bir Yahudi devletini kurma niyetlerini açıkça ortaya koymaya başladı. 1940 yılında Ulusal Yahudi Fonu Toprak Bürosunun başında bulunan Yosef Weitz düşündüklerini saklamıyordu:

> "Bu toprakların iki halkı birden barındırmayacağı herkes tarafından açıkça bilinmelidir (...) Tek çözüm bir İsrail devleti, Arapların yaşamadığı Batılı bir İsrail devletidir. Bu hususta verilecek ödün yoktur (...) Arapların komşu ülkelere yerleştirilmesinin dışında bir seçenek bulunmamaktadır (...) Geriye ne tek bir köy, ne de tek bir kabile (bedeviler) dahi kalmamalıdır."[29]

Siyonistlerin, resmi anlamda ortaya sürdükleri Yahudi ve Müslümanların birlikte yaşayacağı bir devlet kurma önerisi, 1942 yılına dek geçerliliğini korudu. WZO aynı yılın mayıs ayında, savaş şartlarının etkisi altında, salt Yahudilerin yaşayacağı bir devleti kurma kararı aldı. New York, Biltmore Oteli'nde bir araya gelen Filistin'deki Yahudi cemaatinin temsilcileri, Amerikalı ve Avrupalı Siyonistlerin birlikte aldığı bu karara Biltmore Programı adı verildi.[30]

Böylelikle New York'ta, Siyonist sosyalistlerin iki uluslu bir devlet kurma çabaları da boşa çıkmış oldu. Aslında yaptıkları revizyonist Siyonizm ilkelerinden birkaçını uyarlamaktan ibaretti.

Siyonist sosyalistlerin ilk başlarda sıkça vurguladığı Filistin'de yaşayan tüm halklar için eşit şartlarda yaşam koşulları sağlama ideallerine karşın, ilk Siyonist göçmenler yerli halktan kaynaklanan hoşnutsuzluklarını Filistinlileri sömürüp sürmeye başlayarak bariz biçimde sergilemişlerdir. Özellikle Avrupalı Yahudiler ve yerli halk arasındaki yaşam standartlarının farklılığı bunda önemli rol oynuyordu. Bir Filistinlinin emeği karşılığında kazandığı parayla Avrupalı Yahudi bir göçmenin yaşamını idame ettirmesi mümkün değildi.[31] 19. Yüzyıl sonlarında Siyonist düşünür Achad Ha'am'ın Filistin'e yaptığı yolculuk sonrasında edindiği izlenimler oldukça çarpıcıdır. Ha'am, Yesod-Hamaaleh yerleşim bölgesinde yaşayan yerli halktan toplam 50 ailenin 32 Yahudi yerleşimciye hizmet ettiğini saptamıştır. Üstelik hizmet eden bu aileler oldukça kötü şartlarda çalıştırılmaktadır. Achad Ha'am tepkisini şu sözlerle belirtmiştir:

> "Araplara düşmanca ve acımasızca davranıyorlar ve haklarını zapt ederek bir de bununla gurur duyuyorlar."[32]

Arap işçiler ve Yahudilerin yaşam standartları arasındaki farklılıklar, Yahudilerin çalışacak iş bulmalarında da sorun oluşturmaya başladı. Bunun üzerine Filistin'de yeni bir Yahudi emekçi sınıfı ortaya çıktı. Bu oluşum, Poale Zion ve Hapoel Hatzair (genç emekçi) gibi Siyonizm içerisinde yer alan sosyalist fraksiyonların tepkisine yol açtı. Ancak bu tepki yeni oluşumun, yerli halkı; -Arap işçileri- Yahudi yerleşim bölgelerinden sürmesine ve ayrı bir Yahudi ekonomisi: 'the Conquest for Labour'ı oluşturmak suretiyle tamamıyla dışlamaya yönelik girişimlerde bulunmasından da alıkoymadı.[33] Siyonist Achad Ha'am gelişmeleri kaygıyla karşılıyordu:

> "Politik sakıncaları bir tarafa, kardeşlerimizin başka bir halkın mensuplarına bu şekilde davranmaya itecek denli ahlaki bir çöküntü içinde olmaları fikrine dayanamıyorum (...) Şayet bu 'Me-

sih' ise, gelişini görmek istemiyorum."[34]

İngiliz yönetimi altındaki Filistin'de de yerli halkın durumu giderek etkisini artıran Siyonizm karşısında pek farklı bir konumda değildi. Vincent Shean'ın izlenimlerine göre Yahudi yerleşimciler, Arapları hor görmeye devam ediyorlardı. Amerikalı Vincent Shean, 1929 yılında Filistin'e yaptığı yolculuk öncesinde Siyonizm yanlısı bir tutum izliyordu. Ancak Filistin'e geldikten sonra, Yahudilerin, Araplara; 'geri kalmış ırk' ya da 'çöl yabanileri' olarak tanımladığını gördükten sonra Siyonizm'e karşı tutumu da tamamıyla değişmişti. Shean'a göre, o dönemde çoğu Siyonist, Arapların her ne şekilde olursa olsun ülkeden sürülmesini en öncelikli mesele olarak görüyordu.[35]

Yine de II. Dünya savaşından önceki on yıllık dönemde, WZO bünyesinde yer alan bir grup Siyonist, Filistinlilerin hakları için mücadele vermişti.[36] Siyonizm'in çıkış noktasının iki uluslu bir devlet kurmak olduğunu savunan Arthur Rupin, bu Siyonistlerden biridir.[37] Haim Arlosoroff da bu görüşü destekleyen Siyonistlerdendi.[38] Altıncı bölümde de anlatıldığı üzere Haim Arlosoroff ve Arthur Rupin, Ha'avara Nakil Anlaşmasında yetkin isimlerdi. Arlosoroff, 1933 yılında (muhtemelen) bir grup revizyonist Siyonist tarafından öldürüldü. Ancak Arlosoroff'un, Filistin'deki yerli halkın hakları için gösterdiği gayretlerden dolayı öldürülmüş olma olasılığı da oldukça yüksektir. Revizyonistler Araplardan, kimi sosyalist aleyhtarlara oranla çok daha az hoşnutlardı. Kimi Siyonist sosyalistler için Siyonist ideoloji kapsamında kurulacak iki uluslu bir devlet fikri halen geçerliliğini koruyordu. Ancak revizyonist Siyonizm'in kurucularından Wladimir Jabotinsky için böylesine bir tutum kabul edilemezdi.

Filistinlilere Karşı İşlenen Suç Eylemleri

II. Dünya savaşının sona ermesi üzerine Filistin'deki yerli halka karşı ağır şiddet eylemleri gerçekleştirilmeye başlandı. Sağ ve sol görüşlü Siyonistler, Filistinlilere karşı ağır baskı uygulamaya başladılar. Yüz binlerce Filistinli yaşadıkları bölgeler-

den sürülerek, acınacak şartlar altında mülteci kamplarında yaşamaya zorlandılar. 1948 yılında Filistin'deki halkın üçte ikisi mülteci statüsündeydi.[39] Dönemin tarım bakanı Aharon Zisling yaşanan trajediyi, 17 Kasım 1948 tarihinde söylediği şu sözlerle paylaşıyordu:

> "Bütün gece uyuyamadım. Yaşanan şeylerin beni, ailemi ve burada buluna herkesi derinden yaraladığını hissettim (...) Yahudilerin de artık Naziler gibi davrandığına tanık oldum ve derinden sarsıldım"[40]

Ne yazık ki Zisling'in duygularını paylaşan pek fazla politikacı yoktu. Diğerleri kendilerini savunmaktaydı. 1948 yılında Filistinliler, İsrail ordusundan kaçmıyorlar: Arap Yüksek Komitesi (AHC)'nin Arap radyo istasyonları aracılığıyla verdiği emir doğrultusunda hareket ediyorlardı. Ancak İsrail'deki Simha Flapan, Tom Segev, Avi Schlaim, Ilan Pappe ve Benny Morris gibi 'modern tarihçiler', yüz binlerce Filistinlinin korku içinde alelacele kaçışlarının nedeni olarak İsrail ordusunun yarattığı dehşete işaret etmektedirler. İrlandalı gazeteci Erskine Childers, o tarihlerde Arap radyo istasyonları tarafından yapılan yayınlar aracılığıyla, Filistinlilere ülkeden kaçmamalarının tavsiye edildiğini, 60'lı yıllarda ortaya çıkardı.[41] Aynı dönemde, Ürdün birliklerinin başında bulunan (İngiliz) kumandan Pasha Glubb'un ifadeleri de benzer doğrultudadır:

> "Yahudi basınının, Arap mültecilerinin kendi rızalarıyla ülkeyi terk ettiklerine yönelik verdiği beyanat kati suretle gerçeklik payından yoksundur. Kendi rızasıyla göç edenler, yalnızca sırtlarındaki bir ceketle evlerini terk etmezler. Taşınmaya karar veren insanlar, diğer aile fertlerine haber vermeden, eşlerini ya da çocuklarını gözden yitirip hatta geride bırakarak hareket etmezler. Gerçek, büyük çoğunluğun, panik içerisinde, katledilmekten duydukları korkudan dolayı kaçmasıdır. Zira kaçarken de katliama uğramışlardır. Geride kalanlar da şiddet ve zorbalıkla sürülmüşlerdir"[42]

İsrailli tarihçi Benny Morris'e göre ise, Filistinliler, AHC'den Arap askeri liderlerin tavsiyesiyle stratejik nedenlerden dolayı altı köyü boşaltmışlardı. Ancak Filistinliler, Yahudi

birliklerinin saldırması nedeniyle 228 köyü daha boşaltmak zorunda kaldılar. Bunun dışında, İsrailli askerlerin şiddetine doğrudan maruz kalan 41 köyün sakini de, köylerini terk etmek zorunda bırakıldı. Tüm bu vakalarda, Filistinli yerli halkın, AHC'den kaçış tavsiyesi edindiğini söylemek mümkün değildir. Aksine Arap liderler, İsrail şiddetinden kaçmaları halinde, Filistinlileri ağır cezalarla tehdit ediyorlardı.[43]

Filistinlilerin geri dönüşünü engellemek için İsrail, boşaltılan meskenleri Yahudi yerleşimcileri yerleştirmek suretiyle işgal etti. Hükümet, yapılan hırsızlığı çıkartılan 'terk edilmiş mülk' yasasıyla kanunlaştırdı. Başlangıçta Yahudi devleti, terk edilen evlerde 73.000 oda, 7.800 dükkân, iş yeri ve depoyu ele geçirmekle kalmamış, banka hesaplarında bulunan 5 milyon Filistin poundunda da el koymuştur.[44]

Öte yandan, İsrail, buldozerlerle yerle bir ettiği Filistin köylerini haritadan öylesine silmiştir ki, geriye çöl kumundan öteye bir şey bırakmamıştır. Bu sayede Filistin'de kimi bölgeler, insan elinin değmediği yerlere dönüştürülmüştür. Günümüzde Filistinliler, yaşanan bu vahşeti Nakba olarak adlandırmaktadır.

Filistin köylerine yapılan bir saldırı sırasında, İsrailli askerler köy halkını yakında bulunan bir hendeğe toplayarak, evlerinin yerle bir edilmesine zorla izlettirmişlerdir. Yıllar süren saldırılar sonunda yüzlerce köy haritadan silinmiştir. İsrailli insan hakları savunucusu İsrael Shahak'a göre rakamlar; 1949 yılında Filistinlilere ait 475 köy, 1973 yılındaysa 90 köy yerle bir edilerek haritadan silinmiştir.[45] Siyonistler, Filistin'de salt mesken zapt etmekle kalmamış, Filistinli halkı da katletmiştir. 1948 yılında revizyonist Siyonistlerin gerçekleştirdiği hain Deir Yasin saldırısı sonucunda, aralarında kadın ve çocuklarında bulunduğu 254 Arap katledilmiştir. Bu katliamın sorumluları, Irgun milisleri ve Stern Gang'ın liderliğini yürüten ve daha sonra İsrail başbakanı olarak görev yapacak olan Menachem Begin ve İzak Şamir'dir.

Deir Yasin katliamından kısa bir süre sonra, İsrail ordusunun aşırılıkları kendini göstermeye başlamıştır. 1948 yılında, Yahu-

di devletinin askerleri Gazze Şeridi'ndeki suları zehirlemeye kalkışmış, ancak eylem planlanan doğrultuda yürümemiştir.[46] Beş yıl sonra, revizyonist Ariel Şaron'un verdiği emir doğrultusunda, İsrail paraşüt birlikleri, Ürdün'de Kibya köyüne saldırı düzenlediler. Kibya'ya 10 kilometre uzaklıkta bir Yahudi yerleşim biriminde bir kadın ve iki çocuğun öldürülmesi üzerine gerçekleştirilen saldırılar öncesinde Ürdün hükümetinin suçun fail ya da faillerini bulacağını taahhüt etmesine karşın, Şaron hiç beklemeden saldırı emrini verdi. Kibya köyü sakinlerinin, söz konusu kadın ve çocukların öldürülmesiyle bir ilgisi yoktu. Ancak Şaron umursamıyor; kan görmek istiyordu. Şaron'un birlikleri Kibya'dan ayrıldıktan iki saat sonra, bir grup BM gözlemcisi köye ulaştı. Köyde yaşananlara dair gözlemcilerin izlenimleri dehşet vericiydi:

> "Kurşunlarla delik deşik edilmiş bedenler ve atılan bombaların açmış olduğu devasa deliklerle viran edilmiş evlerden, sakinlerinin, evleri başlarına yıkılırken içerde kalmaya zorlandıkları anlaşılıyordu (...) İsrailli askerlerin otomatik silahlarla köyde her yeri taradıklarını ve evlerin kapısını kırarak içeriye el bombası atıp evleri havaya uçurduklarına tanık olanların dehşet dolu geceyi anlatırken söyledikleri, her yönüyle benzerlik gösteriyordu."[47]

Kibya katliamında (çoğu kadın ve çocuk olmak üzere) 70 Arap yaşamını yitirdi. Uluslararası basında büyük tepkiye yol açan katliam, Nazilerin Polonya'nın Lidice köyünde gerçekleştirdiği kıyıma eş tutulmuştur. Ancak diğer yandan Kibya katliamı, İsrail ordusunun en başarılı eylemlerinden biri olarak değerlendirilmiştir.[48]

Sabra ve Şatilla

İsrail'in, Filistin halkına uyguladığı şiddet ve zulmü içler acısıdır ve daha önce de belirtildiği gibi bu kitap, tüm bu şiddet eylemlerini anlatmak için yeterli olamayacağından, 80'li yılların başlarına bir geçiş yapıyoruz. Filistinlilerin yaşadıkları şiddet otuz yıldır sürmekte ve giderek artmaktadır. Lübnan köyleri Sabra ve Şatilla'da 16 Eylül 1982 tarihinde gerçekleştirilen kat-

liamlar da bunun kanıtıdır.

80'li yılların başında, İsrail'in Lübnan'ı işgali sırasında, İsrail ordusu, Albay Hadad'ın milisleri ve Hıristiyan falanjistlerle işbirliği içerisindeydi. Bunu dönemin Savunma bakanı Ariel Şaron da iyi biliyordu. Buna karşın İsrail Savunma bakanı sıfatıyla Şaron, falanjistler ve Hadad milislerinin, Sabra ve Şatilla'daki mülteci kamplarında bulunan Filistinlilere saldırı iznini verdi. İsrail birlikleri köyleri abluka altına alarak, köylerden kimsenin dışarı çıkmasına izin vermedi. Bunu, Hıristiyan falanjistler ve Hadad'ın milislerini taşıyan araçların gelmesi izledi. İsrail birliklerinin kontrolü altında, üç gün süren katliam sonucunda çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu 2000 Filistinli öldürüldü. Katiller kurbanlarını doğrudan toplu mezarlara gömdükleri için, yaşamını yitirenlerin sayısı net olarak saptanamadı. Katliamın gerçekleştirildiği dönemde Lübnan'da bulunan Fransız yazar Jean Genet, Sabra ve Şatilla kamplarının ilk görgü tanıklarındandı:

> "Kimi yerlerde sokaklar yığılmış çocuk cesetleriyle tıkanmıştı: sokaklar o kadar dar ve cesetler o kadar çoktu ki. Duyulan kokuya muhtemelen yaşlı insanlar aşinadır: Beni rahatsız etmedi. Ama öyle çok sinek vardı ki. Başların üzerine örtülmüş mendil ya da Arap gazetelerini kaldırdığım da, sinekler havalanıyor, elimin hareketinden dolayı hırslanıp, gelip elimin üstüne konarak oradan beslenmeye çalışıyorlardı. Gördüğüm ilk ceset, 50-60 yaşlarında yaşlı bir adama aitti. Kafatasını ortadan ikiye ayıran büyük yarık olmasaydı (bana balta darbesi gibi geldi) gür beyaz saçları ortaya çıkardı. Kapkara olmuş beyninin bir parçası, başının yanında yere dağılmıştı. Bütün bedeni pıhtılaşmış koyu bir kan gölü içerisinde yatıyordu. Kemeri çözülmüş pantolonunu tek bir düğme tutuyordu. Ölü adamın ayak ve bacakları çıplak, kara, mor ve mavi renge dönmüştü; belki de gecenin bir yarısı ya da tan yeri ağarırken gafil avlanmıştı."[49]

Katliamın son gecesinde, falanjist tabur komutanı ve İsrail ordu amiri Rafi Eithan bir araya geldi. Eithan, Sabra ve Şatilla'da 'iyi iş çıkarttıklarından' ötürü komutanı kutlayarak, falanjistlere

(İsrail'e ait olduğu belli olmayan) bir buldozer tahsis ederek, mülteci kamplarındaki cesetlerin ortadan kaldırılmasını istedi.[50]

Sabra ve Şatilla katliamları, uluslararası boyutlarda büyük tepkiye yol açtı. Geçmişteki yaşanan Yahudi kıyımına göndermeler yapılıyordu. Amerikalı dilbilimci ve gazeteci Noam Chomsky, Sabra ve Şatilla katliamlarını, büyük sayıda Rus Yahudi'sini Filistin'e göç ettiren 1903 yılının kanlı Kishinev pogromuyla kıyasladı.[51]

Ancak tüm eleştirilere karşın Yahudi devletinin önde gelenleri şiddete doymak bilmiyorlardı. Sabra ve Şatilla'da Yahudi olmayanlar, Yahudi olmayanları kıymıştı; bunun İsrail'le bir ilgisi yoktu ve dönemin başbakanı Menachem Begin: "Yahudi olmayanlar Yahudi olmayanı öldürüyor ve suç Yahudilere atılıyor."[52] diyordu.

Ancak İsrailli politikacılar bu tarz konuşmalarla üstlenmeleri gereken sorumluluktan kaçamadılar. Bu kez eleştiriler dış dünyadan değil, içerden, İsrail'den de geliyordu. Ariel Şaron, hükümet tarafından kurulan bir komisyon (Kahan komisyonu) da sorgulandı. İsrail ordusunun katliam sırasında etkin rol oynamamasını gerekçe göstererek suçsuz olduğunu iddia etti.

Şaron ve Begin'in es geçtiği en önemli nokta, falanjist ve Hadad milislerinin Lübnan'da, savaş sırasında İsrail'in emir ve komutası altında olmasıydı. Üstelik İsrail birlikleri, katliam sırasında 'gözcülük' görevini üstlendiklerinden kampta olup bitenlerin farkındaydı. Bu veriler, birçok İsrailliye, Yahudi devletinin askeri liderlerinin, kirli işlerini falanjist ve Hadad'ın adamlarına devrederek işin içinden sıyrıldıkları izlenimini uyandırdı. Şaron'un ifadeleri Kahan komisyonunu ikna etmeye yetmedi ve Şaron, Sabra ve Şatilla'da görevi kötüye kullandığı gerekçesiyle savunma bakanlığından istifa etmek zorunda bırakıldı. Ancak bu İsrailli politikacı için kısa bir ayrılık olacak, 1996 yılında Benjamin Netanyahu başbakan olduğunda, sorunsuz bir şekilde kabinedeki yerini alacaktı. Şaron bununla kalmayarak 2000 yılında Yahudi devletinin yeni başbakanı sıfatıyla koltuğa oturacaktı.

İsrail'in, Sabra ve Şatilla'daki doğrudan müdahalesinde ne derece ileri gitmiştir, bu halen bu açıklığa kavuşturulmamıştır. Öte yandan askeri perspektiften bakıldığında, falanjistlere güven duyan İsrail birliklerinin her iki kampta da birinci derecede etkin hareket etmesi için bir neden bulunmuyordu. Dolayısıyla İsrail birliklerinin katliamda oynadığı rol, Kahan komisyonunun bilmek isteyeceğinden çok daha fazlaydı. Ya da Amerikalı gazeteci Naom Chomsky'nin sözleriyle:

> "İsrailli askerlerin belki de sırf akıl hocalığı yapmak suretiyle, bir şekilde katliamda parmağının bulunması tasavvur edilemeyecek derecede uzak bir ihtimal değildi. Katliama bulaştıklarına dair deliller daha o zamandan mevcuttu. Zira İsrail Ordusu'nun, milislere izin verdikleri takdirde gerçekleşmesini kesin gözüyle baktıkları bir katliamın beklentisi içinde olmaları son derece doğaldı.
> "Yine de İsrail Ordusu'nun doğrudan müdahalesi, böyle bir şeyin aptalca olması dışında, beni hayli şaşırtır. Orduların gaddarlıklarını paramiliter kuvvetlere yüklemesi oldukça tipiktir. Hatta bu bütün dünyada standarttır, diyebiliriz. Bu vakadaysa, bulaşmalarına gerek yoktu: paramiliter kuvvetler kıyımı kendi başlarına zaten oldukça etkin bir şekilde sürdürüyorlardı."[53]

Alman Der Spiegel dergisinde, katliamda bizzat bulunmuş olan bir falanjist ile yapılan söyleşiye göre; İsrailli askerler Sabra ve Şatilla'da etkin rol oynamışlardı. Falanjistin anlattıkları, katliam öncesinde İsrailli askerlerin olacaklardan önceden haberdar olduğu yönündeydi:

> "Sonra yeşil üniformalarında herhangi bir kıdem ya da rütbe işareti bulunmayan bir düzineden fazla İsrailli asker geldi. Yanlarında oyun kâğıtları vardı ve sert 'h' sesini 'ch' olarak telaffuz etmeleri dışında çok iyi Arapça konuşuyorlardı. Sabra ve Şatilla'da Filistinlilerin bulunduğu kamplardan söz ediyorlardı (...) Ne yapacağımız belliydi ve yapmaya can atıyorduk. Falanjist üniforması giyinmiş birkaç İsrailli bu gruba dâhildi. Üstlerimiz bize; 'işte işinizi kolaylaştıracak İsrailli arkadaşlar' diyerek, şayet mümkünse ateşli silahlarımızı kullanmamamız yönünde talimat veren kişileri gösterdi. Her şey tam bir sessizlik içinde gerçekleştirilmeliydi. Diğer yoldaşlara rastladık. Onlar işlerini sün-

gü ve bıçak kullanarak halletmek zorunda kalmışlardı. Sokaklar kan gölü içinde cesetlerle doluydu. İmdat çığlıkları atan yarı uykulu kadın ve çocuklar, tüm kampı ayağa kaldırarak planlarımızı uygulamamızı güçleştirdi. Gizlice buluştuğumuz İsraillileri tekrardan gördüm. Onlardan biri, bize kamp girişine dönmemiz için işaret verdi. İsrailli askerler ateş açtı. Yolumuzu projektörlerle aydınlattılar."[54]

2001 yılında, Sabara ve Şatilla'da İsrail'in oynadığı rol hakkında yeni deliller ortay çıkarıldı. Görgü tanıklarının ifadelerine göre İsrail birlikleri, bir grup Filistinli erkeği yakınlarda bulunan bir stadyuma götürdü. Götürülen kişilerden bir daha haber alınamadı (Bu, Sabra ve Şatilla'da verilen diğer kayıpların da akıbetine dair şaibeleri doğruluyor). Tanıkların ifadeleri olaylara ışık tutuyordu:

"Lübnanlı milisler (falanjistler) bizi evlerimizden çıkmaya zorlayarak toprağa kazınmış büyük bir çukurun olduğu kampın girişine doğru yürüttüler. Erkeklere, bu çukurun içine girmeleri emredildi. Sonra milisler bir Filistinliye ateş ederek öldürdü. Kadınlar ve çocuklar, bu noktaya ulaşmaya çalışıyorlardı ancak bu adamın gözümüzün önünde öldürülmesinden dolayı panik halindeydik. Kadınlar çığlık çığlığaydı. Tam bu sırada İsraillilerin hoparlörlerden, 'Bize adamları verin, bize adamları verin' anonsları duyuldu...

"İsrailliler, biz kadınları betondan büyük bir odaya soktular, erkekleri ise stadyumun başka bir bölümüne götürmüşlerdi. Kamptan tanıdık çok erkek vardı, kocamı gözden kaybetmiştim. İsrailliler 'Otur! Otur!' diyerek aramızda dolaşıyorlardı. Sabah 11 sularıydı. Bir saat sonra, odayı boşaltmamız emredildi. Dışarıda, İsrailli askerler arsında durup kocalarımızı beklemeye koyulduk.

"Yaşları 40'ın üzerinde birkaç adam ortaya çıktı ve bize sabırlı olmamızı, beklememizi söylediler. İçerde hâlâ yüzlerce erkek vardı. Öğleden sonra 4 cıvarında İsrailli bir subay dışarı çıktı. Siyah güneş gözlükleri vardı ve bize Arapça; 'Siz ne bekliyorsunuz, diye sordu. Herkesin gittiğini, içerde kimse kalmadığını söyledi. Kasaları tenteyle kapatılmış kamyonlar gelip gidiyordu. Kamyonların içerisini göremiyorduk. Çok gürültü çıkaran cipler, tanklar ve bir buldozer vardı. Karanlık çökene kadar bekledik, İs-

railliler gidecek gibi gözüküyorlardı. Huzursuzduk. İsraillliler gittikten sonra içeriye girdik, kimse yoktu. Hiç kimse. Daha üç yıllık evliydim. Kocamı bir daha göremedim."[55]

İntifada

1987 yılında, 'intifada' ya da 'taşların devrimi' olarak da bilinen büyük bir Filistin ayaklanması başlatıldı. 'Taşların devrimi' olarak anılmasının nedeni, ayaklanmacıların ellerinde taş ve sapanlardan başka silahları olmamasıydı.[56] Her ne kadar intifadanın doğuşunun nedenleri karmaşık olarak görülse de, intifadaya asıl neden, 8 Aralık 1987 tarihinde Gazze Şeridi'ndeki Jabalya mülteci kampı yakınlarında meydana gelen bir olaydı. İsrailli askerlerin kullandığı kamyon, Filistinli bir grubun içine dalarak 4 kişinin ölümüne neden oldu. Filistinlilere göre bu bir kaza değil, iki gün önce bir İsrailli işadamının öldürülmesine takiben gerçekleştirilen bir intikam saldırısıydı.

Gazze Şeridi'nde yaşanan bu olay sonucunda ayaklanma Batı Şeria'ya sıçradı.[57] İsrail için bu ayaklanma, salt şiddet açısından değil aynı zamanda ekonomik olarak da büyük bir külfet yaratmaya başladı. Bununla birlikte intifadanın Filistin halkının direnişini güçlendirmeye yönelik etkisini fark eden İsrail buna engel olmaya çalıştı. Dönemin başbakanı İzak Şamir, İsrail televizyonunda yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

> "Bugün taş atanlar, provokatörler, liderler, aşırı mutluluk halinde, büyük bir heves içerisinde kendilerini galip gelen kimseler sanıyorlar."[58]

Böylesine bir coşku karşısında, İsrail hükümeti, kolektif cezai yaptırımlar uygulayarak ayaklanmayı bastırma kararı aldı. İsrail ordusu, sayısız meskeni yerle bir ederken diğer yandan hükümet mülteci kamplarının su, yiyecek ve ilaç trafiğini engelledi. İsrail böylelikle, Cenevre Konvansiyonu'nun 33.maddesini ihlal etmiş oldu. Bununla birlikte, İsrailli liderler aynı konvansiyonun 32.maddesindeki yurttaşlara karşı cebir kullanma suçunu da işlemiş oldu.

19 Ocak 1988 tarihinde İsrail Savunma bakanı Izhak Yehovain, Filistinlilerin isyanını bastırmak için 'kemik kırma' politikasını ilan etti. Başbakan İzak Şamir de bu politikayı destekliyordu:

> "Görevimiz Filistinliler ve İsrail ordusu arasındaki korku bariyerini tekrar yükseltmek ve Arapların yüreğine tekrar ölüm korkusu salarak bize bir daha saldırmalarına mani olmaktır."[59]

Ayaklanmayı bastırmak için İsrail, silahsız bir halka karşı otomatik silahlar ve tanklar kullandı. Sonuç tam bir felaketti. 1991 yılında, intifada sırasında, 994 Filistinli, İsrail askerleri tarafından öldürüldü. Bunun yanı sıra, 100 bin Filistinli yaralandı. İsrail, intifada sırasında yaralanarak hastanelere kaldırılan Filistinlileri tutukladı. Gazze'deki Shifa Hastanesi, İsrail baskısına karşı direnişe geçenler için bir merkeze dönüştü. Filistinliler büyük gruplar halinde hastaneye akın ederek, yaralı Filistinli direnişçilerin tutuklanmasını engel olmaya çalışıyorlardı. Tüm bu karmaşa içerisinde, hastanedeki yaralı sayısını saptamak olanaksızdı.[60]

İsrail, büyük şiddet içeren eylemlerini çocuklara da yöneltti. Dünya, televizyonlarında izledikleri -aynı Yahudi lideri tarafından ilan edilen 'kemik kırma politikasını' uygulayan iki İsrailli askerin, Filistinli bir çocuğun kolunu taşla vurarak kırdığı görüntülerle sarsıldı. Televizyon görüntüleri istisna oluşturmuyordu. Hastanelerde, kırılan kol ve bacak vakaları inanılmaz boyutlara yükselmişti. Dr. Jennifer Leaning, 1988 yılında, doktorlardan oluşan bir uluslararası bir ekiple Filistinli yaralıları ziyaret etti. Vardığı sonuçları şöyle dile getiriyordu:

> "Kol ve bacakların kırılmasıyla sonuçlanan sistematik bir yöntem kullanılmış (...) elin ve kolun dirsekle bilek arasındaki kısmının üzerinde tekrar eden, yoğun kemik kırıkları (...) kolu ya da eli tam yerinden kavramak suretiyle uygulanan, kuvvetli ve ani bir darbe sonucunda oluşmuştur."[61]

Kemiklerin kırılması yeterli değildi. İntifada sırasında, Filistinli direnişçilere karşı diğer aşırı şiddet eylemlerine de başvurulmuştu. Ayaklanmanın başlamasından birkaç ay sonra, Qalqiya kentinde, İsrailli askerler tarafından üzerlerine benzin dökülerek ateşe verilen Filistin yurttaşları ağır şekilde yaralandı. Başka bir

seferde de, İsrailli askerler, iki Filistinli genci canlı olarak, açtıkları kumdan mezarlara gömdüler. Askerler gittikten sonra, gençler tesadüfen yakın civardaki köyün sakinleri tarafından kurtarıldılar. Görgü tanıklarının anlattığı kimi vakalar inanılmaz ayrıntılar barındırmaktadır. The secret of Zionism yazarı Ralph Schoenman, kitabında, İsrailli askerlerin iki yaşındaki bir çocuğun üzerine nasıl kaynar su dökerek yaktıklarını ayrıntılarıyla anlatıyor.[62]

Bu türden savaş suçları, İsrailli askerlerin, Filistinli halka karşı beslediği kişisel nefreti yansıtmaktadır. Ancak intifada sırasında işkence ve zulüm, yüksek makamların emirleri doğrultusunda uygulanmıştır. Aynı dönemde, İsrail medyasında yer alan İsrailli bir askere ait sözler dehşet vericidir:

> "Her kapıyı çalarak, içeriye girip erkekleri dışarı çıkarma emri aldık. Genç olanları, yüzleri duvara dönük şekilde dizerek coplarla dövüyorduk. Bu eylemi kendi inisiyatifimizle gerçekleştirmiyorduk. Bu emirler bize mevki komutanlarımız tarafından veriliyordu."[63]

90'lı yılların başından itibaren, intifada etkisini yitirmeye başladı ancak Filistin halkının yaşadığı tatsızlıklar son bulmadı. Ancak Amerika'nın baskısıyla, İsrail ve FKÖ'nün masaya oturmaya zorlanmasıyla yeni bir dönem başladı.

Dünya, 'Oslo anlaşması' sayesinde Izak Yehovain ve Shimon Peres'i 'barışın mimarları olarak' ilan etti. Bu ikilinin, daima İsrail'in çıkarlarını ön planda tutarak, Filistin sorununa nihai bir çözüm getiremediği konusu, 16. Bölümde ele alınacak. Ancak bundan önce İsrail'de dinin oynadığı role değineceğiz.

11

İsrail ve Din Faktörü

Ortodoks Yahudiliği ve Siyonizm

60'lı yılların ortalarına kadar dindar Yahudiler, ateist Siyonistlerin varlığını onaylamadı. Dindar Yahudilere göre, İsrail oğullarının Yehova'ya karşı itaatsizlik etmeleri sonucunda, bir var olma gerekçeleri de kalmıyordu. Kutsal topraklara geri dönüş ancak Yahudilik inancı kapsamında beklenen Mesih'in gelişinden sonra mümkündü. Asırlar boyunca Yahudiler, Mesih'in yakın zamanda geleceğini düşündüklerinden Filistin'e göç etmeyi sürdürdüler. Ancak gerçekte vakitsiz göç kati suretle yasaklanmıştı. Bu görüş daha ikinci yüzyılda Babil'deki Yahudiler tarafından benimsenmişti. Dini lider Juda Ben Ezeikel (220-299), kurtarıcının tezahüründen önce Yahudilerin Filistin'e girişini günah sayıyordu.[1]

19. Yüzyıl sonunda Siyonizm'in ortaya çıkışıyla birlikte, dini antisiyonizm, Yahudi cemaati tarafından temsil ediliyordu. Bununla birlikte inançlı Yahudiler, Siyonist planlara karşı duydukları nefreti göstermiyorlardı. 1902 yılında örneğin, bir grup antisiyonist haham düşüncelerini Hahamların Bilgi Kitabı (Sefer Daat Harabanim) adlı eserde bir araya getirdiler.[2] Onlara göre Siyonizm, *Eski Ahit*'le çelişiyor ve Yahudilerin dağılmasını Tanrı'nın bir gazabı olarak görüyorlardı. Ancak Yehova, İsrailoğullarının vaat edilmiş topraklara geri dönüşünde onlara kılavuzluk edecek bir Mesih göndermek suretiyle bu duruma bir son verebilirdi. Es-

ki Ahit'in verdiği bu bilgiler ışığında Ortodoks Yahudiler, Yehova'nın emirlerine karşı görüşler içerdiği gerekçesiyle, Siyonizm'in Yahudiliğin düşmanı olduğu sonucuna vardılar.

Ortodoks öğretiye göre Yahudilerin Filistin'e dönmelerinde bir sakınca yoktu ancak bir Yahudi devleti kuramaz, yerli halkı kati suretle baskı altına alarak yerlerinden edemezlerdi. İlk Siyonistlerden yaklaşık olarak 500 yıl önce, Ortodoks Yahudiler vaat edilmiş topraklara geri dönmeye başladılar. Bugün İsrail'de bu ilk göçmenler 'eski Yişuv' olarak anılmaktadır. Salt dini nedenlerle vaat edilmiş topraklara gelen bu göçmenler, bir Yahudi devleti kurma çabasına girmemişlerdir. Yerli halka saygı besledikleri gibi, Müslümanlarla bir arada barış içinde yaşamayı bilmişlerdir.

Önceki bölümde ele alındığı üzere, Siyonistlerin gelişi bu barış ve huzur ortamının sonunu getirmiştir. Siyonistler için öncelikli hedef ülkenin kolonileştirilmesi olduğundan yerli halkı önemsememişlerdir. Ortodoks Yahudiler bu yaklaşımı onaylamıyor ve yeni gelen Siyonistlerle aralarına mesafe koyuyorlardı.

II. Dünya savaşı öncesinde ve savaş sırasında, Siyonist dünya hareketinin politikası, Ortodoks Yahudilerinin, Siyonizm'i benimsemelerine yardımcı olmadı. Siyonistler, bir Yahudi devleti kurma girişimlerine öylesine ağırlık vermişlerdi ki, Ortodoks Yahudilerin, Nazilerin pençesinden soydaşlarını kurtarmak için gösterdikleri olağanüstü gayreti fark edemiyor ya da görmezden geliyorlardı. Yedinci bölümde değinilen, Ortodoks Yahudi haham Michael Dov-Ber Weissmandel'in, Yahudileri, Nazilerden kurtarmak için giriştiği pazarlık serüveni buna iyi bir örnek teşkil etmektedir.

1948 yılında İsrail'in kuruluşu sonrasında da dindar Yahudiler, Siyonizm'e karşı şüpheci tutumlarını değiştirmediler. Ancak İsrail ordusunun 1967 yılı savaşında kazandığı zafer sonrasında yaklaşımlarında gözle görülür bir değişiklik oluşmaya başladı. Ancak yine de kazanılan zaferin İsrail ordusunun tam teşekküllü askeri donanımıyla değil, Yehova'nın eliyle gerçekleştiğine inanıyorlardı. Dini açıdan hayati önem taşıyan Kudüs'ün ilhak

edilmesinin de bunda büyük ölçüde payı bulunuyordu. Dindar Yahudilerin ilk başlarda bir Yahudi devleti kurulmasına yönelik duydukları şüpheden artık eser kalmamıştı. Ayrıca çoğu Ortodoks Yahudi, İsrail'in kazandığı zaferi, Yehova'nın, Siyonist eylemleri onaylaması olarak algılıyordu.

Yine de günümüzde, Siyonistlerin, İsrail'i silah zoruyla zapt etmek suretiyle Yehova'nın emirlerine itaatsizlik ettiklerine inanan Ortodoks Yahudiler bulunmaktadır. Bu Ortodoks Yahudiler için Eski Ahit, izlenecek tek yoldur ve bu kutsal metinde Tanrı, Yahudilere İsrail'e giderken onlara birkaç ateistin kılavuzluk edeceğini söylememiştir. Kehanete göre bu görev, Mesih'e verilmiştir. Antisiyonist Ortodoks Yahudiler, kurtarıcı tezahür etmediği sürece, İsrail yurdunun esas sahiplerinin yerli halk olduğuna inanmaktadır.

Neturei Karta, dindar Yahudileri çatısı altında toplayan örgütlerden biridir. Ancak dini bağlamda, dindar Yahudilerden büyük ayrılıklar göstermektedir. Neturei Karta hahamlarına göre Tanrı, Yahudileri başka halklar üzerinde zulüm ve baskı uygulamak için seçmemiş, onları yeryüzünde barış ve huzuru sağlamakla görevlendirmiştir. Günümüzde Yahudilik dini içerisinde böylesine fanatik başka bir antisiyonist eğilime rastlanmamaktadır. Antisiyonist Yehovabi Moşe Hirsch örneğinde olduğu gibi; Hirsch kendisini, Yaser Arafat'ın özel danışmanı ya da Filistin Özerk Yönetimi'nin Yahudi İşleri Bakanı olarak tanıtıyordu. 1992 yılında Madrid'de, FKÖ ve İsrail arasında başlatılan görüşmeler sırasında, Siyonistlerle masaya oturmayı reddetmişti.[3]

Antisiyonist Ortodoks Yahudiler, atalarının Filistin'de diğer halklarla uyum içinde yaşadıkları günlere dönmek için çaba harcamaktadırlar. Bu yüzden 2001 yılında, Araplarla birlikte, Güney Afrika, Durban'da düzenlenen ırkçılık aleyhtarı kongrede omuz omuza yer almışlardır.[4]

Ortodoks Yahudiler için, Siyonizm'e karşı sürdürülen direniş kadar, Müslümanların güvenini tekrar kazanmak da önemlidir:

"Bugünkü Siyonizm'e körü körüne bağlılık gerçekçi midir? Anti-

semitizmi inanılmaz boyutlara taşımaktan ve sayısız insanın ölümüne neden olmaktan başka bir şeye hizmet etmiş midir? Kadiri mutlak insanı yönlendirir. Şayet bütün Yahudiler, Siyonizm'de yatan şeytanlığı görüp, Filistinlilerle bir uzlaşı ortamı içerisinde, samimi duygularla kutsal topraklar üzerindeki haklarından feragat etse, sonuç fevkalade olurdu. Bu arada asıl işimiz, Siyonizm sapkınlığından ve sebep olduğu kötülüklerden kendimizi ayrı tutmaktır. Böyle yaparak Yaradan'ın adını kutsayacak ve Tevrat'ın kutsiyetini Yahudi halkının kalbine tekrardan işleyeceğiz."[5]

Ulusal Dindarlar Partisi (NRP) / Gush Emunim

Antisiyonist Ortodoks Yahudiler sayıca yetersiz görünse de gerçekte çok daha etkindirler. Ortodoks Yahudiler Siyonistlerden korktuklarından, antisiyonist görüşlerini açıkça ifade etmeye cesaret edememektedirler. Yine de İsrail'de küçük bir azınlıktan fazlasını oluşturdukları söylenemez. Büyük bir farkla Yahudi devletinde çoğu dini gruplaşma ya da tarikat kuvvetle Siyonist eğilimlidir ve politik platformda Likud Partisi'nin yanında yer alırlar. Siyonizm'in bu biçiminde Wladimir Jabotinsky'nin revizyonist ideolojisi dini fanatizmle bağıntılıdır.

İsrail'deki belli başlı Siyonist/dinci oluşumlar, nüfusun ancak %20'sini oluşturduklarından dolayı azınlık sayılırlar. Ancak yine de bu azınlığın giderek çoğalan bir kitleye dönüştüğü de unutulmamalıdır. Tüm dünyadaki dindar Yahudiler, çocuklarına empoze ettikleri fikirleri aracılığıyla bu çoğunluğu oluşturmaya kararlı görünmekteler. Demografik hesaplamalar, yirmi yıl içerisinde, İsrail'deki Yahudi nüfusun %45'inin dinci Yahudilerden oluşacağına işaret etmektedir.[6] İsrail'deki dini oluşumlar arasındaki büyük farklar görülmektedir. Bu farklılık, Mesih'in gelişiyle ilgili gözetilen fikir ayrılıklarından kaynaklanmaktadır. Bu bölümde ele alınacak Haredim gibi kökten dinci Yahudi oluşumlar, kurtarıcının tecellisinin ancak uzak bir gelecekte gerçekleşebileceğine inanmaktadır. Öte yandan Gush Emunim (Dindar Bloğu) gibi dindar Siyonistler, Mesih'in gelmesinin an meselesi olduğunu savunmaktadır.[7] Bu yerleşimci örgütlere mensup dindar Siyonist-

ler, 1967 yılında İsrail'in elde ettiği askeri başarının, Mesih'in gelişinin ne denli yakın olduğuna işaret ettiğine inanmaktadır.[8]

Gush Emunim, 16. Yüzyılda yaşamış Kabalacı haham Luria'nın görüşlerini benimsemiştir.[9] Luria'nın, Mesih'in gelişine dair görüşleri, 20. Yüzyılın başlarında, 20'li ve 30'lu yıllarda Filistin'de hahambaşı olarak görev yapan Abraham Yitzhak Kook'a da esin kaynağıydı. Kook, Siyonistlerin Yehova'ya karşı geldiklerine inanıyordu. Kook'a göre, ateist Siyonistler inançları nedeniyle delalet içindedirler. Yehova'nın, onları bir Yahudi devleti kurmak için seçmesinin nedeni budur.[10] Theodor Herzl ve Ben Gurion gibi ateist Siyonistler, Yahudi Mesih'in tecellisinin gerçekleşmesi için Yehova'nın gösterdiği yolda ilerliyorlardı. Bu görüş açısından Kook, zor bir duruma düştü. Zira her ne kadar Mesih'in gelişine katkıları varsa da Siyonistler, ateist olmaları nedeniyle büyük günahkar sayılıyorlardı. Diğer yandan haham Kook'un görüşleri 20. Yüzyılın başlarında, dindar Yahudilerin benimsediği dini görüşlerle çelişiyordu. Sapkın düşünceler, dindar liderler tarafından kabul görmediğinden Kook da görüşlerinden dolayı eziyet görmekten korkuyordu. Siyonistler kadar dindar Yahudileri de hoşnut tutmak için Kook olağanüstü özen gösteriyordu.

Kook, *Eski Ahit*'te Zekarya'ya (9:9) gönderme yaparak, yazılanlara göre Mesih'in Kudüs'e bir eşeğin sırtında geleceğini anlatıyordu. Kook'a göre bu binek hayvanı, 20. Yüzyılda ortaya çıkan Siyonistleri sembolize ediyordu. Kook, Siyonizm'i 'Mesih'in eşeği' olarak tanımlıyordu. Yahudi geleneğinde eşeğin farklı bir yeri olduğundan bu benzetmeyi Kook öylesine yapmıyordu. Dindar Yahudilere göre eşek dışarıdan bakıldığında 'saf olmayışı' simgeleyen özelliğe sahiptir. Ancak eşek aynı zamanda özünde saflığı da barındırmaktadır. Eşeğin saf özü yavruya sirayet ettiğinden dolayı bir eşeğin ilk doğan yavrusu kutsaldır. Haham Kook, bu kutsal ve saf olmayan birleşimin aslında ateist Siyonizm'i önceden haber verdiğini savunuyordu.[11]

Kook'a göre, Mesih'in gelişi, bütünüyle Yahudilere özgü bir

durumdu. Her ne kadar bu olay, Yahudi olmayanlar için de önem taşıyorsa da, Mesih'in gelişi ancak Yahudileri günahtan kurtaracaktı. Laik Yahudiler, belli bir noktadan sonra pişmanlık sürecini yaşayarak din prensiplerine dönüş yapabilirlerdi. Ancak Yahudi olmayanlar için bu mümkün değildi. Kook için, Yahudilik dinine dönmüş Yahudi olmayanların durumu ayrıcalıklıydı. Dönmeler, Yahudi olmayan bedendeki 'Yahudi ruh'lardı. Kabalacı Kook, dönmeleri, Şeytan Shekhinah'ya musallat olduğunda yanlış bedenlerde vücut bulan ruhlar olarak tanımlıyordu.[12] Ruhsal bağlamda Yahudi olmayanlar, özünde Yahudilerden farklılık göstermiyordu:

> "Yahudi ruhu, onun eşsiz içsel karakteri, arzuları, savaşımı, nitelik ve davranış biçimi ve dünyanın diğer bütün memleketlerindeki insanların ruhları arasındaki farklılık, (Yahudi olmayan) insan ruhuyla bir hayvanın ruhu arasındaki farktan daha derin ve büyüktür. Son iki arasındaki fark salt nicelikten öte değildir ancak ilk iki arasındaki fark yaradılışında var olan niteliksel bir farklılıktır."[13]

Yahudilerle Yahudi olmayanların ayrımı, Kook'a göre, Mesih'in gelişine bağlı değildi:

> "Tüm halklar bir olacak, ancak hepsinden üstün bir rahipler krallığı ve kutsal bir ulus olacak."[14]

Kook'a göre Yahudi olmayanlar hiçbir zaman iyi şeyler yapmaz. Lurian Kabala'sı mantığıyla 'kötü bir insanın' yaptığı 'en iyi şey' kötülük alemine aittir. Yahudi olmayanların işledikleri hayır, Kook'a göre, Şeytan'ı güçlü kılarken, bir Yahudinin işlediği günah 'büyük bir aydınlık ve selametle' doludur. Haham Kook 1935 yılındaki öldüğünden dolayı, II. Dünya savaşı sırasında, Nazilerden saklanan Yahudilere evlerinin kapılarını açan Yahudi olmayanlar hakkında ne düşündüğünü öğrenmek mümkün değildi. Savaş kurbanları Kook için özel bir anlam ifade ediyordu. Her ne kadar şiddete karşı bir tutum sergilediyse de (Kook vejetaryen olmasının yanı sıra bitki haklarına saygı duyuyordu), I. Dünya savaşı sırasında milyonlarca askerin ölümüyle büyülenmişti. Bu kitlesel ölümler, Kook'a göre Mesih'in gelişinin habercisiydi.[15]

Kook, Mesih'in görünmesinden sonra Yahudi olmayanların uğrayacağı akıbeti açıkça ifade etmiyor. *Eski Ahit*'te anlatıldığı üzere köleliği sona erdireceğini ve yeni bir biçim vereceğini savunuyordu. Mesih'in tecellisinden sonra tüm insanlık:

> "Yüreği ıslah ettikten sonra, dürüstlük, bağışlayıcılık, şefkat ve merhametle dolacaktır, işte o zaman kalp saflaşacaktır. İnsanlar arasında üst sınıfın hâkimiyetinde olan azınlık ile adil ve yüce gönüllü, varlık sahibi olma kaygısı taşır gibi bu değerlere sahip olma kaygısını taşıyacak olan insanlara uygun olan ve yakışan da budur ve böylece bu insanlar yaşamdaki mutluluk ve huzuru bulacaklardır..."[16]

Kook gibi başka Kabalacılar da bu türden ırkçı saçmalıkları ortaya atıyorlardı. 'Şer Teorisi ve Luryan Kabalasındaki Şeytani Yön' yazarı Yesaiah Tishbi örneğinde olduğu gibi. Haham Luria'nın etkisinde kalan Tishbi, Yahudi olmayanların şeytani bir ruha sahip olduklarını öne sürüyordu.

> "Plan ve beklentilerin (kurtuluşun) salt Yahudileri kapsadığı açıktır (...) Yahudi olmayanların ruhları, bütünüyle şeytan âleminin dişi cenahından gelmektedir. Bu yüzden Yahudi olmayanların ruhları iyilikten uzak oldukları gibi şeytanidir ve (tanrısal) inançla yaratılmamışlardır."[17]

Abraham Yitzhak Kook'un yerini alan oğlu Haham Tzvi Yehuda Kook, babasının engin bilgi ve deneyimlerinden yoksundu. Ancak etkileyici kişiliği sayesinde kitleleri etkilemeyi bildi. Tzvi Yehuda Kook, 70'li yıllardaki ölümüne dek, babasını gündemde tutarak, Gush Emunim gibi örgütlerin merkezinde yer aldı. Bunun yanı sıra, babasının ancak önsözü ve ilk üç bölümünü yazabildiği 'Nedamet Işıkları' adlı dini eseri tamamladı.

Kolektif Mesih Olarak Gush Emunim

Eski Ahit'te tek bir Mesih'den söz edilir. Ancak Gush Emunim'in dini liderlerinin, bu yazılı metine getirdikleri farklı yoruma göre en az iki farklı Mesih vardır. Birincisi 'Yusuf'un oğlu' olarak tecelli etmiştir. Ancak, 'Yusuf'un oğulları' demek muhtemelen daha doğru olacaktır. Bu yüzden Gush Emunim'e göre tecelli eden Mesih birey değil kolektiftir. Bu yerleşimci örgütün

liderleri, haham ve maiyetlerini tercihen bu kolektif Mesih anlayışıyla özdeşleştirdiler.[18] Gush Emunim'e göre Mesih'in dönemi çoktan başlamıştır. Bu, 'Yusuf'un oğlunun' vazifesidir, dolayısıyla 'Davut'un oğlunun' gelişine hazırlanmak gerekmektedir. Bu Mesih, 'Yusuf'un oğlunun' aksine kolektif olarak değil birey olarak algılanmalıdır. Kurtarıcının dinsel olarak tasvir edilen haliyle bütünleşmektedir. Gush Emunim, bu Mesih'in dünyaya tecellisinin de bir dizi mucize eşliğinde gerçekleşeceğini savunmaktadır.[19]

Gush Emunim'e göre, 'Davut'un oğlunun' gelişinden önce yapılacak hazırlıklar, ülkenin kolonileştirilmesinden oluşmaktadır. Dolayısıyla bu örgüte göre, kolonileştirilme hareketleri, kuvvetli dini yansımalar da içermektedir. Gush Emunim'e göre, İsrail topraklarının genişletilmesi dini bir zorunluluk olduğundan tamamıyla yasaldır. Yerleşim bölgelerinin kurulması, Şeytan tarafından zapt edilen toprakların yeniden elde edilmesi anlamına gelmektedir.[20] Bu nedenle dindar Siyonistler, işgal edilmiş topraklar yerine 'düşmandan kurtarılarak özgürleştirilmiş topraklar'a gönderme yaparlar. Ancak 'toprakların özgürleştirilmesi'nden kasıt tam olarak belli edilmemekte; kolaylıkla Türkiye ve Suriye topraklarının işgal edilmesi olarak algılanması da olasıdır.[21] Gush Emunim, Büyük İsrail için mücadele etmektedir. Bu bağlamda, Wladimir Jabotinsky'nin revizyonist Siyonizm'iyle bütünleşmektedir. Jabotinsky gibi Gush Emunim da, konu İsrail olduğunda verilecek herhangi bir tavize şiddetle karşı çıkmaktadır. Bu militan örgütün üyelerine göre taviz verme taraftarı olanlar, dinin kurallarını çiğnemiş sayılacağından ağır şekilde cezaya çarptırılmaları gerekmektedir.

Hedefe ulaşabilmek adına başvurulacak her yöntem kabul görür. Bu nedenle İsrail için ülkenin 'kurtarılması' Filistin halkının alt edilmesi anlamına geliyorsa bu başa çıkılamaz bir eylem değildir. Moşe Levinger gibi Gush Emunim hahamlarına göre, bir Yahudi, bir Arap'ı öldürme suçundan dolayı hüküm giyemez. İsrail'de bir Yahudi bir Arap'ı öldürme suçuyla laik bir

mahkeme önünde yargılanma sürecinde, Gush Eminum'un dini liderlerinin kayıtsız şartsız desteğini almaktadır.[22]

Dindar Siyonistlerin, işgal edilmiş bölgelerdeki ilk yerleşim hareketlerinin başlangıç tarihi 1968'e kadar uzanmaktadır. Babasının izinden yürüyen Haham Kook'un müritlerinden bir grup, Filistin'den Hebron kentine hareket etti. Haham Levinger'in önderliğindeki grup Pesach bayramı süresince bir otele yerleşti. Ancak bayram bitmesine karşın, kökten dinci Yahudi grup kentten ayrılmayı reddetti. 'Atalarının yurduna' döndüklerine inanıyorlardı.[23] İsrail hükümeti, Kook müritlerinin eylemi karşısında nasıl hareket etmeleri gerektiğini kestiremiyordu. Kook'un fanatik müritlerinin, 50 bin Müslüman arasında kalmaya karar vermesi felakete yol açabilirdi. Öte yandan İsrail hükümeti, grubu Hebron kentinden çıkartabilmek için yasal düzenlemelere sahip değildi. Bir hafta sonra, Levinger'in grubu, Hebron kenti dışında bir tepeye yerleşmelerine izin verilmesi halinde otelden ayrılmaya hazır olduklarını açıkladı. Böylece Kiryat Arba; Haham Kook'un müritleri tarafından kurulan yerleşim bölgelerinden ilkinin temeli atılmış oldu. Haham Levinger, işgal edilmiş topraklarda daha fazla yerleşim bölgesi kurulmasını teşvik etmek için, Gush Emunim'le birlikte inisiyatifi ele aldı.[24]

Her ne kadar ülkenin kolonileştirilmesi özellikle dini bir amaç güdülerek yürütülüyorsa da, dindar Siyonistler yerleşim bölgeleri inşa ederken, İsrail hükümetinin laik politikasıyla ters düşmüyorlardı. Başlangıçta Yahudi devletinin liderleri, Levinger ve yandaşlarına karşı tepkili bir tutum izlediyse de, zamanla bu kökten dinci fanatiklerden yararlanmanın mümkün olduğunu gördü. Gazze şehri ve birkaç Filistin mülteci kampı güzergâhında yol üzerinde bulunan Netzarim yerleşim bölgesi bu konuda iyi bir örnekti: (İsrail hükümeti Gazze'deki yerleşim bölgesinin boşaltılması emrini verene kadar) Bu yol Gazze Şeridi'ni ikiye ayırıyordu, ayrıca İsrail için Filistinlileri kontrol altında tutmasını sağlayan hayati öneme sahipti. Netzarim yakınlarında, resmi görevi yerleşimcilerin güvenliğini sağlamak olan İsrail ordu-

suna ait bir üs bulunuyordu. Ancak gerçekte bu askeri üs, Gazze Şeridi'ne uzanan yolların güvenliğini sağlıyordu.[25] İsrail hükümeti, yerleşim bölgelerini, işgal edilen topraklardaki Filistinlileri kontrol altında tutmak için gerekçe gösteriyordu.

Bu tür nedenlerden ötürü, dindar Siyonistlerin yerleşim tutkusu her dönemde İsrail hükümetinin çıkarlarına hizmet etmiş ve İsrail'in yerleşimci politikasının vazgeçilmez unsuru olmuşlardır. Son olarak, İsrail'deki laik kesim ender olarak, Netzarim gibi yerleşim bölgelerinde yaşamayı tercih etmektedirler. Bu eğilim, Gush Emunim'in İsrail toplumu üzerinde giderek artan etkisini açıkça göstermektedir.[26]

Ordu Üzerindeki Kökten Dinci Etki

Gush Emunim, klasik Yahudilik değer ve normlarına geri dönmek istemektedir. Talmud yasalarının uygulanabilir kılınması ve hahamların dünyevi iktidarlarına tekrardan kavuşturulması gerektiğini savunmaktadır. İsrail'deki laik yasalar, kökten dinci Yahudiler için büyük rahatsızlık kaynağı oluşturmaktadır. Öte yandan klasik Yahudilik yasaları, Yahudi devletinin laik yönetiminde İsrail toplumuna büyük etki etmektedir. Aynı zamanda İsrail ordusunda çok sayıda Gush Emunim yandaşı bulunmaktadır. Laik İsrailliler gibi zorunlu askerlik görevini tamamlayarak ordudan ayrılmak yerine, askerliklerini gönüllü olarak uzun vadede sürdürmektedirler. Dindar olmayan Yahudiler arasında vicdani retçilerin sayısı giderek artmaktadır. Gush Emunim'in silâhaltına alınmaya bu denli gönüllü olmaları, bu yerleşimci örgüte karşı, laik kesimde dâhil olmak üzere Yahudi toplumunda, büyük saygı uyandırmaktadır.

Birçok Gush Emunim yandaşının savaşmaya karşı duydukları istek, Yahudi devletinin askeri mekanizması içerisinde kökten dinci tutumun önemli bir etki kaynağı olmasına neden olmuştur. Israel Shahak 'Yahudi Tarihi, Yahudi Dini-3 Bin Yılın Ağırlığı' adlı eserinde bu etkiyi anlatmak için bir askerle bir haham arasındaki yazışmalara yer vermiştir. Asker, savaş şartları altında,

kadın çocuk demeksizin, Yahudi olmayan vatandaşları öldürmesinin doğru olup olmadığını merak etmektedir. Bu soru üzerine, haham, bütünüyle klasik Yahudilik yasalarına dayanarak verdiği yanıtta askere, salt kadın, çocuk demeksizin öldürebileceği iznini vermekle kalmaz; üstelik onu yüreklendirir. Söz konusu asker anlamıştır. Hahamından aldığı öğütleri yeterince anladığını gösterebilmek için ona şu cevabı yazar:

> "Savaş zamanı salt çarpışarak öldürme yetkisine sahip değil, aynı zamanda bize karşı savaşanlara dolaylı ya da doğrudan yardımcı olduklarına dair en ufak şüphe uyandıran her Arap kadın ve erkeği öldürmekle de vazifeliyim. Hatta askeri hukuka aykırı düşse de, onları öldürmem gerektiğini biliyorum."[27]

Tapınağın Yeniden İnşa Edilmesi

Yahudi Mesiyanizm'inde, Süleyman'ın Kutsal Kitap geleneğine dayanarak Kudüs'te birincisini inşa ettiği tapınağın yeniden inşa edilme tasarısı önemli bir yer tutar. Bu tapınak olmadan, *Eski Ahit* metinlerine göre Mesih'in tecellisi gerçekleşmeyecektir. Bu yüzden tapınağın yeniden inşa edilmesi için ön hazırlıklar hızla sürdürülmektedir. Haham Tzvi Kook'un müritleri tarafından kurulan Ateret Cohanim yeshivası (tekkesi), ayinleri yürütecek rahiplere eğitim vermektedir.[28] Söz konusu rahiplerin giyeceği cüppeler şimdiden hazırlanmıştır. İlk tapınağın var olduğu dönemlerde, tapınak rahipleri harp çaldıklarından, bu çalgı aleti de unutulmamıştır. Tapınak hareketi liderlerinden Haham Yosef Albaum, potansiyel rahip adayları olarak oğullarını tapınağa teslim etmeye hazır kadınlarla görüşme halindedir.[29]

Tapınağın yeniden inşa edilmesine yönelik ön hazırlıklar sırasında aşırılıklar da göze çarpmaktadır. *Eski Ahit*'teki metinlere dayanılarak tapınağın arındırılması için, kusursuz bir kızıl ineğin yakılmasıyla elde edilen küle gereksinim vardır. Melody adında, kutsal metinlerde tarif edilen kusursuz kızıl bir ineğin doğduğu haberleri yayılmaya başlayınca, tuhaf hisler uyandırmıştır. Kudüs'teki Tapınak Kurumunda görev yapan Haham Jis-

rael Ariel gibi dindar Siyonistler, Melody'nin doğumunun, tapınağın (yeniden) inşa edilme zamanının gelişinin işareti olarak yorumlamışlardır.

Amerikan medyası, Melody ile ilgili haberleri gülünç olarak değerlendirirken, İsrail Ha'aretz gazetesi yazarlarından David Landau, tehlikeye işaret ederek; 'dört ayaklı bir bomba'dan söz ediyordu. Landau'ya göre, Melody en kısa zamanda itlaf edilmeliydi. Nihayetinde, Melody davası, hayvanın memelerinde beyaz renkte kıllanma başlamasıyla, kökten dinci Yahudileri hayal kırıklığına uğratarak, son buldu.[30]

Kökten dinci Yahudiler, tapınağın yeniden inşa edilmesi konusunda işi şansa bırakmadıkları gibi, kendilerinden oldukça emin hareket etmektedirler. Diğer bir deyişle, Tapınağın inşa edilmesi için İslam mabetlerinin yıkılması gerektiğini savunmaktadırlar. Kudüs'teki Tapınak Tepesi'nde (Harem-i Şerif) Mescid-i Aksa ve Kubbetüssahra yer almaktadır. Müslümanlar, İslamiyet dininde büyük önem arz eden bu mabetlerden kati suretle vazgeçmeye yanaşmamaktadır. Bu yüzden fanatik dindar Yahudiler, tapınağın yeniden inşa edilmesini sabırsızlıkla beklemektedirler. Şiddete başvurmaktan da kaçınmayan fanatikler, belirli aralıklarla Tapınak Tepesi'ne saldırılar düzenlemektedir. İsrail polisi, Müslümanlara saldırı düzenleyen fanatik militan Yahudileri kontrol altında tutmakta büyük zorluk çekmektedir. Militan Yahudilerin, Kubbetüssahra'yı havaya uçurma girişiminde bulunmaları, bu eylemlerden en dikkat çekenidir. Bombalama eylemine karışan teröristlerden biri olan Haham Moşe Levinger, Mesiyanist Siyonizm adına yaptığı konuşmada şunları söylüyordu:

> "Siyonizm mistisizmdir. Siyonizm'i Mesiyanik, mistik köklerinden koparırsanız solup gidecektir. Siyonizm düşünce akılcı esaslara dayanmaz (...) ilahi emirlere dayanır. Musa'nın birinci kitabı Tekvin'de yazdığı üzere, ancak Tanrı'nın İbrahim'e verdiği söz mühimdir."[31]

Haredim

Gush Emunim, İsrail'deki tek kökten dinci gruplaşma değildir. Haredim de aynı derecede fanatiktir. Özelikle en az 13 çocuğu olan çok çocuklu ailelerden oluşan bu nüfus grubu yakın gelecekte söz sahibi olacaktır. Sözcük anlamı olarak Haredim, İbranice 'korku dolu'(Tanrı adına) anlamına gelen Hared sözcüğünden türetilmiştir.[32] Haredim iki gruba ayrılır. Bir tarafta Eşkenazi kökenli Haredim bulunmaktadır. İsrail parlamentosu İsrail parlamentosu'da Birleşik Thorah Yahudiliği (Judaism of the Law) tarafından temsil edilmektedirler. Diğer yandan Ortadoğu ve Kuzey Afrika kökenli İsrailli Yahudilerden oluşan ve parlamentoda Şash Partisiyle temsil edilen Haredim bulunmaktadır.[33]

Haredim ve Gush Emunim'in Mesiyanist Siyonistleri birçok noktada kesişmektedir. Her iki akım içerisinde de laik İsraillilere karşı duyulan bir nefret ve Yahudi reformu öncesindeki Yahudiliğe duyulan özlem ön plandadır. Öte yandan iki grup arasında büyük farklar da göze çarpmaktadır. Özellikle Mesih'in gelişi konusunda görüşler ayrılık göstermektedir. Gush Emunim için Mesih'in gelişi an meselesiyken, Haredim için bu önem taşımamaktadır. Her Yahudi için önem arz ettiğinden, Mesih'in gelişi elbette Haredim için de aynı derecede önemlidir. Ancak Haredim'e göre Mesih'in tecellisi için henüz vakit erkendir.

Haredim, İsrail ordusunda askerlik hizmetinde bulunmayı ve Yahudi devletini savunmayı reddetmektedir. Öte yandan, dini inançlarından ötürü böylesi bir hizmette bulunmaktan muaf tutulmaktadırlar.[34] Bu düzenlemeyi 'ateist' Ben Gurion gündeme getirmiştir. Gurion, Haredim'i 'Yahudi dininin geleneklerini özenle yaşatmaya baş koymuş bekçiler' olarak tanımlamıştır.[35]

Günümüzde, Haredim, İsrail ordusunda askerlik hizmeti yapmayı reddetmelerinden dolayı, laik İsraillilerden destek görmemektedir.[36] Bu yönleriyle de Gush Emunim bünyesindeki kökten dincilerden ayrılmaktadırlar. Haredim'e göre, İsrail ancak dini itikatları temel alarak var olmayı sürdürebilir. İsrail or-

dusunun başarılı olması ancak Yehova'nın buna izin vermesi sayesinde gerçekleşir.[37] Bu yüzden, askerlik hizmetini reddetmeyi yasal olarak değerlendirmektedirler. Haredim, Talmud'u öğrenmeyi zorunlu kılmıştır. 16. Yüzyıldan bu yana, bu karmaşık metinler, Hıristiyan iktidarlar tarafından birçok kez sansüre uğramıştır. Ancak İsrail'de kökten dinciler, ırkçı ve yabancı düşmanlığını da içeren özgün Talmud yazınlarına saygınlığını tekrardan kazandırmıştır.

Haredim, klasik Yahudilik yasalarına dayalı eğitim vermektedir. Matematik, yabancı dil, edebiyat ve fen gibi dersler bu eğitim müfredatında yer almamaktadır. Bunların yerine Talmud öğretilmektedir.[38] *Eski Ahit* ikinci plandadır. Musa'nın kitapları yanında, ancak Talmud'da zikredilen bölümler dışında *Eski Ahit* değer taşımamaktadır.[39]

Bu eğitime hak kazanmak için, erkek Haredim öğrencileri, on altı yaşından itibaren, gün boyu Talmud'u okumak zorundadır. Yeshiva'daki sınıflarda gerçekleştirilen bu dersler sırasında öğrenciler, Talmud'u alçak sesle okumak günah sayıldığından, birbirlerine yüksek sesle bağırarak okurlar. Gün içinde, bu dersler on iki ila on dört saat kadar sürmektedir. Yeshiva'daki birçok öğrenci bu çalışmalardan dolayı aşırı yorgun düşer. Öte yandan öğrenci masrafları Haredim tarafından değil, dini etkinliklere bütçe ayıran laik hükümet tarafından karşılanır (çoğu İsrailli bu etkinliklerin maliyetinin hükümet tarafından karşılanmasına anlam verememektedir).[40]

Haredim için seçilmiş halk olmak büyük anlam ifade eder. Diğer kökten dinci akımlarda rastlandığı üzere, bir Yahudi, Yahudi olmayandan üstündür. Haredim hahamları, Yahudi ve Yahudi olmayanlar arasındaki farklılıkları belirginleştirirken, kendi içindeki farklılıkları da son derece katı kurallarıyla birlikte ortaya koyar. Yeshiva'daki Talmud eğitimine ancak erkekler katılabilir. Talmud kadınların öğrenim görmesini gerek duymaz. Geçmişte kökten dinci Yahudi çevrelerdeki kadınlar herhangi bir eğitim almaktan yoksundular. Günümüzde, İsrail'deki laik

hükümetin baskısı sayesinde böyle bir durum söz konusu değildir. Ancak Haredim bünyesinde kadın ve erkek eşitliğinden söz etmek olanaksızdır. Hükümetin zorunlu eğitim politikası çerçevesinde, Haredim, kızlar için de düşük seviyede eğitim gördükleri özel enstitüler kurmuştur.[41]

Haredim'e göre yakışıksız ve gücendirici giysiler giyen kadın, bu dindar Yahudiler tarafından aşağılanıp dövülebilir. Bir kadın otobüs ya da taksi kullanamaz. Yolculuk esnasında bir erkek yolcu bulunmuyorsa, binek otomobilde yolculuk edebilir. Haredim'in bakış açısı, kadınları politik arenadan da uzak tutar. Militan hahamlar, politika yapan kadınları doğrudan cadı ya da şeytan olarak damgalarlar.[42]

Kadınları karşısına alan bu yaklaşım, Yahudi insan hakları savunucusu Israel Shahak'a göre kaynağını Yahudiliğin yasalarından alır. Talmud'da Sebt Anlaşması (152a)'nda kadının, 'bir çuval dolusu dışkı' olarak tanımlanması adeta erkeklerle de alay edercesinedir. Öte yandan Shahak'a göre bu alıntı, kökten dinci Yahudilerin düşünce anlayışına aykırı değildir. Klasik Yahudilik yargı sistemine göre kadın, erkeğin arzu ve isteklerini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu 'Halahik' yasaya göre, eşlerinin cinsel isteklerini yerine getirmeyen kadınlar ağır şekilde cezalandırılır. Bu yargılama sisteminde erkeklerin de, eşlerine yeterince ilgi göstermedikleri durumda cezalandırılması muhtemeldir ancak yine de kadınlara yönelik olduğu kadar ağır cezalar verilmez.[43] Shulhan Aruch da (temel yasaların özeti) kadınlara karşı hayli katıdır:

> "Erkek, iki kadın, iki köpek ya da iki domuz arasında yürümemeye dikkat etmelidir. Aynı şekilde erkek, bir kadının, bir domuzun ya da bir köpeğin aralarından geçmesine izin vermemelidir."[44]

Gush Emunim kökten dincileri kadınlara Haredim'e oranla daha farklı davranırlar. Klasik Yahudilik yasalarındaki kadın karşıtı maddeler, Mesiyanist Siyonistlere ters düşmektedir. Gush Emunim'e bağlı Ulusal Dindarlar Partisi (NRP) bünyesinde de kadınların önemli konumlara gelmesinde bir sakınca yoktur. Bu nedenle parlamentoda NRP koltuklarında kadın mensuplara yer

verilirken, Haredim için böyle bir durum söz konusu değildir.[45]

Haredim, soykırıma dair sıra dışı olduğu kadar aynı zamanda radikal bir görüş açısına sahiptir. Milyonlarca Yahudi'nin, Naziler tarafından öldürülmesini Tanrı'nın gazabı olarak nitelemektedirler. Yahudi reform hareketinin başlaması ve diasporada Talmud eğitimine ilginin azalmasının ardından, Yehova 1940-1945 yılları arasındaki dönemde sürüsünü iyiden iyiye cezalandırmıştır. Yeniden doğuş inancı da bu dönemde ortaya çıkmıştır. Şaş Partisinden Haham Ovadia Yosef'a göre, soykırım kurbanları önceki yaşamlarında işledikleri günahın bedelini ödüyorlardı:

> "...öldürülen insanlar, günahkâr ruhların yeniden doğmuş haliydiler (...) Soykırımda ölenler, Naziler tarafından -adları sonsuza dek bir daha anılmasın- öldürülen altı milyon zavallı Yahudi, boş yere mi? Hayır. Onlar günah işleyenlerin ve günah işletenlerin yeniden doğmuş haliydiler. Bu yaşam onlara cezalarını çekmeleri için (telafi etmeleri için) verilmişti."[46]

Diğer hususlarda da, Haredim Tanrı'nın intikama susamış gazabından söz eder. 1985 yılında Sebt sırasında kaza yapan bir otobüste çok sayıda çocuğun yaşamını yitirmesi, Şas hahamı Yitzhak Peretz'e göre, Tanrı'nın Sebt'e zarar verildiği gerekçesiyle verdiği bir cezaydı.[47]

Baruch Goldstein

Daha önce de değinildiği üzere, kökten dinci bir Yahudi, bir Arap'ı öldürmekle günah işlenmiş sayılmaz. İsrail'in aşırı dinci çevrelerinde, 'Filistin sorununu' kökünden çözmek üzere toplu katliamlar gerçekleştirmekten söz edilir. Bu tür öneriler, örneğin 1994 yılında kökten dinci Baruch Goldstein'in Purim Bayramı sırasında, Hebron kentinde bir camide namaz kılan bir grup Müslümanın üzerine otomatik silahını boşaltarak gerçekleştirdiği saldırı sonrasında giderek fazlalaşmıştır. Goldstein çoğu kurbanını sırtından vurmuştur. Aralarında çocukların da bulunduğu 29 Filistinli yaşamını yitirirken birçoğu da yaralanmıştır.[48] Goldstein ise saldırı sonrasında dövülerek öldürülmüştür.

ABD'de doğan Goldstein, 1992 yılında ölen dini lider Lubovitcher Rebbe Schneerson'un müridiydi. Schneerson, fanatik dinci Siyonistlerden oluşan Chabad Hassid örgütünün lideriydi.[49] Chabad Hassid, Haredim'le bağlantı halindeydi ancak Gush Emunim'le de görüş alışverişinde bulunuyordu. Gush Emunim yandaşları gibi, Haham Schneerson'un müritleri de İsrail ordusunda gönüllü askerlik hizmetinde bulunmak için can atıyordu. Baruch Goldstein de bu nedenden dolayı İsrail'e gelişinin ardından orduya doktor olarak atandı.[50] Arap hastaları tedavi etmeyi reddediyordu.[51]

Goldstein'in Hebron'da düzenlediği saldırının ardından, İsrail'deki tepkiler iki yönlüydü. Bir taraftan İsrail devletinin liderleri katliamdan dolayı duydukları üzüntüyü dile getirdiler. Ancak kökten dinci Yahudilerin Goldstein'i defnetme talepleri karşısında İsrail'in ileri gelen politikacıları bütünüyle sessiz kaldı.[52] Dini grup liderleri, Goldstein'i gerçek bir kahraman olarak ilan etmekte bir sakınca görmezken; diğerleri Goldstein'in gerçekleştirdiği eylemi kendilerine örnek alıyordu. Saldırı sonrasındaki günlerde, Kudüs'te dinci mahallelerin sokakları, Goldstein'in daha fazla kişiyi kurban etmemiş olmasından duyulan hayal kırıklığını anlatan afişlerle donatılmıştı.[53] Kiryat Arba yerleşim bölgesinde, Hebron yakınlarında bulunan mezarının yanına dikilen anıt, İsrailli köktenciler için kutsal bir uğrak yerine dönüştü. 1999 yılında İsrail Yüksek Mahkemesinin anıtı yıkma kararı almasının ardından, İsrail polisi ve dinci fanatikler arasında büyük çatışmalar yaşandı.[54]

Her ne kadar Goldstein'in gerçekleştirdiği saldırıyı, Auschwitz, Sobibor, Chelmno, Belzec ve Treblinka'da milyonlarca insanın öldürülmesiyle karşılaştırmak zor olsa da, Teddy Preuss 4 Mart 1994 tarihli Davar gazetesinde yayımlanan makalesinde şöyle yazıyor:

> "Auschwitz'de yaşanan büyük ölçekli toplu katliamlarla karşılaştırıldığında, Goldstein kayda değer bir katil olarak isim yapmıyor. Ancak kendisinin ve dava arkadaşlarının verdiği ifadeler

dikkate alınırsa sırası geldiğinde en az iki milyon Filistinliyi gözlerini kırpmadan öldürmeye hazır oldukları anlaşılıyor. Bu gerçek, Dr. Goldstein'i Dr. Mengele'yle karşılaştırmamıza da olanak tanıyor; aynı karşılaştırma, bundan sonra Purim bayramını hiçbir şey olmamışçasına geçireceğini iddia eden herkes için geçerlidir. Goldstein'i bir engizisyon mahkemesi üyesi ya da Müslüman bir cihat savaşçısıyla karşılaştırarak değerini düşürmeyelim. İnançsız biri Hıristiyanlık ya da Müslümanlığa geçmeye hazır olduğunda, engizisyon mahkemesi üyesi ya da Müslüman cihat savaşçısı kurallar gereği ona hayatını bağışlayacaktır. Goldstein ve onun peşinden gidenlerin Arapları Yahudi yapmak gibi bir niyetleri yoktur. Söylediklerinden de anlaşılacağı üzere, Arapları, hastalık yayan fareler, bit ya da diğer iğrenç yaratıklarla eş tutmaktalar; işte Naziler de aynı bu şekilde Ari ırkın, pis, hastalıklı, marazi Yahudilerle en ufak bir temas halinde ancak kendilerinde hâsıl olan üstün niteliklere halel getireceğini düşünüyorlardı. Nuremberg kanunlarından hiçbir şey öğrenmeyen Kahane de (ABD'deki militan Yahudi örgütü 'Jewish Defense League'in lideri) Araplar hakkında tam olarak benzer düşünceleri besliyordu."[55]

Hıristiyan Siyonizm'i

Her ne kadar Siyonizm Yahudiliğe özgü bir kavram olarak değerlendirilse de, kimi Hıristiyan mezheplerinde de önemli yer tutmaktadır. Özellikle dünya üzerindeki bütün Protestanlar için Siyonizm yerleşik bir kavram halini getirilmiştir. Örneğin, ABD'deki, Hıristiyan antisemitizmini mucizevî imge ve kavramlarla harmanlayarak, Yahudi devletine karşı duydukları kuvvetli bağlılığı ortaya koyan aşırı sağcı Christian Right, (Hıristiyan Sağ) bu Protestan mezheplerden biridir. Hıristiyan kökten dinciler, Hazreti İsa'nın tekrar gelişini, Yahudi Mesih'i ile özdeşleştirerek her iki dini figürün de benzer nitelikler taşıdığına inanmaktadır.

Ruhani kurtarıcılar hakkındaki veriler oldukça şaibelidir. Çoğu Hıristiyan, İsa'nın yeryüzüne inerek tüm insanlığı (bir kere daha) kurtaracağına inanır. Ancak 20. Yüzyıl boyunca, özellikle Amerikan kökten dinciler farklı bir inanışa yönelmişlerdir. Bu

inanışa göre salt seçilmiş olanlar kurtarılacaktır.

Yahudi Mesih, Yahudi rahipler sınıfı mensupları arasında görüş ayrılıklarına neden olmuştur. Antisiyonist Neturai Karta hahamları, Yahudi Mesih'in Yahudi olmayanları da kurtaracağına inanmaktadır. Bu bölümde daha önce söz edilen Abraham Yitzhak Kook gibi teologlara göre, Yahudi kurtarıcı, gelişinin ardından ancak Yahudi olanları kurtaracaktır ve bunun üzerine Tanrı, Yahudi olmayanlardan da intikam alacaktır. İsrail'de günümüzde dindar Siyonistler arasında bu inanç kuvvetini yitirmemiştir. 13. Yüzyılda kaleme alınmış 'Sefer Nitzahon Yashan' adlı dini esere göre; 'Günü geldiğinde (Mesih'in gelişiyle) Tanrı, İsrailoğulları dışında tüm ulusları, öldürerek yok edecek ve yeryüzünden silecektir'.[56]

İncil tefsirinde intikam, çift anlamlı bir karakter taşımaktadır. *Eski Ahit* kitaplarından Levililer (19:18) de Yahudilerin birbirinden intikam alması, kati suretle yasaklanmıştır:

"Öç almayacaksın. Halkından birine kin beslemeyeceksin."

Buna karşın, Yahudilik geleneğinde, Yahudi olmayanlardan intikam alma temasına sıklıkla rastlanır. Bu tema özellikle Yahudi Purim bayramı gibi kutlamalarda ön plana çıkar. *Eski Ahit* kitaplarından Ester'de Yahudilerin Purim gününde Yahudi olmayan 75 bin kişiyi Pers ülkesinde nasıl katlettikleri anlatılır. Dindar Yahudiler bugün bile bu olayın anısını yaşatmaktadır.

Antisiyonist Israel Shamir'e göre, İsrail'deki dinci fanatikler için Purim bayramı her zaman intikam duygularını çağrıştırmaktadır. Baruch Goldstein'in, Hebron'da gerçekleştirdiği saldırının Purim bayramıyla çakışması rastlantı değildir. Bunun yanı sıra İsrailliler, Goldstein'in inanç çılgınlığı olmaksızın da 'Filistin sorununu' intikamla özdeşleştirmiştir. Filistinlilere karşı uygulanan şiddet eylemleri 'acts of vengeance' öç eylemleri olarak adlandırılmaktadır.

İntikam teması, Yahudilik ve Hıristiyanlık dinlerinde temel ayrılıklar gösterir. Bu ayrılık, *Eski Ahit*'te bahsi geçen Tanrı ve Yeni Ahit'teki Tanrı kavramları arasındaki farklılıktan kaynak-

lanmaktadır. *Eski Ahit*'te bahsi geçen Tanrı, intikama susamıştır. Birçok kez, İsrailoğullarının düşmanlarını yok etmiş hatta İsrail kavimlerini de hedef almıştır. Özellikle İtaatsizlik gösterdiklerinde ağır cezalara çarptırılmışlardır.

Yeni Ahit'teki Tanrı ise esirger ve bağışlar. Israel Shamir'e göre, Hıristiyanlık anlayışında intikama yer yoktur.[57] Ancak gerçekte Hıristiyanlar da intikam peşinde sürüklenmişlerdir. Haçlı seferleri sırasında, İsa'nın Yahudiler tarafından öldürülmesi üzerine Hıristiyanlar, Yahudilerden intikam almaya yemin etmişlerdir.

Bağışlayan İsa ve intikam alan Yahudi Mesih arasındaki (teorik) zıtlık, Shamir'e göre, çağdaş Hıristiyan kökten dinciler tarafından tamamıyla göz ardı edilmektedir. Yahudi Mesih'in tanımı birebir, Yeni Ahit'e göre İsa'nın yeniden yeryüzüne inmesinden önce ortaya çıkacak olan antichrist (İsa karşıtı) karakterle örtüşmektedir. Hıristiyan geleneğine göre antichrist (İsa karşıtı), Hıristiyanlardan intikam almak üzere dünyayı ziyaret edecektir. 7. Yüzyılda yaşamış Damaskuslu Aziz Johannes'e göre:

> "Antichrist, İsa ve Hıristiyanlara karşı Yahudiler için gelecektir"[58]

Shamir'e göre Hıristiyan kökten dinciler, Yahudi Mesih'i yeryüzüne tekrar inecek olan İsa'yla bir tutarak artık İsa'nın değil antichrist'ın gelişini beklemektedirler.[59] Shamir'e göre bu dini deformasyon ABD'deki Hıristiyan toplumunu büyük ölçüde etkilemektedir. Shamir'in saptamaları, intikam temasının Amerikan zihniyetinde vazgeçilmez bir yer teşkil ettiği yönündedir. Bunun dışında intikam, Amerikan film endüstrisi kurulduğu günden bu yana en çok tercih edilen tema haline getirilmiştir.

> "Yahudilerin bu intikam saplantısı, Avrupa'dan Atlantik'in karşı kıyısı Amerika'ya yaptığı tehlikeli yolculuğu burnu bile kanamadan tamamlamıştır. Amerikan Yahudi'si Hollywood'u yaratmış, intikam Hollywood'da en çok rağbet gören tema haline gelmiştir. Bir bakıma Amerikan sineması, kolektif Yahudi bilinçaltının yansımasıdır ve Amerikan zihniyetinin oluşumundaki en önemli faktördür."[60]

Shamir görüşlerinin hayli kışkırtıcı olduğunu belirtirken, di-

ğer antisiyonistlerin düşüncelerini yansıtmadığının da altını çizmektedir. Ancak yine de seçilmiş halk mitinin Amerikan zihniyetine uygun düşmediğini anlamak için olağanüstü bir hayal gücüne sahip olmak gerekmediği oldukça açıktır.

İsrail'deki Mesiyan/Mesihçi Yahudiler için, Hıristiyan kökten dincilerin yeryüzüne yeniden inecek İsa Mesih'le Yahudi Mesih arasında yaşadıkları şaşkınlık büyük avantajlar taşımaktadır. Yahudi Mesih'in beklendiği şartları, ABD'deki Hıristiyan kökten dinciler için de elverişli kılarak, bu kaynağın desteğini elde etmektedirler. Örneğin İsrail'deki militan örgütler, Yahudi tapınağının (yeniden) inşa edilmesi için bu grubun finansal desteğini talep edebilmektedir. Kitab-ı Mukaddes'te yer alan Gog'un kehanetinin (Hezekiel 38:2) tenkitli yorumlarına göre İsa Mesih'in gelişi (bu bağlamda Yahudi Mesih'inin de) öncesinde büyük çaplı bir savaşa işaret edildiğinden Filistinlilere karşı uygulanacak şiddet, bu Hıristiyan kökten dincileri yollarından alıkoymayacaktır. Amerikalı televanjelist James Robison'a göre Hıristiyanlık bünyesinde şu an için barış ve huzurdan söz etmek uygun değildir:

> "İsa'nın yeryüzüne yeniden inişine kadar barış ve huzur ortamından söz etmek olanaksızdır. O'nun yeniden gelişi öncesinde verilecek her vaaz, söylenecek her söz sapkınlıktan öte bir anlam taşımayacak: Tanrı'nın sözüyle çelişecektir..."[61]

Siyonistlerin tutkuyla bağlı oldukları Hıristiyan dava adamlarından biri televanjelist Jerry Falwell'di. Çizdiği Hazreti İsa portresinde gerek barıştan gerek hoşgörüden eser yoktu.

> "İsa ne bir pasifist ne de bir hanım evladıydı."[62]

Falwell, antisemitizmden hiç uzaklaşmadan, Büyük İsrail için verilen Siyonist direnişin en ateşli savunucularından biri oldu. Falwell'in hizmetleri karşılığında hükümet, İsrail'de bir ormana onun adını verdi. Bunun dışında 1980 yılında, aynı doğrultudaki çabalarından ötürü, revizyonist Siyonizm'in kurucusu Wladimir Jabotinsky'nin adına verilen üstün başarı madalyası, tarihinde ilk defa Yahudi olmayan birine, Falwell'e layık görül-

dü. Ardından Falwell'e İsrail hükümeti tarafından özel bir jet armağan edildi.[63]

ABD'deki Hıristiyan kökten dinciliğin en akıl almaz ve dehşete düşürücü öğelerinden biri de nükleer *dünyanın sonuna* dair görüşlerdir. Atom bombası gerçeği bu fanatikler için dini bir anlam ifade etmektedir. Hıristiyan sağ (Christian Right), İsa'nın yeryüzüne tekrar inişinin, atom bombasının kullanıldığı bir savaş eşliğinde gerçekleşeceğine kuvvetle inanmaktadır. ABD'deki kimi Hıristiyan kökten dinciler, tercihen Ortadoğu'da patlak vermesini umdukları nükleer bir felaket için dua etmekte, hatta Tanrı'nın dürüst ve ahlaklı Hıristiyanları esirgeyeceğine inandıklarından korku nedir bilmemektedir. Felakatin sahneleneceği alan şimdiden bellidir zira bu ölüm kalım savaşı Kitab-ı Mukaddes'te sözü edilen kehanetlere göre Tel Aviv'in 50 km. kuzeyindeki Meggido Vadisinde vuku bulacaktır. 1972 yılında Hall Lindsey de The Great Late Planet Earth adlı çok satan kitabında uzun uzadıya kıyamet senaryolarından söz etmiştir. 70'li yıllarda 18 milyon adet satan kitap özellikle Hıristiyan kökten dinciler tarafından büyük ilgi görmüştür. Dolayısıyla ABD'deki Hıristiyan kökten dinciliğini zararsız, kendi halinde bir tarikat olarak tanımlamak olanaksızdır. Eski Amerikan başkanı Ronald Reagan, Hıristiyan kökten dinciliğine yakın duruşuyla bilinmektedir. Reagan, dostu ve danışmanı Falwell'e şunları söylemiştir:

> "Jerry, bugünlerde *dünyanın sonuna* doğru son hızla yol aldığımızı düşünüyorum."[64]

Reagan'ın vardığı sonuçlar sıklıkla İsrail'deki durumla doğrudan bağlantılıydı:

> "İsrail, *dünyanın sonunun* gerçekleşmesinde güvenebileceğimiz tek istikrarlı demokrasiye haiz bölge."[65]

ABD'deki Siyonistler, Hıristiyan kökten dincilerin engel teşkil ettiklerini düşünmemektedir. 80'li yılların başından itibaren liberalizmden uzaklaşıp, sağ eğilimlere doğru göz kırpmaktadırlar.[66] Hatta Jery Falwell'in aşırıya kaçan görüşleri İsrail'e karşı gösterilen Hıristiyan sempatisini örselemek bir tarafa Siyonistlere karşı

muhtemel bir rahatsızlığın duyulmasına dahi yol açmamıştır. WZO'nun Amerikan kanadından Jacques Torczyner'e göre:

> "Her şeyden önce Siyonizm'in doğal müttefiklerinin liberaller değil, aşırı sağcı mürteciler (gericileri) olduğu sonucuna varmalıyız"[67]

Karalama Karşıtı Birlik'in eski başkanı Nathan Perlmutter de İsrail'in çıkarları doğrultusunda Hıristiyan Sağ'la işbirliği yapmak taraftarıydı. Perlmutter, ABD'deki Yahudilerin çıkarlarının tamamıyla ikinci planda kalması gerektiğini savunuyordu:

> "Yahudiler, Hıristiyan Sağ'ın, liberal Yahudilerin kati suretle karşı çıktıkları, yurt çapındaki öncelik haklarıyla yaşayabilirler zira İsrail söz konusu olduğunda bunlar önemsiz işlerdir."[68]

Başka bir ifadesinde Perlmutter'in Siyonizm'inin ne denli aşırı boyutlarda olduğu görülmektedir:

> "Bütün dostlarımızın İsrail'i desteklemelerine ihtiyacımız var (...) Tanrı'ya şükredelim ve cephaneleri teslim edelim."[69]

İsrail'de Batıl İnanç ve Barry Chamish'in UFO'ları

İsrail'deki din faktörünün anlatıldığı bu bölümde, bir konuya daha değinmeden geçmemek yerinde olacaktır. Bu ülkede, cadılık, büyü ve büyücülük, uçan dairelere inanç oldukça yaygın ve popülerdir. Bu konuya ilişkin yayımlanan kitap sayısı bunu açıkça göstermektedir. Yahudi devletinde bu konulara duyulan ilgiye müteakip yayımlanan kitaplar yıllarca, en çok satanlar listesinin ilk sıralarında yer almaktadır.

Özelikle Doğu kökenli Haredim için, büyü ve büyücülük dini ibadetin merkezinde yer alır. Haham Kaduri, büyücülük konusundaki derin bilgisiyle tanınır. Haredim'i destekleyen Şas Partisi'nin hahamlarından biri olan Kaduri, Eilat kaplıca bölgesinde genellikle turistlerin su altı gezileri için kullanılan kabin şeklinde bir deniz altı aracıyla su altına inerek, olası bir depremi başka bir istikamete yönlendirmek için büyü yaptığını ve depremi, Yahudilerden Yahudi olmayanlara doğru yönlendirdiğini iddia etti. Kısa bir süre sonra Eilat'ta hafif şiddetli bir sarsıntı hissedilirken, Yukarı Mısır bölgesinde depremin sonuçları ağır ol-

du. Kimilerine göre, depremin İsrail'de hafif sarsıntılar dışında büyük bir zarara yol açmaması Kaduri'nin marifetiydi.[70]

Büyü, İsrail politikasında da önemli yer tutar. Şas Partisi lideri Aryeh Der'i, 90'lı yılların sonunda yolsuzluk iddialarıyla yargı önüne çıkartıldığında, üzerinde ülkenin önde gelen Kabalacılarının hazırladığı, okunmuş onlarca muska bulunuyordu. Büyücüler, muskalar sayesinde Şas parti yetkilisini kötülüklerden korumayı hedeflemişlerdi. Ancak alınan tüm bu büyücülük önlemlerine karşı, Der'i hapis cezasına çarptırıldı.[71]

Haham Kaduri de, Şas liderlerine büyüyle koruduğunu iddia etti. Ancak bu korumalar partisiyle sınırlı kalmıyordu. Benjamin Netanyahu 1996 yılında başbakanlık görevine yükseldiğinde, kimileri, Netanyahu'nun zaferini, Haham Kaduri'nin yaptığı büyülerin sayesinde elde ettiğini yazdı.[72]

İsraillilerin batıl inanç tutkusu göz önüne alındığında, UFO'ların varlığına inananların çoğunlukta olması şaşırtıcı değildir. UFO fenomeni, diğer ülkelerdeki uçan daire kültünden tamamıyla ayrılmaktadır. İsrailliler gökyüzünde salt tuhaf ışıklar ve cisimler görmekle kalmıyor, örneğin abductions (uzaylılar tarafından kaçırılma olayları) haberleri medyada sıklıkla yer alıyor. Bunun yanı sıra, İsrail'de de, ekin tarlalarında görülen, çemberlerden oluşan şekillere, dünya dışı varlıkların yol açtığına inanılıyor.

İsrail'in en çok tanınan UFO çılgını, aynı zamanda komplo teorisyeni Barry Chamish'dir. 1980 yılında askerlik hizmeti sırasında kendisinin de bir UFO gördüğünü iddia etti. Chamish UFO'lar hakkındaki görüşlerini Devlerin Dönüşü (The Return Of The Giants) adlı kitabında toplamıştır. Kitap, adından da anlaşılacağı üzere, metalik giysileri içerisinde, dünya dışı devasa varlıkların yeryüzüne inişine tanıklık etmektedir. Chamish bu devleri, *Eski Ahit*'in Yaratılış (6:4) kitabında söz edilen devlerle özdeşleştirdi. Devlerin geri dönüşünü kötüye yorarak, 'Devlerin tekrar ortaya çıkışının kutlanacak bir şey olmadığını anladım.' dedi.

Chamish'e göre, dünya dışı devasa varlıklar, Tanrı'nın ezeli düşmanlarıydı. Bu düşüncesini *Eski Ahit*'in yine Yaratılış kitabının tenkitli tefsirlerine dayandırmaktadır. Ancak bu tefsire göre dünya dışı varlıklardan söz edilirken, diğer tefsirlerde söz konusu varlıklar bildik, dünyalılardır. Teologlar, *Eski Ahit* yazarlarının, söz konusu varlıkların 'seçkin kişiler' olduğunu vurgulamayı amaçladıklarını ifade etmektedir.

Her ne kadar, Barry Chamish, durmaksızın tuhaf fikirler üreten çılgının teki olarak nitelendirilse de, İsrail'de onun fikirlerini paylaşanların sayısının hiçte azımsanacak sayıda olmadığını söylemek yerinde olacaktır. Ülkenin saygın gazetelerinden Ma'ariv'in (Zman Tel Aviv) Cuma günleri yayımlanan ekinde bir UFO köşe yazarı, her hafta UFO ve bilinmeyen cisimlerle ilgili yazılarını sürdürmektedir.

Bu kitapta sıklıkla değinildiği üzere, Chamish de aşırı sağ kanatla ilgili uzun bir sevda öyküsü kaleme almıştır. Avusturya'da FPÖ Partisi lideri Jörg Haider, 2000 yılı seçimlerinde başarı elde edip yıldızı parladığında Chamish sevinçten havalara uçuyor, Haider gibi bir politikacıyı İsrail'in lideri olarak görmekten şeref duyacağını söylüyordu.

Gerçi seçim propagandası sırasında antisemitizm, Haider için çıkış noktası oluşturmadıysa da, Avusturyalı politikacı yaptığı birkaç antisemitik yorumdan ötürü ülke çapında öfke ve huzursuzluğa yol açmıştı. Chamish bunu önemsemedi. Avusturya parlamentosunda, FPÖ partisinden "şerefli bir Yahudi'nin" yer alıyor olması, Haider'a yapılan antisemit yakıştırmaların ne denli yanlış olduğunu gösteriyordu. Avusturyalı, geçmişte yaptığı antisemitik yorumlardan dolayı özür dilediğinde, Chamish derhal cevap vermekte gecikmedi:

> "Ben, geçmişte verdiği Nazi yanlısı talihsiz beyanlarından ötürü özür dilemesinden memnunum. Özür dilemesi gerekmezdi (...) Ama diledi bu da benim için yeterlidir."[73]

Chamish'e göre İsrail'e dokunmayan yılan bin yaşayabilir. Zira aşırı sağcı politikacılar, İsrail aleyhinde açıklama yapma-

dıkları sürece arzu ederlerse SS için methiye dahi düzebilirler. Ancak Avrupalı politikacılar, Filistinli yerli halkın haklarından söz etmeye başladıklarında, Chamish onları derhal antisemitizmle suçlamaktadır. İngiliz politikacı Robin Cook, salt Filistin'deki yaşam şartlarının biraz olsun düzeltilmesi gerektiğini söylediğinde Chamish, Cook'u Yahudi düşmanı olmakla itham etti. Benzer nedenlerden ötürü önceki Avusturya başbakanı Bruno Kreisky, Chamish'e göre Haider'a oranla daha tehlikeliydi. Kreisky'nin Yahudi kökenli olması bir avantaj değil; ancak İsrail'i eleştirdiği için Kreisky, Chamish'in gözünde, tehlikeli bir antisemitti.

12

Dünya Politikasında İsrail

Ortadoğu'daki Amerikan Piyonu İsrail

II. Dünya savaşı sürerken, Siyonistler, savaş sonrası dönemde artık İngiltere'nin desteğine gereksinim duymayacaklarının farkına vardılar. Irgun gibi kimi Siyonist örgütler, savaş yıllarında İngilizlerle işbirliği halindeydi. Ancak bu revizyonist örgütler de, İngiltere ile zorunluluktan doğan işbirliğinin kısa ömürlü olacağının ayrımındaydı. Dolayısıyla Siyonist dünya hareketi bünyesinde ve himayesinde Yahudi devletini kurabilecekleri güçlü bir ortak arayışı başladı. Siyonistler için en uygun aday ABD olarak görünüyordu.

Başlangıçta Amerikan başkanı Truman, ortaklık için endişeye kapıldıysa da Amerikan Siyonistlerinden Abraham Feinberg'in seçim kampanyası sırasında hatırı sayılır bir bağışta bulunmasının ardından yeni bir Amerikan müdahaleciliği için geri sayım başlatıldı. Öte yandan Ortadoğu'daki Amerikan çıkarları da gözetilmeliydi.[1] İngilizler gibi Amerikalılar da, zengin petrol yataklarından dolayı stratejik önemi olan Ortadoğu'da, batılıların piyonu olarak hareket edecek bir İsrail devletinin kurulması gerektiğini biliyorlardı. ABD'nin, kurulduğundan bu yana politik ve askeri anlamda İsrail'e her durumda arka çıkmasının en büyük nedenlerinden biri budur. Bunun karşılığında, İsrail'de kurulan her hükümet ve başındaki liderler, Ortadoğu'da Amerikan çıkarlarını korumak zorunda olduğunun bilincindedir. An-

cak İsrail'de iktidara gelen her hükümet lideri bu ödevi yerine getirme taraftarı değildir. Yine de onların itirazları da, İsrail'in, Amerikan güç dengesinin Ortadoğu'daki vazgeçilmez temsilcisi olduğu gerçeğini değiştirememektedir.

Modern İsrail'in kuruluş tarihinde, Amerikan etkisi her bakımdan en temel unsur olarak görülmektedir. Bu nedenle İsrail'in devlet olarak varlık göstermeye başlamasının hemen ardından, Sovyetler Birliğinin, İsrail'i resmi olarak tanıyan ilk ülkelerden biri olması ilginçtir. BM Örgütü, Paylaşım Planını yürürlüğe sokmayı düşündüğü sırada, ABD, bu planın uygulanmasına şüpheyle bakan ülkeler arasındaydı. Ancak Sovyetler Birliği, Filistin'in bölünmesine taraftar olduğunu ilan ederek, İsrail devletinin kurulmasına olanak sağlamış oldu.[2] ABD bu son gelişmelerden hoşnut değildi. Üstelik ülkedeki Yahudi örgütler de, Ben Gurion'un 'Mapai' fraksiyonundaki yeni 'komünist' yapılanma karşısında sesini yükseltiyordu.[3] İsrail'in Sovyetler Birliği ile olan ilişkisi, Washington'la anlaşabilmesinin önünde engel teşkil ediyordu.

50'li yılların başlarında, İsrailli liderler, Amerika'nın Kore politikasını desteklemeye karar verdiklerinde, Kremlin'le mevcut ilişkiler de soğumaya başladı. Ben Gurion, Truman'la gerçekleştirdiği gizli görüşmeler sırasında, İsrailli askerlerin de Kore'de komünistlere karşı kurulan uluslararası ordu düzeninde yer almasına izin verilmesini talep etti. Truman bu öneriyi geri çevirmeye hazırlanırken, Sovyet liderleri, Ben Gurion'un bu önerisini duyduklarında sert bir tepki gösterdiler.[4]

Bunu izleyen yıllarda, İsrail'deki MOSSAD gibi haber alma organları, Amerika'nın öncülük ettiği antikomünist şebekelerle derin bağlantılar kurmaya başladı. Soğuk savaş sırasında, komünizmi karşı verilen mücadeleler, birçok ülkede halka karşı girişilen kanlı eylemlerle sonuçlandı. Antikomünist şebekelerin ardındaki karanlık güç, kimi zaman politik suikastlarla, kimi zaman da askeri darbelerle varlığını kanıtladı.

Batı Avrupa ve ABD'de antikomünist ittifak 'stay behind şebekeleri' ile sağlamlaştırılıyordu. Bu çok gizli yapılar, aslında

olası bir Sovyet istilasında aktif konuma geçirilmek üzere hazırda bekletilen (gölge) şebeke ya da ordular olarak tasarlanmıştı. Ancak bu şebekeler, sıklıkla aşırı sağcı örgütler tarafından gerçekleştirilen aşırı sağcı saldırı eylemlerinde rol alıyordu. 'Gladyo' adı verilen gizli ordunun, 70'li yıllarda İtalya'da olduğu gibi darbe girişiminde bulunması ve suikast ve katliamlar düzenleyerek sosyalist ve komünistlerin iş başına gelmesi engelleniyordu. Belçika'da Gladyo'nun adı sıklıkla Nijvel Çetesi'nin üstlendiği saldırılarla birlikte anılıyordu. Bu 'bezdirme stratejisinin' nihai görevi yönetimi devralacak aşırı sağcı bir iktidar için gerekli düzeni sağlamaktı.[5]

Siyonistler antikomünist şebekelere katılmaya başladıklarında, CIA gibi Anglosakson istihbarat birimlerinin içyapısı oluşturulmuştu.[6] II. Dünya savaşından sonra, CIA, Nazilerin topladığı Sovyet istihbaratının yitirilmesini göze alamadı. ABD adına birçok Nazi bu istihbarat akışını sağlıyordu. CIA, Abwehr-man (III. Reich'in casusuluk örgütü yetkili subayı ç.n.) Reinhard Gehlen'in casusluk teşkilatını, antikomünist şebeke olarak atadı. Antikomünist şebekeler, Nazileri bariz bir biçimde bağışlama eğilimi içinde olduklarından böylesine bir işbirliği yadırganmıyordu. Öte yandan komünizme karşı gönüllü bir işbirliği içerinde oldukları sürece, kovuşturmaya uğramıyorlardı. Bu yeni kadrolara karşı ABD'nin bir itirazı olmadığı gibi Amerikan Yahudileri/Siyonist örgütler de bu gelişmeyi yakından takip ediyordu. Komünizmle ilişkilendirmekten duydukları korkudan ötürü, birçok eski Nazi'nin Amerika'ya gelişine katlanmak zorunda kalıyorlardı.[7]

Aşırı Sağcı Bağlantıları: OAS, Sassen, Skorzeny, WACL ve OSL

20. Yüzyılın birinci yarısında da kural değişmedi ve Siyonistler aşırı sağcı grup ve örgütlerle işbirliğine son sürat devam etti. Ancak II. Dünya savaşı öncesinde kapalı kapılar ardında yapılan görüşmeler, yeni dönemde bu kez tüm çıplaklığıyla ortadaydı. Savaş öncesinde Siyonizm'in karlı çıkacağını düşünerek

aşırı sağcı ittifaklar yapan Siyonistlerin argümanları da değişiyordu.1948 yılına kadar Yahudi devletinin kurulmasına yönelik argüman yerini İsrail'in güvenliğine bıraktı.

Savaş sonrasında İsrail birçok kez aşırı sağcı çevrelerde işbirliği yapmak için nabız yokladı. 50'li yılların sonunda Fransız General De Gaulle, Cezayir'in bağımsızlığını ilan etmesine taraf olduğunu açıkladığında, İslami bir rejimle yönetilen Cezayir'in bağımsızlığına kavuşturulması tasarısı, İsrailli liderlerin beklentileri arasında yer almıyordu. Bu nedenle Fransa'da De Gaulle'ün Cezayir'in bağımsızlığına yönelik aldığı karara karşı çıkan çevrelerle işbirliği yapmayı kabul ettiler. İsrail Gizli Servisi MOSSAD, koyu antisemit ve Naziler liderliğindeki aşırı sağcı Gizli Ordu Örgütü, OAS, (Organisation de l'Armée Secréte) ile ilişkiye geçti.[8] Başbakan Ben Gurion'a göre bu bir engel teşkil etmiyordu, zira "Onlar salt Fransa'daki Yahudilere karşıydılar, İsrail'dekilere değil."[9]

OAS, De Gaulle'e karşı muhtelif (başarısız) saldırı eylemlerinde bulundu. 60'lı yılların ortalarında Fransız Gizli Servisi yayımladığı bir raporla, İsrail'in OAS faşistleriyle yaptığı işbirliğini gün ışığına çıkarınca De Gaulle, İsrail ve Fransa arasındaki askeri anlaşmaları feshetti.

70'li yılların başında MOSSAD, Hollandalı savaş suçlusu Willem Sassen'in Eichmann davasında bilirkişi olarak görev alması talebinde bulundu. Sassen, 7. Bölümde de ele alındığı üzere, 50'li yılların sonunda Eichmann'la bir röportaj gerçekleştirmişti. Röportajını satmaya çalışırken, MOSSAD'la bağlantı kurdu. İsrail Gizli Servisi, Sassen'a İsrail'de çalışması için aylık 5 bin dolar ücret teklif etti. İsrailliler, Eichmann davası öncesinde yapılan ön hazırlıklarda Sassen'dan bir hayli yararlandılar. Bu nedenle ona 'Nazi-ajanı' kod adını verdiler.

MOSSAD, Sassen'dan ünlü kamp doktoru Josef Mengele'nin ikamet ettiği yeri öğrenmesini talep ediyordu. İlk başlarda asıl hedeflenen, Eichmann'ın yanı sıra Mengele'nin de kaçırılarak İsrail'e getirilmesiydi. Böylece ikisi de yargı önüne çıkartılabi-

lecekti. Sassen, Mengele'nin Arjantin'de saklandığını düşünüyordu. Bununla birlikte, Eichmann'ı Arjantin'de Mengele'yle tanıştırdığını üstelik birbirlerinden hiç hoşlanmadıklarını da ifade etti. Ancak Batı Almanya hükümeti, İsrail'in talebi doğrultusunda Arjantin otoritelerinden Mengele'yi istediğinde, onu bulmak mümkün olmadı.[10]

MOSSAD muhbiri Sassen, eski Nazilerden oluşan ve Kara Enternasyonal (Zwarte International) olarak adlandırılan şebekeyle de bağlantı halindeydi. Eski Nazi Otto Skorzeny de bu karanlık şebekenin önde gelen isimlerindendi. Skorzeny, 1943 yılında Gran Sasso'da İtalyan diktatör Mussolini'yi tutuklu bulunduğu otelden kurtardıktan sonra Naziler tarafından kahraman ilan edilmişti. 1944 yılında Hitler'e düzenlenen suikast girişiminden sonra Skorzeny, komployu planlayan Claus von Stauffenberg ve yandaşlarına karşı kanlı saldırılar düzenleyen üst düzey Nazi yetkililerinin arasındaydı.

Skorzeny, Nüremberg Savaş mahkemesinde beraat etti ancak Almanya'da yargı önüne yeniden çıkartılacağı için tutukluluğu devam etti. 1948 yılında, faşist Avrupa'nın İspanyol Dostları Grubu örgütünü kurmak üzere İspanya'ya kaçtı.[11]

Skorzeny'in geçmişi, 60'lı yıllarda MOSSAD adına hizmet etmesine engel oluşturmadı. Mısır Cumhurbaşkanı Nasır'ın bir grup eski Nazi'yi, roket ve savaş uçakları yapımında orduda görevlendirmeye yönelik planlar yaptığı haberleri İsrail'de büyük paniğe yol açtı. Bunun üzerine MOSSAD, Skorzeny'den silah arkadaşlarının bu göreve talip olmalarını engellemesini istedi. Eski Stern Gang üyeleriyle işbirliği yapması gerekiyordu. Öte yandan bu Siyonist terör örgütü, savaş boyunca Nazilerle işbirliği yapabilmenin fırsatını kollamıştı.

Skorzeny, savaş anılarının İbraniceye çevrilerek İsrail'de yayımlanması şartıyla bu görevi kabul etti. Skorzeny açıkça, genel kanının aksine bir savaş suçlusu olmadığını tarihçilere kanıtlamak istiyordu. Mısır roket programının Nasır'ın blöflerinden biri olduğu ortaya çıkınca MOSSAD, Skorzeny öncülüğünde ger-

çekleştirilmesi planlanan operasyonu yarıda kesti.[12]

İsrail dışındaki Siyonistlerin de aşırı sağcılarla bağlantı kurmak için nedenleri vardı. Örneğin Amerikalı Siyonist Marvin Liebman, 1959 yılında Dünya Antikomünist Birliği (WACL)' nin tertip komitesiyle bağlantı halindeydi.[13] WACL, savaş sırasında Nazilerle bağıntılı güvenli bir sığınak görevi üstlendiğinden antikomünist şebekenin etkin bileşenlerinden biri olarak tanınıyordu. WACL'de Hitler selamı revaçtaydı.[14] İsrail, WACL'nin kurulduğu Tayvan gibi, WACL ile bağlantı halindeki birçok ülkeyle işbirliği içerisinde olduğundan, Liebman'ın bu toplulukla olan bağlantısını, İsrail'in dış politikasının bir yansıması olarak görmek bütünüyle gerçekçi bir yaklaşımdır.

Hollanda'daki Siyonistler ve aşırı sağcı gruplar arasında göze çarpan ilişki, az çok WACL ve Liebman bağlantısına benzer nitelikler taşır. WACL'nin resmi olarak Hollanda'da bir kolu bulunmuyorsa da Oud Strijders Legion, OSL (Eski Askerler Lejyonu) bu işlevi görmektedir. Salt benzer aşırı sağcı görüşleri açısından değil aynı zamanda Prosper Ego başkanlığındaki OSL temsilcileri WACL toplantılarına katılmaktadır. Ego, WACL ile bağlantısı olan tek Hollandalı değildir. VVD (Hollanda Liberal Partisi) mensubu Ad Ploeg ve Avrupa Parlamentosu üyesi Jim Janssen van Raaij de WACL ile bağlantı halindeki Hollandalı politikacılardandır.[15] WACL gibi OSL de aşırı sağ unsurların ateşli savunucusudur. 2000 yılında OSL'nin yıllık toplantısında, eski aşırı sağcı CD (Merkez Demokrat Parti) mensubu Alfred Vierling dinleyicilere, nasıl bir camiye domuz kafası fırlattığını gururla anlatıyordu.

İsrail yanlısı Hollandalı profesör ve Telegraaf gazetesi köşe yazarı Bob Smalhout da OSL'nin görüşlerini desteklediğini açıkça dile getiriyor. Ancak Smalhout, OSL bünyesindeki İsrail yanlısı görüş bildiren tek kişi değildir. Bunun dışında yıllık toplantılar sırasında üzerinde Hollanda aslanı ve Davut'un yıldızının birlikte işlendiği kravatların da satışa sunulduğu göze çarpmaktadır.

Aşırı sağ görüşlü Siyonistler de OSL'ye yönelmişlerdir. 1999

yılında ölen Dr. E. A. M. Speijer, örneğin OSL üyeliğini, Menachem Begin tarafından kurulan revizyonist Siyonist Herut Partisi'nin Hollanda şubesindeki göreviyle bir arada yürütmüştür. Herut'un ideolojisi, Ze'ev Jabotinsky'nin hayalleri doğrultusunda, Büyük İsrail'i kurma hedefinden beslenmektedir. Speijer, 1999 yılına kadar derlemeyi sürdürdüğü revizyonist görüşlerini İsrail'in Silahları adlı kitabında bir araya toplamıştır.

Baskıcı Rejimlerle Silah Ticareti

Speijer'in kitabının adı çok şey ifade etmektedir zira Yahudi devletinin kalelerinden biri İsrail silah endüstrisidir. Belçikalı antisiyonist Lucas Catherine, De Palestijnen, een volk te veel 'Filistinliler, Fazla Gelen Halk' adlı kitabında Siyonistlerin Yahudi devletini kurulduğu ilk dönemden itibaren bir silah deposuna çevirmeyi hedeflediklerini anlatıyor. Buna neden olarak 20'li yıllardaki Arap direnişini göstermektedirler. Siyonistler artık İngilizlere güvenemeyeceklerini anladıklarında, Filistin köyü Zuq yakınlarındaki askeri Kfar Gileadi kibutzunda kendi silahlarını imal etmeye başladılar. Kfar Gileadi aynı zamanda Siyonistler tarafından Avrupa'dan ithal edilen silahların depolandığı bölgeydi.[16]

Silah üretimini, Ta'as ve Rekesh adlı iki örgüt koordine ediyordu. Ta'as, bomba, havan topu ve Sten tipi silah üretimine ağırlı verirken, Rekesh, Avrupa'dan ithal edilen silah trafiğini kontrol ediyordu. Ta'as silah üretimine1948 yılından sonra başladı. Bu askeri örgüt, savaş sonrası dönemde, 80'li yılların sonu itibarıyla 15 bin kişinin istihdam edildiği İsrail'in en büyük çaplı silah fabrikasına dönüştü. Öte yandan Rekesh, daha sonraları İsrail Savunma Bakanlığı tarafından devralındı. Gerçi dünya üzerinde en çok silah üreten ve ihraç eden ülkeler arasında yer alsa da İsrail her zaman en çok silah ithal eden ülke konumundadır. Özellikle ABD, İsrail'in askeri silah ve donanımını tedarik ettiği ülkelerin başında gelmektedir.[17]

60'lı yılların ortalarında, Fransız Cumhurbaşkanı De Gaulle, Fransa ve İsrail arasındaki askeri işbirliğini sona erdirdiğinde

Yahudi devleti liderleri, ordunun ihtiyaçlarını karşılayabilmek için silah üretimini hız vermek zorunda kaldılar. Böylelikle İsrail'deki silah üretimi 1966 ve 1973 yılları arasında 80 milyon dolardan 500 milyon dolarlık bir pazar payına ulaşmıştır. 1973 yılından sonra İsrail askeri sanayi ürünleri ihracatında da büyük artış görülmüştür. On iki yıl sonra İsrail silah üretiminden yıllık olarak 1,3 milyar dolar elde etmeye başlamıştır. Silah endüstrisi, İsrail nüfusunun büyük bir bölümüne istihdam sağladığı için ekonominin belkemiğini oluşturur.[18]

İsrail'in güvenliği, komünizmle mücadele ve İsrail endüstrisinin gelişmesi çerçevesinde, Yahudi devleti, Güney Amerika'daki sağcı diktatörlere silah taşımaktadır. 'İsrail'in güvenliğini garanti altına almak için' İsrail hükümeti, Arjantin, Şili, Ekvador, El Salvador, Honduras; Guatemala, Nikaragua ve Panama gibi ülkelerdeki cunta rejimlerine silah satmaktadır.[19] Özellikle Amerikan Kongresinde, Orta ve Güney Amerika'ya silah satışı kısıtlanıp durdurulduğunda, İsrail bu bölgelerde silah ticareti için beklediği fırsatı yakaladı.[20]

70'li yıllarda İsrail, Arjantin'deki cunta yönetimine 70 roket ve askeri savaş uçağı sevkıyatı gerçekleştirdi. Arjantin ordusu bu askeri donanımı 1982 yılı Falkland Savaşı sırasında kullandı. Arjantin'in, İngiliz ordusuna karşı etkinliğini artırmak amacıyla dönemin İsrail Dışişleri Bakanı İzak Şamir Arjantin'e giderek, silah satışını artırmak için daha önce yapılan satış sözleşmesini yeniledi.[21] Arjantin'deki askeri rejimin halk üzerinde uyguladığı baskı ve ülkedeki aşırı sağcı çevrelerin sert antisemitik tutumu Şamir'i yolundan çevirmemiş, İsrail'in silah satışından elde ettiği geliri ön plana çıkmıştır. 1982 yılında Şamir şöyle demiştir:

> "Güney Amerika ülkelerine, rejim gözetmeksizin silah sevkıyatı yapmak istiyoruz."[22]

Şili'de Pinochet rejimi de İsrail silah endüstrisinin ürünlerinden büyük ölçüde yararlandı. Satış görüşmeleri ilk olarak ABD'nin Şili ile olan ilişkilerine sınırlama getirme kararı aldığı 1976 yılında başladı. 1981 yılında İsrail Havacılık Sanayi (IAI)

bağlantılı General Ivrıt ve İsrail Ticaret Bakanı Daniel Golan ve beraberindeki heyet Şili'yi ziyaret etti. Şilili üst düzey yetkililerle masaya oturan İsrailli heyet, silah sevkıyatını genişletmek üzere sözleşme imzaladı.[23]

İsrail, Nikaragualı fanatik antikomünist diktatör Somoza ile de yakın temas içindeydi. Somoza, ünlü silah tüccarı David Marcus Katz'ın yakın dostuydu. Katz, birçok İsrail silah fabrikasının Meksika'dan Orta ve Güney Amerika'ya gerçekleştirdikleri silah ticaretinden sorumluydu. Katz aynı zamanda İsrail'deki militan kolonist örgüt Gush Emunim'in finansörüydü.[24]

Marksist Sandinistler, Somoza'yı devirdiğinde İsrail El Salvador, Honduras ve Kostarika'ya silah sevkıyatını üstlendi. Bu Orta Amerika ülkelerindeki sağcı 'kontralar' Amerika'nın da desteğiyle Nikaragua'da başa gelen yeni hükümeti devirmeyi denedi. İsrailli pilotlar Nikaragua'nın havadan bombalanmasında etkin rol alırken Kosta Rika'daki sandinist karşıtları deneyimli İsrailli eğitmenler tarafından eğitim görüyordu.[25]

1973 yılında Yom Kipur Savaşı sırasında birçok Afrika ülkesi, Mısır'ın yanında yer almayı tercih edince, Orta ve Güney Amerika ülkeleri İsrail silah endüstrisi için yeni bir pazar oluşturdu. Bu dönemde İsrail'in Afrika ülkelerine gerçekleştirdiği silah ihracatı en aza düştü.

Aynı yıl Zaire de İsrail ile ticari ilişkilerini sona erdirdi. İki ülke arasında ilişkiler daha önceleri Zaire Cumhurbaşkanı Mobutu'nun bizzat İsrail'e gelerek paraşüt eğitimi almasına yol açacak derecede yakındı. Dünyanın en büyük elmas üreticisi konumundaki Zaire, Yahudi devletindeki elmas endüstrisi için büyük önem taşıyordu. Karmaşık bir kaçakçılık rotası aracılığıyla iki ülke birlikte hareket ederek, Güney Afrika firması De Beers'i dünya elmas ticaretinde alt etmeyi başardılar.[26] Bu birliktelikten en karlı çıkan Zaireli diktatör Mobutu oldu. Buna karşın Arap ülkeleriyle birlikte hareket etmekten başka seçeneği olmayan Mobutu, diğer Afrika ülkelerinin baskısıyla 1973 yılında İsrail ile bütün ticari ilişkilerini kesmek zorunda kaldı. İsrail Za-

ire'ye silah sevkıyatına 1973 yılından sonra da devam etti.[27] 1983 yılında İsrail Savunma Bakanı Ariel Şaron Kinhassa'da General Avram Tamir'le bir araya gelerek yeni silah sevkıyatı konusunu görüştü. Şaron bu görüşme sırasında, İsrail ile olan ilişkilerini yeniden yapılandırma amacıyla Tanzanya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad ve Kenya ülkelerinin temsilcileriyle de bir araya gelme fırsatı buldu.[28] Uganda da İsrail ile ilişkilerini yeniden gözden geçirme konusuna sıcak bakıyordu. Daha önceleri Yahudi devleti, Uganda halkını zulümden inleten İdi Âmin'le yakın ilişkiler içindeydi.[29]

İsrail, Afrika ülkelerine silah sevkıyatı gerçekleştirme girişimlerini devam etti. Örneğin, Ruanda'da kanlı katliamlarla sonuçlanan Hutu ve Tutsi kabileleri arasında çıkan çatışmalarda kullanılan silahların büyük bir bölümü İsrail menşeliydi. Birleşmiş Milletlerin Ruanda'ya silah ambargosu uygulaması sonrasında İsrail, silah sevkıyatını İngiliz Mill-Tech Corporation'ın yardımıyla maskelemeyi başardı. Ancak yine de tüm dünya gazeteleri, üzerinde İbranice yazılar olan silah sandıklarının fotoğraflarını yayımladı.[30] İsrail Parlamento üyesi Tamar Gozansky'ye göre Ruanda'ya silah sevkıyatı her zaman İsrail Savunma bakanlığının kontrolü altında gerçekleştiriliyordu.

İsrail, 60'lı yıllarda ırkçı Güney Afrika hükümetiyle de askeri bağlantılara sahipti. 1967 yılında Güney Afrikalı gönüllü askerler İsrail-Arap savaşında İsrail cephesinde yer aldılar. Birkaç ay sonra İsrail Hava Kuvvetleri Komutanı Mordechai Hod, Güney Afrika'yı ziyaret ederek Altı Gün Savaşı konusunda meslektaşlarına bir brifing verdi. Kısa bir süre sonra Israel Aircraft Industries (IAI) temsilcileri Güney Afrika'ya gelerek, İsrail yapımı silahları apartheid rejimine satabilmek için harekete geçtiler. 1969 yılında bu havacılık kuruluşu ilk olarak Güney Afrika'ya savaş uçakları ve ileriki yıllarda da tank satışını gerçekleştirdi. Bunun dışında İsrail, Güney Batı Afrika ve Angola'ya karşı mücadele veren SWAPO ve MPLA gerilla gruplarına elektronik donatım satışı da gerçekleştirdi.[31]

1973 Ekim Savaşı sırasında sayıları 1500'ü bulan Güney Afrikalı gönüllü asker, İsrail'in yanında çarpıştı. Diğer bir Güney Afrikalı grup, kibutzlarda ordu tarafından silâhaltına alınmış İsraillilerin görevini devraldı. 1973 yılından sonra İsrail'in Güney Afrika'ya gerçekleştirdiği silah ihracatında büyük artış gözlendi. Zaman içerisinde İsrail silah üretiminin %35'i Güney Afrika'ya ihraç edilir hale geldi.[32]

1975 yılında BM, İsrail'i 'Güney Afrika'daki ırkçı rejimle ilişki içerinde olmak ve politik, askeri ve ekonomik ve diğer alanlarda işbirliği yapmaktan...' suçlu buldu.[33] İsrail, verilen uluslararası tepkileri en aza indirmek için Güney Afrika ile ilişkilerini gizli tutmaya karar verdi. Ancak yine de kimi zamanlarda su yüzüne çıkmasının önüne geçemedi. Güney Afrika başbakanı John Vorster'ın 1979 yılında Yahudi devletini ziyareti, aslında resmi bir hac yolculuğuydu. Ancak II. Dünya savaşı sırasında ateşli bir Nazi sempatizanı olan Vorster'ın İsrail ziyareti, devletin zirvesindekilerle görüştüğü bir ziyarete dönüşmüştü. Afrikalı meslektaşı için verdiği yemekte dönemin İsrail Başbakanı İzak Şamir özetle şunları söylemiştir:

> "İki ülkenin de kendisine sorması gereken, nasıl bölgesel bir diyalog oluşturabileceği olmalıdır. Birlikte var olma çabası içine girerken, stabiliteyi inşa edebilmenin formüllerini de keşfetmek gerekir. (...) işte bu yüzden biz sizin kıtanızdaki karşıt görüşlere sahip ülkeler arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi esasına dayalı tarihi teşebbüsünüzü, daha iyi ve daha güvenli bir gelecek için köprü kurma arzunuzu, bütün Afrika halkları arsında, engelleme ve tehdit olmaksızın ahenk içinde birlikte var olma esasına dayalı girişiminizi saygı ve minnetle karşılıyoruz..."[34]

Vorster ziyareti sırasında IAI fabrikalarını gezerek Kfir uçakları almak üzere sözleşme imzaladı.[35] Birkaç ay sonra salt askeri uçaklardan değil aynı zamanda içlerinde iki savaş gemisi ve askeri elektronik donanımın da bulunduğu İsrail yapımı yeni silahlar Güney Afrika'ya sevk edildi. Karşılığında Güney Afrika İsrail'in gözde Merkava tanklarının üretildiği çelik endüstrisinde ihtiyacı olan taş kömürü ve benzinle ödeme yaptı.

80'li yıllarda da İsrail ve Güney Afrika askeri anlamda yakın ilişkiler içindeydi. Yahudi devleti gelişmiş Lavi savaş jetleri üretimi için gerekli teknolojik desteği sağladı.[36] Bunun dışında İsrail ve Güney Afrika şirketleri arasında görüşmeler hız kazandı. Güney Afrika Rotoflight Helicopters şirketi ve İsrail Chamavir Masok kuruluşu birlikte helikopter üretimi gerçekleştirirken, telekomünikasyon ve elektronik şirketi Motorola'nın İsrail temsilciliği, bu çok uluslu şirketin Güney Afrika temsilciliğiyle işbirliği yaptı. İsrail ve Güney Afrika arasında bilimsel çalışmalar da ön plana çıktı. Güney Afrika üniversitelerindeki araştırmacılar örneğin, askeri lazer teknoloji konusunda İsrailli meslektaşlarıyla birlikte projeler üretmek üzere Haifa'daki Tecnhion araştırma merkezinde çalışmalar başlattı.[37]

Güney Afrika Cumhurbaşkanı F. W. de Klerk İsrail'e 1991 yılının Kasım ayında ticari ilişkilerin ele alındığı dört günlük bir ziyarette bulundu. Bu tarihten itibaren İsrail'in Güney Afrika'ya silah sevkıyatı bir süre daha devam etti.[38] Ancak Güney Afrika'da devrim niteliğindeki kökten değişimle birlikte iktidara gelen Mandela, apartheid rejimi sırasında Afrika Ulusal Kongresi'ni (ANC) destekleyen tüm ülkelerle ilişkilerini güçlendirdi. Bu ülkelerden İran ve Libya örneğin, Yahudi devletinin hatırlı dostları arasında değildi. Böylece İsrail ve Güney Afrika arasındaki dostane ve ticari ilişkilerin de sonu gelmiş oldu.

Apartheid'ın etkileri Yahudi devletinde daha sonraları da sürmeye devam etti. İsrail iç politikasını otonom Filistin bölgelerine uyarladı.

Pollard Vakası: Komünist Rejimlerle Bağlantılar

İsrail, silah satışını salt finansal açıdan önemli bulmamaktadır. Politik anlamda güçlü konumda olmak aynı ölçüde önemlidir. Bu çerçevede ABD ve İsrail arasındaki ilişkiler ön plana çıkmaktadır. Bu yüzden İsrail'in sağcı rejimlerle yönetilen ülkelere silah sevkıyatına ABD, komünizme duyduğu nefret nedeniyle destek vermektedir. Yine de İsrailli politikacılar, ABD'nin İsra-

il politikası üzerinde söz sahibi olmasına sıcak bakmamaktadır. İsrailli liderler komünist ülkelerle karşılıklı ziyaretlerde bulunduklarında casusluk suçlamaları gündeme gelmektedir.

80'li yıllarda İsrail hükümeti Sovyetler Birliğiyle ilişkilerini güçlendirdi. Bu gelişmelere neden olan dönemin Dışişleri Bakanı İzak Şamir'in yaklaşımıydı. Şamir, II. Dünya savaşı sırasında aktif rol oynadığı Siyonist terör örgütü Stern Gang'ın bakış açısıyla hareket ediyordu.[39] Şamir'e göre Amerikan Başkanı Roosevelt, Ortadoğu'daki en etkin batılı güç olarak İngiltere'nin yerine Nazi Almanyasını koymak için çaba göstermeliydi. Şamir'in ifade etmek istediği böyle bir şey gerçekleştirilmiş olsaydı, Hitler, Avrupalı Yahudilerin ortadan kaldırılmasına karar vermeyecek, son dakikaya kadar Siyonistlerle işbirliği içerisinde hareket etmeye devam edecekti. Roosevelt bu şartları göz önünde bulundurmadığından Şamir'e göre ABD de soykırımdan sorumluydu.

Aynı dönemlerde İsrail Hava Kuvvetleri Komutanı Aviem Sella, Amerikan ordusundan Jonathan Pollard ile bir görüşme gerçekleştirdi. Aşırı Siyonist Pollard, Sella'ya Amerikan Deniz Kuvvetleri istihbarat bölümünde görev yaptığını söyledi. Pollard, hassas Amerikan askeri istihbaratını gönül rahatlığıyla İsrailli yetkililere aktarabileceğini ifade ettiğinde, Sella hareket etmek için zaman kaybetmedi.[40] Bunun üzerine İzak Şamir Amerikalı subayın İsrail ordusunda görev almasını onayladı.

Pollard tarafından aktarılan istihbarat, stratejik bakımdan bir hayli önem taşıyordu. Pollard tarafından elde edilen belgeler, ABD'nin, Sovyetler Birliğinin mevcut askeri gücü hakkında tuttuğu raporları içeriyordu. İsrail, Pollard aracılığıyla uydu fotoğraflarına, Sovyetler Birliğindeki CIA ajanları tarafından yazılmış rapor ve mektuplara ve muhtelif radar görüntülerini de ele geçirdi. İzak Şamir, Pollard'ın sağladığı istihbaratın Sovyetler için ne denli önemli olduğunun farkındaydı. Kremlin, özellikle Varşova Paktı üzerinde uzmanlaşan CIA ajanlarının maskesini düşürmenin peşindeydi.[41]

Şamir, Sovyet Birliğiyle stratejik bir işbirliği başlatmaya ya-

rar sağlaması açısından Pollard'ın elde ettiği istihbaratı Sovyet liderlere nakletti.[42] Bunun dışında Şamir, Sovyetlerin Rus Yahudilerin İsrail'e göç etmelerine izin vereceği bir dönemin başlamasını umuyordu. Şamir aynı Amerikan istihbaratını Güney Afrika'daki apartheid rejimiyle de paylaştı.[43]

ABD bir şeylerin yolunda gitmediğini sezmekte gecikmedi. Pollard, 1986 yılının kasım ayında İsrail Büyükelçiliğinin giriş kapısında tutuklanarak ömür boyu hapse çarptırıldı. İsrail'de büyük bir kesim Pollard'ı bir aziz, bir kahraman ilan etti. İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu, ABD'yi ziyareti sırasında Polard'ın serbest bırakılması için en üst düzeyde girişimlerde bulundu. Ancak Netanyahu, Amerikan başkanı Bill Clinton'ı ikna etmeyi başaramadı. Pollard bugün hâlâ cezaevindedir. Ancak Şamir içinse işler yolunda gitmiştir; kendisi, 1986 yılında İsrail'de başbakanlık koltuğuna oturmuştur.

Sovyetler Birliği, İsrail'in yakın ilişkiler içinde olduğu tek komünist ülke değildi. 90'lı yılların başlarında İsrail, Çin'e, sonuç olarak ABD'de büyük politik ajitasyona yol açan, Amerikan Patriot-antiroket silahlarının satışını gerçekleştirdi. İsrail, tam donanımlı silah sistemleriyle birlikte Çin'e lojistik ve teknoloji alanlarında da destek sağladı. O halde Çin ve FKÖ arasındaki resmi, bir o kadar da dostane ilişkiler, paravan işlevi görmekten öteye gitmemektedir.[44] İsrail silah endüstrisi devleri Çin'den sipariş alabilmek için adeta birbirleriyle yarışmaktadır.[45] Çin Savunma Bakanı, 1999 yılında Yahudi devletini ziyaret etti. Aynı yıl Washington, İsrail'e Çin'e keşif uçakları sattığı gerekçesiyle baskı uyguladı. ABD'nin rahatsızlığında, satışı söz konusu olan keşif uçaklarındaki gelişmiş Falcon radar teknolojik donanımı önemli rol oynamıştır.[46]

Siyon Protokolleri ve ABD'deki İsrail Lobisinin İşlevi

İsrailli insan hakları savunucusu Israel Shahak'a göre, İsrail'in dış kaynaklı bağlantılarından bir bölümü Siyon Atalarının Protokolleri mitinden beslenmektedir. Rus antisemitleri tarafın-

dan uydurulan bu metine göre 19. Yüzyılın sonunda 'Yahudiler' tüm dünyayı egemenlikleri altına alma planlarını açıkça ortaya koymaktaydı. Bu kitabın 6. Bölümünde de değinildiği üzere Protokoller, Nazi argümanlarından biri olarak ön plana çıkmıştır. Ancak bu uydurma metin daha sonraları da antisemitler için bir ilham kaynağı olmaya devam etmiş ve günümüzde aşırı sağ komplo teorilerinin bel kemiğini oluşturmaktadır.

Protokollerin antisemit karakterine karşın, Siyonistler bu mitten büyük çıkar sağlamıştır. Shahak'a göre İsrail'in temas halinde olduğu birçok ülkenin lideri, esasında Protokollere inanmaktadır. Öte yandan Protokoller, İsrail'le temas halinde olmalarının önüne geçmemektedir. Aksine İsrail'in dünya politikasında söz sahibi olduğu varsayımı bu ülkelerin İsrail'le daha yakın ilişkiler kurmalarını sağlayıcı bir güç işlevi görmektedir. ABD'deki olağanüstü güçlü İsrail lobisi bu liderlerin varsayım ve hareket politikalarını haklı çıkartmaktadır. Çoğu lider, güçlü İsrail lobisinin, Amerikan hükümetinin salt Ortadoğu değil dünyanın diğer bölgelerine yönelik belirlediği karar politikasında etkin rol oynadığı görüşündedir. Bu yüzden birçok ülke lideri, İsrail'le sağlanacak istikrarlı ilişkinin beraberinde ekonomik avantajlar da getireceğini düşünmektedir.[47]

İsrailli şirketlerin çıkarları doğrultusunda hareket ettikleri sürece İsrailli liderler, birçok ülkenin antisemit ön yargılar beslemesine karşın yine de Yahudi devletiyle ilişki kurmalarından rahatsızlık duymamaktadır. Bu bağlamda Protokollerde söz edilen Yahudi erki miti, İsrail'in dünya üzerindeki etki alanını genişletmektedir. Israel Shahak'a göre bu metinler 'adeta bir antisemit tarafından değil de, ileriyi gören, dahi bir Yahudi tarafından yazılarak' gün yüzüne çıkartılmıştır.[48]

Protokoller mitinin Siyonistler ve antisemitler arasındaki ilişkinin temelini oluşturduğu görüşü 20. Yüzyılın başlarından itibaren bilinmektedir. O dönemlerde antisemit çevreler, Yahudilerin dünya politikasında nihai söz sahibi olmak için gerekli kapasiteye sahip olduklarını ve dünya düzenini her an değiştire-

bilecekleri fikrini benimsemişlerdi. Bu yüzden antisemitizm içerisinde Siyonizm'le işbirliği yapmanın dünya politikasında etkin bir rol elde etmek anlamına geldiği düşünülüyordu. İsrailli gazeteci yazar Tom Segev'e göre 'Filistin'de Yahudilerin için bir vatan' kurulmasını sağlayan 1917 Balfour Bildirgesi ilan edildiğinde de İngilizler bu mantıkla hareket etmişti.[49]

Bildirgenin hayata geçirilmesinde ve bildirgeye adını veren İngiliz Dışişleri Bakanı James Balfour koyu bir antisemitti. Ancak onunla birlikte çoğu İngiliz üst düzey yetkilisi de Protokollerde bahsi geçen 'Yahudi erkinden' şüphe duymuyorlardı. I. Dünya savaşından galip çıkmak için Yahudilere destek vermenin yerinde bir karar olduğunu düşünüyorlardı. İngiliz Başbakanı Lloyd George, Siyonistlerle işbirliğine gidilmesinin İngiltere'nin çıkarlarına hizmet edeceğini ifade etmişti. Şayet Balfour Bildirgesi ödenecek bedelse, George bunu ödemekten kaçınmanın hata olduğunu savunuyordu.

3. Bölümde de değinildiği üzere ABD'deki Siyonist lobi, Amerika'nın I. Dünya savaşında üstlendiği rolü nispeten daha vazgeçilmez kılmak için, Washington'a baskı uygulayarak, İngiltere'nin talep ve çıkarları doğrultusunda hareket etti. Öte yandan, İngilizler olan biteni keyifle seyrederken, Siyonistler, Rus Yahudileri ve Bolşevizm'i birbirinden zıt kutuplara çekmek için olağanüstü çaba sarf ediyorlardı. Gerçi Rusya ve ABD'deki Yahudilerin böylesi bir eylemi gerçekleştirecek derecede etkin bir güce sahip oldukları tartışmaya açık olsa da Yahudilerin, dünya politikası üzerinde oynadığı role tanıklık eden İngilizler, Balfour Bildirgesini hiç tereddüt etmeden yürürlüğe soktular. Böylece Protokollerde yer alan Yahudi erki miti İsrail Devletinin kurulmasında Siyonizm'e büyük ölçüde hizmet etmiştir. Tom Segev'e göre WZO lideri Chaim Weizman da İngilizlere, dünya üzerinde ne denli vazgeçilmez bir güç faktörünü temsil ettiği izlenimini yaratmak için elinden geleni yapmıştır. Buna benzerlik gösteren diğer bir olay da 1952 yılında İsrail ve Almanya Federal Cumhuriyeti (BRD) arasındaki tazminat görüşmeleri sırasın-

da yaşanmıştır. Gerçi Alman Şansölyesi Adenauer'in ateşli bir Protokoller taraftarı olarak tanımlamak adil olmasa da, kaleme aldığı anılarında 'Yahudi bankerlere' dikkat çektiği de gözden kaçmamaktadır.[50] İsrail ve Batı Almanya arasındaki görüşmelerde Adenauer ve Siyonist Dünya Yahudi Kongresi temsilcisi Nahum Goldman bir araya geldi. Protokollerden yola çıkarak Goldman'ın Amerikan politikasında ağırlığı olduğunu varsayan Adenauer, bu düşüncesini açıklıkla Goldman'la paylaştı. Goldman, Alman şansölyesinin talebi doğrultusunda hareket etti. 'Yedinci milyon: İsrailliler ve soykırım' adlı kitabında Tom Segev Goldman'ı şöyle tanımlamaktadır:

> "Goldman, iflah olmaz bir düzenbaz, ikiyüzlü biriydi. Siyon atalarından biriymişçesine hareket ederek ve zorbalık sınırlarını zorlayarak, tehdit unsuru oluşturmayı seçti."[51]

Fas Kralı II. Hasan da İsrail'in, Israel Shahak'a göre kulağa 'Siyon Atalarının Protokollerinden farklı' gelmeyen karakter özelliklerini kaleme almıştır. Yahudilerle ilişkilerini istikrarlı bir seviyede tutmak için gösterdiği çabanın nedeni hiç kuşkusuz iyi durumdaki Yahudi ekonomisi üzerinden yaptığı hesaplardan kaynaklanmaktadır. İsrailli gazeteci Daniel Ben-Simon'un 7 Haziran 1994 tarihli Davar gazetesindeki makalesinde Hasan'ın bu yaklaşımını şöyle analiz etmektedir:

> "II. Hasan İsrail'e karşı gözle görülür bir zaaf besliyor (...) Yahudilerin diğerlerine oranla daha zeki olduğunu, ekonomik, kültürel ve sosyal devrimlerin bu Yahudi zekâsı sayesinde gerçekleştiğini düşündüğünü saklamıyor (...)Yahudi zekâsının, Arap kapitaliyle birlikte kotarılmasıyla ortaya çıkacak sonuçların ne denli verimli olacağını her fırsatta örneklerle dile getiriyor. 'Şayet barış sağlanabilirse, Ortadoğu'nun dünyanın en güçlü bölgesine dönüşmesinin kaçınılmaz' olduğunu sıklıkla ifade ediyor."[52]

Protokollerin etkisinde kalmış hükümet liderlerine diğer bir örnekse Zaire Devlet Başkanı Joseph-Desire Mobutu'dur. Mobutu, ABD'deki Yahudi lobisinin Amerikan politikasında önemli rol oynadığına inanmaktadır. 1982 yılında Amerikalı Siyonistlerin Washington'a baskı uygulayarak ülkesinin desteklenmesi-

nin sağlanması umuduyla Yahudi devletiyle olan ilişkilerini iyileştirme yoluna gitmiştir. İsrail medyası Mobutu'nun niyetini anlamış, Jerusalem Post gazetesi şunları yazmıştır:

> "Mobutu, İsrail'i ABD'deki temsilcisi ve elde etmeyi umduğu Amerikan yardımının transit limanı olarak görmeye çabalıyor."[53]

Her ne kadar ABD'deki Siyonist lobinin nüfuzunu azımsamak doğru değilse de bu nüfuzun kaynağını Siyon Protokolleri olarak değerlendirmek mantık dışıdır. Bunu görmek için ABD ve İsrail'in ilişkilerine göz atmak yeterli olacaktır. İsrail, Ortadoğu'da Amerikan hükümetinin talepleri doğrultusunda hareket eden, dolayısıyla Amerikan çıkarlarını gözeten ülkelerden biridir. İsrail, bu ülkelerden Mısır, Ürdün, Türkiye ve Suudi Arabistan'ın yanında yer almaktadır. Tıpkı bu ülkelerde olduğu gibi İsrail'de de Amerika politikası belirleyici unsurdur.

Öte yandan, ABD'deki Yahudi lobisinin, Ortadoğu'daki Amerikan politikasına yön verdiği de bir gerçektir. Bundan dolayı İsrail'e verilen Amerikan savunma garantisinin devamlılığını ABD'deki Siyonistlerin nüfuzundan ayrı düşünmek olanaksızdır. Ancak Yahudi devletinin askeri kuruluş ve savunma organları Amerikan çıkarları için de önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle Washington, Ortadoğu'daki Amerikan yanlısı ülkelerin silahlanmasını şiddetle desteklemektedir. Bununla birlikte Amerikan askeri endüstrisi de Yahudi devletiyle gerçekleştirdiği silah sevkıyatından memnundur.

Seçim kampanyalarında hatırı sayılır bağışlarda bulunmak, Ortadoğu'daki Amerikan politikasındaki Siyonist nüfuzun varlığını sürekli kılmak için başvurulan en eski yöntemlerden biridir. Ancak ABD'deki Yahudi lobisi, özellikle Amerikan politikasına ters düşen durumlarda her istediğini elde edememektedir. 1960 yılı seçimlerinden galip çıkmasını birçok açıdan Siyonistlerin desteğine borçlu olan Kennedy buna iyi bir örnektir. Kennedy'nin seçim kasasına hatırı sayılır bağışta bulunduktan sonra ABD'deki Siyonist örgütler oylarını da bu doğrultuda kullandılar. Seçimlerde Cumhuriyetçilerin adayı Richard Nixon'ın az bir

farkla Kennedy'nin önünde seyrediyor olması, Yahudilerin desteği olmaksızın, Kennedy'e büyük bir olasılıkla başkanlık yarışını kaybettirebilirdi. Yine de Kennedy yaptığı konuşmalarda Yahudi devletinin politikasını açıkça eleştirmekten kaçınmadı. Bunu, Amerikan Başkanı ve İsrail Başbakanı Ben Gurion arasında baş gösteren bir anlaşmazlık izledi.

Bill Clinton da ABD'deki Siyonist örgütlerin sağladığı finansal destekten yararlanmayı bildi. Ancak 90'lı yılların ortalarında Clinton, dönemin İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu ile Filistin'deki barış sürecine yönelik itirazlarını açıkça dile getirmekten de geri durmadı. Clinton'ın, Netanyahu'nun FKÖ ile görüşmeleri sırasında izlediği politikaya karşı ortaya koyduğu sert tutumunu Yahudi lobisi de değiştiremedi. Ancak yine de Amerikan Başkanı Clinton, Ortadoğu'da başka bir Haydut Devlet (Rouge State) yaratmak taraftarı değildi. Öte yandan İsrail savunma bütçesine ayrılan yıllık Amerikan ödeneğinin azaltılması yoluna da gidilmedi. Her ne kadar Amerikan başkanları eleştiri oklarını İsrail politikasına yöneltseler de, ABD, Yahudi devletinin en önemli desteği ve ümit kaynağı olmaya devam edecektir.

13

Karalama Karşıtı Birlik (ADL)

ADL / Bna'i B'rith

20. Yüzyılın başından itibaren antisiyonistler tarafından adı konulan Siyonist örgütlerden biri Karalama Karşıtı Birlik (ADL)'dir (Anti Defamation League of B'nai B'rith). Bu kitapta sözü edilen neredeyse bütün antisiyonistler ADL ile sorunlar yaşamıştır. Bu örgüt kendini, ABD'deki Yahudi vatandaşların haklarını korumak amacıyla kendisini insan haklarını savunmaya adamış bir kuruluş olarak lanse etmektedir. Ancak gerçekte ADL karanlık geçmişi ve uyguladığı şüphe uyandıran eylemleriyle bilinenden farklı bir Siyonist örgüt portresi çizmektedir.

ADL Siyonist Locası kardeşliğinin bir uzantısı olarak ortaya çıkmıştır. Kitabın 6. Bölümünde, 1933 yılında ABD'deki Yahudi kuruluş ve örgütlerin bir araya gelerek Nazi Almanyasına karşı yürüttükleri boykotta yer almayarak dikkatleri üzerine çekmiştir. Bu kardeşlik örgütü aynı zamanda Amerikan nasyonal sosyalist yandaşlarına karşı düzenlenen protesto gösterilerinde yer almayı da reddetmiştir.

Siyonist Locası Örgütü, 1842 yılında New York'ta kuruldu ve örgütsel yapılanma açısından masonlukla büyük benzerlikler göstermektedir. Bu benzerlikler, Siyonist Locası kurucularının gizemli kardeşlik mensubu olmalarından dolayı tesadüfi değildir. Bir Siyonist Locasında tatbik edilen birçok ritüelin masonik çalışmalardan etkilendiğine kuşku yoktur. Buna karşın bu teşki-

lat söz konusu benzerliklerin salt tesadüfî olduğu konusundaki ısrarlı tavrını bugün de sürdürmektedir. Siyonist Locası Örgütü İsrail'de, diğer masonik teşkilatlarla birlikte Masonlar Büyük Locası'nın bir parçası olarak kabul edilmiştir.[1]

ABD'de olduğu gibi Hollanda'da da ADL liderleri çoğunlukla Siyonist Locası kardeşlik örgütü mensuplarından seçilmektedir. İsrail Enformasyon ve Doküman Merkezi, CIDI'nın (Centrum Informatie en Documentatie Israel) yönetim kurulu üyeleri aynı zamanda Hilleel, Hollandia of Chaim ve Vera Weizman gibi Hollanda Siyonist Localarına da mensuptur.[2] Her İki teşkilatın da hedefi aynı doğrultuda olduğundan CIDI, ADL'nin Hollanda'daki karşılığı olarak tanımlanmaktadır.

B'nai B'rith'in Hollandalı üyeleri başka ülkelerdeki şube ve temsilciliklerle bağlantı halindedir. Hollandalı Siyonist Locası mensubu Reinold Simon, Washington'daki Uluslararası Siyonist Locası Örgütünün Başkan yardımcısı olmakla birlikte aynı zamanda Brüksel'deki diğer bir locayla da ilişkilidir. Ancak bütün bu uluslararası bağlantılara karşın Hollanda Siyonist locaları ve CIDI'nin ABD'deki ADL gibi faaliyet gösterdikleri yargısına varmak doğru değildir. Hollanda ve Amerikan Siyonist Locası şubelerinin paylaştıkları tek ortak noktası İsrail ile olan kuvvetli bağlarıdır. B'nai B'rith'in Avrupa temsilcilikleri geçen yüzyılda Siyonizm'e karşı büyük sempati beslemekteydi.[3] Ancak 1967 yılındaki Altı Gün Savaş'ı sonrasında Siyonist yaklaşım giderek fanatik boyutlara tırmanmış olsa da, aynı sempati ADL bünyesinde de mevcuttu.[4] Dolayısıyla 60'lı yıllardan itibaren ADL, Yahudi devletinin ABD'deki en ateşli savunucusu olarak öne çıkmaktadır. Siyonist Locası ana teşkilatı mensupları Siyonist görüşle çoğunlukla hem fikir değildi. Yine de fikir ayrılıklarının serbestçe ortaya konulması engelleniyordu. Siyonist Locası Örgütünde yönetim kurulu sekreterliği görevini üstlenmiş Saul Joftes, fikir ayrılıklarını dile getirdiğinde 25 yıldır sürdürdüğü görevinden alınmıştı. Joftes:

"Siyonist Locası din, eğitim ve hayır işleriyle uğraşan bir kardeşlik

cemiyeti olmaktan çıkarak bütünüyle farklı uluslararası faaliyetlere yönelen bir örgüte dönüşmüştür. Siyonist Locası artık bir hayır kurumu değildir ve uluslararası politikaya bulaştırılarak, sıklıkla İsrail hükümetinin emri altında hareket eder hale getirilmiştir."[5]

ADL'nin Siyonizm üzerinde çelişki yaratan bir etkisi oldu. Kitabın 11. Bölümünde ele alındığı üzere Nathan Perlmutter gibi ADL / Siyonist Locası yetkilileri aşırı sağcı Hıristiyanlar ve Siyonistler arasındaki iletişimin pekiştirilmesini teşvik etti. Ancak burada söz konusu olan Amerikan Yahudilerinin çıkarları ADL'nin Siyonizm anlayışıyla çelişkiye düşmektedir. Bir taraftan ADL / Siyonist Locası başkanı Nathan Perlmutter, Hıristiyan Sağ ile bir işbirliğinin artmasına yönelik teşviklerini sürdürürken, aynı B'nai B'rith, 1994 yılında Amerikalı Hıristiyanların antidemokratik ve antisemitik eğilimler içerisinde olduğunu belirten bir rapor yayımlamıştır. Antisemitizm, ABD'deki Protestan Hıristiyanların inanç öğretisinde eskiden beri önemli bir yer teşkil ettiğinden bu rapor göz ardı edilmiştir. Bununla birlikte Perlmutter'in ifadeleri, ADL'yi adeta antisemitizmin savunucusu haline getirmiş, Amerikan Hıristiyanları bu çelişkiyi sezmekte gecikmediler. ADL'nin bir yandan kendilerini antisemitizmle suçlarken, diğer yandan 'adamları' aşırı muhafazakâr televanjelist Pat Robertson'ın İsrail adına bağış toplamasını anlamakta güçlük çekmektedir.

Bu çift karakterlilik hali muhtemelen Siyonizm'e mal edilebilir, ancak ADL bünyesinde fazlasıyla ortaya çıkmaktadır. Özellikle ADL, Amerikan toplumunu oluşturan etnik öğelerin haklarını da savunmaya soyunduğunda bu tezat daha da keskinleşmektedir. Örgüt, örneğin Afrika kökenli Amerikan vatandaşlarına yönelik ayrımcılığa karşı resmi olarak mücadele etmektedir. Ancak toplumun bu kesimi çoğunlukla aynı örgütün ayrılıkçı politikasının ve karalama kampanyalarının hedefi olmaktadır. Buna ek olarak bu örgüt çok sayıda örgüt ve bireyin haklarını da tecavüz etmektedir. Kısaca: ADL, insan hakları savunucusu olarak bilinmektedir, ancak pratikte bununla uzaktan yakından ilgisi yoktur.

İsrail ve Güney Afrika'nın Muhbiri ADL

Yahudi devletine karşı görüşte olanlar hakkında bilgi toplamak, ADL'nin öncelikli görevidir. Bu yüzden Bilgi Toplama Birimi (fact finding unit) adı verilen esaslı bir istihbarat birimi oluşturmuştur. ADL'nin, İsrail Gizli Servisi MOSSAD'la olan yakın teması sıklıkla gündeme gelmektedir.[6] Bilgi Toplama Birimi'nin uzun süredir başkanlık koltuğunda oturan Irwin Sual'in görevi boyunca Amerikan Gizli Servisi CIA ile bağlantısı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Sual, 1957 ve 1962 yılları arasında Amerikan Sosyalist Partisi (SP) genel sekreterliğinde bulundu. 22 Şubat 1967 tarihli New York Times gazetesinde, SP liderlerinden Norman Thomas'ın, 1961 yılından beri CIA'den bir milyon dolardan fazla para akışı gerçekleştirdiği haberini verdi.[7] Bütün bu para akışı sırasında Sual'in SP ve bu gizli servis arasındaki bağlantıları sağladığını söylemek için erkendi. Ancak Sual'in adı CIA bağlantılı Amerikan Kadın İç Giyim Sendikası ile birlikte anılmaya başladı. Aynı dönemde kendisi de SP üyesi olan Amerikalı antisiyonist Lenni Brenner, Sual'i tanıyordu. ADL'nin Bilgi Toplama Birimi'nin başına getirmesi Brenner'a göre Sual'in CIA adına çalıştığının en büyük kanıtıydı.[8]

1992 yılında ABD'de ADL, adli bir soruşturmanın merkezindeydi. ADL'nin Los Angeles ve San Francisco bürolarında yapılan aramalar sırasında polis, çok sayıda kişi ve örgüte ait belge ve dokümana el koydu.[9] Amerikan yerel gazeteleri, ADL'nin Bilgi Toplama Birimi aracılığıyla Amerikalı insan hakları savunucusu kişi ve eylemci gruplara ait istihbaratın İsrail hükümetine verilmek üzere bir araya toplandığı haberlerini verdi.[10] Polis iki ADL ajanını gözaltına aldı. Bu ajanlardan biri daha önceleri Honduras, Guatemala ve El Salvador'da CIA hesabına çalışmış ve El Salvador'da ölüm çetesinin bir üyesi olan Tom Gerard'dı. Polisin Gerard'ın evinde yaptığı arama sırasında, kol ve bacaklarından bağlanmış kurbanların fotoğraflarına ve sorgulama yöntemleriyle ilgili talimatların yer aldığı kitap-

çıklara rastladı. Bunu dışında polis Gerard'ın bilgisayarında, ADL bürolarında ele geçirilen kanıtlara benzer materyale el koydu.[11] Tutuklanan ADL ajanları, Güney Afrika'daki ırkçılara, apartheid karşıtı direnişçiler ve ANC (Afrika Ulusal Kongresi) liderleri hakkında bilgi sızdırıyorlardı.[12] ANC adına çalışan gizli ajan Roy Bullock, San Francisco'da apartheid karşıtı eylemcilerle ilgili bilgileri Güney Afrika Gizli Servisine 15 bin dolar karşılığında satıyordu. Bunun dışında Bullock, ANC lideri ve Nelson Mandela'nın halefi Chris Hani'yi California gezisi sırasında takibe almıştı. Bu geziyle ilgili elde ettiği bilgileri Güney Afrika gizli servisine ulaştırıyordu. Hani, Güney Afrika'ya dönüşünden on gün sonra faili meçhul bir cinayetin kurbanı oldu.[13]

ADL'nin Güney Afrika'daki ırkçı odaklarla gerçekleştirdiği işbirliği, ADL'nin yıllar boyunca sürdürdüğü ANC karşıtı propagandanın bir parçasıdır. ADL'nin ANC'yi hedef olarak seçmesinin nedeni, ANC'nin, Yahudi devletini hiçbir zaman gereğince benimsememiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun yanı sıra, Güney Afrika'daki ırkçılar ve İsrail Devleti arasındaki askeri / endüstriyel işbirliği de bu gerginliğin nedenlerinden sayılabilir. ANC'nin kendini Filistin halkıyla özdeşleştirmesi de bu yüzden anlayışla karşılanmaktadır. Ancak ADL, ANC'nin İsrail'e yönelttiği eleştirileri vakit kaybetmeksizin antisemitizm olarak yorumlamıştır. ADL başkanı Abraham Foxman, Irwin Sual'in başında bulunduğu Bilgi Toplama Birimi'ni ANC ve ABD'de bulunan antiapartheid eylemciler hakkında bilgi toplamakla görevlendirdi:

> "ANC'nin maskesini düşürdüğümüzde onların komünist olduğunu gördük. Şiddet yanlısı, antisemit, FKÖ taraftarları ve İsrail karşıtı olduklarını anladık. Bana, onların kimlerle işbirliği yaptığını öğrenme hakkım olmadığını mı söyleyeceksiniz?"[14]

Eski ADL başkanı Nataniel Perlmutter de, Nelson Mandela'nın yönetimindeki Güney Afrika'nın İsrail yanlısı olmasını beklemediğinden dolayı ANC karşıtı tutumuyla tanınıyordu. 1986 yılının Mayıs ayında ADL Bülteninde yer alan 'Afrikalılar

Ulusal Kongresi'ne Yakın Bir Bakış' adlı makalede şu alıntı dikkat çekiciydi:

> "İnsancıl, demokratik, batı yanlısı bir Güney Afrika'yla işbirliği yapmak isteyenlerle, totaliter, insancıl olmayan, antidemokratik, İsrail ve Amerikan karşıtı olanlar arasında bir ayrım yapmalıyız."[15]

ADL'nin elde ettiği istihbarat, salt antiapartheid eylemcilere yönelik değildi. Polis aynı zamanda aşırı sağcı hate gruops (nefret örgütleri) hakkında çok sayıda doküman ele geçirdi. Bunun dışında, antisemitizm ya da aşırı sağcılıkla ilgisi bulunmayan ABD'deki Amerikan Kişisel Özgürlükler Birliği (ACLU) gibi insan hakları örgütleri ve eşcinsel dernekler hakkında düzenlenmiş çok sayıda dosya ele geçirildi. Bununla birlikte Değişim için Birleşmiş Siyahlar ve Birleşik Siyahlar Cephesi gibi Afrika kökenli Amerikan örgütlerine ait dosyalanmış istihbarat bilgilerine de rastlandı. ADL dosyalarında İşgal Karşıtı İsrailliler gibi ilerici Yahudi örgütlerine ait istihbarat bilgileri de ele geçirilenler arasındaydı. ADL, Simon Wiesenthal Centre'a ait verileri de topluyordu.

ADL gibi bir örgütün, kişi ve kuruluşlara ait istihbarat bilgilerini toplayarak arşivlemesi o kadar da tuhaf değil, herhangi bir kuruluş veya örgüt böylesine bir işi olumsuz tepkilere yol açmadan üstlenebilir. Ancak ADL arşivlediği istihbaratı ABD dışındaki ırkçı çevre ve hükümetleri bilgilendirmek adına kullanmaktadır.

Bunun yanı sıra ADL; muhbir veya köstebek kullanmak, mesken ve bürolara dinleme aygıtları yerleştirmek gibi yöntemler kullanarak istihbarat elde etmesi nedeniyle de şimşekleri üzerine çekmektedir.[16] Buradan ADL'nin sadece muhalif kişi ve gruplar hakkında bilgi topladığı anlaşılmaktadır.

ADL çalışanlarının çoğu, Bilgi Toplama Birimi'nin gerçekte ne tür bir işlevi üstlendiğini bilmemektedir. ADL patronu Abraham Foxman, bu birimin karanlık işlerle uğraştığına yönelik iddiaları yalanlamaktadır. ADL'nin bilgi toplama ve bilgi sızdırma gibi ajanlık faaliyetleri, 90'lı yılların başlarında su yüzüne çıktığında Foxman, Bilgi Toplama Birimi'nin gerçekte ne işle uğraştığını araştırmak için harekete geçen komisyonun abesle iştigal

ettiğini öne sürdü. Medya patronları ve birçok Yahudi örgütüyle temasa geçerek medyanın bu işin üstüne giderek daha fazla kurcalamasını engellemek istedi. Foxman, ADL'yi eleştirenleri 'Demokratik olmayan, antisemitik, ve anti-Amerikan... Piçler' olarak adlandırdı.[17]

Araplara ve Solculara Yönelik ADL Kampanyası

ADL'nin Noam Chomsky hakkında 150 sayfalık bir dosya hazırladığı ortaya çıkarıldı. Bu Amerikalı antisiyonist, araştırmacı yazar ve dilbilimci son on yılda sadece Amerikan dış politikasını ağır bir dille eleştirmekle kalmamış, eleştiri oklarını İsrail'e de yöneltmiştir. Chomsky'ye göre ADL'nin oluşturduğu dosya 'İsrail politikasına yöneltilen eleştirileri geçersiz kılmak ve haksız çıkarmak adına düzenlenmiş ortak fiil ve hareketten' ibarettir.[18]

Chomsky'nin yanı sıra, ADL çok sayıda sol örgüt ve eylemcilerle ilgili bilgi de topluyordu.[19]

Bilgi Toplama Birimi tarafından toplanan Amerikan soluna yönelik bilgiler kullanıldı. 50'li ve 60'lı yıllarda sol eğilimli Amerikalılar hakkında toplanan bilgiler Amerikan hükümetine aktarıldı.[20] Jewish Life dergisine göre ADL temsilcisi Herman Edelsberg, 3 Temmuz 1953 tarihinde Amerikan Temsilciler Birliğine Bağlı Özel Araştırma Komisyonu (HUAC) liderleriyle bir araya geldi. Görüşme sırasında, Yahudi kökenli komünistlerin antisemitik görüşlere sahip oldukları gerekçesiyle tutuklanmaları gerektiği öngörüldü. Jewish Life toplantı tutanaklarını ele geçirmeyi başardı. Tutanaklarda, Edelsberg, HUAC başkanı Harold Velde'e ADL ve Amerikan Yahudi Komitesi (AJC) arşivlerinden yararlanarak sol görüşlü Yahudilerin tespit edilmesini öneriyordu:

> "ADL ve AJC dosyalarına bu kişiler hakkında bilgi edinmek amacıyla başvurulmalıdır. Sorumlu bulunan Yahudi örgütler gerçekleştirdikleri eylemleri üstlendiklerinde ya da inkâr ettiklerinde bu, söz konusu kişinin ifade vermesinin hemen ardından dosyalanmalıdır. Bu gibi durumlarda gazetelerin, komite aleyhine tanıklık etmiş kişilerin ifadelerini komiteye karşı kullanmalarının

olasılığı çok düşüktür (...) Bu gibi tanıklarla görüşen komite yetkilileri, komünistlerin üzerinde çalıştığı ayrımcılık ve işkence taktiklerine yabancı olmamalıdır. Tanık, ADL'in raporu 'Sorun yaratanlar' ve komünizm üzerine hazırladığımız kitapçıklar kullanılarak köşeye sıkıştırılmalıdır (...) Velde ve ekibi gelecekte Komite müfettişlerinin, potansiyel tanıklar hakkında istihbarat elde edilmesi için ADL ve AJC'ye başvurulacağı konusunda görüş bildirmiştir..."[21]

70'li yıllarda da ADL, sol görüşe karşı tavrını değiştirmedi. 1974 yılında Arnold Foster ve Benjamin Epstein'in birlikte kaleme aldığı The New Anti-Semitism adlı kitap yayımlandı. Yazarlar, Troçkist Sosyalist İşçi Partisine (SWP) sızan ADL köstebeklerinin varlığını doğruladılar:

"SWP, İsrail karşıtı ve anitsiyonist aşırı solculuğu antisemitizm olarak adlandırıldığında buna güceniyor. Parti içi politikalarının Yahudi aleyhtarı olduğu açıktır (...) Parti sözcüleri her ne kadar konuşmalarında antisemit ifadeler kullanmaktan kaçınıyor olsa da, SWP'nin faaliyetleri ve parti politikası kelimenin tam anlamıyla düşmancadır (...) Yahudiler, tesadüfen siyah olan antisemitler tarafından saldırıya uğradığında, SWP her seferinde, Yahudilere karşı sürdürülen direnişte boy gösteriyor."[22]

ADL yetkililerinin SWP hakkında yaptığı bu yorum oldukça dikkat çekicidir. 1939 yılında New York, Madison Square Garden'da 20 bin Nazi sempatizanı gösteri düzenlediğinde, SWP karşı bir protesto düzenlemek için harekete geçmişti. ADL/Siyonist Locası ne yapıyordu? Nazi Almanyasına ve ABD'deki Nazi faaliyetlerine karşı düzenlenen protesto gösterilerinde yer almayı ret etmişlerdi. Foster ve Epstein'in SWP'yi antisemit olmakla suçlamalarının altında bu politik partinin İsrail'in Filistin politikasını eleştirmesi yatmaktadır. Amerikalı antisiyonist Lenni Brenner'e göre ADL, "Her daim küstah" ödülünü hak etmiştir.[23]

ADL'nin sol karşıtı tutumu, bu örgütün Avrupa'daki aşırı sağ akımlara karşı verdiği tepkiyle ters düşmektedir. Örneğin, ADL Başkanı Abraham Foxman, 2000 yılında aşırı sağ görüşlü Jörg Haider'ın Avusturya'daki yükselişi karşısında susmayı tercih etti.

Her ne kadar Haider'in politik programında antisemitizm öncelikli sırada yer almasa da, Haider, Avusturyalı Nazilerin üzerinde iyi bir izlenim bırakmak adına, Avusturya'nın nasyonal sosyalist geçmişini temize çıkarmaya çalışıyordu. Foxman, Haider'in politik başarısının ardından Avusturya'ya uygulanması planlanan yaptırımlara karşı olduğunu açıkça dile getirdi.[24] Haider'in yabancılara karşı yürüttüğü politika, Foxman üzerinde bir etki bırakmamıştı. Bunun yanı sıra, Haider'in antisemit içerikli söylemleri üzerine yaptığı özür konuşması Foxman için yeterliydi:

> "...En azından söylediklerini izah etmeye çalıştı ve özür diledi. Artık geldiği konumu göz önünde bulundurarak kendisini kanıtlaması için bir fırsat vermeliyiz."[25]

Tüm bunlar içerisinde en dikkat çekici ayrıntı, ADL, BM binasındaki 823 numaralı büroyu Avusturya Birleşmiş Milletler komisyonuna kiralamış olmasıydı. ADL yetkilisi Howie Katz, Haider'in politik başarısının ardından Avusturyalılardan kira talebinde bulunmaktan kaçındı.[26]

Bunun dışında ADL istihbarat teşkilatı ABD'deki Arap kökenli kişi ve örgütleri izlemektedir. 90'lı yılların başında polisin ADL bürolarında yaptığı aramalar sırasında, Araplar hakkında düzenlenmiş çok sayıda dosya ele geçirildi. Daha önce zikredilen ADL ajanı Roy Bullock, Arap Amerikan Ayrımcılık Karşıtı Komite (ADC)'ye sızmayı başardı. Salt ADL adına bilgi toplamakla kalmayarak, ADC'yi de karalamak için çabaladı. Bullock, aşırı sağcı Soykırım İnkârcılarının Sesi komitesi tarafından düzenlenen bir kongre sırasında ADC'nin (Anti Discrimination Commitee, Ayrımcılık Karşıtı Komite) yayımladığı dergileri dağıttı. Dergilerin, Institute for Historical Review binasında bulunduğu ortaya çıkınca ADL, ADC'yi antisemit olmakla suçladı.[27]

Bullock'un Araplar hakkında topladığı bilgiler, ADL'nin arşivlerinde kalmadı. İsrail'de bu bilgiler doğrultusunda Arap kökenli bir Amerikan vatandaşı tutuklandı.[28] Bullock, FBI gibi Amerikan istihbarat örgütleriyle de yakın temas halindeydi. ADL, Amerikan federal polisine bilgi aktarmanın karşılığında

Amerikan hükümetinin arşivlerine giriş sağlayabiliyordu.[29]

ABD'deki ADC gibi Arap örgütleri, ADL'nin yasal olmayan yollardan bilgi toplamasına karşı harekete geçtiler. Birçok örgütün temsilcileri bir araya gelerek, bu 'hayır kurumuna' karşı yasal işlemlere başladı. 1996 yılında görülen davada, ADL'nin ADC'yle bir anlaşmaya varmasına karar verildi. Anlaşma uyarınca, ADL, arşivlediği istihbarat bilgilerini yok edecekti. Bunun yanı sıra, Arap ve Afrika kökenli Amerikalılar, Yahudiler ve diğer azınlıklara arasındaki ilişkileri iyileştirmek adına kurulacak bir fona 25 bin dolar ödemek zorunda kalacaktı.[30]

ADL, dava sonucunda davacıların uğradıkları kişisel zararlar gereğince ödemekle yükümlü bulunduğu tazminatı uzun süre geciktirse de Şubat 2001'de ödedi. ADL arabulucuları gizli bir anlaşma yapmak için çabaladılarsa da dava kamuoyu önünde sonuçlandı.[31]

Quigley Ailesi

ADC ile vardığı anlaşmanın maddelerinden biri uyarınca ADL, dinleme aygıtları kullanarak her türlü bilgi edinme ve istihbarat toplama eylemlerinden vazgeçmeyi taahhüt etmişti. Ancak 2000 Mayıs ayında ADL'nin adı yine böyle bir eylemle gündeme geldi. Örgüt bu kez ağır bir cezaya çarptırıldı.[32] Bununla birlikte ADL, en sıradan çekişmelerin dahi antisemit suçlamalar olarak değerlendirebileceğini göstermiş oldu.

ABD'nin Colorado eyaletinde küçük bir kasaba olan Evergreen'de, birbirlerine komşu, Aronson ve Quigley aileleri arasında başlayan sürtüşmeler kısa sürede karşılıklı suçlamalara dönüştü. Her iki ailenin köpekleri yüzünden başlayan tartışmalar hızla büyüdü. Bayan Aronson, Bay Quigley'nin otomobilini üzerine sürdüğünü iddia etti. Quigley bu iddiayı kabul etmeyerek, aslında Aronson'un, kendi giriş yolunu kasten kapattığını ileri sürdü. Bu tartışmalardan sonra Bay Aronson, günlük polis telsiz konuşmalarını dinlemek üzere kullandığı tarayıcısıyla, Quigley ailesinin telsiz telefonlarıyla yaptıkları konuşmalara tesadüfen kulak misafiri oldu. Aronson, Bayan Quigley'nin yaptı-

ğı bir telefon konuşması sırasında Aronson ailesine yönelik Yahudi aleyhtarı beyanlarda bulunduğuna tanık oldu. Aronsonlar, ciddi olarak değerlendirmek konusunda kuşkuya düştükleri bu 'antisemitizm' karşısında şaşkına dönmüşlerdi. Quigley Ailesi, komşularıyla yaşadıkları sürtüşmelerde, her ne şekilde olursa olsun, antisemitizmin kati suretle rol oynamadığını her fırsatta dile getirdiler. Ancak Aronsonlar böyle düşünmüyordu. Kaydettikleri telefon görüşmelerini bölge polis yetkililerine götürerek, ayrımcılık yaptıkları gerekçesiyle Quigley ailesine karşı suç duyurusunda bulundular. Bununla birlikte ADL bölge şubesiyle de bağlantıya geçtiler. ADL, Quigley ailesini antisemitizmle suçladıkları yıllar sürecek büyük bir kampanya başlatmakta gecikmedi. ADL avukatları, Aronsonlar'a, komşuları Quigley ailesinin telefon görüşmelerini kaydetmelerine devam etmelerini önerdi. Avukatlar, kaydedilen bu telefon görüşmelerini bölge savcılığına delil olarak sunmayı hedefliyordu. Ancak tam bu sırada, Amerikan Kongresinde özel hayata müdahale olarak görülen dinleme operasyonları sonucunda elde edilen konuşma kayıtlarının mahkemede kanıt olarak kullanılmasının önüne geçen yasalar yürürlüğe sokulduğundan, Quigleylere karşı kullanılacak kayıtlar geçersizdi.

Quigley ailesi beş yıl süresince ADL tarafından antisemitizmle suçlanmış olmayı hazmedemedi. Denver şehir mahkemesi görülen dava neticesinde Quigley ailesini haklı bularak, ADL'yi 10.500.000 dolar tazminat ödemeye mahkûm etti.

Ku Klux Klan

Amerikalı gazeteci Scott Thompson'ın "ADL Almanya'da Ku Klux Klan ve Nazi Kaosu Yaratıyor" adlı makalesine göre, ADL salt Arap-Amerikan örgütlere değil aynı zamanda aşırı sağ örgütler arasına da sızmayı başarmıştır. Thompson'ın yazıları, düzenli olarak Amerikalı ekonomist ve politikacı Lyndon LaRouche'un Executive Intelligence Review, Yönetimsel İstihbarat Bülteni (EIR) adlı dergisinde yayımlanmaktadır.[33] LaRouche

dikkat çeken bir şahsiyettir. Her ne kadar bir dönem aşırı solcu görüşleriyle tanınsa da son yirmi yıldır antisemitizm ve aşırı sağ odaklarla kuvvetli bağlar geliştirmiştir. Bu radikal sapmalarından ötürü antisiyonistler de dahil olmak üzere, EIR'de yayımlanan makalelerine gereken güven duyulmamaktadır. Ancak Thompson'un ADL hakkında su yüzüne çıkarttığı gerçeklerin iyi koordine edilmiş yalanlardan ibaret olduğunu söyleyerek ileri gitmiştir. EIR'de dolaşan söylentiler diğer medya yayın organlarında da dile getirilmekte ve Thompson'un ADL bulgularına bu örgütün diğer yayınlarında da rastlanmaktadır.

Scott Thompson, ADL'nin Bilgi Toplama Birimi ajanlarının, Ku Klux Klan'a (KKK) sızdığını anlatırken, ajanların aşırı sağ örgütler hakkında istihbarat toplamakla kalmayarak ırkçı eylemleri de provoke ettiğini iddia etmektedir. Thompson, 70'li yılların başlarında Bilgi Toplama Birimi başkanı Irvın Sual'ın ADL köstebeği ve tahrikçisi James R. Rosenberg'i görevlendirmesi gibi birçok önemli ayrıntıya işarete etmektedir.[34] Thompson'a göre Rosenberg, KKK'yı Renkli Irkların Gelişimi İçin Ulusal Birlik adlı Afrika kökenli Amerikan vatandaşlarının çıkarlarını gözeten kuruluşun binasına bombalı saldırı düzenlemeye teşvik etmiştir.[35] Thompson'ın bu konudaki bilgi kaynağı, Yahudi Savunma Örgütü (JDL)'nin kadın üyesi Ricky'dir. Thompson'ın bilgi kaynağı, 70'li yılların sonunda KKK'ya sızmış olmaktan ötürü kendiyle büyük gurur duyan Rosenberg'i İsrail'deki bir kibutzda tanıdı. Rosenberg, Ricky'nin ifadesine göre, devamlı, Güney Afrika'ya giderek 'zencileri öldürmekten' söz ediyordu.[36]

Thompson, Rosenberg'in Güney Afrika'ya gidip gitmediğinden söz etmiyor ancak daha sonraları tekrar ABD'de ortaya çıktığına işarete diyor. Thompson, Rosenberg'in 1979 yılında ırkçı Christian Defence League üyesiyken Minneapolis'te bir televizyon programına konuk olduğunu belirtiyor. Öte yandan Rosenberg'in o dönemde hâlâ ADL ile bağlantı halinde olduğu konusunda kesin kanıtlar bulunmuyor.[37]

Thompson tarafından ADL köstebeği olarak tanımlanan di-

ğer bir isim Mordechai Levy'di. EIR'de yayımlanan makaleye göre aynı zamanda FBI yetkilisiydi. O dönemde bu Amerikan istihbarat örgütü ADL ile yakın temas halinde olduğundan bu iddia gerçeği yansıtmaktadır. Bugün de ADL ve FBI arasındaki yakın temasın devam ettiği, ADL'nin, ADL on the Frontline bülteninde açıkça görülmektedir. Örneğin bu bültende yer alan haberlere göre 1999 yılında ADL'nin Bilgi Toplama Birimi biriminin başındaki Irwin Sual öldüğünde koltuğunu eski FBI ajanı Neal Herman'a bırakmıştır.[38]

Thompson, Levy'nin Gutman kod adıyla, 16 Şubat 1979 tarihinde KKK'nın Philadelphia'da düzenleyeceği gösteriye izin almak üzere yetkililere başvurduğuna işaret etmektedir. Thompson'a göre Levy bu şekilde hareket ederek bir dönem adına çalıştığı Yahudi Savunma Örgütü ve KKK'yı karşı karşıya getirmeyi planlamıştı.[39] Muhtemelen ADL, bu tür provokasyonlar aracılığıyla KKK'ya karşı duyulan korkuyu tetiklemeyi hedefliyordu. Ancak bu ırkçı kardeşlik örgütünün siyahlara karşı düzenlediği şiddet eylemleri ve açıkça ortaya koydukları antisemitik tavırları böylesine bir tetiklemeye gerek olmadığını ortaya koymaktadır.[40]

Bu yüzden Thompson'ın söz ettiği provokasyonlar ADL'nin, çıkarlarına hizmet etmeyen örgüt ya da odakların itibarını sarsmaktan çok, daha farklı hedeflerin peşinde olduğu izlenimini vermektedir. ADL ajanı Rosenberg'in provokasyonlarının zenci toplumuna yönelik olmasının en gözle görülür nedeni, ABD'deki Afrika kökenli Amerikalılar ve ADL arasında süregelen sorunlu ilişkiden kaynaklanmaktadır.

Bunun yanı sıra ADL'nin zenci toplumuna karşı mesafeli duruşunun da altını çizmek gerekmektedir. Louis Farakhan liderliğindeki İslam Ulusu (Nation of Islam, NOI) gibi militan Siyah Müslümanlar (Black Moslim) hareketi içerisindeki yoğun antisemitizm taraftarlığı açıkça hissedilmektedir. Aşırı İslamcı zenci gruplar örneğin Siyon Protokolleri'ni benimsemişlerdir. ADL tarafından, Farakhan'ın 'Siyahî Hitler' olarak adlandırılmasını

tamamıyla haklı bulmaktadırlar.

Farakhan, ABD'deki Afrika kökenli Amerikalı nüfusun ancak küçük bir bölümünü temsil etmektedir. Ancak ADL'ye göre salt NOI değil, ABD'deki zenci nüfusun büyük bir bölümü antisemit tehdit kaynağı sayılmaktadır. Bu yüzden antisemitizm ya da NOI ile ilintili olmayan çoğu siyahî Amerikan kuruluş ve örgütleri ADL'nin karanlık faaliyetlerine hedef olmaktadır. Örneğin geçmişte ADL, dönemin gözde lideri Martin Luther King'i takibe almış ve hakkında istihbarat dosyaları düzenlemiştir.[41] Öte yandan çok sayıda Amerikalı haham, King'in kampanyasını desteklemekten geri durmamıştır.

Başka Afrika kökenli Amerikan kuruluş ve örgütleri de ADL'nin karalama kampanyasına hedef olmuşlardır. Hedef olarak gösterilmelerinin en büyük nedeni İsrail hakkında yönelttikleri eleştirilerden kaynaklanmaktadır.

Afrika kökenli Amerikalıların, Güney Afrika'daki, apartheid rejiminin kurbanlarıyla dayanışma içerisinde oldukları düşünüldüğünde, İsrail ve Güney Afrika arasındaki askeri işbirliğine olduğu kadar ADL ve Güney Afrikalı ırkçılar arasındaki bağlantıdan dolayı da büyük öfke duymaktadırlar. ADL, öfke dolu bu eleştiriye karşı ancak tek bir gerekçeyi gündeme taşıyabiliyordu: antisemitizm.

14

Yahudi Devletinin Kitle İmha Silahları

Nükleer Tekvin (Başlangıç)

İsrail her ne kadar kuvvetli bir inkâr politikası geliştirmiş olsa da, Yahudi devletinin on yıllardır nükleer silahlar konusunda kat ettiği mesafe bir sır olmaktan çıkmıştır. Bu konu hakkında birçok yayın da bu sırrın ortaya çıkartılmasında önemli rol oynamıştır. Örneğin Amerikalı gazeteci ve yazar Seymour Hersh, The Samson Option adlı kitabında, İsrail devletinin büyük güçlerin burnunun dibinde nükleer silah cephanesi oluşturmak adına giriştiği manipülasyon hareketleri ve yanıltma politikasına dair çarpıcı gerçekleri dile getirmiştir.

İsrail'in atom bombası araştırma ve geliştirme faaliyetleri 50'li yılların başından itibaren hız kazanmıştır. Yahudi devleti liderleri, Nagasaki ve Hiroşima'da yaşanan felaketlerin yoğun etkisi altında kalmışlardır. Ben Gurion, böylesine bir silahın geliştirilmesi fikrini, olası bir ikinci soykırım tehlikesine karşı alınabilecek en etkin önlem olarak görüyordu. İsrailli liderler olası bir ikinci soykırım korkusunu, II. Dünya Savaşı sırasında soykırımdan sorumlu olanlara doğru değil de Yahudi devleti karşıtlarına yansıtmayı seçtiler. İsrailli strateji uzmanları, Arap ülkeleri ve komünist Doğu bloğu ülkelerini 'Yahudi bombasının' nihai hedefi olarak belirlediler.

Başlangıçta İsrail'de nükleer projenin uygulanması sürecinde bir takım aksaklıklar yaşandı. Gurion, Yahudi devletinin,

ABD atom şemsiyesi altına alınması yönünde Amerikan politikasında değişikliğe gidilmesi için yoğun çaba harcadıysa da, başarılı olamadı. Beyaz Saray, İsrail'in nükleer silah bulundurmasının, Ortadoğu'da nükleer anlamda bir kızışmaya neden olacağı endişesi taşıyordu. Bunun üzerine İsrail hükümeti, kendi atom programlarını hayata geçirmek üzere harekete geçti. Bunun için daha önceden bir adım atılmış, İsrail, Rehovoth'da bir nükleer araştırma merkezi kurmuştu. Araştırma merkezi adını başbakan olmadan önce mesleği kimyagerlik olan, eski WZO lideri Chaim Weizmann'dan alıyordu.

İngiliz Siyonist ve banker Victor Rotschild, İsrail'de ilk nükleer silah geliştirme projelerinin hayata geçirilmesinde önemli rol oynadı. Gizli yollardan Weizmann Enstitüsü için nükleer konularda bilgi ve doküman elde etti. Hiroşima ve Nagasaki'ye atılan atom bombaların üretildiği Los Alamos'taki Amerikan nükleer araştırma merkeziyle olduğu kadar İngiliz nükleer uzmanlarıyla da yoğun temas halindeydi.[1] Bu sırada Danimarkalı nükleer fizik uzmanı Niels Bohr, nükleer fizik teknolojisi üzerindeki tüm sır perdesinin kaldırılması gerektiğine yönelik uluslararası bir kampanyaya imza attı. Washington buna karşı çıktı. Ancak bilimsel çevreler bu öneriyi sonuna kadar destekleme kararı aldı. Böylece Rotschild'in temas halinde olduğu İngiliz araştırma uzmanları ve Albert Einstein tarafından da bu öneri benimsendi.[2] İngiliz filozof Bertrand Russel de nükleer araştırmalara yönelik bilgilerin tamamıyla şeffaf bırakılmasına yönelik kampanyanın ateşli savunucularından biriydi. 1955 yılında Rotschild, Bertrand Russel'e bir mektubunda şöyle yazıyordu:

> "Sevgili Russel,
>
> "Son radyo programında üzerinde durduğunuz Trinity hidrojen bombasıyla ilgili, daha etraflıca bilgiye ulaşabileceğim herhangi bir kaynak önerebilir misiniz?
>
> "Saygılarımla, Rotschild."[3]

Proje, İsrail hükümetinin bütçesi için ağır geldiğinden dolayı, İsrail'de üzerinde çalışılan atom bombasının finansmanı

farklı yollardan sağlanıyordu. Bu yüzden İsrail hükümet yetkilileri çalışmalarını sonsuz gizlilik içinde sürdürüyordu. Politikacı Shimon Peres, varlıklı Siyonist Yahudilerin kapısını çalarak 'özel silah' programı adını verdiği proje için finansal destek sağlıyordu.[4] Bu finansörler arasında Victor Rotschild'in sülalesinden Fransız banker Edmond de Rotschild de bulunuyordu.

Fransa, Güney Afrika ve Almanya ile Nükleer İşbirliği

İsrail, 50'li yılların başlarında Fransa'yla nükleer işbirliği için masaya oturdu. 1952 yılında Nasır'ın, Süveyş Kanalı'nı devletleştirmek için harekete geçmesi, İsrail ve Fransa'nın işbirliği yapmasına neden oldu. Kanalın hisse çoğunluğunu ellerinde tutan İngiltere ve Fransa, Nasır'ın hareketi karşısında büyük öfkeye kapıldılar. İsrail, bu iki Avrupa ülkesine, Mısır'a karşı birlikte savaş ilan etmeyi önerdi. Bu sırada İsrail, uzun süredir, Tiran Boğazı'nı ablukaya alarak İsrail gemilerinin Eilat limanına giden deniz yolunu kapatması üzerine Mısır'a karşı askeri bir harekât planlamaktaydı.

Mısır'a karşı yürütülen askeri operasyon, 29 Ekim 1956 tarihinde başladı. Birkaç gün gibi kısa bir süre içerisinde Fransız ve İngiliz birlikleri Süveyş kanalını ele geçirdi. Sovyetler Birliği, Mısır'ı desteklediğini ilan ettiği 7 Kasım günü, Fransız ve İngiliz birliklerinin ortak harekâtı son buldu. Amerikan başkanı Eisenhower, İsrail'in, Mısır'a karşı yürütülen askeri harekâtta yer almış olmasını önemsemedi. Ancak işin içine Sovyetler Birliği de karıştığında, Birleşmiş Milletler tarafından alınan karar aracılığıyla, İngiliz, Fransız ve İsrail birliklerinin zorla geri çekilmelerini sağladı.[5]

Mısır'a karşı başlatılan harekâttan altı hafta öncesinde Gurion, Fransa hükümetine nükleer işbirliğine gidilmesi yönünde gerekli şartların oluşturulmasını sağladı. 1949 yılından beri İsrailli bir grup bilim adamının, Fransa, Saclay'daki nükleer reaktöründe çalışıyor olmasını değerlendirmek isteyen İsrail başbakanı, bu konuya ilişkin daha önce gerçekleştirilmiş olan görüşme-

leri yeniden masaya yatırmak ve olanakların geliştirilmesi yönünde hareket etmek istiyordu.[6] Bununla birlikte İsrail, Fransa'dan bir reaktör satın almayı planlıyordu. Fransız başbakanı Guy Mollet, bu teklifi değerlendirmeye almıştı. Mollet'in ardından, Bourgs-Monoury ve Felix Gaillard hükümetleri de iki ülke arasındaki işbirliği yönünde mutabık kaldılar.

Fransız nükleer enerji komisyonu, İsrail'in, iddia ettiği üzere nükleer enerjiyi kullanmayı planlamadıklarını ve nükleer silah üretme peşinde olduklarının farkındaydı. İsrail, nükleer silah üretimi tehdidini savurarak, ABD'den nükleer korunma talebinde bulunmayı umuyordu.[7]

Fransa tarafından sevkıyatı sağlanan nükleer reaktör 1963 yılında, Necef Çölü kıyısındaki Berşeba kentine 70 km. uzaklıktaki Dimona'da faaliyete geçirildi. Reaktör yumuşatılmış ağır su ve uranyum prensibiyle çalışıyor ve 24 ila 26 megawat'lık bir enerji açığa çıkıyordu. İsrail dışındaki uzmanlar açığa çıkan enerjinin, İsrail'in plütonyum üretimi gerçekleştirdiğinin bir ispatı olarak kabul ediyordu.[8] Daha sonraları Dimona'daki teknisyenler, reaktörün 150 megawatt'lık bir enerji üretebilecek kapasiteye getirmeyi başardılar.

İsrail'deki nükleer araştırma faaliyetleri 60'lı yıllarda, Dimona'da nükleer silah üreten ve tam zamanlı çalışan plantasyon dışında, bir Fransız firması olan Saint-Gorbain'in de katkılarıyla kurulan diğer bir fabrikada da plütonyum üretimine geçildi.[9]

Dünyanın dikkatini daha fazla üzerine çekmek istemeyen İsrail, nükleer faaliyetlerini büyük bir bölümünü yeraltında sürdürmeye karar verdi.[10] De Gaulle, 50'li yılların sonlarında Fransa'nın, İsrail'de yürütülen nükleer projelere dair endişelerini dile getirmeye başladı. Her ne kadar Ben Gurion, De Gaulle'e nükleer bir silah cephanesi oluşturma fikri taşımadıkları yönünde fikir beyan ettiyse de, Fransız cumhurbaşkanını ikna edemedi. De Gaulle tarihe, Ortadoğu'da bir nükleer devletin kurulmasına olanak sağlayan Fransız lider olarak geçmek istemiyordu. Şayet Fransız nükleer enerji komisyonu, İsraillilerin gerçek ni-

yeti konusunda De Gaulle'ü aydınlatmış olsaydı, muhtemelen Fransız cumhurbaşkanı, İsrail'le girişilen işbirliğini sona erdirebilirdi. Ancak politikaya dönüş yaptığı 1958 yılında bu konu hakkında bilgi sahibi değildi.[11] Bir araştırma komisyonu oluşturmak suretiyle karalı adımlar izleyerek, İsrail'den Dimona'daki nükleer reaktörün varlığını dünyaya ilan etmeleri konusunda ısrarlı bir tavır sergilemeye başladı. O dönemde resmi kayıtlarda Dimona, tekstil fabrikası ve ziraat enstitüsü olarak geçiyordu.[12]

Fransız teknisyen ve girişimci şirketler, 1966 yılında Fransız gizli servisi, İsrail Gizli Servisi MOSSAD ve OAS (aşırı sağcı Fransız Cezayirliler) arasındaki bağlantıyı ortaya çıkarana kadar Dimona'da faal olarak çalışmaya devam ettiler.

Öte yandan İsrail, Batı Almanya'yla nükleer işbirliğini güçlendirmeye başladı. 50'li yılların başlarında Almanya Federal Cumhuriyeti ile ilişkilerini canlandıran İsrail, bu yeni dönemde işbirliğini nükleer platforma taşımayı hedefliyordu. Almanya Federal Cumhuriyeti ile mevcut işbirliğinin temelinde tazminat ödenmesi ve silah ticareti yatıyordu. Ancak 50'li yılların sonunda bu işbirliği askeri/ bilimsel bir tanım kazandı. Bunu izleyen dönemde Almanya'daki Max Planck Enstitüsü ve İsrail'deki Weizmann Fizik Enstitüsü arasında işbirliğinin temelleri atıldı. Alman şansölyesi Adenauer, 1963 yılında Yahudi devletini ziyarete ederek, Minerva olarak adlandırılan İsrail ve Batı Almanya arasındaki ortak bilimsel projeyi hayata geçirdi.[13]

İsrail hükümeti, II. Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanyasında Hitler'in 'gizli silahı' olarak bilinen atom bombası üzerinde çalışan çok sayıda Alman nükleer fizik uzmanını ülkeye davet etti. Savaş sonrasında Alman nükleer fizikçiler, çalışmalarını artık Almanya Federal Cumhuriyeti bayrağı altında rahatlıkla sürdürebiliyorlardı.[14] Savaş sırasında, Almanya'da nükleer hızlandırıcı 'zyklotron' üzerinde çalışmış olan Wolfgang Gentner de İsrail'e davet edilen bilim adamlarından biriydi.[15] Savaş sonrasında Gentner'le birlikte on üç bilim adamı müttefiklerin talimatı doğrultusunda Heidelberg Üniversitesini yeniden yapılan-

dırma görevini üstlendi. Gentner 1958 yılında Max Planck Enstitüsü başkanlığına atandı. Bir yıl sonra Gentner, bu sıfatla İsrail Rehovoth'daki Weizman Enstitüsü'nü ziyaret etti.[16]

1964 yılında bir Alman hükümet sözcüsü Almanya Federal Cumhuriyeti ve İsrail'in uzun yıllardır nükleer araştırmalar konusunda işbirliği yaptığını açıkladı. Bununla birlikte söz konusu nükleer işbirliğin tamamıyla barış yanlısı olduğunun da altını çizdi. Ancak nükleer araştırma alanında barış yanlısı tutum ve askeri hassasiyet arsındaki ince çizginin varlılığı unutulmamalıdır. Öte yandan bir nükleer reaktörün nükleer silah için gerekli enerjiyi ürettiği de göz önüne alınmalıdır. Aynı dönemde Frankfurter Rundschau gazetesinin verdiği bir habere göre İsrail, Almanya Federal Cumhuriyeti ile yürüttüğü işbirliği sayesinde çok yakın bir zaman içerisinde atom bombası üretebilecek aşamaya gelmiştir.[17]

Başlangıçta İsrail iddiaları yalanlamakla yetindi. Dönemin İsrail Bilim ve Araştırma bakanı Abba Eban, Alman nükleer uzmanlarının İsrail'de nükleer araştırmalar yürüttüğünü yalanladı. Ancak İsrail parlamentosu'nun, Gentner'in İsrail'i ziyaretini konu alan soru önergesinin üzerine hükümet açıklama yapmak zorunda kaldı. Hükümet yaptığı açıklamanın ardından Gentner ve Max Planck Enstitüsü ile yürütülen işbirliğinin üzerindeki sır perdesini kaldırdı. 1965 yılında Weizmann Enstitüsü, Gentner'e 'onursal başkanlık' unvanını verdi.[18]

İsrail kendi toprakları üzerinde nükleer denemeler gerçekleştiremediğinden ötürü Fransa'yla yürüttüğü nükleer işbirliğinin de sonu gelmişti. Bunun üzerine İsrail 60'lı yılların ortalarında yeni bir partner arayışına girdi. Yeni partner olarak, daha önce nükleer silahlarla deneyimi olan Güney Afrika'ya yöneldi.[19] İki ülkenin nükleer alanda yürüttükleri işbirliğine dair haberler ilk olarak 1967 yılında, bir Fransız nükleer fizik uzmanının Johannessburg'da karşılaştığı İsrailli meslektaşlarıyla yaptığı görüşme sonrasında su yüzüne çıktı.[20] Bir yıl sonra, İsrail atom bombasının babası Ernst Bergmann, Güney Afrika'yı ziyareti sırasında, İsrail'in yeni partneriyle yürüttüğü işbirliğini şöyle savunuyordu:

"Müşterek sorunlarımızı aşağıdaki gibi çözme yoluna gidebiliriz. Sizin olduğu kadar bizim de etrafımızda konuşup uzlaşabildiğimiz ya da yakın bir gelecekte konuşup uzlaşabileceğimiz komşular bulunmamakta. O zaman bırakın da biz birbirimizle konuşup uzlaşalım"[21]

Güney Afrika'da uranyum ve diğer stratejik önem arz eden maden cevherleri bol miktarda bulunuyordu. Bununla birlikte ülkede nükleer araştırmalar uzun süredir yapılmaktaydı. 60'lı yıllarda ABD'nin Güney Afrika'ya bir nükleer reaktör satmasının ardından Güney Afrikalılar reaktörün bir kopyasını üretmekte zaman kaybetmediler. Bunun dışında Güney Afrika, nükleer silah üretiminde büyük rol oynayan uranyumu zenginleştirmek için de bir fabrika inşa etti.[22] Tek eksiklik, teknik bilgi açısından yaşanıyordu. İsrail'in bu teknik bilgi eksikliğini kapatmak için son derece hevesli hareket etmesi salt Güney Afrika'nın dünyanın ikinci en büyük uranyum üreten ülke konumunda olmasından kaynaklamıyordu. İsrailliler için Güney Afrika ilk etapta, nükleer silahlarını rahatlıkla deneyebileceği bir test alanı olması açısından büyük önem taşıyordu. 1974 yılında Güney Afrika'nın Pretoria kentini ziyaret eden İsrail Savunma bakanı Moshe Dayan, ortak bir nükleer deneme gerçekleştirileceğinin haberini vermesinin üzerine Shimon Peres gerekli görüşmeleri tamamladı.[23] Peres, daha sonra Güney Afrika başbakanı John Vorster'la bir araya gelerek ortak gerçekleştirecek bir dizi nükleer deneme için de söz aldı. Bu anlaşma ilk olarak 1977 yılında yürürlüğe kondu. Ancak, Sovyetler Birliği, Kalahari Çölü'nde yeraltında gerçekleştirilecek bir nükleer denemenin hazırlıklarından haberdardı.[24] Kısa bir süre içerisinde bir Amerikan uydusu Güney Afrika'nın nükleer silah deneme hazırlıkları içerisinde olduğunu saptadı. Amerikan istihbarat teşkilatı CIA, test alanındaki İsrailli teknik ekibin varlığını ortaya çıkardı.[25] Sonuç olarak nükleer deneme, Sovyet lideri Brejnev ve ABD başkanı Carter'ın ortak müdahaleleri sonucunda gerçekleştirilemedi... Ancak yine de bu, Güney Afrika ve İsrail'in ortak nükleer silah deneme girişimlerinin sonu anlamına gelmemekle birlikte, aksi-

ne bu girişimlerin giderek daha da gizli kapaklı eylemlere dönüşmesine neden oldu. 1979 yılının eylül ayında bir Amerikan uydusu, Güney Afrika'nın 2400 km. güneydoğusunda farklı iki büyük ışık huzmesi saptadı. Uzmanlar, bu ışık huzmelerinin, yüksek hava katmanlarında açığa çıkan nükleer silahların infilak etmesi sonucunda ortaya çıkan görüntüler olduğu konusunda fikir birliğine vardılar.[26] ABD, şüphelerini Güney Afrika ve İsrail üzerinde yoğunlaştırdıysa da, her iki ülke de derhal inkâr etti. Ancak 1998 yılında İsrail Savunma bakanı yardımcısı Aziz Pahad, 1979 yılında saptanan ışık huzmelerinin, İsrail/Güney Afrika ortaklığında gerçekleştirilen bir nükleer deneme sırasında ortaya çıktığını itiraf etti.[27]

Güney Afrika'da oluşturulması planlanan nükleer cephaneliğin önündeki en büyük engel, Apartheid'ın sona ermesiyle devreye girdi. Mevcut nükleer silahlar da etkisiz hale getirilerek, Yahudi devletiyle var olan bütün ortak ilişkiler de sona erdirildi.

Amerikan Başkanlarının İtirazları

De Gaulle gibi Kennedy de barış yanlısı bir nükleer denemenin, neden İsrail Savunma bakanlığının desteği altında gerçekleşmesi gerektiğine anlam veremiyordu. Verdiği demeçlerde İsrail hükümetine yönelttiği eleştiri oklarıyla, kendinden önceki Eisenhower'ın politikasından farklı bir üslup sergiliyordu. Eisenhower döneminde, ABD, İsrail'e bir araştırma reaktörü sevkıyatını gerçekleştirmişti. Bu araştırma reaktörü Tel Aviv yakınlarında, Soreq'te aktive edilmişti. Önemli bir ayrıntı, bu reaktörün %90 oranında zenginleştirilmiş uranyumla çalışıyor olması, dolayısıyla Amerikalıların, gerçekte İsrail'in rahatlıkla bir nükleer silah üretebileceğinin bilincinde olmasıydı.[28] Ancak Eisenhower'ın aksine Kennedy, ABD ve İsrail arasında olası herhangi bir nükleer ilişkinin tamamıyla karşısındaydı. Barış yanlısı olduğunu iddia eden İsrail hakkında yoğun şüpheleri vardı ve bu konunun iyiden iyiye araştırılması için komisyonlar görevlendirdi.

Ben Gurion, Dimona'ya yönelik yürütülen soruşturmalara karşı itirazlarını dile getiriyordu. Gerekçe olarak Yahudi devletinin uluslararası kontrole tabi tutulmaması gerektiğini öne sürüyordu. Ancak Amerikan başkanının, araştırma komisyonunun görevini yerine getirmesi hususunda ısrarcı tutum sergilemesi karşısında Ben Gurion daha fazla direnemedi. Ancak bu arada kurnaz davranarak Dimona'daki nükleer reaktörde ikinci bir kontrol bölgesi inşa ettirerek, İsrail'in atom silahları üretiminde kullanılan maddelere sahip olduğu iddialarının ortaya çıkarılmasını zorlaştırdı. Nükleer silah üretiminde kullanılan kimyevi madde üretim sahası dikkatli bir şekilde kamufle edilmişti.[29]

Kennedy tam anlamıyla ikna olmamıştı ve Ben Gurion üzerinde baskı uygulamaya devam ediyordu. Oldukça genç olan Kennedy, kendisinden yaşça büyük Gurion'u köşeye sıkıştırıyordu. Bunun dışında İsrail, ABD kanadından bu ölçüde engellemelerle karşılaşmayı beklemiyordu. 12. Bölümde değinildiği üzere, Kennedy seçim kampanyası sırasında, Amerikalı Siyonistlerden hatırı sayılır ölçüde bir maddi destek elde etmiş; maddi destek sağlayan Amerikalı Siyonistler, başkanın bundan böyle İsrail politikasını bütünüyle benimsediği sonucuna varmışlardı. Alışkanlıkları gereğince İsrail hükümeti şimdi Kennedy'yi antisemitizmle suçluyorlar ve Kennedy'nin babası Joseph Kennedy'nin antisemitik görüşlerini her seferinde gündeme getirmekten kaçınmıyorlardı. Her ne kadar Joseph Kennedy için aynısını söylemek olası değilse de Başkan Kennedy'nin antisemit olmadığı açıkça ortadaydı. Kennedy'nin yakın dostu, Amerikalı yazar Gore Vidal de antisemit iddialarını yalanlamaktadır.[30]

Yine de Ben Gurion, Kennedy'yle birlikte İsrail'e, nelerin uluslararası denetime tabi tutulup tutulmayacağına karar verebilme yetkisini tanıyan bir anlaşmaya imza atmayı başardı. Ancak Kennedy, ABD'deki İsrail yanlısı lobinin tam desteğine gereksinim duyduğu Domuzlar Körfezi fiyaskosu sonrasında bu anlaşmayı yapmak zorunda kalmıştı.[31] Varılan bu anlaşma bugün de İsrailli liderlerin lehinde işlemekte ve geçerliliğini korumak-

tadır. Ancak diğer konularda Kennedy İsrail için sorun teşkil etmeye devam etti. Kennedy, yeni İsrail başbakanı Levi Eshkol'un İsrail'in, hedeflerini 660 km'lik bir mesafeden vurabilmesine olanak sağlayan Jericho I roketinin geliştirilmesi projesini şiddetli bir dille eleştirdi. İsrail savunma sanayi bütçesine yapılan Amerikan yardımını durdurmakla tehdit ederek aksi yönde hareket edilmesinin önüne geçti.[32] Özetle: Kennedy'nin 22 Aralık 1963 tarihinde suikasta kurban gitmiş olması İsrail'deki iktidar seçkinlerinde derin bir rahatlamaya neden olmuştur. Lyndon B. Johnson başlangıçta, Kennedy'nin politikasını izlemeye çabalamıştır. Yahudi devletine düzenlenen kontrolleri sıkı sıkıya takip etmiş, ancak ilerleyen zaman içerisinde İsrail atom bombasına yönelik ilgisini kaybederek, Amerikan baskısını tamamıyla geri çekmiştir. 60'lı yılların ortalarında Johnson, denetleme ekiplerinin gerçekleştirdiği kontroller sonucunda İsrail'de atom bombası üretildiğine dair herhangi bir kanıta rastlanmadığını açıklamıştır.[33] Yine de İsrail'in nükleer politikası, ABD ve İsrail arasında itilaflı doğasını günümüzde halen korumaktadır. Baba George Bush da, iktidarı döneminde İsrail'in nükleer cephaneliğini kontrol altında tutmak gerektiğini sıklıkla ifade etmiş ve İsrail'de büyük tepkilere neden olmuştur. 1992 yılında İsrail'de yayımlanan Ha'aretz gazetesinde Uzi Benziman imzalı makalede, söz konusu İsrail'in nükleer silahları olduğunda verilen tepkinin boyutları dile getiriliyor:

> "İsrail Devleti iktidar seçkinlerinin, Bush'un fikir ve önerilerine verdikleri tepki şüphesiz sürpriz olmaktan bir hayli uzaktır. Bush her seferinde bizi en zayıf noktamızdan vurmaktadır. Nükleer silahlanmanın önüne geçilmesi gerektiğini önerdiğinde, bize ait olan son şeyi yani ruhumuzu bizden çalmaya çalışıyor olduğu yönünde yorumlar yapılıyor. Karadan karaya uzun menzilli füze yerleştirilmesini yasaklama önerisiyle çıkageldiğindeyse varlığımızı tehdit ediyormuşçasına bir izlenim oluşuyor."[34]

Sır Perdesinin Kaldırılması

İsrail'in nükleer cephaneliğinin üzerindeki sır perdesi 1985 yılında tamamıyla kaldırıldı. Aynı yıl İngiliz The Sunday Times gazetesi Dimona'daki nükleer faaliyetleri resmeden ayrıntılı fotoğraflar yayımladı. Fotoğraflar, bir dönem nükleer santralde görev yapan İsrail uyruklu Mordechai Vanunu tarafından çekilmişti. Aralarında ünlü nükleer fizik profesörü Frank Barnaby'nin de bulunduğu bağımsız uzmanların görüşleri, İsrail'in rahatlıkla, bir hidrojen bombası üretecek kapasitede olduğunu yönündeydi.[35]

Vanunu'nun İsrail'in nükleer cephaneliğinin varlığını tüm dünyaya ilan etmesine yol açan sebeplerin başında İsrail'in Filistinlilere karşı yürüttüğü acımasız politika gelmekteydi. Ancak Vanunu, daha sonra yaptıklarının faturasını ağır ödeyecekti. 1986 yılında bir MOSSAD ajanı, Londra'dan Vanunu'yu kaçırarak, İsrailli ajanlar tarafından derhal tutuklandığı Roma'ya getirdi. İsrail'de mahkemeye çıkartılarak 18 yıl hücre hapis cezasına çarptırıldı.[36] Vanunu davasıyla birlikte, İsrail'in başka ülkelere nükleer bilgi naklettiği de ortaya çıktı. İsrail'in, neden nükleer silahların yayılmasının önlenmesi antlaşmasına taraf olmaya yanaşmadığı 1998 yılında Hindistan'daki nükleer denemelerde bir kez daha açığa çıktı. İsrail ve Hindistan arasındaki askeri nükleer işbirliği dünya kamuoyunun gözleri önüne serildi. İngiliz basını bu işbirliği karşısında sessizliğini korudu. İsrail medyasında, Hindistan'da yürütülen nükleer silah programının başkanı A. P. J. Abdul Kalam'ın 1996 ve 1997 yıllarında İsrail Devletine yaptığı ziyaretlerin haberleri geniş ölçüde yankı uyandırdı.[37]

İsrail ve Hindistan, kökten dinci Müslüman ülkelerden büyük endişe duymaktadırlar. Hindistan, özellikle Pakistan'a karşı büyük korku duymakta ve nükleer silah programını belirlerken bu ülkeyi hedeflemiştir. Öte yandan Pakistan, İsrail'in nükleer silah projesinde hedef ülkelerden biridir. (Bununla birlikte İsrail'in nükleer roketleri, Arap başkentlerine, Körfez bölgesindeki kimi noktalara ve bazı eski Sovyet cumhuriyetlerindeki nükleer

üslere doğru yönlendirilmiştir).[38]

1983 yılında dönemin Savunma bakanı Ariel Şaron, Pakistan'daki nükleer yerleşim birimlerine yok etmeye yönelik bir hücum saldırısı düzenlemeyi önerdi. Şaron, Hindistan'ın üs olarak eylem planına katkıda bulunması halinde askeri ve lojistik desteği karşılayacağını ifade etti. Ancak, Hindistan bu öneriye sıcak bakmadı. Buna karşın 1992 yılında Ha'aretz gazetesinde Yoav Karni'nin 'Eski İsrail yöntemleri' başlığıyla yayımlanan makalesine göre, Hindistan, daha sonraları fikrini değiştirdi.[39]

Pakistan'ın da İsrail'den endişe duymasına neden oluşturan etkenler vardı. Yahudi devleti, diğer devletlerin nükleer silahlanmaya olan tutkularını başlamadan bitirmek konusundaki kararlılığını uzun süre önce ilan etmişti. Bu konudaki kararlılığını göstermek için, İsrail savaş uçakları, 1980 yılında Irak'ın Osirak yakınlarındaki nükleer reaktörünü bombaladı.[40] Bu olay üzerine, Pakistanlı yetkililer kendi hava sahalarında 27 Mayıs 1998 tarihinde iki F-16 savaş uçağının radarlara yakalanmasının ardından büyük panik yaşadılar. Bunun üzerine 23 Aralık 1998 tarihinde İsrail'de Yediot Ahronot gazetesinde, Pakistan'da yayımlanan ancak kaynak gösterilmeyen bir gazete haberinden yapılan alıntıya göre, kısa bir süre önce bu ülkenin kara sularında, Pakistan'ın nükleer tesislerini gözetleyen bir İsrail gemisi batırılmıştı. Yediot Ahronot gazetesinden Itamar Eichner'in haberine göre İsrail'e ait bir denizaltı, kurtarma operasyonunu üstlenmek zorunda kalmıştı.[41]

Vanunu'nun ortaya çıkardığı gerçekler ve Hindistan'daki nükleer denemelerle ilgili yayılan haberler sayesinde İsrail hükümeti nükleer silah cephaneliği konusunda yürüttüğü yalanlama politikasını daha fazla sürdüremedi. Shimon Peres bir açıklama yaparak bu gerçeği kabullendi.[42] Peres, elbette ne söylediğinin farkındaydı zira daha önce de belirtildiği üzere, henüz İsrail'in yürüttüğü nükleer program emekleme aşamasındayken Peres, kontrolü elinde tutuyordu. Peres'e göre, İsrail'in nükleer silahlanması, müzakere argümanlarından birini oluşturuyordu ancak bu ifadesiyle birlikte asıl gerçek ortaya çıkmıştı.

İsrail Biyolojik Araştırma Kurumu

İsrail, nükleer silahların yanı sıra biyolojik ve kimyasal silahlar konusunda da alt yapı çalışmalarına hız vermiştir. Bu bağlamda Tel Aviv yakınlarındaki Ness Ziona'da İsrail Biyolojik Araştırma Enstitüsü (IIBR) ön plana çıkmaktadır. Sıkı güvenlik önlemleri ve basın sansürü uygulandığı için bu laboratuvar hakkında çok az şey bilinmektedir. İnsan hakları savunucusu İsrael Shahak'ın İsrail'deki kimyasal ve biyolojik silahlar hakkında bu kitabın yazarına yolladığı faks metninden yapılan alıntıda şunlar yazmaktadır:

> "...Ness Ziona'ya ilişkin olarak sıkı bir basın sansürü uygulanmaktadır. Size bu kurumda yaşanan hiçbir şeyin beni şaşırtmayacağını ve İsrail'in bu bölgede büyük miktarda kimyasal ve biyolojik silah stokladığını söylemek isterim."[43]

İsrail'de yaşayan diğer bir antisiyonist, Israel Shamir'e göre de, Ness Ziona'ya dair hakikat 'Nüremberg duruşmalarının bir tekrarı' yaşandığında ancak o zaman gün ışığına çıkartılabilir. 1952 yılında kurulan IIBR, dikenli tellerle çevrili yüksek duvarların ardında, 200'ü bilim adamı ve teknik araştırma görevlisi olmak üzere toplam 300 çalışanıyla büyük gizlilik içerisinde varlığını sürdürmektedir.[44] Resmi kaynaklara göre IIBR, kimyasal ve biyolojik silahları tanıma ve tespit yöntemlerini geliştirmek üzere İsrail Savunma Bakanlığı'na bağlı bir kurum olarak hizmet vermektedir. Ancak bu kurum, İsrail hükümetinin ifadesine göre kimyasal ve biyolojik silahların üretiminde kati suretle bir rol oynamamaktadır. Ancak Jane's Foreign Report dergisi ve görüş bildiren diğer bağımsız uzmanlara göre, IIBR, İsrail'in kimyasal savaş hazırlıklarını sürdürdüğü bir merkezdir.[45] Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi yetkilisi A. H. Cordesman, İsrail'in aynı zamanda biyolojik silah 'üretim kapasitesi'ne de sahip olduğunun altını çizmektedir.[46]

IIBR'ye karşı, İsrail'de de özellikle Ness Ziona cıvarında yaşayan halk arasında büyük bir korku yaşanmaktadır. Bu meşhur

laboratuvarda yaşanan ve birçok kereler ölümle sonuçlanan olaylar zincirinin ardından duyulan korku yersiz değildir. 1998 yılında Ness Ziona belediye başkanı Joseph Shvo, araştırma merkezinde yaşanacak olası bir felaketin, Tel Aviv'i de etkisi altına alacağına dair duyduğu endişeyi dile getirmiştir.[47] Bunun üzerine IIBR'ın bulunduğu bölgeden farklı bir yere taşınması konusunda çalışmalar başlatmıştır.

Hollanda'da IIBR'nin adı, 90'lı yılların sonunda parlamentoda, 1992 yılında Amsterdam'ın Bijlmer bölgesinde meydana gelen uçak kazasıyla anılmaya başlandı. LY-1862 seri numaralı uçağın yük taşıma belgelerine göre, uçaktaki kargo yükünün büyük bir bölümünün alıcısı IIBR olarak görünmekteydi. IIBR'ye ait kargo yükünün içeriği, sarin adlı zehirli gazın imalatında kullanılan dört maddenin üçünden oluşmaktaydı. İsrailli hükümet sözcüsü Aviv Bushinsky'nin yaptığı açıklamaya göre bu maddeler, IIBR'nin gaz maskesi testleri ve kimyasal silah tespit yöntemlerini geliştirme çalışmaları sırasında kullanılmak üzere sipariş edilmişti. Ancak OPCW (Den Haag'daki kimyasal silahların yaygınlaştırılmasını önlemeye yönelik BM kuruluşu) yetkilisi John Manley, sipariş edilen maddelerin söz konusu işlemlerin yapılmasında kullanılması gereken miktarın çok üzerinde olduğuna dikkat çekiyordu.[48] Öte yandan, dönemin Hollanda başbakanı Ruud Lubbers, parlamentoda aynı maddelerin daha önce de IIBR'ye gönderildiğini açıkladı. Söz konusu maddelerin ABD, Morrisville'deki tedarikçisi Solkatronic Chemicals firmasının hissedarı olmasından dolayı Lubbers bu bilgiyi kolaylıkla edinmişti.[49] Atlantiğin öbür kıyısında, Solkatronic Chemicals firma yetkilisi John Swansiger ise, IIBR'nin söz konusu maddeleri kati suretle gaz maskesi testlerinde kullanmadığını doğruladı.[50]

Marcus Klinberg ve "Etnik Bomba"

1998 yılının Kasım ayında, İngiliz The Sunday Times gazetesinde Ortadoğu muhabirleri Uzi Mihnaimi ve Maria Colvin imzalı IIBR'nin geliştirdiği 'etnik bomba' haberi dikkat çeki-

yordu. Gazete, ismini vermek istemeyen bir IIBR çalışanının ifadelerine yer veriyordu. IIBR çalışanının anlattıklarına göre IIBR, Arap ve Yahudilerin DNA yapılarındaki farklılıkları belirlemek suretiyle bir mikrop üretecek ve İsrail'de salt Arapları pençesi altına alacak salgın bir hastalık yaymaya başlayacaktı. Bu haber ardından yoğun tepki çekmeye başladı. İngiliz The Sunday Times gazetesi, İsrail parlamentosu üyesi Dedi Zucker'in ifadesine yer verdi:

> "Ahlaki açıdan, tarihimizi, gelenek ve göreneklerimizi ve kendi deneyimlerimizi ele alarak konuştuğumuzda böylesine bir silah hunharcadır ve kati suretle var olmamalıdır."

Öte yandan etnik bombanın uygulanabilirliği de oldukça şüpheliydi. Uzmanlara göre aynı Sami ırkından gelen Yahudi ve Arapların genetik yapılarındaki farklılığın yok denecek kadar az olmasından dolayı, bu farklılığı temel alarak bir etnik bombanın geliştirilmesi de mümkün değildi. Arap kökenli Yahudi nüfusun da böyle bir silahın kullanımı sonrasında kurbanlar arasında yer alacağına şüphe yoktu.

İsrail'in etnik bombası haberinin kaynağı bilinmiyorken, Ha'aretz gazetesi yazarları Ronen Bergman ve Şaron Gal, oldukça ilginç bir hikâye metniyle karşı karşıya geldiler. İsrail yapımı genetik bir silaha ait söylentinin kaynağı, Doron Stanitsky adlı bir şahsın yazdığı hikâyeye dayanıyordu. Tel Aviv Üniversitesi'nde doçent olarak görev yapan Stanitsky, seksen sayfalık hikâye metnini İsrail gazetelerine göndermiş ve bunu yaparken de metnini hayal ürünü olduğunun altını çizmişti.

Stanitsky'nin hikâyesinin baş kişisi İsrailli Profesör Arnaki'dir. Bu isim, Profesör Marcus Klinberg'in İbranicede söylenen şekli 'har naki'ye bir hayli benzemektedir. Bu bilim adamı 1982 yılında IIBR bünyesinde epidemiyoloji uzmanı olarak görev yapmaktaydı. Aynı yıl İsrailli bir yargıç, Klinberg'i, Sovyetler Birliği adına casusluk yaptığı gerekçesiyle yirmi yıl hapis cezasına çarptırmıştı. 1998 yılında -İsrail'de etnik bir bombanın geliştirildiği söylentilerinin yayıldığı yıl- İsrailli yetkililer insa-

ni nedenlerden ötürü Klinberg'i serbest bıraktı. Ancak yine de Yahudi devletini tehlikeye atabilecek derecede istihbarat sahibi olduğu gerekçesiyle Klinberg, hayatının geri kalan kısmını ev hapsinde geçirecekti.[51]

Stanitsky'nin hikâyesindeki Profesör Arnaki de Sovyetler Birliği adına casusluk yapmak suçuyla mahkûm edilmiştir. Arnaki'ye af yolu göründüyse de, Stanitsky'nin anlattığına göre, Ben Gurion tarafından yürütülen ve Arapları hedef alan hastalık mikrobu üretme projesinden sorumlu olmasından dolayı, İsrail başbakanı, Arnaki/Klinberg'in cezaevinde kalmasını bizzat sağlamıştır. Stanitsky'ye göre bu silahın kod adı Amelek Tohumu Operasyonudur.

Stanitsky'nin hikâyesindeki Arnaki, İsrail hükümeti adına hizmet ettiği sırada, Ben Gurion'dan, İsrail'e yeni göç etmiş Yemenli ailelerin çocuklarından oluşan birkaç yüz çocuk kaçırılması talebinde bulunmuştur. Arnaki, kaçırılan çocuklar üzerinde yeni geliştirilen genetik silahı denemeyi hedeflemektedir. Gerçi çocuklar, üzerlerinde denenecek silahtan hasar görmeyeceklerdir, ancak Ben Gurion, bu talebi reddeder. 1963 yılında İsrail başbakanı politikadan çekilince, deneyin uygulanması için gerekli şartlar yerine getirilir, en azından Stanitsky'nin hikâyesinde böyle yazmaktadır. Deney sırasında etnik silahın etkilerine maruz kalan çocuklar ani bir şekilde ölmeye başlar. Stanitsky'nin hikâyesine göre, bu sırrın saklı tutulabilmesi adına Arnaki, hayatının sonuna kadar kapalı kapılar ardında mahkûm edilmek zorundadır.

Ha'aretz gazetesi yazarları Ronen Bergman ve Şaron Gal'e göre, İsrail'in etnik bombasına yönelik söylentilerin kaynağında Stanitsky'nin hikâyesi yatmaktadır. Yine de İngiliz The Sunday Times gazetesi, etnik bombanın arkasında yatan gerçeğin Marcus Klinberg'in mahkûmiyetine neden olduğu konusunu bir ipucu olarak değerlendirme yoluna giderek, bir yazı dizisi yayınlama kararı aldı. Ancak The Sunday Times, Stanitsky'nin hikâyesiyle, Mihnaimi ve Colvin'in makalesi arasında bir bağ kurduğunu yalanladı.

Tüm bu yalanlamaya karşın, iki olay arasında kuvvetli benzerlikler dikkat çekmektedir. Örneğin Doron Stanitsky'yi böylesine ilginç bir hikâyeyi kâğıda dökmesine iten nedenler nelerdi? Yazdıkları gerçekten hayal ürünü müydü yoksa kimi çevrelerin dikkatini çekecek derecede doğruluk payı içeriyor muydu? Ancak yine de böylesine bir silahın geliştirilerek uygulanmaya konması olasılığı ilginçtir. Her iki durumda da etnik bomba hakkında söylentiler yaymak hangi kişi ya da çevrelerin çıkarlarına hizmet etmektedir? Gerçek olan şudur ki, Marcus Klingberg, mahkûmiyeti sonrasında da, IIBR'nin projeleri hakkında bildiklerini kamuoyuyla paylaşma şansını elde edememiştir. Bununla birlikte İsrailli yetkililer, bu sırrın aydınlatılmasının ardından, ülke güvenliğinin tehlikeye gireceği konusundaki ısrarlarından vazgeçmemişlerdir. Sonuç olarak İsrail'in etnik bombası hakkındaki söylentiler, gerçekte Klingberg'in üstlendiği rolü örtbas eden bir sis perdesinden başka bir amaca hizmet etmemektedir.

İsrail Biyolojik Araştırma Enstitüsü (IIBR) ile Yaşanan Deneyimler

IIBR ile yaşanan kişisel deneyimleri ortaya çıkarmak oldukça zor olmasına karşın yine de olanaklıdır. Bunlardan biri İsrail'deki Ha'aretz gazetesinin eski yazarlarından Shimon Tzabar'ın öyküsüdür. Tzabar bugünlerde Londra'da yaşıyor ancak 1967 yılı savaşının patlak verdiği gece halen İsrail'de yaşamaktaydı. İsrail ordusu Tzabar'ın kapısını çalarak, IIBR'yi koruma görevlisi olarak vekâleten göreve çağırdı. Tzabar'ın öyküsü sarsıcı bir öykü değilse bile bütüne ait parçaları birleştirmek adına yardımcı olacak niteliktedir. Tzabar, yayımlanmamış özyaşam öyküsünde, IIBR'nin giriş kapısındaki tabelada 'Başbakanımız himayelerinde hizmet veren Biyolojik Araştırma Kurumu' yazdığını anlatmaktadır. Tzabar, İsrail'deki hiçbir kurumun, IIBR'yi kanatları altına almaya yanaşmadığından dolayı başbakanın himayesi altında işlevini sürdürdüğünü vurgulamaktadır.

Kurumda yetkili bir subayın, Tzabar'ın da içinde bulunduğu

bir grup çalışana hitaben yaptığı konuşmada, IIBR'nin, İsrail'de Dimona'dan sonra gelen korunmaya yönelik en önemli ikinci yer olduğunu açıklamış, ancak bunun nedenlerini belirtmekten kaçınmıştır. Dinleyiceler arasında herkes Ness Ziona ve Dimona hakkında bir fikir sahibiydi ve artık bu bölgelerde nükleer, kimyasal ve biyolojik silahların üretildiği büyük bir sır olmaktan çıkmıştı. Subay konuşmasında, IIBR kompleksinin, köpeklerle korunan üç ayrı savunma duvarıyla çevrili olduğunu belirtmişti. Tzabar ve diğer görevliler en içte kalan savunma duvarını korumakla görevliydiler. Bu koruma görevi sırasında, kompleksin pencerelerinden içeriye bakmaları ve çalışanlarla konuşmaları kesinlikle yasaktı. Tzabar, çalışanların askeri personel olduklarına emin olduğunu ancak hiçbirisinin üzerinde üniforma bulunmadığına dikkat çekiyordu.

Tzabar, IIBR kompleksinde, Eilat kaplıcalarından tanıdığı birini gördüğünü uzun süre kimseye anlatmadı. Adam, havadaki kuşları gözetliyor; onları yakalayarak etiketliyor ve yeniden serbest bırakıyordu. Tzabar, 'kuşçu Amiel'in' göçmen kuşları kullanarak, salgın hastalık yaymak üzere yapılan IIBR deneylerinde kullandığından kuşkulanmıştı.

Eski MOSSAD ajanı Victor Ostrovsky'nin deneyimleri daha da çarpıcıdır. Ostrovsky, 60'lı yılların sonunda Jordanvallei'de bir polis karakolunda komando olarak görev yapmıştır. Görevi Filistinli muhbirleri izlemekti. Çoğunlukla bulundukları yerde derhal öldürülen bu aktivistler, kimi zaman canlı yakalandıklarında, peşlerinden gidilmemesi için ölü olarak rapor ediliyordu.[52] Ostrovsky, bu tutukluları Ness Ziona'daki IIBR'ye teslim ediyordu. Başlangıçta, Ness Ziona'da, İsrail İç İstihbarat Örgütü Shabak'ın bir sorgulama merkezi olduğu için tutukluları bu bölgeye sevk ettiğini düşünüyordu. Ancak daha sonra, IIBR'nin biyolojik ve kimyasal silah üreten bir merkez olduğunu ve tutuklanan Filistinlilerin bu merkezde yapılan deneylerde kobay olarak kullanıldığını keşfetti.[53] Ostrovsky'nin bütün bunları keşfettiği o günleri yeniden hatırladığında söyledikleri dikkat çekicidir:

"Gerçekleri öğrendiğimde beni irkilten asıl şey herhangi bir şekilde direnmeden, olanlara tepki vermeksizin rıza göstermem oldu."[54]

Masada -ya da Simson- Senaryosu mu?

Kitle imha silahlarının Irak ya da Suriye gibi komşu ülkelerde kullanılmasıyla birlikte, İsrail'in kendi halkının da bundan ciddi bir şekilde zarar göreceği bir gerçektir. Bunun dışında Arap ülkelerinin de planlı bir misillemeyle karşılık verecekleri de aynı derecede önemlidir. Dolayısıyla İsrail'in kitle imha silahlarını kullanmaya karar vermesi halinde, bu İsrail açısından düpedüz intihar anlamına gelecektir.

İntihar olgusu İsrail'de hayatın içine derinden işlenmiştir. Siyonistler, tarihte Masada'da esir düşen zelotları kendilerine örnek almışlardır. Roma ordusu, Yahudi direnişçileri uzun süren bir kuşatma sonunda teslim olmaya zorlamıştır. Ancak zelotların lideri (Stern Gang lideri 'Yair' Stern'in adını aldığı) bir çıkış yolu bulamayacağının farkına varınca 960 müridini toplu intihar etmeye ikna etmiştir. Zelotların öyküsü İsrail'de bugün Siyonist propagandanın en önemli dayanak noktalarından birini oluşturmaktadır.[55] Masada, 'teslim olmaktansa intihar' mesajının sembolü haline gelmiştir.[56]

Amerikalı muhafazakâr gazeteci Norman Podhoretz'e göre, İncil'de geçen Simson'un (ya da Samson) öyküsü İsrail'e, benimsediği Masada'daki toplu intihar mitinden daha uygundur.[57] Masada'daki zelotlar gibi Simson'da, bir çıkar yolu bulamadığının farkına vararak intihar etmeyi seçmiştir, ancak zelotlardan farklı olarak düşmanlarını da kendisiyle birlikte ölüme sürüklemiştir. *Eski Ahit*'in Hâkimler kitabında Filistinlilerin kanlı bir çarpışma sonrasında, Simson'u nasıl esir aldıkları anlatılır. Simson'un gözlerini oyarak, ilah Dagon'a adanmış tapınağa getirerek halka teşhir ederler. Simson, orada, Tanrı Yehova'nın kendisinden geri aldığı efsanevi gücünü ona son bir kez daha bahşetmesini ister:

"Ya Rab Yehova, niyaz ederim, beni hatırla, ancak bu kerelik beni kuvvetlendir de Filistinlilerden iki gözüm için birden öç ala-

yım. Ve evin üzerinde durmakta olduğu iki orta direği tutar ve sağ eliyle birini, sol eliyle diğerine dayanır. Ve Simson: Filistinlilerle birlikte öleyim der ve bütün kuvvetiyle eğilir. Bunun üzerine ev, seyredenlerin ve bütün kavmin üzerine düşer. Ve kendi ölümüyle öldürdüğü ölüler, hayatında öldürdüğünden fazlaydı."

Podhoretz'e göre, İsrailli liderler, kitlesel bir saldırıya maruz kaldıklarını ve kader birliği ettikleri müttefikleri tarafından ihanete uğradıklarını hissettiklerinde bu 'Simson senaryosu'na başvurmaktan çekinmeyeceklerdir. Ancak yine de, İsrailli politikacı ve askeri yetkililerin, söz konusu kitle imha silahlarının kullanımı olduğunda ille de yoğun bir tehditle karşı karşıya kalmaları gerekmeyecektir. İsrail medyasında atom bombasının bir gün gelip kullanılacak olması ihtimali bir tabu olmaktan çıkmış görünmektedir.[58] Bununla birlikte dönemin başbakanı Ehud Barak, Körfez savaşı sırasında, Irak'a karşı nükleer silahların kullanılmasını açıkça dile getirmiştir. Ancak Barak'ı engelleyen kişinin revizyonist İzak Şamir olması da dikkat çeken diğer bir unsurdur.[59] Buna karşılık nükleer tehdit farklı kaynaklardan da gelmeyi sürdürmektedir. Israel Shahak 'Open Secrets' adlı kitabında, tehlikenin, Gush Emunim gibi militan yapılanmalardan kaynaklandığının altını çizmektedir.

"Tartışmanın boyutları, Dimona'nın bir gün gelip ikinci bir Çernobil'e dönüşme olasılığıyla sınırlı değildir. Gush Emunim'in ya da aşırı sağcı laik birkaç İsrailli fanatiğin ya da İsrail ordusunun başındaki dengesini kaybetmiş bir generalin İsrail'in nükleer silah ve cephaneliği üzerinde kontrolü ele geçirerek, politik 'bilgilerini', 'ilahi emirleri' yerine getirmek üzere harmanlayarak kullanmaya kalkışmaları olasılığı bir hayal ürünü değildir. Benim düşünceme göre, böylesi bir felaketin gerçekleşme olasılığı giderek artmaktadır. İsrail'deki Yahudi toplumunun, kutuplaşmış ancak artık oturmuş politik güçlerle idare edildiğini, İsrail güvenlik sistemini oluşturan iş gücünün, her geçen gün giderek daha da fazla aşırı sağcı, fanatik taraftarlardan oluşturulduğunu unutmamamız gerekir."[60]

15

İsrail'in Ortadoğu'daki (Ticari) İlişkileri

Ürdün

İsrail'in diğer Ortadoğu ülkeleriyle süregelen ilişkileri, geçen yıllarla birlikte karmaşık bir yapı kazanmıştır. Siyonist propaganda, Yahudi devletinin etrafını düşman ülkelerin çevrelediğini iddia etse de, bu iddianın gerçekte karşılığı olduğunu söylemek bir hayli güçtür. Son on yıllardır, İsrail ve Arap ülkeleri arasındaki ilişkiler kayda değer bir ivme kazanmıştır. Bu ülkelerden Ürdün, İsrail'le olan ilişkilerinde ön plana çıkmaktadır. Ürdün Krallığı ve İsrail arasındaki ilişkiler, 20. Yüzyıl boyunca iniş ve çıkışlarla dolu olsa da, bugün mükemmel bir hal almıştır. İki ülke arasındaki ortak özellikler dikkat çekicidir. Ürdün'de de azımsanmayacak sayıda Filistinli yaşamakta ve iktidar bu halka karşı uyguladığı insanlık dışı yaptırımlarla adını duyurmuştur. 1970 yılında patlak veren Filistin direnişinin ardından, Ürdün Kralı Hüseyin binlerce Filistinliyi kılıçtan geçirmiştir.

İsrail'de farklı politik platformlarda yer alan militan Siyonistler, ülkedeki Filistinli nüfusun büyük çoğunluğunun Ürdün kökenli olduğu gerekçesiyle, Ürdün topraklarının gerçekte Filistin'e ait olduğunu ve 'Ürdün, Filistin'dir' düşüncesini benimsemişlerdir.[1] Siyonistlerin büyük bir bölümü, İsrail işgali altındaki bölgelerde yaşayan Filistinli nüfusun, Ürdün'e göç ettirilmesi konusundaki düşüncelerini açıkça dile getirmektedirler. Eski MOSSAD ajanı Victor Ostrovsky'ye göre, MOSSAD, Ürdün'ü

ekonomik ve politik açıdan durgun hale getirerek, ülkedeki Filistinlilerin yönetimi devralmalarına olanak sağlayacak bir plan üzerinde çalışmaktadır. Bu amaçla MOSSAD, Ostrovsky'ye göre, Müslüman kökten dincileri finanse ederek ülkede bir politik bir kargaşa yaratmayı planlamaktadır.[2]

Haşimi Ürdün ve Siyonizm arasındaki kuvvetli bağ, henüz İsrail devleti kurulmadan önceki döneme dayandığından ötürü, bu gibi planlara karşın, iki ülke arasındaki ilişkiler sıklıkla, iyi bir tempoda seyretmiştir. Kral Hüseyin'in büyükbabası Abdullah, 1921 yılında İngilizler tarafından 'Mavera-i Ürdün Emirliğine' getirilmesi sonrasında 20'li yıllarda, uzun süre Siyonist dünya hareketi liderlerinin gereksinim duydukları istihbaratı sağlamıştır. Abdullah, Siyonist dünya hareketi adına, İngiliz hükümetiyle birlikte birçok Arap lideri hakkında da istihbarat toplamıştır.[3]

1948 yılına gelindiğinde Siyonistler ve Ürdün arasındaki bağ zarar görmeye başlamıştır. Yeni kurulan Yahudi devletinin karşısında savaşta yer alan Ürdün, Batı Şeria'yı işgal etmiştir. On yıl sonra tahta geçen Abdullah'ın torunu Kral Hüseyin, İsrail'le olan ilişkilerini iyileştirmeye yönelik adım atma kararı almıştır. Bu amaçla, Irak'ta gerçekleştirilen devrim sırasında, Irak hanedanı üyelerini öldürtmek zorunda bırakılmıştır. Öte yandan Hüseyin, Irak'taki devrim hareketlerinin kendi pozisyonu üzerinde olumsuz yansımaları olacağından endişelenmiştir. Dolayısıyla bu şartlar altında İsrail ile olan ilişkilerini en iyi şekle getirmek öncelik arzetmiştir. Buna karşın 1965 yılında iki ülke arasındaki ilişki tekrar bozulmaya yüz tutmuştur. Dönemin CIA şefi George Bush, iki ülke arasındaki ilişkilerin dondurulması üzerine Hüseyin'i, Amerikan İstihbarat Teşkilatı bünyesinde görevlendirmiştir.[4] Ancak 60'lı yılların sonlarına doğru Hüseyin, İsrail ve Ürdün arasındaki ilişkileri iyileştirmek için ilk adımı atmıştır. O günden beridir Ürdün, İsrail'in Ortadoğu'daki (is)piyonu olarak işlevini yürütmektedir. Kral Hüseyin'in, 1973 yılının eylül ayında dönemin İsrail başbakanı Golda Meir'i, Mısır ve Suriye saldırıları konusunda önceden uyardığı bilinmektedir. İsrail hükü-

meti aynı dönemde bu uyarıları dikkate almamış, ancak daha sonra Ürdün ve İsrail arasındaki bağlar giderek kuvvetlenmiştir. Hüseyin'in ölümünün ardından İsrail'in hükümet nezdinde taziyede bulunması bunun işaretidir.

Günümüzde İsrail ve Ürdün arasındaki diyalog, askeri açıdan büyük önem taşımaktadır. İsrail ordusu için olası bir saldırı anında, tampon görevini üstlenecek olan doğudaki komşuları Ürdün'le ilişkilerinin karşılıklı güven içerisinde sürdürülmesi ön plandadır. İsrail'in bu konudaki endişeleri İran odaklıdır. Bu ülkeyle girilecek olası bir savaş halinde Haşimi Krallık, İsrail için stratejik önem arzeden bir üs olarak görev yapacaktır. Bunun nedenlerinden biri de Ürdün'ün güneyi ile İran arasındaki mesafenin nispeten kısa olmasıdır. İran'la yaşanacak olası bir gerginlik anında, İsrail'den ancak bir F-15 bombardıman uçağı, yakıt ikmali yapmadan İran'a uçabilecek kapasiteye sahiptir. Öte yandan İsrail uçakları, Ürdün'ün güneyinden konuşlandırılacak uçuşlar sayesinde yakıt sorunu yaşamayacağı için Ürdün, İsrail için stratejik açıdan hayati önem taşımaktadır.[5] Bunun dışında, Suriye ile yaşanacak bir kriz anında da Ürdün'le varolan askeri işbirliği büyük fayda getirecektir. Özellikle Suriye'nin güneyinde, Irbid yakınlarındaki Ürdün toprakları bu açıdan oldukça dikkat çekicidir. Bu bölgeyi üs olarak kullanacak İsrail'in Şam'a intikal etmesi daha süratli gerçekleşecektir.

Ortadoğu'nun Demokratikleşme Sürecinde Baskı Altında Tutulması ve İran'a Karşı Yürütülen Kampanya

İsrail ve Ürdün arasındaki ilişkide ABD'nin Ortadoğu politikası belirleyici bir etken olmuştur. Suudi Arabistan, Mısır ve Türkiye'yle birlikte İsrail ve Ürdün, ABD'nin Ortadoğu'daki güç politikasını yansıtır. Bu çerçevede Washington, bu ülkelerle işbirliği yapmaktadır.[6] İsrailli liderler, söz konusu ülkelerle olan ilişkilerinde insan hakları ya da diğer demokratik unsurları sorgulamamaktadır. Ortadoğu'nun demokratikleştirilmesi sürecinde büyük çaba sarfettiklerini ifade ederlerken, aslında çabaları-

nı tam aksi yönde kullanmaktadırlar.

İsrail'in dış politikasının ana temasının Ortadoğu'daki demokratikleşme sürecini baltalama olduğu açıktır. Yahudi devleti liderleri, Mübarek'in geçici yasayla iktidara gelmesinin ardından sevinçlerini gizlemekte zorlanmışlardır.[7] Eski MOSSAD ajanı Victor Ostrovsky'ye göre İsrailli liderlerin coşkusunun nedeni salt antidemokratik yaptırımlar değildir. İsrail, uzun süredir aktif olarak Mısır'daki politik atmosferi destabilize etmek için çaba sarfetmektedir. MOSSAD, Mısır'daki Müslüman Kardeşler örgütü gibi kökten dinci grupları desteklemek suretiyle hedefine ulaşmayı planlamaktadır.[8] Yahudi liderler, bölgedeki diğer ülkelerle olan ilişkilerinde de demokratikleşme sürecini baltalamaktan geri durmamaktadırlar. İsrail, Türk otoritelerinin insan hakları anlayışıyla da yakından ilgilenmiştir. Yahudi devleti, 1999 yılında yürürlüğe soktuğu işkence karşıtı yasalara rağmen yıllardır Filistinli tutuklulara işkence uygulamaktadır.[9] Ancak Türkiye'deki insan hakları konusundaki olumlu gelişmelerin ardından ADL, 1997 yılında, dönemin Türkiye Başbakanı Mesut Yılmaz'a yılın Seçkin Devlet Adamı ödülünü vermiştir. Ödül töreni sırasında ADL başkanı Abraham Foxman şunları söylemiştir:

> "Demokrasi, laiklik ve çoğulculuğun gerçeklikle salt çakıştığı değil, içinde bulunduğu bölgedeki devletlerin aynı zamanda lanetlediği bu unsurlarla Türkiye, Batı değerleriyle ışıldayarak öne çıkan bir ülkedir."[10]

Türkiye gibi ülkelerle dayanışma halinde oldukları mesajını veren İsrail ve ABD, İran'a karşı olduklarını da açıkça göstermektedir. İsrail propagandası bu ülkeyi, Yahudi devletinin olduğu kadar 'özgür batının'da en büyük düşmanı olarak işaret etmektedir. Ancak birçok konuda olduğu gibi, Siyonistlerin İran konusunda da görüşleri farklılık göstermektedir. İran'ın 'tehdidi altında olmak' gerekçesini Siyonistler, Ortadoğu'daki etki alanlarını genişletmek adına kullanmaktadırlar. Sözü İran'ın yürüttüğü politikaya getirdiklerinde de, İsrail'in bölgeyi kendi hegemonyası altına almaya çalıştığı açıkça görülmektedir.[11]

Siyonist propaganda, İran'ın yarattığı tehlikeyi, yürüttüğü batı karşıtı politika ve beraberinde gelen şiddet olarak gerekçelendirir. Ancak İran, 20. Yüzyılın son on yılında, Batı uygarlığına karşı tehdit unsuru oluşturan Müslüman kökten dinci oluşumlar arasında yer almamıştır. Aynı dönemde İran'dan çok Afganistan, batı ülkelerine karşı aşırı saldırganlık içeren tutum sergileyen ülke konumundadır. İsrail, İran'ı büyük tehlike arzeden ülke olarak adlandırırken diğer yandan, (geçmişi Afganistan'ın Sovyetler tarafından işgal edildiği döneme dayanan) Amerikan birlikleriyle Müslüman Afgan direnişçileri arasındaki çatışma ciddi boyutlara tırmanmıştır. İlk başta Amerikalılar, Afgan kökten dincileri antikomünist özgürlük direnişçileri olarak tanımlarken, zaman içerisinde Afganistan'ı 'haydut devlet' olarak tanımladılar.[12]

İran'a karşı yürütülen propagandada İsrail, gerekçe olarak ihlal edilen insan haklarını ve Müslüman kökten dinciliğin vardığı tehlikeli boyutlara işaret ediyordu. Ancak İsrail'in bu iki konu üzerinde böylesine yoğun bir şekilde durması dikkat çekicidir. Örneğin, ABD'nin etki alanındaki Suudi Arabistan ile yakın ilişkiler içerisindedir. Kökten dinci açıdan karşılaştırıldığında Suudi Arabistan, İran'la kolaylıkla boy ölçüşebilecek niteliktedir. Bu ülkede yargıçlar en hafif suçlar için dahi oldukça ağır cezalar vermektedir. Buna rağmen İsrail, bu ülkedeki insan hakları ihlalleri konusunda sessizliğini korumaktadır.[13] Buna neden olarak ABD'yle olan müşterek çıkarları öncelikli gelmektedir. Üstelik İsrail, Ortadoğu'da demokratikleşmeye çalışan Arap ülkelerinin gayretlerini baltalamakla birlikte, cesaretlerini de kırmaya yönelik faaliyetlerin altına imzasını atmaktadır. Öte yandan İsrail, örneğin Filistinli feminist kadın hareketi gibi birçok gelişmenin de kati suretle karşısındadır.[14]

Ortadoğu Ülkeleriyle Ticaret

1949 yılında Arap ülkeleri, İsrail e karşı bir ekonomik boykot başlattılar. Resmi olarak bu boykot varlığını günümüzde hâlâ sürdürmekte, ancak gerçek anlamda uygulanmamaktadır.

Boykotu göz ardı eden ilk ülke, 1977 yılında Yahudi devletiyle barış görüşmeleri başlatan Mısır olmuştur. Bunun dışında birçok Arap ülkesi de bu ekonomik boykotu hayata geçirmemiştir.

Ticari ilişkiler açısından şirketlerin boykot edilmesi İsrail'de geniş yankı uyandırmazken, İsrail mallarının boykot edilmesi gündemde kalmayı sürdürmüştür. 'İsrail etrafındaki duvar' benzetmesi bu ekonomik boykottan kaynaklanmaktadır.[15] İsrail ordusu 1967 yılında batı Ürdün'ü işgal ettikten sonra İsrail malları Arap pazarlarında daha sık yer almaya başlamıştır.

Her iki taraf da boykotun salt sözde kaldığını kabul etmeye yanaşmamaktadır. Arap medyasına göre yaptırımın gücü yerindedir, ancak İsrail basını İsrail karşıtı bir boykotun yürütüldüğünü yazdığı zaman basın sansürü devreye girmektedir.[16] Günümüzde İsrail basınında, (özellikle İbranice çıkan gazetelerde) kimi Arap ülkeleriyle İsrail arasındaki gerçekleşen gizli ticaret ilişkileriyle ilgili haberlere rastlanmaktadır. Mısır ve Ürdün gibi dost ülkeler, İsrail'le olan ekonomik ilişkilerini sınırlandırma yoluna giderken, Libya, Irak ve Suriye gibi koyu İsrail karşıtı politika yürüten ülkeler, İsrail menşeli sayısız ürünü ithal etmektedir.[17] İsrail bu ülkelere, meyve, sebze, çiçek, gıda ürünleri, tekstil, kozmetik, ilaç, suni gübre ve elektronik ürünler ihraç etmektedir. Bunun yanı sıra İsrail'de üretilen çöl iklimine uygun geliştirilmiş tarım aletleri, Arap ülkeleri tarafından adeta kapışılmaktadır.[18]

İsrail'in Arap ülkelerine yaptığı ihracat hacmi rakamları tam olarak bilinmemektedir. İsrail'in 1988 yılı ihracat rakamlarına bakıldığında, toplam 9.739 milyon dolarlık ihracatın, 2.987 milyon dolarlık bölümü ABD'ye, 3.229 milyon dolarlık bölümüyse Avrupa ülkelerine gerçekleştirilmiştir. İsrail'in geride kalan ülkelere gerçekleştirdiği ihracatın az olması nedeniyle, kalan 3.523 milyon doların büyük bir bölümü Arap ülkelerine gerçekleştirilen ihracatın rakamları olarak varsayılmaktadır.[19]

Lübnan, İsrail ihracatı için önemli bir pazar olma özelliğine sahiptir. Geçmişte İsrail, örneğin Suriye'ye ürün ihraç etmek istediğinde, ihracat Lübnan aracılığıyla gerçekleşmekteydi. Bu ül-

kenin İsrail için önemi, 80'li yılların başlarında İsrail'in Lübnan'ı işgal eylemlerinde açıkça görülmektedir. Celile için Barış adı verilen operasyonla hedeflenen FKÖ'nün güney Lübnan'dan çıkartılmasıydı. Ancak ticari kaygılarla birlikte bu hedeften uzaklaşıldı. Bu nedenle Lübnan Savaşı, 17. ve 18. Yüzyılda patlak veren ticaret savaşlarıyla karşılaştırılmıştır.[20]

İsrail, kuzey komşusu Lübnan'ı sıklıkla, sebze ve domates gibi tarımsal atıkları boşalttığı bir çöplük olarak kullanmıştır. Bununla birlikte Lübnan ve İsrail, Güney Afrika'dan gelen tarım ürünleri için bir pazar alanı oluşturmuştur. Güney Afrika'daki apartheid döneminde, büyük miktarda ürün Güney Afrikalı çiftçilerin elinde kaldığında, Güney Afrika'daki ırkçıların hizmetine koşan İsrail, Lübnan'ı bir pazar alanı haline getirmiştir.[21]

İsrail, Lübnan'a gerçekleştirdiği tarım ürünlerinin ihracatını hareketlendirmek amacıyla, Lübnan'ı işgali sırasına özel yasalar çıkartmıştır. Bu yasalar uyarınca Lübnanlı çiftçiler, ürünlerini ancak sabah saat 11.00'e kadar satabileceklerdi. Diğer bir yasa uyarınca Lübnanlılar ürünlerini ancak İsrail'den ihraç edilen ürünler pazarda satılıp tükendikten sonra satabileceklerdi. Bu nedenle işgal edilen bölgelerde, İsrail karşıtı direniş had safhadaydı. İsrailli propagandacılar bunu antisemit 'terörizm' olarak adlandırdılar. Öte yandan Lübnanlıların saldırılarını da Müslüman kökten dincilerin marifeti olarak görüyorlardı. Basında sıklıkla Lübnanlıların üstlendikleri İsrail karşıtı eylem haberleri yer almaktaydı. Ancak bu direnişin ticari bağlamda uygulanan yaptırımlardan dolayı gerçekleştiği medya tarafından hiçbir şekilde dikkate alınmıyordu.[22]

Lübnan'ın işgali sırasında, İsrailli liderler Lübnan'la olan sınırlarını (aynı zamanda 'güvenlik bölgesi' ve Lübnan arasında kalan bölgeyi de) kalıcı olarak kontrol altında tutabilecek yetkiyi ellerinde tutuyorlardı. Bu yüzden Lübnan'dan gizlice gerçekleştirilen ithalatı önleyebiliyorlardı, ancak İsrail kanadında ithalat kadar ihracat da serbestti. Lübnanlı bir politikacı, İsrailli yetkililere, gümrük kapılarının denetim altına alınarak, İsrail ürün-

lerinin Lübnan'a ihracatının kontrol altına alınmasını teklif etti. Bashir Jumail adlı bu politikacı, 80'li yıllarda cumhurbaşkanlığı seçimlerine katılmayı hedefliyordu. Ancak, İsrail ve gümrük kapıları hakkındaki önerilerini dönemin İsrail başbakanı Menachem Begin'e iletmesinin ardından, düzenlenen bir saldırı sonrasında yaşamını yitirdi.[23]

Ortadoğu Ülkeleri ve Uyuşturucu Baronlarıyla Silah Ticareti

İsrail, Arap ülkelerine askeri donanım da ihraç etmektedir. Bu ürünlerin ihracatı, Avrupa ülkeleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. 1999 yılının Eylül ayında örneğin, Hollanda'nın Schipol havalimanından Birleşik Arap Emirlikleri'ne 1000 adet kurşungeçirmez yelek sevkıyatı yapılması bunun göstergesidir.[24] Bu ve bunun gibi bilgileri İsrail medyası haber yapamamakta, ancak bu sevkıyatlar, İsrail'de herkes tarafından bilinmektedir. Arap ülkelerindeyse durum farklıdır. İsrail, ihtiyaten bu ürünler üzerindeki İbranice tanıtım etiketlerini çıkartmaktadır.

Körfez Savaşı sırasında, Saddam Hüseyin, Yahudi devletini zehirli gaz kullanarak kuşatma tehdidinde bulunduğu sırada da, İsrail, Arap ülkelerine askeri ürün sevkıyatını sürdürmüştür. Bu sırada İsrail'de, Arapça etiketleri olan gaz maskeleri ortaya çıkmıştır. Söylentiye göre, piyasadaki gaz maskeleri, Yahudi devletince imal edilerek Almanya'ya satılmış, Körfez Savaşı patlak verdiğinde ivedilikle Almanya'dan geri satın alınmıştı. İsrailliler, Almanların, neden üzerinde Arapça etiketi olan gaz maskeleri satın aldığını merak ediyorlardı. Üstelik Almanya kendisine yetecek kadar gaz maskesi imal ediyordu. İsrailli insan hakları savunucusu İsrael Shahak'a göre bu, İsrail'in ürettiği askeri ürünlerin Arap ülkelerine satılabilmesi için başvurulan yöntemlerden biriydi.[25]

Belçika'da da, İsrail'in Arap ülkelerine gerçekleştirdiği silah sevkıyatıyla ilgili haberler dikkat çekmektedir. 1995 yılında Belçika federal polis yetkilisi Jean Bultot, bir televizyon progra-

mında, İsrail'in, 80'li yıllar boyunca Belçika ve Güney Amerika ülkeleri aracılığıyla Arap ülkelerine silah ihracatı gerçekleştirdiğini açıklamıştır. Silahlar, Arap alıcılara teslim edilmiştir.[26] Ancak, bu silah sevkıyatı sırasında, silahların bir kısmının geride, Güney Amerika'da kalmış olması muhtemeldir. Zira 1990 yılında, Kolombiyalı kokain baronu Gonzalo Rodriguez Cacha'ya düzenlenen polis baskınında İsrail menşeli silahlardan oluşan tam teşekküllü bir cephane ele geçirilmiştir.[27]

Kolombiyalı uyuşturucu baronlarına silah sevkıyatının yanı sıra, genellikle İsrail ordusundan ayrılan uzman subaylardan oluşan eğitmenlerin verdiği eğitim haberleri de dikkat çekicidir. Bu eski subaylar, İngiliz, Alman ve Kuzey Amerikalı meslektaşlarıyla birlikte, Kolombiya'da uyuşturucu baronlarının hizmetinde çalışan ölüm timlerine eğitim vermektedirler. Kolombiya gizli servisinin bir raporuna göre, İsrailli uzmanlar tarafından eğitilen ölüm timleri işçi ve sol eğilimli politikacıların öldürülmesinden sorumlu tutulmaktadır.[28] Yahudi devleti liderleri bizzat, İsrailli uzmanların Kolombiya'da 'görevde' olduklarını ifade etmişlerdir. Ancak söz konusu İsrailli uzmanlardan biri olan Albay Yair Klein, Kolombiya'da sürdürdüğü faaliyetleri, İsrail Savunma Bakanlığının bilgisi ve izni dâhilinde gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Dönemin savunma bakanı İzak Rabin tarafından onaylanmış, 31 Mart 1986 tarihli belgeyle 'Klein firmasının askeri teknik bilgi sağlamak ve savunma gereçleri tedarik etmek' üzere Kolombiya'ya gönderildiği ortaya çıkarılmıştır.[29] Klein'in, Kolombiya yolculuğu ve orada üstlendiği görevle bağlantılı olarak, İsrail basınında haberler yer aldı. Haberler, ABD'deki bir grup kökten dinci Yahudinin, Kolombiya'da kara para akladığı yönündeydi.[30]

İran'la Silah Ticareti

İsrail, İran'daki kökten dinci rejim için de silah satışı gerçekleştirmiştir. Bu silah satışları başlangıç olarak, 80'li yıllarda Amerikan İran- Kontra Skandalı çalışmaları çerçevesinde gerçekleşmiştir. İran-Kontra Skandalı'na neden olan sebeplerin ba-

şında, İran yanlısı Şii direnişçilerinin, Lübnan'da rehin aldıkları Amerikan vatandaşları gelmektedir. Lübnan'daki CIA şefi William Buckley'de bu rehineler arasında bulunduğundan ABD hükümeti için rehinelerin serbest bırakılması öncelik taşıyordu. Washington, İran'a gerçekleştirilecek silah satışının, rehinelerin serbest bırakılmasında etkili olacağını düşünüyordu. Ancak Lübnan'daki rehine krizi, İran-Kontra Skandalı'nın sadece bir bölümünü oluşturuyordu. ABD, diğer yandan, Tahran ve Moskova arasındaki dostane bağlantıların önüne geçebilmek adına, İran'a gizli silah satışı gerçekleştirmeyi hedefliyordu. Bununla birlikte Amerikan hükümeti, İran'a yapılan silah satışından elde edilen gelirle, Orta Amerika'daki aşırı sağcı kontra gerillaları, Nikaragua'daki sandinistlere karşı verdikleri direnişte finanse edebilecekti. Bu hareket noktasıyla, Amerikan hükümeti İran'a karşı uygulanan uluslararası nitelikli silah ambargosunu ihlal etmiş oldu. Ancak bu olay Amerikan politkasında büyük skandala neden oldu.

Amerikan ulusal güvenlik danışmanı Robert C. McFarlane, İran-Kontra Skandalı'nın mimarlarındandır. İsrail, McFarlane'in teşvikiyle silah sevkıyatına karışmıştır. McFarlane'in temsilcisi Michael Laden, Shimon Peres'le görüşerek, Yahudi devletinin ABD ve İran arasında arabuluculuk görevi üstlenmesini talep etti, bunun üzerine Perez bu isteği kabul etti. Bu görüşmenin ardından, İzak Şamir ve Ronald Reagan tarafından imzalanarak, yasallaştırıldı.[31]

İsrailli zengin silah tüccarı Ya'acov Nimrodi, İsrailli liderlere göre İran'a sevkıyat koordinasyonunu gerçekleştirecek en uygun kişi olarak dikkat çekiyordu. 60'lı ve 70'li yıllarda İran'da askeri ataşe olarak bulunmuştu. Görevi sırasında Nimrodi, Şah rejimine milyonlarca dolar değerinde silah sevkıyatı gerçekleştirmişti. İlk olarak Nimrodi, İran'daki kökten dinci rejimin Amerikan yapımı silah isteyip istemediğini anlayabilmek için Suudi milyarder Adnan Kaşıkçı'yla masaya oturdu. Kaşıkçı, Nimrodi'yi, İranlı iş adamı Manucher Ghorbanifar'la tanıştırdı. Ghor-

banifar, İran'ın, ne tür silahlar talep ettiğini bildirmek üzere İsrail'e bir dizi yolculuk yaptı ve ardından sevkıyat gerçekleştirildi.[32] İran-Kontra Skandalı çerçevesinde İsrail, ABD adına İran'a, 128 Amerikan yapımı tank, 200 bin Katuşa çok namlulu roketatar, 10 bin elbombası, 3 bin havadan fırlatılabilen uçaksavar topu, 4 bin tüfek ve 50 milyon fişek sevkıyatı gerçekleştirdi.[33]

Eski MOSSAD ajanı Victor Ostrovsky, İsrail'in, İran'a gerçekleştirdiği silah sevkıyatı sırasında -bu kez uçak yedek parçaları olarak- izlediği yolu MOSSAD-Aldatmanın Öteki Yüzü adlı kitabında ayrıntılarıyla şöyle tarif ediyor.[34] Uçak yedek parçalarıyla dolu konteynerler, İsrail'in Ashdod Limanında gemilere yükleniyor ve gidecekleri yer olarak İtalyan limanları belirleniyor. İtalya'ya ulaşan konteynerler için İtalyan tarım ürünü olarak MOSSAD tarafından yeniden düzenlenen belgeleriyle Almanya'ya gönderiliyor. İtalya'dan tırlarla yola çıkan konteynerler, Hamburg'a getiriliyor. Konteynerler, Hamburg'dan Kiel'e, terk edilmiş bir hava limanına ulaştırılıyor. İranlı bir görevli yükü kontrol ediyor ve ardından ödemenin yarısını yapıyor (ödemenin diğer yarısı, konteynerler İran'a vardıktan sonra yapılıyor). Sonunda uçak yedek parçaları dolu konteynerler, Danimarka'da gemilere yüklenerek İran'a gönderiliyor.

İran-Kontra Skandalı çerçevesinde gerçekleştirilen bütün silah sevkıyatlarına değinmek bu kitabın sayfalarına sığmayacaktır. Ancak dikkati çeken en önemli nokta, İsrail'in Ortadoğu'da Amerikan politikasının sadık bir temsilcisi olarak üstlendiği işlevdir.

İsrail İstihbarat teşkilatında görevli Ari Ben Menashe, İran'a yapılan silah sevkıyatının kilit ismiydi. Amerikan mahkemeleri -babası bir zamanlar Stern Gang üyesi olan- Ben Menashe'yi, İran'a silah sevkıyatı yaptığı gerekçesiyle suçlu buldu. Amerikan Silah Kontrolu Yasasını ihlal ettiği gerekçesiyle 1989 yılında New York'ta tutuklandı. Menashe, tutuklu bulunduğu hücrede İsrail hükümetinin görevlendirdiği bir delege tarafından ziyaret edildi. Ziyaretçileri, suçlamaları kabul etmesi halinde, İsrail devleti tarafından maddi ve manevi zararlarının bütünüyle kar-

şılanacağını taahhüt ediyorlardı. Ancak Ben Menashe tüm ısrarlara karşın suçlamaları reddetti. Bunun yerine, yaşadıklarını kitap haline getirmeye karar verdi. MOSSAD, kitabın yayımlanmasının önüne geçebilmek için her yolu denedi.[35]

Washington, İran'a yapılan silah sevkıyatını durdurma kararı aldığında, İsrail, Ayetullah'ın ülkesine silah satmayı sürdürdü. İran'la gerçekleştirilen ticaret öylesine kârlıydı ki, 90'lı yılların sonuna kadar devam etti. Yine eski MOSSAD ajanı Victor Ostrovsky'nin ifadelerine göre İsrail, 1991 ve 1994 yılları arasında İran'a 1.500.000 dolar değerinde kimyasal madde sevkıyatı gerçekleştirdi.[36]

Bu şartlar altında İsrail bir günah keçisine ihtiyaç duyuyordu. Günah keçisi olarak İsrailli iş adamı Nahum Manbar seçildi. Manbar'ın şirketi, İsrail hükümetinin bilgisi dâhilinde, ABD silah ticaretinden elini çektikten sonra da uzun yıllar İran'a silah ve kimyasal madde ticareti gerçekleştiriyordu. İngiliz ve Amerikan gizli servisleri bunun farkına vardıklarında, İsrailli yetkililere endişelerini dile getirdiler. İtibarlarını yitirme korkusuyla, Manbar'ı casus olarak ilan ettiler. Halka kapalı sürdürülen duruşmalar sonucunda, Manbar onaltı yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı.[37]

İran'la gerçekleştirdiği ticaret doğal olarak İsrail'in, İran karşıtı politikasına rağmen sürdürülen bir eylemdir. Bununla birlikte bu politika, Yahudi devletinin, İran'a silah tedarik eden diğer hükümetleri caydırma amacı güden politikasıyla da örtüşmemektedir. İsrailli insan hakları savunucusu İsrael Shahak, bu konuya ilişkin olarak Kuzey Kore örneğini vermektedir. 1993 yılında Kanadalı Siyonist bir banker, İran'a gerçekleştirdiği silah ticaretini bütünüyle durdurması halinde, Kuzey Kore ekonomisine 500 milyon dolar aktarmayı önerdiğinde, Pyongyang bir dakika bile düşünmemiştir.[38]

Görünen odur ki, İsrailli iktidar seçkinleri, İran'la sürdürdükleri ticarette tek adam olmak istemektedirler. Bu şizofrenik bakış açısı, İsrailli liderlerin her seferinde dillerinden düşürmedikleri güven konusuna hiç şüphesiz, hizmet etmemektedir. İsrail'in, İran'a sevkini gerçekleştirdiği silahlar, Lübnan'daki İran

yanlısı Hizbullah'ın eline geçmektedir ve bu kökten dinci Müslüman örgüt aynı silahları İsrail'in askerlerine ve yurttaşlarına doğrultmaktadır!

İsrail ve Uyuşturucu

İsrail, Lübnan, İran ve bölgedeki diğer ülkelerin paylaştığı sis perdesi ardındaki ticaretin bir kolu da uyuşturucu ticaretidir. İngilizce yayımlanan İsrail gazeteleri bu konuya ilişkin başlık dahi atamazken, İbranice yayımlanan gazetelerde durum farklıdır. Bunun nedeni İsrail'deki basın sansürünün, İbranice yayım yapan gazetelerde, İngilizce yayınlara oranla nispeten daha az sıkı olmasıdır. Öte yandan İbranice yayın yapan gazetelerde de İsrail ve uyuşturucu bağlantısı üzerine yapılan haberler sıklıkla yer almamaktadır. 1994 yılında cuma günleri yayımlanan Yerushalaim gazetesinde, gazeteci Etty Hassid, İsrail hükümeti ve uyuşturucu bağlantısını aydınlatan bir yazı kaleme almıştır. Makale, aynı dönem içinde bu konuya dair İsrail basınında yayımlanan son makale olma özelliği de taşımaktadır. Hassid'in, hükümete rahatsızlık veren gerçekleri su yüzüne çıkartarak, İsrail basınını kontrolü altında tutan sansürü kırdığı da açıktır. Bu, makalenin girişinde de açıkça hissedilmektedir:

> "İnanmak her ne kadar güç olsa da, İsrail Devleti uyuşturucu ticaretinin merkezinde, özellikle kuzeydeki Lübnan sınırında faal olarak yer almaktadır. İştirakçiler, bir yanda İsrail ordusu, Shabak, MOSSAD ve İsrail polisi, diğer yanda Lübnanlı uyuşturucu tacirleri, Necef'teki İsrailli bedeviler ve kimi (İsrailli) emekli memurlar... Bu makalemle bunu size kanıtlamaya çalışacağım ya da en azından uyuşturucu tacirlerinin büyük ölçekli uyuşturucu davalarını temel alarak büyük bir olasılıkla bunu kanıtlamış olacağım... Görünen o ki uyuşturucu bağımlılığına karşı kayıtsız şartsız savaş ilan etmiş olan İsrail devleti, gerçekte Ortadoğu'nun en büyük uyuşturucu ithalatçısı. Bir elimizle uyuşturucu kullanımını önleyip, satanları tutuklarken, ya da en azından bunun için çabalarken, diğer elimizle şıringayı uyuşturucu bağımlısının damarına, en derine enjekte ediyoruz."[39]

Hassid'in makalesini yazarken faydalandığı kaynak, avukatları İsrailli olan Lübnanlı uyuşturucu tacirlerinin ifadeleri. Onlardan biri, Avraham Bardugo. Bardugo, 90'lı yılların başından itibaren sürdürdüğü uyuşturucu ticaretinde İsrailli güvenlik görevlilerinin birçok kereler onunla birlikte hareket ettiğini ifade etti.[40] Hassid, İsrailli yetkililerin uyuşturucu ticaretinde yer almalarına neden olarak birçok sebep olduğunu ileri sürmektedir. Hollanda'daki adalet sisteminde, daha önceleri Bölgelerarası İstihbarat Timinde (IRT) olduğu gibi İsrail de uluslararası uyuşturucu trafiğini denetleyebilmek için büyük miktarda uyuşturucu madde trafiğine geçiş vermektedir.[41] Ancak büyük miktarda uyuşturucu madde ortadan 'kaybolduğu' için Hollanda'daki gibi ikna edici sonuçlar elde edilmemiştir.

Hollanda'da olduğu gibi İsrail'de de hükümetin onayıyla 'özel takip yöntemleri' geliştirilmiştir. Ancak Hollanda'dakinin aksine gerçek anlamda bir sansasyon yaşanmamıştır. Meclis soruşturması ya da hükümet birimlerinin uyuşturucu trafiği ve ticaretiyle bağlantısı İsrail'de hiçbir zaman söz konusu olmamıştır. Yahudi devleti liderleri, İsrail gizli servisi, ordu, polis ve uyuşturucu ticareti yapanlar arasındaki bağlantıları kamuoyuna açık bir şekilde sergilememeye özen göstermektedir. Bu bilgilerin kamuoyuna açıklanması talep edildiğinde, bir hükümet yetkilisi açıklanması talep edilen bilgilerin devlet sırrı olduğunu ve bu nedenle ancak bir duruşma salonunda konuşulabileceğini belirtmektedir.[42] Şayet, Etty Hassid gibi sis perdesini aralamak için çaba gösterenler olursa, basın sansürü devreye girmektedir. Hassid:

> "Basın sansürünün, beni kimi gerçekleri açıklamaktan alıkoyduğunu düşündüğünüzde, sizden, gerçeğin aslında buraya yazabildiğimden çok daha dehşet verici olduğunu anlamanızı istiyorum. Diğer yandan, üzerinden sis perdesini araladığım kadarıyla gerçeğin hâlâ yeterince dehşet verici olduğunu da hatırlatmak istiyorum."[43]

Bunun dışında Hassid'e göre, İsrail İç İstihbarat Örgütü Shabak, istihbarat karşılığında Filistinli uyuşturucu tacirlerine dokunmamaktadır. Doğal olarak Filistinliler polis ya da istihbarat

örgütünün böyle davranmasını yadırgamaktadırlar. İsrailli insan hakları savunucusu İsrael Shahak'a göre İsrail İç İstihbarat Örgütünün Filistinli uyuşturucu tacirlerini böylesine pamuklara sarmasının başlangıç noktasını 1987 yılındaki İntifada oluşturmaktadır. Bu konuya ilişkin yeterince aydınlatıcı bilgi olmamakla birlikte Shahak'a göre askeri kanadında uyuşturucu ticareti yapıldığına dair söylentileri dikkate almayan Yaser Arafat'ın liderliğindeki FKÖ'nün de rolü oldukça büyüktür. FKÖ, İsrail ve Filistin arasındaki anlaşmazlığın tarihini yazarken uyuşturucu faktörünü es geçmiştir.[44] Öte yandan İntifada'yla birlikte Filistinli uyuşturucu satıcılarıyla Shabak arasındaki işbirliği sona ermemiştir. Direnişin başlamasından sonra, Arap uyuşturucu tacirleri ve İsrail arasındaki ilişkiler donmuştur ancak Filistinlilerin devreye girmesiyle birlikte ilişkiler kaldığı yerden devam etmiştir.[45]

İsrail'de bölgeye özel esrar dışında, eroin trafiği de gündemdedir. Hassid'in ifade ettiğine göre, çok sayıda saygın İsrailli avukat, İsrail'in Ortadoğu'daki en büyük eroin tedarikçisi olduğuna dair kolaylıkla yemin verebilirler.[46]

İsrail hükümet birimlerinin, uyuşturucu maddelerle olan bağlantıları Amerika'nın uyuşturucu politikasıyla örtüşmektedir. CIA, Vietnam savaşı sırasında uyuşturucu ticaretinden elde edilen kazançla illegal operasyonların finanse edilebileceğini keşfetmiştir. Daha sonraları, bu Amerikan politikası farklı ülkeleri de etki alanına çekmiştir.[47] Bu da açıkça İsrail'in, ABD'nin gözü önünde Güney ve Orta Amerika'daki uyuşturucu baronlarıyla rahatlıkla 'iş çevirmesini' açıklamaktadır.

Panama diktatörü ve uyuşturucu taciri Manuel Noriega da İsrail devletiyle yakın temas içine girmiştir. İsrail yıllar boyunca Panama'ya askeri destek vermiştir. Eski MOSSAD ajanı Mike Harrari, Panama'nın antiterör birliği K-7'ye uzmanlık eğitimi vermiş aynı zamanda Noriega'nın danışmanı olarak görev yapmıştır. Ananas surat'ın kendisi de bizzat İsrail'de askeri eğitimden geçmiştir. Bunu yaparken gizlemeye gerek duymamış, üni-

formasında İsrail paraşüt birliğinin armasını gururla taşımıştır.[48]

1986 yılında ABD, Noriega'yı uluslararası uyuşturucu ticaretinin günah keçisi olarak belirlemiştir. Uyusturucuyla Savas çerçevesinde Panama ve Amerikan ilişkileri durma noktasına getirilmiştir. Ancak İsrail, Panama ile ilişkilerini sabit tutmak adına Washington'un onayını almıştır. ABD her ne kadar Yahudi devletinin liderlerini, Panama'yla olan ilişkilerini mümkün olduğunca dikkat çekmeme politikası konusunda uyardıysa da, İsrail'i Noriega'ya destek vermekten men etmeye gerek görmemiştir.[49] Ardından, ABD'deki Siyonist örgütler, İsrail'in Panama'da oynadığı rolün Amerikan politikasında gündeme taşınmasını engellemek için gayret göstermişlerdir. Hatta 1989 yılında Amerikan askeri güçleri, Panama'da Noriega rejiminin sonunu getirdiği zaman dahi, İsrail'in Panama'da oynadığı rolün ABD'de fark ettirilmemesine özen gösterilmiştir.[50]

İsrail ve Kara Para

Uyuşturucu ticaretinin doğal olarak bir de ekonomik yönü vardır. Bu nedenle İsrail'in kara para aklamak için bir cennet olduğunu söylemek yerinde olacaktır. İsrail bankaları şaibeli para girdileri konusunda herhangi bir sorgulamaya gitmemektedirler. Yahudilerin vaat edilmiş topraklara 'geri dönüşleriyle', geriye dönüş yasası kabul edilerek kolaylıkla para aklama olanağı doğmuştur. Bir banka yeni gelen Yahudi göçmene parasının kaynağını sorduğunda, göçmenin sadece geldiği ülkeyi belirtmesi yeterli görülmüştür. Bankalar bunun dışında başka belgelerin ibrazına gerek görmemişlerdir. Dikkate alınması gereken diğer bir husus, göçmenin İsrail'e ayak basmasıyla elde ettiği özel bir sertifikadır. Ancak pratikte bu sertifikaya gerek duyulmamaktadır. Yahudi olmayanların da rahatlıkla elde edebileceği bu belgeden dolayı bu noktada İsrail'de ırkçılık olmadığı söylenebilir.

İsrail hükümetini güttüğü politikanın kara para aklama üzerine kurulmadığı kesindir. İşlenen finansal suçların aşırı oranı ülkedeki yasaların yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. İsrail'de

kara para aklamaya yönelik etkin yasalar bulunmamaktadır. Bankalar büyük para transferlerini kayıt altında tutmakla ve ülke sınırları içerisine giren parayı denetleme konusunda yükümlü tutulmamaktadır. Bunun dışında İsrail devletinin diğer devletlerle finansal suçları önleyici ortak kararlar altında imzası bulunmamaktadır.[51]

Dolayısıyla İsrail'de aklanan kara para gelirleri İsrail ekonomisinin en büyük yatırım araçları olarak dikkat çekmektedir. İsrailli politikacıların kara para aklamanın önüne geçerek, uyuşturucu ticaretine darbe vurma teşebbüsleri sonuçsuz kalmaktadır. İsrail politikasındaki dinci, rüşvetçi gruplar bu hususta güçlü yasaların çıkartılmasını olanaksız kılmaktadırlar. İsrail bankalarında işlem gören kara paranın önemli bir bölümü yurtdışı kaynaklıdır. Ünlü şahsiyetlerin isimleri sıklıkla gündeme gelmektedir. Peru'nun eski başkanı Alberto Fujimori ve yardımcısı Vladimir Montesinos'un illegal ve haksız kazançlarının izi İsrail Leumi Bankasına kadar sürülmüştür.[52] Bunun dışında İsrail bankalarında eski Sovyetler Birliği cumhuriyetlerinden gelen ve kanun dışı yollardan elde edilmiş büyük meblağlarda para bulunmaktadır. Doğu Bloku'nda komünizmin çöküşünden önce, Sovyetler Birliğinin en gözde para aklama merkezi İsrail'di. KGB faaliyetlerinden elde edilen ve İsrail'de aklanan yıllık para miktarı dört, beş milyar doları buluyordu.[53] İsrail bankaları bugün de aynı meblağlarda para aklamaktadır. Ancak İsrail bankalarının hizmet ettiği kaynak bu kez KGB değil Rus mafyasıdır. Votkanın ülkesinden gelen organize suç örgütleri İsrail'de artık aileden biri sayılmaktadır.[54]

16

1992 Yılından Bu Yana Israilli Politikacılar

Rabin

İsrail ve Filistin arasındaki 20. Yüzyılın son on yılında başlatılan 'barış süreci', başbakan İzak Rabin'le birlikte anılmaktadır. Rabin, Oslo anlaşması olarak adlandırılan FKÖ ile gerçekleştirdiği görüşmelerin ardından, yandaşı Shimon Peres'le birlikte adını tarihin sayfalarına 'barışın mimarı'olarak yazdırdı.

Rabin'in 'üzerinde barışın hüküm sürdüğü topraklar' prensibi üzerinde durmasının salt insani nedenlerden ötürürü olduğu yönünde yanlış anlaşılmalar bulunmaktadır. Gerçekte Rabin'in görüşlerinde Yahudi devleti çıkarları her zaman en ön sırayı almıştır. Birçok kereler yaptığı açıklamalar sırasında Siyonizm'in ancak ve ancak Yahudilerin çıkarlarını koruduğunu dile getirmiştir. Filistinlilere gerçek anlamda bir dost eli uzatmadığı, 80'li yılların sonunda başlayan İntifada sırasında 'kemik kırma' politikasından da anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra Rabin'in Filistinliler hakkındaki düşüncelerinin İntifa'dan bu yana en ufak bir değişikliğe uğramadığı da görülmektedir. Rabin, yaptığı bir açıklamada şunu açıkça vurgulamıştır:

"Gazze Şeridi sular altında kalsa da bu beni zerre kadar ilgilendirmiyor"[1] demiştir.

Rabin'in askeri kariyeri de aynı şekilde izlediği politikada barındırdığı söylenen hümanist unsurlarla doludur. İsrail devletinin kurulmasının ardından kısa bir süre sonra Palmach'ın bir kolu olan Hagannah komandolarının idaresini ele aldı. Rabin'in

Palmach'daki komutanları, Le'ahdut Ha'avoda lideri Yitzhak Tabenk'in yandaşlarından oluşuyordu. Bu örgüt, İsrail devletinin kurulmasından sonra toprak genişletme politikasını benimsemiş ve solcu Siyonistler üzerinde nüfuz sahibiydi. Palmach komandosu olan Rabin, Bidu, Bet ve Surik gibi Filistin köylerinin bombalanmasında görev almıştı.[2]

Rabin, 1967 yılında İsrail'in tarihi zaferiyle sonuçlanan Altı Gün Savaş'ı sırasında İsrail birliklerinin başında bulunuyordu. İsrailli gazeteci İsrael Shahak'a göre, Rabin'in bu zafere büyük bir katkısı bulunmuyordu. Buna rağmen ABD'deki Yahudi lobisinin gözünde bir savaş kahramanı olarak yer ederek Washington'a İsrail büyükelçisi olarak atanmıştı.[3] 1967 zaferinin ardından İsrail'de yeni işgal edilen bölgelerdeki Arap nüfusun nasıl kontrol altında tutulması gerektiği konusunda tartışmalar başladı. Rabin'e göre, Yahudi devleti büyük sayıda asker sevk ederek gerçekleştirdiği 'içerden fetih harekâtında' (conquest from inside) hata yapmıştı. Rabin bunun, hedefe ulaşmak için izlenen yanlış bir yol olduğunu savunuyor, bunun yerine 'domination from the outside' olarak tanımladığı dışardan hâkimiyet tasarısını öneriyordu. Dışardan hâkimiyet tasarısı, İsrail ordusunun ve Yahudi yerleşim bölgelerinin Filistin köy ve kentlerini çevrelemek suretiyle, yerli halkın idaresinin Filistinli otoritelere bırakılmasından oluşuyordu.[4]

Rabin gibi başka İsrailli politikacılar da Filistinlilerin idaresinin Filistinlilere bırakılmasını savunuyordu. Dönemin Savunma bakanı 'tek gözlü adam' Moşe Dayan da, 1967 yılında yaklaşık olarak aynı düşünceleri öne sürüyordu. İdaresi altındaki İsrail işgal kuvvetleri, Filistin toplumunda öne çıkan kişileri, işgal edilmiş bölgelerde görevlendirmek üzere arabulucu olarak atadı. Bu kişiler sayesinde Filistin halkı, İsrailli yetkililere ilişkilerinin nispeten daha iyi şartlar altında yürüyeceğini düşünüyordu. Taleplerini İsrail'e bu arabulucular vasıtasıyla iletiyorlardı. Arabulucular aynı zamanda Filistinliler üzerinde etkili olan politik ve sosyal nüfuzlarını İsrail'in hizmetine sunmuşlardı. Bu sistem

özellikle Dayan döneminde oldukça iyi işleyerek etkinliğini yıllar boyunca sürdürdü. Ancak 80'li yılların başlarında bu durum sona erdi. Dönemin Savunma bakanı Ariel Şaron, Filistinli arabulucuları devre dışı bıraktı. Bu arabulucular yerini Filistin toplumunun tartışmalı şahsiyetlerinden oluşan ve Village Leagues[5] olarak adlandırılan yeni bir oluşuma bıraktı.[6]

1987 yılında patlak veren İntifada'yla birlikte büyük değişimler boy göstermeye başladı. İsrail yönetimini hedef alan bu Filistin direniş hareketiyle birlikte Filistinlerin, Filistinliler tarafından kontrol altında tutulması olanaksız bir hal aldı. İsrailli liderler için durum, içinden çıkılması güç bir hal alıyordu. İşgal altındaki bölgelere sevki gerçekleştirilen çok sayıda askeri birlik, durumu kontrol altında tutmakta zorluk çekiyordu. İsrail söz konusu askeri birlikleri 'gerçek' bir savaş halinde kullanmak üzere geri planda tutuyordu. 80'li yılların sonlarında İntifada'nın en can alıcı döneminde direnişi engelleyebilmek için 180 bin askere ihtiyaç duyuluyordu ancak silâhaltına alınan asker sayısı sadece 15 bini buluyordu.[7] İsrail politikası bu yüzden, İntifada'nın patlak vermesinden önceki duruma geri dönmeye yönelikti. Rabin'in 'dışardan hâkimiyet' teorisinin uygulanabilirliği giderek gündemi daha fazla işgal ediyordu.

Rabin'in planını uygulamaya koyabilmek için FKÖ'yle görüşmeler başlatıldı. İsrail'in izlediği politika için bu, görülmemiş bir değişim sürecine girildiğinin işaretiydi. Bundan önce FKÖ ile bir görüşme yapmayı düşünmek bile tabu olarak algılanıyordu. İzak Şamir iktidarı sırasında da, FKÖ'yle otonomi konusunda masaya oturmak söz konusu değildi. 1992 yılında ABD başkanı George Bush'un Yaser Arafat'la masaya oturma konusunda baskı uygulaması sonucunda, Şamir için çıkar yol kalmamıştı.[8] Ancak aynı yıl Rabin'in devreye girmesiyle yeni olasılıklar gündeme oturdu. İleride gerçekleşecek Oslo görüşmeleri için Rabin daha o dönemde gerekli zemini oluşturmaya başladı. Rabin ve Arafat'ın, Bill Clinton'un da hazır bulunduğu görüşmeler sırasında el sıkışmalarıyla bütün dünyanın gözü 'umut vaadeden

barış süreci'ne çevrildi.[9] Ancak görünenin aksine gerçek tamamıyla farklıydı. Rabin'in önerdiği Filistin'e ait bölgelerde otonomi uygulaması, Güney Afrika'daki apartheid rejiminin politikasıyla eş değerdi. Bununla birlikte otonominin birlikte anıldığı şartlar, ortaçağda hüküm süren Hıristiyan iktidar seçkinlerinin Polonya ve İspanya gibi ülkelerde izlediği Yahudi aleyhtarı politikayı çağrıştırıyordu.[10]

Rabin, FKÖ ile masaya oturarak, İsrail'in Ortadoğu'da sürdürdüğü hegemonyanın sürekliliği için gerek duyduğu stabiliteyi de bu şekilde sağlamış oldu. Bunun yanı sıra Filistin otonomisi sayesinde İsrailli liderler, Filistin halkına yönelik insan hakları ihlali gibi konularda uluslararası platformda sorumlu tutulmalarının önüne geçebilmeyi umuyorlardı. Yaser Arafat, Rabin için ideal bir partner portresi çiziyordu. Para ve güç karşılığında FKÖ lideri Filistin halkını kontrol altında tutmaya dünden hazırdı. Bu anlaşma mali kriz içindeki Arafat için biçilmiş kaftandı. 80'li yılların sonunda FKÖ, Suudi Arabistan'dan büyük finansal destek sağlıyordu. Ancak Körfez Savaşı'nın patlak vermesiyle bu durum sona erdi. Suudiler, ABD'nin yanında yer almayı seçerken, Arafat, Saddam Hüseyin'i desteklediğini açıkladı. Suudilerin para musluklarını kapatması üzerine FKÖ büyük mali kriz içine girdi. Arafat bu yüzden İsrail tarafından yapılan ve finansal destek vaadeden her türlü öneriye sıcak bakıyordu.

Çoğu Filistinli için barış süreci gözle görülür bir değişiklik getirmedi. Filistinli seçkinler, Arafat'ın idaresi altında yeni gelişmeler sayesinde çıkarlarını korudularsa da, sokaktaki Filistinli için tek değişen şey bundan böyle baskı rejiminin İsrailliler yerine kendi otoriteleri tarafından uygulanacak olmasıydı. Rabin'e göre Arafat'ın diktatörce bir tutum izlemesinde bir sakınca bulunmuyor, aksine FKÖ, Filistin halkını baskı altında tuttuğu sürece Rabin, otonominin gerçek anlamda amacına ulaştığını düşünüyordu. Öte yandan FKÖ, düşünce özgürlüğüne kısıtlayıcı uygulamalar başlatarak Filistin halkını baskı altında tuttuğu gerekçesiyle eleştirilere hedef oluyordu. 1999 yılının kasım

ayında örneğin Filistin polisi, barış sürecinin beklentileri karşılamadığı yönünde görüş bildiren ve FKÖ'nün tutumunu eleştiren 9 Filistinliyi, okudukları protesto amaçlı bildiri üzerine gözaltına aldı.[11] Polisin bu tür uygulamaları karşısında İsrail sessizliğini korudu. Bunun dışında Rabin, Filistin medyasının tamamıyla kontrol altında tutulması konusunda ısrarcı bir tavır sergiliyordu. Böylece Filistinlileri suni gündemle meşgul ederek, gerçek gündemi örtbas etmek mümkün olacaktı.[12]

Otonomi, Filistin topraklarında ekonomik açıdan da İsrail'e bağımlılığın bir göstergesiydi. Filistin'de üretilen tarım ürünleri için Batı Avrupa pazar oluşturmuyordu. Ürdün ve Mısır da kendi tarım ürünlerini yetiştiriyordu. Dolayısıyla Filistin için, tarım ürünlerinin sürümünü gerçekleştirebileceği ülke olarak geriye bir tek İsrail kalıyordu. Bunun dışında Filistin'de üretilen tekstil ürünlerinin ihracatına da sınırlama getirilmişti. İsrail, Filistin'in nihai ürün imalatına yasaklama getirdiği için bu alanda da tek pazar yine İsrail'di.

Filistin ekonomisini kontrol altında tutmak İsrail'e birçok avantaj sağlıyordu. İsrailli liderler böylelikle, dışardan gelecek olası eleştiri oklarına hedef oluşturmuyorlardı. Avrupalı siyasetçiler İsrail'in yerleşim politikasına yönelik eleştirilerini dile getirdiklerinde, Yahudi devleti liderleri, söz gelimi tekstil ve tarım ürünlerinin ithalatına sınırlama getirmek suretiyle, Filistin ekonomisini zarara uğratacakları tehditlerini savuruyorlardı.

Filistinliler, yurtdışından ithal edilen ürünler söz konusu olduğunda, İsrail'den gerçekleştirilen ithalata ve Yaser Arafat'ın şirketlerine bağımlı kalmak zorundaydı. Böylelikle İsrail, Filistin otonom bölgesinde kontrolü elinde tutarken, Yaser Arafat giderek daha da zenginleşiyordu. 'Barış süreci'nden en karlı çıkan taraf hiç şüphesiz Yaser Arafat olmuştu. İngiliz Sunday Telegraph gazetesi 1999 yılında, FKÖ'nün gizli banka hesaplarında bulunan büyük bir servetin sahibi olduğunu ortaya çıkardı.[13] Diğer yandan Filistin otonom bölgesindeki yoksulluk bütün dünyanın gözleri önüne serilmişti.

Rabin'in Öldürülmesi

Rabin'in 'dışardan hâkimiyet' planı, farklı alternatifleri kati suretle göz ardı eden sosyalist Siyonizm'in tipik bir yansıması olduğu kadar İsrail'in mevcut konumunu zamanla daha da güçlendirmeyi hedeflemekteydi. Bu yaklaşım yıllar içerisinde hiçbir değişikliğe uğramadı. II. Dünya Savaşı öncesinde de WZO'ya bağlı Siyonist sosyalistler (kendi belirledikleri şartlar altında ve daima zamanında) uzlaşma yoluna gitmekten kaçınmadılar. Ben Gurion ve Chaim Weizmann gibi Siyonistler, Balfour Bildirgesi uyarınca, eski Ürdün Devleti topraklarını Winston Churchill'in talebi doğrultusunda İsrail'e tanınan toprak bütünlüğünün dışında tutmaya rıza gösterdiler.

Ancak Wladimir Jabotinsky gibi sağcı Siyonistler bu konuya ilişkin itirazlarını her fırsatta gündeme getirerek, alınan bu kararın Siyonist ideolojiye tamamıyla ters düştüğünü ifade etmiştir. Jabotinsky'nin düşüncelerindeki büyük İsrail, Nil nehrinden Fırat'a uzanan bölgeyi kapsamaktadır. Bunun dışında verilecek her türlü taviz büyük günahtır. Verilen bu taviz kararının ardından Jabotinsky, WZO'dan ayrılarak kendi revizyonist hareketini başlattı.

İsrail devletinin kuruluşunun ardından Jabotinsky'nin revizyonizmi, aralarında Menachem Begin'in partisi Herut'un da bulunduğu farklı politik fraksiyonlara yansıdı. 1973 yılında bu politik fraksiyonlar Likud Partisi'nin çatısı altında toplandı. Dört yıl sonra Likud, Begin'in liderliğinde katıldığı ilk seçimlerde beklentilerin ötesinde bir başarı elde etti. Bundan önce iktidar kesintisiz olarak Siyonist sosyalistlerin elindeydi. Revizyonistlerin bu zaman zarfı içerisinde İsrail politikasında söz sahibi olmamasının nedenleri açıktır. Bu politik hareket, laik Eşkenaz seçkinleri temsil etmemektedir. Bugün de İsrail'de ekonomik açıdan laik Eşkenazim söz sahibidir. Ülkedeki kapitalin büyük bir bölümünü ellerinde tutan bu seçkinler grubu 'solcu' İşçi Partisi'ne olan geleneksel bağlılıklarından da ödün vermemektedir-

ler. Buna karşın sağcı Likud Partisi yandaşları 'Bir Grubun Dışında Kalanlar' grubundandır. Diğer bir deyişle bu partinin yandaşları, bir grup dindar Yahudi ve düşük gelirli (genellikle) İsrailllilerden oluşmaktadır.

İsrail'e ait topraklara yönelik taviz İşçi Partisi ve Likud arasında büyük bir tartışma konusudur. Rabin'in işgal edilen topraklarda Filistinlilere bir tür otonomi sağlanması planı Jabotinsky'nin ideolojik mirasçıları arasında ihtilaf konusu olmayı sürdürmektedir. Bu grup bünyesinde, Rabin'in planları doğrultusunda İsrail'in bölgedeki konumunun güç kazanacağı görüşüne karşı büyük bir güvensizlik hâkimdir. Yahudi olmayanlar için toprak bütünlüğünden feragat etmek revizyonist Siyonistler tarafından da tabu olarak görülmektedir. Likud bünyesinde, Rabin'in öncülük ettiği Filistinlileri 'teşvik' politikasına karşı gösterilen tepki her zaman gündemdedir. Likud aynı zamanda izlenen bu politikanın ideolojik açıdan tahayyül edilemez olduğunu da sıklıkla vurgulamaktadır. Bu politik parti, tercihen Filistinlileri güvenli bir mesafede; Jabotinsky'nin Demir Duvar'ı arkasında tutmaktan yanadır.[14]

Rabin'in planlarına karşı Likud'un sergilediği tutumu gölgede bırakacak bir diğer tepki kaynağı, Gush Emunim gibi militan kolonistlerin kanadından gelmektedir. Rabin'in yaklaşımını Yehova'nın emirlerini çiğnemekle eş değer tutmaktadırlar. Rabin uygulamaya koyduğu planlardan dolayı İsrail'deki kökten dinci Yahudiler arasında öfke nöbetlerine neden olduğunun farkındaydı. Bu nedenle dindar Siyonistlerle ilişkilerini yoluna koyabilmek için büyük gayret gösterdi. Hatta dindar kolonistlerin Hebron'a girişleri yönündeki yasağı kaldırarak bu grubun huzur ve güven içinde kentte piknik yapabilmelerine olanak tanıyarak, Gush Emunim yandaşlarının gönlünü almaya çalıştı. Aynı dönemde Hebron, İsrailli askerlerin kontrolü altında bulunuyordu. Askerler tarafından güvenlik çemberine alınan dinci Siyonist grup, pencerelerinden dışarı bakmaya cesaret edebilen Filistinlileri taş yağmuruna tutuyorlardı.[15]

Ancak bu jestiyle bile Rabin, dinci yerleşimcileri ikna etmekte başarılı olamadı. 'Barış için toprak' planına karşı kustukları öfke, 1995 yılında aşırı sağcı kolonist Yigal Amir'in Rabin'i öldürmesine neden oldu. Tarihte ilk kez bir İsrail başbakanının suikaste kurban gitmesinin yanı sıra öldürme eyleminin bir Yahudi tarafından gerçekleştirilmesi de İsrail'de büyük şok etkisi yarattı.

Yigal Amir, tutuklanmasının ardından suikast eylemini gerçekleştirmesinin gerekçelerini klasik Yahudiliğin iki ayrı yasası; 'din rodef' (davacı yasası) ve 'din moser'e (muhbir yasası) dayandırdığını açıkladı. Sözü geçen yasalardan ilki, bir Yahudi'yi öldürme noktasına gelmiş diğer bir Yahudi'nin öldürülmesini hükmeder. 'Din moser'ise Yahudilerin işleri hakkında Yahudi olmayanlara bilgi sağlayan ve Yahudilere ait olan mal ve mülkü Yahudi olmayanlara veren Yahudi'nin öldürülmesini hükmeden yasadır.[16] Bu yasalar, Yahudi toplumuna karşı herhangi bir ihanet eylemi söz konusu olduğunda, ortaçağ hahamlarının sıklıkla başvurduğu bir yöntemdi. Ancak İsrail'de günümüzde birçok kökten dinci Yahudi için 'din rodef' ve 'din moser' yasaları, özellikle Rabin'e karşı gerçekleştirilen suikast eyleminde olmak üzere geçerliliğini korumaktadır. Bu nedenle Yigal Amir'in Rabin'e karşı düzenlediği suikast eylemi, kökten dinci Yahudilere göre bütünüyle adildir. Bir Yahudi vatan haininin öldürülmesiyle kazanılan sevap, Yahudi olmayan birinin öldürülmesiyle kazanılan sevapla eş değerdedir. Dolayısıyla Amir, bu çevreler tarafından kahraman olarak ilan edilmiş; şayet Rabin suikastının ardından yaşamını yitirmiş olsaydı, hiç kuşkusuz Baruch Goldstein gibi şehitlik mertebesine erişmiş olacaktı.[17]

İsrail'deki laik çevreler, Rabin'in öldürülmesinin ardından yaşadıkları şoku uzun süre üzerlerinden atamadılar. Ne 'davacı yasasının' ne de 'muhbir yasasının' modern İsrail'de dindar çevrelerce bu denli kabul görmesini anlayamıyorlardı. İsrail medyasının kimi zaman kökten dinci akımların oluşturduğu tehdide yönelik uyarılarını çoğu İsrailli göz ardı ediyordu. Rabin'i koruma görevini üstlenen İsrail İç İstihbarat Örgütü Shabak, saldırı

ihtimaline karşı ancak aşırı İslamcı örgütlerin sorumlu tutulması gerektiğini savunuyordu.[18] Bunun nedenlerini İsrael Shahak ve Norton Mezvinsky ortak kaleme aldıkları Kökten dinci Yahudilik adlı kitapta şöyle vurgulamaktadır:

> "Rabin'in dahil olduğu İsrailliler olarak bu tehlikenin bilerek ve isteyerek farkında olmamızın nedeni, Yahudiler arasında çok yaygın olan Yahudi şovenizminin kendisidir. Şovenist, kendi ulusunun tarihini gerçekte olduğundan nispeten daha iyi göstermek için tahrif etme yoluna gider. Aynı zamanda kendi ulusunun en iyi ulus olduğunu savlamak adına da mevcut durumu tahrif edecektir. Birçok Yahudi özellikle dinsel fanatizm ve bilinçli farkındalıkla beslenen bu savlama yoluna sıklıkla başvurduğundan, durum olduğundan daha fazla tehlike arzetmektedir."[19]

Her ne kadar bütün dünya, Yigal Amir'in kurbanına kolaylıkla yaklaşarak onu ölüme sürükleyişini televizyonlarında seyretmiş olsa da, Rabin suikastine dair aydınlatılmayı bekleyen noktalar dikkat çekmektedir. İsrael Shahak, güvenlik önlemlerinin yetersiz kalışını kayıtsızlık olarak değerlendirmektdir. Ancak Rabin cinayetinin ardındaki sır perdesini İsrailli komplo teorisyeni Barry Chamish farklı yönleriyle aralamaktadır. Aşırı sağcı görüşleri ve UFO fenomenleriyle ilgili varsayımlarına 11. bölümde değindiğimiz Chamish, bu nedenle ilk bakışta Rabin suikastı konusunda başvurulacak güvenilir bir kaynak izlenimi vermemektedir. Ancak Chamish, Rabin'in resmi ölüm raporu kamuoyuna açıklandığında gündeme getirdiği sorularla Rabin suikastının mercek altına alınmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Hollandalı Siyonist gazeteci Philip Mok, Chamish'in yayımladığı İzak Rabin'i Kim Öldürdü, sorusuna ilişkin Nieuw Israelistische Weekblad dergisinde yer alan makalesinde Chamish'in düşünceleriyle hem fikir olduğunu dile getirmiştir. Mok, Ufo uzmanı Chamish'in ürettiği komplo teorilerine genel olarak katılmamakla birlikte Rabin'e düzenlenen suikast eyleminin ardından gündeme getirdiği hayli ilginç noktaları akla yatkın bulduğunu söylemiştir.

Chamish, Rabin'e düzenlenen saldırıdan kırk dakika önce-

sinde bir kameramanın Tel Aviv'deki belediye binasının arka tarafında Yigal Amir'in görüntülerini kaydetmesine anlam verememiştir. Kameramanın orada bulunmasının nedeni neydi? Rabin'in belediye binasına gelişiyle birlikte izdihama neden olan kalabalık, binanın ön tarafında toplandığına göre kameraman neden binanın arka tarafında Amir'in görüntülerini kaydetmekteydi? Söz konusu kameraman Chamish'in iddialarına göre devlet tarafından görevlendirilmiş olan kamu denetçisi Roni Kempler'di. Kempler, Shabak tarafından verilen özel bir izin doğrultusunda bu bölgede çekim yapıyordu. Rabin'in öldürüldüğü ana ait görüntüler, Kempler'ın kaydettiği 40 dakikalık video görüntülerinin sonunda ayrıntılarıyla yer almaktadır.

Chamish, Rabin'e isabet eden kurşunların hangi yönden ateşlendiği konusunda çelişkiler olduğunu da öne sürmektedir. Saldırı anının görüntüleri ve açıklanan otopsi raporu birbiriyle örtüşmemektedir. Ölüm raporunu düzenleyen cerrah Mordechai Gutman, Rabin'in isabet eden kurşunun omuriliğini parçaladığını açıklamıştır. Ancak İsrailli patoloji uzmanı Jehouda Hiss, Chamish'e göre, Gutman'ın açıkladığı otopsi raporuna itiraz etmiştir. Chamish aynı zamanda Kempler'in görüntüleri dikkatle incelendiğinde Rabin'in hâlâ yürüyebilmekte olduğuna işaret etmektedir. Omuriliğine kurşun isabet etmiş İsrail başbakanının yürüyebilmesi olanaksızdır.

Chamish öte yandan, İsrail nüfusunun neredeyse tamamının cebinde bir mobil telefon olmasına karşın, ağır yaralanmış olan Rabin'in hastaneye doğru yola çıktığı yönünde hastanenin önceden uyarılmamış olmasını da oldukça tuhaf olarak değerlendirmektedir. Chamish'e göre Rabin, Shabak ajanları tarafından ite kakıla bir otomobile yerleştirildiğinde yaşamını yitirmiştir. Chamish, gerçek katilin bu otomobilde Rabin'le birlikte bulunan Shabak ajanı olduğunu iddia etmektedir. Chamish'in komplo teorisine göre Amir, kuru sıkı bir silahla ateş etmiştir. Chamish, Amir'in Shabak tarafından görevlendirilen bir tetikçi olduğunu, en azından tetikçi olarak ilan edilmesi istenildiğini iddia etmek-

tedir. Chamish iddialarına, Shabak'ın görevlendirdiği gizli ajan Avishaj Raviv'in, Amir'in üyesi bulunduğu aşırı sağcı 'Eyal'adlı örgüte sızarak, Amir'in, Rabin suikastının eylemcisi olarak ön plana çıkartılmasını sağladığını eklemektedir.

Hamas ve Netanyahu İktidarı

Kökten dinci Amir'in, Rabin'in öldürülmesinden sorumlu olup olmadığı ya da Rabin'in bir komploya kurban gittiği ihtimali bir kenara bırakılırsa, bu olay sonrasındaki dönemde şiddetin inanılmaz boyutlara tırmandığı gözlenmiştir. Filistin hareketi Hamas, düzenlediği sayısız saldırıyla Yahudi halkına büyük korku salmıştır. Bunun üzerine, aynı dönemde iktidara gelen Shimon Peres hükümeti ağır eleştiri oklarına hedef olmuştur. Bu kaos ortamını fırsat bilen Likud, Benjamin Netanyahu liderliğinde, kısa süre sonra gerçekleştirlen seçimlerden çok küçük bir farkla galip çıkarak yönetimi devralmıştır. Oy oranı arasındaki farklılık o kadar azdır ki Netanyahu galibiyetinin Hamas saldırılarının 'yardımıyla' gerçekleştiği söylentileri yayılmıştır. Ancak iktidarı devralan Netanyahu'nun ilk icraatı, MOSSAD'a, Hamas elebaşlarını ortadan kaldırma görevini vermek olmuştur.[20]

İsrail'in Hamas'la olan ilişkisi oldukça dikkat çekicidir. Hamas'ın ortaya çıktığı İslami hareket onyıllardır İsrail hükümetleri tarafından finanse edilmektedir.[21] Başlangıçta İslami hareket gerçek anlamda politik bir anlam ifade etmiyordu. Ancak 1967 yılındaki savaş sonrasında Müslüman örgütlerin mülteci kamplarındaki Filistinlilere sosyal destek sağlamalarıyla birlikte bu örgütlere karşı duyulan sempati artış göstermiştir. Arap birliklerinin 1973 yılında FKÖ'yü Filistinlilerin tek resmi temsilcisi olarak ataması, 'düşmanımın düşmanı dostumdur' felsefesini izleyen İsrailli liderlerin Filistinli Müslümanlardan faydalanabilmelerinin yolunu açtı. Yahudi devletinin liderleri, camiler, hastaneler ve İslami üniversiteleri finanse etmek suretiyle Filistinli Müslümanların dini yaşamlarını hareketlendirerek sol eğilimli FKÖ nasyonalizminin dikkatini farklı yönlere çekebilmeyi plan-

lıyorlardı.[22] Ancak bunu yaparken bir hilkat garibesinin doğmasına yardımcı olduklarını ve bir gün gelip kendilerini hedef alacağını göz ardı ediyorlardı.

70'li yılların sonunda gerçekleşen İran devrimi sonrasında İslami hareket, politik açıdan Filistinlilerin de iştahını kabartan bir güç kazanmaya başladı. Özellikle 80'li yılların sonlarında patlak veren İntifada olayları sırasında çoğu Filistinli İslami örgütlerin bünyesinde yer almaya başladı. Böylece Hamas da, İsrail'in gözleri önünde, FKÖ'ye karşı düşman bir örgütlenme olarak boy gösterdi.

Başlangıçta -kutsal savaş- Cihat sürecinde, dini ilkeler temel alınırken, zamanla Siyonizm'in de etkisiyle, İslamcı militan örgütler tarafından nefret ve şiddet bu süreçte öncelikli konuma getirildi. Böylelikle, İsrail'deki kökten dinci Yahudilerin, özgün Yahudilik dininin bir karikatürü haline dönüşmelerinde olduğu gibi bu İslami örgütler de İslam dininin bir karikatürünü oluşturmaya başladılar. Başka nedenlerden dolayı da bu İslami ideoloji (cihat) bugün de dinci ve revizyonist Siyonizm'in bir yansımasıdır. Likud ve Gush Emunim, Yahudi devletinde bir tek Müslüman dahi görmeye dayanamazken öte yandan Hamas da Filistin'de tek bir Yahudi'nin ikamet etmeyeceği bir Müslüman devleti kurmak için çaba sarf etmektedir. Geçmişte İsrail'in Müslüman örgütleri finanse etmiş olması, Hamas'ın düzenlediği son saldırılardan, her ne kadar FKÖ lideri Yaser Arafat aksini iddia ettiyse de İsrail devletinin sorumlu olduğu fikrini çıkarmak akıl karı değildir.[23]

Hamas saldırılarının ardından, Likud'un adının anılmasının nedeni militan Müslüman gruplar ve revizyonist Siyonistlerin kısmen benzeşen stratejilerinden kaynaklanmaktadır. Her iki taraf için de İsrail ve FKÖ'nün müzakerelerde bulunmasına karşı bariz bir tepki hüküm sürmektedir. Hamas, Likud'un, FKÖ'yle uzlaşma olasılığından mümkün mertebe uzak kalacağını gayet iyi bilmektedir. Bu nedenle Netanyahu yönetiminin, Rabin'in yürürlüğe koyduğu 'barış süreci' planlarına uyum göstermeme-

si şaşırtıcı değildir. Ancak iktidarı döneminde, 'Bibi' her ne kadar halkın gözündeki popülerliği had safhada olsa da, genel olarak İsrail politikasındaki konumu açısında yeterince etkin bir tablo çizmiyordu. Buna neden olarak Eşkenazi seçkinlerinin desteğini alamamış olması gösterilebilir. Netanyahu'nun Eşkenazi kökenli olması da bu gerçeği değiştirmemiştir.[24]

İsrael Shahak, Netanyahu'nun ülke içerisinde yeterince etkin olmayan konumunun yurtdışı temasları sırasında da güç anlar yaşattığını vurgulamaktadır. Netanyahu, ABD'de kendinden önceki İşçi Partisi'nin vermeye hazırlıklı olmadığı bir dizi tavizi istese de istemese de vermek zorunda bırakıldı. Bu tavizlerden ilk akla geleni, İsrail ve Filistin arasındaki müzakereler çerçevesinde bundan böyle Amerikan istihbarat teşkilatı CIA'nın da hazır bulunacak olmasıydı.[25]

Netanyahu'yu bu tavizlerde bulunmaya zorlayan en önemli faktör, Amerikan Başkanı Bill Clinton ile arasındaki ilişkilerin gergin olmasından kaynaklanıyordu. Burada söz konusu olan gerginlik, salt Filistin'le sürdürülen barış görüşmeleri nedeniyle değil, aynı zamanda Amerikan Başkanının farklı noktalarda dile getirdiği çekincelerinden de ileri geliyordu. Örneğin Netanyahu'nun başbakanlığı döneminde, Monica Lewinsky'le yaptığı telefon görüşmelerinin MOSSAD tarafından kaydedilmesi Clinton'ı oldukça rahatsız etmişti.[26]

Netanyahu'nun, Kongre'deki cumhuriyetçiler gibi diğer Amerikalı yetkililerle ilişkileri nispeten daha umut vaat ediciydi. Clinton'ın demokratları, ABD'deki güçlü İsrail lobisinden hatırı sayılır derecede finansal destek sağlarken öte yandan cumhuriyetçiler de değişim sürecini izliyorlardı.[27] Bunun dışında cumhuriyetçiler arasında yer alan kökten dinci Hıristiyanlarla sağcı İsrailli politikacılar arasındaki ortak dini paylaşımlar kuvvetli bir bağ oluşturuyordu. Bu kesim için İsa Mesih'in yeryüzüne ikinci gelişi ve beklenen Yahudi Mesih gibi konular Netanyahu ile ilişkilerinde öncelik taşıyordu. Bu gibi konuların, laik İşçi Partisi yerine dini unsurları temel alan Likud Partisi yandaş-

larıyla ele alınması daha isabetliydi. Bu nedenle Netanyahu, cumhuriyetçilerle olan ilişkilerinde demokratlarla yaşadığı gerginliği yaşamıyordu.[28] Ancak cumhuriyetçilerin desteği de 1999 yılı seçimlerinde Netanyahu'nun bozguna uğramasını önleyemedi. Netanyahu'nun FKÖ'yle ancak Beyaz Saray'ın talepleri ve zorlamasıyla masaya oturması, İşçi Partisi adayı eski General Ehud Barak'ın karşısındaki şansını sıfıra düşürdü.

Barak

Ehud Barak'ın 1999 yılı baharında başbakan olarak göreve gelmesi Yahudi devletinde büyük sevinç yarattı. Eski asker Barak, İsrail toplumunda Filistin halkı ve Arap ülkeleriyle uzun dönemli ve kapsamlı bir barış çözümü bulacağı izlenimini uyandırmıştı. Böylesi bir izlenimin oluşmasında, Barak'ın rakibi Netanyahu'nun Filistinlilerle somut anlaşmalara varmak için görüşmelere yanaşmamasının da rolü büyüktü. Bu nedenle Barak'ın çizdiği barış elçisi melek portresi çok geçmeden benimsendi. Ancak İsrail basını Barak'ın tamamıyla farklı bir yüzünü ortaya çıkardı. Barak'ın müfrit yapısı ve gerektiğinde en saldırgan yöntemleri hiç düşünmeden uygulamaya koyacak derecede bir karaktere sahip olduğu ortaya çıktı. 1982 yılında Lüban Savaşı sırasında Barak, İsrail ordusunda görev yapan en genç generaldi. Dönemin Savunma bakanı Ariel Şaron'un himayesi altındaydı. Aynı dönemde Barak'ın Şaron'a yazdığı memorandum metninde İsrail'in saldırının şiddetini artırması gerektiğini açık bir dille belirtiyordu. Barak, Şaron'a Lübnan'a gerçekleştirilen saldırının, İsrail'in bölgedeki hegemonyasını garanti altına alacak derecede şiddetli olmadığını ifade ediyordu. Bu nedenle Barak'a göre, İsrail ordusunun Suriye'yi kısmen işgal altına alacak eylemleri vakit geçirmeden uygulamaya koyması gerekiyordu.[29] Şaron'a sunduğu planda Barak öncelikle Lübnan'da, Suriye'nin yerleştirdiği roketlerin bulunduğu bölgeye hava saldırısı düzenleyerek, İsrail'in askeri üstünlüğünü kayıtsız şartsız kabul etmesi için Suriye'ye bir ders verilmesi gerektiğini savunuyordu. Bununla birlik-

te Suriye topraklarına konuşlandırılmış roketlere de hava saldırısı düzenlemeyi planlıyordu. Sonuç olarak Barak'ın planı, Altı Gün Savaş'ının izinde büyük ölçekli bir askeri yıldırım harekâtı gerçekleştirerek Suriye ordusunu bozguna uğratmayı içeriyordu.

Şaron'a sunduğu memorandumda Barak, Suriye'yle savaşa girmenin ne gibi sonuçlar doğuracağını da belirtiyordu. Dolayısıyla atılacak böylesi bir adımın Mısır'la hüküm süren barış ortamını sıkıntıya düşüreceğinin farkındaydı. Ancak bunun gibi 'üstü kapalı tehlikeler' Barak'a göre, İsrail Suriye'ye karşı askeri tedbirler alma yoluna gitmediğinde karşılaşılacak ekonomik ve politik sorunlarla boy ölçüşemeyecek derecede önemsiz kalıyordu. Suriye'ye düzenlenecek saldırının birçok ülkenin keyfini kaçıracağını bilen Barak, Şaron'a bir önlem paketi sundu. Suriye'ye düzenlenecek saldırı eylemini -son dakikaya kadar- gizli tutmayı öneriyordu. Böylelikle İsrail'in gelecekteki başbakanı, Amerikalıları, 'niyetimizi açıklayamayacağımız derecede karmaşık ve aynı oranda gizli istişareler içerisinde olduğumuzdan şu an için sessiz kalmamız isabetli olacaktır'[30] gerekçesiyle yanıltmayı planlıyordu. Arap ülkeleriyle ilgili olarak da Barak '24 saat içerisinde alacağımız başarılı sonuçlar sayesinde bir duman perdesi oluşturmamız mümkün olacaktır' ifadesini kullanıyordu.[31] Böylelikle Araplardan gelecek olası etkin bir karşı eylem hareketinin önüne geçmeyi umuyordu. Bunun yanı sıra uluslararası toplumun, bu koşullar altında yeni durumu kabullenmesi için gerekli şartlar da önceden hazırlanmış olacaktı. Suriye'ye karşı gerçekleştirilecek harekata karşı verilecek ülke içi tepkilere yönelik olarak Barak, 'geniş ölçekli müzakere görüşmeleri için doğru zaman geldiğinde' ifadesini kullanarak, beklemenin uygun olacağını belirtiyordu.[32]

Bu noktada da son dakikaya kadar gizlilik şartının önemini vurguluyordu. Böylelikle halkın yıldırım harekâtına karşı oluşacak tepkisi büyük oranda engellenmiş olacaktı. Şaron'a sunduğu memorandumda Barak, planın belirli politik şahsiyetlere karşı -bu şahsiyetlerin kimler olduğu konusunda fikir beyan etme-

se de- büyük gizlilik içerisinde muhafaza edilmesi konusunda ısrarını da dile getiriyordu. Barak, İsrail ordusunun da son dakikaya kadar Suriye'ye karşı gerçekleştirilecek eylem planlarından haberdar edilmesini gereksiz buluyordu. Barak, eylem planının başarıya ulaşmasını garanti edecek tek önemli noktanın, harekâtın yüksek düzeyde görev yapan beş ya da altı subay dışında kimse tarafından bilinmemesi olduğunu özellikle vurguluyordu. Suriye'ye karşı düzenlenecek saldırı harekâtı için yapılacak hazırlıkları gizlemek amacıyla Barak, hazırlıkları özel bir hedefi olmayan tatbikat olarak adlandırmayı tasarlıyordu.

Barak'ın 1982 yılına ait görüşleri ve ileride başbakan olarak görev yaptığı dönemde izlediği politika arasında bağ kurmak oldukça güç. Barak'ın genç bir general olarak gerçekleştirilmesi zor planlara imza atmak suretiyle Ariel Şaron'un dikkatini çekmeye çalıştığı da olasılıklar dâhilinde. Ancak Barak'ın Şaron'a sunduğu memorandumda göze çarpan en önemli nokta, Suriye'ye düzenlenecek saldırı harekâtı çerçevesinde, ayrım gözetmeksizin, bütün çevreleri yanıltmayı hedeflemiş olmasıdır. Bu davranış biçimi hiç şüphesiz bir politikacının elde ettiği başarıyı daim kılmak adına başvurduğu etik olmayan yöntemler arasındadır. Ancak yine de İşçi Partisi tarafından1999 seçimleri öncesinden başlatılan yoğun propaganda etkinlikleri aracılığıyla Barak'ın sergilediği bu ve bunun gibi karakter özellikleri örtbas edilmeye çalışılmıştır. Barak'ın Şaron'a sunduğu memorandum dışında örtbas edilmesi gereken daha başka olaylar da vardır. Kitabın14. Bölümünde değinilen Körfez Savaşı sırasında Irak'a karşı nükleer silahların kullanılması tasarısı bunlardan biridir.

Barak'ın çizdiği askeri kahraman portresi, çoğu İsrailli seçmenin Barak'ı desteklemesinin ardındaki en önemli etkendi. Seçim kampanyaları sırasında, 70'li yılların sonunda, Uganda'daki uçak kaçırma olayında Barak liderliğindeki İsrail askeri birliklerinin gerçekleştirdiği operasyonunun başarısı vurgulanmıştır. Gerçi Barak'a verilen kahramanlık payesi, Lübnan'dan çekilme sırasında Tze'elim mevkiinde korkaklık sergilediği gerekçesiyle zedelenmiştir.

Tze'elim olayı 5 Kasım 1992 tarihinde, Necef Çölü'nde gerçekleştirilen askeri tatbikat sırasında meydana geldi. Aynı dönemde İsrail ordusu gizli bir plan üzerinde; Saddam Hüseyin'in öldürülmesi planını hayata geçirmeyi tasarlıyordu. Üst düzeyde yetkili üç subayla birlikte Barak, İsrail birliklerini komuta etmekteydi. Barak, kaza sonucu bir roketin ateşlenmesinin ardından beş askerin ölümüne, altısının da yaralanmasına tanık oldu.[33] Bu kaza Barak'ın peşini yıllar boyu bırakmadı. Kazanın hemen ardından Barak'ın bir helikopter aracılığıyla olay yerini terk ederek, ölü ve yaralı askerleri geride bırakmasına İsrailliler anlam veremedi. Olay, Barak'ın itibarını büyük ölçüde zedeledi. Olay bununla da kalmadı, Barak'ın, Tze'elim olayının hemen ardından bir dizi önlem alması, 1982 yılında Suriye'ye karşı gerçekleştirmeyi planladığı askeri eylemin arkasında yatan entrikaların yeniden gündeme gelmesine neden oldu.

İsrail basınına göre Barak, Tze'elim bölgesinde yaralanan askerlerin bölgeden sevk edilmesi sırasında, bölgede aleyhine kullanılabilecek her türlü kanıtın ortadan kaldırılması emrini vermiştir. Kısa bir süre sonra Barak'ın Tze'elim olayı sırasındaki davranışına ışık tutacak delilleri içeren dökümanlar ortadan kayboldu.[34] Öte yandan Tze'elim olayı sırasında hazır bulunan yüksek rütbeli subayların bunu izleyen dönemlerde olağandışı terfilere hak kazanmaları dikkat çekiciydi. Bu subaylardan biri olan Amiram Levin, Kuzey İsrail bölgesinde görev yapan İsrail birliklerini komuta etmek üzere general olarak atandı. Bir diğeri Shaul Mofaz, kısa bir süre sonra Güney İsrail bölgesinde görev yapan İsrail birliklerinin başına getirildi. Mofaz aynı zamanda Tze'elim olayını soruşturmak üzere kurulan araştırma komisyonunda yer alıyordu. Levin ve Mofaz gibi, başka subaylar aynı şekilde terfi ettirildi. İşin en ilginç tarafı, terfi ettirilen subay ve askeri yetkililerin hiçbir şekilde Barak aleyhine ifade vermemiş olmasıdır. Barak askeri yetkilerini kullanmaya devam etti. Tze'elim olayı hakkında kurulan divan-ı harp bünyesinde görev alan yargıçlar da İsrail basınına göre Barak'a sadık çevrelerin mensuplarıydı.[35]

Barak tarafından alınan önlemler her açıdan etkisini gösterdi ve Barak, yöneltilen bütün suçlamalardan aklanmasını bildi. Ardından İsrailli askeri üst düzey yetkilileri, bu davaya ilişkin önemli verilerin ortadan kaldırıldığına yönelik basında çıkan haberleri yalanladı. Ancak İsrailli insan hakları savunucusu İsrael Shahak, Tze'elim olayında Barak'ın davranış biçiminin örtbas edilmesi yönünde büyük gayret sarfedildiğinin altını çizmektedir. İsrail'de yayımlanan Ha'aretz gazetesinde Ze'ev Schiff tarafından bu konuya ilişkin kaleme alınan makaleye istinaden bu kitabın yazarına gönderdiği mektupta Shahak, 'yöneltilen suçlamaların bütününe inandığını' belirtmiştir. Bu konuya ilişkin diğer ilginç bir unsur da Tze'elim'de meydana gelen kazanın tarihin akışını değiştirdiği gerçeğidir. Zira bu kazanın ardından İsrail hükümeti Saddam Hüseyin'i öldürme planlarından vazgeçmiştir.[36]

Barak her ne kadar seçim kampanyaları sırasında Ortadoğu'ya barış getiren elçi olarak kabul edilse de, Barak'ın İsrail politik arenasında bu sıfatla anılması askeri kariyeri yüzünden son bulmuştur. Bununla birlikte Barak'ın, Rabin'in başbakanlığı sırasında izlediği politikanın destekçisi olmadığı yönünde haberleri gündeme gelmiştir. Hatta bu nedenle, Netanyahu'nun politikasını sürdürdüğü söylentileri yayılmıştır. Ancak başbakanlığının ilk aylarında Rabin'in izinden giderek FKÖ ile Filistin otonomisinin devam ettirilmesi yönünde müzakereleri yürütme kararı almıştır. Çoğu İsrailli Yaser Arafat, Barak sayesinde barışın sağlanması konusunda tarihi bir fırsatı yakalamıştır. Ancak kabul edilmesi güç talepleri ve İsrail'in aynı dönemde işgal edilen topraklar üzerinde yeni yerleşim projelerini uygulamaya koyması tamamıyla bu tarihi fırsatın farklı bir yönde seyretmesine neden olmuştur.

Barak kuşkusuz Rabin gibi tarihin sayfalarında barışın mimarı olarak yer almayacaktır. Aksine Barak iktidarında, Siyonistlerin şahini Ariel Şaron'un tapınak tepesini ziyareti İsrail bombasının piminin çekilmesine yetmiştir.

Sonsöz

Ariel Şaron'un Tapınak Tepesi'ni ziyaret etmesinin ardından patlak veren direniş, 80'li yılların sonunda başlayan intifada hareketini gölgede bırakacak derecede etkili oldu. Filistinlilerin arasında yayılan öfke dalgası bir anda büyük bir patlama halini aldı. Bu patlama İsrail askeri birliklerine ve işgal edilen bölgelerdeki yerleşim alanlarında Hamas gibi kökten dinci örgütler tarafından gerçekleştirilen intihar eylemlerinin ardından yüzlerce insanın yaralanması ve ölümüyle şiddetlendi.

İsrail'in verdiği acımasız karşılığın ardından, kurban sayısı Filistinlilerin kanadında çok daha fazlaydı. Binlerce Filistinli, İsrail'in gerçekleştirdiği 'misilleme saldırıları' sonrasında yaşamını yitirirken, on binlercesi yaralandı ya da sakat kaldı. İsrail birlikleri, Filistin bölgesindeki kurulu alt yapının büyük bir bölümüne hasar verdi. Ariel Şaron ve diğer hükümet yetkilileri direnişi, şiddet unsurları kullanarak kontrol altına almaya kararlıydılar. İzledikleri politika aynı zamanda Likud'un revizyonist ideolojisinin bir yansımasıydı. Ancak adalet için canları pahasına direnişe geçen bir halkı bu ideoloji kozunu kullanarak alt etmek hayli güçtü. İsrail'in tırmandırdığı şiddet, Filistin direnişinin de yükselişe geçmesine neden oldu. Neticede bitmek bilmeyecek bir şiddet bombasının fitili ateşlenmiş oldu. İsrail'deki gelişmelerin hızına yetişmek mümkün olmadığından, Siyonizm hakkında antisiyonist görüşler bildiren bir kitap yazmak devamlı değişkenlik gösteren durumun ancak bir bölümünü tanımlayabilmemize izin verir. Buna karşın kimi sonuçlara varabilmemiz de olasıdır.

Her ne kadar amacım Siyonizm'e dair olumsuz bir portre çizmek olmasa da bu milliyetçi akımın kitabın sayfalarına olumlu

bir şekilde yansıdığını söylemek güç. Bu yüzden, sonsözü yazarken Siyonizm'in insancıl taraflarını görmek ve savunmanın mümkün olup olmadığını düşündüm.

Modern Siyonizm'in kurucularına göre ancak inşa edilecek bir Yahudi devleti, 20. Yüzyılın başlarında ortaya çıkan antisemitik şiddetin önüne geçebilirdi. Onlara göre antisemitizm, diasporadaki Yahudiler için kaçınılmaz olduğundan başka bir seçenek bulunmuyordu. Ancak bu çıkış noktası akılcı olmaktan uzaktı. İdeolojik ve naif yaklaşımları nedeniyle ilk Siyonistler, kurulan Yahudi devletiyle birlikte şiddetin azalmasını beklerken artışa geçmesine tanıklık ettiler. Tarih bu acımasız gerçeği tüm çıplaklığıyla hissettirdi. İsrail devleti kurulmamış olsaydı, II. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar geçen süre zarfında uğradığı şiddet sonucu yaşamını yitiren Yahudilerin sayısı nispeten daha az olacaktı.

Bunun dışında 2002 yılının İsrail'inde yaşayan Yahudilerin sürdürdüğü hayatın Siyonizm'in kurucularınınkine benzeyip benzemediği sorusu önem taşımaktadır. Bugün özgün Siyonist ideallerden söz etmek güçtür. 'Yeni Yahudi', itiraz etmeksizin, boyun eğerek Filistin topraklarını işlemeye asla yanaşmayacaktır. Üstelik elli yıldan beridir savaşmayı nüfusunun yarısıyla birlikte kendine iş edinmiş bir ülkede sürdürülen yaşam memnuniyet verici olmaktan uzaktır. Her otobüs yolculuğunda yolculardan birinin belki de üzerinde bir bomba taşıdığını bilerek yaşamak, güllük gülistanlık değildir. Çoğu İsrailli daha azla yetinmek zorunda kalacağının bilinciyle yaşadığı yerleri terk etmektedir. Mescid-i Aksa'da başlayan intifadayla birlikte 'neo-diaspora' giderek yayılmaktadır.

İsrail'de yaşayan Yahudilere nazaran diasporadaki Yahudiler can güvenliklerinden daha fazla endişe etmektedirler. Kuşkusuz yerleşik antisemitizm dünyanın birçok yerinde tam anlamıyla sona ermiş değildir ve beklenmedik anlarda yükselişe geçmektedir. Doğu Avrupa'da örneğin 19. Yüzyılın antisemit duyguları bugün henüz bütünüyle unutulmuş değildir. Ancak büyük sayıda kurban

verilen kanlı pogromlar da elbette düşünülemez. Bugün eski Yahudi nefretinin yerini İsraillilerin Filistinlilere uyguladığı şiddetten beslenen öfke almıştır. Birçok olayda antisemit öfkenin varlığı kendisini, gençlerin yaktığı sinagoglar ve Yahudi yurttaşlara karşı uygulanan şiddet ve aşağılama olarak göstermektedir. Bu gibi olaylar özellikle Mescid-i Aksa intifadası sırasında İsrailli askeri birliklerin Filistinlilere karşı uyguladığı şiddet sonrası artış göstermeye başlamıştır. Ancak bu olayları geçmişte yaşanan Yahudi zulmüyle eş değer tutmak söz konusu değildir. Kurbanların ölümüyle sonuçlanan olaylara rastlanmamış ve yaralananların sayısı da iki elin parmaklarını geçmemektedir.

Her ne kadar bu yeni antisemitizmin nedenleri açıkça ortadaysa da, Siyonist örgütler bu nedenleri inkâr etme yoluna gitmektedir. Avrupa'da nadiren rastlanan Yahudi aleyhtarı eylemlerin esas nedeninin Filistin üzerinde İsrail'in oluşturduğu baskıdan kaynaklandığına şiddetle itiraz etmektedirler. Onlara göre, Yahudi devletini eleştirmek kati suretle mümkün olmadığından böylesi bir çıkarsamanın varlığı da tartışmalıdır. Siyonistler son zamanlarda baş gösteren Yahudi aleyhtarı olayları, Yahudi olmayanların doğasında yatan kötülükten kaynaklanan 'çağlar boyu süregelen antisemitizmle' ilişkilendirmektedir. Burada neden -sonuç ilişkisi söz konusudur. Zira medyada İsraillilerin Filistinliler üzerinde uyguladığı aşırı şiddetle ilgili haberlerin yer almasının hemen ardından Yahudi aleyhtarı duyguların yükselişe geçtiği konusu gündeme gelmektedir.

İsrail antisemitizme karşı bir güç birliği oluşturmak yerine; salt kendi sınırları içinde değil diasporada da Yahudi nefretinin kaynağı haline dönüşmüştür. Theodor Herzl'in görüşlerinin aksine Siyonist örgütlenme bugün vardığı nokta açısından tamamıyla yanlış bir yerdedir. Öte yandan akılcı ve insancıl bir perspektiften bakıldığında Siyonizm'in savunulması olanaksızdır. İsrail devletinin temellendirildiği din unsuru akılcı ve insancıl bir perspektife yeterince yer bırakmamaktadır.

Her ne kadar zaman zaman aksi iddia ediliyorsa da, 'Yahudi

devleti'nin dini prensipler üzerine kurulmadığını söylemek olanaksızdır. Ancak Siyonizm bünyesinde din olgusu; ateizmde olduğu gibi paradoksal bir yapıya sahiptir. İsrael Shahak Siyonizm'i dini fanatizmin maskesi olarak tanımlamaktadır. Laik Siyonistlerin ateist alt yapıları bu yargıyı değiştirmemektedir. Militan yerleşimci örgüt Gush Emunim mensubu Haham Kook'un müritleri, Herzl ve yandaşlarının ateist olmaları nedeniyle Tanrı tarafından seçilerek bir Yahudi devleti kurmakla görevlendirildikleri düşüncesini benimsemişlerdir.

Aynı zamanda Yahudilik, ortaya çıktığı dönemden bu yana en ağır kriz anlarından söz konusu ateizm sayesinde çıkmıştır. Bunun dışında Yahudiler asimile olarak, içinde yer aldıkları toplumun örf ve adetlerini benimsemişlerdir. Bu nedenle Hollandalı bir Yahudi, ABD'de, Doğu Avrupa'da ya da Ortadoğu'daki bir Yahudi'den farklılıklar gösterir.

Asimilasyon sayesinde diasporadaki geleneksel Yahudi kimliğinden geriye çok az şey kalır. Çoğu Yahudi bu boşluğu, 54 yıl önce kurulan ve otomatik olarak vatandaşlığını elde ettikleri Ortadoğu'da kurulan devletin varlığını düşünmek suretiyle doldurur. İsrail'in varlığı diğer Yahudilerle oluşturdukları bağdan çok daha ön planda gelmektedir. Çoğu, İsrail'de yaşamak zorunda hissetmez ancak özellikle Amerikalı Yahudiler için İsrail'in varlığı onlar için gurur kaynağı oluşturmaktadır. Siyonizm'in insancıl yanını tecrübe ettiklerine şüphe yoktur. Ancak gözlemi yapan kişi için durum oldukça farklıdır zira Filistin'in yerli halkının perspektifinden bakıldığında söz konusu insancıllığa rastlanmamaktadır. Öyleyse akıllara şu soru gelmektedir; ancak bir tek halkın çıkarları uğrunda harcanıyorsa, evrensel hümanizmden söz etmek mümkün müdür?

İsrail'in mevcudiyet hakları teknik açıdan tezatlıklar taşıyorsa da pratikte tam tersidir. Bu hususta ideoloji ve duygular ön planda yer almaktadır. II. Dünya savaşı sırasında yaşanan Yahudi zulmü en can alıcı unsur olarak göze çarpmaktadır. Geleneksel Yahudi kimliğinin yitirilmesiyle oluşan boşluğun doldurul-

masında İsrail'in varlığını düşünmenin yanı sıra, bu toplu katliam da önemli bir etkendir. Yahudiler arasında geçmişi düşünmek birbirleriyle olan bağları güçlendiren unsurlardan biridir. Birçok insan, Yahudilerin II. Dünya savaşı sırasında yüzleşmek zorunda kaldıkları büyük felaketten dolayı İsrail'in kurulmasını desteklemiştir. Bu destek salt Yahudilerden değil, özellikle Yahudi olmayanlardan gelmektedir. Siyonist örgütlenme soykırımı her fırsatta vurgulamak suretiyle İsrail'in yürüttüğü politikayı haklı çıkartmak için çabalamaktadır. Özellikle 60'lı yılların başlarında soykırım, İsrail'in en temel dayanak noktalarından biri haline gelmiştir. Ancak soykırımın bu bağlamda Siyonistler tarafından kullanılmasına hakları olup olmadığı tartışmalıdır.

Soykırım, dünyanın geri kalanına bir emsal oluşturmak üzere Yahudi devletinin baskı ve erk karşıtı bir direniş merkezi olması adına kullanılsaydı, soykırım ve İsrail'in mevcudiyet hakları arasında ancak o zaman bir bağ kurmak gerçek anlamda doğru olurdu. Ancak İsrail böyle bir ülke olmaktan uzaktır. Bunun yerine İsrailli liderler işlenen antisemit suçları başka bir halkı baskı altında tutmak için kullanmaktadırlar. Bu yüzden İsrail gerçek anlamda soykırım aracılığıyla ders verirken erk ve baskı altında tutmak konusunda uzmanlaşmıştır.

Soykırım ve İsrail'in mevcudiyet hakları arasında kurulan bağ, Siyonistler aşırı sağ ve ırkçılığa karşı cephe alarak öncülük etmeyi tasarladıkları zaman da kullanılmıştır. Ancak bu noktada da hayal kırıklığına uğramışlardır. Siyonizm'in kurucuları, aşırı sağcı ve ırkçılara bir duruş sergilemek konusunda çekince göstermişlerdir. Bunun yerine Yahudilik aleyhtarı olan odaklarla ittifak kurarak, Yahudi devletini kurmak için aradıkları desteği bu şekilde elde etme yoluna gitmişlerdir. Savaş sonrası dönemde bu tutumlarını terk etmişlerdir. Bunun nedeni soykırım argümanını kullanmanın görece daha etkin bir yöntem olduğunu fark etmelerinden kaynaklanmaktadır. Siyonistlerin o dönemde ırkçılık ve aşırı sağa herhangi bir direnişe geçmemelerinin nedeni İsrail'in var oluşundan itibaren ırkçılar, antisemit ve/veya aşırı sağ odak-

larla kurdukları yakın ilişkilerden kaynaklanmaktadır. Bunun yanı sıra İsrailli liderler, silah ticaretiyle gelir elde ettikleri insan haklarını hiçe sayan rejimlerle yakın temas içerisindedirler. Bu konuya ilişkin olarak da Siyonistlerin ne soykırımdan ne de soykırım sonucu yaşamını yitirmiş onca insandan ötürü bir ders almadığı açıktır. Bunun yanı sıra soykırımdan kurtulanların konumu da göz ardı edilmiştir. İdare şekline ve o toplumu oluşturan unsurlara kayıtsız şartsız güven besleyen bu insanlar, yeni kurulan devletin sınırları içinde yaşamayı hak ediyorlardı. Ancak ne yazık ki soykırımdan kurtulanları Siyonist ideoloji tarafından ihmal edilerek hak ettikleri yaşam standartlarını yakalamakta zorlandılar. Yahudi devletine ayak bastıkları ilk andan itibaren eleştirilerek hor görüldüler. Ancak 60'lı yıllarda İsrailli liderler soykırım argümanını kendilerine yöneltilen eleştirileri geri püskürtmek için kullanabileceklerini anladılar. Bunun üzerine soykırımdan kurtulanlar en nihayetinde o zaman Yahudi devletinde hak ettikleri ilgiye kavuşabildiler.

Ayrıca Siyonizm'in 'faydaları' özellikle dini alanda ön plana çıkar. Her ne kadar bu yazınlarda ifade edilmek istenenler farklı şekillerde yorumlanmaya açıksa da, *Eski Ahit*'te adı geçen peygamberlerin Yahudi devletinin kurulması yönündeki kehanetlerin varlığı inkâr edilemez. Bu kehanetleri temel alan dindar Siyonistler İsrail devletinin kurulmasını dini anlamda yeryüzüne gelecek bir kurtarıcının varlığıyla ilişkilendirirler. Bu bağlantıyı kullananlar sadece dindar Yahudiler değildir. Aynı nedenlerden ötürü kökten dinci Hıristiyanlar için de Yahudi devletinin kuruluşu büyük önem taşır. Yahudi ve Hıristiyan kökten dinciler, Yahudi Mesih'in ve/veya Hazreti İsa'nın yeryüzüne tekrar inişinin ancak Yahudilerin vaat edilmiş topraklara yerleşmesinin ardından gerçekleşeceğine inanırlar. Bu nedenle kökten dinci Hıristiyanlar da ancak kendilerine mal ettikleri taraflarıyla Siyonizm'le derinden gönül bağı kurmuşlardır. Ancak burada da evrensel bir hümanizmin varlığından söz etmek olanaksızdır. Müslümanlarla yaşanan ve aşırı şiddet içeren çatışmalar kökten din-

ci perspektiften bakıldığında başa çıkılamaz türden sorunlar olarak değerlendirilmemektedir. Birçok aşırı dinci Yahudi, kökten dinci Hıristiyan yandaşlarıyla birlikte, Mesih'in gelişi öncesinde vaat edilmiş toprakların 'kanla yıkanmış olması' gerektiğine inanmaktadır. Amerikan ve İsrail politikası üzerinde etkili olan kökten dinci etki kitle imha silahlarının kullanılmasını Theodor Herzl'in rüyasını gerçekleştirmek adına yüreklendirmektedirler.

En önemli soru İsrail ve Filistin ihtilafının ne şekilde son bulacağıdır. Görünen odur ki mevcut durum uzun süre böyle devam etmeyecektir. Bu sadece sürmekte olan savaşın yaşamın her alanına sinmiş tehdit dolu korkusu değildir. Aynı zamanda Filistinliler için olduğu kadar İsrail ekonomisi de, özellikle intifada sonrasındaki dönemde ağır biçimde etkilenmiştir. Bu yüzden Yahudi devleti yıllardır büyük bir ekonomik kriz yaşamaktadır. Bu konuda en militan Siyonist dahi aksine görüş bildiremez.

Her ne kadar İsrail hükümeti, Filistin direnişini sona erdirmek üzere askeri yöntemleri kullanmak yönünde ısrarlı bir tutum sergiliyor olsa da, uygulanan şiddet politikasının, saldırıları kontrol altına almaktan çok, artmasına neden olduğunun farkındadır. Filistin şehirlerinin işgali (Cenevre Konvansiyonu uyarınca yasaklanan) ve kolektif cezai tedbirlerinin alınması İsrail için ancak intihar saldırı eylemlerinin sıklaşması anlamına gelmektedir. 'Tanrı yolunda şehit olmak' adına gerçekleştirilen bu eylemlerin artmasıyla birlikte İsrail askerleri geri çekilmektedir. Yahudi devleti liderleri saldırı eylemlerine ancak Filistin şehirlerini daha uzun süreli ve yoğun bir şekilde kontrol altında tutmak suretiyle karşı koyabilmektedir. Ancak sorulması gereken soru, İsrail hükümetinin bu işgal eylemlerini sürdürmeye daha ne kadar dayanacak olduğudur. İşgal eylemlerini gerçekleştiren birliklerin mümkün olduğu kadar kısa sürede alınacak radikal tedbirlerin uygulanmaya konmasıyla Filistin sorununu temelden çözülmesine yönelik belirttikleri görüş korkutucu bir görüntü sergilemektedir.

Siyonist müfritler bir 'ha'avara'yı (bu bağlamda da İngilizce

karşılığı 'transfer') çözüm olarak görmektedirler. Buna göre bütün Filistinliler, mevcut İsrail sınırları dışına sevk edilmelidir. Sağcı Siyonistler bu bölgenin Sina olması taraftarıdır. Mısır'ın uzun vadeli bir 'barış sürecinin' sağlanması karşılığında bu bölgeden feragat edeceği umulmaktadır. Doğal olarak İsrail politikasındaki şahinlerin bu isteklerini elde edip edemeyecekleri büyük ölçüde Ortadoğu'da Amerikan politikasının izlediği rotaya bağlıdır. İsrail, işgal altındaki topraklarda büyük ölçekli bir etnik temizlik başlatma kararı aldığında Arap ülkelerinin ABD'yle müzakereler yürütmesi ve ardından bütün gözlerin İran'a çevrilmesi gündeme gelecektir. Ancak Washington'daki Dışişleri Bakanlığının, İsrail-Filistin ihtilafını kontrol altında tutmak için en önemli gerekçesi, diğer bir deyişle bölgedeki petrol rezervlerinin riske edilmesi söz konusu olacağından böylesine bir oluşuma izin vermeyecektir. Öte yandan George W. Bush, ABD'deki Yahudi/Hıristiyan Siyonist lobiyle ilişkilerini dostane bir atmosferde tutmak zorundadır. Gerçekte Şaron intifadayı baskı altında tutmak hususunda ABD'den her geçen gün daha fazla destek elde etmektedir. Bunun sonucu olarak Filistinlilere uygulanan şiddetin boyutu da giderek artmaktadır. Bu nedenle Washington, böylesine zorunlu toplu bir göçe yeşil ışık yakmayacaktır.

Aşırı şiddeti temel alan bir politika Yahudi devletini dünyanın geri kalanından izole olmaya itmektedir. Dolayısıyla Yahudi devletinde yaşam şartları salt Filistinliler için değil, İsrailliler için de nispeten daha çetin bir hale dönüşecektir. Böylesine bir çözüm senaryosu aşırı dinci lobi haricinde kimsenin işine yaramayacaktır.

İhtilafın sona erdirilmesi yönünde en sık duyulan çözüm önerisi, Batı Şeria ve Gazze Şeridi bölgesine kurulacak bir Filistin devletidir. Bu görüş açısı oldukça popülerdir; aşırı solcuların görüşü ve Amerikan hükümeti bu bölgede bir Filistin devleti kurulması fikrini desteklemektedir. Böylelikle İsrail ve Filistin kendi devletlerine sahip olacak ve bu bölgede sürecek barış kaçınılmaz, daimi olacaktır. Ancak bu çözüm önerisinin önünde en büyük engeli İsrail hükümetindeki revizyonist ve dindar Siyo-

nist kesim oluşturmaktadır. Bu kesim, İsrail topraklarının Yahudi olmayanlara verilmesi konusunda asla taviz vermeyeceklerdir. Ancak yeni İşçi Partisi iktidarı döneminde farklı alternatifler gündeme getirilmeye başlamıştır. Öte yandan dümene yeniden geçen İşçi Partisinin de değişiklikleri uygulama konusunda göstereceği performansın ne denli etkin olacağı merak konusudur. Dış dünyaya karşı solcu Siyonistler bir Filistin devleti kurulması yönünde tavır sergileseler de, bu bağlamda Yehovain, Peres, Barak'ın izlediği politika somut bir sonuca ulaşmamıştır. Üstelik Filistinli otoriteler için kabul edilemez olan işgal altındaki bölgelerde yeni Yahudi yerleşim bölgeleri kurma planlarını açık etmişlerdir.

İsrail politikası bir Filistin devletinin kurulması için gereken izin ve teşviki verdiği zamanda da Filistinlilerin vaat edileni alıp alamayacakları sorusu da akıllara gelmektedir. Zira İsrail yönetimi, ancak kendi çıkarları doğrultusunda ve kendi koyduğu kurallar çerçevesinde bu gelişmeye önayak olmak isteyecektir. Bu planın mimarları, söz konusu temellere dayandırılan bir Filistin devletinin kurulmasına yönelik önerileri değerlendirmekte istekli değildirler. Bu plan dâhilinde İsrail'in güvenlik konusunda Filistin'in aleyhinde bir politika yürüteceği gün gibi ortadadır. Bu güvenlik politikası çerçevesinde İsrail, Filistin bölgesini oluşturan sınırları askeri birlikleri aracılığıyla kontrol altında tutarak yine bir baskı mekanizması geliştirecektir. Dolayısıyla bu durumda Filistinlilerin bağımsız topraklar üzerinde yaşayacaklarını ifade edebilmek olanaksızdır. Bunun dışında İsrail'in Filistin üzerinde kuracağı ekonomik hâkimiyet daimi olacaktır. Böyle bir Filistin devleti ancak bir Filistin gettosu olarak kalacaktır.

Sosyalist Yitzhak Yehovain bu senaryoyu destekleyenlerden biri olduğundan ancak Likud bu senaryonun kati suretle karşısında olmasından ötürü 'iki devlet kavramı' sol kanada mal edilmektedir. Ancak bu vaktinden önce varılan bir sonuçtur. İsrail'deki durumun dünyanın başka bir bölgesinde yaşandığını varsaydığımızda sol eğilimli bir politikanın izlerine rastlamak

mümkün olmayacaktır. Söz gelimi Hollanda'nın Müslüman -ya da Yahudi- vatandaşlarının hepsini bir bölgeye toplayarak izolasyon altında yaşamaya zorladığını düşünelim. Bu durumda eleştiri oklarının hedefi doğrudan Hollanda olacaktır. Derhal aşırı sağcı görüşün hâkimiyeti ve ırkçılık gündeme gelecektir ve nasyonal sosyalizmle karşılaştırmalar yapılacaktır.

İsrail, şu an için kayıtsız şartsız bir Yahudi devleti; sadece Yahudilere ait topraklardır. Bununla birlikte yıllardır İsrail topraklarında yaşamlarını sürdüren ve İsrail pasaportu taşıyan Arap nüfus, İsrail'e henüz dünyanın farklı bir ülkesinden daha yeni göçmüş bir Yahudi'nin haklarına sahip değildir. Politik partiler ancak İsrail lehinde politika yapabilirler, bunun dışında düşünceler besleyen İsrailli ya da Filistinli için İsrail demokrasisi geçerli değildir. Bu bağlamda İsrail'de kelimenin tam anlamıyla bir demokrasi mevcudiyetinden söz etmek mümkün değildir, İsrail'deki demokrasi sadece Yahudiler içindir.

Yahudi devleti olma statüsüyle İsrail dünyada özel bir konuma sahiptir. Hollanda'nın, bünyesinde barındırdığı diğer dinleri hiçe sayarak kendisini bir Hıristiyan devleti olarak ilan etmesi düşünülemez. Ancak İsrail bunun tam aksini elli yıldan fazla bir süredir uygulamaktadır.

Bu kitapta adları zikredilen antisiyonistlere göre, Ortadoğu'da uzun vadeli ve kalıcı bir barış süreci ancak İsrail'in Siyonizm'le bağlarını koparmasıyla mümkün olacaktır. Diğer bir deyişle; İsrail'in sadece Yahudilere ait olduğu düşüncesinden vazgeçilmesi ve ardından laik demokrasi çerçevesinde iki uluslu bir devlet kurularak bütün yurttaşlarına eşit haklar tanınmasıyla gerçekleşecektir. Öte yandan uzun vadede, bu yöne ivme gösterecek bir gelişme kaçınılmazdır. 90'lı yılların başlarından itibaren süregelen demografik değişiklikler İsrail'in Yahudi karakterinin başkalaştığı yönündedir. Bu değişimde Sovyet cumhuriyetlerinden İsrail'e başlayan göç akınları etkendir. İsrail'e ekonomik nedenlerden dolayı akın eden göçmenler doğal olarak Siyonist idealler hakkında bilgi sahibi değillerdir. Eski Sovyet cum-

huriyetlerinden İsrail'e akın eden göçmenlerin %50'si, nispeten daha genç olan göçmen nüfusun ancak %10'u Yahudilerden oluşmaktadır. İsrail'e göç etmelerinin ardından bu göçmen nüfusunun bir bölümü Yahudilik dinine geçiş yaparken büyük bir bölümü geldikleri ülkenin örf ve adetlerine ve dolayısıyla kendi dinlerine bağlı kalmayı sürdürmektedir. İsrail'de bu yüzden Rus göçmenlerin büyük bir bölümü sinagoga değil kiliseye gitmektedir. Ayrıca Rus göçmenler Kaşerut (ya da Kaşer) kurallarına sıkı sıkıya bağlılık göstermezler. Yahudi kökten dincilerin bütün öfke ve şaşkınlığına rağmen Sovyet Cumhuriyetlerinden gerçekleşen büyük göç akını sayesinde İsrail'de son yıllarda domuz eti tüketiminde büyük bir artış gözlenmektedir.[1]

İsrail, Rus göçmenlerinin büyük bir bölümünün 'gerçek Yahudi' olmadığının bilincindedir. Bu nedenle kimlik kartlarında: 'etnik köken ve din belirsiz' ibaresi bulunmaktadır. Bir Rus göçmen öldüğünde kati suretle Yahudi mezarlığına gömülmez, bunun yerine bu iş için ayrılmış bir arazi hizmet vermektedir. Ancak istisnai durumlarda İsrailli liderler, Doğu Bloku'ndan gelen göçmenleri 'tam Yahudi' olarak kabul etmektedir. Bu istisnai durumlardan biri 2001 yılında 'Dolfi' adlı diskoteğe Filistin eylemciler tarafından düzenlenen saldırı sonrasında yaşanmıştır. Saldırı sonrasında yaşamını yitiren Rus kökenli bir grup kız da yer alıyordu. İsrail hükümeti 'Yahudileri korumak' adına Filistin topraklarının bombalanması emrini verdi. Bu arada İsrailli cenaze görevlileri, tabiiyetleri konusunda 'şüpheler' olduğu için Rus kökenli kızlar için Yahudi geleneklerine uygun bir cenaze töreni yapmayı reddettiler.[2]

İsrail hükümetinin ajandasında daha fazla Doğu Avrupa kökenli göçmenin İsrail'e göç etmesini sağlamak amacıyla yapılan planların yer alması, İsrail'in gelecekte hiç şüphesiz bir Yahudi devleti olarak kalmasını engelleyici unsurlardan biri olacaktır. Bununla birlikte İsrail kirli işlerinin yapılması için intifada dolayısıyla Filistinlileri kullanamadığından misafir işçi göçü akınına maruz kalacaktır. Böyle devam ettiği takdirde İsrail'deki Yahudi

ve Yahudi olmayanlar arasındaki nüfus dengesi büyük oranda değişiklik gösterecektir. Bu şartlar altında Yahudi devleti varlığını Siyonist ilkelerle temellendirerek sürdürmeye devam edebilecek midir? Bu bağlamda laik bir demokrasi anlayışıyla Yahudi olmayanlara da tanınan eşit haklarla yönetilen bir devlet politikasına geçiş yapmak atılacak en mantıklı adımlardan biri olacaktır.

Siyonizm'in çözülmeye başlamasının ardından İsrail, Yahudi, Hıristiyan ya da Müslüman halkların eşit haklara kavuştuğu bir devlet niteliği kazanacaktır. Bu görüş açısı milliyetçilik ve dinsel farklılıklardan kaynaklanan sorunları beraberinde getirebilir ancak akılcı ve insancıl bir perspektiften ele alındığı takdirde kısa sürede çözüme ulaşacaktır. Zira bu dünyada artık apartheid rejimine yer olmadığı kesindir. Güney Afrika bu ırkçı sistemle yaşadığı deneyimi geride bırakmıştır ve sıra şimdi İsrail'dedir.

Elbette İsrail laik bir demokrasi düzenine geçene kadar zorlu bir süreç yaşayacaktır. Engel teşkil eden en büyük etken ABD'dir. Bu ülke, Filistinlilere karşı uygulanan baskı rejimini yüreklendirmeyi ve İsrail'e sağladığı olağanüstü finansal desteğin sonunu getirmediği sürece, Siyonizm'in etkinliğini yitirmesi mümkün olmayacaktır. Bu hususta belirleyici etken kuşkusuz ABD'deki Siyonist örgütler ve Amerikan politikasıdır. ABD'deki Siyonistlerin, yerli halkın çıkarlarının hiçe sayıldığı ve baskı altında tutuldukları bir ülkeyi gurur kaynağı olarak görmelerinin yanlış olduğunu anlamaları için daha ne kadar zaman geçmesi gerekmektedir? Ne yazık ki Amerikalı Siyonistlerin bu bilinç düzeyine kendi inisiyatifleri dâhilinde ulaşmaları şu an için mümkün görünmemektedir.

Bu nedenle İsrailli ve Filistinliler için eşit hakların geçerli olduğu laik bir demokrasi düzenini sağlamak İsrail'in inisiyatifini kullanma şekline bağlıdır. Bu hedefe ulaşmak için, ilerici İsrailliler ve Filistinlilerin birlikte örgütlenme sürecine girmelidir. Bu örgütlenme temelde, Güney Afrika'daki apartheid rejimini sona erdirmek için siyah ve beyazların dayanışma sergilediği ANC'yi model olarak benimseyebilir. Böylesine bir örgütlenme hareketi

şu an için İsrail'de mevcut değildir. Ancak laik bir demokratik düzenin sağlanması için bu gereklilik hayati önem taşımaktadır.

Siyonizm, dinsel ilkeleri temel olarak benimsediği için dinsel anlamda bir bilinçlendirme süreci başlatılmadığında Siyonizm'in etkinliğini yitirmesi için sarf edilen çabalar da boşa gidecektir. Siyonizm'in etkisi altında örneğin ortaçağ Talmud yazınlarında rastlanan Yahudiliğe özgü üstünlük duygusu, başkalaşarak 20. Yüzyıla sirayet etmiştir. Bunun sonucu olarak dindar Siyonistler inançlarını yabancı düşmanlığına dayandırmaktadır. Siyonizm, Yahudiliğin sadece bu yanını benimsemiştir, ancak tarih, Yahudilik dininin hümanist duyguları temel aldığını ve birbirinden farklı zümrelerin barış içinde yaşayabileceklerini de göstermektedir. Siyonistler dışındaki kalan dindar Yahudiler bugün bunun en iyi örneğini oluşturmaktadırlar. Paylaştıkları ortak görüş, tek tanrılı dinlerin barış içinde, İsrail'de bile yaşayabilecekleri yönündedir.

Nefret ve barış unsurları birbirleriyle doğru orantılı olduğu sürece, farklı din mensubu halklar bir arada hayatlarını devam ettirebilirler. Zira Siyonizm sirayet etmeden önce Ortadoğu'da durum böyleydi. O dönemde Yahudiler ve Müslümanlar arasında şiddetli çatışmalar yaşanmıyordu. Siyonizm, din unsurunun hümanist görüntüsünün arka plana itildiği dolayısıyla nefret ve hoşgörü arasındaki dengenin yitirildiği bir atmosferin doğmasına yol açtı. Ortaya çıkan düzensizlik salt Yahudilik dinini değil aynı ölçüde İslamiyet'i de etkisi altına aldı. Siyonizm'in baskısı altında ezilen Müslümanlar kendi dinlerine özgü hoşgörüyü de bir ölçüde yitirmeye başladılar.

Söz konusu dengenin kurulabilmesi Siyonizm'den kesin bir şekilde uzaklaşmak sayesinde mümkün olacaktır. Ardından Müslüman ve Yahudiler, Siyonizm'in etkisi altında dinlerinin özgünlüğünün karikatürleştirdiğinin bilincine varacaklardır. Dinlerinin barındırdığı evrensel değerlere dönüş yaptıklarında, İsrailli ve Filistinlilerin 'kutsal topraklar' üzerinde bir arada huzur ve barış ortamında yaşama hakları olduğunu anlayacaklar-

dır. Siyonist ayrılıkçılığın olmadığı yerde kuşkusuz barış ve hoşgörü ortamı hüküm sürecektir. Hatta Müslüman ve Yahudi kökten dinciler yeryüzünde hâlâ bir kökenin; insanlığın var olduğunu anlayacaklar ya da İsrael Shamir'in yurttaşlarına hitap ettiği şekliyle:

> "Dışarı çıkın ve insanlığı, kız kardeşlerinizi, erkek kardeşlerinizi selamlayın."[3]

İtiraf etmek gerekirse: Siyonizm'den uzaklaşmak için çetin bir süreçten geçmek gerekiyor. Ancak bu gerçekleştiğinde, bu sürecin ardından elde edilecek kazanç olağanüstü olacak ve Siyonizm'in 'olumlu' tarafları gölgede kalacaktır. Üstelik İsrailli ve Filistinliler arasında oluşacak barış ve hoşgörü ortamının etkileri Ortadoğu dışına taşarak dünya için de emsal teşkil edecektir. Ortadoğu halkları uzun bir çatışma süreci sonrasında bir araya gelerek hoşgörü ve barış ortamını tecrübe edebiliyorlarsa, dünyanın geri kalan bölgelerinde yaşanan adaletsizliklerin ortadan kaldırılmasında da önemli bir rol oynayacakları da gerçekçi bir yaklaşımdır. Böylelikle İslam fobisi ve antisemitizmin salt İsrail'de değil, dünyanın geri kalan kısmında da önüne geçilmiş olacaktır. Bununla birlikte Siyonizm'in ortadan kalkmasıyla birlikte Müslüman kökten dincilerin davranış biçimine önayak olan en önemli etken de tarihin tozlu sayfalarına karışacaktır. Ayrıca güçlü Amerikan savunma garantisi, Filistin halkının içinde yaşadığı yoksulluğu önlemek amacına hizmet edebilir. Bunların hepsi ancak Siyonizm'in tamamıyla ortadan kalkmasıyla gerçekleşecektir.

Siyonizm'in ortadan kalkması gerektiğini öne sürdüğüm zaman biliyorum ki söylediklerim kulağa gerçek dışı ve hayal ürünü olarak yansımakta. Ancak son iki yıldır, tanıklık ettiğim üzere -Mescid-i Aksa intifadası sırasında- İsrail ve Filistinlilerin bir araya gelerek Siyonizm'i alt etmelerinin mümkün olduğunu gördüm. Ben kati suretle karamsar değilim. Hayli kısa bir süre zarfında, artık etkisini yitirmiş ideolojilerin ortadan kalkacağına yönelik inancım tam. 20. Yüzyılın sonunda Güney Afrika'da

alınan sonuçlar benim duruşumu destekleyici nitelikte. Buna benzer bir oluşumun İsrail'de de işlev kazanarak arzu edilen sonuçları doğuracağına inanıyorum. Tıpkı Güney Afrika'da olduğu gibi gerçekleri araştırmak için kurulacak bir komisyonun devreye girmesiyle birlikte Siyonizm'in işlediği insanlık suçlarının ortaya çıkarılacağına olan inancım tam. Ancak her şeyin başında aynı topraklar üzerinde Yahudi ve Müslümanların barış ortamında bir arada yaşaması geliyor.

Peter Edel
Amsterdam, 28 Haziran 2002

Ekler

İki Antisiyonist

Lenni Brenner

1937 yılında New York'ta doğan Lenni Brenner ilk olarak Ortodoks Yahudi eğitimi aldı. 14 yaşına geldiğinde anne ve babası Ortodoksluktan ayrılarak 'reform' Yahudiliğini seçtiler. Kısa bir süre sonra Brenner Marksist olduğunu açıklayarak her türlü dini olgudan uzaklaştı. Sonuçta, Siyonizm'i yoğun bir biçimde eleştiren Troçkizm'le tanıştı. Aynı dönemde Brenner, siyah Amerikan toplumu bünyesinde insan hakları sözcüleriyle bağlantıya geçerek Irksal Eşitlik Kongresi sözcüsü James Farmer'la tanıştı. Farmer'ın 1963 yılında Martin Luther King'in halka, meşhur 'Benim bir hayalim var' sözleriyle seslendiği Afrika kökenli Amerikalılar için düzenlediği yürüyüşte yer aldı.

ABD'de insan hakları adına yapılan gösterilerde aktif olarak yer alan Brenner birçok kere tutuklanarak, hapis cezasına çarptırıldı. Yine hapis cezasını çektiği bir dönemde tutukevinde Kara Panterler hareketi lideri Huey Newton'la dört gün süren bir tartışmaya girişti. Tahliye edilmesinin ardından Brenner, Kara Panterler hareketinin liderleri Kathy ve Eldridge Cleaver'la birlikte çalışmaya başladı. Brenner, Vietnam'daki Amerikan savaşı karşıtı ilk Amerikan vatandaşlarından biri olarak eylemlere katıldı. San Fransisco'daki protesto gösterileri sırasında halka seslendi. Aynı zamanda İrlanda sorununa karşı da kayıtsız kalmadı. 1968 yılında ABD'deki Kuzey İrlanda Yurttaşlık Hakları Birliğinin bir kolu olan İrlanda Adaleti Ulusal Birliği bünyesinde görev aldı.

90'lı yıllarda Brenner, efsanevi siyahî lider Stokely Carmichael'la birlikte Siyonizm ve Irkçılık Karşıtları Komitesini (Commitee against Zionism and Racisim) kurdu. Son yıllarda ABD'de uyuşturucuların yasallaştırılması sürecinde aktif olarak çalışıyor. Bu konudaki çalışmalarını Brenner narkotik yasa reformu koalisyonuyla birlikte sürdürüyor. Bunun dışında Brenner anılarını, kaleme aldığı Grouchiest Marks'ın Dünyası (The World's Grouchiest Marx) adlı kitabında topladı.

1983 yılında yayımlanan Diktatörler Döneminde Siyonizm adlı eserinde Brenner, Siyonizm'in temelini oluşturan ırkçı unsurları ve Ha'avara Nakil Anlaşması'nı mercek altına almıştır. Kitabında bu konularla birlikte, militan Siyonistlerden Macar Siyonist lider Reszo Kasztner ve Stern Gang'ın Nazilerle olan bağlantılarını anlatmıştır. Diktatörler Döneminde Siyonizm'in önsözünde Brenner, Yahudiler ve Siyonistler arasında keskin farklılıkların olduğunun altını çizerek kendisini bir 'antisiyonist Yahudi' olarak tanımlar.

> "Siyonizm hiçbir zaman Yahudilik ya da Yahudi halkıyla örtüşememiştir. Bugün de böyle bir şey söz konusu değildir"[1]

Brenner bu bağlamda antisemitizme karşı da duruşunun mesafeli olduğunu kaydediyor:

> "Her Yahudi'nin Siyonizm'le ilişkilendirilerek kişisel haklarına saldırılmasının ağır bir suç ve kabul edilemez olduğunu burada tekrar hatırlatmak gereksiz. Siyonizm'e karşı verilen mücadeleyle Yahudilik dini ve Yahudilere karşı beslenen düşmanlık arasındaki farkı anlamamanın bir mazereti olamaz."[2]

Brenner'ın Siyonizm'e yönelik eleştirileri, ABD'deki Siyonist örgütler tarafından büyük tepkiyle karşılanmaktadır. Özellikle Siyonist dünya hareketinin 30'lu yıllarda Nazilerle işbirliği içerisinde olduklarını yazmasının ardından Karalama Karşıtı Birliğin başkanı Abraham Foxman tarafından soykırım inkârcısı ilan edilmiştir. Ancak Brenner kitaplarında soykırımın gerçekleşmediğine dair en küçük bir ima da dahi bulunmamıştır. 1993 yılında Paris'te yabancı düşmanlığı konulu kongrede Fox-

man özetle şunları ifade ediyordu:

> "Revizyonist düşünce soykırıma ilişkin farklı bir yansımasını aşırı sol kanatta bulmaktadır. Lenni Brenner adındaki bir yazar, Siyonistlerin, Nazilerle işbirliği yaptığını iddia etmektedir. Nazi partisi ve Siyonist hareket arasında benzerlikler bulunduğunu öne süren yazar üstelik Siyonistlerin bir Yahudi devleti kurmak karşılığında, Avrupa'da hüküm süren antisemitizmi teşvik etmeye ve sömürmeye hazır olduklarını ve bunun için Nazi Almanyasıyla işbirliği içerisine girdiklerini de iddia etmekten çekinmemektedir."[3]

Ancak Brenner, düşüncelerinin temelini aynı dönemde Siyonistlere ait doküman ve belgelere dayandırmaktadır. Ayrıca diğer bir araştırmacı Francis Nicosia Alman arşivlerinden edindiği bilgiler aracılığıyla Brenner'in 1983 yılında Diktatörler Çağında Siyonizm adlı kitabında yer alan iddiaları destekleyen sonuçlara varmıştır. Foxman'ın suçlamaları bu nedenle Brenner'den çok ADL'ye yönelik görünmektedir. Antisiyonist Brenner, Foxman'ın karalama kampanyasına karşı Amerikan Eğitim Derneğince yayımlanan The Anti-Defemation Leagues's National Director Is Crazy Like a Foxman adlı 'beyaz kitapta' kendini savunmuştur. Bu yayında Brenner bir kez daha belgelere dayandırarak, Siyonizm'in karanlık yüzünü açığa çıkarmaya planlamıştır. Brenner'ın ilk sayfalardan itibaren Foxman'ın suçlamalarına karşı öfke dolu olduğu sezilmektedir:

> "ADL'nin ulusal başkanı Abraham Foxman, iki nedenden dolayı tam anlamıyla bir çılgın; 1. Bana iftira atmıştır. 2. Bunu yanına bırakacağımı düşünmektedir. Bu tam 'Benim için ne yaparsan ben de şimdi ya da daha sonra aynısını senin için yaparım' anlayışıyla eşdeğer. ADL ve Foxman'ın benim hakkımda çıkardıkları onca söylentiden sonra ben de onlar hakkındaki gerçekleri harfi harfine su yüzüne çıkarma kararı aldım. Ayrıca benim düşüncelerimi çarpıtmış olmalarından dolayı ben de ADL'nin aşırı sağcılık ahmaklığı ve haysiyetsizliğinin uzun geçmişini yeniden kaleme alıyorum."[4]

Bunun dışında Lenni Brenner, sert ifadeler kullanarak soykırım inkârcılarıyla bir tutulmaması gerektiğini vurgulamıştır. Bu

tepkiyi vermesinin nedeni, soykırım inkârcıları tarafından kurulmuş olan Tarih Araştırma Kurumunun (IHC) Diktatörler Döneminde Siyonizm adlı kitabın kaynakçalarında yer almasıdır. 1986 yılında IHC'ye yazdığı bir mektupta Brenner şunları söylemektedir:

> "Sizin bu çılgın ideolojinizden hiçbir şey anlamıyorum. Ben sizin kayıtsız şartsız karşınızdayım. Sizin gerçek anlamda var olmaya hakkınız olduğunu düşünmüyorum (...) ve Siyonist ya da antisiyonist hangi kaynaktan gelirse gelsin kurumunuzun ve toplantılarınızın sonunu getirecek her türlü eyleme desteğimi sonuna kadar vermeye hazırım."[5]

Israel Shahak

1933 yılında Israel Himmelstaub (Varşova'da Israel Shahak'ın diğer adı) olarak Varşova'da doğan Israel Shahak, II. Dünya savaşının ilk yıllarında bu şehirdeki Yahudi gettosunda yaşamını sürdürdü. Savaş sırasında Bergen Belsen toplama kampına sevk edilen Shahak, bu kamptan annesiyle birlikte kurtulabildi, ancak babası Naziler tarafından öldürüldü. 1945'in sonlarına doğru Filistin'e göç eden Shahak, 1961 yılında Kudüs Üniversitesi organik kimya bölümüne profesör olarak atandı. Kanser araştırmaları, uluslararası platformda tanınmasına neden oldu, ancak Shahak, İsrail ve Siyonizm'e yönelik eleştirileri doğrultusunda çalışmalarını bu alanda sürdürmeye karar verdi.

Başlangıçta Shahak, David Ben Gurion'un sosyalist yönelimli Siyonizm'ine karşı ilgi duyuyordu ancak 60'lı yıllarda bakış açısı kısmen değişmeye başladı. Bir Siyonist olarak 1956 yılı savaşının ilk etapta meşruiyeti konusunda şüpheleri yoktu. Ancak savaşın üçüncü gününde Ben Gurion'un İsrail parlamentosu'na hitaben yaptığı konuşmada savaşa "Davut ve Süleyman'ın krallığını yeniden inşa etmek için" girildiğini açıklaması üzerine Shahak'ın düşünceleri de değişti. İsrail'in o dönemki başbakanının bu sözleri sarfetmesinin ardından bütün İsrail parlamentosu üyeleri (dört komünist üye dışında) ayağa kalkarak İsrail ulusal

marşı Hatikva'yı (Umut) söylemeye başladılar. Ancak bu Shahak için İsrail ve Siyonizm'e karşı oluşan itirazlarının başlangıcıydı. Siyonizm'in, daha önceleri tam anlamıyla laik bir hareket olduğu inancını taşıyan Shahak, bu milliyetçi hareketin aslında dini fanatizmin maskelenmiş bir görüntüsü olduğunun farkına vardı. Bu bağlamda sosyalist Siyonizm'in özgün parçası olan ateizm bir anlam ifade etmiyordu. ABD'de iki yıl kalan Shahak bu dönemde, kilise ve devletin birbirlerinden tamamıyla ayrı olarak işlevlerini sürdürdüğüne tanıklık etti. İsrail'e dönüşünde böyle bir ayrımın söz konusu olmadığını gördü. Altı Gün Savaşı'nın patlak vermesinin ardından Shahak antisiyonist olma yolunda ilk adımlarını attı. 1968 yılında İsrail'deki, Filistin topraklarının işgal edilmesine karşı ilk örgütlerden biri olan Mesken Tahribatı Karşıtı Konseyin kurulmasına öncülük etti. Daha sonra İsrail Sivil Hakları Birliği bünyesinde de faaliyet gösterdi. Shahak, antisiyonist görüşlerinin oluşmasında başlangıçta en büyük etkenin Siyonist ideolojiye karşı duyduğu nefretten kaynaklandığını ifade etti. Filistinlilerin yaşadığı büyük baskı gibi diğer faktörler, her ne kadar onlar adına yıllarca mücadele vermiş olsa da ikinci sırada geliyordu. Yahudi devletine karşı yönelttiği ağır eleştiriler, Shahak'ın antisemitizmin varlığını inkâr ettiği anlamına gelmiyordu. Ancak Shahak, Yahudi nefretinin, Yahudi şovenizmiyle olan ilişkisini şu cümleyle ifade ediyordu:

> "Ancak eş zamanlı hareket edildiğinde antisemitizmin ve Yahudi şovenizmine karşı verilecek direnişin sonuç vereceğine inanıyorum."*

1994 yılında yayımlanan 'Yahudi Tarihi, Yahudi Dini-3 Bin Yılın Ağırlığı' adlı eseri için Shahak, Yahudilerin ve Yahudi olmayanlarla ortaklıklarını ve yaşama biçimlerini Talmudi literatürde yer aldığı şekliyle mercek altına aldı. Vardığı sonuç, Talmud'un İsrail'deki ırkçılığın temelini oluşturduğu yönündeydi. Ancak böylesi çıkarsamalar, kökten dinci Siyonistlerin, Shahak'ı birçok kereler 'hain' olarak adlandırmasına neden olmuştur. Ardından Shahak büyük sıkıntılar yaşamıştır. Militan akademisyen işi daha ileri götürerek İsrail Dışişleri Bakanının kapısı-

nı çalarak, yurtdışında İsrail'in 'adını lekeleyecek' olduğu gerekçesiyle Shahak'ın pasaportuna el konulmasını talep etmiştir. ABD'deki Siyonist çevreler de her zaman Shahak'a karşı olduklarını her fırsatta ortaya koymuştur. Ardından Shahak, ADL'nin 'düşmanları listesinde' yerini almıştır.[7]

1994 yılında yayımlanan 'Yahudi Tarihi, Yahudi Dini-3 Bin Yılın Ağırlığı' adlı kitabının ardından 1997 yılında Open Secrets kitabı yayımlanmıştır. Bu kitapta Shahak, İsrail'de yayımlanan İbranice yayınların ışığında, Yahudi devletinin dış politikasını farklı noktalarıyla değerlendirmiştir. Shahak'ın 1999 yılında yayımlanan son eseri, adından da anlaşılacağı üzere İsrail'deki kökten dinci gruplaşmaları mercek altına aldığı Kökten dinci Yahudilik'dir. Shahak bu eserini, ABD, Connecticut Üniversitesinde tarih profesörü olan ve Ortadoğu hakkında sayısız makaleye imza atan Norton Mezvinsky ile birlikte kaleme almıştır.

İsrael Shahak'ın İsrail'e yönelttiği eleştiriler pek çok çevrenin desteğini almıştır. Shahak, ABD'de yaşayan Filistinli entelektüel Edward Said'in yakın dostuydu. Shahak, Said'in İsrail-Filistin ihtilafının ancak laik bir demokrasi anlayışı güden devlet anlayışıyla çözüleceğine dair görüşlerine yürekten katılıyordu. Amerikalı yazar Gore Vidal da İsrael Shahak'ın yakın dostların biriydi. Vidal, Shahak'ın 'Yahudi Tarihi, Yahudi Dini-3 Bin Yılın Ağırlığı' adlı eserinin önsözünü kaleme almıştı. Aynı kitabın kapağında Amerikalı dil ve siyaset bilimci Noam Chomsky 'eski şahsi bir dost' sıfatıyla yazdığı Shahak'ı yücelten sözler yer almaktadır.[8]

'Geleceği Belirleyen Üçgen' adlı eserinde Chomsky, Shahak'ın gerçekleştirdiği en önemli iş olarak, yabancı gazetecileri aydınlatmak üzere İbranice gazetelerde yer alan haber ve yayınlar üzerinde yaptığı çalışmalardan söz eder. Shahak, İsrail medyasının altına imzasını atmadığı Yahudi devletine ilişkin haberler karşısında eleştirilerini saklamıyordu. İbranice yayınlarda çıkan haberleri çevirmek suretiyle, Amerikan ve Avrupa gazete okuyucusunun da bilmediği şeyleri öğrenmelerini sağladı. Bu

nedenle birçok gazeteci Shahak'ın bu çalışmaları karşısında minnet borcu duymaktadırlar.

90'lı yıllarda Shahak, sağlığıyla ilgili sorunlar yaşamaya başladıysa da, bu hastalık sorunu Shahak'ın her gün İsrail gazetelerine zehir zemberek mektup ve yorumlar yazmasına, üstelik iki yeni kitap yayımlamasının önüne geçemedi. Ancak uzun yıllardır mücadele ettiği diyabet hastalığı sonucunda 2 Haziran 2001 tarihinde yaşamını yitirdi. İki gün sonra Kudüs'teki Giva't Shaul mezarlığında toprağa verildi.

Notlar

Hollandaca Birinci Baskıya Giriş

1. Gie van den Berghe, De uitbuting van de holocaust, Hautekiet, Antwerpen-Baarn, s. 146

2. "Siyonizm İsraillinin en tehlikeli düşmanıdır", Vrij Nederland, 2 Aralık 1978

1. Bölüm

1. Ludo Abit ve Lucas Catherine, "Kenan, İsrail ve Filistin, İsrail Filistin sorunu dipnotları", Vlaamse Leerkrachten Yayınevi Birliği, 1998

2. Hyksos 'Çobanların kralı' anlamına gelmektedir.

3. William Dever, Son Arkeolojik Keşif ve İncil Araştırmaları, 1990, Seattle, s. 5

4. Anton Constandse, Ateizmin İlkeleri, N. H Luigies & zonen, Rotterdam, 1925, s. 70

5. Keith Whitlam, Antik İsrail'in Keşfi, 1996, Londra, s. 207

(Dini yönelimli tarihçiler 'Merneptah sütununu' İsrail'in o dönemde varlığını politik anlamda sürdürdüğünün kanıtı olarak değerlendiriyorlar. Ancak diğer arkeologlar, İsrail adının sadece Doğu Ürdün kıyılarındaki bölgeye verildiğini ifade ediyorlar. G. W. Ahlström, İsrailoğullları Kimdir? Winona Lake, 1985)

6. Carl Roebuck, Antik Çağ Dünyası, Charles Scribner's Sons, New York, 1966, s. 81

7. Ze'ev Herzog, 'Archeologen ondergraven fundamenten van volk Israel' Trouw, 29 Ekim 1999 (Bu makale Trouw gazetesi tarafından İsrail Ha'aretz gazetesinden alıntılanmıştır.)

8. Constandse, s. 70

9. Agy, s. 85

10. Agy, s. 77

11. Agy, s. 71

12. Erken İsraillilerin dinsel gelişiminde Tevrat'taki Çıkış'ın İsrail toplumu için hayli önemli olduğu öngörülmektedir. İsraillilerin olduğu kadar Mısır mistisizmine dayandırılan Masonluk, aynı zamanda Doğu'ya yolculuk anlamına geliyor. Bu verinin ışığında Çıkış, materyal dünyadan spritüel dünyaya geçişi sembolize ediyor. Çıkış hakkında neden arkeolojik kanıtlara rastlanmadığı bu suretle anlaşılabilir.

13. Constandse, s. 71

14. Graham Hancock, İşaret ve Mühür, Nuh'un Kayıp Gemisi Sorunu, Heinemann, Londra, 1992, s. 331

15. Agy, s. 314-315

16. Çıkış 3.22-11,2-12.35

17. Ze'ev Herzog, 'Archeologen ondergraven fundamenten van volk Israel', Trouw, 29 Ekim 1999

Eski zamanlarda, Filistin'deki arkeologlar ellerinde İncil'le kazılara gidiyor ve sadece *Eski Ahit*'e ait buluntuların peşindeydiler. Ze'ev Herzog gibi modern arkeologlar kazılarında, dinsel ve milliyetçi mitleri göz ardı ediyorlardı. Vardıkları sonuçlar, Siyonist, Hıristiyan ve Yahudi dogmalarıyla çakışıyordu. Bu nedenle sıklıkla antisemit olmakla suçlandılar. Bunlardan biri olan Kopenhag Üniversitesi profesörü Thomas L. Thompson'un fikirleri Herzog'unkiyle örtüşüyordu. 1999 yılında Jerusalem Post gazetesinde, İsrail Arkeoloji Kurumu eski müdürü Magen Broshi'nin bir makalesi yer aldı. Thompson, büyük bir şaşkınlıkla, Broshi'nin kendisi için yazdığı Protocollen der Ouderen van Zion'a yürekten inandığına dair haberleri okuduğunda gözlerine inanamadı. Esasında Frankfurt kökenli bu protokol yazıları, 20. Yüzyıl sonlarında Rusya'daki antisemitizm taraftarları aracılığıyla Yahudilerin dünya hâkimiyeti kurma niyetinde olduklarının haberini veren bir metine dönüştürülmüştür. O dönemden bu yana protokoller, antisemitler için bir ilham kaynağı olmayı sürdürmüştür. Thompson: 'Bu denli açıkça ve alçakça bir suçlama karşısında hâlâ söyleyecek bir şey bulamıyorum. Ancak bu şekilde hareket etmelerinin ardında propaganda programına uyduklarını düşünüyorum: suçlama yöntemleri kanımca tek başına yeterli değil, ancak bu denli tekrarlamalarının ardında kabul ettirme niyetinde oldukları da apaçık.' (Bkz. Kopenhag'dan bir bakış; İsrail ve Filistin'in Tarihi, www.bibleinterp.com/articles/copenhagen.htm)

18. Constandse, s. 72

19. Ze'ev Herzog, Archeologen ondergraven fundamenten van volk Israel, Trouw, 29 Ekim 1999

20. Ludo Abit ve Lucas Catherine

21. Constandse, s. 83

22. Flavius Josephus, Antik Yahudi Tarihi (Antquitates Judaicae), kitap 6, Ambo/Kritak, Amsterdam / Antwerp, 1992, s. 343

23. I. Samuel 31, 1-6 (Yehova'nın Amalekitleri öldürmekten men etmesi sonrasında bu, Yahudi geleneğinin bir uzantısına dönüşmüştür. İsrailli gazeteci Israel Shamir, 'Her zaman kurban mıydık?' adlı makalesinde bu etkenin modern İsrail'deki konumunu tanımlamıştır. O ülkenin militan hahamları, Amalekleri bugün Filistin halkıyla ilişkilendirmektedir, Israel Imperial News, Haziran 2001)

24. Constandse, s. 83

25. II Samuel 2.4

26. Ze'ev Herzog, Archeologen ondergraven fundamenten van volk Israel

27. Constandse, s. 81

28. Agy, s. 82

29. Agy, s. 82

30. Ludo Abit ve Lucas Catherine

31. Lucas Catherine, Wim De Neuter, Noam Chomsky, De Palestijnse kwestie: een volk te veel, EPO, Antwerp, 1988, s. 7

32.Dünya üzerinde diğer küçük gruplaşmalara da rastlanmıştır. Ortadoğu'da olduğu gibi Yahudi toplulukları Hindistan ve Çin'de de yer almaktadır. Afrika'nın derinliklerinde Yahudi kökenli bir soya rastlanmıştır. Dolayısıyla 'yayılma' sözcüğü önceden olduğu gibi geçerli değildir. Sorulması gereken soru, bugün bütün Yahudiler arasında köksel bir bağ olup olmadığıdır.

33. Lucas Catherine, Wim De Neuter, Noam Chomsky

34. Flavius Josephus, s. 83

35. Batı Avrupa'da feodalizmin düşüşe geçtiği dönemde -bununla birlikte Yahudi cemaatinin geleneksel sosyo-ekonomik durumunun kötüleşmesiyle- her geçen gün daha fazla Yahudi, Doğu Avrupa'ya göç etmek için harekete geçti.

36. Israel Shamir, 'Have We Always Been the Victims?' (Biz Her Zaman Kurban mı Olacağız?), Israel Imperial News, Haziran 2001. (Shamir'e göre bu olay, Kudüs yakınlarındaki Pontius Pilatus tarafın-

dan inşa edilen Manilla Pool su rezervinin bulunduğu bölgede gerçekleşti. İsrailli arkeolog Ronny Reich, iskelet kalıntıları formunda rastladığı buluntuların, 614 yılında gerçekleştirilen katliamın sonuçları olduğunu vurguluyor. Shamir, bugün hâlâ İsrail'in ve Yahudilerin Manila Pool katliamından sorumlu tutulmalarının nedenini anlayamıyor ve İsrail'deki tepkiyi mercek altına alıyor: 'Çağdaş Yahudiler, geçmişte Yahudilerin işlediği suçlardan ötürü kendilerini sorumlu hissetmek zorunda değil. Hiçbir evlat atalarının işlediği günahların ceremesini çekmez. İsrail'de, Bizans şapeli ve mozaiklerinin de yer aldığı toplu bir mezar yer alıyordu. Bu mezar alanı bugün de korunarak, ülke insanına çok geçmişte yaşanan bu korkunç olay, mevcudiyetini soykırım tecrübe etmişliğinin üstünlüğüyle sürdüren bir ülke için önemli bir örnek teşkil etmesi sağlanabilirdi. Ancak İsrailli yetkililer bunun yerine bu mezar bölgesinin üzerine yeraltı otoparkı yapmayı tercih etmiştir. Bu eleştiriye açık kapı bırakmamaktadır.)

37. Agy

2. Bölüm

1. Constandse, s. 70
2. Agy, s. 70
3. Hancock, s. 419-421
4. Israel Shahak, Jewish History, Jewish Religion, The Weight of Three Thousand Years, (Yahudi Tarihi, Yahudi Dini, Üçbin Yılın Ağırlığı) Pluto Yayınları, Londra, 1992, s. 73-98
5. Agy, s. 36-37
6. Agy, s. 75-76 (internet sayfalarında Joseph Revisited adlı makalesinde Israel Shahak, klasik Yahudilik kanunlarının, bugünkü İsrail'de Yahudi olmayanların öldürülmesini nasıl haklı çıkardığına değiniyor. Radikal görüşleriyle tanınan haham Isaac Ginzburg'un, yandaşlarından birinin on üç yaşında bir Filistinli kızın öldürülmesi olayı ardından yargılanmasına yönelik verdiği ifadeyi, Shahak, bu makalesinde ele alıyor. Ginzburg mahkemede, bir Yahudi'nin Yahudi olmayan birini öldürmesinden dolayı yargılanamayacağını, On Emir'in maddelerinden 'Öldürmeyeceksin' emrinin ancak Yahudileri kapsadığını iddia etmişti. Ginzburg daha önce de, açlık çeken bir Yahudi'nin, Yahudi olmayan birinin ciğerini çıkartıp yiyebileceğini iddia etmişti. www.israelshamir.com)

7. Shahak, Agy, s. 21. (Israel Shahak, günümüzde yaşayan dinci Yahudilerin, Talmud'a dair, Müslümanlarla ilgili yeni yorumlar getirildiğini anlatıyor. Ortadoğu'daki mevcut durumun etkisinin altında, militan Yahudi gruplar, Talmud'a dayandırdıkları, Müslümanlara yönelik aşırı tedbirler almaya yöneliyorlar. Bugün Müslümanların putperestlik yapmak suretiyle de günah işlediğini öne sürüyorlar. Bu görüş açısından ele alındığında, Yahudilik dinindeki hükümlerin ne denli esnek olduğu dikkat çekicidir.)

8. Agy, s. 24

9. Agy, s. 98

10. Agy, s. 94

11. Agy, s. 25

12. Agy, s. 59

13. Maxime Rodinson, De Joodse Natie in Droom en Daad, EPO Yayınları, Berchem-Antwerp, 1981, s. 170

14. Shahak, s. 53-66

15 Norman Finkelstein, Soykırım Endüstrisi, Yahudilerin Çektiği Acının Sömürüsüne Bir Bakış, Verso, Londra, 2000, s. 51-52

16. Rodinson, s. 169

17. Israel Shahak, tarım işçilerinin, ortaçağda en fazla baskı altında tutulan nüfus topluluğunu oluşturduğunu belirtiyor. Bu nedenle birçok tarihçinin, Yahudileri en yoksul ve en fazla baskı altında tutulan zümre olarak tanımlamasının doğru olmadığını ifade ediyor. Gerçekte en yoksul Yahudi bile bu tarım işçilerinden daha iyi durumdaydı. Shahak, s. 53

18. Rodinson, s. 169

19. Constandse, s. 95 (Constandse, Ezeikel 36, 13-14 ve Krallar I, 16, 34'e işaret ediyor.)

20. Antisemitizm tanımı daha sonra ortaya çıkmıştır. Ortaçağlarda bu anlayış henüz gelişmemişti: Kaynağı 19. Yüzyıla dayanmaktadır.

21. Shahak, s. 64-66

22. Agy, s. 65

23. Pinchas Lapide, Son Üç Papa ve Yahudiler, W.de Haan Yayın Birliği, Hilversum, 1967, s. 81

24. Belçikalı Marksist yazar Abraham Leon (1918-1944) Ortaçağı farklı dönemlere ayırır. İlk kapitalizm öncesi dönemde Yahudi toplumu özellikle ticari alanda önemli rol oynadı. Leon'a göre bu dönem, 11. Yüzyılda Batı Avrupa'daki kapitalizmin çehresini değiştirmeye

başlamasıyla sone erdi. Bu dönemdeki Yahudi olmayan tüccarların ortaya çıkmasıyla, ticari zeminde Yahudilerin geleneksel rolü de tehlikeye girdi. Aynı dönemde Yahudi cemaati, Avrupa aristokrasisi, bankerlik mesleğini icra etmeye başladı. Bu dönemle ilgili olarak ilk Yahudi karşıtı şiddetler de sahne almaya başladı. (Abraham Leon. Yahudi Sorununa Marksist Bir Bakış, Pathfinder yayınları, New York, 1970.)

25. Yahudi seçkinlerinin ekonomik rolü, ortaçağdaki Hıristiyanlar için yasak olan faiz aracılığıyla güçlendi. Hıristiyanlar için geçerli olan bu yasak aynı zamanda Hıristiyan olmayanlara faiz ödememeyi de içeriyordu. Büyük Karel'in 768- 814 yılları dönemindeki krallığı sırasında faizle ilgili yasak kanunlaştırıldı. Yahudilerin de kendi yasaları çerçevesinde birbirleri arasında faiz işletmekten men ediliyorlardı. Ancak Yahudi olmayanlar için farklı kurallar yürürlükteydi. Zira Yahudi olmayanlara verilen borç, klasik Yahudilik çerçevesinde faiz talep etmeyi gerektiriyordu. (Shahak, s. 89)

26. Israel Shahak ve Norten Mezvinsky, Jewish Fundamentalism in Israel, Pluto yayınları, Londra, s. 132

27. Agy, s. 19

28. Agy, s. 129

29. Agy

30. Agy, s. 125-126

31. Agy, s. 117

32. Shahak, s. 14-15

33. Her ne kadar Spinoza alınan bu sürülme kararına karşı memnuniyetsizliğini dile getirmiş olsa da kendi görüşlerinden ödün vermedi. Ancak herkes Spinoza kadar görüşlerinin arkasında durmak konusunda bu denli dirayetli değildi. Spinoza'nın aforoz edilmesinden birkaç yıl önce adı Uriel D'Acusta olan başka bir günahkâr, Spinoza ile aynı kaderi paylaşmıştı. Ancak Spinoza'nın aksine D'Acusta verilen cezayı hazmedemedi. Hahamlardan, kendisine verdikleri cezayı bir kez daha düşünmelerini istedi. Hahamlar kararlarını yeniden gözden geçirebilmek için D'Acusta'dan suçunu bütünüyle kabullenmesi şartını koştular. Bununla birlikte D'Acusta'yı sinagog girişinde yalanlar söylemeye zorladılar. Böylelikle yalan söylediğini duyan diğer Yahudiler D'Acusta'ya işkence yapmaya başladılar. Öte yandan D'Acusta aykırı düşüncelerini asla kabul ettiremeyeceğini anladı. Daha ağır bir cezaya çarptırılma korkusuyla nihayetinde kendini öldürdü. (Shahak ve Mez-

vinsky, Jewish Fundamentalism in Israel, s.134)

34. Shahak ve Mezvinsky

35. Nathan Weinstock, Siyonizm: Sahte Mesih, Bölüm 1, www.marxist.de/middleast/weinstock/

3. Bölüm

1. Flavius Josephus, s. 186-191

2. Henk Spierenburg, Philion Gizli Öğretisi, Ankh-Hermes, Devnter, 2001

3. Daniel C. Matt, Kabala'ya Giriş, Yahudi Gizemciliğinin Kalbi, Harper, San Francisco, 1997, s. 19

4. Shahak, s. 33

5. Agy, s. 34

6. Agy

7. Kabala'nın çoktanrılı karakteri ünlü araştırmacı Gershom Scholem tarafından da vurgulanmıştır. Kabalistlerin, Yahudilikle olan itilaflı ilişkilerine dikkat çekmektedir. Kabala'nın çoktanrılı karakterin, tektanrıcılığın yapısında da etkili olması için çabalar gösterilmiş olsa da bundan somut bir sonuç sağlanmadı. 1941 yılında yayımlanan Major Trends in Jewish Mysticism adlı kitabında Scholem şöyle yazıyor: Her kabalistin başlangıçta bağlı olduğu tektanrı doktrinini (Kabala'da) bu sürece dâhil etmek kabalist teozofi teorisyenleri tarafından üstlenilen bir görev haline geldi. Her ne kadar üstlendikleri bu görevi yerine getirmek için çaba sarf ettilerse de tam anlamıyla bir başarı elde ettikleri söylenemezdi.

Scholem'in yanı sıra çok az sayıda Yahudi kabalist, batı dillerinde eser yayımlamıştır. İstisna olarak ancak bunlardan birkaçı, bu gizemli öğretinin çoktanrıcı öğelerini olduğu gibi, yorumlamadan bırakmıştır. Scholem de bunlardan biridir. Dolayısıyla Kabala'nın çağdaş Yahudi yorumlarıyla ilgili açıklamalara rastlamak güçtür. Israel Shahak'a göre bu yazarlar eserlerinde "Hem en popüler hem de en çarpıtılmış, üstelik yanlış sonuçlar almaya yönelten bir sistemi izleyerek bu 'hassas konuları"'ele almışlardı. (Shahak, Jewish History, Jewish Religion, The Weight of Three Thousand Years, s. 16)

8. Jac. P. Van Term, Driehoek Delta en Davidschild, 1931, s. 13

9. 'Aan Holocaust kun je geen zin geven', Nederlands dagblad, 10 Ağustos 2000

10. 'Rab, Âdem ve karısı Havva'nın hayvan postuyla örtünmesini

sağladı. (Tekvin. iii, 21)' The Royal Masonic Cyclopedia, Kenneth MacKenzie, The Aquarian Yayınları, Wellinborough, Northhamptonshire, 1877, s. 399-416

11. Spierenburg, s. 51

12. Jan Willem de Groot, De Arische Gnosis, s. 12

13. Jan Willem de Groot, 'Gnosis en Raszuiverheid. De Arisofie van Lanz von Liebenfels' De Hang naar zuiverheid, de cultuur van het moderne Europa, Het Spinhuis, Amsterdam, 1998 s. 228

14. Kabala'daki yaşam ağacı, İskandinav efsanelerindeki yaşam ağacı miti 'Yssgadril' ile benzerlikler gösterir. Bu oldukça ilginçtir, zira gnostik ve Kabala söz konusu olduğunda Kuzey Avrupa etkilerinden söz etmek neredeyse olanaksızdır. Üstelik Yssgadril için internet üzerinden araştırma yapıldığında sıklıkla aşırı sağcı ve New Age sitelerine rastlanmaktadır.

15. Spierenburg, s. 49-50

16. Ortaçağın sonlarına doğru Kabala, klasik Yahudilik bünyesinde yer almaya başladı. Kabala'nın bu bağlamda ne denli önemli olduğu 'reform yanlısı' Yahudilerin akıbetinde görülebilir. Bu Yahudiler 18. Yüzyılın sonlarına doğru, Klasik Yahudiliğin baskısıyla bu inanışlarından vazgeçmeye sürüklendiklerinde önce Kabalist yandaşlarına daha sonra da Yahudilik içerisindeki diğer unsurlara karşı tepki gösterilmeye başlandı. (Shahak, s. 32)

17. Albert Pike, Morals and Dogma, s. 741-744/5 ve 722

(Kabalist temanın yanı sıra İsrailoğullarıyla bağlantılı diğer bir tema olan masonluk da öne çıkar. Örnek olarak 'çalışma' ritüelinin yürütüldüğü tapınak verilebilir. Masonlar, Kudüs'teki tapınağın kendi ritüellerini gerçekleştirdikleri tapınağa benzemesinden ötürü gurur duyarlar. *Eski Ahit*'te bahsi geçen tapınak inşaatı, masonluk bünyesindeki en önemli temalardan biridir. Bugün de geçerliliğini koruyan bu durum; masonik sembollerin temelini de oluşturur.)

18. Gnostik etkiler, sufizim aracılığıyla Kabala'ya yönlenmişlerdir. Sufizm kökenli kabalist Abraham Abufilya Kabala'nın öğelerini benimsedi. (Daniel C. Matt, Inleiding tot de Kabbala, Het hart van de joodse mystiek, s. 25-26)

4. Bölüm

1. Jan Willem de Groot, s. 30-31

2. Agy, s. 385

3. Roland Dionys Jossé, Grundzuge der Kabbalistiek, yılı bilinmiyor.

4. Kenneth MacKenzie, s. 408

5. Agy

6. Jan Willem de Groot, s. 93-94

7. Agy, s. 149

8. Jan Willem de Groot 'Gnosis en Raszuiverheid. De Arisofie van Lanz von Liebenfels' De Hang naar zuiverheid, de cultuur van het modeme Europa, Het Spinhuis, Amsterdam, 1998, s. 137

9. Nicholas Goodrick-Clarke, Nazizmin Okült Kökleri, New York, 1992, s. 91-92

(Aryan kadını, kadın düşmanı Lanz von Liebenfels'e göre Aryan ırkı aşağı ırklarla karıştırmaktan sorumluydu. Bunun nedeni Aryan kadının 'koyu tenli erkeklerle' cinsel olarak arzulamasından geliyordu. 19. Yüzyılda öne sürdüğü tuhaf varsayımlar arasında Aryan kadınların, Yahudi ve zenci erkeklerle olan cinsel ilişkileri de yer alıyordu. Sarışın ve mavi gözlü kadının 'koyu ırklar' tarafında elde edilmesi edebiyatta da sıklıkla yer almaktadır. Jean Cocteau'nun 1945 tarihli La Belle et la Béte filmi (bu öyküye temel olan King Kong filmleri) buna örnektir. Lanz von Liebenfels, Yahudi ve zenci erkeklere yönelik cinsel eğilimin korku, merak ve kıskançlığın birleşiminden kaynaklandığını belirtmektedir. Ari ırkın saflığını korumak için Yahudi ve zenci erkeklerin kısırlaştırılmasına yönelik planlarıyla dikkat çekti. Viyana'da düzenlenen etnolojik bir sergiye, Afrika Ashanti kabilesinin temsilcilerinin de davetli olarak katılması sonrasında Lanz, Ostara'da kaleme aldığı makalesinde, Viyanalı kadınların Ashanti yüzünden heyecanlı anlar yaşadıklarını yazdı. Korkuyla karışık bu duygu yoğunluklarına Almanya ve Avusturya'da o dönemde sıkılıkla karşılaşmak mümkündü. Ünlü (Yahudi ve homoseksüel) seksolog Magnus Hirschfeld, beyaz kadınların Ashantilere olan ilgisini öğrenince sevincini gizleyemedi. Jan Willem de Groot, De Arische Gnosis, dipnot 583)

10. Agy, s. 99

11. Agy, s. 195

12. Marjan Schwegman, İtalya'nın Şeytani Yüzü, Dr. Cesare Lombroso'nun Günahkar geçmişi, Modern Avrupa Kültürü, Het Spinhuis, Amsterdam, 1998, s. 123-138

13. Jan Willem de Groot, s. 49

14. Agy, s. 53
15. Agy, s. 96-103
16. The Occult Roots of Nazism
17. Agy, s. 150-151

5. Bölüm

1. Ludo Abicht, İsrail ve Filistin'deki İnsanlar, Pelckmans, Kapellen/kok Agora, 1990, s. 31
2. Rodinson, s. 79
3. Weinstock, Bölüm 2
4. Agy, Bölüm 4
5. Agy
6. Agy, Bölüm 6
7. Robinson, s. 80. (Israel Shahak, Hess hakkında şunları yazmaktadır '... Almanya'nın ilk sosyalistlerinden biri olarak ünlenen Moses Hess bunun ardından Yahudi ırkçılığının ateşli bir savunucusu haline geldi. 1858 yılında yayımladığı 'saf Yahudi ırkı' adlı çalışmasının 'saf Ari ırk' saçmalıklarından aşağı kalır yanı yoktu.' Shahak, s. 30)
8. Weinstock, Bölüm 2
9. Agy, Bölüm 1
10. Yahudi aleyhtarı şiddet sadece Rus hükümeti tarafından cesaretlendirilmemiştir. Israel Shahak'a göre ancak zayıf konumda olan Çarlar pogromları desteklemiştir. II. Alexander'ın öldürülmesinden sonra ya da 1905 devrimi sırasında olduğu gibi. I. Nikola ve III. Alexander'ın idaresi altında kuvvetli bir iktidar portresi çizen bu liderler döneminde pogromlara rastlanmamıştır. Shahak'a göre Yahudilere karşı şiddetin uygulanmadığı dönemlerde, Yahudi aleyhtarı kanunların yürürlüğe konmasında bir hayli artış olduğu gözlenmiştir. Shahak, s. 65
11. Steven J. Zipperstein, Peygamber A'had Ha'am ve Siyonizm'in Kökenleri, Kaliforniya Üniversitesi Yayınları, Berkeley/Los Angeles, 1993, s. 42. (B'nei Moshe, Musa'nın adına işarete eder. Yahudi Mason localarında bu figür sıklıkla kullanılırdı. Siyonist Locası kardeşlik örgütünde de keza. Musa figürünün, Mısır'da ki ay-tanrı Thoth ile birlikte kullanılması hayli ilgi çekicidir. -Bkz 1. Bölüm- Hollanda'daki masonlar Thoth'u masonik bir derginin adı olarak kullanmaktadırlar.)
12. Rodinson, s. 103
13. Weinstock, Bölüm 2

14. Agy, Bölüm 5

15. Lenni Brenner, Zionism in the age of the Dictators, Croom Helm Beckenham, İngiltere, 1983, s. 3

16. Lucas Catherine, s. 27

17. Weinstock, Bölüm 2

18. Agy

19. Agy

20. Brenner, s. 1

21. Weinstock, Bölüm 1

22. 1. Dünya Savaşı sırasında, Polonyalı Yahudiler de Alman yanlısıydı. Yidiş şair Morris Rosenfeld şöyle yazıyor: 'Yaşasın Almanya! Yaşasın Kayzer!' Alman birliklerinin (antisemit) komutanı Erich Ludendorf bunun üzerine Polonyalı Yahudilere Yidçe yazılmış bir mektup gönderdi. Ludendorf'un mektubu şu hitap sözleriyle başlıyordu: 'Polonya'daki çok kıymetli Yahudilerim.' (Weinstock, Bölüm 6)

23. Brenner, s 18. (Brenner, Desmond Stewart'ın Theodor Herz adlı eserini temel aldı s. 322)

24. Rob van der Laarse, 'Max Nordau'nun Yahudi bedeni hakkındaki görüşleri', De hang naar de zuiverheid, de cultuur van het Moderne Europe, Het spinhuis, Amsterdam, 1998, p. 182

25. Agy, s. 181 (s. 301'de der Laarse'ın düştüğü dipnotta: 'Herzl 1895 yılında hâlâ Siyonizm'i 'Gesammtkunstwerk' olarak kendisini de başındaki Musa/Tannhauser rolünde' gördüğünü belirtiyor. Modern Siyonizm'le birlikte Herzl'in Wagner'e olan hayranlığı sekteye uğramadı. Bu, 2001 yılında İsrail'de başlayan, Wagner'in müziğinin Yahudi devletinde çalınmasına izin verilip verilmeyeceğine yönelik tartışmayla birlikte daha ilginç bir hal aldı. Bu tartışma sırasında Herzl ve Nordau'nun Wagner'e duydukları körü körüne bağlılık ve hayranlıkları hiç dile getirilmedi. Wagner'in 'Gesammtkunstwerk' adlı eseri başkaları tarafından da nasyonalizmle bağlantılı olduğu öne sürülmektedir. Fransız filozof Lacoue-Labarthe, Nazilerin de, devlet kurma politikalarını'Gesammtkunstwerk' yani bütünlüklü bir sanat eseri olarak gördüklerini belirtiyor. Bu bağlamda Bkz. Henk Manschot önsözüyle yayımlanan Heidegger en de 'joden', Kok Agora, Kampen Yayınları, 1990)

26. Agy, s. 300

27. Agy, s. 184 (Rob van der Laarse, Nordau ve Weininger'in kesiş-

tiği noktayı şöyle tanımlıyor: Her ne kadar Nordau 'dahilik' unsurunu 'Yahudilikle' açıkça örtüştürmese de Weininger'in hastalık faktörlerine karşı tıbbi bir streotip olarak kullandı.' Van der Laarse, s. 180)

28. Daha sonraları 'Yahudilerin kendilerine yönelttikleri nefret' Yahudilerin Siyonizm'e karşı yönelttikleri itirazlarla ilintilendirdi. Bu kitapta adı geçen antisiyonistlerin çoğu bu şekilde suçlanmıştır.

29. Van der Laarse, s. 185

30. Agy, s 302

31. Jan Willem de Groot, De Arische Gnosis, dipnot 622

32. Ella Edersheim-Levenbach, Theodor Herzl, Profeet van de staat Israel, Bezige Bij Yayınları, Amsterdam, 1959, s. 34. (Edersheim-Levenbach'a göre Herzl'in oğlu Hans Herzl, babasının sayesinde dini konulara aşırı eğilerek saplantılı hale geldi. Psikiyatrik yardım yeterli gelmedi, önce Katolik daha sonra Anglikan kiliselerine girerek methodist hareketi benimsedi. Hans Herzl sonunda intihar etti.)

33. Van der Laarse s. 185, Rob van der Laarse

34. Agy

35. Agy, s. 185

36. Solange Leibovici, 'Ütopya Olarak Saflık, Paseur'un Sakat Çocukları' De hang naar de zuiverheid, de cultuur van het Moderne Europe, Het spinhuis, Amsterdam, 1998, p. 110

37. Van der Laarse, s. 163

38. Agy, s. 187

39. Brenner, s. 22-23 (Brenner'e göre dergi ilk başlarda bu başlıkla 1917 yılında yayımlandı ancak tekrar basımı 1937 yılında gerçekleşti)

40. Zionism in the age of the Dictators'ın (Diktatörler Çağında Siyonizm) 18. sayfasında Lenni Brenner, Hollandalı Siyonistler tarafından karışık evlilikleri önleyen 1913 tarihli bir yasa çıkartıldığını belirtiyor.

41. Francis Nicosia, Hitler ve Siyonizm, III. Reich ve Filistin Sorunu 1933-1939, Druffel-Verlag, Leoni Am Sternberger see, 1989, s. 58

42. Agy, s. 58-59

43. Agy, s. 59

44. Brenner, s. 21 (Brenner Ignatz Zollschan, Jewsih Question 1914, s. 17-18 kaynak olarak aldı.)

45. Agy, s. 19

46. Shahak, s. 7

47. Ralph Schoenman, Siyonizm'in Gizli Tarihi, www.balkanu-

nity.org/mideast/english/zionism.

48. Max Kreutzberger ve Frederick Unger. Volkisch İdea'nın Alman Yahudileri Üzerindeki Etkisi, studies of Leo Baeck Institute, s. 81-108 (Nancy Bradeen Spannaus'un 'İsrail Psikozu: Rockefeller'ın Yahudi Sorununa getirdiği çözüm'ünden alıntı, The Campaigner,1975, s. 8)

49. Jan Willem de Groot, s. 104 (Karl Wolfskehl 4. Bölümde bahsi geçen Münih'te kurulmuş olan 'Kosmische Rund' derneğinin üyesiydi. Jan Willem de Groot, Wolfskehl'in diğer 'Kosmische Rund' üyeleriyle arasında başlayan ihtilafının nedeni Yahudilerin de aynı derecede yüksek spiritüel bir aşamaya sahip oldukları yönündeydi. Schuler gibi diğer üyeler bunun ancak arî ırk için geçerli olduğu gerekçesiyle aynı yönde görüş bildirmiyorlardı. Bu ihtilaflı durum 'Kosmische Rund'un sonunu getirdi. Dikkat çeken diğer bir nokta, Wolfskehl'in bu dernekteki tek Yahudi kökenli üye olduğudur. Aynı durum filozof Paul Stern için de geçerliydi. Schuler'in kozmik bir duruma geçişin ancak Ari ırka özgü olduğunu savunuyordu.)

50. Michael Warshawski, 'Een blik in de spiegel, Zionisme vijtig jaar later', de Brug no. 30 achtste jaargang.

51. Brenner, s. 5

52. Agy, s. 3

53. Shahak, s. 71 ve dipnot 27

54. Rodinson, s. 252

55. Agy

56. Weinstock, Bölüm 2

57. Rodinson, s. 253

58. Edersheim-Levenbach, s. 90

59. Schoenman, Bölüm 2

60. Brenner, s. 10

61. Weinstock, Bölüm 1

62. Brenner, s. 10

63. Yahudiler için sığınılacak topraklar, Yahudiler için Filistin'de kurulacak devletle aynı anlama gelmiyor. Bkz. Bölüm 10.

64. Abicht, s. 43

65. Weinstock, Bölüm 6

66. Lenni Brenner, The Iron Wall, Zed Kitapları, Londra, 1984, s. 55

67. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 10

68. İngilizleri, Balfour Bildirgesine yönelik tutumlarındaki değiş-

şiklik, Yahudilerin Filistin'deki nüfusun ancak üçte birlik bir bölümünü oluşturuyor olmalarıydı. Arap direnişinin baş göstermesinin nedeni daha önce İngilizlerin Filistin'in otonom bölge olarak Araplara devredilmiş olmasıydı. Sonuçta Londra, Arapların baskısı karşısında tavır değiştirdi. Ancak İngilizlerin bu kararı alması, çok sayıda Alman Yahudi'sinin, Nazi zulmünden kaçışın tek çözüm yolunun Filistin'e göç etmek olduğunu anladıkları zamana denk geldi. Bu yüzden İngilizlerin 1939 yılında aldığı kararın WZO için iki anlamı vardır.

69. Brenner, s. 38-43 (Hitler, Mussolini'nin hükümetinde yer alan Yahudi bakanlarla bir sorunu bulunmadığı gerçeğini göz ardı ediyordu. 'Kavgam' adlı kitabında İtalyanların kesinlikle antisemit olduklarını dogmasına işaret ediyordu. Ancak olayların farklı yönde gelişmesi dolayısıyla Hitler'in Mussolini'ye gereksinim duyması nedeniyle bunun üzerinde durulmamıştı.)

70. Weinstock, Bölüm 1

71. Brenner, s. 40

72. Rodinson, s. 81

73. Weinstock, Bölüm 2

74. Agy

75. Brenner, The Iron Wall s. 43

76. Shahak, s. 65

77. Brenner, Zionism in the Age of the Dictators, s. 110

78. Lance Selfa, 'Zionism: False Messiah', International Socialist Review, 1998 bahar

79. Jabotinsky'nin revizyonist Siyonizm'i (bütün açıklığıyla) savaş sonrası türeyen, soykırımı Yahudilerin uydurması olarak tanımlayan aşırı sağcı 'revizyonizm' ile bağlantılı değildir.

80. Selfa. (Her ne kadar WZO liderleri bu konuda diretmedilerse de, Jabotinsky, ileride Filistinli yerli halkla sorun yaşanacağını düşünen tek Siyonist lider değildi. Dana öncesinden Siyonist Ahad Ha'am da aynı doğrultuda düşünüyordu. Filistin'e yaptığı bir yolculuk sonrasında, Yahudi devleti kurma hayallerinden vazgeçerek 'spiritüel Siyonizm'e' yönelik çalışmalar başlattı. Bunun dışında Filistin yerli halkının varlığı konusunda erken dönemde görüş bildirenlerden biri de Marksist Poale Zion hareketinin ideolojik lideri Ber Bochorov'du.) Weinstock Bölüm 2

81. Brenner, s. 114

82. Tom Segev, The Seventh Million, the Israelis and the Holocaust, Hill & Wang, A Division of Farrar, Starus & Giroux, New York, 1993, s. 23

83. Brenner, s. 116

84. Agy, s. 135-140

85. Agy, s. 126

86. Agy, s. 137

87. Brenner, The Iron Wall s. 97

88. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 127

89. Agy

90. Lenni Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, Amerikan Educational Trust tarafından Washington DC, 1996, s. 6, Brenner'ın hazırladığı Foxman aleyhindeki beyaz kitap. Brenner'a göre bu mektup ilk, -Almanca olarak- 1961 yılında İsrail'de yayımlandı. Bu bilgi Lucy Dawidowicz'in A Holocaust Reader adlı eserinde bulunmakta. s. 155

6. Bölüm

1. 'Het Zionisme id de ergste vijand van de Israeli's', Vrij Nederland, 2 Aralık 1978

2. Shahak, s. 71

3. Adolf Hitler, Mijn Kamp, Amsterdamse Kunstkamer, Amsterdam

4. Nicosia, s. 66

5. Agy, s. 63

6. Agy, s. 70

7. Agy, s. 68

8. Jacob Boas, A Nazi Travels to Palestine (Filistin'e Nazi Seyahati), History Today, Londra,1980

9. Tom Segev, s. 30

10. Nicosia, s. 114

11. Boas

12. Hannah Arendt, Eichmann in Jerusalem, a Report on the Banality of Evil, Penguin Kitapları, New York, 1994, s. 36-55

13. Nicosia, s. 114

14. Lenni Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, s. 7

15. Eichmann ve Polkes arasında gerçekleşen görüşmeler kayda

alındı. Kayıt görevini Eichmann'ın üstlerinden; Franz-Albert Six üstlendi. Amerikalılar bu kayıtları savaş sonrası SS arşivlerinde buldu.

16. Nicosia, s. 117
17. Selfa
18. Nicosia, s. 117
19. Agy, s. 118
20. Segev, s. 16
21. Brenner, s. 7
22. Segev
23. Catherine, de Neuter, Chomsky, s. 148-149
24. Arno Mayer, Kızıla ve Yahudiye karşı Haçlıseferi, EPO, Antwerpen 1999, s. 167-168.
25. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 61
26. Nicosia, s. 94
27. Agy, s. 5
28. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 128
29. Brenner, The Iron Wall s. 91
30. Agy, s. 94
31. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 129
32. Agy, s. 63-64
33. Agy, (Ha'avara Nakil Anlaşması Siyonistler tarafından temeli atılan bir komplo teorisi olarak aşağıdaki çalışmalarda ele alınmıştır: Isaiah Trunk, Nazi zulmüneYahudilerin verdiği karşılık, 1979, Briarcliff Manor, Stein and Day yayıncılar birliği, New York, Bölüm 1, & Yahudi Ansiklopedisi, Keter Yayınları, Kudüs, 1971 & Saul Friedlander, 1933-1939 Zulüm Yılları, Nazi Almanyası ve Yahudiler. Harper Collin Yayıncılık, New York 1997. & Werner Feilchenfeld, Dolf Michaelis ve Ludwig Pinner, Ha'avara- Filistin Ha'avara Nakli, J.C.B. Mohr-Paul Sieback, Tübingen, 1972, Bölüm 2. & Henk Knaupe & Ulrich G. Wurzel, Yahudi Ajansı ve IG Boyaları: Ha'avara Şirketi ve Filistinlilerin ekonomik anlamda gelişmesi, Diskussionpapiere 30, Freie Universitat, Berlin & Eichmann in & Hannah Arendt, Eichmann Kudüs'te, Alçaklığın sıradanlığı üzerine bir rapor, Penguin Kitapları, New York, 1994, s. 60 & Yad Vashem Studies Bölüm 2, E: Marcus.)
34. WZO bağlantılı bankalar arasındaki Yahudi Koloni Vakfı, savaş sonrası dönemde, Bank Leumi Bank Le-Yisrael ile birleşerek İsrail Merkez bankasını oluşturdu.

35. Friedlander, Bölüm 2
36. Nicosia, s. 69
37. Segev, s. 21
38. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 67
39. Nicosia, s 78
40. Ha'a vara -Filistin'e Transfer, Werner Feilchenfeld, Dolf Michaelis en Ludwig Pinner.
41. Knaupe & Wurzel (IG Farben'ın Amerikan kolunun başkanlığında, banker Max Warburg'un akrabası Paul Warburg bulunuyordu. Max Warburg, Ha'avara Nakil Anlaşması sırasında mali işlerden sorumluydu.)
42. Hollanda'da IG Farben'ın tanınmasının nedeni Prens Bernhard'ın bu çok uluslu şirkette görev yapıyor olmasındandır.
43. Segev, s. 43
44. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 144
45. Segev, s. 43
46. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 144
47. Segev, s. 41
48. Selfa
49. Segev, s. 60
50. Agy, s. 51
51. Agy, s. 18
52. Lenni Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, s. 6
53. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 58-59
54. Lenni Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, s.16
55. Agy, s. 17
56. Raul Hilberg, Daders, Slachthoffers, Omstanders, de Joodse catastrofe 1933-1945, H.J. Becht, Haarlem, 1992, s. 202
57. Isaiah Trunk, Bölüm 1
58. Catherine, de Neuter, Chomsky, s. 147-148

7. Bölüm

1. Bu emrin asla kâğıt üzerine aktarılmamış olması muhtemel. Tarih yazarı Christopher Browning, Hitler'in 'başının bir işaretinin' yeterli oldüğunu vurguluyor. (Dominique Vidal, 'Soykırım Kitabı Yeni Tartışmalar Başlatıyor; Mein Kamf'tan Auschwitz'e, Le Monde Dip-

lomatique, 18 Ağustos 1998)

2. Mayer, s. 85-87

3. Agy, s. 79

4. Agy, s. 132

5. Agy, s. 130

6. Agy, s. 161

7. Agy, s. 207

8. Agy, s. 239

9. Jacob Boas, Boulevard des Miseres, Transfer Kampı Westerbork'un Öyküsü, Nijgh & Ditmar, Amsterdam, 1985, Bölüm 1

10. Mayer, s. 181

11. Agy, s. 88

12. Shabtai Teveth, Ben Gurion and the Holocaust, 1996, Harcourt, Brace & Company, New York, 1996, s. 35

13. Segev, s. 97

14. Mayer, s. 104-105

15. Segev, s. 67

16. Weinstock, Bölüm 11

17. Lenni Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, s. 9

18. 'Yitzhak Shamir, de van verbinding met de Nazi's beschuldigde regeringschef van Israel', De Antifacist, 1983 bahar.

19. Agy, (Stern Gang'ın kurucusu adını, I. Yüzyıldaki Roma dönemi Masada kumandanı Eleazar Ben Yair'den aldı)

20. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 265-269

21. Weinstock, Bölüm 11

22. Agy

23. Segev, s. 76

24. Agy, s. 86

25. Agy, s. 108

26. Agy, s. 109

27. Agy, s. 110

28. Agy, s. 74

29. Agy, s. 74

30. Nicosia, s. 81

31. Hilberg, s. 204

32. Agy

33. Agy
34. Agy, s. 205
35. Agy
36. Agy, s. 208-209
37. Walter Lacquer, Hitler'in Nihai Çözüm Gerçeği; Korkunç Sır, AW Sijthoff, Alphen aan den rijn, 1981, s. 188
38. İngiliz Antisiyonist Örgütü/ Filistin Dayanışması kitapçığı, Londra, 1981
39. Agy (Greenbaum savaş sonrasında İsrail hükümetinin ilk bakanı oldu.)
40. Agy
41. Agy
42. Agy
43. Agy
44. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, s. 255-256
45. Segev, s. 91
46. Agy
47. Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, s. 12 (Tom Segev the Seventh Million adlı kitabında Weissmandel ve Fleischmann'ın Auschwitz'e gönderildiğini yazar. Fleischmann burada hayatını kaybeder, ancak Weissmandel hareket halindeki trenden atlayarak kurtulur. Savaştan sonra Weissmandel, Siyonizm karşıtı bir kampanya başlattı. Ortağı Gisi Fleischmann'ın Siyonist olması bu kampanyayı başlatmasına engel teşkil etmedi. Weissmandel, Siyonist hareketi, Ortodoks Yahudilerini yarı yolda bırakmakla suçluyordu. Bütün bu gerekçeleri, Weissmandel, savaş sonrasında İbranice yayımlanan HaMaitzer'de yayımladı. Brenner bu kitabı temel aldı.)
48. İngiliz Antisiyonist Örgütü/ Filistin Dayanışması, Londra, 1981
49. Arendt, s. 198
50. İngiliz Antisiyonist Örgütü/ Filistin Dayanışması kitapçığı, Londra, 1981
51. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, Bölüm 25
52. Akiva Orr 'The Kastzner Case, Jerusalem', Perdition, a Play in Two Acts by Jim Allen, Ithaca Yayınları, Londra 1987
53. Agy
54. 'Onları Kasap'a teslim ettim', Life Magazine, 5 Aralık 1960

55. İngiliz Antisiyonist Örgütü/ Filistin Dayanışması kitapçığı, Londra, 1981

56. Segev, s. 102

57. Agy

58. Agy

59. Agy

60. İngiliz Antisiyonist Örgütü/ Filistin Dayanışması kitapçığı, Londra, 1981

8. Bölüm

1. Weinstock, Bölüm 12

2. Kimi zaman İngilizlere karşı gösterilen bu şiddet eylemleri, İngiliz kentlerinde antisemitik şiddet eylemlerinin başlamasına yol açtı. Örneğin Irgun tarafından iki İngiliz askerinin asılması olayı. (Bubi tuzaklarından ötürü)

3. Weinstock, Bölüm 12. (Stern Gang, BM'nin yaptırımlarına kulak asmıyordu, bu itaatsizliklerini 1948 yılında BM'in görevlendirdiği arabulucu Folke Bernodette'yi öldürerek ispatladılar.)

4. Paul Findley, Deliberate Deceptions, Amerika ve İsrail arasındaki ilişkilerin gerçekleriyle yüzleşme, Lawarence Hill Kitapları, Brooklyn, New York, 1993, s. 8

5. Israel Shahak Israel's Other side, Z Magazine, Kasım 1999, Israel Shahak tarafından, Dr. Uri Milstein'in The Rabin Files adlı kitabının analizi.

6. Agy

7. Findley, s. 9

8. Shahak, Israel's Other side, Z Magazine

9. Findley, s. 11

10. Dominique Vidal, 'The Expulsion of the Palestinas re-examined', Le Monde, Aralık 1997

11. Findley, s. 11-13

12. Segev, s. 8

13. Agy, s. 183 (Bu hakaret, Nazilerin kurbanlarının yağını sabun üretmekte kullandıkları varsayımına dayanır. İsrailli Tarihçi Tom Segev'e göre Kudüs'teki Yad Vashem Enstitüsü bu konuda bir kanıt bulamamıştır. Bu 'mit', Nazilerin toplama kamplarında ve gettolarda dağıttığı sabunların üzerinde RIF ibaresinin bulunmasından kaynaklanır.

Ortadaki 'I', ''Juedischen' kelimesini çağrıştırdığı gerekçesiyle J' olarak algılanmıştır. Hâlbuki 'I' harfi, 'industriell' anlamına gelmektedir. Ancak daha sonra Nazilerin kurbanlarının uzuvlarından sabun yapmak üzere deneyler gerçekleştirdiği ortaya çıkmıştır. Ancak bu uzuvların Yahudilere değil, Rus ve Polonyalı mahkûmlara ait olduğu ortaya çıkmıştır- 'Nazi's maakten zeep van lijken van gevangenen, NRC Handelsblad, 8 Mart 2002.)

14. Agy, s. 119
15. Agy
16. Agy, s. 132
17. Agy, s. 130
18. Agy, s. 177
19. Agy, s. 178
20. Agy, s. 154
21. Agy, s. 172
22. Agy, s. 199
23. Agy, s. 191
24. Agy, s. 146-148
25. Agy, s. 151-152
26. Seymour M. Hersh, The Samson Option, Faber & Faber, Londra,1993, s. 93
27. Segev, s. 231
28. Agy, s. 213
29. Agy, s. 217-218
30. Agy, s. 230
31. Agy, s. 227
32. İsrail ve Almanya Federal Cumhuriyeti müzakereleri sırasında etkin Alman otoritelerinin Yahudi devletine ziyaretleri dikkat çekicidir. Geçmiş karanlık savaş döneminde Deutsche Bank'ın genel müdürü banker Herman Abs gibi kişilerin Yahudi devletini ziyaret ettiği ortaya çıktı. Her ne kadar Batı Almanya hükümeti adına İsrailli hükümet liderleriyle görüşmeler gerçekleştirdilerse de, Nazi Almanyasının ekonomisinde önemli rol oynayan Abs'ın ziyareti ilgi toplamıştır. Öte yandan İsrail Maliye Bakanı Levi Eshkol'a göre üst düzey Alman yetkilileri eşleriyle İsrail'e turist olarak gelmişlerdir. Eshkol'a göre Abs hiçbir dönemde Nazi olmamıştır. (Segev, s. 315)
33. Segev, s. 302

34. 'Granaten aus Haifa', Der Spiegel, 26 Haziran 1959
35. Segev, s. 314
36. Agy, s. 315
37. Agy, s. 316
38. Agy, s. 382
39. Agy, s. 191
40. Agy, s. 257
41. Orr, s. 81-105. (Naziler bu komandolardan birini derhal tutukladı. Diğer ikisi, Kastzner'ın yönlendirmesiyle teslim oldu. Her ikisi de Auschwitz'e gönderildi ancak onlardan biri joel Nusbacher kaçarak Filistin'e dönerek İsrail'de ulusal havacılık şirketi El-Al'a müdür olarak atandı.)
42. Segev, s. 257
43. Agy, s. 265
44. Agy, s. 270
45. Kudüs sulh mahkemesi kararı, Orijinali Yad Vashem Enstitüsü'nde bulunuyor.
46. Encylclopedia Judaica, Keter Yayınları, Kudüs, 1971.
47. Segev, s. 287
48. Agy, s. 290
49. Agy, s. 293
50. Bu kitabın yazarına 22 Ekim 1999 tarihinde Lenni Brenner tarafından gönderilmiş e-posta. (İsrail yüksek mahkemesinin kararından yapılan bu alıntı Brenner'ın 1999 yılında Eliot Levey'e yazdığı bir mektupta tekrar gündeme geliyor. Levey, İngiliz oyun yazarı Jim Allen'ın Perdition adlı eserini sahneye koymuştur. Bu oyun, konusunu Dr. Kastzner'in geçmişinden alır. 80'li yıllarda Yahudi örgütlerin protestolarına neden olan Perdition adlı oyunu sahnelemek mümkün olmamıştır. Bkz. Perdition, a Play in Two Acts by Jim Allen, Ithaca Yayınları, Londra 1987.)
51. Segev, s. 309
52. Stan Lauryssens, Adolf Eichmann'ın ölümcül arkadaşlığı, Halewijck Leuven, 1998, s. 173

9. Bölüm

1. Segev, s. 346
2. Michael Shashar, Yeshayahu Leibowitz Dünyaya Dair, Keter,

Kudüs,1987

3. Eichmann hakkında verilen ölüm cezasına karşı İsrailli entelektüeller Martin Buber, Shmuel Hugo Bergmann ve Gershom Scholem'in de aralarında bulunduğu bir grup, hükümete bir dilekçe verdi. Dilekçede: 'Eichmann davasının, söz konusu kişiye ölüm cezasına çarptırılması suretiyle sonuçlanmasının adaletsizlik olduğunu düşünüyoruz. Aynı zamanda davanın seyrinin, yaşanan soykırımla ilişkilendirmenin yer yer olanaksızlaştığını, ahlaki ve tarihi açıdan bu davanın sınırlarını zorladığını düşünüyoruz' ifadesi yer alıyordu. Bu dilekçeye istinaden hükümet sessizliğini bozmadı. Öte yandan İsrail basını da, Eichmann'ın ölüm cezasının kaldırılmasına yönelik isteklerin yerinde olmadığı konusunda görüşlere yer veriyordu (Segev s. 8.)

4. Lauryssens, s. 266-270

5. Bu kitabın yazarı bu görüşü savunarak ince bir buz tabakası üzerinde yürüdüğünü farkındadır. Zira soykırım ve İsrail'in mevcudiyet haklarını birlikte anmak, aynı zamanda bugünün antisemitlerinin ekmeğine yağ sürmek anlamına geliyordu. Ancak belirli figürler İsrail'in mevcudiyet haklarını her ne kadar doğrudan soykırımla ilintilendirmeseler de, söz konusu figürlerin yandaşları 'soykırım miti'ne yer vermekteler. Diğer yandan soykırım inkârcılığı, negasyonizm ile de karşı karşıyayız. Fransız Roger Garaudy, bu yöndeki görüşleriyle tanınmaktadır. Nazilerin Yahudileri endüstriyel bir temele dayandırarak öldürdüğü fikrine karşı olduğunu vurgulamaktadır. Garaudy ile bağlantılı olarak, 37 yıl boyunca komünist parti üyesi olarak yer aldığı Fransız parlamentosunda 'solcu antisemitizm' kavramı ortaya çıkmıştır. Daha sonra İslamiyet'i seçmiştir (Bkz. Aart Brouwer, 'Faux Pas', de Groene Amsterdammer 8 Mayıs 1996). Bu kitabın yazarı için soykırım tarihi bir gerçektir. Bu konuda şüphe yoktur. Ancak İsrailli liderlerin, İsrail'in mevcudiyet hakları arasında soykırımı argüman olarak kullanmaları tamamıyla farklı bir konudur.

6. Segev, s. 327

7. Agy, s. 328

8. Eyal Sivan ve Rony Brauman tarafından hazırlanan The Specialist belgeseli, 1.9.1999 tarihinde Hollanda yayın kuruluşu Ikon tarafından yayımlandı. (Sivan ve Brauman bu belgeseli Hannah Arendts'in Eichmann in Jeruzalem a Report on the Banality of Evil adlı eserini kaynak olarak kullanmak suretiyle hazırladı)

9. ABD'deki Siyonsit örgütler bu görüşü destekliyordu. Karalama Karşıtı Birlik aynı dönemde şu açıklamayı yaptı: 'Eichmann'ın soğukkanlılıkla ve alçakça işlenen bu insanlık suçunda görev aldığı herkes tarafından bilinmektedir. (...) Eichmann bizzat kendisi Yahudilerin öldürülmek suretiyle 'nihai bir çözüme' ulaşılacağı fikrini ortaya ilk atanlardandır ve... Naziler tarafından aldığı emirler bu doğrultudadır (...) Muhtemelen büyük ölçekli bir Yahudi göçü gerçekleştirmek konusunda da Nazilere bir öneride bulunarak onları bu yönde ikna edebilirdi (ancak) bunun yerine gaz odalarını, sabun fabrikasını ve krematoryumları seçti.'- Peter Novick, The Holocaust and Collective Memory, Bloomsbury, Londra, 1999, s. 132. üzerinde başarılı da olabilirdi.

10. Novick, s. 132

11. Segev, s. 197

12. Agy, s. 330

13. Agy, s. 361-362

14. Novick, s. 141

15. Agy, s. 63-102

16. Agy, s. 8-11

17. Finkelstein, s. 37

18. Noam Chomsky, s. 14

19. Novick, s. 179

20. Agy, s. 181

21. Agy, s. 185

22. Uri Avneri, 'İsrail 50 yaşında; tipik kişilik bölünmesi vakası', De Brug, Aralık 1998

23. Finkelstein, s. 42

24. Agy, s. 46

25. Agy, s. 48

26. Agy, s. 45

27. Siyonist bakış açısından değerlendirilerek Yahudi nefretinin akıldışı olduğu öne sürüldüğünde bu 19. Yüzyılın sonunda ırkçı antisemitizm bakış açısıyla kesiştiğini görürüz. Ancak bu karakterdeki akıldışı faktörlere Siyonist dogma içerisinde rastlamak mümkün değildir. Diğer bir açıdan bakıldığında Siyonizm'in kurucuları, Yahudiler ve Yahudi olmayanlar arasındaki ırksal ayrımların akıldışı temellere dayandırıldığı konusunda hem fikirdiler. Bu bakış açısı İsrail'de bugün de açıkça sürdürülmektedir.

28. Finkelstein, s. 51

29. 'Rabbijn wil holocaust religieus verklaren' Nederlands Dagblad, 8 Ağustos 2000

30. Finkelstein, s. 45

31. Gie van den Berghe 'De Uitbuitng van de Holocaust, Houtekiet', Antwerpen-Baarn, s. 133

32. Agy, s. 131

33. Agy, s. 132

34. Bu müzenin açılmasından kısa bir süre önce Eli Wiesel, teşhir edilenlerin salt Yahudi kurbanları için değil aynı zamanda diğer Nazi terörü kurbanları açısından da yerinde olmadığı yönünde protestoda bulundu. Ancak bu Wisel'e göre olanaksızdı. Zira soykırım ancak ve ancak Yahudilerle alakalı bir olaydı. Nazilerin Yahudi olmayanları da öldürmüş olması elbette bir felaketti ancak hiçbir surette Yahudilerin II. Dünya Savaşı döneminde yaşadıklarıyla mukayese edilemezdi. (Novick, s. 216 -219)

35. Segev, s. 408-409

36. NRC Handelblad, 25 Ekim 2001

37. Agy

38. Lucas Catherine ve Ludo Abricht, Kanttekeningen bij de Israelische -Palestijnse kwestie, 1998

39. Belang van Limburg, 1 Ekim 2001 (Sonunda Belçikalı bakan broşürün yeniden basılmasına izin vermedi.)

40. Kitabın yazarına Lenni Brenner'in gönderdiği e-posta, 9 Ekim 1999

41. Ha'aretz, 15 Mayıs 1998

42. Norman Finkelstein en Ruth Bettina Birn, Een volk staat terecht, Balans Yayınları, Amsterdam, 1998, s. 36-37

43. Dominique Vidal, 'Holocaust book sparks fresh controversy; from Mein kampf to Auschwitz', Le Monde Diplomatique, 18 Ağustos 1998

44. Agy

45. Finkelstein ve Birn, s. 88

46. 1997 yılının Mart ayında Birn'in Cambridge Üniversitesi tarafından yayımlanan Historical Journal'de yer alan makalesinde, Goldhagen'ı bilimsel temellere ve tarihi gerçeklere dayandırmadan görüş bildirmekle suçladı. Bunun üzerine Golhagen, Birn'e karşı bir hukuk savaşı başlattı. Bununla birlikte Kanada'daki Jewish Congress, Birn'in aleyhinde bir dava açması konusunda Kanada Adalet Bakanlığına baş-

vurdu (Dominique Vidal, Holocaust book sparks fresh controversy: from Mein Kampf to Auschwitz)

47. Ha'aretz, 15 Mayıs 1998

48. Finkelstein, s. 107

49. Israel Shamir, Bankers and robbers, www.israelshamir.com. 2001

50. Finkelstein, s. 116-118

51. Suzanne Goldenberg, 'Israeli bank kept Holocaust victim's assets', Guardian, 16 Ağustos 2000

52. Agy

53. Finkelstein, s. 118

10. Bölüm

1. Israel Shahak, 'Have We Always been The Victims?' (Biz Her Zaman Kurban mı Olacağız?) Israel Imperial News, Haziran 2001

2. Rodinson, s. 170

3. Agy, s. 171

4. Agy

5. Segev, s. 397 (İsrail'de şarki Yahudi Charlie Biton'un bu sözleri büyük öfkeye yol açtı. II. Dünya Savaşı sırasında Yahudilerin öldürülmesini haklı bulmakla suçlandı. Bu baskı altında Biton sözlerini geri aldı. Biton, 'Centrum Informatie en Dokumentatie Israel'in 1997 yılında yaptığı bir yayında FKÖ ile görüşen ilk İsrailli olduğu vurgulandı. FKÖ liderleriyle temasın İsrail'de o dönemde büyük bir tabu olması Biton'u 1980 yılında Arafat'la görüşmekten alıkoymadı.

6. Weinstock, Bölüm 5

7. Rodinson, s. 226

8. Agy, s. 115

9. Agy, s. 228

10. Arendt, s. 13

11. Novick, s. 158

12. Nicosia, s. 152-154

13. Segev, s. 328

14. Agy, s. 399

15. Agy

16. Amos Oz, 'Hitler çoktan öldü Sayın Başbakan' Yediot Ahronot, 3 Ağustos 1982

17. Shahak, Jewish History, Jevish Religion, the Weight of Three

Thousand Years, s. 5

18. Bu kitabın yazarına 21 Ağustos 1999 tarihinde Amerikalı yazar Lenni Brenner'ın gönderdiği e-postada, çağdaş İsrail'de geçerli olan 'Avoda' temasını şu şekilde analiz etmektedir: 'Bu görüş geçerliliğini yitirmektedir; bu görüşü benimseyerek İsrail'e giderek daha az genç Yahudi ayak basacaktır. Eğitim düzeyi yükseldikçe, yüksek eğitim görmüş kimselerin kirli işleri üstlenmesi söz konusu olamaz. Bugün sorulması gereken kirli işleri Filistinlilerin mi yapacağı yoksa Filistinlileri bu işlerden uzak tutmak için Romenlerin mi getirileceği sorusudur.'

19. Rodinson, s. 102

20. Schoenman, Bölüm 2

21. Findley, s. 6

22. Agy

23. Weinstock, Bölüm 2

24. Rodinson, s. 123

25. Noam Chomsky, The Fateful Triangle, South End Yayınları, Boston, 1983, s. 94

26. Dominique Vidal, 'The Expulsion of the Palestinas re-examined', Le Monde, Aralık 1997

27. İngilizlerin nihayetinde Yahudi devleti kurulması yönünde görüş bildirmeleri, İngiliz kabine üyesi Lord Robert Cecil'in şu sözlerinde dile getirilmektedir: 'Arzumuz Arap ülkelerinin Araplara, Ermenistan'ın Ermenilere, Yahudiye'nin de Yahudilere ait olmasıdır', Weinstock, Bölüm 6

28. Weinstock, Bölüm 6

29. Vidal, 'Filistin Sürgününün Yeniden İncelenmesi'

30. Chomsky, s. 160

31. Weinstock, Bölüm 4

32. Agy

33. Agy

34. Agy

35. Chomsky, s. 60-61

36. Agy, s. 160

37. Rodinson, s. 83

38. Chomsky, s. 160

39. Findley, s. 19

40. Vidal, 'The Expulsion of the Palestinas re-examined'

41. Findley, s. 26
42. Pasha Glubb, Arapların Yanında Bir Asker, Hodder & Stoughton, Londra, 1957, s. 251
43. Vidal, 'The Expulsion of the Palestinas re-examined'
44. Agy
45. Findley, s. 16
46. Shahak, 'İsrail'in Diğer Cephesi', Z Magazine, Kasım 1999
47. Chomsky, s. 160
48. Agy
49. Jean Genet, Şatila'da Dört Saat, 1982, www.abbc.com/solus/JGchatilaEngl.
50. Chomsky, s. 370
51. Agy, s. 365
52. Genet.
53. Bu kitabın yazarına Noam Chomsky'nin gönderdiği e-posta, 23 Ocak 2002
54. Schoenman
55. Robert Fisk, 'Yeni Kanıtlar Filistinlilerin Kamp Saldırılarından Sağ Çıktıktan Saatler Sonra Öldürüldüğünü Gösteriyor' Independent, 28 Kasım 2001
56. Abicht, s. 101
57. Findley, s. 77
58. Schoenman, önsöz.
59. Findley, s. 78-79
60. Schoenman, önsöz.
61. New York Times, 14 Şubat 1988
62. Schoenman, önsöz.
63. 'Bir Askerin Beyanı', Newsweek, 8 Şubat 1988

11. Bölüm

1. Rodinson, s. 79
2. Weinstock, Bölüm 2 (Bu seçki Abraham Baruch tarafından bir araya getirildi ve Varşova'da yayına hazırlandı.)
3. Victor Ostrovsky, MOSSAD, de keerzijde van het bedrog, Van Reemst Yayıncılık, Houten, 1995, s. 334
4. De Volkskrant, 3 Eylül 2001
5. www.natureikarta.com

6. Salomon Bouwman, Israel contra Zion, Mets/Scoop, Amsterdam/Gent, 1998, s. 262

7. Diğer dinci grupların taraftarlarının aksine Gush Emunim yandaşlarının özel kılıkları yoktur. Genellikle Filistin'e ayak basmış ilk yerleşimcilerin kılıklarını giyerler. Bunun dışında diğer dinci grupların taraftarlarının aksine Gush Emunim yandaşlarının başlarında kippa bulunur. Gush Emunim yandaşlarına özgü olan tek şey asla yanlarından ayırmadıkları makineli silahlarıdır.

8. Shahak ve Mezvinsky, Jewish Fundamentalism in Israel, s. 64

9. Agy, s. 57-62

10. J. J. Goldberg, Jewish Power, Amerikan Yahudi Kurumuna İçerden Bakış, Addison-Wesley, Reading Massachusettes,1996, s. 155

11. Israel Shahak, 'Ne tür bir pişmanlık? Ne tür bir nedamet?' Ha'aretz kitap eki, 17 Mayıs 2000

12. Shahak, Jewish History, Jewish Religion, The Weight of Three Thousand Years, s. 16

13. Shahak, 'What kind of repentance? What kind of redemption?'

14. Agy

15. Shahak ve Mezvinsky, s. 10

16. Shahak, 'What kind of repentance? What kind of redemption?'

17. Agy

18. Agy, s. 66

19. Agy

20. Chomsky, The Fateful Triangle s. 155

21. J. J. Goldberg, s. 156

22. Agy

23. Shahak ve Mezvinsky, s. 80

24. Agy

25. Agy, s. 67. (Gush Emunim'e bağlı sağcı yerleşimciler Şeytan'ı salt Müslüman olarak değil Hıristiyan olarak da benimsemişlerdir. Dr. Uri Milstein'in The Rabin File kitabı için Israel Shahak'a ait bir tanıtım yazısında, dindar Yahudilerin, başlangıçta Şeytan üçlemesi olarak bilinen üçlemenin daha sonra Hıristiyanlıktaki 'kutsal üçleme' olarak yer değiştirdiğine inandıklarına dikkat çekmektedir.)

26. Agy, s. 71

27. Shahak, Jewish History, Jewish Religion, The Weight of Three Thousand Years, s. 79

28. Bouman, s. 104

29. Erez Fridman, 'Yakında göreve getirilecek kusursuz haham yetiştiren çiftlik', Kol Ha'ir, 11 Nisan 1997

30. Machteld Allen, 'De jongste dag in Jeruzalem', Vrij Nederland, 1 Aralık 2001. (Kökten dinci Hıristiyan hayvan yetiştiricisi Clyde Lott, genetik manipülasyon aracılığıyla mükemmel niteliklerde kızıl bir inek yaratmıştır. Birlelşik Devletlerdeki Pinskter topluluğu tarafından finanse edilen Lott, ABD'ye binlerce kızıl inek ihraç etmiştir. Bu inekler Lott tarafından '*Eski Ahit* kuralları çerçevesinde kurban edilmeye uygundur, postunda leke ve renk başkalaşması yoktur ve genetik olarak kızıldır... Ve mükemmel et kalitesindedir' şeklinde sertifikalandırılmıştır.)

31. Gregory Krupey, 'Hıristiyan Sağ Mezhebi, Siyonizm ve İkinci Geliş', Apocalypse Culture, Feral House, 1987, s. 293

32. Shahak ve Mezvinsky, Jewish Fundamentalism in Israel, s. 8

33. Agy, s. 44-54

34. Agy, s. 27

35. Bouman, s. 262

36. Shahak ve Mezvinsky, s. 68

37. Agy, s. 27

38. Agy, s. 24

39. Agy, s. 25

40. Agy

41. Agy, s. 24

42. Agy, s. 38

43. Schulhan Aruch, Bölüm 3, kural 8

44. Shahak ve Mezvinsky, s. 37-38

45. Agy, s. 8. (İlk bakışta liberalmişçesine görünen bu çıkış noktası NRP'nin kadınların durumu söz konusu olduğunda eğitimdeki rolünün ne denli baskın olduğunun kanıtıdır. Shahak'ın bu konuya dikkat çektiği örneklerden biri, Klasik Yahudilik kanunları çerçevesinde bir Yahudi erkeğin şarkı söyleyen bir kadını dinlemesinin şiddetle yasak olduğudur. Böylesine bir eylem zina olarak algılanmakta ve ağır suç unsuru taşımaktadır. Bu nedenle 90'lı yılların başlarında bir radyo istasyonu, bu kurallar çerçevesinde dindar yerleşimciler için özel bir yayına başladı. Bu radyo kanalı sadece erkek şarkıcıların söylediği şarkılara yer veriyordu. Ancak bu yayın akışı sıkıcı bulunduğundan, özel aletler kullanarak erkeklerin seslerini çok yüksek perdelere yükselte-

rek kadın şarkıcıların seslerine benzetildi. Kadın şarkıcılara karşı yükselen bu nefret dalgası, İsrail politikası üzerindeki Yahudi kökten dinciliğin etkilerini açıkça göstermektedir. Haredim bağlantılı partilerin 1988 yılı seçimleri sonrasında büyük başarı kazanmasının nedeni de buradan kaynaklanmaktadır. Meclis ulusal marşı Hatikva'nın söylenmesiyle açılmıştır. 1988 yılına kadar karma bir koro tarafından söylenen ulusal marş, Haredim'in seçim başarısı ardından artık salt erkeklerden oluşan askeri bir koro tarafından söylenmektedir.

46. 'Rabbijn wil holocaust religieus verklaren', Nederlands Dagblad, 8 Ağustos 2000

"Yosef'ın ifadeleri elbette bütün dindar Yahudileri temsil etmemektedir. Yosef'ın vaazı üzerine 'Nederlands College voor Rabbinale Zaken' başkanı Hollandalı haham Binyomin Jacobs'ın gösterdiği tepki herkes tarafından paylaşılmıyor. 'Soykırımın bir mantığı olduğunu söylemeniz mumkun degil' (Nederlands Dagblad, 10 Ağustos 2000) adlı makalede Filistinli örgüt Hamas liderinin, Kavgam adlı eserinde Hitler'i haklı bulduğunu söylediğini dile getirdi. Hamas lideri Yosef'ın söylediklerinin dünyada herhangi bir tepkiye yol açmamasına bir hayli şaşırdığını da sözlerine ekledi. Ancak, soykırım kurbanlarını günahkârlar olarak tanımlamasına karşı tepki verilmesinden duyduğu memnuniyeti de dile getirdi. Hamas örgütü bünyesinde yer alan antisemitizmin, Yahudi kökten dinciler tarafından soykırım kurbanlarının reankame olmuş günahkârlar tezinden beslendiğini de sözlerine ekledi. Her ne kadar Jacobs 'kuşkuya yer var... Yosef'ın sözleri yanlış anlaşılmış ve sınırlarını aşmış olabilir' dediyse de ultra Ortodoks meslektaşı şunları eklemektedir: 'Dehşet verici. Ama inanmıyorum. Onun daha çok acı çekmenin ne olduğunu ve acı çekerken neler yaşandığını vurgulamaya çalıştığını sanıyorum. Ancak şayet bunu II. Dünya Savaşıyla örtüştürdüyse gaddarca ve ölçüsüz olarak addediyorum."

47. Shahak ve Mezvinsky, s. 31
48. Agy, s. 96
49. Agy, s. 59
50. Agy, s. 61
51. Agy, s. 96
52. Agy, s. 101
53. Agy, s. 100
54. NRC Handelsblad, 29 Aralık 1999

55. Shahak ve Mezvinsky, s. 106
56. Yid Medine'si, Israel Shamir, www.israelshamir.com.
57. Agy
58. Agy
59. Israel Shahak, antichrist'ın (İsa karşıtının), Hıristiyan inanışında beklenmesi yönünde nedenler olduğunu vurguluyor. Antichrist'ın gelişi, Hz. İsa'nın yeniden yeryüzüne inişinin işareti olacaktır. Tarihte bu bekleyiş dikkat çekici olaylara sahne olmuştur. Örneğin I. Milenyum sonunda Avrupa'da Hz. İsa'nın yeniden yeryüzüne inişi çoğu Hıristiyan için an meselesiydi. Halk Hz. İsa'nın yeryüzüne inişini beklediği için, antischrist düşüncesi de I. Milenyumun ilk yarısında büyük önem taşıyordu.
60. A Yiddische Medina, Israel Shamir
61. Krupey, 'The Christian right, Zionism and the Coming of the Penteholocaust', s. 287
62. Agy
63. Agy, s. 292
64. Agy, s. 289
65. Agy, s. 291
66. Shahak, Jewish History, Jewish Religion, The Weight of Three Thousand Years
67. Krupey, 'The Christian right, Zionism and the Coming of the Penteholocaust', s. 295
68. Agy
69. Agy, s. 296
70. Shahak ve Mezvinsky, s. 53
71. Agy, s. 156
72. Agy
73. Jews for Haider, bu kitabın yazarına Barry Chamish tarafından gönderilen e-posta, 9 Şubat 2000

12. Bölüm

1. Hersh, s. 93
2. Weinstock, Bölüm 12
3. Finkelstein, s. 21
4. Hersh, s. 21
5. Eski MOSSAD ajanı Victor Ostrovksy'ye göre Mossad bir dö-

nem, Belçika'nın polis kuvvetleri Bende'yle bağlantı halindeydi. - Ostrovksy, MOSSAD- De keerzijde van het bedrog, s. 15

6. Bu kitabın yazarı, Anglo sakson, nasyonal sosyalist ve Siyonist unsur ve grupların bu bağlamda aşırı sağ kanatla bağlantılarını vurgulamaktadır.

7. Finkelstein, s. 15

8. Shahak, Jewish History, Jewish Religion, The Weight of Three Thousand Years, s. 71

9. Agy

10. Lauryssens, s. 262-263

11. Nieuwsbrief van Kafka, no. 9, Nisan 1994

12. Het Parool, 5 Aralık 1995 (Meir amit, MOSSAD eski müdürü, MOSSAD ve Skorzeny işbirliğini açıkladı. Het Parool haberi İtalyan gazetesi Corriere della Sera'dan alıntıladı.)

13. Peter Dale Scott, Deep Politics and the Death of JFK, Kaliforniya Üniversitesi Basını, Berkeley,1993, s. 106

14. André van Bosbeke, Ridders van nu, Epo Yayınları, Berchem, 1987, s. 285

15. Janssen van Raaij, 2002'de koyu İsrail yanlısı Pim Fortuijn'ın listesinde kabineye girdi. Pim Fortuijn ölümünden önce Hollanda'daki herhangi bir partiden daha fazla İsrail yanlısı olduğunu ilan etmişti.

16. Catherine, de Neuter, Chomsky, s. 158

17. Agy

18. Agy, s. 159

19. Chomsky, The Fateful Triangle s. 24-26

20. Catherine, de Neuter, Chomsky, s. 172

21. Agy, s. 173

22. Agy, s. 172

23. Agy, s. 173

24. Agy, s. 174

25. Agy, s. 175

26. Agy, s. 180

27. Agy, s. 181

28. Agy, s. 182

29. Victor Ostrovsky, 'İsrail'in çok gizli Nambar davası İsrail'in İran'la devam eden kapsamlı silah ticareti hakkında neleri açığa çıkarıyor?, Washington Report on Middle East Affairs, Eylül 1998

30. 'Raunda katliamında İsrail silahları kullanıldı.' Kol Hair, 11 Eylül 1998

31. Catherine, de Neuter, Chomsky, s. 182-183

32. Agy, s. 159

33. Findley, s. 137

34. Agy, s. 137-138

35. Catherine, de Neuter, Chomsky, s. 183

36. Findley, s. 138. (Findley, Lavie uçaklarının aslında ilk başlarda bir İsrail projesi olduğunu dile getiriyor. Bu proje için ABD, bir buçuk milyar dolarlık para kaynağı aktarmıştır. İsrail bu bütçeyi aştığında, Amerikan kılavuzluğunda yeni alternatifler arayışına girmişlerdir. İsrail, projeyi teknik bilgi sağlamak şartıyla Güney Afrika ile paylaştı. Ancak Güney Afrika'ya karşı uygulanan ambargoyla birlikte projenin uygulanması tehlikeye girdi. Bununla birlikte İsrail'in projeyi Güney Amerika ülkeleriyle paylaşması mümkün olmadı. Daha sonraları ABD'ye göre Çin, Lavie avcı uçaklarıyla büyük benzerlikler gösteren uçakların üretimine geçti.

37. Catherine, de Neuter, Chomsky, s. 184

38. Findley, s. 139

39. Gordon Thomas, Operatie MOSSAD, het Spectrum, Utrecht, 1999, s. 219

40. Agy, s. 95-99

41. Agy, s. 119 - 120

42. Hersh, s. 300

43. Thomas, s. 221

44. Shahak, Open Secrets, Pluto Yayınları, Londra,1997, s. 69

45. Ostrovsky, 'What Israel's top-secret Nambar trial reveals about extensive, ongoing Israeli arms dealing with Iran?

46. NRC Handelsblad, 11 Kasım 1999

47. Shahak, Open secrets, s. 65. (Aslında Protokollerin etkisi daha geniş alana yayılmıştır. Yahudilerin büyük, 'dünyayı ele geçirme planları' (genel olarak iyi niyetli) İsrail ve Siyonizm üzerinde kritik makaleler yazmaya hazırlanan yazarların karşısına da uyarı mahiyetinde çıkmıştır. Bu uyarılar çoğu zaman, İsrail istediği takdirde dünyadaki bütün gelişmeleri kolaylıkla takip ve kontrol altına alabileceği ve birkaç yazar çizerin bu konuda hiçbir şey yapamayacakları yönündeydi. Özellikle asla yanılmazlığıyla ün yapmış MOSSAD, söz konusu uya-

rıların kaynağı olarak ön plana çıkmaktadır. Bunun anlamı İsrail ve Siyonizm'e ağır eleştiriler yönelten gazetecilerin MOSSAD tarafından vakit geçirmeksin ortadan kaldırılabileceğidir. Ancak MOSSAD farklı yollar da izlemiştir. MOSSAD, *Eski Ahit*'teki 'göze göz, dişe diş' yöntemini benimsemiştir. Öldürme eylemi ancak, Filistin örneğinde olduğu gibi, bir Yahudi öldürüldüyse, öç mantığıyla uygulanacaktır. Bu kurala istisna teşkil eden tek yöntem, MOSSAD gelecekte Yahudilerin hayatını tehlikeye sokacağını düşündüğü durumlar için öldürme eylemine başvurabilir. Buna örnek olarak Gerard Bull'un öldürülmesi verilebilir. Bu bilim adamının Irak için geliştirdiği 'superkanon' adlı silah ölümüne neden olmuştur. Öte yandan eklemekte yarar var; bireysel olarak Siyonistler İsrail karşıtlarına saldırılar düzenlememekte ve İsrail ve Siyonizm karşıtı gazeteciler tercihen İsrail yanlısı medya kampanyaları ve hukuki davalarla itirazlarını dile getirmektedir.

48. Agy

49. Israel Shamir, Prince Charming, www.israelsahmir.com.

50. Konrad Adeneaur, Erinnerungen, Deutcshe Velagsansalt, Stuttgart, 1966, s. 137

51. Segev, s. 8

52. Shahak, Open Secrets, s. 81-82

53. Catherine, de Neuter, Chomsky, s. 181

13. Bölüm

1. Thoth (Hollanda Masonlarının dergisi) Temmuz 1964

2. Levend Joods Geloof, no.9, 1994 Yaz

3. Zipperstein, s. 42

4. Abdeen Jabara, 'Karalama Karşıtı Birlik: İnsan hakları ve haksızlıkları, Covert Action Quarterly, 1993 Yaz, no.45, s. 31

5. Agy, s. 36

6. Agy, s. 29

7. Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, s. 18

8. Kitabın yazarına Lenni Brenner tarafından gönderilen e-posta, 13 Temmuz 1999

9. Reformatorisch Dagblad, 27 Ekim 1993

10. Jabara, s. 28

11. Agy, s. 30 - 31

12. Agy, s. 31

13. Jeffrey Blankfort, Anne Poirier ve Steve Zeltzer, ADL Casusluk davası bitti ancak mücadele devam ediyor, Basın bildirisi, 25 Şubat 2002

14. Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, s. 18

15. Agy, s. 21

16. Agy, s. 28

17. Agy, s. 37

18. Jabara, s. 29

19. Agy, s. 34

20. Agy, s. 36

21. Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, s. 18

22. Agy, s. 19

23. Agy, s. 20

24. Norma Finkelstein'e göre, Dönemin ABD başkanı Ronald Reagan'ın Almanya Bitburg'de, Alman askerlerinin anısına düzenlenmiş anıt mezara ziyareti sonrasında, Alman askerlerinin de, toplama kamplarındaki Yahudiler gibi Nazilerin kurbanı olduğunu beyan etmesi sonrasında Reagan ve Abraham Foxman uzlaşabilmişlerdi. 1994 yılında Reagan ADL'nin verdiği Torch of Liberty ödülüne layık görüldü. (Finkelstein, s. 30 - 31)

25. Jewish Week, 11 Şubat 2000

26. Forward, 11 Şubat 2000

27. Blankfort, Poirier ve Zeltzer

28. Jabara, s. 29

29. Agy, s. 30

30. ADL on the Frontline, Eylül-Ekim 1996 (ADL'nin dergisi)

31. Blankfort, Poirier ve Zeltzer

32. New York Times, 5 Mart 2000

33. Scott Thompson 'ADL creates Ku Klux Klan and Nazi Chaos in Germany', Executive Intelligence Review, 8 Ocak 1993

34. Agy, s. 40

35. Agy, s. 41

36. Agy, s. 41

37. Agy, s. 41

38. ADL on the Frontline, Mayıs-Haziran 1999

39. Thompson, s. 41

40. Bu bağlamda bilgi sızdırma yöntemlerinin çift karakterinden dolayı istenmeyen sonuçların doğabildiğinin altını çizmek gerekir. Hollanda'da buna benzer bir durum Bölgelerarası İstihbarat Timi (IRT) meclis soruşturması meydana gelmişti.

41. Jabara, s. 36

14. Bölüm

1. Roland Perry, Beşinci Adam, Sidgwick & Jackson, Londra 1994, s. 222

2. Siyonist temelli fikirler, Einstein gibi bir bilim adamı için yabancı değildi. Einstein'ın söylediklerinden yapılan alıntı şöyledir: 'Farklı ırklara sahip ülkeler, içgüdüsel olarak ırkların birbirleriyle karışmasının önüne geçerler. Avrupa ülkelerindeki Yahudilerin asimilasyonu (...) birlikte yaşadıkları toplumla olan akrabalık bağlarını yitirme endişesi duyduklarından dolayı gerçekleşmiştir. Başvurulan bu yöntem akrabalığın vermiş olduğu alışkanlığa dair gelişen içgüdüsel bir duygudan dolayı ortaya çıkan bir enerjidir. Bu yüzden iyi niyet unsurları taşıyor olsa da kopartılıp alınamaz.' (Brenner, Zionism in the Age of the dictators, s. 21)

3. Perry, s. 223

4. Hersh, s. 66

5. Findley, s. 31

6. Hersh, s. 39

7. Agy, s. 40

8. Paul- Marie de la Gorce, 'Sonunda İsrail/Apartheid rejimi Güney Afrika arasındaki nükleer işbirliğine dair kesin deliller ortaya çıkarıldı.', Soemed no. 4, Ağustos 1997. (90'lı yılların başında La Gorce'ye göre Dimona'da 600 kilo plütonyum üretilmişti)

9. Agy

10. Hersh, s. 196

11. Agy, s. 52

12. Agy, s. 72

13. Weizmann Instituut web sitesi:
www.weizmann.ac.il/ESER/People/Yinon-Rudich/Gentner/WolfgangGentner.html

14. Wim Klinkenberg, Ultra santrifüj 1937–1970 Strauss için Hit-

ler bombası?, Van Gennep/In den toren Amsterdam,1971

15. Weizmann Instituut'ün internet sitesinde yer alan Gentner'e ait kısa biyografi notunda bu davet İsrailli bilim adamı Amos Deshalit tarafından yapılmıştı. Deshalit, Weizmann Instituut'de nükleer araştırmalar yapıyordu. Deshalit tarafından davet edilen diğer bir bilim adamı da 1938 yılında atomun parçalanması konusunda yenilikler getiren Alman nükleer fizik profesörü Otto Hahn'dı. Deshalit'in kardeşi Meir İsrail gizli servisinde görevliydi. Meir gibi Amos Deshalit de dönemin CIA üst düzey yetkililerinden olan James Jesus Angleton ile yakın temas halindeydi. www.weizmann.ac.il/ESER/People/Yinon-Rudich/Gentner/WolfgangGentner.html.&Hersh, s. 147

16. Weizmann Instituut web sitesi

17. Segev, s. 370-371

18. Weizmann Instituut web sitesi

19. Hersh, s. 263-265

20. De La Gorce

21. Catherine de Neuteur, Chomsky, s. 185

22. De La Gorce

23. Hersh, s. 265

24. Agy, s. 267

25. Agy, s. 268

26. Agy, s. 271

27. De La Gorce (De La Gorce, Pahad'ın açıklamalarının, 1998 yılında Ha'aretz gazetesinde Ze'ev Schiff tarafından yazılan bir makalede yer aldığını belirtiyor.)

28. De La Gorce

29. Hersh, s. 111

30. Shahak, Jewish History, Jewish Religion, The Weight of Three Thousand Years, (Gore Vidal önsözü)

31. Shahak, Open Secrets, s. 141

32. 'İsrail'in atom bombasına dair yalan ve kandırmacaları' Het Parool, 7 Eylül 1998

33. Hersh, s. 143

34. Agy, s. 149

35. Ostrovsky, MOSSAD, de keerzijde van het bedrog, s. 237 -238. (İngiliz medya devi Robert Maxwell'in Vanunu davasıyla bağlantıları ortaya çıktı. İlk olarak Vanunu Dimona'da çektiği fotoğrafları Maxwell'in

sahip olduğu The Sunday Mirror'a satmak istedi. Maxwell o dönemde uzun süredir 'sayan'dı. Diğer bir deyişle MOSSAD'ın İsrail dışında işbirliği yaptığı kişi. Maxwell Vanunu hakkında İsrail'i uyardı ve MOSSAD farklı yönlerden önlem alma yoluna gitti. Maxwell, MOSSAD operasyonları için cebinden milyonlarca pound ödedi. Bankalar aracılığıyla paranın nereye transfer edildiği ortaya çıkarıldı. Bir süre sonra gizemli bir şekilde Maxwell yaşamını yitirdi-Gordon Thomas, s,200)

36. Hersh, s. 198

37. Dilip Hiro, 'İsrail ve Hindistan arasındaki gizli nükleer işbirliği', Soemoed no. 2, Haziran 1998

38. Shahak, Open Secrets, s. 145

39. Agy, s. 32

40. Ostrovsky, Het Web van MOSSAD, Onthulling van een Israelisch geheim agent, s37 - 40. (Osirak'ın bombalanmasını haklı çıkarmak için dönemin başbakanı Begin yine soykırıma gönderme yapıyor: 'Bir buçuk milyon evladının gaz odalarında öldürülmesine tanık olan bu ülkenin insanlarını, bu ülkeyi korumak zorundayız.' Segev, s, 399)

41. Israel Shahak'ın kitabın yazarına ilettiği faks, 15 Mart 1999

42. Peres, İsrail'in silah cephaneliği hakkındaki açıklamaları, Rabin'in anısına yapılan bir röportaj sırasında, Hollanda televizyonlarında 3 Kasım 1999 tarihinde yayımlanan Netwerk adlı TV programında dile getirdi.

43. Israel Shahak'ın kitabın yazarına ilettiği faks, 15 Mart 1999

44. "Israel's biologisch activiteiten vormen 'goed bewaard' geheim", Nederlands Dagblad, 3 Ekim 1998

45. 'El-Al Boeing uçağında zehir gazı hammaddesi', NRC Handelsblad, 30 Eylül 1998

46. 'Ness Ziona'da Biyoloji, İsrail biyolojik silah üretiyor', NRC Handelsblad 27 Şubat 1999

47. 'İsrailliler tarafından silah üretilirken yaşanan kazalar', Reformatorisch Dagblad, 20 Ağustos 1998

48. 'Grondstof gifgas in Boeing El-Al', NRC Handelsblad, 30 Eylül 1998

49. İsrail'in kitle imha silahları adı altında sadece zehirli gaz üretmediği kuvvetli delillerle ispat edildi. MOSSAD bu maddeyi üstlendiği politik cinayetler sırasında da kullanıyordu. Gordon Thomas Operatie MOSSAD adlı kitabında Yahudi devletinin gizli servis teşkilatının

1997 yılında Filistinli Khalid Meshal'ı öldürme eylemi planlarını ele alıyor. Ancak bu öldürme eyleminin başarısızlıkla sonuçlanmasının ardından MOSSAD uluslararası platformda itibarını yitirdi. Thomas'a göre MOSSAD katilleri, Meshal'i içinde sinir gazı dolu olan bir spreyle öldürmeyi planladılar, Amaç spreyi kulağın içine sıkmaktı ancak plan dönemin MOSSAD başkanı Danny Yantom'un istediği şekilde gerçekleşmedi. MOSSAD sinir gazının kullanmasını seçmesinin nedeni Thomas'a göre, kurbanın hemen akabinde acı bir ölümle hayatını kaybetmesiydi. Bunun dışında Thomas, bu gazların üretiminin, Rusya'dan gelen göçmen bilim adamlarının tekelinde olduğunu yazıyor. Sonuçta İsrail sinir gazı kullanımı çerçevesinde bir antimadde geliştirmeye zorlandı. Bu antimaddenin üretildiği yer İsrail gazetesi Yedioth Ahronot'a göre IIBR'dir. Nederlands Dagblad, 6 Ekim 1998

50. Victor Ostrovsky, Hollanda'daki kargo uçağının düşmesiyle İsrail'in kimyasal ve biyolojik silah cephaneliğinin varlığı açığa çıktı, www.mediamonitors. net/ostrovsky3.html

51. 'İsrail mahkemeleri yaşlanan casusu tahliye ediyor', Jerusalem Post 11 Eylül 1998

52. Ostrovsky, MOSSAD, de keerzijde van het bedrog, s. 214

53. Ostrovksy'nin ifadesine göre bu görevli, bir dönem faal olarak MOSSAD bünyesinde çalışıyordu. Ostrovksy, bu ajanın İsrail gizli servis teşkilatında görev yaparken, İsrailli şirketler tarafından üretilen farmakolojik ürünlerin Güney Afrika Soweto kabilesi üyeleri üzerinde test edilmesi sırasında bulunmuştu. (Ostrovsky, MOSSAD, de keerzijde van het bedrog, s. 215)

54. Agy

55. Propaganda çerçevesinde İngiliz Siyonist James Rotschild, 1955 yılında Masada bünyesinde İbrani üniversitesi tarafından gerçekleştirilen bir arkeolojik araştırmayı finanse etti. Bu araştırma General Yigal Yadin liderliğinde yapıldı. (The Method of Philo Judaeus: To Free the Jeews from the Cult of Zionism, Robert Dreyfuss, The Campaigner no. 10, Aralık 1978)

56. Çoğu turist, Masada'nın zelotlarının ne ya da kim olduğunu anlamayacaktır. Israel Shahak ve Norton Mezvinsky'ye göre Masada'ya kaçmalarının sebebi rakip Yahudi akımları enselerinde hissetmelerindendi. Diğer bir deyişle zelotlar bilindiği üzere Romalılardan kaçmıyorlardı. O dönemde zelotlar, Sikirakin olarak adlandırılıyordu. Bu ad-

la anılmalarının nedeni, kendilerine karşı direnişe geçenleri öldürmek için kullandıkları kısa kılıçlardan geliyordu. Talmud'da Masada ve zelotların adına rastlanmıyor ancak Sikirakin (tartışmasız Yahudi) teröristler için kullanılıyor. Bu grubun saldırı eylemleri, İsrail devletinin kurulmasından hemen sonra düzenlenen Siyonist saldırı eylemlerini çağrıştırıyor. Romalılar, Filistin işgali sırasında geçici olarak geri çekilmek zorunda kaldıklarında, Sikirakinler, liderleri Menachem'i kral olarak başa geçirmek için ölümcül bir girişimde bulundular. Sonuçta Kudüs tapınağında Yahudilerle girdikleri çatışma sonrasında çoğu Sikirakin öldürüldü. Hayatta kalanlar kaçarak Masada'ya ulaştı. Roma liderinin askeri çıkartması daha sonra gerçekleşti. Bundan önce Sikirakinler civardaki Yahudi köylerini yağmaladı. -Shahak ve Mezvinsky, Jewish Fundamentalism in Israel, s113-114. İleri okuma için: Flavius Josephus, Yahudi Savaşı ve benim hayatım.

57. Hersh, s. 137

58. Shahak, Open Secrets (Açık Sırlar), s. 31

59. Gideon Spiro, 'İsrail sivil toplumunda militarizm', De Brug, Aralık 1998

60. Shahak, Open Secrets, s. 37-38

15. Bölüm

1. Chomsky, The Fateful Triangle, s. 52

2. Ostrovsky, MOSSAD, de keerzijde van het bedrog, s. 165. (Ostrovsky, MOSSAD'ın sahte Ürdün dinarlarını Amerikan dolarıyla takas ettiğini anlatıyor, "...finansal avantajları dışında, Ürdün'ün yaşadığı enflasyon sorununa da el atmış oldular" - Ostrovsky ve Hoy, Het Web van MOSSAD Onthulling van een Israelisch geheim agent, M&P Weert Yayıncılık, 1990, s. 86.)

3. Shahak, Open Secrets, s. 80

4. Agy, s. 80

5. Agy, s. 79

6. Israel Shahak'ın kitabın yazarına ilettiği faks, 16 Mart 1999

7. Agy, s. 162

8. Ostrovsky, MOSSAD, de keerzijde van het bedrog, s. 224-226

9. Şehitlik kuralları açıkça Yahudi devletinin ırkçı karakterini yansıtıyordu. Zira aynı kural İsrail'deki Yahudilerin şehit olmasını yasaklıyordu.

10. ADL Basın bülteni, 18 Aralık 1997
11. Shahak, Open Secrets, s. 83
12. Agy, s. 86
13. Agy, s. 3
14. Agy, s. 161-162
15. Agy, s. 100
16. Agy, s. 99
17. Agy, s. 105
18. Agy
19. Agy, s. 104
20. Agy, s. 108
21. Agy
22. Agy, s. 111
23. Agy, s. 108
24. Schipol havalimanında Air waybill'den 30 Kasım 1999 yılında alınan bilgilere dayanıyor.
25. Shahak, Open Secrets, s. 103-104
26. Bultot'a göre bu silahların bir bölümü Belçika'da geride kaldı. Bu silahların bir kısmını oluşturan Uzi mitralyözleri Belçika'daki özel antiterör birlikleri için alındı. İsrail bu silahları Belçika hükümetinin silah sevkıyatı sırasında gösterdiği ilgi ve yardımlardan dolayı armağan etti. Bultot bu silahları, Bende van Nijvel saldırılarında kullandı.
27. The Editors of Executive Intelligence Review, Dope Inc. Washington D.C. 1992, s. 21 (Bkz. 13. Bölüm)
28. Chomsky, Bozuk Demokrasi, EPO, Antwerp, Papieren Tijger, Breda, 1992, s. 38
29. Agy, s. 39 (Klein firması Hondurasa'daki kontralar için çalışıyordu)
30. Yediot Ahronot, 29-30 Ağustos 1989
31. Catherine de Neuteur, Chomsky, s. 179
32. Agy, s. 179-180
33. Thomas, s. 174
34. Ostrovsky, MOSSAD, de keerzijde van het bedrog, s. 256-257
35. Thomas, s. 213-216
36. Ostrovsky, 'What Israel's top-secret Nambar trial reveals about extensive, ongoing Israeli arms dealing with Iran?
37. Agy
38. Shahak, Open Secrets, s. 65

39. Agy, s. 112-113
40. Agy, s. 116
41. Agy, s. 119
42. Agy, s. 118
43. Agy, s. 112-113
44. Bu kitabın yazarı 23 Eylül 2000 tarihinde Israel Shahak tarafından kendisine yazılan bu e-postayı aldı; 'İntifada'nın patlak verdiği dönemde Shabak'ın Filistinli uyuşturucu tacirlerini desteklemesi en ayrıntılı olarak İbranice yayın yapan gazetelerde ve daha da iyisi İbranice yazılmış kitaplarda ele alınmaktadır. Ben bu sorunla ilgili gelişmeleri bizzat Filistinli dostlarımın bu konuyla ilgili şikâyetlerinden öğrendim. Ancak senin bu konuda bilgilere ulaşman biraz zor olacak gibi. Resmi Filistin tarihi bu gibi konuları kontrol ve sansür altında tuttuğundan; İngilizce yayınlar çoğu zaman Filistinlilerin okuması için...'
45. Shahak, Open Secrets, s. 121
46. Agy, s. 119
47. İsrail bu noktada bir istisna oluşturma yoluna gitmedi. Hollanda'da örneğin, Traa komisyonu sorgulamaları sırasında Drugs Enforcement Agency (DEA) devreye girdiğinde acilen frene basılması gerekti. Hatta Amerikalıların engellemesiyle karşılaşılmasaydı daha çok bilginin gün ışığına çıkartılabileceği söyleniyordu.
48. Ostrovsky, The Web of MOSSAD, s. 120, 229, 235
49. Chomsky, De verdorven democratie, s. 67
50. Shahak, Open Secrets, s. 121
51. Sever Plotzker, 'İsrail para aklayanlar cenneti' Yediot Ahronot, 27 Nisan 1999
52. Shamir, Bankers & Robbers, Israel Shamir, www.israelshamir.com.
53. International Currency Review, no.25, 1999
54. 1995 yılı Haziran ayında İsrail başbakanı Benjamin Netanyahu, Rus mafya lideri Gregory Lushansky ile buluştu. Bu görüşmenin konusunu Lushansky'nin Netanyahu'nun seçim kasasına yaptığı hatırı sayılır bağış oluşturuyordu. Rus Mafya liderinin karşılığında ne beklediği konusunda yeterince bilgi bulunmazken, İsrail politikasının bir hayli etkisinde kaldığı olasılığı yüksektir. (Eric Lee, Bibi Netanyahu'nun sahibi kim? 25 Kasım 1996, www.geocites. com/CapitolHill/2808/ Eric Lee.

16. Bölüm

1. Israel Shahak, 'İsrail'in, hükmü altındaki topraklardaki politikası', Middle East International, 11 Aralık 1998

2. 'Israel's Other Side', Z Magazine, Kasım 1999

3. Agy

4. Shahak, 'Israel policy in the territories'

5. Abicht, s. 100

6. Shahak, Open Secrets, s. 158

7. Agy, s. 157

8. Bush'un Madrid'deki barış görüşmeleri sırasında inisiyatif kullanmasının nedeni, Körfez Savaşı sırasında Arap dünyasının Bush'a verdiği destekten kaynaklanmaktadır. Aynı ölçüde İzak Şamir'in anti-Amerikan görüşleri de, Bush'un İsrail başbakanını köşeye sıkıştırmasında rol oynadı. İsraillilerin çoğunda da Bush'un Ortadoğu politikasına yönelik büyük bir öfke dalgası seziliyordu. Bush'un firavuna benzetildiği ve altında 'Biz firavunların hakkından geldik, Bush'un hakkından da geleceğiz' yazılı posterleri her yerde asılıydı'- Ostrovsky, MOSSAD, de keerzijde van het bedrog, s. 316 - 323

9. İsrail, ABD'nin Ortadoğu yürüttüğü politikanın merkezinde bulunmaktadır. Ancak son on yılda FKÖ bu pozisyonu almaya başlamıştır. Öte yandan FKÖ üzerindeki, CIA (hatta FBI) olarak sirayet eden Amerikan nüfuzu ve Arafat'tan korkan gizli polisin bu teşkilatlar tarafından motive edilmesi de iyi bilinmektedir. Şimdilerde Against the Current adlı derginin yazarı Harry Clark'ın Israel Shahak'a anlattığına göre CIA'nın otonom Filistin bölgelerinde üstlendiği rol hakkında şunları söylemektedir: 'Amerikan nezaretinde ilerleyen Arafat rejiminin ne olduğunu Arap dünyasının ve hatta Arap dünyasındaki Amerikan yanlısı ülkelerin de tam olarak bildiğini düşünmüyorum. Arafat'ın kontrolü altındaki bölge, CIA tarafından kontrol altında tutulan özel olarak abluka altına alınmış bir bölgedir.'

10. Bkz. 10. Bölüm

11. 'Arafat moet de kritiek onder ogen zien' NRC Handelsblad, 1 Aralık 1999

12. Harry Clark, "The 'Peace process' and The CIA," Against the Current, Ocak/Şubat 1999

13. 'FKÖ'nün gizli hesabında tam 17 milyar', NRC Handelsblad,

6 Aralık 1999

14. Shahak, Open secrets

15. Agy, s. 169

16. Shahak ve Mezvinsky, Jewish Fundamentalism in Israel, s. 137

17. Bkz. 11. Bölüm

18. Shahak ve Mezvinsky, s. 138

19. Agy, s. 139

20. Thomas, s. 143

21. Roemer van Oordt, 'Filistin'deki İslami hareket, 50 yıllık İsrail'in unutulan tarafları, acı gerçekler, Stichting Palestina Yayınları, Amsterdam, s133-134

22. Bu İsrail yaklaşımı Güney Afrika'da geçmişte süregelen apartheid rejimini çağrıştırıyor. Oradaki Inkatha hareketi ANC'ye muhalif bir hareket oluşturmak için destekleniyordu. Bu konuya ilişkin en önemli ayrıntı İsrailli Ari Ben Moshe'nin (Bkz.15. Bölüm) İsrail'de Inkatha üyelerine askeri eğitim vermesiydi. Inkatha lideri Mangosuthu Buthelezi bu bağlamda sıklıkla Yahudi devletini ziyaret etti. Arthur Gavson ve Enoch Mthembu, Inkatha'nın İsrail'den askeri eğitim aldığını doğruluyor', The Weekly Mail, 19 Mart 1993

23. Shahak, Open secrets, s. 179

24. Clark, "The 'Peace process' and the CIA"

25. Agy

26. Thomas, Operatie MOSSAD, s. 118 - 119.

27. Clark, "The 'Peace process' and the CIA"

28. Agy

29. Amir Oren, "Seçilen Savaş; 'Ehud Barak'", Ha'aretz, 8 Ocak 1999

30. Agy

31. Agy

32. Agy

33. Uriel Masad, 'Barak'la ilgili ortaya çıkanlar kariyerini tehdit ediyor', Jewish Telegraphic Agency, 21 Haziran 1995

34. Ze'ev Schiff, 'Tze'elim true test', Ha'aretz, 12 Mart 1999

35. Agy

36. Tom Segev, 'Algılayanın Gözü', Ha'aretz, 12 Mart 1999

Sonsöz

1. 'İsrail giderek birYahudi devleti olmaktan çıkıyor' Haags Courant 8 Aralık 1999

2. Israel Shamir, THalet-i Ruhiye (bütünü) www.israelshamir.com.

3. Israel Shamir, Üçüncü Güvercin , www.israelshamir.com.

Ekler/ İki Antisiyonist

1. Brenner, Zionism in the age of the Dictators, giriş

2. Agy

3. Brenner, The Anti Defamation League's National Director is Crazy Like A Foxman, s. 1

4. Agy, s. 1

5. Agy, s. 3

6. Israel Shahak, Jewish History, Jewish Religion, The Weight of Three Thousand Years, s. 12

7. Chomsky, The Fateful Triangle, s. 143

8. Noam Chomsky'nin bu kitabın yazarına ilettiği e-posta, 12 Ocak 2001

DİZİN

A
A Jövo 190
ABD 20, 37, 157, 163, 200, 210, 265, 267, 278, 282, 299, 304, 333
Abdul Kalam 308
Abdullah, Kral 177, 319
Abicht Ludo 209, 210
Abraham Foxman 203, 213, 288, 289, 291, 321, 369, 370
Abs, Hermann 162
Acheson, Dean 184
Achimeir, Abba 126, 136, 137
Adanaeur, Konrad 184
ADL on the frontline 296
Afrika Ulusal Kongresi (ANC) 276, 288, 289
Agag 54, 55
Agar 49
Agudat 172
Ahab, Kral 57, 63
Ahad Ha'am 104
Akhenaeton, firavun 50
Almanya Federal Cumhuriyeti 182, 184, 185, 191, 194, 302
El Nedim, Abdullah 219
Alexander III, Kayzer 118
Alkalay, haham Yehuda 102
Altschuler, Moritz 95
Amalekitler 54, 377
Amerikan Yahudi Komitesi 143, 145, 290
Amerikan Yahudi Kongresi 145
Amerikan Siyonist Loncası 285

Amir, Yigal 342, 343, 344
Amit, Meir 407
Amonitler 54
Angleton, James Jesus 412
Anglo-Palestine Bank 136, 216
Arafat, Yaser 17, 20, 209, 222, 241, 332, 337, 338, 352, 400
Arap Amerikan Ayrımcılık Karşıtı Komite (ADC) 292, 293
Arap Yüksek Komitesi (AHC) 229, 230
Arendt, Hannah 198, 199, 217, 389, 397,
Arizofi 94
Arjantin 170, 194, 269, 272
Arlosoroff Chaim 136, 137
Aronson Ailesi 294
Artapanus 53
Atatürk Mustafa Kemal 31
Asur 57, 58, 95
Atlantis 92, 93
Auschwitz 139, 153, 163, 164, 169, 196, 204, 207, 255, 391
Avrupa'nın İspanyol Dostları Grubu 269
Avusturya 94, 98, 117, 145, 263, 291, 383

B
Badeni, Graaf Casimir 117
Balfour 120, 121
Balfour Bildirgesi 120, 121, 125, 236, 280, 340, 387
Barak, Ehud 317, 348, 352, 361, 419
Bamaby, Frank 308
Becher, Kurt 188, 189, 190
Beers 273
Begin, Menachem 125, 184, 186, 191, 222, 271, 340
Belçika 46, 61, 106, 209, 267
Ben Gurion, David 33, 134, 138, 141, 155, 160, 195, 243
Ben Yair, Eleazar 392
Ben Menashe 328, 329
Benyamin kavmi 54, 57
Benziamin, Uzi 307
Bergmann Ronen 312, 313

Bergmann, Ernst 303
Bergmann, Shmuel Hugo 397
Bernhard, Prens 391
Bershtel Sarah 214
Bet-Zuri, Eliahu 159
Betar 127
Beyaz Rusya 124
Biltmore programı 236
Birleşmiş Milletler 176, 274, 292, 300
Birn, Ruth Betina 213, 399
Biton Charlie 219, 400
Black United Front 410
Blavatsky Helana Petrovna 91, 92
Block Hans 128
B'nei Moshe 104, 384
Bochorov Ber 123, 388
Bohr Niels 299
Bourgs- Manoury 301
Brand Joel 169
Braumann Rony 196
Brenner Lenni 39, 105, 210, 287, 291, 368, 369,
Brejnev, başkan 304
Brith Ha Biryonim 126
British Petrol 119
Bronfman Edgar 215
Broshi Magen 376
Browning Christopher 212, 391
Brunning Heinrich 135
Buber Martin 397
Buchenwald 148
Bull Gerrard 409
Bullock Roy 288, 292
Bultot Jean 325
Burg Avram 215
Bush, Başkan (baba) 307, 337
Bush, Başkan (oğul) 360
Buthelezi Mangosuthu 419

İngiltere 118, 119, 120, 121, 127, 141, 208, 265, 277, 280, 385
Büyük Ramses firavun 51

C

Cacha Jose Gonzalo Rodriguez 326
Carmichael Stokely 369
Carter, başkan 304
Catherine Lucas 209, 271, 375
Cecil Lord Robert 401
Cem İsmail 34
Centrum Informatie en Dokumentatie İsrael 285, 400
Cezayir 38, 268, 302
Chabad Hassid 255
Chamavir Masok 276
Chamberlain Stewart Houston 97, 98, 113
Chamish Barry 261, 262, 263, 343, 406
Chelmno 153, 168, 255
Childers Erskine 229
Chomsky Noam 39, 233, 234, 290, 373, 377, 398, 401, 402, 420
Churchill, Winston 340
CIA 37, 267, 277, 287, 304, 319, 327, 332, 347, 412
Cleaver Eldridge 368
Cleaver Kathy 368
Clinton başkan 278, 283, 337, 347
Cocteau Jean 383
Cohen Sam 135
Colvin Maria 311
Constandse Anton 73, 375
Cooke Robin 264
Cordesman 310
Coughlan Peter 145

Ç

Çad 274
Çekoslovakya 145, 150, 177
Çiller Tansu 34
Çin 278, 377, 408

D
Dachau 148
Damaskuslu Aziz Johannes 258
Darwin Charles 97
Davar 140, 191, 255, 281
David Marcus 273
Dayan Moshe 304
Debussey Claude 109
Deir Yassin 109
Der Angriff 132, 133
Der'i Aryeh 262
Deshalit Amos 412
Deshalit Meir 412
Dimona 301, 302, 306, 308, 317, 411
Doar Hayom 126
Drexler Anton 99
Dreyfus 106, 107
Drugs Enforcement Agency (dea) 417
Dünya Antikomünist Birliği (WACL) 270
Dünya Siyonist Örgütü (WZO) 16, 45, 100, 105, 113
Dünya Yahudi Kongresi (WJC) 163, 191, 215, 281

E
Eban Abba 184, 303
Ecevit Rahşan 34
Ecevit Bülent 34
Eckart Dietrich 99
Edelsberg Herman 290
Edersheim-Levenbach Ella 386
Eichmann Adolf 133, 134, 156, 168, 188
Eichner Itamar 309
Ein Dor Yusuf 145
Einstein Albert 299, 411
Eisenhower başkan 300, 305
Eithan Rafi 232
El Aksa 41

El Salvador 272, 287
Epstein Benjamin 291
Esau 58
Eshkol Levi 307
Eşkenazim 224, 340

F
Falanjistler 232, 234, 235
Falwell Jerry 259, 260
Farakhan Louis 296
Farmer James 368
Feinberg Abraham 265
Faysal, emir 230
Filistin 17, 18, 20, 32, 36, 43, 53, 101, 217, 220, 223, 228, 331, 373
Finkelstein Norman 39, 72, 202, 206, 214
Flapan Simha 229
Fleischman Gisi 166, 171, 393
Foster Arnold 199, 291
Foxman Abraham 203, 213, 288, 289, 291, 321, 369, 370, 410
Fransa 35, 80, 86, 107, 109, 121, 151, 156, 208, 268, 300, 303
Frick, Wilhelm 131
Friedlander Saul 212
Fujimori 334

G
Gailard Felix 301
Gal, Şaron 312
Garaudy Roger 397
Gaulle Charles de 268
Gehlen reinard 267
Gemera 64
Gemmeker Alber Konrad 154
Genet Jean 232, 402
Gentner Wolfgang 302
George Lloyd 280
Gerard Tom 287
German-American Bund 145

Germanen Orde 98, 100
Gestapo 127, 132, 170, 171, 188, 191
Ghorbanifar 327
Gladyo 267
Glubb Pasha 229, 402
Gobineau Arthur de 97, 98, 113
Goebbels Joseph 153
Golan Daniel 273
Goldhagen Daniel 211
Goldman Nahum 281
Goldstein dr. Baruch 255, 342
Gordon Aaron David 114, 224
Göring Hermann 162
Gozansky Tamar 274
Greenbaum Izhak 164, 170, 172
Gruenwald Malchiel 188, 191
Guatemala 272, 287
Guido von List Gesselschaft 94, 95, 116
Gush Emunim 242, 243, 245, 247, 251, 253, 403
Gusthoff Wilhelm 134
Gutman dr.Mordechai 344
Güney Afrika 223, 241, 273, 274, 275, 288, 305, 324, 366, 408

H

Ha'aretz 161, 173, 179, 182, 250, 307, 352
Ha'avar Abkommen 141, 143
Haboker 191
Hadad, albay 232
Haftalık Yeni İsrail Dergisi 110
Hagannah 159, 177, 180, 335
Hahn Otto 412
Haider Jörg 263
Hakim Eliahu 159
Halevi Benjamin 189, 191
Hamas 18, 21, 345, 346, 353
Hamit Sultan Abdül 115
Hani Chris 288

Hanotai 135
Haredim 242, 251, 261, 405
Harel Isser 191
Harrari Mike 332
Hartenstein 136
Hassid Etty 330, 331
Hasidik hareket 28
Hatskepsut firavun 52
Hausner Gideon 197
Hechalutz 166
Hersh Seymour 298, 395
Herut 184, 191, 192, 271, 340
Herzl Theodor 45, 105, 106, 109, 115, 118, 133, 195, 225, 243, 356
Herzog Ze'ev 51, 54, 56, 375
Hess Moses 102, 384
Hess Rudolf 99
Heydrich Reinard 152
Hezekiel 58, 63, 259
Hiksos 50, 51
Hiroşima ve Nagasaki 298, 299
Hirsch Kalischer, haham zebi 102
Hirschfeld Magnus 383
Hiss dr Jehouda 344
Histraduth 181
Hitler Adolf 126, 127, 130, 131, 147, 149, 155, 199, 270, 386, 400
Hod Mordechai 274
Hollanda 15, 16, 20, 36, 46, 61, 73, 83, 87, 110, 154, 170, 184, 201, 268, 270, 285, 311, 325, 331, 343, 362, 384, 386, 391
Honduras 272, 273, 287, 416
Hoofin 136
Horty, Amiral Nikolaus vom 167
Hüseyin Hacı Emin Kudüs Müftüsü 220
Hüseyin, prens 220
Hüseyin Saddam 44, 325, 338, 351, 352

I-İ

IG farben 139, 391

Institute for Historical Review 292
Interregional Recherche Team (IRT) 331
İntifada 17, 236, 237, 332, 335, 337, 346, 417
İpekçi Abdi 34
İpekçi Nükhet İzet 34
İpekçi Cemil 34
Irak 37, 38, 43, 44, 76, 157, 224, 309, 316, 319, 323, 330, 350, 409
İşçi Partisi 184, 291, 340, 341, 347, 348, 350
İran 37, 38, 276, 320, 321, 322, 326
İran-Kontra 326, 327, 328
İrgun 157, 175, 176
İskenderiyeli Philo 80
İsmail, 49, 50
İspanya 21, 22, 61, 75, 80, 218, 269, 338
İsrail Havacılık Sanayi (IAI) 272
İsrail Özgürlük Savaşçıları 158
Israel Land Authority 223
İsrail Biyolojik Araştırma Enstitüsü (IIBR) 310, 314, 315, 414
İsviçre 134, 161, 162, 165, 166, 169, 189, 190, 214, 215
İtalya 96, 111, 118, 121, 122, 127, 133, 156, 158, 167, 267, 328
İvnt general 273

J

Jabotinsky Wladimir 124, 125, 126, 127, 136, 157, 161, 228, 246
Jacobs, haham Binyomin 83, 405
Jannaeus Kral Aleksander 60
Jonathan 53
Janssen van Raaij, Jim 270, 407
Joftes Saul 285
Johnson başkan 307
Josephus Flavius 21, 60, 80, 84, 377
Josia 58
Jumail Bashir 325

K

Kabala 23, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 94, 243, 262, 381
Kaduri haham 261

Kahan- komisyonu 233, 234
Karalama Karşıtı Birlik (ADL) 199, 203, 213, 261, 284, 398
Kenan 49, 50, 51, 52, 53, 375
Kareski Georg 127, 128
Karni Yoav 309
Kasztner Reszo 167, 168, 169, 170, 187, 369
Kaşıkçı Adnan 327
Katz Howie 292
Katznelson Berl 140
Kempler Roni 344
Kenya 118, 274
Kennedy başkan 282, 283, 305, 307
Kfar Gileadi 271
KGB 334
Kibya 231
Kishinev 233
Kitzur Shulhan Aruch 253
Klasik antisemitizm 70, 73, 203
Klasik Yahudilik 64, 67, 68, 69, 70, 75, 248, 249, 252, 378, 380
Klein Julius general 184
Klein Yair albay 326
Klerk F.W. 276
Klingberg Marcus 311, 312, 313, 314
Kollek Teddy 134
Kolombiya 326
Kook Abraham Yitzhak haham 243, 245, 257
Kook Tzvi Yehuda haham 245, 249
Kore 266, 329
Kosmische Runde 97
Kostarika 273
Kraus Karl 110
Kreisky Bruno 264
Kristiansen kaare 209
Krumey Herman 188
Ku Klux Klan 144, 145, 294, 295, 410
Kurtarma ve Çare Komitesi 168
Kuzey İrlanda Yurttaşlık Hakları Birliği 368

L
Lacoue-Labarthe 385
Laden Michael 327
Laharenne Ernest 102
Lamerhav 191
Lanz von Liebenfels Jörg 94, 95, 382
LaRouche Lyndon 294, 307
Lavie avcı uçakları 408
Le'ahdut Ha'avoda 176, 336
Leaning dr. Jennifer 237
Lebensreform 93
Lechi 158
Leibowitz Yeshayahu 194, 202, 396
Lemurya 92, 93
Lenin 119
Leon Mozes 80
Leumi Bank 215, 216, 334, 390
Levey Eliot 396
Levi kavmi 68
Levin Amiram 351
Levin Yitzhak Itsche Meir haham 172
Levinger Moshe haham 246, 247, 250
Levy Mordechai (Gutman) 296
Lewinsky Monica 347
Lidice 231
Liebman Marcel 46, 130
Liebman Marvin 270
Likud 18, 125, 222, 242, 340, 341, 345, 346, 347, 353, 361
Lindsey Hall 260
List Guido von 94, 95, 116
Loerja Isaac haham 83
Loca Chaim en Vera Weizmann 121, 122, 140, 165, 198, 280, 285
Loca Hilleel 285
Loca Hollandia 285
Lombrosso Cesare 96, 383
Lott Clyde 404

Lubbers Ruud 311
Ludendorf Erich 385
Lueger 116
Lushansky Gregory 417
Luxemburg Rosa 123
Lübnan 20, 222, 231, 233, 235, 323, 324, 327, 329, 330, 350

M
Ma'ariv 263
MacMichael Sir Harold 159
Madagaskar planı 156
Maimonides 70, 71
Makkabiler 60
Manasse kral 63
Manbar Nahum 329
Mandela Nelson 276, 288
Maniheizm 86
Manley John 311
Manschot Henk 385
Mapai 184, 185, 186, 187
Marcion 85, 95
Martel Karel 218
Martin Luther King 297, 368
Marks Karl 102, 369
Marksist 123, 273, 368, 379, 380
Masada 316, 392, 414, 415
Mavera-i Ürdün 319
Max Planck Enstitüsü 302, 303
Maxwell Robert 412, 413
Mayer Arno 150, 154, 204, 390
McFarlane Robert 327
Meir Golda 138, 319
Melody 249, 250
Menasse 52, 53
Mandelssohn Moses 77, 108
Mengele dr Josef 268
Merneptah firavun 51

Meshal Khalid 414
Meksika 273
Mezvinsyky Norton 343, 373, 414
Mihnaimi 313
Mildenstein Baron Leopold Itz Edler 132
Mill-Tech Corporation 274
Milstein Dr. 394
Moab 50, 55, 57
Mobutu 273, 281, 282
Mofaz Shaul 351
Mok Philip 343
Mollet Guy 301
Montesinos Vladimir 334
Morris Benny 229
MOSSAD 170, 191, 194, 266, 268, 269, 287, 302, 308, 315, 319, 419
Mosse George 112
Motorola 276
Moyne Lord 159
Muhammed peygamber 70
Musa peygamber 52, 53, 61, 77, 83, 217, 250, 252, 384
MPLA 274
Mübarek, devlet başkanı 321
Mussolini Benito 121, 122, 126, 128, 158, 167, 269, 388

N
Napolyon 102
Nasır 269, 300
Nassi Joseph 101
Nation of Islam (İslam ulusu) 296
National Militaire Organisation (NMO) (Ulusal Askeri Örgütü) 157
Nasyonal Sosyalist Parti 99, 100, 131
Nehemiah 26
Ness Ziona 310, 311, 315
Netanyahu Benjamin 233, 262, 278, 283, 345, 346, 347
Nüremberg 188, 189, 190, 193, 256, 269, 310
Nikaragua 272, 273, 327
Nikola II Çar 117

Nimrodi Ya'acov 327
Nixon, başkan 282
Nordau, Max 109, 110
Noriega Manuel 332, 333
Nossig, dr Alfred 171
Novick Peter 398
Nurok Mordecai 182

O
Omri, kral 57, 63
Organisation de l'Armee Secrete (OAS) (Gizli Ordu Örgütü) 268
Osiris 53
Oslo ilkeleri anlaşması 17, 20, 41, 335
Ostrovsky Victor 315, 318, 321
Osmanlı İmparatorluğu 21, 22, 23, 27, 32, 102, 115
Oud Strijders Legion (Eski Askerler Lejyonu) 270
Oz Amos 222, 400

Ö
Ölü Deniz Tomarları 84

P
Pahad Aziz 305
Pakistan 308, 309
Palmach 177, 335, 336
Panama 272, 332, 333
Papen Franz von 157, 158
Pappe Ilan 229
Pauls Rolf 187
Peladan Josephin 109
Peres Shimon 186, 238, 300, 304, 309, 335
Peretz Yitzhak haham 254
Perlmutter Nathan 200, 261, 286
Petlyura Simon 124, 197
Petrie Sir Flinders 50, 51
Pike Albert 88, 154
Pim Fortuin 407

Pinochet 272
Pinsker Leon 104, 106
Plehve, Vyacheslav von 117
Pnömatik 86, 88, 90
Poale Zion 123, 124, 227
Podhoretz Norman 316
Pohl Oswald 152
Polonyalılar 149, 162
Poliakov Leon 43
Polkes Feivel 133, 135
Pollard general 276, 277
Portekiz 22, 61, 101
Preuss Teddy 255
Prinz Joachim 130

Q
Quigley 293, 294

R
Rathenau Walther 111
Raviv Avishaj 345
Raziel David 157
Reagan, başkan 260, 327, 410
Rehoboam 56, 57
Reich Ronny 378
Rekesh 271
Ruben, kavim 50
Rhodes Cecil 119
Ribbentrop von 149
Richard I kral 73
Richard Wagner 109, 121
Robertson Pat 286
Robison James 259
Romanya 160, 174
Roma 60, 75, 316
Roosevelt başkan 163, 277
Rosenberg Alfred 99

Rosenberg James R. 295
Rosenfeld Morris 385
Rotschild Edmond 300
Rotschild Lord 120
Rotschild Victor 299, 300
Rotoflight Helicopters 276
Rozikrusyenler 88, 89
Ruanda 274
Rupin Arthur 136, 228
Rusya 101, 104, 105, 108, 118, 119, 123, 280, 376, 414

S-Ş

Sabra ve Şatilla 231, 232, 234
Sachsenhausen 148
Said Edward 373
Saladin 70
Süleyman 133, 249, 371
Samuel 377
Sandinistler 273, 327
Suudi Arabistan 37, 282
Sara 49
Sassen Willem 170, 268
Şeytan 81, 82, 244
Saul 54, 55
Schlaim Avi 229
Schneerson Lubovitcher rebbe 255
Schocken Gershom 182
Schonfeld Moshe haham 167, 168
Schuler Alfred 97
Schwalb Nathan 166, 167
Sclater P.L. 92
Seferad 22
Sefer Daat Harabanim HHahamların Bilgi Kitabı) 239
Sefer ha Bahir 87
Sefer Nitzahon Yashan 257
Segev Tom 173, 211, 229, 280, 389
Sella 277

Shabak (İsrail İç İstihbarat Örgütü) 315, 330, 331, 332, 342, 344
Shahak Israel 39, 45, 71, 230, 248, 253, 278, 281, 310, 317, 325
Shamir Israel 29, 257, 258, 310, 366, 377
Şamir İzak 158, 230, 236, 272, 275, 277, 317, 327, 337, 418
Sharett Moshe 33, 138, 190
Şaron Ariel 18, 19, 125, 232, 232, 274, 309, 337, 348, 350, 352
Şaş 254
Shean Vincent 228
Shekhinah 81, 82, 244
Sichherheitsdienst (SS İstihbarat Teşkilatı) 133
Şili 272, 273
Simon Wiesenthal Center 193, 289
Simon Reinold 285
Simson (Samson) 316, 317
Sirus, kral 58
Sivan Eyal 196, 397
Siyonist Locası 143, 145, 146, 284, 285, 291, 384
Siyonist Ülke Örgütü 127
Six, Franz-Albert 390
Skorzeny Otto 269
Smalhout Bob 270
Sobibor 153, 168, 255
Sosyal Darwinizm 97
Sufizm 26, 89, 382
Sofya 84
Solkatronic Chemicals 311
Somoza 273
Sovyetler Birliği 149, 150, 151, 154, 155, 266, 278, 300, 304, 313
Speijer dr, E.A.M. 271
Spierenburg Henk 87, 381
Spinoza Baruch 76
Stalin Joseph 126, 149, 151, 199
Stanitsky Doron 312
Stauffenberg Claus von 269
Stern Gang 155, 157, 158, 167, 176, 191, 209, 230, 269, 277, 316
Stern Yair 157, 158
Stern Martin 214

Strauss Franz Josef 186
Sual Irwin 287, 288, 295, 296
SWAPO 274
Suriye 37, 38, 102, 246, 316, 319, 320, 323, 348, 349, 350

T
Ta'as 271
Taksim Planı 176, 177
Tayvan 270
Talmud 64, 66, 67, 69, 70, 75, 78, 112, 248, 252, 254, 365, 372, 379
Tamir Avram 274
Teveth Shabtai 155, 392
Teozofi Derneği 91
Thomas Gordon 408
Thompson Scott 294, 295
Thompson Thomas 376
Thora 78, 251
Thoth 53, 384
Thule Gesellschaft 98, 99, 131
Thurn und Taxis, prensi 99
Tishbi Yesaiah 99
Titus 79
Toetmoses III, firavun 51
Torczyner Jacques 261
Treblinka 153, 168, 222, 255
Troçki 123, 145, 291, 368
Truman başkan 184, 265
Tuchler Kurt 132
Türkiye 21, 22, 27, 30, 31, 32, 34, 38, 50, 61, 157, 218, 246, 282, 320
Tzabar Shimon 314
Tze'elim Vakası 350, 351, 352, 419

U
Uganda 274, 350
Ukrayna 28, 121, 124, 161
Ulusal Dindarlar Partisi (NRP) 242, 253, 404
Union Swisse 215

Ü
Ürdün 37, 38, 50, 125, 177, 175, 229, 231, 282, 318, 320, 339, 375

V
Vanunu Mordechai 308, 412
Velde Harold 290
Verrijken Emiel 210
Vidal Gore 306, 373
Vierling Alfred 270
Vietnam 220, 332, 368
Vlaams Blok 210
Völkischer Beobachter 99
Vooruitgangs 209, 210
Vorster John 275, 304

W
Wagner Cosima 121
Wandervögel 93
Wansee Konferansı 168
Warburg Max 137, 391
Warburg Paul 391
Wasserman A.E. 138
Weininger Otto 110
Weinstock Nathan 39, 106, 381
Weissmandel Michael Dov-Ber haham 164, 165
Weizmann Institute 299
Weizmann Chaim 121, 122, 165, 198, 299, 340
Westerbork 154
Wiesel Eli 204, 205
Wiesenthal Simon 193, 289
Wilhelm, kayzer 115
Wise Stephen haham 163
Wislicency Dieter 166, 168
Witte Sergei 118
Wolfskehl Karl 115

Y
Yad Vashem 187, 213, 390
Yadin Yigal general 414
Yahudi Ajansı 136
Yahudi Ansiklopedisi 87, 390
Yahudi Islah hareketi 77
Yahudi Savunma Örgütü (JDL) 295
Yakup 30, 50, 58
Yatom Danny 414
Yemen 224, 313
Yeroboam 56, 57
Yeşua 53,
Yusuf kavim 50
Yusuf peygamber 245, 246
Yılmaz Mesut başbakan 321
Yom Kipur savaşı 273
Yosef Ovedia 254
Yugoslavya 160, 173, 174
Yssgadril 382

Z
Zaire 273, 281
Zangwill Israel 225
Zebulun kavim 50
Zinoviyev 123
Zionistische Vereinigung für Deutschland (ZVfD) 105, 113, 132
Zisling Aharon 229
Zohar 23, 80, 85, 87, 92
Zollschan Ignaz 113
Zucker Dedi 312